The Ohio State University
3 2435 08420272 0
THE OHIO STATE UNIVERSITY BOOK DEPOSITOR
D AISLE SECT SHLF SIDE POS ITEM
8 07 32 25 7 15 015

OHIO STATE
UNIVERSITY
LIBRARIES

سعید پاشانك خاطراتی

ایکنجی جلد — قسم ثانی

خاطراتك مجموعی اوچ جلددن مرکبدر وثائقك برقسمی خاطراته ملحق اولوب
اقسام سائره‌سی بشقه جلدلرده‌در

درسعادت

« صباح » مطبعه‌سی — باب عالی جاده‌سی نومرو ۱

۱۳۲۸

DR568.8
A37
S23
1912
V.3

(صباح) مطبعه‌سی ـ باب عالی جاده‌سی نومرو ۷

زراعت ، تجارت ، صنايع

مملكتده زراعت و تجارت و صنايع حال توقفده بولندیغی حتی صنايعمزك اكثر اقسامنده آثار سابقه‌یه نسبتله انحطاط كلی واقع اولدیغی جمله‌یه معلومدر . عهد عبدالعزیز خانیده بوسنه وهرسكك ادارهٔ داخلیه‌لری حقنده قونت اندراشی دیكر دولتلرك انضمام رأیلریله برلایحه قلمه آلمش وبو لایحه دول معظمه ناملرینه باب عالی‌یه ویرلمشیدی. كرك انده كرك دیكر اوراق مثممه‌ده دولتلر بوسنه‌وهرسك ایالتلرینك ثروت طبیعیه‌سندن استفاده اولنمیور . بوحال اهالینك سعادت حالرینه اسباب مانعه‌دن اولیور ، دیه دولتك نظر دقتنی دعوت ایتمشلردی . او وقت صدر اعظم اولان ـ ومرحوم ادهم پاشانك ریاست عاجزانه‌مده‌كی هیئته داخلیه ناظری اوله‌رق دخولندن مقدم اوهیئتده داخلیه نظارتنده بولنان ـ محمود ندیم پاشا دولتلرك تبلیغاتنه سلطان عبدالعزیزك پك زیاده تأسف ایتدیكنی واصلاح اداره یولنده برفرمان نشری، بعض تشكیلات یاپلمسی وعموماً تجارت ، زراعت، صنایعه متعلق اموره مركز مذاكرات اولمق اوزره بر مجلس تأسیس ایدلمسی بونلردن نشأت ایتدیكنی روایت ایلمشدی . بومجلسك وظائفی حقنده یاپیلان نظامنامه فرانسه‌ده اولان تجارت ، زراعت وصنایع مجلس كبیرینك وظائفنه مماثل ودستورك جلد ثالثنده موجوددر . مجلس مذكورك بدایت تشكیلنده اعضاسندن بولندیغم جهتله [۱] تجارت نظارتی نظاماتنك تنظیمنه وتطبیقاتنه بنمده مساعیم سبق ایتمشدی . طقسان آلتی تاریخنده دفعهٔ اولی اوله‌رق باش وكالت خدمتنه مأمور اولدیغمده بو نظاماتك اكثر محتویاتی موقع اجرایه قونلمشدی كه استانبولده و ولایتلرده تجارت وزراعت اوطه‌لری تشكیلی ، تجارت ونافعه وظائفنك نظارت واحده‌دن تفریقیله واورمان ومعادن ایشلرینك

---

[۱] انكلیز لقبیله معروف اولان علی بك ، شورای دولت اعضاسندن ارزومان افندی، مترجم رشدی پاشانك كتخداسی تحسین پاشا واماسیان افندی‌ده بومجلسده ایدیلر .

الحاقيله آيريجه برتجارت نظارتى تأسيسى ، نظارتك تشكيلات وتقسيماتى ، خلقه‌لى زراعت مكتب كبيرينك انشاسى ، نمونه چفتلكلرى وايستاتستيق اصولى احداثى موقع اجرايه قويديردينم مواد جمله‌سندن ايدى . ينه طقسان آلتى تاريخنده حسن فهمى پاشا ورائف پاشا ايله برچوق ارباب اختصاصدن مركب اوله‌رق پاپيلان هيئتلرده اعمالات نافعه‌يه ، تجارت بريه وبحريه‌نك ترقياتنه ، زراعت وصنايعه دائر لايحه‌لر پاپديريلوب اجرا آتنه باشلانلمشيدى . اتياً زوايای نسيانه اتلامق، لزوم كورولدكجه مراجعتله احكامندن استفاده ايچون مأمورلره كوندرلمك اوزره‌لايحه‌لركده نسخ كافيه‌لرى باصديريله‌رق ديوان همايونه ويرلمشدى. اوچ يوز اون ايكى سنه‌سى اواخرنده وقوعه كلن انفصالدن صوكره هرنصلسه اول باول زراعت اوطه‌لرى لغو ايله تجارت وزراعت اموری بر اوطه‌يه حواله ايدلمشدر . حالبوكه اقسام ثلاثه‌نك هربری يعنى تجارت ، زراعت وصنايع ايشلرى بشقه ، بشقه متخصيصنه عائد اولمغله برنده بحقٍ صنت مشاوريتى حائز اوله‌جق ذاتك ديكر قسمده مشاوراتندن استفاده اولنه‌ميه‌جغى بديهيدر . مقدما تجارت نظارتنده صنايع ايچون ده بر ادارهٔ مخصوصه تأسيس اولنمشدى . بواداره‌نك اهميتنه ووسعت وظائفنه واو وظائف بحقٍ اجرا اولنورسه مملكته ترتب ايده‌جك فوائدينه معلومات اساسيه حاصل اولمق ايچون فرانسه صنايع اداره‌سنك نظاماتى كتيرديله‌رك نظارته ويرلديكى كبى ديكر دولتلرده مرعى اولان صنايع نظاماتى كذلك جلب واعطا ايدلمش وبونلر ترجمه ايتديريله‌رك احكامندن استفاده ايدلمسى توصيه اولنمشيدى . نظارتجه وصايای واقعه حسن تلقى ايدلمش واو يولده بعض آثار ده كوسترلمش ايكن اخيراً صنايع جهتى كلياً منسى ويالكز مديريتى باقى قالمشدر . دها صوكره‌لرى ايسه هيئت وكلايه داخل اولان تجارت نظارتى لغو اولنمش واورمان ومعادن ايشلرى هرشيئه تقديم ايديله‌رك اونامله‌له يعنى اورمان ومعادن وزراعت نظارتى عنوانيله هيئت وكلا خارجنده برمأموريت تشكل ايتمشدر ـ كه برچوق سنه‌لردنبرى متصرف مستقلى سليم ملحمه پاشادر ـ . بونظارت وظائفنه موافق آثار جديه كوسترمه‌مكده ايسه‌ده آتيده دلائليله بيان اولنديغى اوزره سليم ملحمه پاشا مأموريتى مستقلاً تصرف ايتديكندن آثار صحيحه ابراز ايتمسى ايچون صدارتدن ويرلن اوامره اهميت ويرمه‌مكده وچونكه صدراعظم عنوانينك معنای معروفى زائل وشمدى صدراعظملر ترجمه‌ده ضرب

مثل اولان بوستان قورقولغنه مماثل اولدیغندن ملحمه پاشانك امر صدره امتثالی برامر محال کورونمکده‌در . بومانعه ایله‌درکه تجارت ، زراعت وصنایعجه تنظیمات صحیحه وجوده کتیریله‌میه‌جکدر . حالبوکه یالکز زراعت حقنده براقدام جدی ایله واردات دولت از زمان ایچنده برقاچ مثلی ارتهبیلیر . اعشارك جبایت و اداره‌سی اصلاح اولنورسه نه‌قدر عظیم واردات حصوله کله‌جکی صحائف سابقه‌ده دلائلیله اثبات اولنمشدی . تخملرك اصلاحی تقدیرنده دخی نتیجه بویله‌در . بزجه بوندن بیوك برفائده بکلنلمیورایسه‌ده امر برعکسدر. یعنی زراعتده ایی تخم قوللانلمسی قاعدهٔ مجبوریت تحتنه آلنیروطوپراق تصفیه ایدیلیرسه وارداتده بربیوك ترقی حصول بوله‌جغی شبهه‌سزدر. اصول واحوال زراعته واقف اولانلردن آلنان معلوماته استناداً اوچ شخص مفروض (ا ، ب ، ج) اشارتلریله بروجه آتی زمین مناظره‌یه قونلدی . بونلردن هربری عین حالده ومساوی کیفیتده بغدای ایله بیك دونم اراضی زرع ایتدیکی فرض اولنسون . « ا » شخصی درین صورتده اراضیسنی صبانله سوریبور، طیرمقله طاریبور ، بتون یاراماز اوتلری ، آیریق کوکلرینی چیقاروب محو ایدیبور . سورمه تعبیر اولنان میقروبی هلاك ایتمك ایچون اشبو تخملق بغدایی اسیدقاربونیك محلولنه باتیروب تهیئه ایلیور . تخمی زرع ایدرك حصاد زمانینه مترقب اولیور .

« ب » شخصی‌ده صبانله اراضیسنی سورمك نقطهٔ نظرندن « ا » شخصنك یاپدیغی معامله‌یی عینیله اجرا ایدر. فقط تخمنی اسیدقاربونیك محلولی ایچنده تربیه‌ایتمز.

« ج » شخصی ایسه بالکز طوپراغی آلت ، اوست ایدرك تخمنی تربیه ایتمه‌دن زرع ایدر .

ایلك بهار ویاز آیلری اثناسنده اقلیم واحوال هوا غایت مساعد اولدیغی فرضیله (ا ، ب ، ج) شخصلری محصوللرینی بیچرلر . « ا » شخصی تام محصول آلیر . نباتات اجنبیه تخملرندن وسورمه‌دن تمامیله سالم اوله‌رق مثلا آلتی بیك کیله ایی بغدای درکه یوز یکرمی بیك غروش قیمتنده‌در . « ب » شخصی ایسه بش بیك کیله‌لك برمحصول آلیر . فقط تخملق بغدایی اسیدقاربونیك محلولنه باتیروب تربیه ایتمه‌مش اولدیغی ایچون بغدایی سورمه‌لیدر . بوجهتله قیمتی سکسان بیك غروشدر .

« ج » شخصنك اراضیسندن آلدیغی محصول بش بیك کیله‌دن عبارتدر .

اوده غراموق وفيك دينيلن حبه‌لرله مالامال وسورمه‌ليدر . بوسببله اومحصول اللى بيك غروش قيمتنده‌در .

ايمدى بيك دونم اراضى‌يى زرع ايدن (ا ، ب ، ج) شخصلرينك محصولندن حكومتك عشر ناميله آلديغى ايراد بروجه آتى بيان اولنور :

ا ١٢,٠٠٠ اون ايكى بيك غروش عشر تأديه ايدر .

ب ٨,٠٠٠ سكز بيك « « « «

ج ٥,٠٠٠ بش « « « « «

بوحالده « ج » شخصنك مسامحه‌سندن « ب » شخصنك جهالتندن طولايى ـ بونلرك اراضيسى مقدارجه بربرينه و « ا » شخصنك اراضيسنه مساوى اولدقلرى حالده « ب ، ج » شخصلرندن ـ اون بر بيك غروش نقصان عشر آلمغه مجبور اوليور .

قواقدن سينوبه وبوغاز ايچنك اسيا جهتندن آطه بازارينه قدر اكيلان بغدايلر غايت عادى جنسدن اولديغى ايچون يوزده يكرمى ، حتى يوزده قرق نسبتنده فيك وغراموق تخملرينى حاويدر . يقينلرده شو بغدايك كيله‌سى استانبولده سكز غروشه صاتيلدى . حالبوكه اسياى صغرانك ديكر قطعاتندن كلن بغدايك كيله‌سى عينى كونده اون سكز غروشه فروخت اولنمشدر . الحاصل تخملرك فنالغى سببيله حكومت سنوى واردات عشريه‌سنك نصفندن زياده‌سنى ضايع ايتمكده‌در . زراعك جهالت ويارخاوتندن تحدث ايدن ضررلرى دفع ايچون حكومت كنديلرينه خالص ويكى تخم اعطاسنى درعهده ايده‌بيلير ولاجل التسهيلات تخملرى صورت اقراضده ويرر . اوحالده هرقضا حكومتى اسيدقاربونيك محلولنه باتيريلوب تربيه ايديلان تخملق بغدايك اقراضندن واراضينك مكمل ومنتظم صورتده سوريلوب زرع ايدلمسندن مسئول ايديلير . حكومت محليه طرفندن ويرلميان بغداى تخمندن وجوده كلن محصولى مصادره واحراق ايچون ده بر قاعده قونيله‌بيلير . حكومتله اهالى امر زراعتده مشترك المنفعه بولندقلرندن بومثللو ايشلره مداخله ايتمك حكومتك وظيفه‌سى دكلدر ، اعتراضى وارد اوله‌ماز . بغداى ايله برابر نشو بولان ياراماز اوتلرى محوايچون قنادا حكومتى هانكى چفتجى ويامزارع اراضيسى اوزرنده اويله ياراماز اوتلر بولنورسه جزاى نقدى آليور . بوحال تكرر ايدرسه محصولى تخريب ايليور . الحاصل زراعتدن حقيله استفاده اولنمق ايچون خالص

تخم‌قوللانمق مادەسی خاصةً ودائماً اشتغال ودقته دكر . دیكر اوروپا دولتلرینك یاپدقلری كبی مبادله‌خانه‌لر تأسیس وحبوباتك جنسنی تقدیر وتعیین ایتمك‌ده لازمدر .

ممالكمزده معادن

ممالك عثمانیه‌ده پك چوق زنكین معدنلر اولدیغی معلومدر. الیوم ایشلدیلمكده اولان معادنك عدد ونوعلری آتیده اشارت اولندی . معادندن دخی حقیله فائده مند اولمق ایچون مقتدر مهندسلر استخدامی، معادن داخلنده مكمل الات اعمالیه ومحركه بولندیرلمسی وتسهیل نقلیات ایچون اسكه‌لره قدر طرق منتظمه یاپلمسی شرط‌اعظم ایكن بزده هیچ بری موجود دكلدر. معدن مهندسی‌یتیشدیرمك ایچون ۳۰۰ سنه‌سنه مصادف اولان صدارتم اثناسنده مرحوم صبحی پاشانك نظارتی‌تحتنده برمكتب انشا ایتدیرلمشدی ـ كه موقعی مالیه نظارتنه مخصوص دائره حولیسنده ایدی ـ . یاپیلان مكتبك بردائره‌سی‌ده اورمان‌مهندسلری‌ایچون مكتب اتخاذ اولنه‌جق ایدی . بونلرك كشادندن اول انفصالم وقوع بولمش واندن صوكره مكتب بناسنك قرب وجواری وسیلهٔ استفاده یعنی مكتب‌ایچون یاپیلان بنالر اقلام مالیه‌یه تمه اولمشدر. هرنه ایسه بودفعه‌كی[۱] مأموریتمدن‌صوكره معدنلردن استفاده اولنمسی‌ملحمه پاشایه توصیه وكوستریلن لزوم اوزرینه نظارتله بالمذاكره برمعدن مكتبی نظامنامه‌سی یاپلمسنی‌ده شورای دولته حواله ایتدم. لایحه یاپیلدی ایسه‌ده نظامه بكزر یری یوق ایدی . بونك اوزرینه پارس سفیرمز وساطتیله فرانسه مالیه نظارتندن معادن مكتبی‌نظاماتی اخذ وجلب اولندی‌كه بعض ارباب‌اختصاصك افاداتنه كوره پك مكملدر . ترجمه‌لرنده قصور ایدلمه‌مك ایچون باب عالی ترجمه اوطه‌سنده ترجمه وارباب اختصاصه مراجعتله تعبیرات فنیه‌سی اصلاح ایتدیرلدكدن صوكره شورای دولته ویرلدی ومعادن نظارتنده متخصصلر بولنه‌جغندن انلرله بالاجتماع نظام لایحه‌سنك تنظیم‌واعطاسی شورای دولت رئیسنه وسلیم ملحمه پاشایه توصیه اولندی ایسه‌ده حالا برشی یاپمدیلر . زراعت نظارتنده معادن هیئت فنیه‌سی

---

[۱] ٦ شعبان ۳۱۹ وه/۱۸ تشرین‌ثانی ۱۹۰۱ تاریخنده‌كی صدارتمدن صوكره .

نامیله برشعبه وار ایسه‌ده اعضاسی ایچنده یالکز برمهندس بولنوب انك‌ده اقتداری درجهٔ کفایه‌ده اولمدیغی ودیکر اعضا نشأتلری اعتباریله طریق ملکی وقلمی‌یه منسوب اولدقلری وفنی راپورلری بوهیئت یازدیغی تحقیق اولندی . اوصره‌ده ایدی که ذات شاهانه « خزینهٔ خاصه ایشلرنده بولنمق ایچون ایکی اجنبی معدن مهندسی کتیرلمشدی. برچوق وقتدنبری مستخدم اولدقلری حالده حالا کندیلرندن استفاده اولنه‌مدی . بونلری کوریکز . یاپدقلری راپورلردن استفاده اسبابنی استحصال ایدیکز . » دیه اراده ایتدی . بواراده عقبنده دخی خزینهٔ خاصه نظارتندن برتذکره الندی که مألی خزینهٔ مذکوره معادن مهندسلری معاشلرینك مالیه خزینه‌سنه نقلنی حاوی ایدی . مهندسلر کورولمك ایچون ایستنلدی . بونلردن بری اوروپالی ، دیکری امریقالی ایمش . برنجیسی موجود اولمدیغندن امریقالی مهندس کلدی . کندیلری استانبوله جلب اولندقدن صوکره معادن استکشافاتی ایچون اوروپا واسیای عثمانیده اوزون برمدت سیاحت اجرا وکشفیات واقعه‌یه دائر خزینهٔ خاصه‌یه برچوق راپورلر اعطا ایتمشلر ایمش . بو مهندس ذکی وصنعتنه محب ووظائفنه مکب کورونیوردی . یازق که ویردیکی لایحه‌لرك بوآنه قدر هیچ بری اله النمامش . بناءً علیه معدنلرجه واقع اولان اخطاراتك هیچ بری موقع اجرایه قونمادیغنی برلسان تأثرله سویلدی . شمدی‌یه قدر الدیغی معاش بیهوده اولوب بو ماهیتده بولنان مأموریتی وجداناً کندیسنی تعذیب ایتدیکندن مملکتنه عودت ایتمك اوزره استعفاسنك قبولنی جدی برصورتده رجا ایلدی. جواباً خزینهٔ خاصه‌ده اولان مأموریتلری خصوصی بر ایش اولوب بودفعه رفیقیله برابر معادن نظارتی هیئتنه الحاق اولنه‌جقلرندن کشف واخطارلری موقع استفاده‌یه قونیله‌جغنی تأمین ایتدم . کندیسی‌ده موافقت وتشکر ایلدکدن صوکره دیکر برکلیشنده مقدم‌قلمه آلدیغی راپورلری باب‌عالی‌یه کتیردی ـ که دوسیه‌لرتشکیل ایتمش وایکی صندوقه‌یی قابلامش ایدی ـ. بونلردن خلاصة الخلاصه اوله‌رق یاپدیغی فذلکه کرك روم ایلنده کرك اسیای عثمانیده پك ثروتلی کمور وپترول معدنلری بولندیغنی کوستریبور . خاطرده قالمق ایچون مخطره‌نك ترجمه‌سی آتیده قید اولنمشدر :

« معدن کموری حقنده صدر اعظمك وقوع بولان سؤالی اوزرینه جمع وتلفیق ایتدیکم معلوماتی بروجه آتی یازیورم . ادرنه ولایتی داخلنده دده

آغاج، کشان واوزون کوپری قضالرنده معدن کمورلری واردر . فقط آز ایشلدلمکده‌در . تکفور طاغی قضاسنده ایشلدلمه‌مش معدن کمورلری طبقاتی اولمسی ملحوظدر . بومعدن کمورلری اجنبی معدن کمورلری قدر ایی جنسدن دکلدر . یوللرك فنالغی ومعدن اداره‌سنك وقوفسزلغی جهتیله اخراجات یواش کیدییور . استانبولك شمال جهتنده وبحرسیاه قربنده بش سانتیمترودن بر مترویه قدر ثخنده اولق‌اوزره لینت معدن کموری طبقه‌لری واردر. بونلر دخی ایشلدلمه‌مشدر . مناستر ولایتنده مقدار کلی معدن کموری واردر . سلانیك ولایتنده دخی لینت معدن‌کمورندن قالین طبقه‌لر موجوددر . اشعار ایدلدیکنه نظراً آرناوودلقده تیران جهتنده لینت معدن‌کموری ودلوینه جهتلرنده‌ده عادی معدن کموری موجود اولدیغی آکلاشیلیور . الحاصل روم‌ایلی ولایاتنده علی‌الاکثر لینت جنسندن اولق اوزره پك چوق معدن کموری طبقاتی واردر وپك آز ایشلدلمشدر . آناطولیده ‌اك مهملری قره‌دکزده‌کی ارکلی معدن کمورلری در ، اللی سنه‌دنبری ایشلدلمکده‌در . اخیراً برفرانسز قومپانیه‌سی مذکور معدنلری ایشلتمکه باشلامش وکونده ۸۵۰ دن ۹۵۰ طونیلاتویه قدر کمور اخراج ایتمکده بولنمشدر . اشبو کمور واپورلرده، قوق، غاز وسائره اعمالاتنده قوللانلمقده‌در . واقعا بوکمور نوعی اعتباریله انکلیز معدن کمورندن برآز آشاغی ایسه‌ده اندن دها پك اهون فیئاتله صاتیله‌بیلیر . الیوم فرانسه، آوستریا ، روسیه وممالك سائره‌یه اخراج اولنمقده‌در . بالیه قربنده مانجیلق موقعنده بیوك بر لینت طبقه‌سی واردرکه الحالةهذه بالیه معدنلرینی ایشلتمکده اولان قومپانیه‌نك قونترولی آلتنده در . مذکور قومپانیه طرفندن ایشلدلمسی دردستدر . صومه‌ده دخی معدن کموری طبقاتی موجوددر. بونلر آناطولی قطعه‌سنده‌کی معدن کمورلری طبقاتنك اك جسیم ومهملری اولمسی ملحوظدر . اطنه‌نك شمال شرقی جهتنده بعض سیاحین اعلا جنس معدن کموری نمونه‌لری کوسترمشلردر . بومعدنك اوراده‌کی آفشار عشیرتی رئیسی طرفندن ایشلدلدیکی وعشیرتك حال وحشتی حسبیله اجنبیلرك اورالره قدر کیده‌مدیکی حکایه ایدلمکده‌در . سوریه‌ده متعدد لینت معدنلری واردر . بعضلری جزؤی ایشلدلمشدر . بونلردن بری سنوی بیك طونیلاتو حاصلات ویرر . دیکر برندن‌ده بش یوز طونیلاتو آلینیر . بر معدن‌ده سنوی اون بیك طونیلاتو مال ویره‌بیلیر . جنسی ایجه ایی ایسه‌ده منتظم یوللرك فقدانی اخراجاته

مانع اولمقده‌در . وان ولایتنده چوق معدن کموری واردر . « چرناویق » ك شمال طرفنده اعلا جنسدن اوله‌رق جسیم معدن کموری « قاریت » طبقاتی واردر. خرپوت قربنده اعلا جنسدن کمور طبقات جسیمه‌سی « انتراسیت » لی موجود اولدیغی‌ده خبر ویریلیور. دیاربکر ومعمورةالعزیز ولایتلرنده متعدد معدن‌کمورلری اولوب « لینت » و« انتراسیت » وسائرهردرلو جنسدن موجود ومقداری کلیتلیدر. بومعدنلر فرات نهری جوارنده وبر شهر قربنده واقع ایسه‌ده اصلاایشلملمه‌مشدر. ارضروم شهری جوارنده پك چوق کمور معدنلری واردر . کچن سنه برطبقهٔ معدنیه‌نك ایشلملمسنه باشلانمشدر . خلاصه آناطولیده « لینت » و « قاریت » پك چوق معدن کمورلری موجود در . بونلر علی الاطلاق اعلی جنسدن دکل ایسه‌ده برچوق ایشلرده قوللانیله‌بیلیر پك قیمتدار شیلردر . احتمال‌که الیوم ایشلملکده اولان ارکلی معدنلرندن دها مهم برچوق معدن کمورلری واردر . بوندن بشقه وان کولی قربنده اطنه شهری جوارندن باشلایوب وان کولی‌قربندن کچه‌رك ایران حدودینه قدر ممتد برمنطقهٔ وسیعه تشکیل‌ایدن واعلا جنسدن اولان غایت جسیم معدن کموری واردر. ایشته دولتاك قیمتدار معدن کموری خزائنی بومنطقه‌ده بوله‌جقدر .

معادن مهندسی
ادوارد اسپور

مطالعه

جمله‌جه معلومدرکه استفاده‌ده اهمال ایتدیکمز ، یاخود اداره‌سنده عدم قابلیت کوستردیکمز ثروت طبیعیه‌دن بری‌ده اورمانلردر. ۸۶ سنه‌سنه قدر اورمانلر اوچ صنف اعتباریله اداره اولنورلر ایدی. صنوف ثلثه‌نك برنجیسی جبال مباحه تسمیه اولنانلردر . سواحلدن ، قصباتدن بعید جبال مرتفعه‌ده واقع وچوبانلرك کیفنه تابع ایدیلر. یعنی راعیلر رعی ایچون اورمانلری اتلاف حتی احراق ایدرلرایسه‌ده مسئول اولمزلردی . ایکنجیسی ساحللره قریب وترسانه وطوپخانه اعمالاتنه صالح‌اولانلردرکه اداره‌لری ترسانه وطوپخانه‌یه مفوض‌ایدی. انلرك تعیین‌ایتدکلری مأمورلر ایسه اورمان فننه واقف اولمدقلرندن اغاجلری ـ قائماً دکل ـ کسوب

یره یاتیردقدن صوکره کشف ایدرلر، اشجار مقطوعه‌نك اکثری چاپنه موافق کلمدیکندن مطلوب اولان ابعاددده اغاج بولنجه‌یه قدر قطعیاته دوام ایدرلردی . بوسببله برچوق وجسیم اشجار تلف اولوردی. اوچنجیسی قصبات وقری جوارنده بولنان وقورو ، بالطه‌لق دینیلن میری اورمانلریدرکه اطرافنده‌کی اراضی غیر منبت ایسه اواراضینك صاحبلری احتیاجلری ایچون انلردن اغاج کسمکه وایسترلر ایسه مقطوع اغاجلری اسکله‌لره ، یاخود شهر وقصبه بازارلرینه نقل ایله صاتمغه مأذون ایدیلر . اورماندن بعید واراضیسی منبت اولان اهالیٔ قرایه ایسه بدل مقابلنده قطع اشجار ایچون رخصت ویریلیردی . برده بو نوع اورمانلرده یالکز کراسته‌یه یارار اغاجلردن عشره مساوی برسم الینیر ایدی که او وقتلر بودجه‌لره قونیلان رسومك مقداری بش بیك کیسه یعنی یکرمی بش بیك لیرایه قریب ایدی . مؤخراً بحریه وطوپخانه‌نك اورمانلردن اغاج کسدیرمسی صلاحیتی رفع اولندی. سوء استعمالاتی منع وواردانی حد لایقنه ابلاغ ایچون‌ده اورمانلرك اداره‌لری قواعد تحتنه آلندی. سکسان آلتی تاریخنده برنظامنامه اعلان اولندی. حالا رسماً مرعی فقط بر طاقم احکامی فعلاً غیر جاری اولان نظامنامه اودرکه اورمانلردن بلارخصت اغاج قطعی ممنوع اولمق ، اودون ، کمور وکراسته تجاری طرفلرندن کسدیریله‌جك اغاجلرك اثمانی اداره ایله اولجه بازارلق ایدلمك وقطع شرائطی مقاوله‌یه ربط اولنمق اساسلری اوزرینه مؤسسدر . لکن اورمانلری محافظه‌یه لازم اولان تدابیرك قسم کلیسی موقع اجرایه قونمدیغندن نظامنامه‌نك مبتنی اولدیغی مقاصددن اکثری فعله کلمه‌مشدر . اسبابنه کلنجه اولا نه‌جنس ونه ابعاددده اغاج النه‌جقسه انلرك تمغالی اشجاردن قائماً افرازی مجبوری ایکن ملتزملر بر اغاجك مطلوب اولان ابعاده موافقتیله اکتفا ایتمیورلر ، یعنی هر تمغالی اغاجی قبول ایتمیورلر ایدی . اورمان اداره‌سی‌ده قطع واعمالی زیاده مصرفه محتاج اولانلری ترك ایدرك دها آز مصرفله اعمال اولنه‌جق اشجاری انتخابده بونلری مخیر براقیور. اورمانلره کیرن ملتزملر ایسه هپ کنج ودوزکون اولانلری ایبردقلرندن کریده آنجق یاشلی ، بوداقلی اغاجلر قالمغه باشلامشدر. بوحال اورمانلرك نشوونما بولمسنه مانع اولدیغی کبی کنج واعمالاته الك زیاده صالح اشجاره ساحللرده ندرت کله‌رك کراسته‌یه یارار اغاجلری اوزاق اورمانلرده ارامق مجبوریتنی منتج اولمقده‌در . ملتزملرك اشجاری هیئت قائمه‌سیله

انتخاب ايتملرى اصولنه بدل بعدالقطع تفريق ايلرينه مساعده اولنمسى برسوءاستعماله تقليددن واوده اوسوءاستعمالك فائدهٔ ظاهره سنه طمعدن نشأت ايتمش ايدى . شويله كه وقتيله بوسنه اورمانلرندن بلا قيد وشرط اغاج كسه‌رك ايستدكارينى آلوب ايستمدكارينى اورمانده براقمق ايچون آوستريالىلره مساعده اولنمشدى . بوقطعيات وتخريبات نتيجه‌سنده بوسنه اورمانلرنده قرق مليونه قريب فوچى تحته‌لرى بريكديكندن سكسان بر تاريخنده حكومت بونلرى صاتارق اثماننىدن متمتع اولمش . شو معامله ايى برشى عد ايدرك ممالك عثمانيه اورمانلرينك اك مهملرنده موقع اجرايه قونلديغنى وبوده اورمانلرك خرابنه مقدمه اولديغنى ٩٦ سنه‌سنه مصادف اولان دفعهٔ اولى وكالتم زمانىنده تحقيق ايتمشدم . ثانياً تاجرلر قطع ايتديره‌جكلرى اغاجلر ايچون نظاماً اولجه اداره ايله عقد مقاوله‌يه مجبور ايسه‌لرده اهالى اورمانلردن بلا رخصت اغاج كسمكه مأذون اولديغندن وتجارك كراسته‌يى ، اودون وكمورى انلردن مبايعه ايتملرى كنديلرى ايچون دها كارلى كلديكندن سالف‌الذكر مجبوريت نظاميه‌يه تبعيتلرينه محل قالمامقده‌در . بوخصوصلردن طولايى وارداته عارض اولان تدنى‌يى دفع ايتمك ملاحظه‌سيله بلا مقاوله كسيلوب اسكله‌لره ايندريلن كراسته‌لر ميشه ايسه يوزده يكرمى ، بشقه جنس اغاج ايسه يوزده اون بش رسم آلنه‌رق امرارينه مقدما قرار ويرلمش ايمش . بوايسه رخصتسز قطعياتك ممنوعيتنه بدل هر كسك اورمانلردن مجاناً محروقات ده تدارك ايتمسنه جواز ضمنى مقامنده تلقى اولنمشدر . دها صوكره ايسه اودون وكموردن موردلرنده رسم آلنمق ايچون برتعرفه ياپلديغندن جواز ضمنى علنيت كسب‌ايتمش وهر كسك اورمانلرده كيف‌مايشاء اجراى قطعيات ايتمسنه سبب ويرلمشدر . آرتق قوريجيلرك اورمانلرده ايشلرى قالمديغندن كافه‌سى رسم أخذيله مروريه تذكره‌سى ويرمك ايچون اسكله‌لره مأمور ايدلمشدر . مع‌مافيه اودون . كمور وكراسته حمولەسيله استانبوله كلن سفائنك چوغى تذكره‌سز كلدكارى كورولديكندن بوكاده چاره اولمق اوزره مركزده قونترول اداره‌سى نامياله جسيم برهيئت تشكيل اولنمش ايمش . لكن بوقدر تأسيسات اوزرينه اورمان وارداتى تزايدايده‌جك يرده بالعكس تناقص ايلمشدر . زيرا اوائلده واردات كراسته عشرينه منحصر ايكن صرفيات داخليه‌دن آلنان رسم سنوى يكرمى بش بيك ليرايه بالغ اولوردى . مؤخراً عشره يدى بچق مثلى ضم وقوع بولديغى،

خارجه کلیتلی کراسته کوندرلدیکی وتجارت ایچون‌ده رسم آلندیغی حالده اورمان بودجه‌لرنده آنجق یوز بیك لیرا واردات کورولمشدر. بوده اوچ یوز سنه‌سیله آندن اولکی برقاچ سنه‌نك موازنه‌لرنده‌در. ۹۶ سنه‌سنه قدر نافعه وتجارت نظارتلری برذات عهده‌سنده ایدی. حالبوکه سائردولتلرده اعمالات عمومیه وبزده نافعه‌نظارتی دینیلن هیئتك وظائفی ذاتاً پك واسع اولدیغی حالده برده تجارت بریه وبحریه‌یه زراعت وصنایعه مرجع اولان تجارت نظارتی‌ده نافعه نظارتنه ضم ایتمك هیچ برینك وظائفنی ایفا ایده‌مامکدن بشقه برشیئی انتاج ایتمز. لهذا تجارت، زراعت وصنایع ایشلرینه مخصوص بر نظارت تشکیل ایتدم. نته‌کم سائر دولتلرده دخی تجارت نظارتی نافعه نظارتندن بشقه‌در. بعض دولتلرده زراعت ایچون‌دخی آیری ناظرواردر. بو تشکیلاتده اورمان اداره‌سی زراعته ارتباطی ملابسه‌سیله مالیه نظارتندن تجارت نظارت جدیده‌سنه نقل اولندی. تجارت نظارتنه‌ده مرحوم صبحی پاشایی انتخاب ایتشدم [۱]. بونك اوزرینه اورمان اداره‌سنده واقع اولان سوء استعمالاتك برطاقمی زائل اولدی. فاضل بیمدانی ومحبت‌وطنیه‌سی درجهٔ قصوایه منتهی اولان صبحی پاشا سلفلرنده کورولدیکی کبی بوایشی تخفیف دکل اورمانلرك اکمال اصلاحاتنه سعی بلیغ ایدییور ایدی. اول باول بر چوق ولایتلرده وسائط محافظه‌دن خالی بولنان اورمانلره مجدداً قوریجیلر تعیین وموجود اورمان محافظه مأمورلرینك عددلری ودرجهٔ کفایه‌ده اولمیان معاشلری تزیید اولنمشدر. لکن اورمانلردن بحقٍ استفاده ایچون یاپیله‌جق پك چوق شیلر واردی که اول باول عموم اورمانلرك برخریطه‌سنك تنظیمی، ثانیاً قطعیاتك فن دائره‌سنده اجراسی، ثالثاً قطع اشجار خصوصنك تعیین اولنه‌جق مواسمه حصری، رابعاً اورمانده براغاج قطع اولندیغی کبی یرینه کندی جنسندن یاخود اخرمناسب نوعدن دیکراغاج دیکمك قاعده اتخاذ ایدلمسی، خامساً اورمان اداره‌سنه مخصوص

---

[۱] دفعهٔ سابعه صدارتمده یعنی اعلان مشروطیت عقبنده دخی هیئت وکلایه نافعه ناظرندن بشقه برده تجارت ناظری ادخالنی تصور ایتدم لکن بعضلر خزینه‌یی مصرفدن وقایه ایچون بونی تجویز ایتمدیلر. حالبوکه تجارت نظارتی ارکانندن اولان صنایع، تجارت، استاتستیق مدیریتلری ۹۶ تاریخنده‌کی صدارتمده تشکیل اولنمشدی بونلر الیوم نافعه نظارتنده‌درلر بو حالده یالکز تجارت ناظری ایچون معاش تخصیص اولنه‌جقدر بونك مقداری‌ده حسب الامثال سنوی ۱۸۰۰ لیرادن عبارتدرکه فائدهٔ کایه‌سنه نسبتله لاشی منزله‌سنده‌در. تصرفی نافع تشکیلاتك تأخیرنده دکل اسرافاتك منعنده آراملیدر.

كافهٔ مصالحك اورمان فنى اوروپاده بحق تحصيل ايتمش بر مدير ايله لزومى قدر سيار مفتشلردن مركب برهيئت فنيه يه حواله‌سى، سادساً مركزده بولنه‌جق هيئتك انتخاب ايده‌جكى اورمانلردن بدأ ايله فن دائره‌سنده تحديد اولنه‌جق اورمانلرده ٨٦ تاريخلى نظامنامه‌نك اهل قرايه حق احتطاب ويرن ماده‌سندن بشقه احكامنك كاملاً جارى اولمسى ، سابعاً كراسته‌لك اغاجلر تمغالندقدن صوكره عدد اعتباريله قائماً وصرفيات ايچون ظهورى تخمين اولنان اغاجلر مقطوعاً واداره مجلسلرى رأييله بيع اولنمسى ، ثامناً ملتزملردن كفيل يرينه حصراً كفالت نقديه اخذيله مدت احاله نهايتنده مقطوع اشجار يرلرنده صاييله‌رق فضله اغاج كسيلديكى وحدود تجاوز ايدلديكى تحقق ايلر ايسه تأمينات اقچه‌سنك تمامى، عكس تقديرده نظاماً ترتب ايدن جزاى نقدى بالتنزيل قصورى اعاده ايدلمسى تصميم اولنمشدى . ٣٠٢ سنه‌سى اواخرنده صدارتدن انفصال ايتديكمدن اصلاحات لازمه اخلافك همتلرينه قالدى . معلومدركه فرانسه‌ده اورمانلرك وسعتى بزم اورمانلرك وسعتندن آز ايكن لاينقطع اصلاحات فنيه وحسن اداره ايله واردات سنويه اوچ مليون ليرايه بالغ اولمشدر. ممالك عثمانيه اورمانلرى ايسه ٣٠ مليون جريب‌در. (برجريب ٢.٥٠٠ مترو مربعيدر.) تخمين اولنديغنه كوره ١٦ مليونى سواحلده‌در. تشكيلات متصوره اجرا اولنسه اورمان وارداتى دفعةً ايكى بچق مثلى ترقى ايدرك سنوى ٣٠٠ بيك ليرايه واره‌جغنده شبهه اولنميور ايدى . يوقاريده بيان اولنديغى اوزره اطرافنده اورمان اولان يرلر اهاليسى كنديلرينه لازم اولان محروقاتى، حتى كراسته‌لرى اورمانلردن مجاناً استحصاله مأذوندرلر . حالبوكه اموال عموميه‌دن معدود وتميه واداره‌لرى ايچون خزينهٔ عموميه‌دن مبالغ كليه مصروف اولان برقسم وارداتدن بلا بدل انتفاعه اهالينك بر قسمنى تشريك طوغرى دكلدر . موجود مأذونيت رفع ايله افرادك احتياجات ذاتيه ايچون الاجقلرى محروقاته وكراسته‌يه بررسم طرح اولنورسه ٣٥٠ بيك ليرا واردات حصولى تخمين اولنور . چونكه مملكتمزده موجود قراده‌كى سكنالرك مجموعى لااقل برمليون فرض اولنسه وهر مسكن، احتياجاتى ايچون سنوى بربرى اوستنه اوتوزچكى وبرمترو مكعب كراسته آلسه واودونك چكيسندن برو كراسته‌نك مترو مكعبندن بش غروش رسم مقطوع اخذ ايدلسه سنوى ٣٠ مليون غروش اودون وبش مليون غروش كراسته‌رسومى حاصل اوله‌جقدركه معادلى ذكر اولنان مقدار ليرادر .

شهر . قصبه واسکله‌لردن صرف ممالك اجنبیه‌یه نقل ایدیلن اورمان محصولاتنك رسومی ده ۴۰۷ بیك لیرا حساب اولنورسه یکونی لااقل ۷۵۰,۰۰۰ لیرایه بالغ اولور که بو تخمین اقصا دکل اقل درجه اوزرینه‌در . شو حالده اورمانلرمزدن فرانسه اورمانلری وارداتنك هیچ اولمزسه ربعنه معادل ایراد حاصل ایده‌بیلیرز. مملکتلك سائر مخازن ثروت طبیعیه‌سی کبی اورمانلری دخی برمنبع مهم ایراد اولدیغنی وبونلردن استفاده تدابیرینك بالاطراف تأملی ایله قرارلشدیرلمسنی وادارەنك ارباب اختصاصه احاله‌سیچون شرائط قبول واستخدام حقنده بر نظام لایحه‌سی قلمه النمسنی شورای دولت ریاستنه وزراعت واورمان نظارتنه تحریراً توصیه ایتدم . لکن شوراسنی ذکر ایده‌یم که دولت اهمال مألوفنده وزراعت ناظری سلیم ملحمه پاشا استقلال معروفنده دوام ایتدکجه، مقام صدارتك‌ده وظیفه‌سنی ایفا ایتمیان دائره‌لر ومأمورلر اوزرنده نفوذ مؤثری اولمادقجه حصول مقصد مستبعددر .

تتمه

هردولتده قوهٔ اداره‌یی تشکیل ایدن نظارتلر رئیس وکلادن صوکره حربیه ، بحریه ، داخلیه ، خارجیه ، عدلیه ، مالیه ، معارف ، نافعه ، تجارت وزراعت نظارتلریدرکه مالیه نظارتنه قدر اولان آلتی نظارت اداره‌نك قوهٔ متحرکه‌سی ، دیکرلری قوهٔ محرکه‌سیدرلر . شو حالده برنجی قسمك مرتبهٔ فعالیتی قوهٔ محرکه اولان معارف ، نافعه وتجارت وزراعت نظارتلرینك کوسترەجکلری آثار درجاتیله متناسبدر . مثلا مدافعهٔ مملکت یالکز عسکرله اولیوب قوای مدافعه‌یی احتیاجات حاضره‌یه کوره تجهیز، عسکری حسن صورتله اعاشه ایتمك‌ده لازم کلیرکه موقوف علیهی نقددر . خارجی پولتیقه‌یی حسن اداره دخی مأمورین سیاسیه‌نك اصحاب معلوماتدن بولنملریله برابر ـ چونکه سیاسیاتده بتون ، بتون نظریات کافی اولەمیه‌جغندن ـ لدی‌الحاجه قوهٔ مادیهٔ دولته استناده توقف ایدرکه برنجیسی معارفله ، ایکنجیسی ینه قوهٔ نقدیه ایله حصول بولور. داخلیه نظارتنك مسائل اداره‌ده، اسایش مملکتی محافظه‌ده اقتدار کوسترمسی مأمورین ملکیه وضابطه‌نك اصول تدبیر مملکته، قواعد وشرائط اجتماعیهٔ ناسه وظیفه‌لری نسبتنده وقوفلرندن،

معاشلرى كافى درجه‌ده اولوب تحصيل معيشت قيديله غير مشروع طريقلره سلوك ايتمه‌ملرندن لابددركه هر برنده مايتوقف عليه ينه معارف وقوهٔ ماليه‌در . عدليه‌يه كلنجه محاكمك استقلالى، حكامك عزلدن مصونيتلرى الزم ايسه‌ده لايقيله توزيع عدالته بوشرطلر كافى اولەميه‌جغندن حاكمك عالم ومستقيم اولمسى‌ده واجباتدندر. عالم اولمق ايسه تحصيله ووظيفهٔ عدالتى منفعت ذاتيه‌يه فدا ايتمەمك تأمين معيشته متوقفدر. نهايت ماليه نظارتنك وظيفه‌سى تكاليف تبعه وواردات سائره‌يى فن ثروته كوره تأسيس واستيفا ايدرك مخصص لهلرينه ويرمك، وموازنه‌ده آچيق ظهور ايدرسه استطاعت مملكت مساعداولديغى حالده واردات احداثيله، اولمديغى تقديرده اعتبار مالى درجه‌سنه كوره استقراض عقديله او آچيغى قپامقدن عبارتدر. بناءً عليه برماليه ناظرى قواعدفن ثروته وادارهٔ عموميه‌نك ماليه‌يه تعلق ايدن شعباتنه وقوفى نسبتنده خدمت ايده بيله‌جكندن علم ووقوفى واسع اولديغى حالده تكاليف وواردات حسن تأسيس وجبايت ايدر واستقراضاته لزوم كورولدكده شرائط معتدله وصحيحه ايله عقد ايلر . لكن بو بديهيدركه معلومات مجردهٔ نظريه‌سيله واردات تزيينده مقتدر اولەماز . زيرا بو خصوصده مأخذ منفرد ثروت ماديهٔ مملكتدر . تربيهٔ عموميه تكمل ، تجارت ، زراعت وصنايع توسع ، طرق عموميه تكثر ايلمدكجه وتجارت معاهده‌لرى منافع تجاريهٔ مملكته موافق صورتلرله ـ على الخصوص قيصه مدتلرله ـ يابلدقجه ثروت مملكت ترقى ايده‌مز . بو ترقينك درجاتى ايسه معارف، نافعه، تجارت وزراعت نظارتلرنده بولنه‌جق ذواتك اقتدارلرى درجاتنه تابعدر. او جهتله بونلرك حيات دولتى تقويه ويا اضعافده عظيم مدخللرى واردر . بو نقطهٔ نظره كوره شو نظارتلرك اهميتلرى ديكر نظارتلردن بيله زياده ومسئوليتلرى‌ده او نسبتده اولمق لازم كلير . بزده ايسه عكس نظر ، عكس معامله واقعدر . غريبدركه شمدى‌يه قدر بو نظارتلرده كيملره تصادف ايتدمسه صبحى پاشا كبى برقاچ ذات مستثنا اولمق اوزره هيچ برينى مأموريتنك اهميتنه ومسئوليتنك عظمتنه واقف كورمدم . بالعكس انلرده احوالى سائر طبقات ناس كبى مؤاخذه‌ايديورلر. حسن اداره‌دن ومملكتنك ترقيسندن ديكر نظارتلرى مسئول عد ايدوب كندى مسئوليتلرينه قائل بولنميورلردى . دولته خير وضرر ايقاعنده مأموريتلرينك دخل عظيمى اولديغنه بونلرى الزام ايچون نه‌قدر سعى ايتديسەم ملزم اولمادقلرينى اكلادم؛ زيرا وظيفه‌لرى نسبتنده اثارارائه ايتامشلردر. مأمور اولديغى

نظارتك اجزاسندن بری اورمان اداره‌سی اولان زراعت ناظرلاحقی دخی بوقبیل ذواتدندر. یازیلان شیلر حقائق بدیهیه‌دن اولمسیله تفصیلی لازم کلمزایسه‌ده بوتشریحاتی تصویر حال وتکثیر استدلال ایچون اختیارایلدم . صدده یعنی ممالکمزده‌کی معادن حقنده‌کی فقره‌یه عودت ایده‌لم : زراعت نظارتنده اولان هیئت فنیه‌نك اصلاحنی ، انکلتره‌دن، اوروپانك سائر لازم کلن محللرندن مقتدر مهندسلر جلبنی وامریقالی مهندسك‌ده نظارتده استخدامنی عرض ایتدم. اراده‌سی صادر اولدی. سفارتلرمز وساطتیله ایدیلن مراجعت اوزرینه خصوصاً انکلتره حکومتی اختصاص کاملری مصدق، مدت‌مدیده‌انکلتره‌ده مستخدم ومجرب اولان معدن مهندسلرندن برقاچنك اسمنی، نه قدر معاشله بورایه کله‌بیله‌جکلرینی بیلدیردی. اوراقی سلیم ملحمه پاشایه ارسال وقراری استعجال ایدلدی . مؤخراً تأکید ماده دخی اولندی . اما ملحمه پاشا هر نصلسه بو مصلحته بر نتیجه ویرمه‌مشدر . امریقالی مهندسه کلنجه معادن نظارتنه کوندرلدکدن‌صوکره‌ده یوزینه کیمسه باقمدیغندن استعفا ایتدیکنی نزدمه‌کاوب سویلدی . قالمسنه چالیشدم ایسه‌ده بوراده هیچ برایش کوریله‌میه‌جکنه قناعت تامه حاصل ایتدیکندن بر عزم صحیح ایله مستعفی اولدیغنی ایراد ایدرك وداع ایتمشدر . کندیسیله اولجه کوروشدیکم اثناده امریقا حکومتی معادن اداره‌سنك تشکلات ونظاماتی اوزرینه بعض ابحاث کچمشدی . قابل ایسه نظامات مذکوره نسخه‌لرینی کتیرتمه‌سنی رجا ایتمشدم‌که اوده ایکی هفته ایچنده بونلری جلب ایلدیکندن مطالعه واستفاده اولنمق ایچون تذکرهٔ رسمیه ایله معادن نظارتنه کوندرلمشدی . مکر شو اوراقك ثمنی نظارتدن حالا تأدیه اولنمامش. مهندس کیدرکن بونی اخطار ایتدی. پوسته اجرتیله برابر نسخ مذکوره بدلی قرق فرانق اولدیغندن عقیب موادعه‌ده اشبو مبلغی کندیسنه ویردم .

خزینهٔ دولتك ضررینه اوله‌رق معدن احسانی

مابین باش کتابتندن بر تذکرهٔ خصوصیه آلندی‌که الجزیره‌ده اولان بر پترول معدنی امتیازی نمللی زاده وشرکاسی عهده‌لرینه احسان اولندیغنی حاوی ایدی . اموال عمومیه‌دن اولان معادنك شرائط نظامیه ایفا ومرجع نظامیلرندن تصدیق اولنمقسزین ویرلمسی مغایر قاعده اولمسیله برابر خطهٔ عراقیه‌ده‌کی پترول

معدنلری الك زنكین حتی ثروتجه روسیه‌ده‌كی معادن مماثله‌یه مترافق اولمسیله مساعدات مخصوصه ایله امتیازلر ویرلمسی خزینهٔ دولته مضر اولدیغندن تذكره‌ی موقع اجرایه قویمدم . [۱]

امین اوكنده برمیدان وسلسبیل انشاسی تصوری

كوپرینك ساحلی مزین ومنتظم بر ساحه اوزرنده كورونمك ایچون یكی جامع اوكنده بولنان مغازه‌لرك هدمیله كوزل بر میدان اچلمسنی واورته‌سنده بیوك واوروپا شهرلرنده اولان فواره‌لره شبیه بر سلسبیل یاپلمسنی ذات شاهانه اراده ایتدی. شو تصورفعله‌كلسه واقعا تزینات بلدیه‌دن معدوداولور . خصوصاً یكی جامع كبی بر معبد عالینك عظمتی معوج ممرلر، غیر منتظم بنالرله مستور اولمقدن قورتیلیردی . اوقاف نظارتی كشفی تسریع وخریطه وپلانلرینی اعطا ایلیكله عرض اولندی . لكن بو تصوره كوره بیقیله‌جق یرلرك بری‌ده سرعسكر رضا پاشانك بناسی اولدیغندن علی روایةٍ انك طرفندن ابقاء علی ما كان ایچون نیاز وقوع بولمش. بو صورت صحیح اولوبده اكامی مبنیدر ، یوقسه بشقه بر ملاحظه‌می وارد اولمشدر ؟ اراده‌سی چیقمدی .

ارغنی معدنی باقرلری

ارغنی معدنی باقرلرینی سلیم ملحمه پاشا كاملاً اوروپایه ارسال ایله معادن اداره‌سی حسابنه صاتمقده اولدیغندن طوپ اصاغه‌سی ایچون نحاس ویرلمدیكنی طوپخانه مشیری ذكی پاشا سویلدی. تدقیقنه كیریشلدكده سلیم پاشا معدن اعمالاتنی نقل وبیع ایچون بانق عثمانی ایله بر قونطوراتو یاپمش ایسه‌ده باب عالیدن استیذان ایتمدیكی وبیعیات فیئاتی‌لوندره بورسه‌سی فیئاتنه موافق اولمق لازم‌كلیرسه‌ده فیئات یومیه‌یی اثبات ایچون مالیه‌نظارتنه قارشی صورت كافیه‌ده برقاعدهٔ احتجاجیه‌موجود

[۱] اشبو مخطره‌یه اعادهٔ‌نظر ایتدیكم تاریخده ـ كه انفصالمدن‌صوكره‌در وهجرتك ۳۲۲نجی سنه‌سیدر ـ عراقه قدر طبقاتی ممتد اولان پترول معادنی ایشلتمك ایچون خزینهٔ خاصه ایله اناطولی دمیر یولی شركتی بینندە مقاولات عقد اولنه‌جغی اوراق حوادثده كورولدی .

اولمدینی تبین ایتدی. بعدمابو کبی معاملات کلیه‌یی هر دائره‌ده جاری اصول مقتضیاتندن اولدیغی اوزره باب عالیدن استیذان ایتمسنی وبورسه فیئاتنك اوراق استنادیه‌سی کوسترلمسنی سلیم پاشایه یازدم . بو ایش ایچون باب عالی ایله نظارت بیننده پك چوق مکاتبه واقع اولمش ایسه‌ده ملحمه پاشا خنکاره استناداً ینه طوغریدن طوغری‌یه حرکت ایتمکده‌در .

تلغراف اداره‌سنده مناقصات

تلغراف نظارتنك مبایعاتی کلیتلی شیلر اولدیغی حالده مناقصات قواعد مؤتمنه‌یه غیر مربوط وقرارلرینی باب عالیدن استیذان اصولی متروك اولدیغندن بعدما بش بیك غروشدن زیاده مصارفك استیذانه تابع اولمسی لزومی عرض اولندی وموجبنجه ارادهٔ سنیه صادر اولدیغندن داخلیه وتلغراف نظارتلرینه اجرای تبلیغات اولندی .

دوائر سائره‌ده دخی مبایعات ومناقصاتك صورت جریانی تأمین افکاره کافی درجه‌ده دکل . بعض شیلرده ایسه مناقصه اصولی بیله موجود اولمیوب التزام وتعهد، شخص معینه منحصردر . آتیده مثال اوله‌رق درج ایدیلن فقره‌نك مطالعه‌سندن اکلاشیلیر .

نشان مصرفلری وهاروناچی افندی

معلومدرکه عهد حاضرده نشان ومدالیه‌لرك انواعی کبی صرفیاتی‌ده چوغالدی. بناءً علیه بونلرك اثمانی مبالغ کلیه‌یی حاوی اولدیغندن اعمالاتنده مناقصه اصولنه مراجعت ایتمك لازم ایکن نشان اعمالی صرافاندن هاروناچی افندی‌یه منحصر اولمش ومطلوباتی‌ده هر هفته مقسطاً رسومات اموالندن ویرلمکده ایمش . واردات رسومیه ایسه پك مبرم ومستعجل مصرفلره قارشیلق اولدیغی حالده مصارف وحوالات وارداته غلبه ایتدیکندن رسومات امانتنك بر چوق آچیغی واردر . بونك ایچوندرکه معاشلری کمرکدن محول اولان سفرامز شهبندرلرمز ـ یالکز

مظهر نظراولانلر مستثنا اولمق اوزره — شهریه‌لرینی وقتیله اله‌میورلر، یار واغیار نظرنده معیشتجه پك چوق زحمت چکیورلر . واردات رسومیه تأخر قبول ایتمیان اوکی مصرفلره حصر اولنمق اوزره نشان حواله‌سنی کمرکدن قطع ایله مالیه خزینه‌سنه نقل ایتدیردم . لکن سرایده بولندیغم کونلردن برنده باش مابینجی حاجی علی پاشا هاروناجی افندینك اوغلی ژاق بکی ارقه‌سنه قاته‌رق یانمه کلدی . بونلرك آله‌جقلری کماکان کمرکدن حواله اولنمسنی واللرنده غایت مستعجل درت قطعه نشان امتیاز اولدیغندن اونشانلر وقتنده آلنمق اوزره خزینه‌دن‌ده کندیلرینه علی‌الحساب اوله‌رق اون بش بیك لیرا ویردیرلمسنی سویلدی . ایجابنه باقیلیر ، جوابی ویرلمکله برابر دردست اعمال اولدیغی بیان اولنان درت نشانی یاپمق ایچون اون بش بیك لیرا ایستنلمسی ترصیعات قیمتجه متحد اولمیوب نائل اولانلرك مرتبهٔ اعتبارینه کوره تخلفندن نشأت ایلدیکی ویریلن جوابدن آکلاشلدی . فرداسی ژاق بك باب‌عالی‌یه کاوب حواله‌نك رسومات امانتنه اعاده‌سنی وعلی‌الحساب اوله‌رق مالیه‌دن ایستنیلن مبلغك اعطاسنی سویلمکله برابر « سزبونلری یاپکز. بن‌ده انشاءاه نشان افتخارکزی اغیر پرلانطه‌لرله ایشلرم . بلکه لیاقت مدالیه‌کزده‌ده طاشلر قویارم » . یوللی برمزاح‌ده دخی بولندی . نشان افتخار که سلطان محمود ثانی زماننده تأسیس اولنمشدر . شمدیلرده واقعا وکلانك کافه‌سی بونی حائزدرلر . حتی درجهٔ ثانیه وثالثه‌ده مأموریتلرده بولنانلرك برطاقمی بیله بو نشانه نائلدرلر . لکن دیکرطرفدن حکمدارلره‌ده ویرلمکده اولدیغندن دولت عثمانیه‌جه پك قدرلی برنشان اولمق لازم کلییور . بناءً علیه یعنی بعدم‌الاستحقاق وبالطبع صدر عاجزی بوعلامت عالیهٔ فخریه‌دن وکذلك لیاقت مدالیه‌سندن خالیدر . فقط ژاق بکك نشان اعمالنه مأموریتی مناسبتیله نشان افتخاری حائز اولمدیغمی بیلمسی مستبعد دکلسه‌ده مدالیه‌لر ضربخانه‌ده یاپیلدیغندن بن‌ده لیاقت مدالیه‌سی دخی بولنمدیغنه نصل اولمشده واقف اولمش ؟ بونی آکلایه‌مدم . هرنه ایسه کندیسنه « رسومات بودجه‌سنك آچیغی وار . حواله‌یی اورایه اعاده ایتمك اویه‌مز . حسابلرکزه باقدیرمق ومطلوبکز وار ایسه اکا محسوباً خزینه‌دن ایستدیککز مبالغی ویرمك مالیه نظارتنه عائددر » . جوابی ویرلدی . بعده اعمالاتك مناقصه تحتنده جریانی ، ثانیاً نشانلرك شرفی اصل ونوعنده اولمق قاعده‌سنه نظراً بربرندن فرقلی ترصیعات ایله یاپلمارینه محل اولمدیغندن بوعادتك ترکی ، ثالثاً قطعه‌لری تصغیر ایله سائر دولتلر

نشانلری قطعاتنه تطبیقی ، رابعاً نشانلر یاپیلدقجه مجلس مالیه‌جه ارباب خبره‌یه ارائه ایله احجاری وزن واوروپا وامریقادن الماسك وقت ، وقت قیمت جاریه‌سی تحقیق اولنمسی، نسبت معتدله اوزره اجرت اعمالیه وتمتع‌ضم‌ایتدیریله‌رك تقدیرقیمت خصوصنده متعهدی افاداتنه یاخود اهل خبره اولمیانلرکشفیاتنه قناعت اولنمامسی، خامساً نشان تخصیصاتنك اداره‌سی داخلیه نظارتنده ایسه‌ده بونك هردائره‌یه تعلقی اولدیغندن مالیه نظارتی بودجه‌سنه نقل ایدلمسی ، سادساً نشانلرك صرفیاتی وقتیله جاری اولدیغی اوزره جیب همایون دفترندن ومحل وتاریخ اعطالری تشریفات قیودندن استخراج ایتدیریله‌رك بومعامله‌لردن صوکره مالیه محاسبه‌سندن صورت یعنی تأدیه امری یازلمسی لزوملرینی عرض ایتدم. موجبنجه اراده صادر اولمقله مواد مشروحه‌یی قاعده اتخاذ ایتملری داخلیه ومالیه نظارتلرینه تبلیغ اولندی . بونك اوزرینه قیومجیلردن بری سوابقنه نسبتله پك فرقلی وخزینه‌یه فائده‌لی شرائط ایله اعمالاته طالب اولمش ایسه‌ده مالیه‌جه طلبی نظر اعتباره آلنمدیغنه دائر باب‌عالی‌یه برعرضحال ویردی . انفصالمدن صوکره ایسه بالکلیه ابقاء علی‌ماکان طریقه‌سنه سلوك اولندیغی ایشیدلدی .

شهرامانتنك سوءاستعمالاتی منع

شهرامانتی معرفتیله پاپیلان یوللر ایله امثالی اعمالات مصارفی ایچون باب‌عالیدن مأذونیت ایستنلمکده ایسه‌ده کوندریلن کشف اوراقندن معلومات کافیه استخراج اولنه‌مامقده، شورای دولت ایسه بونلردن هیچ برینی تدقیقه کیریشمیوب جمله‌سنی هیئتیله قبول وتصدیق ایتمکده‌در . ولایتلردن کلن کشف اوراقی دخی عین حالده‌در . اوراق وارده‌یی بحقٍ تدقیق ایتمك کشفلرك صورت تحریری منتظم اولمسیله حاصل اولهجغندن نافعه نظارتی واقع اولان اخطارم اوزرینه بر نمونه یاپدی‌که بش فصلی حاویدر. فصل اول تسویهٔ ترابیه‌درکه حفر واملادن ، فصل ثانی شوسه‌لردرکه سطحی ، قازمه‌لنی ، علاوةً قیرمه طاش فرشی ، برنجی دفعه سیلیندیر کشیده‌سی ، صولامق ، قوم فرشی ، ایکنجی دفعه سیلیندیر کشیده‌سی ، قالدیرم دوشمه‌لی یان اولوقلری ، عادی یان خندقلری ، قالدیرملرده عادی ویا منتظم طاش ، موجود قالدیرمك سوکمسی ، قالدیرمك مختلف نقطه‌لرده

تعمیری وتسویه وتنظیم اولنمسی ، صندوق درونینه قوم فرشی ، مجدد قالدیرم طاشی بدلی ، ینه مجدد قالدیرم طاشی فرشیه‌سی ، سطوح اتحادیه‌نك املاسی، در. فصل ثالث یایا قالدیرملرینه دائر اولوب کارکیر تمل ، بتون تمل طاشی ، کنار طاشی ، لغم باجاسی ، اسفالت دوشمه ، چمنتو دوشمه ، قالدیرم دوشمه ، در. فصل رابع انقاضك قالدیرلمسی حقنده اولوب مولوز وسائره‌نك قالدیرلمسی ، چامورك قالدیرلمسی ، توزك سوپرولوب قالدیرلمسی ماده‌لریدر . فصل خامس اغاج غرسیدر. اشبو فصول خمسه اعمالاتك انواعی اولوب هرنوعك حذاسنده مترو مکعبی واندن صوکره ابعادی (طول ، عرض ، ثخن) فیأت واحد وقسمی وعمومی اوله‌رق یکون ومجموع بعده ایضاحات وملاحظات وقروکی خانه‌لری واردر ونوع اعمالاته مخصوص ستونك جهت یمیننده تعمیر اولنه‌جق قسمك طولی ، ابعادی ، دائرهٔ بلدیه‌سی زیرنده محله‌سی ، زقاقی ، بعده صره نومروسی کوسترلمشدر . بعدما اشبو نمونه‌یه موافق اولمیان کشفلرك قبول اولنمامسنی شورای دولت ریاستنه یازدم . بوصورت مرعی اولورسه کشفیات حسابلرنده تعمیرات مهمه ایله وقوعه کلن سوءاستعمالار مندفع اولور . لکن دقت ایدییورم که علی‌الخصوص شهرامانتندن کلن کشفلر ینه اسکی یولده‌در وشورای دولت بونلری بلا تدقیق تصدیق ایله موقع اجرایه ویرمکده‌در .

تعمیر معبد

فؤاد پاشا صدارتده ایکن باب‌عالی اطرافنده واقع ونظارته مانع دیوارلری هدم ایله یرلرینه پارمقلق وضع ایتدیردی که اوصره‌ده نعلی مسجد پارمقلق ایچنده قالمشدی . حریقدن صوکره مسجد مناره‌سی وقبه‌سی دکیشدیرلمش ایسه‌ده شمدی‌یه قدر هیچ باقلمدیغندن مناره کهنه‌لشمش ، قبه سقطلنوب قورشون طبقه‌لری آره‌لرنده اوتلر بیتمش اولدیغندن باب‌عالی جهه‌سنده برمنظرهٔ قسوت انکیز ظهوره کلیر . امامت معاشی ایسه سکسان غروشدن عبارت بولندیغندن امام‌افندی بالضروره دنیوی برطریق‌معیشته سالك وانك غیبوبتیله باب‌عالیده مصلیلر جماعتله اقامهٔ صلاتی تارك اولور . بونلره رفعت پاشایه خلف اولدیغم زمان مطلع اولدم . خراب اولان یرلر تعمیر ، امامت معاشی تزیید ونام عالی‌یه منسوب

صودن [۱] برچشمه انشا ایتدیرلدی . صدارته مخصوص اوطه مسجده ناظر اولمغله قره‌غولخانه افرادندن وباب‌عالی مستخدمینندن بعضلر مسجده کیدرکن خارجدن طولاشدقلرینی کوریبوردم . بوصعوبت زائل اولمق ایچون‌ده باب‌عالی ایچندن مسجده برقپو آچدیرلدی . تعمیره مأمور اولان تعمیرات مدیری شکری افندی نزدمه کلوب « یکی قپونك اوزرینه قونیلان کتابه‌یه برشی حکی لازم کلیر، نه یازلسون ؟ » دیه صوردی . « الصلوة عمادالدین » یازلمسنی سویلدم . بونی هانکی خطاطه تحریر ایتدیرملم ؟ دیدیکندن واواثناده آمدی محمد علی بك نزدمده بولندیغندن خطاط مشهور سامی افندی که نشان قلمی ممیزیدر اکا یازدیرلمسنی آمدی بکه توصیه ایلدم . برقاچ کون صوکره محمد علی‌بك سامی افندینك یازدیغی ایکی لوحه‌یی کتیردی که بری پك جلی ، دیکری متوسط قلمله ایدی. ایکنجیسنی ترجیح ایلدیکمدن حك ایتدیرلمك اوزره شکری افندی‌یه ویرمسنی میرمشارالیهه سویلیوردم اوصره‌ده مستشار توفیق پاشا وارد وصحبته مطلع اولدیغندن « حك ایتدیریله‌جك شی ایچون عرض واستیذان لازمدر . » دیدی ایسه‌ده آمدی بکه خطاباً بالطبع اولکی افاده‌می تکرار ایلدم. رقاب مأمورین‌ده ربقهٔ استبداد نه‌درجه یر ایتمش که اقامهٔ صلاة بابنده وارد اولان حدیث پیغمبری‌یی بیله باب معبده یازمق ایچون استیذانه احتیاج کوریبورلر . حکایه‌نك حد ذاتنده اهمیتی یوق ایسه‌ده مقایسهٔ احواله ورجال حاضرهٔ دولتك عجارف افکارینه مدار استدلال اوله‌جغیچون قید ایتدم .

حقی بك وخارجیه مستشارلغی

باب‌عالی حقوق مشاوری حقی بکك خارجیه مستشارلغنه تعیینی عرض ایتدم. تذکرهٔ معروضه ـ رأی شاهانه‌یه موافق اولمیان معروضاتده اولدیغی کبی ـ جواب رسمی ایله دکل مابین باش کاتبی طرفندن تذکرهٔ خصوصیه ایله رد اولندی . فقط تذکره‌ده ینه اراده‌یه استناد ایدیلیوردی . ایکی کون صوکره حضوره کیردیکمده حقی بکك خارجیه مستشارلغی اهلیت مسلمه‌سنه ومستشارلغك اهمیتنه مبنی اولدیغندن اسعافی لزومنی تکرار عرض ایلدم . ذات شاهانه حقی بك ایچون ایلروده بشقه مأموریت بولنور ، جوابیله رد اولی تأکید ایتدکدن صوکره

[۱] حمیدیه صوبی

مستشارلغه نشـان افندیی یاخود مترجم اول داود افندیی عرض ایدرسکز، بیوردیلر. ٩٦ سنه‌سنده‌کی وکالتمده داود افندیی مترجم اوللکه انتخاب ایتمشدم. او وقتدنبری وظائفنی حسن ایفا ایلمکده‌در . انك مأموریت حالیه‌سنده ابقاسی لازمدر . مستشارلقده ایسه حقی بك کبی دها مقتدر برذاتك وجودینه احتیاج واردر . زمیننده افاداتله عرضمی تأکید ایتدمسه‌ده ذات شاهانه « اوحالده نشان افندیی عرض ایلرسکز . » دیدیلر. جواباً خارجیه مستشارلغی کبی برمأموریت مهمه‌نك نشان افندیه تودیعی تصویب ایتمکده معذرتم قبول‌شاهانه‌لرینه شایاندر. اعتقادنده‌یم ، دیدم . بونك اوزرینه سکوت وبر ، ایکی دقیقه صوکره حضور عالیدن انفکاکه ارائهٔ رخصت بیورلدی . نشان افندی فرانسزجه وانکلیزجه‌یی ایی بیلیر . خصوصیله فرانسزجه انشاده حسن سلیقه صاحبی عد اولنه‌بیلیر. ترکجه کتابتی‌ده کافی درجه‌ده‌در . اهلیتی ایچون کندیسنی اولجه تحریرات اجنبیه کتابتنه تعیین‌ایله ترقیسنه وساطت ایتمشدم. تأسف اولنورکه جاسوس وفائدهٔ ذاتیه‌سی‌ایچون هرسیئه‌یی اختیارله مأنوس اولدیغی مؤخراً آکلاشلدی ومفسوخیتی زمانی حلول‌ایدن برتجارت معاهده‌سنده حق فسخمزك سفارت عائده‌سنه تبلیغنی تعمداً تأخیر ایلدیکی‌ده ثابت اولدیغندن کتابتدن عزل اولندی . معزولیتندن بر زمان صوکره سرایه کیدوب منتسب اولدیغی واسطه معرفتیله حقمده بربهتانده بولنمشدر. شویله‌که عارفی پاشـا خارجیه ناظری ایکن انکله واقع اولان برمکالمه‌مده کویا دیمشم‌که « سلطان عبدالعزیزك نه قباحتی واردی‌که خلع اولندی . خلع اولنه‌جق پادشاه بوپادشاهدر . » بوماده بندن سؤال اولنمسیله بالطبع وبحق تکذیب ایلدم . بونك اوزرینه نشان افندی مابینجی راغب بك ومهاجرین قومیسیونی رئیسی رضا پاشـا رفاقتلریله عارفی پاشـانك خانه‌سنه کوندریلیر وانکله مواجهه ایدیلیر . عارفی پاشا کندیسنه اویله برسوز سویلمدیکمی بناءً علیه کندیسنك‌ده اکا اویله برشی نقل ایتمدیکنی بیان ایتدیکندن مستنطقلر مفتریی استصحاباً سرایه عودت وحضور عالیه عرض حقیقت ایلدیلر . عارفی پاشا نشان افندینك عنفوان شبابندنبری حامی ومربیسی ایدی . شکر اولسون که نصفتی نشان‌افندی حقنده اولان مودتنه غالب کلدیکندن صدق بیانی التزام ایتمشدر . بونك ثمره‌سی اوله‌رق بزده ایدیٔ ظلمه‌دن تخلیص جیب و [اتق من شر من احسنت‌الیه] نقد تنبیهی درجیب ایلدك . نشـان افندی ایسه شرقی روم ایلی وقعه‌سی اوزرینه انفصالمك ایرتسی کونی مقری مابین

اولمق اوزره مطبوعات مدیری اولمشدی . شمدی‌ده خارجیه مستشارلغنه لایق کورولیور .

اتمك نرخی

برسنه‌دنبری اتمك نرخی اللی پاره‌یه قدر چیقمشدر . استانبولده تجارت، صنایع واسباب زراعت مفقود اولدیغندن اهالینك معیشتی مقدم، اسهام‌ایله خزینهٔ دولتدن چیقان معاشلره منحصر ایدی . اسهام عمومیه‌دن ایدیلن استفاده‌یی محمود ندیم پاشا صدارتنده یاپیلان تعطیل تأدیات واسهام داخلیه‌یی‌ده اغوب پاشانك مالیه نظارتنده تبدیل تحویلات قرارلری امحا ایتدی . بناءً علیه معیشت عمومیه خزینه‌نك ویره‌جکی معاشلره مربوط قالمشدر . انلرك تداخلی ایسه سنه‌دن سنه‌یه تزاید ایدییورکه مساعدهٔ زمانله اکتساب ثروت ایلیان ذوات معدودهٔ استثنا اولنورایسه پایتخت سکنه‌سنی غنی وفقیر تعبیرلریله تفریقه محل یوقدر. جمله‌سنی فقرا، برایامنزله‌سنده کورمك لازم کلیر . حتی ممالك عثمانیه اهالیسی ایچنده سکان دارالسلطنه حالیا پك آجینه‌جق حالده‌درلر . اسلام وخرستیاندن بر وقت ثروتله معروف اولان عائله‌لرشمدی اقوات یومیه‌یی تدارکده عاجزبولندقلری ایشیدیلیور . اعظم حوایج اولان اتمك فیئاتی‌ده غالی اولورسه خلقك نه‌درجه مضطرب ومتأثر اولهجغنی تعریف لازم کلمز ، بونك ایچوندرکه اتمك ایشنه خسیس برشی نظریله باقه‌مدم . بالعکس بونی عزیز حاجت عد ایدرك هرجهتی تدقیقه کیریشدم . نتیجهٔ تحقیقاتدن شونلر آکلاشلدی :

اولا یرلی اونلرینه اجنبی محصولی علاوه‌سیله انلرك مخلوطندن اتمك یاپلمسی داخلی اونلردن زیاده اجنبی اونلرینه اعتبار اولنمسندن نشأت ایدییور . بوکاده محصول داخلینك مواد غذائیه‌سی آز ونوعاً صحته مضر اولمسی سبب کوستریلیور. مع‌مافیه بزم محصولدن مخلوط اونلرده وار ایمش . تجارت اوطه‌سی رئیس ثانیسی مصطفی بکله مشاور شفیق بکی جلب ایله‌مطالعه‌لرینی استیضاح ایتدم. چونکه تعدیل فیئاته چاره ارانلمق ایچون شهر امانتنده یاپیلان قومیسیونك وتجارت ونافعه‌نظارتنك باب‌عالیه ویردکلری معلومات انلرك‌رأی ووقوفلرینه مستند اولدیغندن استکمال ایضاحاته‌لزوم کورولمشدی. بونلر دیدیلرکه یرلی اونلری صحته مضر اولدیغی دعواسی

صحيح دكلدر ومادهٔ غدائيه‌لرى نقصان بولنديغى‌ده كذا خبر صحيح دكلدر. رسومات دائره‌سنده‌كى تحليل مأمورلرى ادعا ايدييورلر. مأمورلرك خلاف واقع بياناتنه ايسه اجنبى محصولنه رواج ويرمك ايستيان تجار طرفلرندن مطلبلرينى ترويج ايتديرمك ايچون وقوع بولان مراجعات نقديه‌نك عدم ردى سبب اولمقده‌در. قونيه، اسكيشهر وانقره اونلرى يموشاقدر. بونلر ٥٨ الى ٦٠ ليبره‌لق بغدايدندر كه اتمك ياپمق ايچون غدا نقطهٔ نظرندن كافيدر. فقط محصولات داخليه‌دن اولان اونلرك بر نوعندن اتمك اعمال اولنميوبده بر قاچ يرك محصولى بربرينه قاريشديريلميرسه ايچلرنده چاودار، يولاف، وسائر حبوبات بولنه‌جغندن معمولات سرت اولور. اونلرده بو شيئك بولنمسنه علت بغداى تخملرينه قاريشان فلبزلر ايى آيقلانمامسيدر. انك‌ده سببلرى مبالاتسزلقله برابر الات لازمه‌نك فقدانيدر. تجارت اوطه‌لرى بوكا دقت اولنمسنى زراعه تنبيه ايدييورلرسه‌ده هريرده اوطه‌لر وتصفيه آلتلرى موجود اولمديغندن تنبيهاتك فائده‌سى تعمم ايده‌ميور. مصطفى وشفيق بكلر بوخصوصلرى بياندن صوكره بزم اونلرك درجات وفيئاتنه واجنى دقيقلرينك ماهياتنه نقل بحث ايدرك ديديلركه اسكيشهر، قونيه، وانقره اوتلرينك چوالى التمش بش ومحصولات داخليه‌دن ياپيلان مخلوط اونلرك چوالى التمش غروش قيمتنده‌در. مارسيليادن كلن اونلرك چوالى ايسه ٣٥ الى ٥٠ غروشه صاتيليور. فرونجيلر بالطبع فرق فيئاتدن استفاده ايتمك ايسترلر. كرك مارسيليا، كرك سائر بلاد اجنبيه اونلرينك مادهٔ غدائيه‌لرى ادعاى واقعك عكسى اوله‌رق ممالك عثمانيه اونلرنده‌كى مادهٔ غدائيه‌دن دون بولنديغندن بشقه اجنبى اونلرى صحته‌ده مضردرلر. هله مارسليادن ورود ايدن اونلر ايچنده پاسبال اونى ديدكلرى براون‌واردركه بسبتون سوپرونتى‌در. استانبولده سوريله‌مديكى زمانلر تجار طرفندن بواون‌هامبورغه كوندريليور. اوراده ايسه حيوانلره ويريليور ايمش. بوراده رواجى اولماز وهامبورغه‌ده كوندريله‌مز ايسه چوالنى استانبولده نهايت‌النهايه اوتوز بش غروشه بيع ايدرلر. يالكز بودفعه (قوزمه) نامنده برتاجر نزدنده بواوندن اون بش بيك چوال وار ايدى. فوق‌العاده اوله‌رق قرق بش غروشه قدر صاتيلدى. الحاصل يرلى اونلرينك رجحانى، محل اشتباه دكلدر وفرونجيلرجه‌ده مسلمدر. فرونجيلرك بعضلرى محصول داخليدن اتمك ياپمق ايستدكلرى حالده يرلى اونى بوله‌مدقلرى ايچون اجنبى دقيقى المغه مجبور اوليورلر.

چونکه قونیه وانقره‌ده پك چوق اون وار ایکن آناطولی دمیر یولی شرکتی آره‌لق، آره‌لق واغونلرکفایت ایتمدی، دیه بونلری قبول ونقل ایتمیور. بوطریقله محصولات اجنبیه‌نك رواج وبیعنی بالواسطه تسهیل ایدییور . برده انحصار قاعدةً ممنوع ایکن استانبولده بغدای طحنی فعلاً تحت انحصارده بولندیرلمقده‌در . شویله‌که یالکز اسکدار ، خاصکوی ، جبالی واسمی درخاطر اولنه‌میان دیکر برمحلده درت دکرمن واردر . بونلرك خارجنده دکرمن تأسیسنه ممانعت وقوع بولمقده وموجود دکرمنلرك طحن ایتدکلری اونلره ایسه فصولیه ، مصر ، چاودار وسائر حبوبات قاریشدیرلمقده ایمش .

بوتحقیقات ختام بولدقدن صوکره برچوال اوندن قاچ کیلو غرام اتمك حاصل اولدیغنی تحقیق ایتمك لازم کلدی . چونکه نافعه نظارتندن وشهرامانتندن کان اوراقده اکا دائر صراحت یوق ایدی . فیئات صحیحه تعیینی ایچون ده بوراسنی اکلامق لازم ایدی. برتمونه طوتمسی شهرامانتنه بیلدیرلدیکی کبی نظامیه فرونلرنجه کذلك برتجربه یاپیلوب کوندرلمسنی سرعسکر رضا پاشایه توصیه ایتدم . دائرهٔ عسکریه‌دن کان تذکره‌ده یوز کیلو غرام دقیقدن یوز قرق درت کیلو غرام اتمك حاصل اولدیغی یازلمشدر . شهرامانتی‌ده برتجربه‌ده یتمش بش کیلو غرام اوندن یوز یدی کیلو اتمك ودیکر تجربه‌ده درت چوال دقیقدن درت یوز یدی اتمك چیقدیغنی انها ایتمشدر که تجربه‌لرك جمله‌سنك نسبتلری بربرینه متقارب کوروندی . بر کیلو اونك بهاسیله او مقدار اتمكك بهاسی اره‌سنده‌کی فرق فرونلرك مع مصرف تمتعلریدر . حالبوکه یوقاریده‌کی ایضاحاتله مثبتدرکه مارسلیا اوننك چوالی ـ که یتمش بش کیلو غرام دقیقی حاویدر ـ اوتوز بش غروشدن نهایت اللی غروشه قدر صاتیلیور . اتمکلر ایسه اکثریتله اجنبی دقیقیله یاپلدیغندن بر کیلو غرامی ایچون اللی پاره نرخ قونلمسی وبر آره‌لق بونکله‌ده قناعت ایدلیوب التمش پاره‌یه قدر چیقارلمسی اتمك فیئاتندن استفاده ایدنلره بر بیوك نفع غیر مشروعی واهالی‌یه‌ده عظیم بر غدری موجب اولدیغی تحقق ایلدی . شوراسی‌ده علاوه اولنورکه دائرهٔ عسکریه‌نك اشعارنده اتمكك کیلوسنه یکرمی درت پاره فی تقدیر اولنمشسه‌ده بو تقدیر کافهٔ مصارف وتمتع علاوه‌سیله اولدیغنی سرعسکر رضا پاشا مجلس وکلاده بیان ایتمشدر . اجنبی اونلرینك رواجی تسهیل اولنمسندن طولایی سنوی بر قاچ یوز بیك لیرادن زیاده مملکتدن پاره

چیقمغله هم بو اقچه ، داخلده قالمق هم‌ده سكنهٔ مملكت غدر عظیمدن قوتلمق ایچون بو معاونات وتسهیلاتك محصولات داخلیه حقنده ابذالی واتمكك فیئات فاحشهٔ حاضره‌سنك تعدیلی مجلس وكلا قراریله عرض اولنه‌رق ارادهٔ صادره اوزرینه، غزته‌لرله بر قرارنامه اعلان اولندی ـ كه مواد عدیده‌یی شامل وتفصیلی مطالعه ایدنلرجه معلومدر ـ بو قرار اقتضاسنجه اولدن طبله‌كارلرك الدقلری بش پاره اجرت تغییر ونسبتی بازارلغه تعلیق اولنمغله برابر اتمكك كیلوسنه اوتوز بش پاره فی قونمش واو فی مع تمتع قیمت صحیحه‌سندن ایكی ، اوچ پاره فضله كورندیكندن بو نقصانی فرونجیلرك وطبله‌كارلرك عیناً اكسیك اتمك ویرمدرك اكمال ایلمری قرار واقع جمله‌سندن بولنمشدی . كسر نقدینك كسر عینیله تضمینه لزوم كوسترن حال ایسه بش پاره‌نك مادوننده مسكوكات صغیره‌مز اولمامسندن نشأت ایتمكده‌در ـ كه بوماده اشیای سائره‌ده اولدیغی كبی اتمكده دخی مشتریلری اضرار ایلمكده‌در ـ حالبوكه بلغارستانده بیله نیكل وباقردن الك اشاغی درجه‌لرده مسكوكات صغیره موجوددر . بونلرك وجودی كوچك اخذ واعطاالرده طرفیندن برینك حقی دیكرینه كچمسنه مانع اولیور . بلغارلرك نیكلدن معمول ½ و ۱ و ۲ و ۵ و ۱۰ و ۲۰ وباقر سكه‌لری ۱ و ۲ و ۵ و ۱۰ سانتیم اولمق اوزره سكز درجه‌در . نیكل مسكوكات اوچ میلیون لیرالق وباقر اوچ میلیون یوزبیك لیرالقدر ـ كه ایكیسی اون التی میلیون فرانقه مساویدر ـ نفوس موجوده اوچ میلیون التی یوز بیك اولدیغندن ادم باشنه ۱.۶۷۲ برفرانق وبیكده التی یوز یتمش ایكی اوفاقلق اصابت ایدییور . مسكوكات صغیره‌مز بویله درجات واسعه‌یه تقسیم اولنسه على الخصوص اعظم احتیاج اولان اتمك الیش ویریشنده خلقك متضرر اولمسنه محل قالماز. بوقراردن صوكره برده پایتخده اتمكك صرفیات یومیه‌سی نه‌مقدار اولدیغنی اكلامق ایستدم . ایستاتستیق اصولی مرعی اولمامق جهتیله معلومات مقنعه آلنه‌مادی . بعضلر بر ملیون ، بعضلر بش یوز بیك نفوس اوزرینه بر كیلو غرام اتمك حساب اولنمسی رأینده بولنمدیلر . استانبول ایله بلاد ثلثه نفوسی حداقل اولمق اوزره بش یوز بیك اعتباراولنه‌رق ادم‌باشنه بر كیلوغرام اتمك‌حساب ایدلسه واتمكك فیئاتنده بش پاره ضم، یا تنزیل وقوع بولسه یومیه‌سنه التی یوز یكرمی بش لیرا اصابت‌ایدر ـ كه بر آی اوتوز بركون اولمق اوزره ـ شهریه‌سی اون طقوز بیك اوچ یوز یتمش بش

ایرادر ـ بلا تدقیق ضم فیئاتدن اتمك ایشنده علاقه‌دار اولانلره نه فائده یاخود اتمکه محتاج بولنانلره نه‌ضرر ترتب ایتدیکی شو حسابدن مستفاد اولور .

قرار واقع اتخاذ اولندقدن صوکره ادخالات خارجیه‌نك تحدیدی سربستئ تجارت قاعده‌سنی مخلدر ، دیه روسیه سفارتندن عرض شکایت اولندیغنه دائر اشعارات وقوع بولدیغندن بحثله خارجیه ناظری توفیق پاشا بونی بر مادهٔ مهمه صورتنده مجلس وکلایه بیان ایلدی . اجنبی اونلرینك امرارینه ممانعت اولنسه حقیقةً سربستئ تجارته طوقنه‌جغندن جائز اوله‌ماز . فقط اتخاذ اولنان قرار او صورتله تفسیره متحمل اولمیوب محصولات داخلیه‌یی تشویقدن عبارتدر . اکا ایسه حکومتك حقی واردر . سفارته بو یولده بیان حال اولنمسنی مجلسده ناظر مشارالیهه سویلدم . قرار متخذ مدت مأموریتمده دوام ایتمش ایسه‌ده عقیب انفصالده اتمك فیئاتی ینه آرتمشدر .

خمیر ماکنه‌لری

پایتختك اتمك ایشیله بوقدر اشتغال اولنمشیکن فرونلرجه جاری اولان احوالی ـ که هم اتمك اعمالنده صعوباته سبب همده اصول صحت ونظافته منافیدر . انلری‌ده یولنه قویمق آرزو ایتدم . سائر مملکتلرده قوللانیلان خمیر ماکنه‌لرینك نوعلری آکلاشیلوب مناسبلری ترجیح وجلب اولنمق اوزره ویانه ، لوندره ، برلین ، استوقهولم ، مادرید ، اتنه وبلغراددەکی سفارتلرمز وساطتلریله معلومات لازمه طلب ایتدیردم . سفرامز ایضاحات مفیده ایله برابر بر چوق قتالوغلر کوندردیلر . معلومات مستحصله ترجمه وطبع ایتدیریله‌رك نسخه‌لری شهرامانتیله ولایتلره کوندرلمك‌ایچون داخلیه نظارتنه ویرلدی. عسکری فرونلرده بوماکنه‌لرك استعمالیچون برر نسخه‌لری‌ده دائرهٔ عسکریه وبحریه وطوپخانه‌یه کوندرلدی . استوقهولمده استعماللری غایت قولای، طرز اعماللری پك ساده اولان فرانجله ، اتمك ماکنه‌لری‌بیك آلتی‌یوز قرون فیئاتله صاتیلیرمش. مادریددە ایکی بیك پاکته‌یه قدر اشترا اولنور . فرانسز اتمکی ایچون اللی وغایت بیاض بغدای اتمکی ایچون یدی دقیقه‌ده اوچ یوز اللی غرام خمیر حاصل ایدیلیرمش ـ که ساعتده ایکی بیك ایکی یوز اتمکدن یکرمی درت ساعتده یتمش اوچ بیك کسور

آتمك یاپلیور دیمکدر ـ لوندره سفارتی الك مکمل ماکنه‌لرك ودائما صیجاق طوران فرونلرك رسملرینی وقتالوغلرینی کوندردیکی صره‌ده شونی یازییوردی که بوفرونلر وماکنه‌لر تجارت ایجاباتنه مستند برچوق سنه‌لك تدقیقات عمیقه نتیجه‌سیدر . یالکز انکلتره‌ده دکل ، ممالك اجنبیه‌ده بولنان باشلیجه آتمکجیلر ایله حصه‌لی شرکتلره وبکلك مؤسساتنه منتظماً ارسال اولنمقده‌در . اتنه‌ده ایسه بومثللو آلات وادوات بزده اولدیغی کبی مجهول ایمش . فقط بلغارده عسکر فرونلرنده هم بخارله همده مانوره‌لر اثناسنده خارج شهرده ال ایله تحریك اولنور ویانه ماکنه‌لری قوللانلمقده . بخارله تدویر اولنانلر یومی آلتی بیك آتمکلك خمیره حاصل ایتمکده وبونلر ال ایله یاپیلانلردن یوزده ایکی زاده‌سنده خمیره فضله صو بلع ایتدیرمك کبی برفائدهٔ عظیمه کوسترمکده ایمش .

شهر امینی رضوان پاشانك بودجه داخلنده حرکتدن امتناعی

شهر اماتی وارداتی مصارفنه کفایت ایتمدیکندن آچیغنه باب‌عالیجه قارشیلق بولنمسی ایچون اراده‌لرصدور ایتدی. امانت مشارالیهادن‌ده قاضی کوینده ومؤخراً استانبولده غاز ثمنی ویریله‌مه‌مك سبیله اشعالات تعطیل ایدیله‌جکدر ، دیه مکرراً داخلیه نظارتنه تذاکر کلدی . چونکه بوکبی تعطیللر پایتخته اخلال اسایشی تسهیل ایده‌جکی حقنده برفکر غریب موجود اولدیغندن شهر اماتی اوفکره اقتفاءً اولمق که فنارلرك عدم ایقادی تقدیرنده ملاحظه ایلدیکی وخامتك مسئولیتی باب‌عالی‌یه عائد اولدیغنی‌ده یازمشدی. لهذا غاز فنارلری یانمیه‌جغی اخطاراتندن بعضلر تهلکه ظهورینه قانع اولوب اندیشه ایتدیلر. شهر اماتی بودجه‌سنك آچیغی نابمحل مصرفلردن منبعث اولدیغندن احتیاجات صحیحهٔ بلدیه‌نك تعطیلی تقدیرنده شهر اماتی مسئول اوله‌جغنی مجلس وکلا قراریله امانت مشارالیهایه بیلدیردم . لکن امانت آچیغنه باب عالینك قارشیلق بولمسی ایچون اراده‌لر توالی ایلدی . رضوان پاشا ایسه بودفعه‌ده دارالشفاده معلولینه باقان خدمتجیلر معاش ویومیه آله‌مدقلرندن کاملاً ترك خدمت ایتدیلر. خسته‌لری ضبطیه‌لرله محافظه‌یه مجبوریت حاصل اولدی ، دیه برتذکره یازدقدن‌بشقه نزد صدارته برطاقم مأمورلر کوندره‌رك

اوتبلیغاتنی انلر وساطتیله شفاهاً تأکید ایتدی . نهایت امانتدن کتیردیلان دفتر موازنه مجلس وکلایه ارائه وزائد ونابمحل مصرفلر ـ که برقسمی شهرك مستفید اولمدینی انشاآت [۱] برطاقم اقسامی لزومسز مأمورلره متعلق تخصیصات ایله امثالی شیلردر ـ قلم بقلم رؤیت اولندقدن صوکره اونوع مصارفك تنقیحی وواردانك احتیاجات صحیحهٔ بلدیه یه حصر وتخصیصی قراریله بودجه شورای دولته کوندرلدی. شوری ایستنیلن قراری هنوز ویرمه‌مش ایسه‌ده ازعاجات وشکایات منقطع اولمشدر . ایشته شمدیلرده صدارتك مشغولیتی بویله شیلره محصور وکلیات امور دولت انظار اعتنادن مهجوردر .

ملکیه تقاعد صندوقی

ملکیه تقاعد صندوقنك اداره‌سی دقتی جالب وعاجلاً اصلاحی مستلزم درجه‌یه کلمشدر . هیچ بردائره‌نك تأدیهٔ معاشاتنده استثناآت جائز اوله‌ماز ایسه‌ده بوصندوقدن انتفاعه حقی اولانلردن برطاقمنی دیکرلرینه تقدیم ایتمك قطعاً جائز دکلدر . بناءً علیه برایلغك اداسی اکمال اولنمدقجه بعضلره استثناءً معاش اعطاسیله بعض معاشاتك تداخله دوشورلمسنی ـ که برقاچ سنه‌دنبری جاری ایمش ـ منع ایتدم . تخصیصات ومقبوضات ودیون ایله مطلوباتك حسابلرینی یاپدیره‌رق صندوقك اصلاح معاملاتی وبودجه‌سنده توازن حصولی خصوصلرنده مطالعاتمی اشارتله برابر مجلس وکلایه ویردم . ۳۰۲ سنه‌سنه مصادف اولان صدارتمده متقاعدین تخصیصاتنه دائر شورای دولتدن یاپیلان مضبطه‌لره ربط اولنمق اوزره مطبوع برحساب نمونه‌سی ترسیم ایتمشدم که هر هانکی برمضبطه‌یه باقیلدیغی کبی او مضبطه‌یه کنجه‌یه قدر تخصیص اولنان مبالغك ، کذلك او تاریخه قدر معاشات عمومیه‌دن صندوق ایچون وقوع بولان توقیفاتك مقدارلری وصندوقك تاریخ تأسیسندن اعتباراً معاش اخذینه مستحق اولانلرك اعدادی نظرهٔ واحده‌ده معلوم اولور. اووقت یاپیلان پك چوق آثار مفیده فسخ اولنمش ایسه‌ده شونمونه وجهله مضبطه‌لره برورقهٔ حسابیه ربطی قاعده‌سی هرنصلسه ابقا اولنمش ایمش . بودفعه کی مأموریتم اثناسنده [۳۱۸ حزیران] شورای دولتدن کلن برمضبطه‌یه مربوط ورقه‌دن شو معلومات آلندی :

[۱] بیلدیزده یاپیلان حوضلر وسائر انشاآت جسیمه

شمدی یه‌قدر معاش اخذینه کسب استحقاق ایدنلر اون التی بیك التی یوز یکرمی بش کشیدر . صندوقك تخصیصاتی ایکی ملیون ایکی یوز سکسان التی بیك یوز التمش بش غروشدر که سنویسی یکرمی یدی ملیون اوچ یوز التمش یدی بیك طقوز یوز سکسان غروشدر . توقیفاتك مقداری بر ملیون یدی یوز اللی بر بیك سکز یوز سکز غروش اولوب سنویسی یکرمی بر ملیون یکرمی بر بیك التی یوز طقسان التی غروشدر . تخصیصات شهریه‌نك توقیفات شهریه ایله موازنه‌سنده بش یوز یکرمی سکز بیك سکز یوز اللی یدی غروش اچیق کورونور . یوزده بش نسبتیله اجرا اولنان توقیفات مالیه خزینه‌سی حسابلرندن استخراج اولنان حسابلره نظراً درت ملیون ایکی یوز درت بیك اوچ یوز یکرمی لیرا اوزرندن استحصال ایدیلیورمش .

پوسته و تلغراف معاملاتنده سوء استعمالات

پوسته‌لرجه قولی یوستال معاملاتنی تسهیل وپوسته وتلغراف اداره‌لرنده بر چوق موادی حسن حاله ارجاع ایچون خیلی تدابیر اتخاذ اولندی . فقط سوء استعمالاتی واسترن قومپانیه‌سی دلالتیله وقوعه کان ضایعاتی ازاله ایله بو ایکی اداره‌یی هم تمامیله منتظم بر حاله قویمق همده منبع مهم واردات اوله‌جق هیئته کتیرمك ایچون دها پك چوق اصلاحاته لزوم واردر . پوسته وتلغراف ناظرینی ایسه آوان مأموریتمده ـ (فاو) خطی ایچون بر دفعه کلدیکی مستثنا اولمق اوزره ـ هیچ کوره‌مدم . [۱] ناظر حسیب افندی اودفعه کلیشی ایسه ارادهٔ سنیه اوزرینه اولدیغنی بیان ایتمشدر .

---

[۱] ضبطیه ، تلغراف ، پوسته ناظرلرینك ، قبل‌الاستیذان نزدمه کلمه‌لری اراده ایله ممنوع ایمش . وکلا دخی ـ خارجیه ناظری بالضروره مستثنا اولمق‌اوزره ـ مجلس کونلرینك غیری ایامده کلمزلردی . حتی داخلیه ناظری ممدوح پاشایی ایکی دفعه ایش ایچون ایسته‌دم کلدیسه‌ده عودت ایدرایتمز طلبمه مبنی نزدمه کیتدیکنی وموجب دعوت اولان ایشلرك نوعنی عریضهٔ خصوصیه ایله حضوره بیلدیردیکنه مطلع اولدم .

پایتخته ارمنیلر

بو اثناده طشره‌دن استانبوله بر چوق ارمنیلر کلدیکنه واوله اولدیغی کبی بر فساد چیقارمق تصمیماتنك موجودیتنه دائر خبرلر الندی . پایتخته ارمنی نفوسنی موازنه‌لی بر حاله بولندیرمق ایچون مقدما بعض تدابیر اتخاذ اولنمشدی . بونك دائما مرعیتی لازم کلیر . مضمونده بر اراده کلدی . جواباً ارمنیلرك کثرت ورودلرینه وفساد تصمیماتنه متعلق ضبطیه نظارتندن صدارت وداخلیه نظارتنه برکونا اشعارات وقوع بولمامشدر . بدایت مأموریتدن بو آنه‌قدر اکثر رؤسای دوائرك ازجمله شهر امینی ، ضبطیه ، تلغراف ناظرلری ایله مطبوعات داخلیه مدیرینك یوزلری کوزلمه‌مکله ذاتاً احوال لازمهٔ اداره‌نك هیچ بر قسمی حقنده دوائر طرفلرندن معلومات کافیه استحصالی قابل اوله‌میور . شهرامانت وضبطیه نظارتنده بولنانلر داخلیه نظارتیله مناسبات دائمه‌ده اولمق مأموریتلرینك لوازم ضروریه‌سندن ایکن بونلر داخلیه ناظری نزدینه‌ده اصلا کیتمزلر ایمش . بوحاللره کوره ایجابی رأی عالی‌یه منوطدر ، مألنده بر تذکرهٔ خصوصیه عرض ایتدم .

باب عالیدن بلااستیذان دائرهٔ عسکریه‌نك مأمورین ملکیه‌یه رتبه ونشان عرض ایتمسی

۳۰۱ سنه‌سندن صوکره غازی عثمان پاشا دائرهٔ عسکریه‌نك صنف ملکی‌یه منسوب مأمورین وکتبه‌سی ایچون طوغریدن ، طوغری‌یه رتبه ونشان عرض ایتمکه باشلامشدی . طریق ملکی‌یه منسوب اولانلرك مکافات فخریه‌یه درجهٔ استحقاقلرینی تعیین ایتمك امور ملکیه‌دندر . اونوع مأمورینك دائرهٔ عسکریه معیتنده بولنمری نائل اولهجقلری مراتب ملکیه ایله نشانلرك طوغریدن ، طوغری‌یه عرض وانهاسنه وسیله اوله‌ماز ، زمینده مقام سرعسکری‌یه بر تذکره یازمش وبوکبی خصوصاتك کمافی‌الاول باب عالی‌یه انهاسی لزومنی توصیه ایله مداخلهٔ واقعه‌یی منع ایتمش ایدم . لکن بودفعه‌کی مأموریتده حربیه ، بحریه وطوپخانه‌دن بشقه زراعت واورمان ومعادن نظارت وشهرامانتی وولاتدن برطاقمی

دخى معيتلرى مأمورينده، سرعسكر رضا پاشا ايسه تاجر ومتعهدلره حتى دوائر ملكيه‌يه منسوب اولان مأمورلره رتبه ونشانلر عرض وارادەلرينى استحصال ايتديكى كورولدى . بوخصوصلرده دخى اصول قديمهٔ دولتك لزوم مرعيتى صورت خصوصيه‌ده عرض اولنديسه‌ده احوال حاضره دوام ايلمكده‌در .

آيدين ولايتى واليسى كامل پاشا

آيدين واليسى كامل پاشانك ارتكاباته مساعد اولديغنه دائر ازميرده فريق شاكر پاشا طرفندن ذات شاهانه‌يه برعريضهٔ مفصله كلمش ومطالعه‌سيله ايجابنك عرضى حقنده باش كتابتدن تذكرهٔ خصوصيه ايله صدارته كوندرلمشدى . فقط اوعريضه تذكره ايله آچيقدن ارسال ومندرجاتى تصريح اولنميوب لفاً كوستريلن مظروفك مطالعه‌سيله ايجابنك مظروفاً عرضى وورقهٔ مرسلەنك‌ده اعاده‌سى ارادهٔ سنيه مقتضياتندندر ، دينمشدى . بناءً عليه ذات شاهانه‌يه آتيده صورتى محرر عريضه يازلدى وكلن ورقه اعادةً تقديم اولندى .

صورت عريضه

آيدين واليسى كامل پاشانك احوالنه دائر فريق شاكر پاشانك معروضات ملفوفه‌سى مطالعه اولنمشدر . مواد مبسوطه‌نك خلاصه‌سى والى معاونى ، ازمير نائبى ، ولايت مكتوبجيسى، دائرهٔ بلديه رئيسى، خلاف اصول اولەرق مجلس اداره اعضالغنده ابقا اولنان شاملى عبدالقادر پاشا ، راغب پاشا ، سفر افندى ، روم متره‌پوليدى، ويركو مديرى وسائر اشخاص والىٔ مشاراليهك مجلوبى‌اولەرق ولايتى سوء اداره‌ايلەكلرينى وافكاره منافع غير مشروعه استيلا ايتديكنى ، اوراق فساديه‌نك منع انتشارينه باقلمديغنى ومشاراليهك اوغلى سعيد بك پك‌چوق ايشلره قاريشمقده اولديغنى حاويدر . مشاراليه كامل پاشا اوغلنك مغلوبى واومغلوبيت ايجابنجه اوغلى امور حكومته مستولى‌اولديغنه دائر بيان‌اولنان روايات آره‌صره سائر طرفلردن دخى ايشيدلمكده وشاكر پاشا مأمورلرك اسباب تبعيتلرينه متعلق احوال ودلائل بيان ايتمكده اولمسيله شواشعاراتى كلياً بى‌اساس ياخود اثر اغراض عد ايتمك قابل

کورونه‌مز . مشـارالیهك عزل وتبدیلی ، یاخودکه احوال غیر مرضیهٔ مشروحه اوزرینه برکره نظر دقتی دعوت اولنه‌رق علی‌الخصوص اسـملری محرر آدملرك امور ولایته تسلطدن وداعیهٔ منفعت شخصیه‌دن قطعیاً منعلری وجوبنك باب‌عالیدن یاخود دیکر تنسـیب بیوریله‌جق صورتله کندیسنه اشعاری خصوصـلرنده ارادهٔ سنیهٔ جناب خلافتپناهیلری نه وجهله شرفتعلق بیوریلورسه اصابت اوله‌جغی محاط علم عالی بیورلدقده قاطیهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی‌الامر افندمزکدر .

احمد مختار پاشا

احمد مختار پاشا تبدیل هوا ایچون اوروپایه کیتدیکنی مابینه وباب عالیه یازدی. متعاقباً مشارالیه اوروپانك اقطار شمالیه‌سنده سیاحت ایتمکده‌اولدیغنه‌دائر خبرلر کلدی. برمدت صوکره‌ده برچوق سیاحین اجنبیه ایله پترسبورغه کیتدیکی وسفارت سنیه‌یی زیارت ایلدیکی سفیر حسنی پاشـا طرفندن بیلدیرلدی . مختار پاشـانك بوحرکتی مشـیر رتبه‌سنی ویاور اکرم عنوانی حائز اولمسی جهتیله جائز دکلدر . نه یاپمق لازم کلیرسه همان ملاحظه وعرض اولنسون ، مألنده براراده آلندی . جوابمده شـونلری عرض ایتدم : « مختار پاشـانك سیاحتی اشعار واقعنه نظراً معذرت وجودیه‌سـنه مبنی‌در . مع‌مافیه معلومدرکه اوروپاده وسـائر هرصنف مأمورینك تعطیلات صیفیه‌دن استفاده ایله سیاحتلری عادت حکمنه کیرمشدر . حتی روسیه‌ده ایمپراطورك نظر توجهندن ساقط اولان ذوات لاجل‌السیاحه بلاد اجنبیه‌یه کیتمك ایچون بتون ، بتون حر براقلمقده‌درلر . بناءً علی‌ذلك مشارالیهك سیاحتنه ممانعت یولنده دولتجه برتشـبثده بولنلمسی قابل اوله‌ماز . فقط اراده بیورلدیغی حالده مصرده‌کی مأموریتنـك اهمیتی غیبوبت مدیده‌یه نامسـاعد اولدیغندن بحثله عودت ایتمسی لزومی باب‌عالیدن یاخود طوغریدن ، طوغریدن مابین همایوندن کندیسـنه توصیه واخطار اولنور . » بونك اوزرینه باش کتـابتدن ینه برتذکره آلندی . مألنده شـوسیاحت نزد عالیده مناسب کورونمه‌مسی مشارالیه رتبهٔ مشیریی ویاور اکرم عنوانی حائز اولمسندن نشـأت ایتمشدر . ایش بونقطهٔ نظردن ملاحظه وعرض ایدلمسی ارادهٔ سنیه مقتضـاسندندر ، دینلمشدی . بن ایسـه بوخصوص ایچون هیچ برنقطهٔ نظردن نه روسـیه دولتی نزدنده تشبثه نه‌ده اخر صـورتله

برمعامله‌یه محل کوره‌مدم . بناءً علیه ملاحظات سابقه‌می با تذکره تکرار ایتدم . اواثناده‌ایدی که قوپنهاغ سفیری شریف پاشادن مختار پاشا قوپنهاغه کتدیکنه وخسته اولدیغندن خسته‌خانه‌ده بولندیغنه دائر برتلغراف آلندی. تذکرهٔ ثانیهٔ معروضه‌دن صوکره‌ده آرتق بشقه اراده ظهور ایتمدی .

خانه‌مزه کیجه آدم کلمسندن تلاش

مابینه چاغرلدیغم برکونده ـ که ۳۲۰ سنه‌سی رمضانی ایچنده‌در ـ قرنادن عارف بك نزدمه کلوب ملاقاته قبول بیوریله‌جغمی بیـاندن صـوکره دیدی که بوکیجه صباحه قارشی سزه بریسی کلمش لامبه‌لر یاقیلوب کلن آدمله یارم ساعت قدر کوروشمشسکز . بعده اوآدم عودت ایتمش. بوکیمدر ، نه ایچون کلدی ؟ سؤال بیوریلیور . بن ایسه نصف‌اللیلدن اول یاتمش وصباحلین اویانمش ایدم . یعنی اویله برآدم کلمسی ویتاقدن قاچقیلوب کوروشلمسی واقع اولمدیغندن شو سؤاله تحیر ایتدم . انك اوزرینه عارف بك دیدی که بوخبر خفیه مأمورلری طرفندن عرض‌اولنمشدر. حتی مأمورلر دیمشـلرکه کلن آدم عودت ایدرکن اوزرینه کیدیکی شیئك باشلغیله یوزینی قپامشدی . کندیسنی تشخیص ایده‌مدك . کوپریه قدر تعقیب ایلدکسه‌ده بردن بره غائب ایتدك . افـندمز بیوریلیورلر که عجبا سـفارتلردن کندیسـنه مهم برخبرمی کلدی ؟ نه ایسـه سویلسون . بن‌ده کیجه کلوب کیدن اولمدیغنی تکرار ایتدم . انك اوزرینـه عارف بك دیدی که دامادکزك بولنـدیغی قوناغه برکمسه کلوبده بوخبر اندن‌غلط اولمسون ؛ جواباً بونی‌ده بیلمیورم. غلط وازایسه تصحیح ایدرسکز دیدم . بعده عارف‌بك حضوره کیدرك برخیلی زماندن صوکره عودت مسـاعده‌سنی کتیردیکندن موعود اولان ملاقات حاصـل اولمه‌یرق باب عالی‌یه کیتدم .

مکر سـاهوردن صوکره مالیه خدمه‌سـندن بری نظارتدن برچوق تذکره کتیرمش . امور تحریریه ایچون رفاقتده بولنان آمدی خلفاسـندن جودت بك اوزمان اویقوده اولمسیله اوشاقلر انی قالدیروب تذکره‌لری ویرمشـلر . جودت بکك قراکلقده یاتمق معتادی اولمسیله بوصره‌ده برلامبه یاقلمش ایمش. بومعلوماتی قپویه کلدکدن صوکره جودت بکدن آلدم . ایرتسی کون مجلس وکلانك انعقادینه

تصادف ایتمشدی. مجلسده حاضر اولان مالیه ناظری رشاد پاشایه لیلاً علی‌الخصوص امور مالیه ایچون بر شی یاپیله‌میه‌جغندن کیجه‌نك ایلریلدیکی زمانلرده کاغد کوندرمه‌مسنی بیان وسائر رفقایه‌ده ضمناً بو تنبیهی ایفا ایتدم . غلط واقع نه‌دن حاصل اولدیغی‌ده باتذکرهٔ مخصوصه عرض اولندی .

اوغلمك تأهلنه ممانعت

اوغلم علی نامق مأموریتمدن مقدم بردفعه حضور شاهانه ایله تشرف ایتمشدی. صدارته تعیینمدن صوکره ایسه برقاچ دفعه حضوره قبول اولندی . بو مجموعه‌نك یوقاریده بر محلنده اشارت ایتمشدم که مأموریتمدن بر آی اول بالدعوه نزد همایونده بولندیغمده ذات شاهانه بحثی علی نامقه نقل وسلطانلردن برینك ترویجی ایراد ایتدکده بوشرفه استحقاقمز اولمدیغنی بیان ایله اعتذار ایلمشدم صدارته تعیینمدن آلتی کون صوکره [۱۲ شعبان ۳۱۹ و ۱۱ تشرین ثانی ۱۹۰۱ جمعه] سر اثوابی عصمت بك کلوب دیدی که شوکتمأب افندمز بیوریبورلر که سلطانلردن بریله مخدومنك ازدواجنی قرارلشدیرمشدق . حالبوکه شمدی دیکر برذاتك کریمه‌سیله ازدواج تصور اولندیغنی ایشتدم . بونصل شیدر ؟ عصمت بك اراده‌یی تبلیغ ایتدکدن صوکره سلطانلرك فضائل اخلاقیه‌لری حقنده بعض بیاناتده دخی بولندی . واقعا علی نامقه بر ذاتك کریمه‌سنی آلمغی بر سنه‌دنبری تصور ایتمکده ایدم . عائله رئیسلری بیننده امر ازدواج قرارلاشدیرلمش اولدیغی حالده یالکز علی‌یی اقناع ایده‌میوردم . اما بن قرارمده ثابت بولنیوردم . او جهتله عصمت بکه شونلری سویلدم : تصور بیوریلان ماده بر شرفدر . لکن اولجه بالذات عرض ایتدیکم وجهله بوکا نفسمزده استحقاق کوره‌میورم . سلطانك خدمتنده حسب البشریه بر قصورده بولینله‌جق اولسه انك تأثیر وتأثری‌ده جای اندیشه اولور . الحاصل معذرتمی زمین مناسبده عرض ایتمکزی وعذرك قبولنه استحصال مساعده ایلمکزی رجا ایدرم . دیکر ازدواجه کلنجه اوغلم هنوز موافقت ایتمدی ایسه‌ده بنجه بر سنه‌دنبری متصور ودیکر طرفك موافقتی‌ده مستحصلدر . فرداسی جمعه ایرتسی حضوره قبول اولندم . ذات

شاهانه ینه بوخصوصدن اوزون اوزادی‌یه بحثله نتیجه‌سنده عصمت بکی اوغلمك نزدینه کوندره‌جکلرینی وحسیاتی آکلاشلدقدن صوکره بوامر خیره قرار ویریله‌جکنی اراده ایتدیلرکه سکوتدن بشقه بر حاله بولنمغه حال مساعد دکلدی . شوراسی علاوه‌یه شایاندرکه ذاتالزوج اولمیان برقاچ سلطان بولندیغی ایشیدیلیور . لکن ازدواجی موضوع بحث اولان سلطانك اسمی نه اولدیغی نه‌اوللری نه‌ده بودفعه بیلدیرلمه‌مشدر . آقشام باب‌عالیدن أوه عودت ایتدیکمده عصمت بك کوندز خانه‌مزه کله‌رك علی‌یی کوردیکنی وارادهٔ سنیه ایله کندیسندن بوخصوصی استمزاج ایتدکده اوده « پدرم بیلیر » . یولنده جواب ویردیکنی آکلادم. آره‌دن برخیلی زمان کچدکدن صوکره فرانسه‌سفیری موسیو قونستانه صورت خصوصیه‌ده برضیافت اعطا بیورلمش وبو ضیافتده بشقه کیمسه بولنمیوب یالکز علی دعوت اولنمشدر . ذات شاهانه بعدالضیافه باش‌کاتب تحسین پاشایی علینك بولندیغی اوطه‌یه کوندروب کندیسی صهریته قبول بیورلدیغی تبلیغ اولندقده علی جواباً برشی سویلمدیکندن باش کاتب قبولکزی عرض‌ایده‌یمی ؟ دیه سؤال ایتمش. کندیسی‌ده سکوت ایلمش اولدیغنی علی نامقك افاداتندن آکلادم . بوندن صوکره برچوق زمان بوکا دائر هیچ براراده واقع اولمدی . علی نامق‌ده حزیران ایچنده انکلتره قرالی حضرتلرینك تخت سلطنته جلوسنی تبریك ایچون کوندریلن سفارت فوق‌العاده اعضاسندن اوله‌رق لوندره‌یه کیتدی . عودتندن ایکی آی صوکره ایدی که برآقشام اوزری سرایه ایستدعشدم . بن مابینده ایکن علی دخی جلب بیورلمش وبرلکده اوله‌رق تیاتروده حضوره چیقلمش ایدی . اوصره‌ده بکا خطاباً بعضاً تیاترویه ، بعضاً ایشه دائر خیلی ارادات واقع اولدقدن‌صوکره سلطانه مخدومك نامزدلکنی تصمیم ایتدکلری اراده‌سی سائح اولدی وبونی علی نامق‌ده ایشتدی. چاره‌سز عرض‌شکران اولندی. [حاشیه] بالاستعفا عالم عزلته کیرلدیکنك، استعفادن طولایی خیال وخاطره کلیان دردلره دوشولدیکنك سکزنجی پازار ایرتسی کونی قرنادن عارف بك نزدمه کلوب اراده ایله ایکی ماده تبلیغ ایتدی . بری شودر :

اولکی کون سزه فرانسز کتابجی (بودن) کلمش . انفصالکز کونی‌ده تبلیغ ایتدم یا . اجنبیلری قبول ایدرسه‌کز شوکتمآب افندمز بیورییورلرکه حقنده ایی اولماز . دیکر تبلیغ‌ده شوصورتله‌در :

شوکتمآب افندمز فرمان بیوریلرکه اوغلنه [بنم اوغامه] سلطانلرمدن برینی ویره‌جکدم . لکن بونی یاپه‌جق اولسهم طرفین مسعود اوله‌مازلر .

مابینجی‌یه ویردیکم جوابی بیاندن اول کتابجیدن بحث ایده‌یم : چوجقلر آره‌لق، آره‌لق بودندن کتاب آلدقلرندن بومناسبتله بعضاً خانه‌مزه کلدیکی واقعدر. عارف بکك ورودندن برکون اولده علی‌یی کورمك ایچون کلمش ایمش . فقط بوآدم سرای جاسوسلغیله معروف اولدیغندن کندیسنی برکره بیله نزدمه قبول ایتمه‌مشمدر . حتی برکون خانه‌مزه کلوب اوشاقله بکا اوزون بر مکتوب کوندر - مشدی که سرایدن مخصص اولان معاشی کسلدیکندن بحثله او معاشنك اعاده‌سی‌ایچون توسط ایتمکلکمی رجا ایدییوردی. مکتوبنی اوشاقله اعاده ایتمشدم. عارف بکه بومادەیی حکایه ایتدکدن صکره دیدم‌که بن‌هیچ بروقت نزدیمه اختیارمله جواسیس قبول ایتم . بوآدمك بعضاً أومزه کلمسی چوجقلره کتاب صاتدیغی ایچوندر . بنی کورمك ایچون دکلدر . لکن انفصالم کونی هیئت سفرا ایله مناسباتده بولنلمامسی ارادەسنی تبلیغ ایتمشدیکزکه بن‌ده سفرا ایله مناسبت مأموریتله قائمدر . بعدالانفصال مناسباته، بناءً علیه بوتنبیهه محل یوقدر ، جوابنی ویرمشدم . شمدی ایسه دائرهٔ ممنوعیت توسع ایدییور ، دیدم . صهریت خصوصنده‌ده وقتیله عرض معذرت ایتمشدم . کندیلری شمدی بوتصوردن فارغ اولمشلر. مصلحت ایسه مواد ارادیه‌دندر . بناءً علیه اراده کندیلرینکدر دیدم . حالبوکه بونکله‌ده ایش بتمدی. انفصالمدن اوتوزاوچ کون صوکره [۱۷ ذی‌القعده ۱۳۲۰ بازارایرتسی] ارادهٔ سنیه‌ایله نزدمه‌کلن حاجی‌عا کف افندی [حاجی‌عا کف پاشا] بعض‌ارادات‌ایله برابر شوارادەیی‌سویلدی: سلطانله اوغلمك ازدواجی‌شایعه‌سی کندیسنه تیاتروده التفات ایتدیکمدن غلطدر . یوقسه بویله برتصور کچمه‌مشدی. حاجی عا کف افندی ارادەیی ابلاغدن صوکره باش کاتب تحسین پاشا لطف عالی‌یی مخدومنه [اوغلمه] تبلیغ ایتدیکم زمان لاونم بر جواب ویرمدی ایدی ، دیدیکنی‌ده علاوه ایلدی . حاجی عا کف افندی‌یه دیدم که افاداتده تناقض وار. زیرا بر طرفدن اویله بر تصور عالی واقع اولمامشدر ، دینیلیور . دیکر طرفدن باش کاتب پاشانك اوغلمدن لاونم جواب آلنمدیغنه دائر اولان افاده‌سی اوتصورك وقوعنی اثبات ایدییور . مع‌هذا ذات شاهانه‌نك دامادلغنه استحقاق اولمدیغنی ذاتاً مقدما بالذاة وبالواسطه بیان ایله اعتذار ایتمشدم . اوجهتله

بوتکلفلر زائد کبی کلییور، دیدم . سائر تبلیغلرینك‌ده جوابلرینی ویردم. عاکف پاشا عودت ایتدی . لکن بو ذاتك قفولندن ۲۵ ربیع الاول ۱۳۲۵ و ۲۵ نیسان ۱۳۲٤ تاریخنه قدرکه درت‌سنه درت‌بچق آی کچمشدی. انکاراولنان صهریت قراری ظاهراً مبدل اقراراولدی [۱]. [۲۶ ربیع الاخر۱۳۲۶ و۱٤ مایس ۳۲٤] تاریخنده‌ده‌نشانهٔ قبول‌عرضیله مکلف‌اولدق [۲] ذات شاهانه دیکراوغللرمك دخی کورولمك‌اوزره سرایه کوندرلمرینی اراده‌ایتمشلردی. بعض موانع الجاسیله کوندره‌مدم. ارادهٔ اولی‌دن بر آی‌صوکره خارجیه‌ناظری توفیق پاشاایله حضورده‌بولندیغم صره‌ده که موضوع ملاقاة مسائل خارجیه‌دن بر ایش ایدی . اوصره‌ده دخی برمناسبت کتیره‌رك مخدوملرکزی کوندرمدیکنز بیوردی. تصدیعدن احتراز ایتدم، جوابنی عرض‌ایلدمسه‌ده تصدیع ایده‌جك برشی‌یوق. کورمك‌ایسته‌یورم دیدیلر . بناءً علیه ایکنجی اوغلم کمالی کوچك قرداشلری اولان عطایی ووهبی ایله برابر سرایه ارسال ایلدم . حضوره قبول اولندیلر . عقیب قبولده که ۲۷ رجب ۳۲۰ تاریخنده‌در . قرنادن عارف بك طرفندن اراده‌یه مستنداً بر تذکره آلندی . بونده کمالك مکتب سلطانی‌یه مداوم بولنمسنه نظراً کندیسنك طریق ملکی‌یه انتساب ایتدیرلمسنی آرزو ایتدیکم استدلال بیوریله‌رق دیکر اوغللرم عطایی ووهبینك شمدیدن سلك عسکری‌یه ادخالری اراده‌ایدلدیکی محرر ایدی . ینه اوکون مابین باش کتابتندن آلنان تذکره‌ده کمالك طویجی مکتبنده اکمال تحصیل ایتمك اوزره شهزاده عبدالرحیم افندی حضرتلری معیتنده وطوپجی صنفنده بولنمسی وعطایی ایله وهبینك شهزادکاندن بدرالدین ونوری الدین افندیلر حضراتی معیتلرنده بولنمق اوزره سواری ارطغرل الاینه بوکون قید اولنمری

---

[۱] مابین باش کتابتندن آلنان تذکرهٔ خصوصیه‌نك صورتیدر : ولی‌نعمت بی‌منتمز ذات شوکتسمات پادشاهمز افندمز حضرتلری مخدوم سامیٔ اصف اکرمیلری علی بك افندی حضرتلرینك شرف صهریت سنیهٔ ملوکانه‌لرینه مظهریتنی تصور وبوبابده‌کی مطالعهٔ سامیهٔ‌داور اکرمیلرینك استفساریني بوعبد عاجزلرینه امر وفرمان‌بیورملریله اولبابده امر وفرمان حضرت ولی‌الامرکدر . ۲۵ ربیع‌الاخر سنه ۳۲۵ و ۲۵ نیسان سنه ۳۲۳

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری
تحسین

[تتمه] تذکرهٔ مذکوره‌یه جواب ویرمه‌مشدم .

[۲] نشان تقدیمنك تفصیلی بومادهٔ‌نك النهایه حاصل ایتدیکی نتیجه آتیده مقیددر .

اراده ایدلدیکی یازلمشدی . عارف بکدن دها اول کلان تذکره‌ده کمالك مکتب سلطانی‌یه دوامی معلوم اولدیغی مصرح ایکن ، یازدیغم جوابده صنف عسکری‌یه قیدی حقنده طرفمدن هیچ بر بحث وارزو ایراد ایدلمه‌مشیکن طوپجی مکتبنده اکمال تحصیل ایتمسنه وطوپجی صنفنده بولنمسنه اراده تعلق ایتمسی بنجه مشکلات تولید ایتدی . چونکه طوپجی مکتبی خالیجی اوغلنده‌در . اورا ایله نشان طاشی آره‌سنده خیلی مسافه بولندیغندن کلوب کیتمکه چوجغك نحافتی مساعد دکل . ثانیاً بنیه‌سی طوپجیلغه غیر مستعد . اوجهتلرله تحصیلده عاطل اوله‌جق . بوندن معفویتنی استدعا تصورنده ایدم . حالبوکه اراده‌دن برچق آی صوکره حضوره چیقدیغمده اوغلکز عسکر اولدیغندن آرتق مکتب سلطانی‌یه کیده‌مز ، دیه اراده بیورلدی . بعض ذوات اولادی دخی صنف عسکری‌یه منسوب ایسه‌لرده مکتب سلطانی‌یه دواملرینی ترك ایتمیورلر ، مقدمه‌سیله اومساعده‌دن حصه‌دار اولمقلغمزی رجا ایتدم . ارادهٔ اولی تکرار بیورلدی . مکاتب عسکریه‌ده فرانسزجه تدریسات معدوم حکمنده‌در حتی ایشیدلدیکنه کوره علوم ریاضیه وطبیعیه‌نك عسکرلکه لازم اولان قسمی بیله بو مکتبلرده مهمل برحالده ایمش . حالبوکه اوعلوم فی‌زماننا حوایج ضروریه مثابه‌سنده بولنیور . ادبیاتله برابر ریاضیات وطبیعیاتی پروغراملر مساعد اولدیغی قدر مکتب سلطانیده تحصیله چالیشمسی ایچون چوجغك اورایه دوام وآلای کونلرنده خدمت عسکریه‌سی نه‌ایسه انی ایفا ایتمسنی عرض ایلدم . « اوحالده سرایده بولنان مکتبه دوام ایتسون ، دیدیککز شیلرك هپسی اوراده تدریس اولونیور » دیه اراده بیورلدی . جواباً مابینده بولنان مکتبك تدریساتی مکمل اوله‌جغنه شبهه یوق ایسه‌ده چوجق بومکتب عالی‌یه انتسابنه اغتراراً بلکه تحصیلنه متعلق وصایامی حسن تلقیده عدم مبالات کوسترر ، دیدیکمده جواب ویرلمیوب سائر ایشلره نقل مباحث‌بیورلدی. تقریباً برساعت‌صوکره عودت مساعده‌سنه نائلیت واقع‌اولدیسه‌ده حضوردن چیقیلیر ایکن ینه کمالك بحثی تکرار ایله زکی پاشادن طوپجی مکتبی پروغرامنی آلیکز . تدریساتی مکمل اولدیغنه واقف اولورسکز . پروغرامی آلدقدن صوکره مطالعه‌کزی‌ده یاز کز ، دیه اراده بیورلدی . مجلس کونی زکی پاشایه حضورده سبق ایدن مباحثدن برشی آچیوب یالکز کمالك طوپجی مکتبنه دوامه مأمور اولمسندن طولایی مکتبك درس جدولنی کورمك ایستدیکمی

سويلديكمده مشارالیه خالیجی اوغلنه چوجغك هركون كيدوب كلمسی مشكل اولور. ايسترسه كز كيجه‌لری‌ده قالمق اوزره مكتبده براوطه ويرەلم . مع مافيه تدريسات مطلوب درجه‌ده دكلدر . ينه مكتب سلطانی‌يه دوام ايتمسی خيرلی اولور . بزم چوجقلرده عسكر اولمغله برابر اورايه دوام ايدييورلر ، يولنده ملاحظات اتيان ايلدی [١].

ديون عموميه‌نك توحيدی

صحائف سابقه‌دن برنده يازمشدم كه توحيد ديونه نه صورتله تشبث ايتديكمی وبوايشك بالنتيجه نه‌رنكه كيرديكنی آتيده قيد ايده‌جكم. ايشته بوبحثه كريیورم : ديون عمومیهٔ عثمانيه‌نك برلشديرلمسنه توسط ايتمسنی سلفم رفعت پاشا ٢٠ تموز ١٩٠١ تاريخلی تحريراتيله فرانسه ماليه ناظر سابقی موسيو روويه‌دن طلب ايتمش واوده ١٢ اغستوس ١٩٠١ تاريخيله مشارالیهه جواب يازمشدر . اول باول رفعت پاشانك مكتوبيله كلن جوابنامه‌نك صورتلری بروجه آتی درج اولندی .

صورت تحريرات

صدر سابق مرحوم خليل رفعت پاشا طرفندن ٢٠ تموز ١٩٠١ تاريخيله فرانسه ماليه ناظر سابقی موسيو روويه‌يه ارسال اولنان تحريرات محرمانه صورتنك ترجمه‌سيدر :

خزينهٔ جليله‌يه يكی منابع واردات بولمق و اعتبار مالیهٔ دولتی تحكيم ايلمك مقصدينه مبنی خزينهٔ جليله منافعی ايله تحويلات عثمانيه حاملرينك منافعنه موافق اوله‌رق ايلريده قرارلشديريله‌جق شرائط محققه تحتنده ديون عموميهٔ عثمانيه‌نك توحيدی حكومت سنيهٔ عثمانيه‌جه متصور اولديغنی اشعار ايدرم. ايشته بومقصده مبنی معاملهٔ توحيديه ايله اكا متفرع ويا مربوط بولنان معاملات سائره نه كبی

---

[١] كمالك طوپجی مكتبنه دوامنی تأخير ايتدم . كرك آنی كرك قرداشلرينی يالكز ـ ١٣٢٠ شعبانی خلالنده ـ بركره جمعه سلاملغنه كوندروب اندن صوكره نه سرايه نه‌ده جمعه سلاملغنه ارسال ايتدم . بعدالعيد استعفا وانفصالم‌ده وقوع بولديغندن شمدی جمله‌سی ينه مكتب سلطانی‌يه دوام ايلمكده‌درلر .

شرائط تحتنده اجرا اولنه‌بیله‌جك ایسه اوشرائطی تدقیق واولبابده‌کی قونطوراتو مسوده‌سی ایله معاً برتکلیف قطعی‌یی حاوی برتحریراتی باب‌عالی‌یه عرض ایتمکـزی وبرده بوتحریراته الیوم مرعی‌الاجرا اولان ۲۸ محرم ۲۹۹ تاریخلی ارادهٔ سنیه یرینه قائم اولمق اوزره شرفصـادر اوله‌جق یکی ارادهٔ سنیه مسـوده‌سنی ربط ایلمکـزی رجا ایدرم. طرفکـزدن وقوع بوله‌جق تکلیفك شرائطی محق وخزینهٔ جلیله منافعنه موافق عد اولندیغی تقدیرده باب‌عالی تکلیفاتکـزی جداً نظراعتباره آله‌جقدر .

مدت قلیله ظرفنده برنتیجهٔ مرضیه استحصالی اهلیتکـزدن وامور مالیه‌ده درکار اولان وقوف ومعلوماتکـزدن منتظردر .

امضا : صدر اعظم
رفعت

صدر سابق مرحوم خلیل رفعت‌پاشایه ۱۲ اغستوس ۱۹۰۱ تاریخیله موسیو رووییه طرفندن ارسال اولنان محرمانه تحریرات

صورتنك ترجمه‌سیدر :

کچن تموزك اوتوزی تاریخلی تحریرات فخیمانه‌لرینه جوابدر . خزینهٔ جلیله‌یه یکی منابع واردات بولمق واعتبـار مالیهٔ دولتی تحکیم ایتمك مقصدینه مبنی خزینهٔ جلیـله منـافعی ایله تحویلات عثمانیـه حاملرینك منافعنـه موافق اوله‌رق ایلریده قرارلشـدیریله‌جق شرائط محقه تحتنده دیون عمومیهٔ عثمانیه‌نك حکومت سـنیه‌جه متصور اولدیغی اشـعار بیوریلیور ومعاملهٔ توحیدیه ایله بوکا متفرع ویا مربوط بولنان معاملات سائره نه‌کبی شرائط تحتنده اجرا اولنه‌بیله‌جك ایسـه اوشرائطی تدقیق وبر قونطوراتو مسـوده‌سی ایله معاً برتکلیف قطعی‌یی حاوی برتحریراتی باب‌عالی‌یه ارسال ایتمکلکم وبرده بوتحریراته الیوم مرعی‌الاجرا اولان ۲۸ محرم ۱۲۹۹ تاریخلی ارادهٔ سـنیه یرینه قائم اولمق اوزره شرفصـادر اوله‌جق ارادهٔ سـنیه مسـوده‌سنی ربط ایتمکلکم طلب وطرفمـدن وقوع بوله‌جق تکلیفك شرائطی محق وخزینهٔ جلیله منافعنه موافق عد اولندیغی حالده تکلیف مذکورك جانب باب‌عالیدن نظر اعتباره آلنه‌جغی علاوةً بیان اولنیور .

حقمده ابراز بيوريلان امنيتى حقيله تقدير ايدر وحكومت سنيه طرفندن توديع بيوريلان مأموريتى اساساً قبول ايدرم .

بويله برمعاملهٔ جسيمه‌نك موفقيتنى تأمين ايده‌جك احوال وشرائطك نه‌درجه متنوع ونازك اولدينى معلوم فخيمانه‌لريدر . اول باول اوروپا احوال سياسيهٔ عموميه‌سنى حكومتلرك حسيات خيرخواهانه‌لرينه كووه‌نه‌جك درجه‌ده مساعد اولديغنه كسب اطمئنان ايتمك وبعده اوروپاده تحويلات عموميه باشليجه پياسه‌لرينك احوال ماليه‌سنى نظر اعتباره المغله برابر اك مقتدر مؤسسات ماليه‌نك معاونتنى تأمين ايتمك مقتضى والحاصل تحويلات عثمانيه حاملرينك افكار وتمايلاتنى نظر اعتنايه آلمق الزمدر .

تحريرات ساميه‌لرينى آلير آلماز مسائل مختلفهٔ مذكوره‌نك تدقيقنه ابتدار ايتديكمدن تدقيقات واقعه‌م قطعى برپروغرام تكليفنه مساعد اوله‌جق اولور ايسه بونى ذات سامىٔ صدارتپناهيلرينه مسارعتله عرض ايده‌جكم دركاردر .

ذات حضرت پادشاهينك حصافت همايونلرينه دليل اولان بوتصورلرينك حيز فعله ايصالنه معاونت ايده‌بيلديكم حالده كنديمى بختيار عد ايده‌جكمى عرض ايدر وعهده‌مه توديع بيوريلان مأموريتدن طولايى بيان تشكرات ايلرم .

امضا : رووپه

صدارته تعيينمدن اوچ كون صوكره يعنى ١٩٠١ سنه‌سى تشرين ثانيسنك اوتوزى تاريخيله مورخاً موسيو رووپه طرفندن آتيده ترجمه‌سى محرر تحريرات آلندى :

مرحوم خليل رفعت پاشا طرفندن ٣٠ تموز ٩٠١ تاريخيله طرفمه ارسال اولنان تحريراتى و ١٢ اغستوس ٩٠١ تاريخلى كنديلرينه كوندرمش اولديغم جوابنامه‌يى لفاً تقديم ايله كسب فخر ايلرم . جانب حكومت سنيه‌دن بكا توديع بيوريلان مأموريت حقنده تاريخ مذكوردنبرى تدقيقات اجرا ايتمكده اولديغمدن ديون عموميهٔ عثمانيه‌نك توحيدينه ويوزده بش فائضلى ستقراضاتك تحويلنه متعلق اوله‌رق خزينهٔ جليله منافعى ايله تحويلات

عثمانیه حاملرینك منافعنی تأمینه مساعد اساس تحتنده تنظیم ایدلمش بر لایحه‌یی قریباً ذات فخیمانه‌لرینه تقدیم ایده‌بیله‌جکم . لایحهٔ مذکوره‌یی عن قریب ارسال ایتمك افکارنده بولندیغمدن افکار ومقاصد حضرت شهریاری‌یه موافق صورتده حرکت ایده‌بیلمکلکم ایچون بولایحه‌نك مارالذکر ۳۰ تموز ۹۰۱ تاریخلی تحریراتده مصرح پروغرامی موقع اجرایه وضع‌ایتمك آرزوسیله کندیمی بختیار عد ایلیه‌جکم . بیان حال عرض مأثر عبودیتکاری‌یه ذریعه اتخاذ قلندی .

امضا : رووپه

موسیو رووپه‌نك شوتحریراتنه بالذات قلمه آلدیغم جوابك صورت مترجمه‌سیدر:

کانون اول ۱۹۰۱ استانبول

۳۰ تشرین ثانی ۱۹۰۱ تاریخلی تحریراتکزی اخذ ایله مفتخر اولدم وسلفم خلیل رفعت پاشا حضرتلرینك طرف عالیکزه اولان مکتوبیله اکا یازدیغکز جوابك صورت ملفوفه‌لرینی اوقودم . مالیه‌جه اصلاحات اجرای لزومنده متفقز. همده بواصلاحات سرعتله موقع تطبیقه قونلمیدر . ویرکولر ایله اعشارك تقسیم وجبایتنی تنظیم ایده‌جك هیئتك یاپه‌جغی نظامات زراعت بانقه‌سنی ممالك سائره‌نك مؤسسات مالیه‌سنه شبیه برحاله افراغ ایدرك زراعمزك محتاج اولدقلری معاوناتی تماماً تأمین ایلیه‌جك ودوائر مالیه‌ده اصول محاسباتی برحال مکملیته کتیره‌جك قواعدی جامع اولملی . بوصره‌ده اعتبار مالئ عثمانی‌یه خدمت ایده‌جك شیلر کافةً نظر اعتباره آلنمیدر . بونکله ودوام اختلافاته سبب اولان واصراره دکیان بعض معاملاتك کمرکارجه تعدیل اولنمسی صورتیله تجارت معاهده‌لرینی آز برمدت ظرفنده عقده دولتلرك موافقتلرینی استحصال ایده‌بیلیرز، اکرچه محرم قرارنامه‌سی اقتضاسنجه معاهدات تجاریه‌نك تجدیدندن حاصل اوله‌جق فضلهٔ واردات دیون عمومیه اداره‌سنه عائد ایسه‌ده احوال مالیه‌مزده کوریلن مشکلاتی ازاله‌یه معاونت خصوصنده ادارهٔ مذکوره‌نك منفعتی حکومتك منافعنه مساویدر . تحویلات عثمانیه حاملرینی بومعاونتك لزومنه وفائده‌سنه اقناع ایتمکه مؤسسات مالیه‌یه اولان نفوذ کز کفایت ایدر اعتقادنده‌یم. کئول اوزرینه‌ده برسم طرح ایده‌بیلیرز . ایشته توحید دیون تصورینك قابل اجرا اوله‌جغندن بکا امید ویرن شیلر بونلردر. بوخصوصده غیر رسمی وخصوصی برصورتده اخطاراتندن مستفید اولمقده اولدیغم موسیو قونستان توحید دیون معاملاتی نتیجه بولمزدن مقدم بیله ایلروده تزاید

ايده‌جك وارداتى تأمينات مقامنده كوستريرسه‌ك بر استقراض عقدى قابل اوله‌جغنى بكا سويلدى . مشارالهك طنجه بونك مقدارى هرحالده يوز يكرمى مليون فرانقدن نقصان اوله‌ميه‌جقدر . شرائطنده متفق اولديغمز حالده منحصراً ديون غير منتظمه‌يى امحايه مخصوص اولمق اوزره بويله بر استقراض عقدينى‌ده رفقاماله مذاكره ايتدكدن صوكره حضور پادشاهيه عرض ايده‌بيليرم . بناءً عليه استقراضك شرائطى رأى عاليكزجه نه‌وجهله اولمليدر ؟ يوز يكرمى مليون حد اصغر اولديغندن اعظميسى نه‌مقداره متحملدر . توحيدى متصور اولان ديونمز ايچون يوزده درت فائض بكا چوقجه كوروندىكندن دها نه مقداره قدر تنزيلى قابلدر ؟ برده تحويلات عثمانيه ترتيبلرينك فائضلرى برنسبتده‌مى اوله‌جقدر . يوقسه استثناسى اوله‌جقميدر ؟ بونلره دائر رأى وافكار كزه ولازم كانلرله بالمذاكره قطعى تكليفاته مطلع اولورسه‌م تشكر ايدرم . بيان حال حسيات احترامكارانه‌مك ابرازينه وسيله اتخاذ قلندى .

امضا : صدراعظم

سعيد

طرف صدارته ١٥ كانون ثانى ١٩٠٢ تاريخيله موسيو روويه طرفندن ارسال اولنان محرمانه تحريراتك ترجمه‌سيدر :

سلف فخيمانه‌لرى خليل رفعت پاشا طرفندن بكا توديع ايديلن مأموريت تأكيد اولنمغله برابر دائره‌سى لطفاً توسيع ودولتك احوال ماليهٔ عموميه‌سيله ايجاب ايدن اصلاحات حقنده‌كى رأيم تنزلاً استفسار بيوريليور . جانب حكومت سنيه‌دن لطفاً ابراز بيوريلان اشبو اثر امنيت بكا موجب شرف عظيمدر . بوامنيته كسب استحقاق ايچون صرف ماحصل غيرت ايده‌جكم دركاردر. حسيات وطنپرورانه وافكار فائقهٔ فخيمانه‌لرى سايه‌سنده ايشك مشكلاتنى دفع وازاله‌يه موفق اولديغم تقديرده كنديمى بختيار عد ايليه‌جكم . حواله بيوريلان مأموريت پك مهم وجداً مشكل اولوب بر غيرت متواليه‌يى وبر مسئوليت عظيمه‌يى مستلزمدر . مشكلاتك درجه‌سى طرف فخيمانه‌لرندن تماميله درك وتطبيق واجراسيله شومشكلاتك رفع وادارەسنه مداراوله‌جق اساس وقواعد

تعمیق بیورلمشدر . بومسائل وخیمه حقنده متفق‌الافکار اولدیغمزی مشاهده ایتدیکمدن طولایی کندیمی بختیار عد ایلرم . بردولتك صورت منتظمه‌ده ترقی واعتلاسی وحتی دیه‌بیلیرم‌که بقاسی ومحقق استقلالی احوال مالیه‌سنه مستنددر . هرزمان برحقیقت محضه اولان بواساس وقواعدك ملل واقوام حاضره‌نك ایچنده یشادقلری احوال وشرائط مدنیه‌یه نظراً برقات کسب قوت ایتدکلری بلا تردد تأکید اولنه‌بیلیر . اعتبار مالی هروقتدن زیاده سطوت ملتك باشلیجه اساسیدر . عمومی برماهیتی حائز اولان بوافکار دولت علیه‌نك احوالی نظر دقته آلندقده برقوت دیکر اکتساب ایدر. از جمله ممالك شاهانه‌ده مسئلهٔ مالیه هردرلو احوالك فوقنده‌در . فی‌الحقیقه حکومت سنیه‌نك اکثر مشکلات وغوائلی شوسببدن نشأت ایدیور . دولت علیه ، تحویلات عثمانیه حاملرینه برطاقم واردات معینه تخصیص ایتمکه مجبور اولمش اولدیغندن ایکی درلو احوال قارشیسنده بولنیور . برطرفدن تخصیص اولنمیان واردات تزیید اولندیغی حالده اهالینك عادات ومنافعی اخلال ایدیله‌جکدر . دیکر طرفدن قابل تزیید اولان واردات مخصصه‌نك شمدیکی مقداریله ایلریده ظهور ایده‌جك فضله‌دن اولجه قطع علاقه ایدلمشدر . محرم فرمان همایونك احکام وشرائط اساسیه‌سی تحویلات حاملرنجه امتیازنامه حکمنده اولدیغی جهتله تأویل اولنه‌میه‌جغندن واردات مخصصه‌نك تزییدندن دولت علیه‌نك داینلری مستفید اولیور . ایشته بوندن طولایی حکومت سنیه‌نك صرف داینلرك استفاده‌سی ایچون تکالیف اهالی‌یی تزییدده منفعتی یوقدر . اشبو ملاحظات عمومیه‌دن برنتیجه استنتاج اولونیور . یعنی هردرلو اصلاحات مالیهٔ جدیده‌نك مقدماتی دیون عثمانیه‌نك توحیدندن عبارتدر . بناءً علیه هرشیدن اول احوالرینی اصلاح ایده‌جکی جهتله حاملر طرفندن قبول اولنه‌جق وکرك بعض قوانینجه تعدیلات اجراسی وکرك معاهدات تجاریه‌نك تدقیقی صورتلریله احداث اولنه‌بیله‌جك فضله‌لرك برقسمنی حکومت سنیه‌نك النه کچیره‌جك برتدبیری بولمق اقتضا ایدر . برتدقیق سطحی‌ایله ولو غایت تقریبی برارقام ارائه‌سنه مساعد اولدیغی قدر شوراسی کورونیورکه حکومت سنیه دیون عمومیه‌نك توحیدی صورتیله سربستیٔ حرکتنی اعاده ایتدیکی تقدیرده وارداتجه بعض تزییدات حصوله کلیر . بونلرده بروجه آتی تخمین اولنه‌بیلیر :

ليراى عثمانى

٤٠٠,٠٠٠ اولا واردات مخصصه‌نك استيفاسنجه اجرا اولنه‌جق اصلاحات مختلفه

٨٠٠,٠٠٠ ثانياً يكى تجارت معاهده‌نامه‌لرندن حصوله كله‌جك تزييدات.

٨٠٠,٠٠٠ ثالثاً كئوله طرح اولنه‌جق اقسيز [١] رسومى.

٢,٠٠٠,٠٠٠ تقريباً

بو مبلغ سايه‌سنده بودجه‌نك موازنهٔ عاديه‌سى تأمين ايديله‌بيله‌جك كبى كورونيور. بو صورتله دوائر رسميه‌نك مضايقه‌سى تهوين اولنه‌جق ومأمورين معاشاتنك تسويه‌سى تأمين ايديله‌جكدر.

بناءً عليه اجرا اولنه‌جق اصلاحات يكديكرلرندن فرقلى اوچ قسمه منقسم اولمق لازم كلير. اولا ديون عموميه‌نك توحيدى واكراميه‌لى تحويلات عثمانيه حقنده بر اصول وقاعدهٔ جديده وضعى، ثانياً معاهدات تجاريه‌نك تدقيقى (رسم تمغا قانونى ايله پاتنته وكئول نظامنامه‌لرنجه اصلاحات اجراسى) وبرده ديون غير منتظمه‌نك تصفيه‌سى ويوزده بش فائضلى كمرك وصيد ماهى استقراضلرينك يوزده درت فائضلى استقراضلره تحويلى، ثالثاً اصلاحات اقتصاديه (دمير يول خطوطنك توحيد وتوسيعى) تكاليف واعشار اصولنك بر اصول ديكره تحويلى. بو پروغرامك اتخاذينى ايجاب ايتديرن مطالعات وملاحظاتده اصرار ايتمكلكمه مساعده بيورلمسنى رجا ايدرم. احوال ماليهٔ عثمانيه‌نك بالفعل تنسيقى اول باول بودجه‌نك حصول موازنه‌سى ايچون واردات جديده احداثنى تضمن ايدر. حكومت سنيه وارداتنى تزييد ايتمك مقصديله احوال ماليه‌سنك تطبيق واجراسى خصوصنده سريستئ حركتى اعاده ايده‌بيلمك اوزره الك اول محرم فرمان همايونجه بعض تعديلات اجراسنه وازجمله ظهور ايده‌جك فضله‌لرك بعدما خزينهٔ جليله‌يه عائد اولمسى ايچون مقطوع بر تقسيط اساسى دائره‌سنده ب، ت و ث ترتيبلرينك توحيدينه تحويلات عثمانيه حاملرينك موافقتنى استحصال ايتمك الزمدر. بنابرين بو ماده‌ديون عثمانيه‌نك حقيقة اصلاحنه طوغرى برخطوه آتمق اعتباريله لزوم عاجل حكمنده‌در. تصور ايتديكم توحيد تحويلات حاملريله علاقه‌دار اولان سنديقه‌لرك همان استحصال موافقتلرى اسبابنى تسهيل ايچون محرم فرمان همايونك باشليجه

---

[١] مسكرات

احکامی ابقا بیورلمق صورتیله تحویلات حامللرینك مطالب مشروعه‌لرینی اسعافه مدار اولمق لازم کلیر. برده مذکور توحیدك نتیجهٔ سریعه‌سی اوله‌رق خزینهٔ جلیله وارداتی تزاید ایده‌جك واحوال مالیهٔ حاضره‌دن منبعث مشکلات یومیه دفع وازاله اولنه‌جقدر. الحاصل بو توحیدك نتیجهٔ قطعیه‌سی اولمق اوزره دولت علیه‌نك اعتبار مالیسی احکام ایدیله‌جك واکرامیه‌لی تحویلات حامللری ایله عقد اولنه‌جق صورت تسویه‌دن طولایی حکومت سنیه دیون عمومیه‌یه مخصوص اولان وارداتی ۱۳۸٦ سنه‌سی یرینه ۱۳۳٦ سنه‌سنه‌طوغری [۱] تمامیله استرداد ایده‌جك وبورجه احتیاجاتی اهمیت سیاسیه‌سیله متناسب برموقع احراز ایدرك استقلالنی تحت تأمینه الهجقدر.

ذاتاً خبردار اولان حکومات مختلفه ومؤسسات مالیه بو معامله‌یه موافقت ایده‌جکلر کبی کورونیور.

معاملهٔ مذکوره منافع مختلفه‌یی جامع اولمله هر درلو مشکلات جدیه‌یه هدف اوله‌جغی اغلب احتمالاتدر. مع مافیه بو ایشده موجود اولان بالجمله منافعی تألیف ایده‌جك صورتده شرائط محقه درمیان ایدیله‌جك اولورسه بو مشکلاتك رفع وازاله اولنه‌جغی وعلاقه‌دارانك رضا وموافقتی استحصال ایدیله‌جکی مأمولدر. هرحالده معامله‌نك جانب حکومت سنیه‌دن قبولی اسبابی طرف سامیٔ فخیمانه‌لرندن استکمال بیورلدیغی تقدیرده معاملهٔ مذکوره‌نك مدت قلیله ظرفنده بر حسن

---

[۱] دیون عمومیه‌یه مخصص وارداتك اسکی مدته نسبتله اوتوز سنه مقدم خزینهٔ دولته اعاده‌سیچون مخافل مالیه‌نك تمایلاتنه موسیو روویه‌نك تحریراتنك بوفقره‌سی دلیل قطعیدر. بو ایسه تأدیهٔ رأس المال تخصیص اولنه‌جق مبلغك توسیع نسبتنه متوقف ایدی. آتیده صورتلری کوریله‌جك مکاتباتله‌ده ثابتدرکه بو مقصد حاصل اولمق اوزره رأس المال محسوب آچه‌سی ۱ غروش = ۱۰۰ سانتیم اوله‌رق تقرر ایتمشدی. لکن توحید دیون شرائطندن بر طاقمی انفصالمدن صوکره تبدیل، تأدیهٔ رأس المال تخصیص ایدیله‌جك مبلغك‌ده نسبتی تقلیل حتی ۱۰۰ سانتیمدن ٤٥ سانتیمه = ۱۸ پاره تنزیل اولنمشدر. بناء علیه وعدهٔ باقیه‌که آلتمش سنه ایدی انك نصفندن التی‌سنه صکره یعنی تاریخ عقد مقاوله‌دن اوتوزسنه اول دیون عمومیه‌یه مخصص وارداتی استرداد ایتمك مطلبی کری قالدقدن بشقه دیونك اطفاسی شرائط جدیده ایجابنجه مدت سابقه ایچنده‌دخی قابل‌اولیه‌جق. تعبیراخرله امحای دین آلتمش سنه‌یی ده بك چوق کچه‌جکدر. شروط سائره ـ که تأدیهٔ رأس المال بدلنی تقلیله تعلق ایتمیان شرطلردر ـ نه کبی علت ویا مقصده بناءً قبوله شایان عد اولندقلری مجهول ایسه‌ده ترتب ایدن ضررلری حساباً معلوم اولدیغندن صحاینف آتیه‌ده کوسترلمشدر.

نتيجه‌يه اقترانى ايچون صرف ماحصل اقدام وغيرت ايده‌جكم دركاردر . اعتقادمه كوره دولت عليه اعتبار ماليسنك اعتلاسى توحيد ديون اساسنه مستند اولديغندن معاملهٔ توحيديه‌نك اجراسنه قدر اهميت عموميه‌سنى دوچار ضعف ايده‌جك هيچ برشى يابيلماملىدر. طرف سامئ فخيمانه‌لرندن بيان بيوريلان يوز يكرمى مليون استقراضه كانجه بو استقراضك عقدى تأمينات صحيحه‌نك فقداننندن واخيراً عقد اولنان يوزده بش فائضلى استقراضدن ودولت عليه‌نك احوال ماليهٔ حاضره‌سندن طولايى غير قابل دكل ايسه بيله غايت مشكل ومعاملهٔ توحيديه‌يى تشويق ايتمكله برابر خزينهٔ جليله ايچون پك زياده مضردر . استقراض مذكورك خزينهٔ جليله‌نك منافع حقيقيه‌سنى مخل اوله‌جغى اعتقادنده‌يم . بوملاحظات اوزرينه صورت فكر ومطالعه‌مه اشتراك بيوريله‌جغى مجزومدر . ديون توحيد اولنوب ديون موحدهٔ جديده‌نك تقسيط سنويسى تأمين وكليتلى براحتياط اقچه‌سى تشكيل ايديلنجه تحويلات جديده مظهر رغبت اوله‌رق فيئاتلرى جداً ترقى ايده‌جكدر . حكومت سنيه اعتبار ماليسنى اعلا ايتدكدن وبرنجى درجه‌ده تأميناتى تشكيل ايده‌جك واردات مهمه‌يه مالك اولدقدن صوكره يالكز باجمله ديون غيرمنتظمه‌نك تصفيه‌سى ايچون دكل، تكاليفك صورت منتظمه‌ده تحصيل وجبايتنه قدر بودجه احتياجاتى تسويه ضمننده ماليه نظارتنه مقتضى مبالغك تدارکى ايچون آرزو بيورلديغى وقت وايستديكى شرائطله براستقراض عقد ايده‌بيله‌جكدر . ايشته اولوقت بروجه بالا ذكر وتصريح اولنان پروغرامك ايكنجى قسمنى اعتبار مالئ عثمانينك اعتلاسيله استحصال اولنه‌بيله‌جك مقدار فائض يعنى الحالة هذه استحصالى قابل اولمديغى اشكار اولان شرائطله حيزفعله ايصال ايتمك ممكن اوله‌جقدر . بوراده معاهدات تجاريه‌نك تدقيقى ورسم تمغا قانون جديدى ايله كئوله طرح اولنه‌جق رسم منضمك تطبيق واستيفاسنى سايه‌سنده واردات مهمه حاصل اوله‌جق وعينى وقت وزمانده كمرك وصيدماهى استقراضلرينك يوزده درت فائضلى استقراضلره تحويلندن طولايى خزينهٔ جليله‌يه منافع كليه كيره‌جكدر . بومبالغ ديون غيرمنتظمه‌نك برقسمنك تسويه‌سنه تخصيص اولنه‌جقدر . حكومت سنيه اعتبار ماليسنى تحكيم وبالجمله ديون غيرمنتظمه‌سنى تصفيه ايتمش وواردات مهمه ايله تأمينات جديه‌يه مالك بولنمش اوله‌جغى جهتله زراعت بانقه‌سنك اصلاحى ايچون بالسهوله معاونت لازمه‌يه مظهر اوله‌جغندن

طرف فخیمانه‌لرندن تصمیم بیوریلوب بالاده مصرح پروغرامه کوره اجرا اولنه‌جق معاملاتك اوچنجی قسمنی تشکیل ایدن اصلاحات اقتصادیه‌نك حیزفعله ایصالی آسان اولور . بوصورتله تکالیف واعشارك اصول حاضرهٔ استیفاسی ممالك عثمانیه‌نك ایجاباتنه موافق برصورتده اوروپا اصولنه تحویل وعثمانلی دمیر یولی خطوطی توحید وتوسیع اولنه‌جق وهمم فخیمانه‌لریله ممالك عثمانیه امور اقتصادیه‌سنك کسب وسعت ایتمسنی تسهیل ایده‌جك بالجمله اصلاحات اجرا ایدیله‌جکدر . افکار منورهٔ حضرت شهریاری‌یه موافق حرکت ایتمك اوزره نظر دقت فخیمانه‌لرینه عرض ایتدیکم پروغرامك هیئت مجموعه‌سی بوندن عبارتدر . آرزوی سامیلرینه توفیقاً ایجاب ایدنلرله بعدالاستشاره دیون عمومیهٔ عثمانیه‌نك توحیدینه واکرامیه‌لی تحویلات عثمانیه حقنده تطبیق واجرا اولنه‌جق اصول جدیده‌یه دائر مقدماتی حاوی برمقاوله‌نامه لایحه‌سیله کچن کانون اولك یکرمیسی تاریخلی تحریرات سامیه‌لرنده طلب بیوریلان ایضاحاتی حاوی برمخطره‌یی قریباً تقدیمه مسارعت ایده‌جکم . لایحهٔ مذکوره حاملر طرفندن شایان قبول اولمغله برابر بالاده ذکر وتعداد اولنوب دولت علیه‌نك اعادهٔ سطوت واستقلالی کبی برنتیجهٔ قطعیه‌یی انتاج ایده‌جك اولان فوائد ومحسناتی حکومت سنیه‌یه تأمین ایده‌جك صورتده چالیشه‌جغمك عرضی تجدید تأمینات احترامکاری‌یه ذریعه اتخاذ قلندی .

امضا : رویه

دیون عمومیهٔ عثمانیه ترتیبلرینك توحیدینه واکرامیه‌لی تحویلات عثمانیه حقنده تطبیق واجرا اولنه‌جق اصول جدیده‌یه دائر مقدماتی حاوی مقاوله‌نامه‌نك ترجمه‌سیدر :

. . . . . تاریخنده شرفصدور بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی احکامنه توفیقاً دولت علیهٔ عثمانیه‌نك نام وحسابنه اوله‌رق حرکت ایدن مالیه ناظری . . . . . حضرتلری‌ایله دردست تشکیل اولان مؤسسات مالیه سندیقه‌سی نام وحسابنه اوله‌رق حرکت ایدن فرانسه مالیه ناظر سابقی موسیو رویه بینلرنده مواد آتیه قرارلشدیرلمشدر .

حكومت سنيه ديون موحده تحويلاتنى چيقارمق صورتيله بودجه‌سنده‌كى وسائط واردات دائره‌سنده ديون‌عموميهٔ عثمانيه‌يى قونسوليده حالنه افراغ وتوحيد بيورمغه قرار ويرمش اولديغندن طرفين عاقدين بينده مقدماتى حاوى آتى‌الذكر مقاوله‌نامه عقد اولنمشدر .

برنجى ماده — ديون عموميهٔ عثمانيه ب ، ت ، ث ترتيبلرينك اعتبارى رأس‌المالى ١/١٤ مارت ١٩٠٢ تاريخنده تقريباً مبالغ آتيه‌يه بالغ اولەجقدر .

ليراى عثمانى

عدد

٥.٠٠٠.٠٠٠ ب ترتيبى .
٢٩.٠٠٠.٠٠٠ ت »
٤٥.٠٠٠.٠٠٠ ث »

ايكنجى ماده — ديون عموميه‌نك تسويهٔ تقاسيطى ايچون موجود و ١٩٠٠ سنه‌سنه عائد اولان مبالغ صافيه مجلس اداره راپورينه نظراً ٢.٠٩٧.٩٠٩ ليرايه بالغ اولمشدر .

مبلغ مزبوره سنهٔ مذكوره حسابانى قپاندقدن صوكره ٠.٠٢٦.٢٤٦ ليراى عثمانى خم وعلاوه ايتمك لازم كلير .

ليراى عثمانى

عدد

٢.٠٩٧.٩٠٩ ايكنجى ماددده محرر مبالغ .
٠.٠٢٦.٢٤٦ »
٠.١٥٢.٠٢٦ باغار خزينه سنداتى اوزره تأديه اولنان روم ايلىٔ شرقى ويركوسى .
٠.٠٤٢.٩٤١ دخان انحصارينك تمتعاتنه ديون‌عموميه‌نك حصهٔ اشتراكى .

٢.٢٨٩.١٢٢ يكون

[تحصيل اولنان قبريس ويركوسنك فضله‌سى‌ده بو يكونه علاوه اولنمق لازم كلير .]

بو يكون سنهٔ سابقه ايچون تحويلات عثمانيه حاصلاتنه عائد بولنان واردات صافيه‌يى تشكيل ايدر .

اوچنجى ماده — ٢،٢٨٩،١٢٢ ليراى عثمانيدن عبارت اولنان بو وارداتدن تحويلات ممتازه‌يه مخصوص تقسيط سنوى يعنى ٤٣٠،٠٠٠ ليرا واكراميه‌لى تحويلات عثمانيه‌يه مخصص مبلغ يعنى ٢٤٠،٠٠٠ ليرا بعدالتنزيل ١،٦١٨،٦٢٢ ليراى عثمانيدن عبارت برمبلغ صافى قالييورکه مبلغ مزبور محرم فرمان همايونى احكام جليله‌سنه توفيقاً رأس‌المال حالنه افراغ يعنى درت خمسى فائضك برخمسى رأس‌المالك [١] تسويه‌سنه تخصيص قلنه‌جق وديون موحده‌نك يوزده درت فائضلى تحويلاتى ب ، ت ، ث ترتيبلرى حامللرى بيننده تقسيم وتوزيع اولنه‌رق معامله‌نك مصارفى تسويه‌يه خادم اوله‌جق وبقيه‌سى ديون عموميه‌نك تقريباً آلتى يوز بيك ليراى عثمانى‌يه بالغ اولان شمديكى احتياط اقچه‌سنه ضم وعلاوه ايديله‌جكدر .

دردنجى ماده — تحويلات جديده‌نك تقسيم وتوزيعى اساسى محرم فرمان همايوننك يدنجى ماده‌سى احكام جليله‌سى موجبنجه ب ، ت ، ث ترتيبلرى حامللرى ويا انلره وكالت ايدن سنديقه‌لر ايله بالاتفاق تقرر ايتدكدن صوكره حكومت سنيه‌نك تصديقنه عرض اولنه‌جقدر .

اكراميه‌لى تحويلات عثمانيه‌يه مخصص ايكى يوز قرق بيك ليرالق تقسيط سنوى دخى عينى صورتله تقسيم وتوزيع ايديله‌جكدر . شو قيد ايله كه تحويلات حامللرى فائضدن وازكچه‌جكلر وقرعه‌سى چيقمان تحويلاتك اكراميه‌سى كافى‌السابق يوزده اللى سكز قاله‌جقدر . تقسيط سنوينك بقيه‌سى ايسه فوق‌العاده امحا نامياله بورسه‌دن تحويلات اشتراسنه تخصيص قلنه‌جقدر . تحويلات ممتازه‌نك امحاسندن طولايى سربست قاله‌جق درت يوز اوتوز بيك بش يوز ليرالق تقسيط سنوى دخى ١٩٣٢ سنه‌سندن اعتباراً اكراميه‌لى تحويلات ايله ديون موحده بيننده اول صورتله تقسيم وتوزيع اولنه‌جقدركه اكراميه‌لى تحويلات ديون موحده‌نك متحمل اولان وقت امحاسنه قدر قرعه كشيده‌سى طريقيله كاملاً اشترا اولنه‌بيلسون . تحويلات فيئاتى باشه باش اولديغى ويا تجاوز ايتديكى تقديرده قرعه كشيده‌سى باشه باشدن نقصان اولور ايسه بورسه‌دن اشترا صورتلريله امحا اولنوب بوتقديرده فرق آمورتيسمانه ضم وعلاوه قلنه‌جقدر .

بشنجى ماده — ٢،٢٨٩،١٢٢ ليرالق تقسيط سنويدن فضله اوله‌رق ديون

---

[١] صوكره‌دن عقد اولنان مقاوله‌نامه‌ده رأس‌المالك تأديه‌سنه تخصيص اولنان مقدارله مقايسه اولنسون .

عموميه اداره‌سنجه تدارك اولنه‌جق مبالغ صافيه ١٤/١ مارت ١٩٠٢ تاريخندن اعتباراً حكومت سنيه‌يه عائد اوله‌جق وهرسنهٔ ماليه حساباتنك تصويبنى متعاقب ديون عموميه اداره‌سى طرفندن حكومت سنيه‌نك امرى تحتنه وضع ايديله‌جكدر . مع مافيه تقسيط سنوى فضله‌سى بش يوز بيك ليرايى تجاوز ايتديكى تقديرده بونك يوزده يكرمى‌بشى ديون موحده‌نك فوق‌العاده آمورتيسمانه تخصيص ايديله‌جكدر.

التنجى ماده — حكومت سنيه ترتيبلرك توحيدينه كمرك وصيد ماهى استقراضلرينك تحويلنى دخى داخل ايتمك ارزوسنده بولنور وتحويلات حامللرى بوصورتى قبول ايدرلرسه ديون موحده‌نك رأس المالى تقريباً اون برمليون ليرا تزايد ايده‌جك، كمرك وصيد ماهى استقراضلرينه اليوم تأمينات مقامنده كوستريلن واردات ايكنجى ماده‌ده ذكر اولنان ٢٠٢٨٩٠١٢٢ ليرالق تقسيط سنوى‌يه ضم وعلاوه اولنه‌جقدر. حكومت سنيه مذكور تقسيطه معاملهٔ توحيديه‌نك اجراسندن صوكره ديون غير منتظمه‌نك تصفيه‌مى ايچون عقد ايديله‌جك استقراضه تأمينات مقامنده ارائه اولنه‌جق بش يوز بيك ليرا ضم وعلاوه ايتمك صلاحيتنى محافظه ايدر .

يدنجى ماده — موسيو رووييه حائز اولديغى صفت اقتضاسنجه بومعاملاتك اجراسنه مأموردر . مشارالیه حامللرى عقد اجتماعه دعوت واجنته وصرافلرك اثبات وجود مارقه‌لرى وباشليجه مؤسسات ماليه‌يه ويريله‌جك قوميسيون ومخابره وتحويلاتك ارسالى مصارفى وسيغورطه اجوراتى كبى تحويلات حامللرى ايله سنديقه‌لرك موافقتنى استحصال ودرسعادت ، پارس ، لوندره ، برلين ، ويانه ، روما، آمستردام وبروكسل پياسه‌لرنده تحويلاتك امر مبادله‌سى ايچون مقتضى مصارفى آوانس ايده‌جك وبومصارفه مقابل يينه حائز اولديغى صفت اقتضاسنجه تضمينات مقامنده اوچنجى ماده‌ده موضوع بحث اولان ٢٠٦٨٨٠٦٢٢ ليرانك آمورتيسمان داخل اولديغى حالده يوزده بش ايله رأس المال حالنه افراغى صورتيله احداث اولنه‌جق اعتبارى رأس المال اوزرينه مقطوعاً يوزده ايكى وبوندن بشقه سنديقه ، وعده‌سى كچمش ومبادله اولنمق اوزره ابراز ايدلمه‌مش اولان تقسيط سنوى‌يى قوميسيون ناميله مقطوعاً اله‌جقدر . [٢]

[٢] اشبو يدنجى ماده احكامى دخى مؤخراً ياپيلان مقاوله‌ده‌كى مقدارلرله مقايسه‌يه شاياندر .

سکسنجی ماده — حکومت سنیه تحویلات جدیده‌نك مقبولیتی وقابل بیع وشرا برحاله وضعی ایچون اقتضا ایدن امضا ومهرلری وضع ایچون قومیسرلر تعیین واعزام بیوره‌جقدر .

قومیسرلر حائز اولدیغی صفت اقتضاسنجه موسیو رووپه طرفندن کندیلرینه اعطا اولنه‌جق مبادله بوردرولرینی تفتیش ومعاینه‌یه مأمور اوله‌جقلری کبی اسکی تحویلاتی ابطال ایده‌جکلر وتمغا معاملاتیله تحویلات جدیده‌نك اوروپانك باشلیجه بورسه‌لرنده قید وقبوللری معاملاتنی موسیو رووپه ایله بالاتفاق حکومت سنیه نامنه اوله‌رق ایفایه مأمور اوله‌جقلردر .

طقوزنجی ماده — محرم فرمان همایوننك شرفصادر اوله‌جق ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی ایله تعدیل بیورلمیه‌جق اولان باجمله احکامی تمامیله مرعی الاجرا قاله‌جق و بو ارادهٔ سنیه محرم فرمان همایوننك ذیلی وجزء غیر مفارقی عد ایدیله‌جکدر .

اونجی ماده — تفرعاته متعلق شرائط ایله شرائط اجرائیه‌نك کافه‌سی ایلروده طرفین عاقدین بینده بالاتفاق قرارلاشدیریله‌جقدر .

دیون عثمانیه‌نك توحیدینه متعلق مقاوله‌نامه لایحه‌سی

حقنده‌کی مخطره‌نك ترجمه‌سیدر

برنجی ماده — دیون عثمانیه‌نك تقریباً یتمش طقوز ملیون لیرایه بالغ اولان اعتباری رأس‌المالی مقدماتی حاوی مذکور مقاوله‌نامه لایحه‌سنه کوره برملیون لیرایه بالغ اولان احتیاط اقچه‌سی دخی داخل اولدیغی حالده تقریباً اوتوز ایکی ملیون لیرایه تنزل ایده‌جکندن رأس‌المالدن تقریباً قرق‌یدی ملیون لیرا یعنی یوزده آلتمش تنزیل اولنه‌جقدر . [٣]

ایشته بوتنزیلات عظیمه دیون عمومیه ترتیبلرینك معاملهٔ توحیدیه‌سنی اجرا ایتمك لزومنی اثباته کافیدر .

---

[٣] مقاولهٔ اخیره‌نك عقدنده دیون عثمانیه‌دن - بوراده تصریح اولندیغی کبی - اوتوز ایکی ملیون لیرا تنزیل ایدلمه‌سی تأسفه سزادر .

ايكنجى ماده — تكليف اولنان ٢،٢٨٩،١٢٢ ليرالق تقسيط سنوى حقيقتده نتيجه‌سى معلوم اولان سنهٔ سابقه ايچون تحويلات حاملرينه عائد وارداتى تشكيل ايدر . مستقبلاً ظهور ايده‌جك فضله‌لر بعدما حكومت سنيه‌يه عائد اوله‌جغندن خزينهٔ جليله ايچون قطعياً الويريشلى اولان بواساس اوزرينه حاملر سنديقه‌لرينك موافقتنى استحصال ايتمش اولمقلغمز بيوك برموفقيتدر .

اوچنجى ماده — حاملر سنديقه‌لريله جريان‌ايدن مذاكرات مديده‌دن صوكره معامله مصارفنك منحصراً حاملر طرفندن تسويه‌سنى استحصاله موفق اولدق‌كه بو كيفيت خزينهٔ جليله ايچون جداً حائز اهميتدر . فضله اوله‌رق توزيعاتك ب ، ت ، ث ترتيبلرى حاملرى بينده اجراسندن صوكره ديون موحده تحويلات جديده‌سندن سربست قاله‌جق بقيه‌نك شمديكى احتياط اقچه‌سنى التى يوز بيك ليرايه تزييد ايده‌جك وبو احتياط اقچه‌سى فائض وآمورتيسمانك منتظماً تسويه‌سنى تأمينه مدار اوله‌جق وديونك امحاسندن صوكره حكومت سنيه‌يه اعاده ايديله‌جكدر .

دردنجى ماده — تحويلات حاملريله حاملر سنديقه‌لرى موافقت ايتمدكجه تحويلات جديده‌نك مختلف ترتيبلرى حاملرى بينده توزيعى اساسنى تعيين ايتمك مادةً قابل دكلدر . معاملەنك اك بيوك مشكلاتى از جمله بو مبلغك صورت مصالحانه‌ده تعيينده‌در . حاملره تكليف اولنمق اوزره شمديلك تعيين اولنان اساس بروجه آتى ذكر اولنور .

ب ترتيبى : ٦٦ — يوزده سكسانه چيقارلمشدر . اليوم بورسه‌ده‌كى فيئاتى اولان ٥١ غروشه مقابل صافى ٥٢،٨٠ .

ث « : ٣٧½ — يوزده سكنزه چيقارلمشدر . اليوم بورسه‌ده‌كى فيئاتى اولان ٢٨ غروشه مقابل صافى ٣٠ .

د « : ٣٥ — يوزده سكسانه چيقارلمشدر . اليوم بروسه‌ده‌كى فيئاتى اولان ٢٥ غروشه مقابل صافى ٢٨½ .

مع‌هذا حاملرك دها بيوك برمارژ يعنى فضله تأمينات طلب ايده‌جكلرى دركار ايسه‌ده موافقت قطعيه‌لرينه مقابل خزينهٔ جليله منافعنى محافظه ايده‌جك صورتده مارژى ممكن اولديغى قدر آز تزييد ايتمك موسيو روويه‌يه عائد اوله‌جقدر .

اكراميه‌لى تحويلات حاملرى ٢٤٠،٠٠٠ ليرالق برتقسيط سنوى آلمقده‌در . اعطا اولنه‌جق جوابنامه‌ده حاملرك فائضدن واز كچملرى لازم كله‌جكنى وقرعه‌سى

چیقان تحویلات اکرامیه‌سنك کافی‌السابق یوزده اللی‌سکز قاله‌جغنی و ٢٤٠,٠٠٠ لیرالق تقسیط سنوی بقیه‌سنك فوق‌العاده امحا نامیله تحویلات اشتراسنه تخصیص اولنه‌جغنی بیان ایتمکلکم لازم کلیر . بونقطه‌لر مهمدر . دیون موحدهٔ جدیده‌نك تحویلات فیئاتی باشه باش ویاخود بونی متجاوز اولدیغی حالده قرعه کشیده‌سی وباشه باشدن نقصان اولدیغی صورتده بورسه‌ده تحویلات اشتراسی صورتلریله امحا اولنه‌جغنی درمیان ایتمك اقتضا ایدر . شق اخیره کوره ظهور ایده‌جك فرق یعنی سنوی تقریباً قرق بیك لیرا آمورتیسمانه ضم وعلاوه اولنه‌جقدر . تحویلات ممتازه‌نك تقسیط سنویسی ١٩٣٢ سنه‌سنده دیون عمومیه‌یه تخصیص ایدیله‌جك اولور ایسه بوسایه‌ده آمورتیسمان تزیید اولنه‌بیله‌جك وبناءً علیه بالجمله دیون موحده ایله اکرامیه‌لی تحویلات اصول حاضره‌یه کوره ١٩٧٤ سنه‌سنده امحا اولنه‌جق ایکن ١٩٣٨ سنه‌سنده امحا اولنه‌جقدر . [٤]

بشنجی ماده — ایلروده ظهورایده‌جك فضله‌لرك یوزده‌یکرمی بشنی ویرملك قابل اولمدیغی جوابنی ویرملك لازم کلیر. زیرا شوحالده بودجه‌موازنه‌سنه یکیدن ایرات خلل ادیله‌جکدر. ظهورایده‌جك فضله‌لردن تمامیله محروم اوله‌جقلرندن طولایی حاملر طرفندن درمیان اولنه‌جق اعتراضاته جواب اولمق اوزره واردات مخصصه‌نك فضله‌سی بش یوز بیك لیرایی تجاوز ایتدیکی تقدیرده بونك یوزده یکرمی بشی فوق‌العاده آمورتیسمان نامیله حاملره عائد اوله‌جغنی شرط وضع اولنه‌بیلیر . مذکور بش یوز بیك لیرا دیون غیر منتظمه‌نك تصفیه‌سی ایچون عقد اولنه‌جق استقراضه تأمینات مقامنده کوستریله‌بیلیر . بش‌یوز بیك لیرادن فضله ظهور ایتدیکی صورتده بوفضله‌نك یوزده یکرمی بشنی ویرملك تعهدی حکومت سنیه ایچون موجب مضایقه اولمز . زیرا واردات مخصصه‌نك فضله‌لری آنجق درت یوز بیك لیرا تخمین ایدلمشدر .

آلتنجی ماده — استقراضاتك تحویلنی دخی معاملهٔ توحیدیه‌یه داخل ایتمك حکومت سنیه‌نك منفعتی اقتضاسندندر . بوصورتله کمرك وارداتندن تسویه ایدیلن ٣٩٠,٠٠٠ سربست قاله‌جق ورسومات اداره‌سنه مداخلهٔ اجنبیه وقوعی برطرف

---

[٤] دیون عمومیه وعده‌سندن ـ بوراده بیان اولندیغی اوزره ـ اوتوز التی سنه قدر بر مدتك تصرف وتنزیل اولنمامسی رأس المال تأدیه‌سنه تخصیص اولنه‌جق مبلغك مؤخراً تنقیص ایدلمسندن نشأت ایتمشدر .

ايديله‌جكدر . بوندن بشقه بوصورت معامله ديون موحده‌يه داخل اوله‌جق اولان كمرك وصيدماهى استقراضلرينك امحاسى اعتباريله داعئ محسناتدر . مذكور ٣٩٠,٠٠٠ ليرايه مقابل ديون عموميه اداره‌سى طرفندن تحصيل اولنمق اوزره ادارهٔ مشاراليهايه مساوى برمبلغ تخصيص قلنه‌جقدر . اشبو ماده‌يه ديون عموميه تقسيط سنويسنك بش يوز بيك ليرايه تزايد ايده‌جكنى درج ايتمك لازم كليورکه بومبلغ ديون غير منتظمه‌نك تصفيه‌سى ايچون عقدى مصمم اولان استقراضك تسويه‌سنه تخصيص قلنه‌جقدر .

يدنجى ماده — سنديقه‌نك استفاده‌سى يالكز وعده‌لرى كچمش وضايع اولمش تحويلاته مخصص تقسيط سنويدن عبارتدر . بانقه‌لرى تحويلات عثمانيه‌نك على‌التمادى ترقيسنه خدمته مجبور ايتمك اوزره سنوى تقريباً اون بش بيك ليرايه بالغ اوله‌جق استفاده‌نك بويله برصورت كسب ايتمسى جهتنى التزام ايتدم . بوصورتله قوميسيون طولايسيله حاملرر طرفندن تسويه اولنيور . سنديقه‌نك دوچار اوله‌بيله‌جكى ضرر وزيانى بوراده ذكر ايتمك لازم كلير . مقدماتى حاوى مقاوله‌نامه امضا اولندقدن‌صوكره مبالغ كليه صرف اولنه‌رق بالجمله اوروپا غزته‌لريله برچوق بنلر نشر ايديله‌جكى كبى حاملرر ايله سنديقه‌لرك اجتماعى ايچون برطاقم مصارف اوله‌جقدركه شايد هرنه‌سببه مبنى اولور ايسه اولسون معاملهٔ توحيديه تعايق اولنور ويانتيجه‌سز قالير ايسه بومصارفك كافه‌سى سنديقه طرفندن تسويه اولنه‌جقدر. شوحاله نظراً معامله‌نك مصارفنه مقابل اعطا اولنه‌جق اولان وموافق نصفت بولنان يوزده ايكى قوميسيون مقابلنده يوز ، يوز اللى ليرايه بالغ اوله‌جق ضرر وزيانى نظر اعتباره آلمق لازم كلير . مذكور قوميسيون يوز سكسان قيمتنى حائز اولان تحويلات اوزره تأديه اولنديغندن آنجق يوزده بربچغه تنزل‌ايدر . [٥]

سكزنجى ماده — شمديكى تحويلاتك يالكز تختيم اولنه‌رق موقع تداوله وضعى تكليف اولنمشدر . احوال سابقه‌يى امحا ايتمك ومقاوله‌نامه‌ده تكليف اولنديغى وجهله تحويلات جديده احداث ايتمك حكومت سنيه‌نك منافعنه موافق كورونيور . على‌الخصوص كه تحويلات جديده‌نك مصارفى ايله تمغا رسمى حاملرى طرفندن تسويه اولنه‌جقدر . [٦]

---

[٥] بوكا دائر ملاحظاتك تفصيلى آتيده كوريلور .

[٦] حين‌عقد مقاوله‌ده بوقرارك تغيرندن ترتب‌ايدن‌خسارك مقدارى‌دخى اشاغيده كوريلور .

طقوزنجی ماده — محرم فرمان همایونده مصرح تعدیلاتدن بری دیون عمومیه اداره‌سنك صرف برادارهٔ عثمانیه حالنه افراغی ایچون ادارهٔ مذکوره مجلس اداره‌سنده کی اعضای عثمانیه‌نك عددینی تزیید ایتمك مقصدینه مستنددر . بومسئله‌یی شمدیدن درمیان ایتمك نابوقت ایسه‌ده توحید دیونه متعلق مقاوله‌نامهٔ قطعی احکامی تحویلات حامللری طرفندن قبول اولندقدن صوکره برحسن نتیجه‌یه اقتران ایده‌جك صورتده بالاده ذکر اولنان صورتده درمیان اولنه‌جقدر . [٧]

مجلس مخصوص وکلانك ٢٩ ذی‌القعده ٣١٩ و ٢٤ شباط ٣١٧ تاریخلی مضبطهٔ معروضه‌سنه ملفوف قومیسیون مضبطه‌سنك صورتیدر :

دیون عمومیه‌نك توحیدیله بونلرك یرینه تحویلات جدیده اخراجی حقنده دردست تشکیل اولان برسندیقه نام وحسابنه حرکت ایدن فرانسه مالیه ناظر سابقی موسیو رووییه طرفندن تنظیم وتقدیم اولنان مقاوله‌نامه لایحه‌سی ومالیه مشاوری رفائوف بکك تحت ریاستنده تشکیل اولنان قومیسیون طرفندن قلمه آلنان مضبطه وموسیو رووییه‌نك لایحه‌سنه مقابل تنظیم ایدیلن دیکر لایحه شرفتعلق بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی موجب عالیسنه توفیقاً میانهٔ چاکرانه‌مزجه قرائت ومطالعه اولندی .

موسیو رووییه‌نك لایحه‌سنده دیون عمومیهٔ عثمانیه‌نك ایکنجی ، اوچنجی ودردنجی ترتیبلری مجموعنك مقدار اعتباریسی یتمش طقوز ملیون عثمانلی لیراسی اولمق اوزره ارائه اولنه‌رق بیك اوچ یوز اون آلتی سنه‌سنده دیون عمومیه واردات صافیه‌سی ایکی ملیون التمش یدی بیك طقوز یوز لیرادن عبارت اولوب سنه ختامندن صوکره قبریس وشرقی روم ایلی ویرکوسی ایله توتون رژیسی

---

[٧] دیون عمومیه‌نك توحیدنده اولان مقاصد اساسیه‌نك بری عثمانلی اعضانك تزیید عددی ایدی‌که فوائدی تصریحدن مستغنیدر . حالبوکه موسیو رووییه‌نك لزومنی اعتراف وتصدیق واشبو طقوزنجی ماده‌ده بالذات اخطار وتعهد ایلدیکی شو مادهٔ مهمه هر نصلسه برم طرفدن [مؤخراً] نظر اعتنایه النمامشدر .

تمتعاتندن تحصيل ايديلن مبالغك علاوه‌سيله ايكى مليون ايكى يوز سكسان طقوز بيك كسور ليرايه بالغ اولديغندن بوندن تحويلات ممتازه‌يه عائد سنوى درت يوز اوتوز بيك بش يوز واكراميه‌لى تحويلاته تخصيص ايديله‌جك ايكى يوز قرق بيك ليرا تنزيل اولندقدن صوكره بر مليون التى يوز اون سكز بيك بو قدر ليرانك درت خمسنك فائض وبر خمسنك رأس المال‌له تخصيصيله يوزده درت فائض وبر رأس المال حسابيله چيقاريله‌جق تحويلات جديده‌نك ذكر اولنان اوچ ترتيب حامللرى بيننده قرارلشديريله‌جق بر صورت تسويه موجبنجه توزيع ايدلمسى وبقيهٔ تحويلاتك ديون عموميه‌نك شمديكى احتياط اقچه‌سى اولان تقريباً التى يوز بيك ليرايه ضم اولنمسى و بيك طقوز يوز اوتوز ايكى سنه‌سنده تحويلات ممتازه تسويه پذير اوله‌جغى جهتله آندن صوكره ديون ممتازه تخصيصاتنك اكراميه‌لى تحويلات وديون موحده تحويلاتى بيننده تقسيم وتوزيع قلنمسى وديون عموميه اداره‌سنجه سالف البيان ايكى مليون ايكى يوز سكسان طقوز بيك كسور ليرادن فضله وقوع بوله‌جق تحصيلاتدن يوزده يكرمى بشنك توصيه اولنان ديونك فوق العاده تأديهٔ رأس المال اقچه‌سنه تخصيصيله بقيه‌سنك حكومت سنيه امرينه حاضر طوتلمسى وكمركلر تحويلاتيله قائولا استقراضنك مبادله‌سى حكومت سنيه‌جه آرزو بيوريلور وديون عموميه تحويلات حامللرنجه قبول ايديلير ايسه فائض ورأس المال تخصيصاتى بشقه‌جه تعيين وارائه اولنمق اوزره بونلرك تقريباً رأس المالى بولنان اون برمليون ليرانك دخى توحيد اولنان ديونه علاوه‌سى ومعاملهٔ تحويليه‌نك كافهٔ مصارفى ايچون برمليون آلتى يوز شوقدر بيك ليرا تخصيصاتك وجوده كتيره‌جكى سرمايهٔ اعتباريدن يوزده ايكيسنك ومقطوع قوميسيون نامياله مرور زمانه اوغرامش ولاجل المبادله ارائه اولنمامش تحويلاته متفرع مرتبات سنويه‌نك وايكى مليون ايكى يوز سكسان طقوز ليرا اوزرينه‌ده بشقه‌جه يوزده يارم قوميسيونك موسيو روويه‌يه ويرلمسى تكليف اولنمش ومشاور مشاراليهك تحت رياستنده منعقد قوميسيونجه اوچ ترتيبك مقدار اعتباريسى اولان يتمش طقوز مليونى عيناً قبول ايله لزومى بيان اولنان تعديلاته دخى ديون عموميه واردات مخصصه‌سنك اوچ يوز اون درت ، اون بش واون آلتى سنه‌لرى مقادير صافيه‌سى آلتى مليون اوچ يوز اللى اوچ بيك آلتى يوز طقسان ليرايه بالغ اوله‌جغندن تثليثى ايله حاصل اوله‌جق ايكى مليون يوز يكرمى بربيك ايكى يوز اوتوز وياخود

کسرسز اوله‌رق ایکی‌ملیون یوز بیك لیرادن تحویلات ممتازه‌یه وا کرامیه‌لی تحویلاته عائد اولان ایکی قلم جمعاً آلتی یوز یتمش بیك بش یوز لیرادن ماعدا قصور قالان برملیون درت یوز اللی بربیك ویاخود برملیون درت یوز یکرمی طقوز بیك بش یوزلیرانك رأس‌الماله تحویلیله بورأس‌المالك تعیین‌اولنه‌جق مقداردە سالف‌البیان اوچ ترتیب تحویلات حاملری آره‌سنده تقسیم اولنه‌رق بقیه‌سنك معاملات تحویلیه‌یه تخصیص ایدلمسی وفضله‌سی قالیر ایسه حکومت سنیه امرینه حاضر طوتلمسی وا کرامیه‌لی تحویلاته تفریق ایدیلن ایکی یوز قرق بیك لیرای عثمانینك شمدیلك قسماً ا کرامیه وقرعه بدلاتنه توزیعیله قسم باقیسنك بورسه‌دن تحویلات مبایعه‌سنه تخصیص وبیك طقوز یوز اون بش ویاخود بیك طقوز یوز یکرمی تاریخندن اعتباراً یکی برقرعه پلانی ترتیبیله بیوك ا کرامیه‌لرك تنزیل وکوچك ا کرامیه‌لر عددینك تزییدی وتأدیهٔ رأس‌المالك یوزده اللی سکنزدن قرق بشه تنزیل قلنمسی وتحویلات ممتازه‌نك بیك طقوز یوز اوتوز ایکی سنه‌سنده امحاسندن صوکره اکا عائد تخصیصاتك ا کرامیه‌لی تحویلات ایله دیون جدیده آره‌سنده تقسیم اولنمسی وحکومت سنیه‌نك بیك طقوز یوز اوتوز ایکی سنه‌سندن صوکره ومناسب کورولدیکی حالده دها اول دیون جدیده‌نك تسویهٔ رأس‌المال مقدارینی یوزده بردن بربچغه قدر تزییده حقی اوله‌بیلمسی وتجارت معاهده‌لرینك تعدیلی وپاتنت نظامنامه‌سنك اجراسیله حاصل اوله‌جق فضلهٔ واردات حکومت سنیه‌یه عائد اوله‌جغی مثللو وارداتك تزایدی حالنده حریر عشریله تمغا حاصلاتنك حکومت سنیه‌یه رجوع ایتمسی ویوزده بش فائضلی کمرك وقائولا وبیك سکز یوز طقسان آلتی استقراضلرینك توحیدی موسیو روویه طرفندن تعهد اولنه‌رق حکومت سنیه‌نك کمرك استقراضنك قارشیلغی اولان کمرك حاصلاتی یرینه دیون عمومیه واردات حاضره‌سندن سربست قاله‌جق مبالغك تخصیص ایدیله‌بیلمسی وموسیو روویه‌یه کافهٔ مصارف مقابلی اولق اوزره صورت مقطوعه‌ده برمقدار تحویلات اعطا ایدلمسی کیفیتلرندن عبارتدر .

معلوم عالی بیورلدیغی اوزره دیون عمومیه نظامنامه‌سی موجبنجه دیون عمومیه اداره‌سنه مودوع اولان وارداتدن برقسمی الده‌کی تحویلاتك فائضنه وبرقسمی رأس‌المالنه اعطا اولنمقده اولوب دیون مذکوره شوصورتله تأدیه اولنمقده ایسه‌ده واردات حاضره‌دن نه‌قدر فضله حصوله کلیر ایسه بوندن خزینهٔ جلیله‌یه طوغریدن

طوغرى يه برمنفعت حاصل اولميوب ديون مزبوره فائض ورأس المالنك تزييدينه صرف اولنه‌جغى ورسومات تعرفه‌لرينك تعديلندن وپاتنت نظامنامه‌سنك موقع اجرايه وضعندن حصوله كله‌جك واردات دخى ديون مذكوره‌يه عائد اوله‌جغى وديون مبحوثه توحيد ايله فائض ورأس المالى بر صورت قطعيه‌ده تعيين قلنه‌جق اولور ايسه واردات مخصصه‌دن حصوله كله‌جك فضله ايله رسومات تعرفه‌لرى تعديلندن وپاتنت نظامنامه‌سنك اجراسندن دسترس اولنه‌بيله‌جك واردات ، خزينه‌يه قاله‌جغى جهتله اشبو توحيد ديون معامله‌سى اساساً موافق مصلحت ومنفعت وبونك حصولى موفقيات سنيهٔ حضرت خلافتپناهينك براثر نوين مشكورى اوله‌رق امور ماليه‌جه مطلوب عالى اولان انتظاماتك حصولنه سهولت بخش اوله‌جغى رهين رتبهٔ بداهت اولوب معاملهٔ مذكوره‌نك اجراسى برطرفدن‌ده اصحاب تحويلاتك انضمام موافقته منوط اولديغندن وموميٰاليه موسيو رووية‌نك لايحه‌سنده بيان ايلديكى اساس اوزرينه تحويلات حامللرى سنديقه‌لرينك موافقتلرينى استحصال ايلديكى كبى مصارف تحويليه‌نك منحصراً حامللره عائد اولمسنه وحتى حامللرك سنديقه‌لريله برطاقم مديد ومشكل مذاكراتدن صوكره احراز موفقيت ايلديكى مندرج بولنديغندن تحويلات حامللرى سنديقه‌لريله بويله مذاكراته كيريشمش ايسه‌ده بوخصوصده كنديسيله مذاكره‌يه كيريشلمسى مناسب اولوب آنجق شو صرده‌ده الده‌كى تحويلاتك غير از امحا قصورلريله بوكا مخصص واردات وتوحيداً اخراج اولنه‌جق تحويلات جديده‌يه ويريله‌جك فائض ورأس المال ايله بونك ايچون تخصيص اولنه‌جق واردات مقادير حقيقيه‌سنك تعيينده تدقيقات كامله ايفاسيله منافع خزينهٔ جليله‌نك محافظه‌سى ومعاملهٔ توحيديه‌يه دلالت ايده‌جك اولانلره قوميسيون ناميله اعطا اولنه‌جق اڭچه‌نك حد تصابندن زياده اولميه‌جق برصورتده تحديدى بالخاصه شايان اعتنا بولنديغنه وديون عموميه‌يه مخصص وارداتك مصارف جبايتى اوچ يوز اون درت سنه‌سنده اوچ يوز اللى درت بيك طقوز يوز يتمش يدى ليرا اولديغى حالده اوچ يوز اون آلتى سنه‌سنده بش يوز اللى اوچ بيك سكز يوز آلتمش يدى ليرايه بالغ اولديغى آكلاشيلوب مقدار غير صافيسى ايكى مليون آلتى يوز بيك ليرا راده‌سنده اولان بروارادات ايچون بوقدر مصرف وقوعى حقيقةً شايان استكشار اوله‌رق هيچ اولمزسه اوچ يوز درت سنه‌سى مصرفنك اساس اتخاذيله مصارف مرقومه‌نك اوچ يوز اللى بيك ليرايى كچمه‌مك

اوزره تحدیدی خزینه‌نك منافعنی مستلزم اوله‌جغنه مبنی هیئت چاکرانه‌مزجه یورالری نظر ملاحظه‌یه آلنه‌رق بالاطراف اجرای تدقیقات ومذاکرات اولندی.

قیود خزینه‌دن آلنان معلوماته نظراً دیون مذکوره‌نك اوچ یوز اون آلتی سنه‌سی نهایتنده‌کی مصارفی بروجه آتی

استرلین

عـدد

٥,٣٢٩,٦٦٥	ب ترتیبی	
٢٧,٠٧٢,١٣٢	ت	»
٤١,١١٩,٩٦٥	د	»
٧٣,٥٢١,٧٦٢		

جمعاً یتمش اوچ ملیون بش یوز یکرمی بربیـك یدی یوز آلتمش ایکی لیرا اولوب تحویلات مرقومه‌نك یکرمی اوچ سنه‌یه قریب برمدتدنبری تداولندن طولایی وقوعی طبیعی بولنان ضایعاتی دخی یوزده ایکی حسابیله برملیون درت یوز یتمش سکز بیك لیرا قدر اوله‌جغی واوچ یوز اون یدی سنه‌سنده دخی تخمیناً برملیون درت یوز اون یدی بیك اوچ یوز سکسان یدی لیرالغی امحا ایدلمش بولندیغی جهتله الیوم الده بولنانلرك مقدار صحیحی موسیو رووییه لایحه‌سنده بیان اولنان مقداردن سکسز بچق ملیون لیرا دون اولمق اوزره یتمش ملیون بش یوز اوتوز اوچ بیك طقوز یوز قرق برلیرالقدن وتحویلات مرقومه شمدیکی پیاسه فیئاتیله یعنی ایکنجی ترتیبك هریوز لیرالغی اللی بر استرلین واوچنجی ترتیبك یوز لیرالغی اوتوز بر واوچنجی ترتیبك یوز لیرالغی یکرمی طقوز عثمانلی لیراسی اعتباریله طوتارینك مجموعی یکرمی ایکی ملیون یوز یتمش بیك طقوز یوز سکسان‌سکز لیرادن عبارت بولنمشدر. موسیو رووییه لایحه‌سنده کمرکار تحویلاتیله قائولا استقراضنك حکومت سنیه‌جه آرزو اولندیغی ودیون عمومیه تحویلات حاملرنجه قبول ایدلدیکی صورتده دیون جدیده میانه ادخال ایده‌بیله‌جکی بیان اولنمشیکن اولکی قومیسیون لایحه‌سنده استقراضات مذکوره‌نك دیون سائره‌یه ادخال ایله تحویلی مناسب اوله‌میه‌جغی بیانیله یوزده درت فائض ویارم آمورتیسمان ایله آیریجه تحویلی موافق منفعت اوله‌جغی کوسترلمش ایسه‌ده دیون سائره‌نك

توحيدى صره‌سنده بونلرك دخى برلشديرلمسى وخصوصاً كمرك تحويلاتنك فائض ورأس‌المال ايله قارشيلغى حاصلات رسوميه‌دن مخصص اولديغندن بوقارشيلغك تحويلات جديده‌يه اعطا اولنه‌جق فائض ورأس‌المال مخصصاتى ميانندن تدارك ايله كمرك وارداتنك قورتارلمسى مقتضاى مصلحت ومنفعته دها موافق اوله‌جغى مثللو بومعامله‌نك ديون عثمانيه تحويلاتى اصحابنه تعلقى اولمديغى جهتله انلرله موافقتى آرامغه لزوم اولميوب فقط كمرك تحويلاتيله قائولا استقراضى صاحبلرينك انضمام موافقتنه احتياج اوله‌جغى طبيعيدر . شوحالده اشبو كمرك وقائولا استقراضلرى وبرده بيك طقوز يوز بر استقراضى تحويلاتنك دخى علاوه‌سيله داخل توحيد اوله‌جق ديون زيرده عرض وبيان اولنه‌جق مقداره داخل اولور .

ليراى عثمانى

عدد

٢،٥١٠،٩٤٥	ب ترتيبى بقيه‌سى	
٨،٠٥٣،٣٠٠	ث	»
١١،٦١١،٧٤٣	د	»
٢٢،١٧٥،٩٨٨		
٤،٥٠٠،٠٠٠	كمرك تحويلاتنك موقع تداوله بولنان مقدارى .	
٠،٩٠٠،٠٠٠	قائولا يعنى دوئيجه بانق استقراضنك موقع تداوله بولنان مقدارى .	
١،٢٥٤،٠٠٠	بيك طقوز يوز بر سنه‌سى استقراضى .	
٢٨،٨٢٩،٩٨٨		
٥،١٧٠،٠١٢	صورت صرفى بوبابده اجرا اولنه‌جق مذاكرات اوزرينه قرارلشديرلمق اوزره مجدداً اخراج اولنه‌جق تحويلات .	
٣٤،٠٠٠،٠٠٠		

بالاده محرر مقدار ايچون يوزده درت فائض ويوزده بر رأس‌المال حسابيله تخصيصى لازم كلن وارداتك مقدارى .

ليراى عثمانى

عدد

١،٧٠٠،٠٠٠	بونك قارشيلغى .

لیرای عثمانی

عـدد

٢,١١٧,٨٩٧ دیون عمومیه‌نك ١٣١٤ ، ٣١٥ ، ٣١٦ سـنه‌لری واردات صافیه‌سنك حدوسطی .

٠,١٤٦,٣٤٠ قائولا استقراضی قارشیلغنك ازمیر حبوبات اعشارندن مرتب مقدارندن فضله‌سنك بیك اوچ یوز اون بش سنه‌سی حاصلات صافیه‌سی .

٢,٢٦٤,٢٣٧

تحویلات ممتازه وروم ایلی دمیر یوللری تحویلاتی ایچون تفریقی لازم کلن :

٤٣٠,٥٠٠ تحویلات ممتازه قارشیلغی .

٦٧٠,٥٠٠ ٢٤٠,٠٠٠ دمیریولی تحویلاتی ایچون افراز اولنه‌جق اولان

١,٥٩٣,٧٣٧ ٦٧٠,٥٠٠

١٠٦,٢٦٣ مصارف اداره‌دن تصرف ایدیله‌جك مبالغدن قپادیله‌جقدر .

١,٧٠٠,٠٠٠

روم ایلی دمیر یوللری تحویلاتنك قرعه‌لرنده اصابت‌ایدن رأس‌المال واکرامیه ایچون اوچ یوز اون آلتی سـنه‌سنده اعطا اولنان مبـالغك مقداری یوز اوتوز آلتی بیـك ایکی یوز یتمش یدی لیرادن عبارت اولدیغی حالده تحویلات مرقومه ایچون موسـیو رودیه طرفندن واقع اولان ومذکور قومیسیونجه‌ده مناسـب کورونن تکلیف اقتضاسنجه ایکی یوز قرق بیك لیرا تخصیصنه لزوم کوسـترلمسی اسباب موجبه‌سی دخی تدقیق اولندقده مذکور تحویلاتده مندرج اولان جدول موجبنجه اشبو قرعه‌لرده ابطال اولنه‌جق تحویلاتك عددی رفته ، رفته ترقی ایله بیك طقوز یوز اوتوز ایکی سنه‌سنده قرعه اصابت ایده‌جك اکرامیه وآمورتیسمان بدلی تقریباً ایکی یوز قرق بیك لیرایه بالغ اولمسیله بومقدارك اساس اتخاذ اولندیغی آکلاشلمشدر . بیك طقوز یوز اوتوز ایکی سنه‌سندن صوکره تخصیصات مرقومه دها زیاده ترقی ایده‌جك ایسـه‌ده اوتاریخده تحویلات ممتـازه تماماً امحا ایدلمش اوله‌جغندن انك قارشیلغندن دمیر یوللر قرعه‌سی فضله‌سنه ایجاب ایدن تخصیصاتك

بشقه‌جه‌اعطا اولنه‌جغى كبى بيك طقوزيوز اوتوز ايكى تاريخنه قدر سالف العرض ايكى يوز قرق بيك ليرادن هرسنه كشيده ايديله‌جك قرعه‌لر بدلاتنه ايجاب ايدن مقدار تأديه اولندقدن صوكره باقيسى تحويل مبايعه‌سنه حصر وتخصيص قلنه‌جقدر واولكى قوميسيون لايحه‌سنده كوسترلديكى وجهله شمديه قدر مبايعه اولنان وبعدازين مبايعه ايديله‌جك اولان تحويلات امحا ايدلمك اوزره خزينهٔ جليله‌نك مالى اولمسنك وتحويلات مذكوره‌يه ايلريده فائض اعطا قلنميه‌جغنك تحت قراره آلنمسى لازمه‌دن اولديغى كبى يكى برقرعه ليسته‌سنك تنظيمى وتأدياتك يوزده اللى سكزدن قرق بشه تنزيلى وصور سائره‌نك اجراسى قابل اولديغى حالده بوده تحويلات مذكوره‌نك دها آز مدتده اورته‌دن قالديرلمسنه خدمت ايده‌جكى دركار بولنمشدر . ديون عموميه‌ده اليوم موجود اولان آلتى يوز بيك ليرا احتياط اقچه‌سنك كاملاً حكومت سنيه‌يه عائد اولمسى ذكر اولنان قوميسيونك جملهٔ مذاكراتندن ايسه‌ده تحويلات جديده‌يه تخصيص اولنه‌جق وارداتك اسباب مختلفه‌يه مبنى بعض سنه‌لرده تناقص ايتمسى محتمل وبواحتماله قارشى الده برمقدار احتياط اقچه‌سى بولنمسى الزم اولديغندن ومع‌هذا بونك‌ده غير محدود اولمسى لازم كله‌جكندن آتياً ظهور ايده‌جك اولان فضله‌لردن سنه‌ده اللى بيك ليرانك احتياط اقچه‌سنه علاوه‌سيله بش بيك ليراى تجاوز ايتدكجه اوست طرفى خزينه‌يه آلنمق اوزره بش يوز بيك ليرا براحتياط اقچه‌سى بولنديرلمسى مناسب اوله‌جغى مذاكره قلنمشدر . اشبو معاملهٔ تحويليه ايچون برمليون آلتى يوز كسور بيك ليرا تخصيصاتك وجوده كتيره‌جكى سرمايهٔ اعتباريدن يوزده ايكينك وآيريجه برمقطوع قوميسيون ايله مرور زمانه اوغرامش تحويلات مرتبات سنويه‌سنك موسيو رووييه اعطاسى تكليف ايدلمش اولديغى حالده سالف‌الذكر قوميسيونجه يالكز صورت مقطوعه‌ده تحويلات اعطاسى مذاكره اولنمش وبوصورت موافق مصلحت بولنمش اولديغنه و ب ، ث ، د ترتيبلرى تحويلاتى اصحابنك مبادله‌يه ارضاسى ايچون تحويلات مرقومه‌نك شمديكى پياسه حسابيله طوتارى اولان مبالغه برمقدار شى ضمى امور ضروريه‌دن بولنديغنه مبنى كرك بونلرك وكرك كمرك وقائولا استقراضلرى تحويلاتنك مبادله‌سنده ويريله‌جك فرقلرك وهرنوع مبادله مصارفنك مجدداً اخراج اولنه‌جق بش مليون يوز يتمش كسور بيك ليرالق

تحویلاتدن تفریق واعطاسی واوست طرفنك حکومت سنیه‌یه عائد طوتلمسی لازمه‌دن کورولمشدر .

تفصیلات معروضه‌دن محاط علم عالی بیوریله‌جغی اوزره اشبو توحید دیون معامله‌سنك صور مبسوطه دائره‌سنده اجراسی تیسر پذیر اولدیغی حالده یتمش ملیون مقدار اعتباریسنده بولنان اوچ ترتیب دیون عمومیه‌یه ، کمرك وقائولا وبیك طقوز یوز بر سنه‌سی استقراضاتنك الیوم الده بولنان مقدارینك علاوه‌سیله بالغ اولدیغی سکسان ملیون دین اوتوز درت ملیونه تنزل ایتمکله برابر کمرك تحویلاتیله بیك طقوز یوز بر سنه‌سی استقراضی فائض ورأس المالنك دیون عمومیه‌یه مخصص اولان واردات ایچنده قارشیلغی بولنه‌رق بواوچ قسم تحویلات ایچون برقسمی واردات رسومیه‌دن اولق اوزره شمدی ویرلمکده اولان مخصصات طوغریدن طوغری‌یه خزینه‌یه قالمش ودیون عمومیه واردات مخصصه‌سی مصارفی برحد معینه تنزیل ایدلمش ودیون عمومیه واردات مخصصه‌سنجه بوندن‌صوکره وقوعی ملحوظ اولان ترقیات وکمرك تعرفه‌لرینك تعدیلندن وپاتنت نظامنامه‌سنك تطبیقندن حصولی مأمول اولان فضلهٔ واردات خزینهٔ جلیله‌یه رجعت ایتمش اوله‌جغنه مبنی موسیو رودیه طرفندن واقع اولان تکلیفاتك بروجه معروض تعدیلیله برمقاولهٔ جدیده تنظیمی ضمننده کندیسیله اجرای مذاکراته ابتدار اولنمسی موافق مصلحت کورونمکده ایسه‌ده موسیو رودیه‌نك افاده‌سی وجهله برسندیقه تشکیلنه مقتدر وتعدیلات مقرره‌یی اصحاب تحویلاتك قبولنه دلالت ایده‌جك برصفت وصلاحیتی حائز اوله‌رق اجرای مذاکراته مأذون اوله‌بیله‌جکی حقنده اجرای تحقیقات ایله بوبابده وثوق واعتماد استحصال ایدلمسی لازمه‌دن واشبو وثوق واعتمادك حصولی تقدیرنده مذکور قومیسیونك مطالعه‌سی وجهله ایکنجی برمقاوله‌نامهٔ قطعی عقدی ایچون اویله اوزونجه مدت تعیینه دخی حاجت قالمیه‌جغی امور طبیعیه‌دن اوله‌رق ایفای اقتضاسی مرهون رأی عالی اولمقله اولبابده امر وفرمان حضرت ولی الامر کدر .

١٩ ذی‌القعده ١٣١٩ و ١٤ شباط ١٣١٧

تجارت ونافعه ناظری	معارف عمومیه ناظری	مالیه ناظری
ذهنی	زهدی	رشاد

طرف صدارتدن موسيو « روويه » يه تسطير اولنان جوابنامه‌نك مسوده‌سى ترجمه‌سى

كچن شباطك يكرمى بشى تاريخلى مكتوبكزده ارائه اولنان شرائط اساسندن غيرى براساس اوزرينه ديون عموميه ترتيبلرينك معاملهٔ توحيديه‌سى حقنده اصحاب تحويلاتك استحصال موافقتلرى قطعياً ممكن اولمديغنى مشعر مارتك يكرمى برى تاريخلى مكتوبكزى آلدم . باب عالى بو خصوصده طرف اصيلانه‌لرندن ايفا اولنمق ايستنيلن ودرجهٔ اهميتى كنديسنجه كاهى حقها تقدير اولنان معاونتدن طولايى ذات عاليكزه بيان كمال تشكرات ايلر . حكومت سنيه وصايا وتبليغاتكزه توفيقاً محرم قرارنامه‌سى احكامنه تماميله رعايتله برابر اصحاب تحويلاته قارشى حال وموقعنى صورت قطعيه‌ده تنظيم ايتمك آرزوسنده بولنديغى جهتله طرف عاليكزدن ترويج والتزام اولنان توحيد ديون لايحه‌سنك باشليجه اساسلرينى اساساً قبول ايدر ايسه‌ده لايحهٔ مذكوره‌جه اجراسى مناسب اوله‌جق اولان تعديلات متفرعه‌يى مقاوله‌نامه‌نك قطعياً حين عقدنده طرفكزه تبليغ ايتمك حقنى محافظه بيورر .

معمافيه تحويلات حاملرى سنديقه‌لرندن امكان مساعد اولديغى تقديرده آتى‌الذكر موادى استحصال ايچون معاونت عاليكزه شمديدن مراجعت ايلرم . شويله‌كه : اولا (B) ، (C) ، (D) ترتيبلرى تحويلاتى حاملرينه ويريلن فائض مقدارندن يوزده $\frac{1}{16}$ راده‌سنده برتنزيل اجراسى . ثانياً ديون جديدهٔ موحده آمورتيسمانندن يوزده يارم تنزيلى ، فقط كرك بوتنزيلاتدن وكرك برمليون عثمانلى ليراسى تعيين ايديلن احتياط سرمايه‌سى ايله ابطال اولنمش تحويلات فائضلرندن حاصل وسنوى تقريباً (٢٠٠,٠٠٠) ليراى عثمانيه بالغ اوله‌جق اولان تصرفات وهربرسنهٔ ماليه حساباتنك قطعنى متعاقب (٢,٢٩٠,٠٠٠) ليراى عثمانى راده‌سنده‌كى تقسيط سنوى خارجنده ظهور ايدوب ماليه‌يه عائد بولنان فضله‌لر خزينهٔ جليله‌يه اعطا وتسويه اولنمليدر . بوندن ماعدا حكومت سنيه ديون غير منتظمه‌سنى تصفيه ايتمك آرزوسنده بولنديغى جهتله طرفكزدن درپيش اولنان پلانه موافقتى معاملهٔ توحيديه‌يه متعلق مقاولهٔ قطعيه‌يه بومعامله‌يى اجرا ايچون

تشکل ایده‌جك سندیقه‌نك امر توحیدی متعاقب آتی‌الذکر ایکی معاملهٔ مالیه‌نك اجراستی تعهد ایده‌جکنی متضمن برقید وشرط درج وعلاوه ایدلسنه تعلیق بیورور. شویله‌که : اولا (٢٠٠,٠٠٠) لیرای عثمانی قدر برمبلغك کمرکلر اوزرینه موقتاً حواله‌سی صورتیله یوزده درت فائضلی دیون موحده تحویلاتی اولمق اوزره اوچ ، درت ملیون لیرای عثمانیدن عبارت برتصفیه استقراضنك عقدی [بوحواله ایلریده واردات مخصصه فضله‌لری اوزرینه قطعی برحواله‌یه قلب وتحویل اولنه‌جقدر .] ثانیاً دیون عمومیهٔ عثمانیه اداره‌سنه ترك‌وتخصیص اولنه‌جق تأمینات حاضره ایله یوزده بش فائضلی کمرکلر وصیدماهی تحویلاتنك یوزده درت فائضلی دیون موحده اسهامنه تحویلی :

سالف‌الذکر تحویلات ملفوف مقاوله‌نامه مسوده‌سنده مصرح شرائط تحتنده اوله‌رق برقسمی مقطوعاً ، دیکر قسمی « Option » اوپسیون صورتیله آلنه‌جقدر. بوشرائط طرف عالیکزدن قبول اولندیغی تقدیرده اولاً (B) ، (C) ، (D) ترتیبلری معاملهٔ توحیدیه‌سنی وبرده روم ایلی دمیر یوللری اکرامیه‌لی تحویلاتنه تطبیق اولنه‌جق احوال جدیده‌یی اصحاب تحویلات ویاوکیللری ایله خزینهٔ جلیله‌یه ممکن اولدیغی مرتبه نافع شرائط تحتنده وکچن شباطك یکرمی بشی تاریخلی مکتوبکزده مصرح اساسلر اوزرینه مذاکره ایتمکه ، ثانیاً مقاولهٔ توحیدیه‌یی متعاقب تقریباً (٥,٠٠٠,٠٠٠) لیرای عثمانی رادەسنده برمبلغك خزینهٔ جلیله‌جه تدارکنی تأمین ایده‌جك اولان یوزده درت فائضلی دیون موحده تحویلاتی واسطه‌سیله تصفیه استقراضنی وکمرکلر وصیدماهی تحویلاتنك معاملهٔ توحیدیه‌سنی مذاکره ایلمکه مأذونسکز . سالف‌الذکر معاملات مالیه‌نك کافه‌سی ایچون عقد اولنه‌جق مقاولات قطعیه‌نك متنی شرائط مبسوطه‌نك طرف عالیکزدن تاریخ قبولندن اعتباراً ایکی آی مدت ظرفنده ثناورلرینه تبلیغ ایلمکز لازم کلیر . اصحاب تحویلات منافعی ایله قابل تألیف اوله‌جق صورتده منافع حکومت سنیه‌نك محافظه‌سی امرنده معانت علیه‌کزه بالذاة اعتماد ایتمکده‌یم .

مقام صدارته ٢١ مارت ٩٠٢ تاريخيله موسيو رووپه طرفندن ارسال اولنان تحريراتك ترجمه‌سيدر

١/١٤ مارت ٩٠٢ تاريخلى تحريرات فخيمانه‌لريله بوكا ملفوف لايحهٔ متقابله رسيدهٔ دست تعظيم اولدى . اشبو تحريرات صدارتپناهيلرينه جواب ويرمدن اول اندن مقدم جريان ايدن وقوعاتى مجملاً عرض وبيان ايدرم .

امور ماليهٔ عثمانيه‌نك تنسيقى حقنده رأى ومعاونت عاجزانه‌مه تنزلاً مراجعت بيورلديغى زمان جانب حكومت سنيه‌دن حقمده ابراز بيوريلان امنيته كسب استحقاق ايچون يكانه صورتك بومهم مصلحتك، معظم بر دولتك امور ماليه‌سنى بالدفعات اداره ايتمش بر آدم كبى تدقيق ايتمكلكمدن عبارت اوله‌جغى رأى ومطالعه‌سنده بولندم . ايشته ايشى يالكز بو نقطهٔ نظردن تدقيق ايدرك ديون عموميهٔ عثمانيه‌نك ب ، ث ، د ترتيبلرينك توحيدى واكراميه‌لى تحويلات عثمانيه حقنده جارى اولان اصولجه تعديلات اجراسى خصوصلرينك امور ماليهٔ دولت عليه‌جه اجرا اولنه‌جق برنجى اصلاحاتى تشكيل ايتديكنه قناعت حاصل ايتدم . كچن كانون ثانينك اون بشى تاريخلى تحريراتمده بودجه‌ده توازن حصولى نه سببه مبنى يالكز معاملهٔ توحيديه ايله تحت تأمينه النه‌جغى وبو معامله‌دن خزينهٔ جليله‌نك النه كچه‌جك وارداتك فضله‌سى تأمينات كوستريله‌رك بر تصفيه استقراضنك عقدى صورتيله ديون غيرمنتظمه‌نك قونسوليده حالنه افراغندن اول معاملهٔ توحيديه‌نك اجراسى لازم كلديكى اعتقادنده بولنديغمى ذات سامىٔ فخيمانه‌لرينه عرض ايتمش ايسه‌مده معاملهٔ توحيديه‌نك اجراسى تحويلات عثمانيه حاملرينك موافقتنه قطعياً وابسته اولديغندن اتخاذ اولنه‌جق تدبيرك الزم اولان موافقتلرينى استحصال ايچون حاملره چاره‌سز بعض فوائد بخش ايتمسى لازم كله‌جكنى دخى علاوه ايتمشيدم . كچن شباطك يكرمى آلتيسى تاريخلى تحريراتمده طرف سامىٔ فخيمالرندن اظهار بيوريلان ارزويه بناءً ايجاب ايدنلرله بعدالاستشاره حاملرك موافقتنى استحصاله مدار اولمق اوزره اعتقادمه كوره كنديلرينه بعض فوائد كوسترلمسنه مساعد شرائطى تعيين ايتمشيدم . زيرا حاملرك موافقتى منضم اولمدقجه معاملهٔ توحيديه‌نك اجراسى قطعياً قابل دكلدر . بوشرائط باشليجه ايكى اساسه مستند اولوب حكومت

سنیه ایسه بوندن طولایی طوغریدن طوغری‌یه هیچ بر فدا کارلق اختیار ایتمیه‌جکدر .

اولا سنهٔ مالیهٔ سابقه ایچون حاملره عائد وارداته مساوی اولان ۲,۲۹۰,۰۰۰ لیرالق بر تقسیط سنوینك تعیینی وبو تقسیطك مجلس اداره ایله بالاتفاق دیون عمومیه‌یه مخصص واردات ایله اصولی دائره‌سنده تأمینی . ثانیاً تقسیط مذکوری متجاوز حاصل اوله‌جق فضله‌لرینك دیون موحده‌نك فوق العاده آمورتیسمانه تخصیص قلنه‌جق یوزده یکرمی بشی مستثنا اولمق اوزره بقیه‌سنك خزینهٔ جلیله‌یه ترکی .

الحاصل معاملهٔ توحیدیه‌نك حکومت سنیه‌یه بخش ایده‌جکی فوائد عظیمه‌یی ارائه ایتدکدن صوکره تحویل دیون ویا عقد استقراض معامله‌سنك آنجق معاملهٔ توحیدیه‌نك اجراسندن صوکره حکومت سنیه ایچون الویریشلی بر صورتده عقد اولنه‌بیله‌جکنی علاوةً عرض ایتمشیدم . ایمدی $\frac{1}{14}$ مارت ۹۰۲ تاریخلی تحریرات فخیمانه‌لرنده حکومت سنیه ازجمله معاملهٔ توحیدیه‌نك محرم قرار نامه‌سی موجبنجه حاملرك حائز اولدقلری فوائدی وقایه وتزیید ایده‌جك صورتده اجرا اولنمسی ارزوسنده‌در . بوتأمین بیوریلیور ایسه‌ده لایحهٔ متقابله‌ده بو اساسلره تمامیله انحراف اولونیور. زیرا بو لایحه‌ده بر طرفدن معاملهٔ توحیدیه ایله معاملات تحویلیه مزج ایدلدیکی حالده معاملهٔ توحیدیه ایله معاملات تحویلیه‌یه تأمینات کوستریله‌جك واردات بریرده جمع اولنیورکه بو حال حاملرك منفعتنی تنقیص ایدییور . دیکر طرفدن لایحهٔ مذکوره‌ده بر طاقم شرائط مندرجدرکه بونلر ابقا اولندیغی صورتده معاملهٔ توحیدیه‌نك اجراسی قابل اولمیه‌جقدر . زیرا بوشرائطله حاملرك مطالب مشروعه‌سی اسعاف اولنمیور .

معاملهٔ توحیدیه حقنده کچن شباطك یکرمی بشی تاریخلی تحریراتمده ذکر اولنان شرائط اساسیه‌یی جامع اولمیان هرکونه تکلیفه حاملرك استحصال موافقتنی امید ایتمك قطعیاً عبث اولدیغی اعتقادنده بولندیغمه اعتماد بیورلمسنی رجا ایدرم . شرائط مذکوره شونلردر :

اولا حاملرك منافع مشروعه‌لرینی تأمین ایچون (۲,۲۹۰,۰۰۰) لیرالق برتقسیط سنوینك تخصیصی . ثانیاً واردات مخصصه‌نك منحصراً دیون موحده‌یه تخصیصی وواردات مذکوره‌دن برقسمنك ایلروده بیله استقراضات سائره‌یه

مخصص تأمینات ایله مزج ایدلمسی لازم کلیر. بشقه درلو اولسه محرم قرارنامه‌سنده مندرج تعهدات اساسیه‌دن برینه ایراث خلل اولنه‌جغی وقرارنامهٔ مذکورك بخش ایتدیکی تأمیناتك تناقص ایده‌جکی طرف سامیٔ فخیمانه‌لرندن دخی تسلیم بیوریلور.

ثالثاً الحاصل محرم قرارنامه‌سنك مضمون ومفادینه رعایت اولنمق ایچون دیون موحده‌یه فوق‌العاده برآمورتیسمان وبو آمورتیسمانه دخی تقسیط مذکوری متجاوز فضله‌لرك لااقل یوزده یکرمی بشنی تخصیص ایتمك تحت‌الزمیته‌در.

روم ایلی دمیر یوللری تحویلاتنه کلنجه شوراسنی علاوه ایدرم که تحویلات مذکوره‌نك فائضی الیوم تسویه اولنمیور ایسه‌ده بو فائضك تسویه‌سنه آز، چوق بعید برزمانده فقط محقق صورتده بتکرار مباشرت ایتمك لازم کله‌جکدر. بنابرین تحویلات‌مذکوره حاملرینك محرم قرارنامه‌سی موجبنجه حائز اولدقلری حقوقدن فراغته موافقتلرینی استحصال ایچون لایحهٔ متقابله‌ده تکلیف اولندیغی کبی شمدیکی حاللرینی تنقیص دکل اصلاح ایتمك اقتضا ایدر. خصوصات مشروعه‌یه مبنی کچن شباطك یکرمی بشی تاریخلی تحریراتمده ذکر ایتدیکم اساسده ثبات ایتمك مجبوریتنده‌یم. زیرا آنجق بواساس دائره‌سنده معاملهٔ توحیدیه اجرا اولنه‌بیله‌جك وبناءً علیه دیون غیر منتظمه‌نك تنظیم وتسویه‌سی تسهیل وبودجه‌ده توازن حصولی واعتبار مالیٔ عثمانینك اعتلاسی تأمین ایدیله‌جکدر.

اکر امید ایتدیکم وجهله مطالعات عاجزانه‌مك مقرون صحت اولدیغنه ذات سامیٔ فخیمانه‌لرینی اقناع ایتمك شرفنه نائل اولدیغم وتکلیف ایتدیکم اساسه قطعیاً موافقت بیورلدیغی تقدیرده برسندیقه تشکیلنه ومالیه نظارت جلیله‌سیله مذکور سندیقه بیننده عقد اولنمق اوزره برمقاوله‌نامهٔ قطعی لایحه‌سنی عرض وتقدیمه مسارعت ایده‌جکم درکاردر.

شاید خلاف مأمول اوله‌رق معاملهٔ توحیدیه‌نك اجراسنه لابد عد ایتدیکم شرائط طرف سامیٔ صدارتپناهیلرندن تصویب بیورلمدیغی تقدیرده ثناورلرینه تودیعی تصمیم بیوریلان مأموریتی قبول ایتمه‌مك مجبوریتنده بولندیغمی شمدیدن عرض ایتمکی وظیفه‌دن عد ایلرم. زیرا شرائط مبحوثه‌یه مستند اولمیه‌جق اولان بالجمله مذاکراتك صورت محققه‌ده نتیجه‌سز قاله‌جغی وبویله برموفقیتسزلکی هیچ بروقت نظر دقتدن دور طوتمامق لازم کلدیکی اعتقادنده‌یم. امضا: رووپه

تذكرهٔ خصوصیه

معلوم عالی بیورلدیغی اوزره توحید دیون عمومیه حقنده موسیو رووییه‌دن كلوب ماليه ونافعه ناظرلری پاشالر حضراتیله مرحوم زهدی پاشادن مركب قومیسیونده تدقیق قلنان لایحه منافع مطلوبه‌یی تأمینه كافی كورونمدیكندن مصلحتك خزینهٔ جلیله‌جه آرانیلان صورته تقریبی حقنده موسیو رووییه‌نك معاونتی استحصال ایچون فرانسه سفیری موسیو قونستان توسیط وقرار كیفیت كله‌جك جوابك ورودینه تعلیق قلنمشیدی . موسیو رووییه حكومت سنیه‌نك مقاصدینه دائر سفیر مشارالیه طرفندن كندیسنه وقوع بولان اخطارات اوزرینه توحید دیون ماده‌سنك نصل صور وشرائط ایله وجوده كله‌بیله‌جكنی وبوایشده وساطت ودلالتی نه‌دن عبارت اوله‌جغنی برمكتوب خصوصی طرزنده موسیو قونستانه یازمش اولدیغندن مشارالیه بومكتوبی ومعاملهٔ توحیدیه صره‌سنده عقدی ممكن اوله‌جق استقراض ایله انك قارشیلیغنه دائر بورقه‌یی دونكی جمعه كونی باش ترجمانی ایله طرف عاجزانه‌مه كوندرمش اولدیغی كبی بوكون باب عالی‌یه كلدیكنده موسیو رووییه‌نك اجراسنه مقتدر اوله‌بیله‌جكی صورت تسویه یازیلان شیلردن عبارت بولندیغنی سویلمشدر . بونلرك محتویاتی كچنلرده كندیسنك شرف ملاقات سنیه‌یه نائل اولدیغی صره‌ده حضور عالی‌یه ومؤخراً طرف عاجزی‌یه بیان ایلدیكی تسهیلاتك دخی مادونده كورونديكی اخطار اولندقده بیانات سابقه افكار ذاتیه‌سی اولوب موسیو رووییه ایسه ایشك امكان قطعیسنی تأمل وتدقیق ایدرك مكتوبنده مندرج وقابل اجرا اولان تكالیفی بیلدیردیكی زمینده ادارهٔ افكار ایتمشدر . بالاسی موسیو قونستان طرفندن یازیلان مخطره‌یی وذیلی موسیو رووییه‌دن موسیو قونستانه كلن مكتوب خصوصی‌یی حاوی اولان ترجمه لفاً تقدیم قلنمغله عتبهٔ سنیه‌یه عرضی متمنادر افندم .

۱۰ محرم ۳۲۰ ونیسان ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

٣ صفر ٣٢٠ و ٢٨ نيسان ٣١٨ تاريخلى و ٣٥٧ نومرولى تذكرهٔ خصوصيهٔ معروضه‌نك صورتيدر

متعلق بيوريلان امر وفرمان همايون ملوكانه‌يه امتثالاً ديون عموميه حقنده عرض ايضاحات وملاحظاته ابتدار اولنور .

٧ ذى‌الحجه ١٢٦٦ و ١٠-٢٢ تشرين ثانى ١٨٧٩ تاريخنده ديون عموميهٔ عثمانيه‌نك صورت تسويه‌سنه متعلق اوله‌رق تقرر ايدن مقاولات اوزرينه تنظيم اولنان ومرعيت احكامنه بالاستيذان ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى شرفصدور بيوريلان نظامنامه اقتضاسنجه ديون عموميه (آ ، ب ، ث ، د) ناملريله درت ترتيبه منقسمدر . اولجه دخى عرض اولنديغى اوزره برنجى ترتيب يدى مليون يوز سكسان اوچ بيك سكز يوز يتمش ايكى ليرا استرلين‌در . حين مبادله‌ده اصحابى ظهور ايتمه‌ين آلتمش اوچ بيك طقوز يوز طقسان ليرا تنزيل اولندقده باقيسى يدى مليون يوز اون طقوز بيك سكز يوز طقسان ايكى ليرادر واشبو (آ) ترتيبى كاملاً تأديه اولنمشدر . ايكنجيسى (ب) ترتيبى‌در . بوده اون مليون ايكى يوز قرق بر بيك قرق سكز ليرادر . حين مبايعه‌ده صاحبلرى چيقميانلرك تحويلاتى وتقريباً يوزده ايكى حسابيله ضايعاتى ايكى يوز سكسان طقوز بيك درت يوز طقسان ليرادر . ماعداسى طقوز مليون طقوز يوز اللى بر بيك بش يوز اللى سكز ليرادر . اوچنجيسى (ث) ترتيبيدر . حين مبايعه‌ده صاحبلرى ظهور ايتميانلره وتقريباً يوزده ايكى حسابيله ضايعاته سكز يوز طقوز بيك سكز يوز قرق اوچ ليرا اخراج اولندقده اوتوز مليون ايكى يوز يكرمى ايكى بيك آلتى يوز آلتمش سكز ليرا قالييور . دردنجيسى (د) ترتيبيدر. اصلى قرق اوچ مليون يوزآلتمش سكز بيك اوچ يوز طقسان آلتى ليرادر . صاحبلرى چيقميانلرك حصه‌لرى ويوزده ايكى ضايعاتى بعدالطرح باقيسى قرق ايكى مليون سكز يوز اوتوز بش بيك بش يوز آلتمش آلتى ليرادر . يوقايده بيان اولنديغى اوزره (آ) ترتيبى تداولدن آلنمش اولديغندن انك بدلاتى اولان اون طقوز مليون اوچ يوز طقسان بش بيك يدى يوز اوتوز اوچ ليرا دخى داخل اولديغى حالده ديون عموميه اداره‌سنك تاريخ تأسيسندن شمدى‌يه قدر ترتيبات مبحوثه‌نك عمومنه ادا اولنان مبالغ ماليه نظارتى رياستنده ياپيلان قوميسيونك مضبطه‌سنه مربوط حساب جدولى

حکمنجه اون طقوز ملیون اوچ یوز طقسان بش بیك یدی یوز اوتوز اوچ لیرا استرلین‌در . الیوم جدول مذکورده محرر بورسه فیئاتنه نظراً تحویلات باقیهٔ ثلثه‌دن (ب) ترتیبنك یوز غروشلغی اللی غروش و(ث) ترتیبنك یوز غروشلغی اوتوز بر و (د) ترتیبنك یوز غروشلغی یکرمی طقوز غروشدر . موسیو رووییه کوندردیکی لایحه‌ده ایکنجی ترتیبه آلتمش آلتی ، اوچنجی ترتیبه قرق بر غروش آلتمش بش سانتیم ودردنجی ترتیبه اوتوز یدی غروش اللی سانتیم فیأت وضع ایلمشدر . توحید دیون تکلیف اولندیغی حالده تحویلات حاملری اللرنده‌کی تحویلاتی بورسه فیئاتیله اعطایه راضی اوله‌میه‌جقلرندن موسیو رووییه‌نك حساب وبیانه کوره توحید فیئاتی وامیسیون فرقی کندیسنك کوستردیکی فیئات اولمق لازم کلییور . بناءً علیه یتمش ملیون اوتوز اوچ بیك طقوز یوز قرق بر لیرا استرلین مقدار اعتباریسنده اولدیغی بالاده بیان اولنان اوچ نوع تحویلاتك عندالتوحید قیمتی موسیو رووییه‌نك حسابی اقتضاسنجه یکرمی سکز ملیون سکز یوز اون بش بیك یوز یکرمی بر لیرایه بالغ اولمشدر . بونکله برابر دیون عمومیه اداره‌سنه الحالةهذه مخصص اولان واردات اشبو یکرمی‌سکز‌ملیون سکز یوز بیك کسور لیرانك یوزده درت فائض وبررأس‌الماله لازم اولان مقداردن فضله اولدیغی حالده دیون عمومیه مخصصاتنك تنقیصی اساسی سندیقه‌لرجه قبول اولنمیه‌جغنك بیانیله مخصصات مذکوره‌نك کما کان فائض ورأس‌المال‌قارشیلغی اولمق اوزره ابقاسی وبناءً علیه مخصصاتدن فضله قالان مبالغه مقابل اوچ ملیون بش یوز اللی یدی بیك اوچ یوز اون‌طقوز لیرالق تحویلات اخراجی موسیو رووییه‌نك جملهٔ تکالیفندندر. بوحالده تحویلات جدیده‌نك مقداری اوتوز ایکی ملیون اوچ یوز یتمش ایکی بیك درت یوز قرق لیرایه بالغ اولور. توحید دیون مصارفی ـ که تمغا وقیدیه ونشریات مصرفلریدر ـ ایچون ایجاب ایدن وفرانسه سفیرینك بیانه کوره مقداری اون طقوز ملیون فرانقه واران مصرفلر آنف‌البیان اوچ ملیون بش یوز اللی یدی بیك کسور لیرادن تسویه اولنمق طبیعی ایسه‌ده موسیو رووییه‌نك بیانندن آکلاشلدیغنه کوره بوندن فضله قاله‌جق مبالغ حکومت سنیه‌یه ویرلمك ایستنلمیور . فضله قالیر ایسه انك احتیاط اقچه‌سنه ضمی وفقط معاملهٔ توحیدیه‌نك حکومت سنیه‌جه تصدیق واجراسندن صوکره ایلریده تصفیه استقراضی ایچون سندیقه تشکیل ایدلدیکی زمان کمرکلر معاملهٔ تحویلیه‌سی داخل اولدیغی حالده درت ، بش ملیون

ليرالق برآوانس عقدى اسبابنه غيرت اولنه‌جغى مشاراليه طرفندن فرانسه‌سفيرينه كلن وانك جانبندن دخى باب عاليه ويريلوب ترجمه‌سى حضور عاليه عرض اولنان مكتوبده بيلديرلمشدر . موسيو روويه‌نك تكليف اخيرينك خلاصه‌سى اولكى تكاليفى تأييددن عبارتدر. انك تعديليله منفعت دولته تقريبى ايچون نه‌درجه صرف مساعى اولنديغى تواريخ مختلفه ايله واقع اولان معروضاتدن رهين علم عالى بيورلمش اولديغندن تكرار تفصيلنه محل كورولمدى . يالكز توحيد ديون معامله‌سى نه‌وجهله ياپيليرسه موافق منفعت‌دولت اوله‌جغى حقنده اولجه قوميسيونده وقوميسيونك مضبطهٔ معروضه‌سى وشرفتعلق بيوريلان امروفرمان همايون حضرت پادشاهى اوزرينه ٢٩ ذى القعده ٣١٦ تاريخنده مجلس وكلاده جريان ايدن مذاكره‌نك خلاصة الخلاصه اوله‌رق بوراده اتيانى مقتضاى حال عد اولنمشدر . شويله‌كه ديون عموميه‌نك ٣١٤ ، ٣١٥ و ٣١٦ سنه‌لرى واردات صافيه‌سنك حد وسطى ايكى مليون يوز اون يدى بيك سكز يوز طقسان يدى ليرا اولديغندن بوكا قائولا استقراضى قارشيلغنك ازمير حبوبات اعشارندن مرتب مقدارندن ماعداسنك بيك اوچ يوز اون بش سنه‌سى حاصلات صافيه‌سى اولان يوز قرق آلتى بيك اوچ يوز قرق ليرا ضم اولندقده بالغ اولديغى ايكى مليون يوز آلتمش درت بيك ايكى يوز اوتوز يدى ليرادن تحويلات ممتازه قارشيلغنه درت يوز اوتوز بش بيك يوز ليرا ودمير يولى تحويلاتى اكراميه‌لرينه ايكى يوز قرق بيك ليرا افرازى وباقى قالان برمليون بش يوز طقسان اوچ بيك يدى يوز اوتوز يدى ليرايه ديون عموميه‌نك اداره مصارفندن تصرف ايدلمك اوزره يوز آلتى بيك ايكى يوز آلتمش اوچ ليرا علاوه‌سيله بعدما ديون عموميه‌يه برمليون يدى يوز بيك ليرا تخصيصى ايستنلمشدى كه بويله برتسويهٔ ماليه اوزرينه اليوم كمرك تحويلاتنك وبيك طقوز يوز بر سنه‌سى استقراضنك قارشيلقلرى بولنان واردات كاملاً خزينه‌يه قاله‌جق وتحويلات ثلثه‌نك وكمرك وقائولا استقراض‌لرى تحويلاتنك مبادله‌سنده ويريله‌جك فرقلرله مبادله مصارفنك اوست طرفى‌ده خزينه‌يه عائد اوله‌جق ايدى . توحيد ديون خصوصنه ماليه مستشارى رضا بك افنديدنك معلومات تامه‌سى بولنمغله انكله سويلشلمسى تلقى‌اولنان امروفرمان همايون حضرت پادشاهى اقتضاى عاليسندن اولمقله مشاراليه دخى كوروله‌رك معلومات ومطالعه‌سى استكناه اولنمشدر . افاداتندن مقدما ديون عموميه تخصيصات حاضره‌سنك دخى

برقسمی خزینهٔ دولته قالمق اساسی اوزرینه عتبهٔ سنیه‌یه بر لایحه ویرمش ، حتی رفائوف بکك تنظیم ایلدیکی لایحه‌یه‌ده کندی لایحه‌سی مأخذ اتخاذ اولنمش اولدیغی اکلاشیلیور . شو قدرکه کندیسنك ویردیکی لایحه یالکز (ب ، ث ، د) ترتیبلرینك توحیدی تکلیفندن عبارت اولمیوب دیون عمومیه‌دن بشقه الیوم موجود اولان دیکر دیون ـ که تحویلات ممتازه ، تحویلات عثمانیه وکمرك تحویلاتی وبیك سکز یوز طقسان التی استقراضی ایله قائولا استقراضیدر ـ قرق بر سنه‌ده ختام بولمق ویوزده درت فائض وبر رأس المال ویرلمك اوزره بونلرك دخی معاملات توحیدیه‌یه ادخالی تصور اولنمش وموسیو رویه ایسه یالکز دیون عمومیه‌نك (ب ، ث ، د) ترتیبلرینه حصر معامله واندن خارج دیونك تنظیمنی ایلرویه تعلیق ایتمك تکلیفنده بولنمشدر . توحید دیون معامله‌سندن مقصد دیون عمومیه اداره‌سنه ترك وتخصیص اولنان وارداتك مقدارینی تعیین وتحدید واعتبار دولتی تزییددن عبارت بولنمغله شومعامله حال حاضرده مهم براستفاده‌یی منتج اوله‌میه‌جغنی درمیان ایتمشدر . برده افاداتنك تکمله‌سی اوله‌رق مقاولهٔ حاضره اقتضاسنجه معاهدات جدیده‌نك وپاتنت رسمنك موقع اجرایه وضعنده حصوله کله‌جك فضلهٔ واردات کاملاً دیون عمومیه اداره‌سنه عائد اولدیغندن معاملهٔ توحیدیه‌نك اجراسی معاهدات تجارتدن وپاتنت رسومندن تحصل ایده‌جك فضلهٔ وارداتی خزینهٔ دولته ارجاع ایتمش اوله‌جغی کبی موسیو رویه‌نك لایحهٔ جوابیه‌سنده فضلهٔ وارداتك یوز یتمش بشی حکومت سنیه‌یه ترك ویکرمی بشی فوق العاده رأس المال نامیله دیون عمومیه ایچون طلب اولندیغندن اشبو یوزده یکرمی بش مذکور فضلهٔ وارداتی بر درجه‌یه قدر تنقیص ایده‌جك ایسه‌ده بوده دیونك امحاسنه تخصیص ایدیله‌جکنه نظراً دیون مذکوره شمدیکی مدته نسبتله دها آز بر مدت دوام ایده‌جکی وبوماده بشقه‌جه بر مهم استفاده تشکیل ایلیه‌جکی مستشار مشار الیهك جملهٔ افاداتندندر . تجارت معاهده‌لری ضمائمنك دیون عمومیه اداره‌سنه عائدیتی نه قراره مستند اولدیغنك ومحرم قرار نامه‌سنك دخی تدقیقی امر وفرمان همایون مقتضاسندن اولمغله موجب عالیسی اوزره اجرای تتبعات وتدقیقات اولندقده چونکه حکومت سنیه برلین قونغره‌سنك بیك سکز یوز یتمش سکز سنه‌سی تموزینك اون برنجی کونی اجتماعنده کندی مرخصی طرفندن وقوع بولان افادات اوزرینه بیك سکز یوز سکسان سنه‌سی تشرین اولنك یکرمی اوچنجی

كونده ديون عمومية عثمانيه حاملرينى محقانه وقابل اجرا بر صورتله بر صورت تسويه عقدينه دعوت ايتمش و ١٣/١ كانون ثانى ١٨٨٢ تاريخنده پاپيلان نظامنامه‌نك سكزنجى ماده‌سنك فقرهٔ ثالثه‌سنده تجارت معاهده نامه‌لرينك يكيدن تدقيقى حائنده مقدار رسومك تعديلندن كمرك رسومنجه حاصل اوله‌جق فضله‌يى وفقرهٔ رابعه‌سنده پاتنت نظامنامه‌سى على العموم موقع اجرايه وضع اولنجه تمتع ويركوسنك شمديكى وارداتنه نسبةً كذلك حاصل اوله‌جق فضله‌يى ديون عمومية عثمانيه‌يه تخصيص ايلمشدر . بوندن صوكره عرض وايرادى متحتم اولان شى فرانسه والمانيا سفيرلرينك توحيد ديونى ترويجاً وموسيو رووييه لايحه‌سنك لزوم قبولنى اخطاراً ايراد ايلدكلرى ملاحظاتدركه درجاتى حضور همايون حضرت پادشاهيده شرف مثوله مظهر اولدقلرنده اول واخر واقع اولان افاده‌لرندن محاط علم عالى بيورلديغى كبى مشار اليهمانك طرف عاجزانه‌مه سبق ايدن تبليغلرى دخى ٢٢ محرم ٣٢٠ تاريخلى و ١٧٨ نومرولى تذكرهٔ خصوصيهٔ ثناورىده على التفصيل بيان اولنمشدى . بناءً عليه تفصيلندن صرف نظرله يالكز مشار اليهما طرفندن ديون عموميه‌يه عائد اولان واردات آتيه‌دن يوزده يتمش بش دولته قاله‌جغنك بر بيوك اهميتى اولديغى وتوحيد ديون اعتبارمالئ دولته خدمت ايده‌جكى خاصةً بيان اولنمش والمان سفيرى‌ده توحيد ديون حاصل اولورسه تجارت معاهده‌لرينك ضمائمى وپاتنت رسومى وبرده تمغا قانوننك تعديلاتى ودخان انحصارينك اصلاحى واردات دولتى ارتديره‌جغندن بغداد شمندوفرى تأمينات اقچه‌سنك تداركنى واوده يولك انشاسنى تسهيل ايليه‌جكنى علاوه ايلمش اولديغندن بو خصوصلر لازم الاتيان كورولدى . مطالعهٔ عاجزانه‌مه كلنجه تجارت معاهده‌لرينك عقدنده ، پاتنت رسومنك موقع اجرايه وضعنده حصوله كله‌جك فضله‌لرك قسم اعظمى دولته راجع اولمسى وتمغا قانوننك ممالك سائره‌ده مرعى اولان صورتده تطبيقى وتوتون ادارهٔ انحصاريه‌سنك اصلاحى مسئله‌لرى حائز اهميت اولديغى مسلم اولمغله مستقبله عائد اولان نقطهٔ نظره بناءً سفيران مشار اليهمانك تبييناتى نفس الامره موافقدر .

آنجق امر وفرمان همايون ملوكانه‌دن مستفاد اولديغى اوزره توحيد ديون خصوصنك خزينه‌جه حالاً واستقبالاً موجب منفعت اولمسى ملتزم عالى بولنديغندن وموسيو رووييه‌نك تكليفات واقعه‌سى ايسه يالكز تحويلات ثلثه‌نك توحيدندن عبارت وانك شكل ودرجه‌سى دخى تفصيلات معروضه دائره‌سنده

اولدیغندن مطلوب عالی اولدیغی اوزره نه‌تخصیصات حاضره‌دن برقسمنك خزینه‌یه ترکنی نه‌ده توحیددن طولایی ینه خزینهٔ دولته اڤچه اعطاسنی موسیو روویه غیر قابل عد ایتمکده بولنمش وموسیو قونستان وساطتیله وقوع بولان تشبثات اوزرینه‌ده اسکی تکلیفنده اصرار ایلمشدر . بوحالده اولجه مجلس وکلا قراری وارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی موجبنجه تنظیم وارسال اولنان لایحهٔ متقابله‌مز دائره‌سنده توحید دیونه دلالتی اوزرینه المیه‌جق اولور ایسه حکومت سنیه کندیسنك یعنی موسیو روویه‌نك تکلیفی وجهله توحید دیون معامله‌سنی اجرایه کیریشمکده معذور اولدیغنك مومی‌الیهه تبلیغیله ذکراولنان لایحهٔ متقابله دائره‌سنده یاخود اخر شرائط مفیدهٔ ممکنه ایله توحید دیونه دلالتی درعهده ایدن وسائط مؤتمنه ظهورنده ایشك اول‌وسائط ایله سویلشلمسی ایچون هرنه‌وجهله امر وفرمان همایون متعلق بیوریلور ایسه حکم عالیسی انفاذ اولنه‌جغنك حضور عالی‌یه عرضی متمنادر افندم .

۳ صفر ۱۳۲۰ و ۲۸ نیسان ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

تذکرهٔ خصوصیه

معلوم عالی بیورلدیغی اوزره توحیددیون حقنده مجلس‌وکلا قراریله بالاستیذان شرفمتعلق بیوریلان امر وفرمان همایون حضرت پادشاهی اوزرینه موسیو روویه‌یه تسطیر اولنان مکتوب عاجزی ایله اکا ملفوف لایحهٔ متقابله‌نك ۲۱ مارت ۱۹۰۲ تاریخنده جوابی کلمش وفرانسه سفیری موسیو قونستان ایله صورت مخصوصه‌ده جریان ایدن مکالماتك تفصیلی وموسیو روویه‌نك مکتوبنك ترجمه‌سیله فرانسزجه صورتی عرض عتبهٔ علیا اولنمش ایدی . ۱۸ ذی‌الحجه ۳۱۹ تاریخلی تذکرهٔ خصوصیهٔ علیه‌لرنده توحید دیونك اجراسندن مقصد عالی واردات مخصصه‌دن برخیلی مقدار اڤچه‌نك خزینهٔ جلیله‌یه قالمسی ماده‌سی اولوب حالبوکه تکلیف‌اولنان صورت بومقصده خادم اولمدیغی ویالکز اصحاب تحویلاتك منافعی نقطهٔ نظر اتخاذ ایدلمش اولدیغی جهتله بویله برمعاملهٔ توحیدیه‌یه کیریشمکدن ایسه منافع خزینه‌یه مساعد برصورت مفیده‌یه انتظار ایلمك بلکه دها اهون اوله‌جغندن ودولتك

ديون اصليه‌سنه نسبتله تخصيص ايدلمش اولان وارداتدن بورجك مقدار وفائضى تناقص ايتمكده اولديغى حالده خزينهٔ جليلهٔ ماليه‌نك اوتناقص نسبتنده استفاده ايتمه‌سى وادارهٔ مذكوره‌نك صرفياتده ايستديكى كبى حركت ايلمسى وهريرده فائض يوزده ايكى بچق راده‌سنده بولنديغى حالده ديون عموميه اداره‌سنجه نسيت متزايده‌ده فائض ويرلمسى ايرى ، ايرى نظر دقت وحسابه آلنه‌جق شيلر بولنديغندن اول‌امرده بوبابده اخيراً اجتماع‌ايدن قوميسيونجه كيفيت تبليغ ايدلدكدن وايش بر نتيجهٔ قطعيه‌يه ربط اولندقدن صوكره مجلس وكلاجه موقع تذكره قونلمسى شرفمتعلق بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى مقتضاى جليلندن اولديغى اشعار اولنديغندن اوراقى مذكور قوميسيونه ويرلمكله برابر اخيراً كان تذكرهٔ خصوصيهٔ عليه‌لرينك بر فقره‌سنده توحيد ديون خصوصنده ارانيلان فائده بوكا قارشى واردات دولتك بر مقدار معينى تخصيص ايله فضله‌سندن وآتياً بولنه‌جق وارداتدن دولتك تماماً استفاده‌سى تأمين اوله‌جغى با ارادهٔ سنيه بيان اولنمسنه وبو خصوص حقنده موسيو قونستان ايله بالمذاكره موسيو روويه‌نك اشبو مقصد عاليه موافق اوله‌جق صورتده جلب معاونتنه مشارالهك توسيطى دخى او اثناده تلقى اولنان امر وفرمان همايون ملوكانه مقتضاى منيفندن بولنمسنه بناءً مشارالیه موسيو قونستان كورولمش وديون عموميهٔ عثمانيه‌يى تشكيل ايدن تحويلاتك اقسام موجوده‌سنك قيم اعتباريه وحاضره‌سى وعندالتوحيد اخراج اولنه‌جق تحويللرك كميتى بوخصوصلرجه كرك مقدار وكرك فيئات بحثلرنده ماليه ونافعه ناظرلرى پاشالر حضراتيله مرحوم زهدى پاشادن متشكل قوميسيونك مجلس وكلا قرارينه مبنا اولان حساباتى موسيو روويه‌نك تنبيعات ونظريانه توافق ايلمديكى موسيو قونستان طرفندن اخطار اولنديغندن ايشك بوجهتى اوزون اوزادى‌يه بحث ايدلمش والك نهايت حكومت سنيه‌نك افكارينه موافق برصورت توحيديه وجوده كتيرمسنه سعى ايلمسنى موسيو روويه‌يه برتفصيل يازمغه مشارالیهدن استحصال وعد اولنمشيدى . اودخى اشعارات واقعه‌سى اوزرينه موسيو روويه‌دن كنديسنه كلن مكتوبى مارت رومينك بشنجى جمعه كونى طرف ثناورى‌يه ايصال ايلمكله ترجمه‌سى كچن كون باتذكرهٔ خصوصيه خاكپاى عاليه عرض اولنمشدر . انك اوزرينه آلنان تذكرهٔ عليه‌لرندن مكتوب مذكورك مغلقيتى جهتيله تدقيق ماده طرف عاجزى‌يه حواله ومجلس وكلاجه مذاكرهٔ مصلحتدن اول ارباب وقوفدن مركب

برقومیسیونده بالرؤیه حاصل اولهجق مطالعهنك عرضی اراده بیورلدیغی مستبان اولمشدر. مالیه ونافعه ناظرلری پاشالرك بوایشه وقوفلریله برابر زمان مأموریت عاجزانهمدن اول توحید دیون حقنده جریان ایدن مذاکراتده حاضر بولنملرینه ورسومات امینی نظیف پاشانك دیون عمومیهنك هرجهتنده معلوماتی مسبوق ومعلوم اولمسنه بناءً مشارالیهم کچن پنجشنبه کونندنبری بوایشی قومیسیون صورتنده بالاجتماع مذاکره ایله قلمه آلدقلری مضبطهیی وایضاحات حسابیهیی حاوی یاپیلان جدولی بواقشام اوزری ویردکلرندن منظور عالی اولمق اوزره لفاً عرض وتقدیم قلندی .

موسیو رودیه اولکی لایحهسنك تغییری قابل اولهمیهجغنی موسیو قونستانه اشعار وبزم تکلیفمزی ترویج ایتمکه نه کبی اسبابدن طولایی مقتدر اولهمدیغنی دلائلیله ایضاح ایلمش ومکتوب مذکورك ترجمهسی اولجه عرض ایدلمش اولدیغندن اویولده کی ایضاحاتك تکرارینه حاجت کورولمز . بناءً علیه بوراده قومیسیون مضبطهسنك محتویاتنه تعلق ایدن ملاحظات عاجزینك عرضی واندهده اول باول ذکر اولنان قومیسیونلرك اساس تدقیقاتی اولان جدول مندرجاتنك توضیحی لازم کلمشدر . حین مبادلهده اصحابی ظهور ایتمیان تحویللر ایله تحویلات اربعهدن اوچنك تقریباً یوزده ایکی حسابیله ضایعاتی چیقارلدیغی حالده محرم قرارنامهسنه داخل اولان برنجی ترتیب یدی ملیون یوز اون طقوز بیك سکز یوز سکسان ایکی ، ایکنجی ترتیب طقوز ملیون طقوز یوز اللی بر بیك بش یوز اللی سکز ، اوچنجی ترتیب اوتوز ملیون یکرمی ایکی بیك آلتی یوز آلتمش سکز و دردنجی ترتیب قرق ایکی ملیون سکز یوز اوتوز بش بیك بش یوز آلتمش آلتی لیرا که جمعاً سکسان طقوز ملیون طقوز یوز یکرمی طقوز بیك آلتی یوز یتمش درت لیرا استرلین قیمتندهدر . شمدیه قدر اون طقوز ملیون اوچ یوز طقسان بش بیك یدی یوز اوتوز اوچ لیرا استرلین تأدیه اولندیغندن الیوم تداولده یتمش ملیون بش یوز اوتوز اوچ بیكطقوز یوز قرقبر لیرا استرلین مقدار اعتباریسنده تحویلات موجوددر. تحویلات اربعهدن برنجیسی کاملاً تأدیه اولندیغندن تحویلات ثلثهٔ باقیهدن ایکنجی ترتیبك الیوم رایج اولان فیئاتی اللی بر ، اوچنجی ترتیبك اوتوز بر ودردنجی ترتیبك یکرمیطقوز حسابیله مجموعنك قیمت رایجهسی یکرمی ایکی ملیون یوز یتمش بش بیك طقوز یوز سکسان لیرادر . موسیو رودیه

ایکنجی ترتیبه آلتمش آلتی ، اوچنجی ترتیبه قرق بر کسور آلتمش بش ، دردنجی ترتیبه اوتوز یدی کسور اللی فیئات وضع ایتدیکندن انك حسابنجه تحویلات موجودهنك بدلاتی یکرمی سکز ملیون سکز یوز اون بش بیك یوز یکرمی بر عثمانلی لیراسی اولمق لازم کلیر. توحید دیون حاصل اولهجق اولورایسه موسیو رووپهنك تکلیفنجه اوتوز ایکی ملیون اوچ یوز یتمش ایکی بیك درت یوز قرق لیرای عثمانی مقدارنده یکی تحویل چیقاریلهجغندن تحویلات موجودهنك فیئات رایجهسیله بالتوحید چیقارلمسی تصور اولنان تحویلات بدلاتی آرهسنده نظرهٔ اولیده اوچ ملیون بش یوز اللی یدی بیك اوچ یوز یوز اون طقوزلیرا فرق کورونورکه تداولده اولان تحویللری الیوم رایج اولان فیئاتله یکی تحویللره تبدیل ایتمکده صاحبلری بر کار کورمدکجه راضی اولمیهجقلرندن انفاً بیان اولنان فرقك برقسمی فیئات رایجهسیله فیئات توحیدیه آرهسنده طبیعی اللزوم اولان تفاضلدن وبرقسمی دخی یکی تحویللر باشه باش کیتمیهجکلری ایچون قیمت اعتباریهلریله موقع تداوله چیقارلدیغی اثناده وضع اولنهجق فیئات آرهسندهکی تفاوتدن تحصل ایدهجکدر . مضبطهٔ معروضهیه نظراً برنجی فرقکه تحویلات ثلثهنك فیئات حاضرهسیله توحید سندات آرهسنده قبولی لازم کلن ضمیمهدر . موسیو رووپهنك قویدیغی فیئاتی قومیسیون قبول ایدییور. بوحسابه کوره تحویلات موجودهنك مجموع قیمتی یکرمی سکز ملیون سکز یوزاون بش بیك یوز یکرمی برلیرا اولهجقدر. قومیسیون بونی چیقارلمسی تصور اولنان تحویلات جدیده بدلاتیله موازنه ایدرك فضله کورونن اوچ ملیون بش یوز اللی یدی بیك اوچ یوز اون طقوز لیرا مقدار اعتباریسندهکی تحویلات مبادله مصرفنه تخصیص وفضله قالیر ایسه اوده احتیاط اقچهسنه علاوه اولنهجغنی ایما ایتمش وفقط تحویلات جدیده باشه باش کیتمیهجکی بدیهی ایکن فضله مصرفك برقسمی اکا مقابل اولدیغی بحثدن خارج طوتلمشدر . دیکر طرفدن توحید دیون اجرا اولنمزده حال حاضر دوام ایدرسه برنجی ترتیبه قیاساً دیون موجوده اوتوز یدی سنهده وتوحید حالنده قرق بر وبرربع سنه ظرفنده امحا اولنهجغندن ایکنجی تقدیره کوره مدت تأدیه درت وبرربع سنه اوزایهجقدر . مدت زائده تخصیصاتیله توحید دیون ایچون طاب اولنان تخصیصاتك شمدیکنه نسبةً فرق زائدینه قرق بر وربع سنه ظرفنده اون ملیون طقوز یوز آلتمش بیك وکسور لیرا فضله ویریلهجکنی قومیسیون استکثار وبوفضلهیه مقابل

خزینه‌نك فائده‌سی ترقیات اتیه‌نك یوزده یتمش بشـنه منحصر اولدیغنی اثبـات ایتمشـدر . توحید دیون خصوصی ایچون شـمدی‌یه قدر خارجاً وقوع بولان تشبثاتك وامر وفرمان همایون حضرت ملوکانه‌یه بنـاءً مقدما قومیسیونلرله مجلس وکلاده واخیراً دخی اجتماع ایدن قومیسـیونده جریان ایدن مذاکراتك درجات ونتیجه‌سی تفصیلات مشروحه‌دن عبارتدر . شمدی‌یه قدر بالدفعات ملاقات اولنان فرانسه‌سفیرینك صورت خصوصیه‌ده وقوع بولان افاداتنه وچن کون نزدثناوری‌یه کلن آلمانیا سفیرینك اخطاراتنه‌ده کلنجه مشـارالیهما حکومت سنیه بربحران مالی کچیرمکده اولمغـله بو بحرانك ازاله‌سی اعتبار مالی حصـولنه وبوده توحید دیون واسطه‌سیله مؤسسات مالیه نزدنده کسب اعتباره موقوف اولدیغنی بیان‌ایتدکاری کبی المانیاسفیری شونلری‌ده علاوه ایتمشدر «محرم‌قرارنامه‌سنده ایلریده یاپیله‌جق تجارت معـاهده‌لرندن وپاتنت ویرکوسندن حاصـل اوله‌جق فضلهٔ واردات دیون عمومیه اداره‌سنه ترك اولنمش وبوقرارنامه یاپلدیغی زمانك مقتضیاتنه کوره الك اعلا ومنافع دولته الك موافق براثر اولدیغی حالده وقت حاضرك احتیـاجنه نظراً تعدیله محتاج بولنمشـدر . شمدی دیون عمومیه وارداتندن هیچ برحصهٔ منفعتکز یوق ایکن بعدما فضلهٔ تخصیصـاتك یوزده یتمش بشـنه مالك اولمق بربیوك شی اولدیغی کبی توحید دیون حاصل اولورایسه تمغا قانونی توسیعدن وتوتون انحصارینی اصلاحدن حاصـل اوله‌جق ضمیمهٔ واردات دولتـه عائد اوچ ربعی خیلی مقـداره بالغ اوله‌جقدر . سزجه توحید دیونك فائده‌سی الیوم اکا تخصیص اولنـان وارداته اشتراك ایتمکده آرانیلیور ایسه‌ده تحویلات حاملارینه هیچ برمنفعت ارائه اولنمدیغی حالده الیوم مالك اولدقلری حصه‌یه مشـارکت قابل تصور برتکلیف دکلدر . آتیـده تماماً دیون عمومیه اداره‌سـنه عائد اولمسی لازم کلن معـاهدهٔ تجاریه تعرفه‌لری ضمائمنه ، پاتنت ویرکوسـنه وتخصیصات حاضره‌نك ترقیات آتیه‌سـنه دولتك اشترا کی حالنده حاصل اوله‌جق فائدهٔ مالیه بغداد شمندوفرینك انشـاسنی تسهیل ایدر . بویولده‌کی فوائد سیاسیه‌نك عمومی وفوائد اقتصادیه‌نك قسم اعظمی ایسه دولته عائد اولور . برده فضله‌نك یوزده یکرمی بشی دیون عمومیه اداره‌سنه عائد اولور ایسه اوفضله‌ده امحای دیونه صرف اولنه‌جغندن بوندن بالواسطه دولت مسـتفید اوله‌جق ، بالنتیجه فضله‌نك درتده اوچی دکل تمـامی خزینه‌یه رجعت ایده‌جکدر . بناءً علیه رویه لایحه‌سنك تعجیل قبولی لازمدر . چونکه کندیسی

معتبر بانقه‌لرله ائتلاف حاصل ايتدى . شمدى بورانك قرارينه منتظر بولنيور . تأخر وقوع بولور ايسه حاضرلانان استعداد وموفقيت زائل اولور . آتيده امكان تلافى ايسه مجهولدر . » مطالعهٔ عاجزانه‌مه‌كوره سفيران مشارالهمانك ملا حظاتى اساساً نفس الامره ومنافع سياسيهٔ دولته موافقدر . اطفاى ديون مدتنده قوميسيونك اخطار ايلديكى فرق زمان ايسه درت سنه‌دن عبارت واعحاى ديون زمانينك امتدادى وتخصيصاتك شمديكنه نسبتله برمقدار ازديادى ايسه توحيد ديونك نتايج ضروريه‌سندن كورونور . صور معروضه‌نك حضور همايون حضرت پادشاهيه عرضى متمنادر افندم .

٢٢ محرم ٣٢٠ و ١٨ نيسان ٣١٨

امضا : صدراعظم

سعيد

تذكرهٔ خصوصيه

بوكون بالواسطه تلقى اولنان امر وفرمان ملوكانه‌دن مستفاد اولديغى اوزره سليم ملحمه پاشا توحيد ديون حقنده بسط ايتديكى ملاحظاتك طرف عاجزيدن دخى قبول واعتراف اولنديغنى عتبهٔ سنيهٔ ملوكانه‌يه عرض وافاده ايلمش ايسه‌ده مشار اليهك مطالعات واقعه‌سى طرف عاجزيدن قبول اولنمامشدى . بونك اسبابى ٩ صفر ٣٢٠ تاريخلى تذكرهٔ خصوصيهٔ ثناورىده برتفصيل محرر اولديغندن تذكرهٔ مذكوره‌نك عتبهٔ سنيهٔ ملوكانه‌يه عرضى متمنادر . بوراده ذكر وتعدادى لازم اولان موادن برى مشار اليهك عتبهٔ عليايه واقع اولان افاداتى ديون عموميه اداره‌سنده بولنديغى اثناده اداره مصرفى ايكى يوز بيك ليرايى تجاوز ايتمديكنه دائر ايكن كنديسنك ديون عموميه اداره‌سنده بولنديغى يدى سنه‌نك مصارفى اوچ يوز قرق بربيك بش يوز يتمش ليرادن باشلايوب اوچ يوز طقسان بش بيك اوچ يوز يكرمى درت ليرايه قدر چيقديغى ماليه نظارتنك ويرديكى اجمال ايله ثابت اولمسيدر . ديكر ماده ديون عموميه نظامناسنك اون يدنجى ماده‌سنده ديون عموميه اداره‌سى بودجه‌سنك تدقيقى ايچون حكومت سنيه‌يه واسع بر حق تفتيش ويرلمش اولديغى حالده مشار اليهك اوراده بولنديغى مدتلرده دخى نظامنامه‌نك بوماده‌سندن استفاده

اولنمامسی کیفیتیدر . دفتر ونظامنامه قرائتله برابر بورالری کندیسنه سویلنلمش واودخی بونلری تصدیق ایلمش ایدی . تحویلات موجودهنك فیئات حاضرهسیله موسیو رووینك تکلیف ایتدیکی فیئات آرهسنده اولان فرق ایسه شمدیه قدر دقت اولنمامشده انك طرفندن بو دفعه اورتهیه قونلمش بر شی دکلدر . بالعکس بوفرق، تدقیقات عمیقه نتیجهسنده قومیسیونجه مبحثه وضع اولنمش حتی قومیسیونك مضبطهسنده صراحةً ذکر اولنمش ایدی . دیون عمومیه واردات آتیهسندن یوزده یتمش بشنی حکومت سنیهیه ترك ایتمك ایچون سندات حاملرینك استحصال موافقتلری قابل اولهجغی دخی فرانسز وانکلیز دائنلر وکیللرینك افاداتنه بناءً اولجه باتذکرهٔ خصوصیه عرض اولنمشدی . مشارالیهك دیکر مطالعاتندن ثناورلرینه کوره موافق مصلحت اولمیان جهتلر ایسه تذکرهٔ معروضهده ایضاح اولندیغندن تکرارایله تصدیعه حاجت کورونمز . آنجق مشارالیه سلیم پاشا تجارت معاهدهلرینك عقدنده کمرك رسومنه ضم اجراسنی دولتلر قبول ایتمزلر فکرنده دخی بولنیور . واقعا روسیهلیلر مرحوم عالی پاشا زماننده عقد اولنان معاهدهلرك مدتی مادامکه ختام بولمشدر ، آندن اولکی حاله رجوع ایتمك لازم کلیر . یعنی اجنبیلرك یوزده اوچ کمرك رسمندن ماعدا بر شی تأدیه ایتمهلرینه دائر عهود عتیقهده بر فقره مندرج اولمسیله لدی الحاجه آندن استفاده اولنور ، یوللی وقتیله غریب بر دعواده بولنمشلر ایمش . حالبوکه عهود قدیمهنك یالکز صوکرهکی عهدلرله تعدیل اولنمیان احکامی باقی اولهجغی معاهدات جدیدهده صراحةً مذکوردر . بناءً علیه رسم کمرکك یوزده اوچدن عبارت اولمسنه دائر قاپیتولاسیون دینیلن اسکی عهدلردهکی فقراتك حکمنی بو رسمك یوزده سکزه ابلاغ اولندیغنه وعهود منعقدهنك مدتلری بیتر ایسه بین الطرفین بالمذاکره تقرر ایدهجك تعدیلات موجبنجه تجدید عهود قلنهجغنه دائر مرحوم مشارالیه زماننده منعقد معاهدهلرده مسطور اولان فقرات فسخ ایلمشدر . بو جهتله ایش یالکز دولتلری ایستدیکمز مقدارده تزیید رسومه ارضا ایتمکده قالییور . المانیا سفیری بونی وعد ایدییور . انکلتره سفیری موافقت وعدنده بولونیور . انلره اتباعاً اوستریا وایتالیا ده موافقت ایلرلر ایسه دول معظمهدن فرانسه وروسیه قالیر . فرانسهنك مشکلات ایقاعنده اصرار ایدهجکی ظن اولنماز . مخالفت روسیهدن واقع اولدیغی حالده سائر دولتلرك موافقتنی کوردیکی کبی اوده مخالفتی موافقته تبدیل

ايتمكى منافع سياسيه‌سنه دها موافق عد ايده‌جكى ظن اولنور . اما مشار اليه سليم پاشانك ملاحظه‌سى كبى دولتلرك ضم رسومى قبول ايتملرى ممكن دكلدر ؛ دينيلير وبونده اميدسز بولنديغمز دولتلرجه حس ايديله‌جك اولنور ايسه ارتق مقصدمزى قبول وترويجه يناشميه‌جقلرى واوحالده تجارت معاهده‌لرى الى غير النهايه سورونجمه‌ده قاله‌جغى بديهيدر . حال بوكه ضرر بوندن عبارت قالماز . ديكر بر محذور دها تحدث ايده‌جكدر كه اوده بغداد شمندوفرى ايچون تعهد قلنان تأمين تمتع اقچه‌سنك تدارك‌نده امكانسزلق وامكانسزلقدن شكايت حدوثيدر . اشبو تأمين اقچه‌سنك واردات حاضره‌دن تسويه‌سى عديم الامكان اولمغله بو ايشك اخيراً مذاكره‌سنده حكومت ايستر ايسه تأمين تمتع اقچه‌سنى واردات حاضره‌سندن وايستر ايسه واردات آتيه‌دن اعطا ايتمكده سربست اولمسنى قومپانيه‌يه قبول ايتديرمشدى . تجارت معاهده‌لرى يابيله‌مديغى حالده كمركلر رسومى ارتميه‌جغندن وتمغا وپاتنت وتوتون راردانتنك تزايدى‌ده ديون حاملرىله تراضى‌يه توقف ايده‌جكندن بوسببلرله واردات جديده حصولى كسب مشكلات ايدر . بغداد خطنك تأمين تمتعى قابل اوله‌ماز . بوماده ايسه هم شكلياتى استلزام هم‌ده يولك انشاسنى اشكال ايليه‌جكدر . دولت عليه‌نك منافع سياسيه‌سنه ارتباط تامى اولان عراق شمندوفرى احتمال كه بعض دولتلرك منافع سياسيه‌سنه توافق ايتمز . وانك ايچون بعضلر تجارت معاهده‌لرينك على الخصوص تزيد رسوم اساسى اوزرينه عقدينى ايسته‌مزلر . لكن تأمين تمتع اقچه‌سنك واردات حاضره ياخود واردات آتيه‌دن اداسنده حق اختيارمزك بيانيله تأمينات ماده‌سى ايستديكمز ضمائمله معاهده‌لرك عقدينه تعليق اولنور ايسه بو مطلبمزه معاونتى المانيا التزام ايليه‌جكندن انك مظاهرت ونفوذى ايله ديكر دولتلرك ده موافقتلرى حاصل اوله‌جغى وبو خصوصده روسيه منفرد قالير ايسه اوده بالاخره مخالفتده ثبات ايتمكى نظريانه موافق كوره‌ميه‌جكى بديهيدر . بناءً عليه تجارت معاهده‌لرندن انتظار اولنان ضمائمدن حكومت سنيه‌نك قطع اميد ايتمسى غير جائز ومشار اليه سليم پاشانك فكرى ملاحظهٔ عاجزانه‌مه غير موافقدر . خصوصات معروضه‌نك عرضى وتوحيد ديونه كلنجه ٣ و٩ صفر ٣٢٠ تاريخلى ايكى قطعه تذكرهٔ خصوصيهٔ ثناوريده بيان اولنديغى وجهله مجلس وكلا قراريله ويرلمش اولان لايحهٔ متقابله‌يى قبول ايتمز ايسه كنديسنك تكليفى وجهله امر توحيده

موافقتده حکومت سنیه معذور اولدیغنك موسیو روویه‌یه تبلیغی موافق مصلحت کورونديکندن بونکده حضور همایونه ابلاغی متمنادر افندم .

۱۲ ص ۳۲۰ و ۷ مایس ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

۲۳ صفر ۳۲۰ تاریخلی تذکرهٔ خصوصیهٔ معروضه صورتیدر

امور مالیه حقنده شرفصدور بیوریلان و ۱۸ صفر ۳۲۰ تاریخنده تبلیغ قلنان ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی احکام منیفه‌سی جملهٔ جلیله‌سندن بولندیغی اوزره واردات جدیده تدارکی مبحثنده توحید دیون ماده‌سنك تأملی دخی امر وفرمان بیورلمش ایکن اولبابده مجلس وکلادن تنظیم وعرض وتقدیم قلنان ارادهٔ سنیه‌سی ۲۱ صفر ۳۲۰ تاریخنده تبلیغ ایدیلن مضبطه‌ده مذکور توحید دیون ماده‌سی ایچون آیریجه برعرض صریح اولیوب موسیو روویه‌نك بو ایش حقنده الافرانغه مایسك اوتوز برینه قدر کندیسنه تبلیغات واقع اولمدیغی حالده هر درلو تعهددن وارسته اوله‌جغنه دائر بر قطعه تحریراتی ۱٤ صفر ۳۲۰ تاریخلی تذکرهٔ خصوصیهٔ ثناوری ایله عرض عتبهٔ علیا قلنه‌رق دونکی کون حضور همایون ملوکانه‌ده شرف مثوله نائل اولان المانیا سفیری ایسه توحید دیونك اجراسنده مطالعه اولنان محذورانك عدم اجراسنده‌ده وارد اوله‌بیله‌جکی یولنده معروضاتده بولنمش اولدیغندن بو بابده نه یاپیلقده اولدیغنك مطالعهٔ عاجزی ایله عرض خاکپای عالی قلنمسی شرفصدور بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی اقتضای جلیلندن بولندیغی مبلغ ۲۲ صفر ۳۲۰ تاریخلی تذکرهٔ خصوصیهٔ عطوفیلری الندی. معلوم عالی اولدیغی اوزره توحید دیون حقنده مجلس وکلا قراری وارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی موجبنجه موسیو روویه‌یه تبلیغ اولنان لایحهٔ متقابله‌یه انك جانبندن کلوب برصورتی حضور عالی قلنان ۲۱ مایس ۱۸۹۲ تاریخلی جواب اوزرینه مالیه ناظری پاشا حضرتلرینك تحت ریاستنده بولنان قومیسیونده تکرار جریان ایدن مذاکراتك مضبطه‌سی مربوط جدول ایله برابر ۲۲ محرم ۳۲۰ تاریخلی تذکرهٔ خصوصیهٔ ثناوری ایله عرض اولندیغی کبی بو خصوصده سلیم ملحمه پاشانك مطالعاتنه متعلق ملاحظات دخی ۹ و ۱۲ صفر ۳۲۰ تاریخلرنده حضور

عالى‌يه عرض اولنمشدى . امور ماليه حقنده‌كى ارادهٔ سنيهٔ ملوكانه‌ده توحيد ديون بحثى مندرج ايسه‌ده بوكا متعلق فقره بعض قيود ايله مشروط اوله‌رق كرك او قيودك تدقيقى كرك اوليات مصلحته واقف اولميان ذواته شمدى‌يه قدر جريان ايدن مذاكرات وياپيلان حسابات متنوعه‌دن فكرلره قناعت كله‌جك صورتده معلومات اعطاسيله بر نتيجهٔ سالمه استحصالى بالطبع وقته محتاجدر . بو مطالعات مجلس وكلانك بر دفعه‌لك زمان مذاكره‌سنده قابل ايفا واكمال اوله‌مديغى كبى امور ماليه‌يه دائر اولان ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهيده توحيد ديونك عموميتنه متعلق برفقره مسطور ايسه‌ده معاملات توحيديه‌نك حساباتى مبين اولان قوميسيون مضبطه‌سى وتذاكر معروضه‌يه مخصوص اوله‌رق بر كونا ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى‌ده شرفصدور ايتمه‌مش اولديغندن بالطبع باب عاليجه هنوز بر شى يابلمامش اولمغله تنسيب واراده وقوميسيونك مضبطه‌سى اعاده بيورلديغى حالده يارينكى مجلسده مذاكرهٔ كيفيت اولنه‌جغنك عرضى متمنادر افندم .

٢٣ صفر ٣٢٠

امضا : صدر اعظم

سعيد

مجلس وكلا مضبطه‌سى صورتيدر .

توحيد ديون حقنده ماليه ناظرى پاشانك رياستنده بولنان قوميسيوندن قلمه آلنان مضبطه مندرجاتندن واخيراً واقع اولان معروضاتدن بحثله بعض افاده‌يى متضمن تذكره خصوصيهٔ معروضه منظور عالى بيوريله‌رق اولجه‌ده امر وفرمان بيورلديغى اوزره توحيد ديونك بالاخره خديو اسبق متوفى اسماعيل پاشانك زمانينده مصرده باشلايان مراقبهٔ ماليه كبى برمحذور عظيمى توليد ايتميه‌جكنه قناعت تامه حصولى بغايت شايان اعتنا بولنديغى جهتله ولى نعمت يمنتمز ذات خلافتسمات افندمز حضرتلرينك پك‌زياده اجتناب وحذر بيوردقلرى بويله برتهلكه‌يه دولت دوچار اولمامق وتوحيد ديون ايله واردات مهمه‌يه دسترس اولنه‌بيلمك لزومى بديهى اولوب توحيد ديونك اجراسى حالنده دولته شمديدن درت ، بش يوز بيك ليرا درجه‌سنده بر مبلغ مهم حاصل اوله‌جغى وتجارت معاهده‌نامه‌لرينك تجديدى وسائره كبى خصوصاتدن دخى برچوق فوائد ماليهٔ

مهمه حصوله کلهجکی عرض حضور عالی قلنمسی اوزرینه [۱] ایشك مذا کره‌سنه باشلانمش ومتعدد قومیسیونلرده مذا کرات جریان ایلمش اولدیغی حالده شمدی قضیه برعکس اوله‌رق فائده ایلروده تجارت معاهده‌لرینك حصولی کبی واردات جدیده‌نك ادرا کنده یوزده یتمش بشنك خزینه‌یه آلنمسنه انحصار ایتمش ایدوکندن مراقبهٔ مالیه محذورینه محل قالمامق اوزره توحید دیونك اجر ویا عدم اجراسی جهتلرندن حالاً واستقبالاً دولتجه هانکیسی خیرلی ایسه اوبابده اتخاذ اولنه‌جق قرارك علی‌الاصول عرض خاکپای عالی ایدلمسی شرفتعلق بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی مقتضای عالیسندن بولندیغنی مبین تذکرهٔ رسمیهٔ علیه میانهٔ چاکرانه‌مزده قرائت ومطالعه اولندی . موسیو روویه‌نك لایحه‌سنده مندرج تکلیفاتنك خلاصه‌سی دیون عمومیه واردات مخصصه‌سندن ایکی ملیون ایکی یوز طقسان بیك لیرالق برتقسیط سنوی تخصیصیله بوندن تحویلات ممتازه تخصیصاتی اولان درت یوز اوتوز بیك بش یوز ودمیر یوللر تحویلاتی ایچون تخصیص ایدیله‌جك ایکی یوز قرق بیك لیرا بعدالتنزیل قصور بر ملیون آلتی یوز اون طقوزبیك بش‌یوز لیرانك قارشیلق اتخاذیله سنوی یوزده درت فائض وبررأس‌المال ویرلمك اوزره اوتوز ایکی ملیون اوچ یوز یتمش ایکی بیك درت یوز قرق لیرالق تحویلات اخراج اولنه‌رق بونکله ب ، ث ، د ترتیبلری بقیه‌سنك مبادله‌سی وسالف‌الذکر ایکی ملیون ایکی یوز طقسان بیك لیرا تقسیط سنویدن فضله حاصلات وقوعنده اندن ویکی کمرك تعرفه‌لرینك تطبیقندن وپاتنت رسمنك فضله‌سندن یوزده یکرمی بشنك مذکور تحویلات جدیده‌نك فوق‌العاده رأس‌المالنه تخصیصی ویوزده یتمش بشنك خزینهٔ جلیله‌یه عائد اولمسی اساسلرندن عبارت اولوب بو بابده قومیسیونجه جریان ایدن مذا کراتده تقسیط سنویٔ مذکورك برمقدار تزییدیله کمرك ودوئیجه بانق استقراضلری بقیه‌سنك و ۱۹۰۱ سنه‌سی استقراضنك دخی بومیانده تسویه‌سی مطالعه اولنه‌رق اولبابده مجلس عاجزانه‌مز قراریله بالاستیذان شرفصدور بیوریلان امر وفرمان همایون حضرت خلافتپناهی منطوق منیفی اوزره تنظیم اولنان لایحهٔ متقابله‌نك لفیله تسطیر اولنان تحریراته جواباً موسیو روویه طرفندن وارد اولان مکتوب ایله انك اوزرینه قومیسیوننده تنظیم وتقدیم قلنمش اولان مضبطه وتذا کر صورتلری

[۱] کیمك طرفندن عرض اولندیغی مجهولدر .

يكان ، يكان ميانهٔ عاجزانه‌مزده لدى‌القرائه موسيو روويه‌نك مكتوبنده اليوم ديون عموميه‌يه مودوع وارداتدن كرك خزينهٔ جليله‌يه وكرك جهت اخرايه براقچه ترك وتخصيصى قابل اوله‌ميوب فقط معاملهٔ تحويليه‌نك حكومت سنيه‌جه تصديق واجراسندن صوكره ايلروده تصفيه استقراضى ايچون سنديقه تشكيل ايدلديكى زمان كمرك استقراضى معاملهٔ تحويليه‌سى داخل اولديغى حالده درت ، بش مليون ليرالق برآوانس عقدى اسبابنك استكمالنه غيرت‌ايديله‌جكى بيلديرلمش وقوميسيون مضبطه‌سنده دخى توحيد وتحويل اولنه‌جق سالف‌الذكر ب ، ث ، د ترتيبلرندن اليوم يتمش مليون بش يوز اوتوز اوچ بيك طقوز يوز قرق بر ليرا استرلين مقدار اعتباريلك تحويل موجود اولوب بونك پياسه فيئاتلرى اوزرينه بدلاتى يكرمى ايكى مليون يوز يتمش بيك طقوز يوز سكسان ليرايه بالغ اولديغى حالده موسيو روويه بوكا مقابل اخراج ايديله‌جك اوتوز ايكى مليون اوچ يوز بوقدر بيك ليرا مقدار اعتباريلك تحويلات جديده‌نك يكرمى سكز مليون سكز يوز اون بش بيك يوز يكرمى ليرالغنى ترتيبات ثلثهٔ مذكوره تحويلاتنك مبادله‌سنه ، قصور اوچ مليون بش يوز آلتمش بر بيك اوچ يوز اون طقوز ليرالغنى مبادله مصرفنه اعطا ايده‌جكنى وبوندن فضله قالير ايسه آنى دخى احتياط اقچه‌سنه علاوه ايليه‌جكنى بيان ايتمكده اولوب اشبو اوتوز ايكى مليون بوقدر بيك ليرالق تحويلات قرق بر سنه اوچ ماه ظرفنده وتوحيد اجرا اولنميوبده حال حاضر دوام ايتديكى صورتده ديون حاضره برنجى ترتيبنه نظراً بر برى اوزرينه يوزى اللى اعتباريله اوتوز يدى سنه بوقدر آى ظرفنده امحا ايديله‌جكندن هرايكى صورته كوره ويريله‌جك فائض ورأس‌المال مقدارلرى لدى‌الموازنه توحيدك اجراسى حالنده اون‌مليون طقوز يوز آلتمش بيك كسورليرا فضله اقچه اعطا قلنه‌جغى وبوفضله‌نك آلتى مليون كسور ليرالغى توحيد وتحويلك اجراسنده مدت تأديه‌نك درت سنه اوزامسيله بومدت ظرفنده سنوى ويريلمن تخصيصاتدن وقصور درت مليون كسور بيك‌ليرالغى دخى توحيد ديون ايچون تخصيصى ايستنيلن تقسيط سنوينك شمديكنه نسبتله تزايد ايده‌جك يوز اونر بيك ليرا فضله‌سندن تركب ايده‌جكى وفضله‌يه مقابل ترقيات آتيه‌نك يوزده يتمش بشندن بشقه خزينهٔ جليله‌جه مالاً برفائده كورولەمديكى بيان اولنمشدر . بوبابده اول واخر شرفصادر اولان ارادات سنيهٔ حضرت خلافتپناهى احكام جليله‌سى اوزره توحيد ديون اجراسى تشبثى اصحاب

تحویلاتك محافظهٔ حقوقیله برابر خزینهٔ جلیله‌جه‌ده منفعت نقدیه حصولی امینه‌سندن منبعث اولوب لایحهٔ متقابله دخی بومطالعه اوزرینه تنظیم قلنمش اولدیغی حالده موسیو روویه‌نك اشعاراتنه نظراً الیوم دیون عمومیه‌جه استیفا قلنان وارداتدن کرك خزینهٔ جلیله وکرك جهت اخری ایچون حصه افرازینه موافقت اولنمیوب یالکز تخصیص ایدیله‌جك تقسیط سنوینك فضله‌سنك یوزده یکرمی بشی فوق‌العاده ایفای دیونه عائد اولمق اوزره یوزده یتمش بشی حکومت سنیه‌یه ترك ایدیله‌جکی آکلاشلمش اولدیغندن ایشبو هرجهتی توضیح وتشریح ایله تکلیف واقعك رد وقبولی بحثنده بالاطراف جریان ایدن مذاکرات نتیجه‌سنده الیوم دیون عمومیه‌یه متروك اولان وارداتك مصارف اداره‌دن ماعداسی کاملاً دیونك فائض ورأس المالنه ویریله‌رك خزینهٔ جلیله‌جه براقچه استفاده اولنه‌مدیغی کبی واردات مذکوره‌نك ترقیات آتیه‌سندن ویکی کمرك تعرفه‌لرینك تطبیقندن وپاتنت رسمنك احداثندن وتمغا نظامنامه‌سنك اصلاحندن طولایی ترتب ایده‌جك فضله‌لر دخی حسب المقاوله دیون مذکوره‌یه موعود اولمسنه وتکلیف واقع حکمنجه دیون مذکوره ایچون تخصیص ایدیله‌جك تقسیط سنوینك فضله‌سنك یوزده یکرمی بشی فوق‌العاده ایفای دیونه ویوزده یتمش بشی طوغریدن طوغری‌یه حکومت سنیه‌یه عائد اوله‌رق الیوم یتمش ملیون بوقدر بیك لیرا راده‌سنده بولنان دیونك مقداری دخی نصفندن آشاغی‌یه تنزل ایده‌جکنه کوره تکلیف واقعك شمدیکی حاله نسبةً فرق وفائده‌سی بدیهی اولوب هرایکی صورتك حساب وموازنه‌سنه کلنجه الیوم موجود اولان ترتیبات ثلثهٔ مذکوره تحویلاتنك فیئات جاریه اوزره بدلاتی برمنوال محرر یکرمی ایکی ملیون یوز یتمش بیك بوقدر لیرا راده‌سنده اولدیغی حالده بوکا مقابل اوتوز ایکی ملیون اوچ یوز بوقدر بیك لیرالق تحویلات اخراج اولنه‌جغنه نظراً اراده‌ده اون ملیون لیرا قدر برفرق کورونمکده ایسه‌ده ترتیبات ثلثهٔ مذکوره تحویلاتنك فیئات جاریه اوزرینه بدلاتی اولان سالف الذکر یکرمی ایکی ملیون بش یوز یتمش بیك بو قدر لیرا نقد و بونك مبادله‌سنه تخصیص ایدیله‌جك یکرمی سکز ملیون سکز یوز بو قدر بیك لیرالق تحویلات مقدار اعتباری اولدیغندن اشبو تحویلاتك یوزده یکرمی نقصانیله نقده تحویلی فرض اولنسه یکرمی اوچ ملیون اللی ایکی بیك کسور لیرایه تنزل ایدرك وبونك ترتیبات ثلثهٔ مذکوره‌نك فیئات جاریه اوزرینه بدلاتی اولان آنف الذکر یکرمی ایکی ملیون یوز یتمش بیك لیرا

ایله موازنه‌سنده سکز یوز سکسان بیك لیرا تفاوت کورونه‌رك بوده یکرمی ایکی ملیون یوز یتمش بیك لیرایه نسبةً اصحاب تحویلاتی مبادله‌یه اماله ایچون یوزده درت نسبتنده بر ضمیمه دیمك اولوب اکرچه مبادله مصرفی ایچون تخصیصی ایستنیلن اوچ ملیون بش یوز اللی یدی بیك بو قدر لیرالق تحویلك نه مقداری مبادله مصرفنه تأدیه ونه‌قدری فضله قالوبده احتیاط اقچه‌سنه علاوه ایدیله‌جکی مصرح دکل ایسه‌ده بومقدار اساساً شایان استکثار ایدوکنه وبرده استیفا اولنان دیون عمومیه وارداتی مصارف اداره‌دن ماعدا کچن سنه ایکی ملیون ایکی یوز بوقدر بیك لیرا طوتمش ایسه‌ده بومقدار بعض بقایا تحصیلاتنك انضمامندن طولایی اوسنه‌یه مخصوص بر حاصلات اوله‌رق هرسنه مصارف اداره‌دن ماعدا بومقدار حاصلات وقوعی امنیت بخش اوله‌مامسنه بناءً تقسیط سنوی اولمق اوزره تخصیصی ایستنیلن سالف الذکر ایکی ملیون ایکی یوز طقسان بیك لیرا یرینه وارداتك مساعده‌سی نسبتنده ایکی ملیون یوز یتمش بیك بش یوز لیرا تقسیط سنوی تخصیص ایله بوندن تحویلات ممتازه تخصیصاتی اولان درت یوز اوتوز بیك بش یوز یتمش ودمیر یوللر تحویلاتی ایچون تخصیص ایدیله‌جك ایکی یوز قرق بیك لیرا بعد التنزیل قصور بر ملیون بش یوز بیك لیرانك قارشیلق اتخاذیله ینه سنوی یوزده درت فائض وبر رأس المال [۱] ویرلمك اوزره اوتوز ملیون لیرالق تحویلات اخراجی تقدیرنده ترتیبات ثلثهٔ مذکوره تحویلاتی بقیه‌سنك مبادله‌سیله مصارفنه کفایت ایده‌جکی وبو حالده الیوم دیون عمومیه اداره‌سنجه جبایت اولنان مبالغدن فضله بر شی ویرلمه‌مش اوله‌جغی جهتله قومیسیون مضبطه‌سنده کوستریلن اون ملیون بوقدر بیك لیرا زیانك درت ملیون کسور بیك لیراسی بونکله قپادلمش اوله‌جغی کبی التی ملیون بو قدر بیك لیراسی دخی مدت فرقی اولوب وارداتك ترقیاتندن فوق العاده اطفای رأس الماله تخصیص ایدیله‌جك یوزده یکرمی بشدن وتحویلات جدیده‌نك بورسه‌فیئاتیله امحاسندن اشبو مدت فرقنك دخی قارشیلاشمسی مأمول ایدوکندن موسیو روویه‌نك تکلیف ایلدیکی اوتوز ملیون اوچ یوز بو قدر بیك لیرالق تحویلك اوتوز ملیون لیرالغه قصریله بر منوال معروض ایکی ملیون یوز یتمش بیك بش یوز لیرا تقسیط سنوی

---

[۱] مجلس وکلانك قراری بومرکزده ایدی یعنی رأس المال تأدیه‌سنه یوزده بر تخصیصی تنسیب اولنمشدی . انفصالدن صوکره بوقرار تبدل ایتدیکندن اطفای دین مدتی تزاید ایتمشدر .

تخصیص اولنه‌رق بونك درت یوز اوتوز بش بیك بش یوز لیراسنك تحویلات ممتازه‌یه وایکی یوز قرق بیك لیراسنك دمیر یوللر تحویلاتنه وبر ملیون بش یوز بیك لیراسنك دخی اوتوز ملیون لیرالق تحویلات جدیده‌نك فائضنه ورأس‌المالنه اعطا قلنمسی وسالف‌الذکر ایکی ملیون یوز یتمش بیك بش یوز لیرا تقسیط سنویدن فضله حاصلات وقوعنده اندن ویکی کمرك تعرفه‌لرینك تطبیقندن وپاتنت رسومنك احداثندن وتمغا نظامنامه‌سنك اصلاحندن ورژی اداره‌سنك صورت اخری‌یه افراغیله حصولی مأمول اولان ترقی حاصلاتندن طولایی ترتب ایده‌جك فضله‌نك یوزده یکرمی بشی فوق‌العاده اطفای دیونه ویوزده یتمش بشی طوغریدن طوغری‌یه حکومت سنیه‌یه عائد اولمسی ودمیر یولی تحویلاتی ایچون تخصیص ایدیله‌جك مذکور ایکی یوز قرق بیك لیرا تخصیصات ایله دمیر یوللر تحویلاتی دخی تحویلات جدیده ایله امحا ایدلمك اوزره مجدداً برقرعه پلانی ترتیب ایدلمسی والیوم دیون‌عمومیه ایچون ویرلمکده اولان اداره مصارفی قابل تصرف ایدوکندن بوندن یوز بیك لیراسنك تنقیص اولنمسی واکرچه موسیو رووی‌یه‌نك مکتوبنده اشبو ترتیباتدن طولایی حکومت سنیه‌نك طوغریدن طوغری‌یه هیچ برفدا کارلق ایتمیه‌جکی مندرج ایسه‌ده هرحال واحتماله قارشی دیون عمومیه‌یه مودوع اولان واردات تحویلات ممتازه ودمیر یوللر تحویلاتی تخصیصاتیله تحویلات جدیده فائض ورأس‌المالی ایچون مخصص اولان برملیون یوز یتمش بیك بش یوز لیرایه وادارهٔ عمومیه مصارفنه کفایت ایتمدیکی حالده کرك دیون عمومیه تخصیصاتی وکرك ادارهٔ عمومیه‌سی مصارفی حاصلات موجوده‌دن ویریله‌رك اکمال نقصان ایچون وقتاً من الاوقات خزینهٔ دولتدن بشقه برشی آرانیامسی شرطنك تقیید وتصریح اولنمسی صورتیله موسیو رووی‌یه‌نك تکلیفنك بالتعدیل قبولی تنسیب اولنمشدر. وصورت معروضه موسیو رووی‌یه‌نك تکلیفی وجهله الیوم دیون عمومیه‌جه استیفا اولنان وارداتدن خزینهٔ جلیله‌یه وجهت اخری‌یه حصه تفریق اولنمقسزین وارداتك مساعده‌سی نسبتنده بر تعدیل اولمغله موسیو رووی‌یه طرفندن نظر مطالعه‌یه آلنه‌جغی ملحوظدر . مراقبهٔ مالیه حدوثی بحثی دخی تأمل اولندقده کرك تحویل دیون اجراسنده وکرك حال حاضرك دوامنده حکومت سنیه‌جه ایفای تعهد اولندقجه مراقبهٔ مالیه ظهورینه محل اولمیه‌جغندن سایهٔ انتظام وایهٔ حضرت پادشاهیده دیون عمومیه اداره‌سنك تأسسندن بری التزام اولندیغی‌وجهله حکومت

سنيه‌جه ايفاى تعهده اهتمام ايله بويله برحال واحتماله سبب ويرلمه‌مسى شايان اعتنا موادندر . بو ايشك برده جهت سياسيه‌سى اولوب اودخى المانيا سفيرينك بالدفعات وقوع بولان تبييناتنه مستند وانك‌ده خلاصهٔ مهمه‌سى بغداد خط كبيرينك انشاسى ومشكلات حاضرهٔ ماليه‌نك اندفاعى خصوصلرنده اوروپا افكار عموميه‌سنه وسرمايه‌دارانه امنيت كلمسى ايچون موسيو روويه‌نك لايحه‌سنك اساس اتخاذيله اودائره‌ده توحيد ديون قرارينك تعجيلى لزومنى مبين بولنديغندن شوملاحظات اقتضاسنجه ذكر اولنان لايحه‌نك اساساً قبولنده منافع سياسيه دخى كوروله‌رك ميانهٔ بندكانه‌مزده تنسيب اولنان تعدبلاتى بالاده عرض واتيان قلنمشدر . برده قرار معروض تحويلات جديده ايچون يوزده درت فائض وبررأس‌المال ويرلمك حسابنه‌مستند اولوب رأس‌المالك يوزده‌يارمه تنزيلى تقديرنده رأس‌المال تخصيصاتندن سنوى يوز آلتمش بيك ليرا تصرف ايديله‌جكنه وبونك قارشيلق اتخاذيله اوچ مليون ايكيوز بيك ليرا مقدار اعتباريسنده اله اچه‌كچه‌جكنه بناءً بو صورت دخى موضوع بحث اولمش ايسه‌ده يوزده بر رأس‌المال اعطا اولنور ايسه تحويلات جديده‌نك نهايت قرق بر سنه ويوزده يارم رأس‌المال تأديه اولنور ايسه اللى آلتى سنه ظرفنده امحاسى وبوحال تخصيصات معينه‌نك اون بش سنه دها دوام اعطاسيله برابر ديون عموميه اداره‌سنك دخى اوقدر مدت ادامه‌سى لازم كله‌رك خزينه‌يه ضررى موجب اوله‌جغى تعين ايتمسيله رأس‌المال اچه‌سنك ينه‌يوزده برده براقلمسى مرجح كورونمش اولمغله نزد عالئ حضرت پادشاهيده رهين تنسيب بيورلديغى حالده قرار مشروحه توفيقاً حقوق مشاورلرى معرفتيله برمكتوب قلمه آلنوب موسيو روويه‌يه تبليغى علاوهٔ مذاكرات قلندى ايسه‌ده اولبابده وقاطبهٔ احواله امر وفرمان حضرت ولى‌الامر كدر .

٢ ربيع الاخر ٣٢٠ و ٢٦ مايس ٣١٨

تذكرهٔ خصوصيه

فرانسه سفيرى بوكون باب‌عالى‌يه كله‌رك جمعه كونى حضور همايون حضرت خلافتپناهيده شرفشوله نائل اولديغى اثناده توحيد ديون حقنده اولان آرزوى عالى‌يه دائر وساطت عاجزانه‌سله بعض تبليغات تلقى ايده‌جكى كنديسنه بيان

بیورلمش اولدیغندن بونی استنبا ایچون کلدیکنی سویلمشدر . بوخصوص حقنده بوکون بالواسطه شرف واقع اولان ارادات سنیهٔ حضرت خلافتپناهیدن بری روم ایلی شمندوفرلری تحویلاتنك تسویهٔ جدیده‌یه داخل اولمدیغی ماده‌سی ایسه‌ده مذکور شمندوفر تحویلاتنك تخصیصاتی متصور اولان صورت تسویه داخلنده‌در. حتی بونلرك تخصیصات سنویه‌سی ایچون قرعه اصولیله ویاخود خزینه‌یه فائده‌لی دیکر برصورتله برقرار اتخاذی مجلس وکلانك تصورات معروضه‌سی جمله‌سندن ایدی . بناءً علیه بوخصوصك ترکیله تفکر واراده بیوریلان مواد سائره موضوع بحث ایدیله‌رك سفیر مشارالیهه دینلدی که توحید دیون ایشنه تشبث اولندیغی صره‌ده بومعامله‌نك ایفاسیله خزینهٔ دولته برخیلی اچه ویریله‌جکی وتوتون ادارهٔ حاضرهٔ انحصاریه‌سنك تعدیلیله کذلك خزینه‌یه برفائدهٔ کلیه ترتب ایلیه‌جکی وریختملر مبایعه ایدیله‌جکی سویلنمش ایکن تکالیف حاضره بونلری وعاجلاً برفائدهٔ مالیه‌یی تأمین ایتمیور . تجارت معاهده‌لرینك منفعتمزه عقد اولنه‌جغندن بحث اولنیور ایسه‌ده اودخی یاپیلدیغی حالده اشیای تجاریه‌نك سربستیٔ مرورینی استلزام ایده‌جکندن ادوات ناریه وسائر ادوات ممنوعه‌نك مملکته بالسهوله داخل اوله‌جغی ملحوظدر. [۱] موسیو قونستان جواباً تخصیصاتی دیون عمومیه اداره‌سنه مودوع اولان تحویلات ثلثه ایله شمندوفر تحویلاتنك توحید وتنسیقی معامله‌سی بشقه وانلرك خارجنده اولان دیکر مستقرضاتك شکل اخره افراغیله بر معاملهٔ مالیه یاپیلمسی دخی بشقه ایشدر . ایکنجیسندن خزینه‌یه اچه قاله‌بیلیر ایسه‌ده برنجیسندن یعنی توحید دیوندن طولایی سندات حاملرینك حکومت سنیه‌یه فضله پاره ویرملرینه ایشك تحملی یوقدر . بوماده‌یی تا ابتدای مصلحتده مکرراً عرض وبیان ایتدیکم کبی مؤخراً بالدفعات باب‌عالی‌یه‌ده سویلمشدم . توحید دیونك فائده‌سی اعتبار مالی‌یه خدمتدن و واردات اتیه فضله‌لرینك خزینه‌یه رجعتندن عبارتدر . معاهدهٔ تجاریه عقد اولندیغی حالده اشیای ممنوعه‌نك مرورینه طریق آچلمسی قابل دکلدر . بالعکس کرك بومعاهده‌لر یاپیلسون کرك یاپیلمسون اشیای ناریه وسائر مواد مضره‌یی منع ایتمك حکومت سنیه‌نك هروقت حقوقی اقتضاسندن اولدیغی کبی بوحقوقك دائما طانمسی دخی دولتلرجه طبیعیدر . یالکز شونی بیان ایدرم که کچنده حضور همایون حضرت پادشاهیده مثول شرفنه نائل اولدیغمده

[۱] بو ملاحظه ذات شاهانه‌نکدر .

طرف اشرف حضرت پادشاهيدن توحيد ديون خصوصنده برخدمت وتسهيلات كوسترمكلكم آرزوسى اظهار بيورلديغندن اكر روويه‌نك تكليفى قبول اولنور ايسه آندن‌صوكره دوئچه‌بانق استقراضى وامثالى استقراضلر ايچون دخى برصورت تسويهٔ ماليه ياپيلمسى ممكندر . اوحالده بويله برتسويهٔ ماليه ايچون طرف دولتدن ارائه ومقرضلر طرفندن قبول اولنه‌جق تأمينات اوزرينه درت، بش مليون ليرالق براستقراض عقدى ممكن اوله‌بيلير. بونك ايچون چاليشه‌جغمى وبرده توحيد ديون مصارفنجه بعض تنزيلات اجراسى ايچون مقتدر اوله‌بيله‌جكم مساعى‌يى موسيو روويه نزدنده صرف ايده‌جكمى حضور عالى‌يه عرض ايتمش ايدم . شمديده بونلرى تكرار ايدرم . اكر موسيو روويه‌نك لايحه‌سنى قبول ايدرسه‌كز بوخصوصلرده دلالتده قصور ايتمم ، ديمسنه مقابل روويه لايحه‌سيله مجلس وكلا لايحه‌سى آره‌سنده خيلى فرق وار ايدى . حالبوكه موسيو روويه‌نك اخيراً واسطهٔ تبليغ اتخاذ ايتديكى پارس باش شهبندرى الى لئون بك معرفتيله كلن تكليفندن يوزده بر آمورتيسمانك يوزده يارمه تنزيلى تكليف اولنيور . بوايسه بوسبتون قبوله شايان كورونمه‌مشدر. چونكه رأس‌المال تأدياتنك يوزده‌يارم نسبتنده اجراسى ديون عموميه‌نك امحاسى مدتنى تمديد ايده‌جكدر . برده مجلس وكلا قرارى جمله‌سندن اولمق اوزره شايد ايلريده ديون عموميه تخصيصاتى كفايت ايتميه‌جك اولور ايسه ظهور ايده‌جك آچيغك اكمالندن خزينهٔ دولتك مسئول اولمامسى شرطى تكليف اولنمشدى . لئون بك واسطتيله ويريلن تكليفده بزجه مهم اولان بو شرطك قبولى حقنده صراحت كافيه كورولمه‌مدى. حالبوكه موسيو روويه ايله سلفم زمانده جريان ايدن معامله‌يى تماميله بيله‌ميور ايسه‌مده طرفمه كوندرديكى مكتوبلرك برنده معاملهٔ توحيديه خزينهٔ دولته بر فدا كارلق تحميل ايتميه‌جكنى صراحةً يازمش ايدى . خزينه‌جه اختيار فدا كارى اولنمامسى ايسه دمينمدن ديديكم كبى شايد ايلروده ابعد احتمال اوله‌رق ديون اداره‌سنك تخصيصاتى لسبب من الاسباب ووقتاً من الاوقات تأديات معينه‌يه كفايت ايتمز ايسه آچيغى قپاتمغه حكومت سنيه‌نك ضامن اولمسيله حاصل اولور. بناءً عليه بو شرط بزجه مهمدر ، دينلدى . اكا جواباً دخى موسيو قونستان روويه‌نك اولجه تكليف ايتديكى يوزده بر رأس المالك يوزده يارم نسبتنده اولمسنى تكليف ايلمسى سزك تكليفكزك كندى حسابنه موافق كلمه‌مسندن نشأت ايتمش

ایدی . اکر انك اولکی تکلیفنی قبول ایدرسه کز اوده آمورتیسمان تخصیصاتنی
ینه اولکی تکلیفی کبی یوزده بر نسبتنده ابقا ایدر . یالکز آچیق ظهوری
احتمالی تحقق ایتدکده بوندن خزینهٔ دولتك مسئول اولمامسی نقطهسنده
اصرار ایلر ایسه کز بنده پارسه کیتدیکمده دمیندن سویلدیکم کبی دوئچه بانق
استقراضنك وسائر مستقرضاتك تنظیمیله او صره ده درت ، بش ملیون لیرالق
بر استقراض عقدینه وتوحید دیون مصارفنجه تنزیلات اجراسنه چالیشیرم ،
دیمش وکندیسی اوکمزدهکی چهارشنبه کونی آلافرانغه ساعت برده
حرکت ایدهجکندن بوبابده نه قرار ویریلهجك ایسه حرکتندن اول طرفنه
بیلدیرلمسی لزومنی وبرده ایشك یا کلش آکلاشلمامسی مقصدینه مبنی اولملی که
توحید دیون خصوصی بشقهودیکر مستقرضاتك تنظیمیله انك ضمننده براستقراض
یاپیلمسی مادهسی بشقه اولدیغنی ده علاوه وتکرار ایلمشدر . موسیو رووینك
بالواسطه کلن تکلیفی اوزرینه کچن چهارشنبه کونی مجلس وکلادن تقدیم اولنان
مضبطهده تکلیف سابقمزك محافظهسی لزومی عرض اولنمش ایسهده بوقراری
ایجاب ایدن اسبابدن بری که امحای دیون مدتنك تمدیدیله مصارف زائده وقوع
بولمامسی ایچون آمورتیسمان تخصیصاتنك اولکی تکلیف وجهله یوزده برنسبتنده
اولمسیدر . موسیو قونستان موسیو رووینك اولکی تکلیفی قبول اولنور ایسه
کندیسیده صوکرهدن واقع اولان بوتکلیفی کری آلهجغنی بیان ایلدیکندن ودیکر
برسبب که دیون عمومیه تخصیصاتنك قرارلاشدیریلهجق مقداره نسبةً ایلریده
نقصانی ظهور ایدر ایسه اونقصانی اکمال ایتمك خزینهٔدولته عائد اولمامسی حقندهکی
ملاحظهدر . یالکز بونقطه اوزرنده اصرار ایدلمسنی موافق کورمش اولدیغندن
بوحالده موسیو رووینك اولکی لایحهسی ایله حکومت سنیهنك تکلیفی بینندهکی
فرق، توحید اولنهجق دیون رووینك تکلیفی وجهله اوتوز ایکی ملیون ویاخود
مجلس وکلا قراری وجهله اوتوز ملیون لیرا درجهسنده اولمسندن عبارت
بولندیغندن تنسیب بیورلدیغی حالده موسیو قونستانی توسطه اماله ایچون
تحویلات جدیدهنك مقداری حقنده رووینك تکلیفی قبول اولنمسنك ویاخود
اولنمامسنك مجلس وکلاده مذاکرهسی ویاخود هرنه صورت اراده بیوریلور ایسه
اولوجهله ایجاب حالك اجراسی منوط رأی عالیٔ حضرت پادشاهی اولدیغنك،

حضور عالیٔ ملوکانه‌یه عرض وابلاغی خصوصنـه همت والالرینك مصروفیتی متمنادر افندم .

۲٤ ربیع الاول ۳۲۰ و ۱۷ حزیران ۳۱۸
امضا : صدراعظم
سعید

طرف صدارتدن ۲۵ ربیع الاخر ۱۳۲۱ و ۲۱ تموز ۹۰۲ تاریخیله پارس سفارت سنیه‌سنه ارسال اولنان تلغرافنامه‌نك ترجمه‌سی صورتیدر

زیرده محرر تلغرافنامه‌یی موسیو روویه‌یه تبلیغ ایتمکـز متمنادر .

طرف عالیکـزدن اخیراً وقوع بولان تکلیفات اوزرینه معـاملهٔ توحیدیه حقنده اتخاذ اولنان قراره دائر مجلس وکلاجه تنظیم اولنان مضبطه بوکره تصدیق عالی‌یه اقتران ایتمش اولدیغندن بوبابده اتخـاذ بیوریلان قراری ذات عالیلرینه اشعاره مسارعت ایلرم .

اولاً — حکومت سنیه تحویلات جدیدهٔ موحده‌نك تداوله اخراجی ایچون لایحه‌کزده تکلیف اولندیغی وجهله اوتوزایکی ملیون لیرای عثمانی‌یی قبول بیورر. آمورتیسمان مقدارینـك یوزده بر اوله‌رق ایفاسنه قرار ویرلمشـدر . تحویلات ممتازه ایله روم ایلی دمیر یوللری ا کرامیه‌لی تحویلاتنه مخصوص مبـالغ لایحه‌کز موجبنجه قرارلشدیریله‌جق ودیون عمومیه‌نك واردات معینه‌سی فضله‌سی تکلیفکزه توفیقاً حکومت سنیه ایله دیون عمومیه اداره‌سی بینده یوزده یتمش بشی حکومت سنیه‌یه ویکرمی بشی ادارهٔ مذکوره‌یه عائد اولمق اوزره تقسیم ایدیله‌جکدر .

ثانیاً — حکومت سنیه تحویلات ممتازه ایله روم ایلی دمیر یوللری ا کرامیه‌لی تحویلاتنك وتحویلات جدیدهٔ موحده‌نك تسویهٔ تقاسیطی ودیون عمومیه اداره‌سنه ترك وتخصیص اولنان وارداتك عدم کفایتی تقدیرنده هیچ بروقت وهرنه سـببه مبنی اولور ایسـه اولسون هیچ برمسئولیت وتعهد جدید قبول ایتمیه‌جکنه دائر اولان بیانات سابقه‌سنی تجدید وتکرار بیورر .

ثالثاً — حکومت سـنیه تحویلات بدلاتیله پول ونشریات وسـائره مصارفی

واحتیاط اقچه‌سی واحوال مماثله‌یه کوره تعیین قلنه‌جق قوماسیون بدلی تنزیل اولندقدن صوکره فضله‌سنك خزینهٔ جلیله‌یه ویا احتیاط اقچه‌سنه عائد اولمسنی آرزو بیورور . فضلهٔ مذکوره‌نك بونلرك هانکیسنه عائد اوله‌جغی مقاولهٔ قطعیه‌ده تعیین ایدیله‌جکدر . طرف عالیلرندن تکلیف اولنان لایحه حکومت سنیه جانبندن بوصورتله قبول ایدلمش بولندیغنه و (ثانیاً) اشارتلی فقره‌ده مندرج شرط ایسه طرف عالیلرندن مقدما اعطا اولنان تأمیناتك مضمونی دیمك اولدیغنه نظراً معاملهٔ توحیدیه تفرعاتیله روم ایلی دمیر یوللری اکرامیه‌لی تحویلاتی ایچون تعیین ایدیله‌جك یکی آمورتیسمان اصولنك قریباً برمقاولهٔ قطعیه ایله قرارلاشدیریله‌جغی امیدنده‌یم . بووسیله ایله طرف عالیکزدن حقمزده اظهار اولنان آثار خیر خواهیدن طولایی بیان تشکر ایدر وبومذاکراتی برمقاوله شکلنه افراغ ایچون ایجاب حالی اجرا ایتمك اوزره اشعارات اصیلانه‌لرینه انتظار ایلرم .

امضا : صدراعظم

سعید

بالذاة قلمه آلدیغم ۲ ربیع الاخر ۳۲۰ و۲۱ تموز ۳۱۸ تاریخلی مجلس وکلا مضبطهٔ معروضه‌سی صورتیدر

بودفعه پارسدن عودت ایدن فرانسه سفیری موسیو قونستان کچن جمعه کونی نزد صدارته کله‌رك توحید دیونه وکمرك تحویلاتی اوزرینه یکیدن برمعاملهٔ تبدیلیه اجراسیله استقراض عقدینه واستانبول ریختملرینك مبایعه‌سنه متعلق اولمق اوزره صورت خصوصیه وغیر رسمیه‌ده بعض تبلیغاتده بولنمشدر . مشارالیهك بوبابده کی افاداتی پارس سفارت سنیه‌سندن واقع اولان اخبارات معروضه‌یی تأییددن عبارتدر. شویله که مالیه خزینه‌سنك شوصره‌ده کمرك تحویلاتی اوزرینه بر معاملهٔ استقراضیه‌یه تشبث ایتدیکی پارسجه مسموع اوله‌رق موسیو رووی‌ه‌نك رأیجه استقراض جدیدك سنداتنی فیئات لایقه‌سیله بورسه‌یه قبول ایتدیرمك اسبابی اولدن تهیه اولونمیوبده تحویللر علی العمیا اورته‌یه چیقاریله‌جق اولور ایسه حکومت سنیه بوخصوصده متضرر اوله‌جغندن ماعدا بواستقراض سنداتنك تدنئ فیئاتی دائرهٔ انحصاریه‌ده قالمیوب سائر تحویلات عثمانیه‌نك فیئاتنی‌ده تنزله اوغراده‌جغی

واوحالده توحید دیون معاملهسنك فائدهمزه موافق صورتده فعله کلمسی یکیدن اعادهٔ مالیه متوقف واوده اوچ ، درت سنهیه محتاج اولهجغی جهتله شومحذورك اوکنی آلهجق همده عقد استقراضده حکومت سنیهنك مقصدینی حاصل ایدهجك وتوحید دیون معاملهسنی تعجیل ایلیهجك تدبیر کمرك تحویلاتنك تنزیل فائضیله دیکر سنداته تبدیلی معاملهسنی توحید دیون معاملهسنك توحیدینه تعلیق ایتمکله حصوله کلهجکی وچونکه توحید معاملهسی فعله کلنجه حکومت سنیهیه اوچ ، درت ملیون اقراضی ممکن اولمغله برابر دیون عمومیه واردات آتیهسی فضلهلرندن یوزده یتمش بشنك بعدما خزینهٔ دولته عائدیتی تقریر واعلان اولندیغی کبی او واردات اوزرینه ده بر استقراض یاپیلهجغی وفقط او وقته قدر مالیهمزك احتیاجات عاجلهسنی طوردیرمهنك عدم امکانی مواد مسلمهدن اولمسیله موسیو روویهنك شو اخطاری قبول وکمرك استقراضی اوزرینه معاملهٔ تحویلیه اجراسی اکا احاله اولنورسه مصارف مستعجلهنك تسویهسی ایچون خزینهیه برقاچ یوز بیك لیرا اوانس ایدیلهجکی مشار الیه طرفندن افاده اولندیغی کبی موسیو قونستان استانبول ریختیملرندنده بحث ایدرك بونلرك اشتراسی حقنده کی ارزوی عالیی تسهیل ایتمك کندیسنجه ملتزم ایسهده ایشی اشکال ایدن شی ریختمك بدل مقرر ایله اشتراسنه اقتضا ایدن اقچهیی تدارکه حال حاضر مالیدن طولایی خزینهجه امکان حالی اولمامسی کیفیتی اولمغله کندیسی بو بابده بر صورت تسهیلیه اولمق اوزره ریختمك حقوق تصرفیهسی اراضی ومخزنلر وباق واپورلری امتیازی کبی اقسام عدیدهیه منقسم اولمسیله هر قسمك بدلی تدریجاً تسویه اولنمسنی وبر قسمك اقچهسی ویرلدکجه او قسمك حق تصرفی حکومته انتقال ایلمسنی دوشوندیکندن بو صورت حکومت سنیهنك ده رأینه توافق ایدرسه او یولده صورت تسهیلیه ارائه اولنهجغنی وبرده شمدیکی شرکت امر اداره‌ده تجربه ووقوف حاصل ایتمسیله اداره خصوصنه ریختمك مبایعهسندن صوکره‌ده شرکت مذکوره مأمور ایدیلهجك اولورسه حکومت سنیه شرکتك تجاربندن استفاده ایلمش اولهجغی مقام اخطارده علاوه ایتمشدر . بو کونکی مجلس عاجزانهمزده بو اوچ خصوص مذاکره وتدقیق اولندی . سالف البیان کمرك تحویلاتنك تبدیلیله بر استقراض یاپیلمسنه وریختمك اشتراسنه عائد ملاحظات وقرارك بیانندن اول امر وفرمان

همایون ملوکانه موجب عالیسنجه توحید دیون حقنده بعض توضیحاتك صورت مجتمعه‌ده اوله‌رق تکرارینه لزوم کورونمشدر .

۷ ذی الحجه ۹۶ و ۱۰/۲۰ تشرین ثانی ۱۸۷۹ تاریخیله دیون عمومیهٔ عثمانیه‌نك صورت تسویه‌سی حقنده تقرر ایدن مقاولات اوزرینه تنظیم واعلان قلنان نظامنامه اقتضاسنجه دیون‌عمومیه (آ ، ب ، ث ، د) ناملریله درت‌ترتیبه منقسمدر. اولجه ده عرض اولندیغی اوزره برنجی ترتیب یدی ملیون سکسان اوچ بیك سکز یوز یتمش اوچ لیرا استرلین اولوب حین مبایعه‌ده اصحابی ظهور ایتمیان التمش اوچ بیك طقوز یوز طقسان لیرا تنزیل اولندقده باقیسی یدی ملیون یوز اون طقوز بیك سکز یوز سکسان ایکی لیرادر واشبو (آ) ترتیبی کاملاً تأدیه اولنمشدر . ایکنجیسی‌که (ب) ترتیبیدر . اون ملیون ایکی یوز قرق بر بیك قرق سکز لیرادر . حین مبایعه‌ده صاحبلری چیقمیانلرك تحویلاتی وتقریباً یوزده ایکی حسابیله ضایعاتی ایکی یوز سکسان طقوز بیك درت یوز طقسان لیرا اولمغله ماعداسی طقوز ملیون طقوز یوز اللی بر بیك بش یوز اللی سکز لیرایه بالغدر . اوچنجیسی‌که (ث) ترتیبیدر . مبایعه‌ده صاحبی ظهور ایتمیانلره وتقریباً یوزده ایکی حسابیله ضایعاتنه سکز یوز طقوز بیك سکز یوز قرق اوچ لیرا اخراج اولندقده اوتوز ملیون ایکی یوز یکرمی ایکی بیك التی یوز التمش سکز لیرا قالییور . دردنجیسی‌که (د) ترتیبیدر . اصلی قرق اوچ ملیون طقوز یوز التمش سکز بیك اوچ یوز طقسان التی لیرا اولوب صاحبی چیقمیانلرك حصه‌لری ویوزده ایکی ضایعاتی بعدالطرح باقیسی قرق ایکی ملیون سکز یوز اوتوز بش بیك بش یوز التمش التی لیرادر . مع مافیه مقدم دخی عرض اولندیغی وجهله تحویلات جدیدهٔ موحده ایله حین استبدالنده ضایعات متحققه‌نك مقداری الحالة هذه (آ) ترتیبنه قیاساً تخمین اولنمش اولان درجه‌یی تجاوز ایدر ایسه انك ده تنزیلاته علاوه یعنی موجود صحیحه اعتبار اولنمسی مقتضی وتحویلاتك مقدار صحیحنك تعیینی ایسه مبادله معامله‌سنك نتیجه‌سنه معلق اولمق امر طبیعیدر . یوقاریده بیان اولندیغی اوزره (آ) ترتیبی تداولدن النمش اولدیغندن انك بدلاتی ده داخل اولدیغی حالده دیون عمومیه اداره‌سنك تاریخ تأسیسندن شمدیه قدر تحویلات مبحوثه‌نك عمومنه ادا اولنان مبالغ بدایت مصلحتده مالیه نظارتنك ریاستنده یاپیلان قومیسیونك مضبطهٔ عاجزانه‌سیله عرض حضور عالی قلنان

مضبطه‌سنه مربوط حساب جدولى حكمنجه اون طقوز مليون اوچ يوز طقسان بش يبك يدى يوز اوتوز اوچ ليرا استرلينلدر وقصورى اولوب اليوم تداولده بولنان (ب ، ث ، د) ترتيبلرينك قيداً مقدارى يتمش مليون بش يوز اوتوز اوچ بيك طقوز يوز قرق بر ليرادر . جدول مذكورده محرر بورسه فيئاتنه نظراً تحويلات باقيهٔ ثلثه‌دن (ب) ترتيبنك يوز غروشلغى اللى بر غروش و (ث) ترتيبنك يوز غروشلغى اوتوز بر و (د) ترتيبنك يوز غروشلغى يكرمى طقوز غروشدر . موسيو رويه كوندرديكى لايحه‌ده ايكنجى ترتيبه التمش التى واوچنجى ترتيبه قرق بر غروش التمش بش سانتيم ودردنجى ترتيبه اوتوز يدى غروش اللى سانتيم فيئات وضع ايتمشدر . توحيد ديون تكليف اولنديغى حالده تحويلات حاملرى اللرنده‌كى تحويلاتى بورسه فيئاتيله اعطايه راضى اولميه‌جقلرى جهتله موسيو رويه‌نك حساب وبيانناتنه كوره توحيد فيئاتى واميسيون فرقى كنديسنك كوستردیكى فيئات مختلفه ايله اولمق لازم كليور . بو جهتله يتمش مليون بش يوز اوتوز اوچ بيك طقوز يوز قرق بر ليرا استرلين مقدار اعتباريسنده اولديغى بالاده بيان ايديلن اوچ نوع تحويلاتك عندالتوحيد قيمتى رويه‌نك حسابى اقتضاسنجه يكرمى سكز مليون سكز يوز اون بش بيك يوز يكرمى بر ليرايه بالغ اولمشدر . بونكله برابر ديون عموميه اداره‌سنه الحالة هذه مخصص اولان واردات اشبو يكرمى سكز مليون سكز يوز كسور ليرانك يوزده درت فائض وبر رأس المالنه لازم اولان مقداردن زياده اولوب بونك سبينه كلنجه درت يوز اوتوز بيك بش يوز ليراسى تحويلات ممتازه‌نك رأس المال وفائضنه وايكى يوز قرق بيك ليراسى روم‌ايلى دمير يوللرى اكراميه‌سنه وبش يوز اللى بيك كسور ليراسى ديون عموميه‌نك مصارف اداره‌سنه مقابل اوله‌رق مجموع تخصيصات سنويه ايكى مليون ايكى يوز يكرمى بيك بش يوز ليرايه بالغ اولمش وديون عموميه مخصصاتنك تنقيصى اساسى سنديقه‌لرجه قبول اولنميه‌جغنك بيانيله مخصصات مذكوره‌نك كما كان فائض ورأس المال قارشيلغى اولمق اوزره ابقاسى وبناءً عليه مخصصاتدن فضله قالان مبالغه مقابل اوچ مليون بش يوز اللى يدى بيك اوچ يوز اون طقوز ليرالق تحويلات اخراجى موسيو رويه‌نك جملهٔ تكاليفندن بولنمشدر . بو حالده تحويلات جديده‌نك مقدارى اوتوز ايكى مليون اوچ يوز يتمش ايكى بيك درت يوز قرق ليرايه بالغ اولور . توحيد ديون مصارفى كه تمغا وقيديه ونشريات

مصرفلریدر . بونلر ایچون ایجاب ایدن وفرانسه سفیرینك بیاننه کوره مقداری اون طقوز ملیون فرانقه واران مصرفلر آنف البیان اوچ ملیون بش یوز اللی یدی بیك کسور لیرادن تسویه اولنمق طبیعی ایسه‌ده بوندن فضله قاله‌جق مبالغ حکومت سنیه‌یه ویرلمك ایستنلمیوب فضله نه قالیرسه انك احتیاط اقچه‌سنه ضمی اساسی تکلیف اولندیغندن اول واخر مجلس بندکانه‌مزجه جریان ایدن مذاکره‌ده دیون عمومیه‌نك رأس المال تخصیصاتی موسیو روویه‌نك تکلیف اخیری وجهله یوزده یارمه تنزیل اولنمیوب یوزده برنسبتنده اولمق ودیون عمومیه‌یه تودیع اولنان واردات شاید وقتاً من الاوقات ولسبب من الاسباب دیون فائضلرینی ورأس المال محسوب اقچه‌سنی ومصارف اداره‌یی ایفایه کفایت ایتمزسه نقصانی اکمالدن حکومت سنیه قطعیاً مسئول اولمامق ومبادله مصرفنجه‌ده فرانسه سفیری موسیو قونستان طرفندن صورت دوستانه‌ده وعد ایدیلن تنزیلات حد اعتدالده بولنمق شرطلریله توحید اولنه‌جق تحویلاتك اوتوز ایکی ملیون راده‌سنده اولمسنه ومواد سائره‌یه دائر روویه‌نك تکلیفنك قبول اولنمسی ومبادله مصرفی حد اعتدالده اولمق تعبیری واسع ومن کل الوجوه منفعت خزینه‌یه موافق صورتده تفسیره متحمل بر شرطی متضمن اولدیغندن توحیدیون ایشی حیز فعله تقرب ایدر ومبادلهٔ تحویلات ایچون وضع اولنان فیئاته بو یتماً حساب ایدیلن یکرمی سکز ملیونك اوتوز ایکی ملیونه قدر اوست طرفندن مطبوعات وتمغا وامثالی مصارف تسویه واحتیاط سرمایه‌سی افراز اولندقدن صوکره باقیسی بویله برمعاملهٔ مالیه‌یه دلالت ایده‌جکدره هر محلده واحوال مماثله‌ده کافی کوریلن مکلفاتك حد ونسبتنی تجاوز ایلیه‌جکی اکلاشیلیر ایسه‌ده نسبت معتدله فوقنده قالان مبالغك احتیاط اقچه‌سنه ضمنه یاخود خزینهٔ دولت ایچون النمسی اسبابنه مقاولهٔ قطعیه تنظیم اولنورکن صرف دقت اولنمسی وبرده مقدما متعلق بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی اوزرینه توحید دیون قرارینه انتظاراً تجارت معاهده‌لرینك مذاکراتنه هنوز باشلانمامش وواقعا معاملهٔ توحیدیه فعله کلمز ایسه دیون عمومیه اداره‌سی قرار نامه اقتضاسنجه معاهدهٔ تجاریه تعرفه‌لری فضله‌ینی تماماً المق حقنی حائز اولدیغندن توحید دیوندن مقدم عقد معاهداتده حکومت سنیه‌نك منفعت مالیه‌سی اوله‌مامسیله بو نقطهٔ نظردن مذاکرات مذکوره‌نك امر تأخیری مقتضای حاله موافق بولنمش ایسه‌ده چونکه بو مذاکراته بوکوندن بدأ اولنسه استحصال

نتيجه‌سى بر خيلى زمانه محتاج اولەرق حالبوكه تعرفه‌لرك نقاط مختلف فيهاسى فصل ومعاهدات تجاريه‌يه متعلق اقسامى حل ايله طرفيندن امضا درجه‌سنه كتيريلوب‌ده يالكز امضا ماده‌سى وعهد نامه‌لرك تعاطيسى توحيد ديون حقنده ياپيلمسى لازم كلن مقاوله‌نك عقد واعلانندن صوكره‌يه تعليق اولنسه ديون عموميه اداره‌سنك اختصاص ومداخله‌سى محذورينه مانع اولمقله برابر معاهدات تجاريه مذاكراتنده اختيارمزله امهال واهمال محذورى وانك نتايج مضره‌سى منع ايدلمش اولەجغندن موافق ارادهٔ سنيه اولديغى حالده معاهدات تجاريه مذاكراتنه دوام اولنمسنك خارجيه نظارتنه حواله‌سى تنسيب قلنديغى مثللو بحث احتياط سرمايه‌سنه انتقال ايتدكده اليوم ديون عموميه اداره‌سنك التى يوز بيك ليرا احتياط اقچه‌سى موجود اولەرق تحويلات جديده بدلندن ده بر مليون ليرا حساب مذكوره نقل وضم ايديلەجكندن وبو تحويلات سنوى اللى بيك ليرا فائض كتيره‌جكندن احتياط سرمايه‌سى برطرفدن تزايد ايليه‌جكى ايراد وبوسرمايه تراكم ايده، ايده‌غايتى نەاولەجغى بيان قلنمش ايسه‌ده عرض وبياندن مستغنى اولديغى اوزره مؤسسات ماليه‌نك جمله‌سنده انواعى نامحصور اولان تحولات مستقبله‌يه مقابل بر احتياط سرمايه‌سى اتخاذى معتاد اولوب سرمايه نه قدر زياده اولور ايسه حفظ اعتبار مطلبى اونسبتده مترقى اولمسيله ديون عموميه اداره‌سنده دخى احتياط اقچه‌سنك كليتى التزامه شايان وفائده‌سى منحصراً خزينهٔ دولته عائد اولەجغى امر عيان بولنديغندن توحيد ديون خصوصى حيز فعله واصل اولوب‌ده انك نتيجهٔ طبيعه‌سى اولەرق بر مقاولهٔ قطعيه لايحه‌سى ياپلمسنه صره كلير ايسه اولوقت احتياط سرمايه‌سى ايچون مثلا بر ويا بربچق مليون ليرا مقدارنده بر حد تعيينيله سرمايه درجهٔ معينه‌يى كچديكى كبى فضله‌نك امحاى ديونه تخصيص اولنمسى شرطى تكليف اولنه‌بيله‌جكى واساسلر قرارلاشنجه ايشى قيرمامق ايچون سندات حامللرى ويا انلرك مقامنه قائم اولەجق سنديقه‌لر داينلرك منفعتنه‌ده مغاير اولميان شو تكليفى قبولده تردد ايتميه‌جكلرى ملحوظ اولمقله بو ايشه بروجه محرر مقاولهٔ قطعيه مذاكره‌سى اثناسنده باقلمسى اتحاد آرا ايله تصويب ايدلمشدى كه ديون موجوده كاملاً امحا اولندقده احتياط سرمايه‌سندن الده اقچه بولنورسه انك‌ده تماماً خزينهٔ دولته رجعت ايتمسى امر طبيعيدر. اولبابده عرض خاكپاى عالى قلنان ٣ ربيع الاخر ٣٢٠ تاريخلى مضبطهٔ چاكرانه‌مز اوزرينه ٢٥ ربيع الاخر ٣٢٠ تاريخنده شرفصادر اولان ارادهٔ

سنیهٔ حضرت خلافتپناهی موجب عالیسنجه موسیو روویه‌یه پارس سفیری واسطه‌سیله اجرای تبلیغات اولنمش واشبو تبلیغاتی حاوی اولان تلغرافنامهٔ صدارتده حکومت سنیه تحویلات ممتازه ایله روم ایلی دمیر یوللری اکرامیه‌لی تحویلاتنك وتحویلات جدیدهٔ موحده‌نك تسویهٔ تقاسیطی ودیون عمومیه اداره‌سی مصارفی ایچون معاملهٔ توحیدیه پلانی موجبنجه دیون عمومیه اداره‌سنه ترك وتخصیص اولنان وارداتك عدم کفایتی تقدیرنده هیچ بر وقت ونه سبیه مبنی اولورسه اولسون هیچ بر مسئولیت وبرکونا تعهد جدید قبول ایتیه‌جکنه دائر اولان بیانات سابقه‌سنی تجدید وتکرار ایتدیکی صریحاً یازلمش ومذکور تلغرافنامه‌نك صورت مصدقه‌سی لفاً عرض وتقدیم قلنمشدر.

معاملهٔ توحیدیه‌نك نافع اولوب اولمدیغی بحثنه کلنجه بوماده کراراً ومراراً موضوع بحث ایدلمش اولوب چونکه بونك فائده‌سی اول باول واردات آتیه مقابله اقتضاسنجه دیون عمومیه اداره‌سنه عائد ایکن بعدما وقوع بوله‌جق فضله‌لرك یوزده یتمش بشی دولته عائد اوله‌جغی ویوزده یکرمی بشدن‌ده بالواسطه خزینهٔ دولت استفاده ایده‌جکی مثللو بوندن بشقه توحید دیون حاصل اوله‌جق اولورسه دیون عمومیه اداره‌سنك معاملات واسعه‌سنه حد وضعی وتمغا قانونnك اصلاحیله ممالك سائره‌ده النان رسوم مماثله درجه‌سنده رسم النمسی وبر درجه اصلاح اداره‌سی وتقدیر فیئات ماده‌سنك یولنه قونلمسیله مقدار حاضرندن برقاچ مرتبه زیاده ایراد کتیرمکه متحمل اولان توتون ادارهٔ انحصاریه‌سی نظاماتنه الزم اولان تعدیلاتك ادخال قلنمسی وانیوم داخل مملکتده هر درلو منافع تجاریه‌دن مستفید اولدقلری حالده کمرك رسومندن ماعدا بر شیله مکلف اولمیان تبعهٔ اجنبیه‌نك پاتنت قانونnه اتباعلریله فوائد ملکیه وانضباطیه‌دن بشقه پایتخته و ولایتلرده مهم بر یکون تشکیل ایده‌بیله‌جك برفائدهٔ مالیه حصولنه وضع اساس ایدلمسی وتبعه‌دن النمقده اولان تمتع ویرکوسی موازنه‌لرده ارقام کلیه‌یی ارائه ایتمکده ایسه‌ده تحصیلاتی مرتبهٔ مطلوبه‌ده اولمیوب قسم کلیسی هر سنه بقایاده قالمقده اولدیغندن پاتنت اصولنك تأمین ایده‌جکی نسبت مطرده وقواعد انتظامیه ایله یرلی اضافه عائد تمتع ویرکولرینك ده بر شکل منتظم اکتساب ایلمسی ومعاهدات تجاریه‌نك تسهیل عقدی ماده‌لری ایسه‌ده معاملهٔ جدیده اثناسنده دیون عمومیه مقاولهٔ حاضره‌سنك اساسلرندن انحراف اولنمامسی لازم کله‌جکنی

وبناءً عليه مخصصات موجودەدن خزينەيه اڤچه افرازى عديم الامكان اولديغنى بدايت مصلحتده يعنى صدر سابق مرحوم رفعت پاشا زماننده توحيد ديون اسبابنه تشبث اولنجه اول باول اخطار ايتمش اولديغنى موسيو قونستان افاده ايتمكده بولنديغى كبى مؤخراً وبالدفعات دخى بو ماده انكله المانيا ايلچيسى بارون مارشال طرفندن بيان اولنمش وموسيو روويەنك جوابلرنده دخى مشارالهمانك بياناتى برنقطهٔ اساسيه اولەرق اتيان وتأكيد قلنمش اولمسيله شمدى تخصيصات موجودەدن اڤچه ترك ايتديريلەمەسنه ايستنيلن منفعتك حاصل اولەمديغى معناسى ويريلوبده روويه تكليفنك رديمى يوقسه ديكر طريقلر ايله ارائه اولنان فائدەلره فائدهٔ كليهٔ كافيه نظريله باقيلوب بو ايشك استحصال غايتنه سعى اولنمسيمى ياخود موسيو روويەيه بشقه صورتلر تكليفيمى لازم كلەجكى ميانهٔ عاجزانەمزده بالدفعات تأمل اولندقده بالاده شرح اولنان فوائد، فوائد محققهٔ كافيه ايدوكى محل بحث واشتباه اولمديغى كبى معاملهٔ توحيديه سكتەدار اولەجق اولور ايسه اوروپا سرمايەدارانكه حاصل ايدەجكى تأثير اعتبار مالىٔ دولته طوقنەرق ايلريده كرك توحيد ديون وكرك اخر برتدبير مالى اتخاذى ايچون مؤسسات ماليەيه مراجعت اقتضا ايلديكى حالده ايفاى معاونتده اعتذار ايتملرى محذورينك دفعنى ده مستلزم اولەجغندن وبغداد دمير يولنك بر مليون ليرا تخمين اولنان تأمين تمتع اڤچەسنى واردات حاضرەدن تسويه ممكن اولەمامسيله معاهدات تجاريەنك تجديدى حالنده حاصل اولەجق فضلەكه واردات آتيه فضلەلرى جملەسندندر. انى اول باول مبحوث عنه اولان تأمين تمتع اڤچەسنه قارشيلق اتخاذ ايتمك لازمەدن اولوب بو ايسه توحيد ديون معاملەسيله حاصل اولەجغندن بو معاملەنك بروجه معروض قبولنه دائر بالاتحاد ويرلمش اولان قرار اسباب مشروحهٔ معروضەيه مبتنى بولنمشيدى. بوندن صوكره ياپيلەجق شى اكر موسيو روويه طرفندن موافقتى حاوى جواب كلەجك اولور ايسه مقاولهٔ قطعيه لايحەسنك عرض حضور عالى قلنمسى وارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهىيه اقتران ايله كسب قطعيت ايلديكى حالده اعلانى مادەسى اولوب بروجه محرر جواب موافقت وارد اولديغى تقديرده فرانسه سفيرينك جملهٔ اخطاراتندن اولديغى اوزره اشبو مذاكرات ايچون بورايه بر مأمور كوندرلمسى مشار اليهه يازيلەرق او مأمورك ورودنده بو ايشه عائد تدقيقات ابتدائيه وعلى الخصوص معاملات حسابيەنك ماليه نظارتجه وايجاب ايدرسه برسابق مخصوص بر

قومیسیونجه بالاطراف ایفاسیله بعده باب عالیجه رؤیت واستیذانی لزومی طرف صدارتدن اخطار اولنه‌رق صورت محرره نفس الامره موافق اولمقله موافقتی حاوی جواب ورودی تقدیرنده اولوجهله اجرای ایجابی وبرده توحید دیون مادەسی مقاولهٔ قطعیه‌نك عقد وتعاطیسندن اعتباراً شاید برآیه قدر تماماً فعله کلەمیه‌جك اولور ایسه بونی کأن لم یکن عد ایتمکده حکومتك مختار اولەجغنك مأمور طلبی صره‌سنده مشار الیه موسیو روویه‌یه اشعاری تذکر قلندی. بوندن صوکره دیون عمومیهٔ منتظمه وغیر منتظمه‌نك حساباتنی مبین اولمق اوزره طرف اشرف حضرت پادشاهیدن بوکون ارسال بیورلمش اولان ورقه‌نك مالیه نظارتندن ویریلن جدول ایله بالتطبیق تدقیقنه ابتدار اولندقده تحویلات ثلثه‌نك یکونی دفتر مبحوث عنهده عثمانلی لیراسی حسابیله یتمش طقوز ملیون یدی یوز قرق بیك سکز یوز یکرمی سکز لیرا اولەرق مذکور وبالاده بیان اولندیغی وجهله خزینه قیدنده لیرای استرلین اعتباریله یتمش ملیون بش یوز اوتوز بیك طقوز یوز قرق بر لیرا اولمق اوزره مسطور اولوب عثمانلی وانکلیز لیرالری بیننده‌کی تفاضله تحویلات موجودهٔ ثلثه‌نك (۱) ترتیبنه قیاسا ضایعات تخمنه‌سی علاوه اولندیغی حالده ایکی دفترك یکونلری یکدیکره متقارب کورونمش ایسه‌ده دیون عمومیه‌یه داخل اولمیان دیون منتظمه وغیر منتظمه‌نك دفتر مرسلده محرر مقادیرینك صحتنی تسلیم تدقیقات عمیقهٔ حسابیه‌یه متوقف بولنمشدر ودیون منتظمه‌نك مقدار تخمنی او دفترده اوتوز سکز ملیون یوز طقسان بیك لیرا کوسترلمش ایسه‌ده بونك پك مبالغه‌لی اولدیغی قویاً ملحوظ اولمقله برابر دیون منتظمه وغیر منتظمه‌نك توحیدی متصوراولان دیون‌عمومیه ایشنه تعلقی‌اولمدیغی وعلی‌الخصوص کافهٔ دیونك یکونی یوز یتمش بش ملیون ایکی یوز سکسان درت بیك بش یوز اللی لیرا اولەرق مرقم اولدیغندن بویله بردفترك شیوع محتویاتی محاذیردن خالی اولمیه‌جغی نزد دقایق وفد عالیده عرض وتذکاردن مستغنی کورونمشدر. بعده ریختملرك اشتراسنه وکمرك‌تحویلاتنك تبدیلیله انك ضمننده براستقراض عقدینه نقل مذاکره ایدلدی. ریختملرك اشتراسی ایچون سبق ایدن تصورات موقع فعله کلەمیوب حتی تأخر مبایعه سببیله اوکمزده‌کی اغستوس ابتداسنده شرکته حسب التعهد اچیقدن معلوم المقدار مبلغ دخی ویرمك لازم کلەجکندن آتیسی ایچون بوکبی تعهدات ویا اخر مشکلاته محل قالمامق وریختملك حکومتجه تصرفندن بکلنیلن فوائد

انضبساطيه ومالیه حاصل اولمق اوزره مبـايعه‌يى تسهيل ايده‌جك بر تسـويهٔ ماليه عقدينه سـعى اولنمقده اولديغى حالده بودجه داخلنده بوكا برقارشـيلق تدارك‌ك امكانسزلغى حصول مطلبـه مانع اوله‌رق شـو قدركه پارس صرافلرندن موسـيو غرانژان موسيو رووية‌نك انضمام رأييله كوندرديكى مكتوبده ريختمك حاصلات حاضره‌سى اللى بيك ليرا تخمين اولنمقده وبونك مقدما قرارلاشديريلان بدل ايله اشتراسى ايچون لازم اولان سرمايه‌نك فائضنى اكمال ايتمك اوزره دها يكرمى بش بيك ليرايه لزوم كورنمكده اولمسيله سنوى اشبو يكرمى بش بيك ليرانك اعطاسى طرف حكومتدن تعهد اولنديغى حالده ريختم ايله عرصه‌لرك حكومت سنيه‌يه بيع وترك ايديله‌جكى بيـان ايدلمش وشو تكليف اساسـاً بحث ومذاكره‌يه شـايان كورونمش اولديغندن تنسيب واراده بيورلديغى حالده بوخصوص موسيو غرانژان ايله مخـابره وعندالايجاب ديكر سرمايه‌دارلره‌ده مراجعت ايديله‌رك توحيد ديون ايشنه قاريشديرلمقسزين آيريجه بر صورت مناسبهٔ تسويه استحصال وبيان ايدلمسنك نظارت عائده‌سنه حواله‌اولنه‌جغى مضبطهٔ سالفه جملهٔ محتوياتندن اولمسيله موجبنجه شرفصادر اولان ارادهٔ سنيهٔ ملوكانه منطوق جليلى خارجيه نظارتنه بالتبليغ موسيو غرانژاندن تفصـيل تكليفنه متعلق بر لايحه آلنوب كوندرلمسى پارس سـفارت سنيه‌سـنه يازلديغى كبى ريختم شركتى مديرى موسيو غرانه دخى بو دفعه باارادهٔ سـنيه طرف صدارتدن كورولدكده مومى اليه قرق بر مليون فرانغه مبـايعه‌سى قرارلاشديريلان ريختملر كله‌جك اغستوسك يوم‌معلومنه‌قدر طرف حكومتدن اشترا اولنماز ويااشتراسى ايستنلمزايسه شركته‌يكرمى بش‌بيك‌ليرا ويريله‌جكى تعهدينى حاوى ماليه نظارتى مقامندن تسطير وذيلى خارجيه نظارتندن تصديق قلنمش اولان ورقه‌يى ارائه واجراى تعهد لزومنى افاده ايلديكى كبى ريختمك هيئت مجموعه‌سى اراضى‌يى ومخزنلرى وباق‌واپورلرينك امتيازينى حاوى‌اولمقله‌حكومت سنيه شو اوچ شيئك منافع تصرفيه‌سنه دفعةً مالك اولمق ايچون بدلنك‌ده دفعةً وتماماً استحضارينى‌مى يوقسه منافع‌مذكوره‌نك هربرينى قسم ، قسم الوبده هرقسمى تصرف ايتدكجه انك تدارکى يولنده برصـورت تسهيليه بولنمقمى آرزو ايدييور ؟ سوزينى علاوه واسـتيضاح ايلديكندن امرمبايعه‌يه قرار ويرلديكى حالده كرك عرصه‌لر ايله دپولرك وكرك باق واپورلرى امتيازينك دفعةً يد تصرف حكومته آلنمسى البته ايكنجى شقه مرجح عد اولنه‌جغى ايراد اولنمش ومومى اليه‌ده جمله‌سـنك اشتراسى تقديرينه كوره

برلایحه تهیئه وشوکونلرده اعطا ایده‌جکنی سویلمش اولدیغی ایضاحات واقعه‌دن آکلاشلمشدر . موسیو غرانه‌نك ویره‌جکی لایحه پارسدن کله‌جك تکلیفله مقایسه اولنه‌رق بالنسبه برینك دیکرینه رجحانی تعیین اولنه‌جغی کبی ماده‌نك اساسی یعنی ریختملرك اشترا وعدم اشتراسی کیفیتی تدقیق وتعمیقه محتاج برماده اولمسیله ذکر اولنان لایحه‌لرك مقایسه‌سی صره‌سنده اساس مصلحت ده بالتعمیق نتیجه‌سی عرض قلنه‌جغی وفرانسه سفیری موسیو قونستان جانبندن ریختملرك مبایعه‌سندن صوکره اداره‌سنك شرکت حاضره‌یه تودیعی یولنده واقع اولان افاده شرط مطلق صورتنده اولمیوب حکومت شرکتك تجربه‌سندن استفاده ایتمك ایستر ایسه اداره‌یی اکا حواله ایده‌جکی یولنده براخطاردن عبارت اولدیغی افاده قلنمسیله ریختمك مبایعه‌سی اساسنه قرار ویرلدیکی تقدیرده حکومت صورت اداره‌سنده مختار قاله‌جغی بدیهی بولنمشدر . سفیر مشارالیهك کمرك استقراضنه عائد افاداتی ده تدقیق اولندقده مستغنیٔ عرض وایضاح اولدیغی اوزره عقد استقراضه مراجعتك لزومی احتیاجات حاضرهٔ مالیه‌دن منبعث وبواحتیاجاتك تأخیر ایفاسی داعیٔ محاذیر اوله‌جغی مشکلات متتابعه دلائلیله مجزوم اولوب فرانسه سفیرینك خلاصهٔ افاده‌سی توحیددیوندن اول معاملهٔ تحویلیه یاپیلیرایسه چیقاریله‌جق تحویلاتك فیئاتی تنزل ایده‌جکی وتدنیٔ فیئات توحیدی متصور اولان تحویلاته ده سرایتله توحید معامله‌سنی اشکال ایلیه‌جکی مرکزنده اولمسنه نظراً کمرك سنداتی اوزرینه اجرا اولنه‌جق معاملهٔ تبدیلیه دکر فیئاتله وقوع بولورسه سرایت محذورینه محل قالمامق وتوحید معاملات خصوصی مشکلاته تصادف ایتمه‌مك امر طبیعی اولمغله وبانق عثمانینك کمرك تحویلاتنی یوزده یتمش سکز ، یتمش بش سانتیمه المغی تکلیف ایتمکده ایسه‌ده بوفیئاتی یوزده سکسانه قدر ایصال ایده‌جکی محسوس بولندیغی مالیه نظارتنك ایضاحاتندن آکلاشلمغله موسیو رویه هیئتی تحویلاتی یوزده سکساندن زیاده‌یه الدیغی حالده بانق عثمانی‌ایله ایدیلن مذاکره تأخیرایدیله‌رك اوهیئتله عقد معامله صورتی اختیار قلنیر ایسه‌ده برقاچ کون دها اوزادیغی تقدیرده بانق عثمانی تکلیفندن فارغ اوله‌جغنی نظارته اخطار ایلمش ومذکور بانقه ایشدن چکیلیر ورویه هیئتی‌ده انك وضع ایتدیکی فیئاتدن زیاده بدل ایله عقد استقراضه موافقت ایلیه‌جك اولور ایسه برفائدهٔ زائده حاصل اوله‌مدقدن بشقه مشکلات حاضره نا قابل مقاومت برحاله کله‌جکی امور مجزومه‌دن بولنمش اولدیغندن یوزده

سکسانه برشی ضم ایدوب ایتمیه‌جکی بواخطاره واسطه اولمسندن طولایی موسیو قونستان وساطتیله موسیو روویه‌دن سؤال ایدلمسی واوچ درت کونه قدر جواب آلنه‌مازایسه‌بوصورت ضم‌مطلوبك عدم‌امکانه‌دلالت ایده‌جکندن شوسببه وموجود اولان احتیاجات مبرمه‌یه بناءً بانق عثمانی ایله عقد معامله‌یه لزوم قوی حاصل اوله‌جغنك‌ده مشار الیهه افهام قلنمسی خاتمهٔ مذاکره اوله‌رق بالاتحاد تذکر وتنسیب قلنمغله نزد جلیل ملوکانه‌ده قرین تصویب اولدیغی حالده خصوصات معروضه‌نك ایفای مقتضیاتنه ابتدار اوله‌جغی محاط علم عالی بیورلدقده اولبابده وقاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی‌الامر افندمزکدر .

طرف صدارتدن ۹ اغستوس ۹۰۲ تاریخیله پارس سفارت سنیه‌سنه ارسال اولنان تلغرافنامه‌نك ترجمه‌سیدر

شهرحالك سکزی تاریخلی تلغرافنامه‌لری اخذ اولندی . موسیو روویه‌نك جوابندن شو آکلاشیلیورکه آچیق ظهوری تقدیرینه کوره خزینهٔ جلیله‌نك عدم مسئولیتنی وآمورتیسمان مقدارینك یوزده‌بره تعیینی قبول ایدییور . فقط بومواده‌لر شمدیدن سندات حامللرینه سویلنمیوب مقاولهٔ قطعیه لایحه‌سنه درج اولنمسی مطالعه‌سنده بولنیور . بزجه شو ایکی مقصدك محافظه‌سی ملتزمدر . یوقسه بومواده‌لرك سندات اصحابنه شمدیدن بیانی یاخود یاپیله‌جق مقاولهٔ قطعیه‌یه درجی امر مساویدر . لکن مقاوله‌یی مذاکره‌یه مأمور اوله‌جق ذاتك بورایه کلمسی لازم اولوب بورادن پارسه مأمورکوندرلمسی افکارمزه موافق دکلدر. [۱] بوشق ثانی مصالحتك سرعتله نتیجه بولمسنی‌ده تعویق ایده‌بیلیر . موسیو قونستانك رأی وتوصیه‌سی ده مذاکره ایچون اورادن بورایه بروکیل ایستنلمسی مرکزنده ایدی . بووکیل بوکونلرده کله‌جك اولورایسه ایشك مذاکره‌سی تعجیل اولنمش ومقاولهٔ قطعیه تنظیم واعلان ایدلمش اولور . شوراسنی بیانه حاجت کوره‌مم که

---

[۱] بوقراره مخالف اوله‌رق سلیم ملحمه پاشانك پارسه ارسالی ایچون مؤخراً اراده صدور ایتدیسه‌ده طرف صدارتدن بوکامخالفت اولنمشدی. معمافیه انفصالمدن صکره سندیقه‌لر وکیلنك بورایه جلبندن صرف نظر اولنوب ایش بانق عثمانی دلالتیله بتیرلمشدر . شرائط سابقه‌نك برطاقم نقطه‌لری‌ایسه شرائط اخیره ایله تبدیل اولندیغندن بونلرآتیده قید ایدلدی.

مذا کره ایچون کله‌جك ذاتك سندیقه‌لر طرفندن بروکالتنامه‌یی حامل ووکالتنامه‌نك محللری مقاولات محررلکلرندن مصدق اولمسی وتحویلات عثمانیه حاملرینك ده عین صورتله سندیقه‌لری توکیل ایلمش اولمری لازمدر .

۲ جمادی‌الاولی ۱۳۲۰ و $\frac{۷}{۲۰}$ اغستوس ۹۰۲

امضا : صدراعظم

سعید

صدارتك تذکرهٔ خصوصیهٔ معروضه‌سی

توحید دیون ایشنك شکل حاضری حقنده مطالعات عاجزانه‌مك بواقشام عرضیله مجلس وکلاجه مذاکره‌سی شرفصدور ایده‌جك ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه تعلیق اولنمسی بوکون بالواسطه تلقی اولنان امروفرمان همایون حضرت پادشاهی اقتضای عالیسندن اولمغله بروجه زیر عرض ملاحظاته ابتدار اولنور .

موسیو روویه‌نك ۲ ایلول ۹۰۲ تاریخلی وپارس سفارت سنیه‌سی وساطتی ایله باب‌عالینك ۲ اغستوس ۹۰۲ تاریخلی تلغرافنامه‌سنه جواباً کوندروب ترجمه‌سی ۱ جمادی‌الاخره ۳۲۰ تاریخنده باتذکرهٔ خصوصیه تقدیم اولنان تلغرافنده بعدالمقدماة درج ایتدیکی افاداتك خلاصه‌سی شووجهله‌در:

حکومت سنیه‌نك وضع ایتدیکی عدم مسئولیت شرطنك قبولی حتی موقع بحثه وضعی غیرممکندر . چونکه بوشرط هرکونه مذاکراتی فائده‌سز براقه‌جغی کبی اصحاب تحویلاته کندیلرنجه بحقِ موهوم کورونه‌جك وبوندن بشقه اعتبار مالیهٔ عثمانیه‌یی سکته‌دار ایده‌جك برتکلیفده بولنمق قابل دکلدر . اکر حکومت سنیه نهایت ایلولك اون دردندن اول زیرده محرر اوچ شرطی بلا قیود قبول ایتمز ایسه توحید دیون تصورینك حیز حصوله ایصالندن بالکلیه فراغ ایدلمش عد اولنه‌جقدر . شرائط مذکوره شونلردر . اولا حکومت سنیه عدم مسئولیت شرطندن کلیاً فارغ اوله‌جقدر. ثانیاً تلغرافك مقدمه‌سنده بیان اولندیغی وجهله کندیسنك مالیه ناظری صفتی [۱] توحید دیون مسئله‌سیله اشتغاله مساعد

[۱] موسیو روویه دیون عمومیهٔ عثمانیه‌نك توحیدینه عائد مذاکرات اثناسنده فرانسه مالیه ناظری اولمشدی .

اولمیه‌جغندن کندی مقامنه قائم اوله‌جق هیئت مالیه قبول اولنه‌جقدر . ثالثاً بوراده بعد التصدیق اصحاب تحویلاتك نظر قبولنه وضع ایدیله‌جك مقاوله‌ٔ قطعیه‌یی، یرینه قائم اوله‌جق هیئتله مذاکره وتدقیق ایچون حکومت‌سنیه جانبندن برویا متعددلکه اعزام اولنه‌جقدر . ایشته مصلحتك الیوم بولندیغی نقاط شواوچ خصوصدن عبارتدر . موسیو روویه ۱ ایلول ۹۰۲ تاریخیله مورخاً وپارس سفارت سنیه‌سنه تودیعاً ارسال ایلدیکی تحریراتیله مواد مذکوره‌یی تکرار وتأییدایتمشدر . تحریرات مذکوره‌یه ملفوف اولان برتلغراف صورتنده دخی دولت علیه‌نك احوال مالیه‌سنی اصلاحه وبناءً علیه اصحاب تحویلاتك تمامیٔ امنیتنی محافظه‌یه مدار اوله‌جق منفرد تدبیر توحید دیون ماده‌سی اولدیغندن اشبو معامله منتج موفقیت اولمدیغی حالده ثروت ملیه‌نك محافظه‌سیله مکلف اولان فرانسه حکومتی خزینهٔ جلیله‌نك منفعتنه اوله‌رق عقد اولنه‌جق هرکونه معاملات جدیدهٔ مالیه‌یه فرانسه سرمایه‌سنك اشتراکنی منع ایتمك مجبوریتنده بولنه‌جقدر ، عباره‌لری مندرجدر. مواد ثلثهٔ محرره ایچنده آمورتیسمان بحثی بولنمدیغنه نظراً رأس المال محسوب اقچه‌سنك یوزده بر اولمسی حقنده حکومت سنیه‌نك تکلیفنه موسیو روویه‌نك بر دیه‌جکی بولنمدیغی آکلاشیلیور . روویه‌نك مقامنه قویه‌جغی هیئت اشعارات سابقه‌سنه‌نظراً فرانسه‌بانقه‌سی وقونتوار ده‌سقونت وبانق عثمانی کبی هیئات مالیه اوله‌جغندن بونلرك‌قبولیله فقط بورادن پارسه مأمورلر کوندرلمسنه بدل هیئات مذکوره طرفندن استانبوله بروکیل ایستنلمسی ممکن اولور . بوحالده اصل مسئله مسئولیت بحثنه‌منحصر قالمشدر . عدم مسئولیت شرطنده اصرار اولنمسی یاخود یاپیله‌جق مقاوله نامه‌یه ایلریده فضله تخصیصات ویرلمیه‌جکنی تأمین‌ایده‌جك سائرقیود درجنه اعتنا ایله آچیق ظهورنده حکومت سنیه انی اکمالدن مسئول اوله‌ماز ، یولنده دفعةً نظرلره چارپه‌جق، علی الخصوص مخالفینه وسیلهٔ قیل وقال اوله‌جق شرط صریحدن صرف‌نظر ایدلمسی ماده‌لری شایان تأملدر . شویله‌که توحید دیونك لزومی محقق ایسه مذاکراتی بوقدر ایلریله‌مش وموسیو روویه کبی نافذ الکلم بر ذات دلالت ایتمکده بولنمش ایکن فرصتی عدم افاته ایله شو ایشی برصورت تسویه‌یه ربط ایتمك وعکس حالده حاضر کندیسی اعتذار ایلمکده اولدیغندن اکا استناداً شمدی‌یه قدر دوام ایدن مخابرات ومذاکراتی نتیجه‌سز براقمق مقتضای حالدر . دیونك توحیدندن قازانیله‌جق فوائد معروضات ومضابط سالفه‌ده

علی الخصوص ۲۸ ربیع الاخر ۳۲۰ تاریخی وبیك ایکی رقمی ایله مجلس وکلادن تقدیم اولنان مضبطه‌ده علی التفصیل یازلمش اولدیغندن بوراده تکریر تعدادیله تصدیعه حاجت یوق ایسه‌ده بوکون شفاهاً وبالواسطه عرض اولندیغی اوزره توحید دیوندن حاصل اوله‌جق فوائدك جمله‌سی مهم ایسه‌ده اك بیوکی تجارت معاهده‌لرینك تجدیدینه وتعرفه‌لرك موقع اجرایه وضعنه المانیا دولتنك واکا تبعاً دیکر دولتلرك معاونتلرینی استحصاله امکان حصولیدر . هر دولت حتی یونان ورومانیا کبی کوچك حکومتلر بیله تجارت معاهده‌لرینی ایستدکلری صورتده وقیصه مدتلرله یاپه‌بیلمکده ومدتلرك انقضاسنده تحولات تجاریه وصناعیه‌دن استفاده ایله اکا کوره معاهده‌لری تجدید ایتدیرمکده ایکن حکومت سنیه‌نك عقد ایتمش اولدیغی معاهداتك انقضای ازمانی سنین طویله‌مروریه محتاج وشرائطی منافع اقتصادیه‌سنه غیرموافق اولدیغندن بونلر مطلوب وجهله تجدید وتعدیل اولنماز ایسه کمرك ایستاتستیقلری ایله ده ثابت اولدیغی اوزره اهالیٔ مملکتك قوهٔ محصله‌سی ادخالات بدلاتی تأدیه‌یه مصروف واخراجاتمز محدود قالیر . حال بویله اولنجه تزیید واردات ایچون نه‌قدر اسبابه تشبث ونه نوع نظامات وضع اولنسه خلق شمدیکندن زیاده ویرکواعطاسنه مقتدر اوله‌میه‌جغی ودول معظمه‌دن بر ویا برقاچنك مظاهرتی قزانیلوب‌ده روسیه‌لیلرك عهود تجاریه‌یی تجدید ایچون ایقاع ایتدکلری مشکلاته اومظاهرات وساطتیله غلبه اولنمدقجه ثروت مملکت تزاید ایده‌میه‌جکی مرتبهٔ بداهتده‌در . اکرچه آلمانیا دولتی بغداد خط کبیرینی انشاده منفعت تجاریه‌سی ویا منفعت پولتیقه‌سی یاخود هرایکیسنك وجودی اقتضاسنجه تجارت معاهده‌لری ایچون ینه بزه معاونت ایده‌جکی خاطره‌سی وارد اولور ایسه‌ده توحید دیون ابله انك تأدیاتنه مخصوص وارداتده ترقی حصولنی المانیانك ارزو ایتمسی یالکز معاهدات تجاریه‌نك تجدیدیله حاصل اوله‌جق فضله‌لر خط مذکورك تأمین تمتع اقچه‌سنی کاملاً چیقارمغه کافی اولمامسندن نشأت ایتمکله بوماده دخی شایان ملاحظه کورونور . برده بوندن بر قاچ آی اول تأمین تمتع اقچه‌سنك استحصالی ایچون حکومت سنیه نامنه تحویلات اخراجی اناطولی دمیریولی شرکتی تکلیف ایتمش اولدیغندن وتجارت معاهده‌لرینك تجدیدی یالکز طریق مذکورك انشاسی نقطهٔ نظرندن ملتزم واویولده بر معاملهٔ مالیه عقدی ایسه بو مقصدی تأمینه کافی بولندیغندن توحید دیونه حاجت قالمیه‌جغی مطالعه‌سی‌ده قابل ایراد

ايسه‌ده‌شركت مذكوره‌نك تكليفاتى غايت آغيراولديغى مثللو استقراض تخصيصاتنك تأديه‌سنه حاصلات رسوميه وياموازنهٔ عموميه داخلنده اولان واردات سائره‌مساعد دكلدر . شو مطالعات ايله برابر ديون عموميه‌نك (آ) ترتيبى واقعا تأديه اولنمش و (ب) ترتيبى دخى سكز سنه‌يه قدر تأديه اولنمق حالنده بولنمش ايسه‌ده نظامنامه اقتضاسنجه هانكى ترتيبه عائد دين اطفا اولنور ايسه انك فائض ورأس المال اقچه‌سى يوزده بره ابلاغ اولنمق مقرر اولمسنه نظراً بدلاتى تأديه اولنان ويا تأديه اولنه‌جق تحويللرك تخصيصاتنى خزينه‌يه ارجاع ايتمك غير قابلدر . توحيد ديون حالنده ديون عموميه‌يه مودوع وارداته ضمايم اجراسى حكومت سنيه‌يه تكليف اولنه‌جغنه وبوندن مشكلات تولد ايليه‌جكنه دائر بعض معروضات وقوع بولديغى كه بوكون بالواسطه تلقى اولنان ارادات سنيه‌دن متفهم اولمشدر . بوكا عائد مطالعهٔ عاجزانه‌مه كلنجه توحيد ديوندن بر مقصد دخى تمغا ومسكرات رسومى كبى شيلرك تحمل وقابليتلرينه كوره ارتديرلمسى وبالواسطه بونلردن خزينهٔ دولتك استفاده ايتمسى خصوصلرى اولديغندن ضمايم معتدله جاى احتراز كورونمز . مع مافيه موجود اولان نظامنامه ده شمديكى وارداتك مقدارنجه ويا اصول اداره‌لرنجه بالجمله تعديلات واصلاحات ايچون حكومتله بعد الاتفاق اداره‌يه حق ويرمشدر . قالديكه نظامنامهٔ مذكورك يكرمنجى ماده‌سنده مقاوله‌نك فسخى ويا تعديلى حالنده سندات حاملرينك مقاولات قديمه ايله تعيين اولنمش اولان حقوقى تكراراً وكاملاً احرازايده‌جكلرى فقره‌سى مسطور اولدقدن بشقه مقدما تأسيس اولنان ديون عموميه نظامنامه‌سى احكامنه توفيقاً بوسبتون امحاى ديون اولنجه‌يه قدر مقاولات اصليه ايله حاملره ويريلن تأمينات حقوق مذكوره‌نك محافظه‌سى ايچون مخصص قاله‌جقدر، عباره‌سى ده موجود اولمسيله واسكى استقراضلر ياپيلدقجه تخصيصاتك عدم كفايتى حالنده حكومت سنيه‌نك بتون واردات عموميه‌سى مقام تأمينده كوسترلمش بولنمسيله اليوم دستور العمل اولان نظامنامه‌ده شو قيد بولندقجه عدم مسئوليت ماده‌سنك حاملره اعلانى سوء تأثيراتى دعوت ايده‌جكى حقنده موسيو رووية‌نك بيان ايتديكى مطالعات قابل رد دكلدر . فاما بوكبى مذاكراتده طرفين حقوق ومنفعتنه موافق اوله‌جق شرائطك غايات درجاتندن باشلايوب انى ديكر طرفه قبول ايتديره‌ميه‌جك اولور ايسه تكليفنى درجهٔ امكانه توفيق ايلمسى امر طبيعى اولمغله اولكى قرارلرده وقتاً من الاوقات ولسبب من الاسباب آچيق ظهورنده

اکمالندن حکومت سنیه‌نك مسئول اولمامسی صورتی موسیو روویه‌یه مخصوص تبلیغاته علاوه اولنمشدی . مادام‌که بو شرط هر درلو مذاکراتی فائده‌سز براقه‌جغی کبی اصحاب تحویلاته بحق موهوم کورونه‌جکی وبوندن بشقه اعتبار مالیٔ عثمانی‌یی سکته‌دار ایده‌جکی مشار الیه طرفندن درمیان اولونیور . شرط مذکوری تکرار ایتمك وتوحید دیوندن صرف‌نظراولنسه بیله تحویلات حامللرینی شبهه‌یه دوشورمك مطالعهٔ عاجزانه‌مه کوره محذورلی بر ماده‌در . موسیو روویه ۱۴ اغستوس ۹۰۲ تاریخلی تلغرافنده مسئولیت مسئله‌سنك حکومت سنیه جانبندن میدانه چیقارلمامسنی اخطار ایله برابر کندی وصایاسنه توفیق حرکت اولندیغی تقدیرده مسئله‌نك موجب خشنودی بر صورتده فصل وتسویه‌سنی تعهد ایتدیکنی بیان ایتمکله مشار الیهك اشبو تعهدندن استفاده اولنه‌رق باعث خشنودی اوله‌جق صورت حکومت سنیه‌نك مقصدینه موافق بر صورت اوله‌جغندن بونك نه‌دن عبارت اولدیغنك کندیسندن استیضاحی رأی عاجزانه‌مه‌کوره مقتضای حالدن ایسه‌ده بو ماده صوریلیر ، او دخی مقصدمزه موافق بر شکل تحریر بیان ایدر واویله برصورتك ده بزم طرفدن شاید عدم قبولی جهتنه کیدیله‌جك اولور ایسه شو سؤال وعدول بر حسن تأثیر حاصل ایده‌میه‌جکنه ونهایت ایلول افرنجینك اون دردندن اول جواب النمیه‌جق اولور ایسه بوکا توحید دیون تصورندن فراغت اولنمش نظریله باقیله‌جغی جملهٔ اشعاراتدن بولنمسنه نظراً هر جهتك مجلس وکلاده مطالعه‌سی مقتضای مصلحت بولندیغنك عتبهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه عرضی متمنادر افندم.

٦ جمادی‌الاخره ۲۲۰ و ۱۷ اغستوس ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

مجلس وکلا مضبطه‌سی

توحید دیون حقنده حکومت سنیه‌جه محافظه‌سی مقتضی کورونن نقاط ثلثه‌نك غیرقابل قبول اولدیغی وحکومت سنیه‌جه ایلولك اون دردندن اول عدم مسئولیت شرطندن فراغت وکندی مقامنه قائم اوله‌جق هیئت مالیه قبول اولنمدیغی ومقاولهٔ قطعیه مذاکره‌سی ایچون پارسه بر ویا بر قاچ مأمور اعزامنه موافقت ایدلمدیکی

حالده بونى توحيد ديون تصورندن بالكليه فراغت ايدلمش عد ايده‌جكنى متضمن موسيو روويه‌دن جواباً كلن تلغرافنامه ترجمه‌سنك تقديمنه دائر تذكرهٔ خصوصيه معروضه منظورعالى بيوريله‌رق مذكور تلغرافنامه‌نك هيئت بندكانه‌مزده‌مطالعه‌سيله ويريله‌جك قرارك على الاصول عرض واستيذانى شرفصدور بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ حضرت خلافتپناهى اقتضاى عاليسندن اولديغنى مبين تذكرهٔ خصوصيه بر منطوق امر وفرمان همايون قرائت وايجاب حال مذاكره اولندى . معلوم عالى اولديغى اوزره توحيد ديون حقنده شمدىيه قدر جريان ايدن ابحاث ومذاكراتدن استنتاج اولنان ومحافظه‌سى لزومنده اتحاد حاصل اولان مواد اليوم ديون عموميه اداره‌سنده بولنان تحويلات ثلثه توحيد اولنديغى حالده انلرله تحويلات ممتازه رأس المال وفائضلرينى وشمندوفر تحويللرينك اكراميه‌سنى تأديه‌يه وقتاً من الاوقات عدم كفايتى حالنده خزينهٔ جليله‌نك مسئول اولمامسى وآمورتيسمانك يوزده بر اولمسى ومقاولهٔ قطعيه مذاكره‌سى ايچون پارسدن بورايه مأمور كوندرلمسى خصوصاتندن عبارت اولديغى حالده موسيو روويه‌نك اشبو تلغرافنامه‌سنده درميان ايلديكى شروط ثلثه‌يه وآمورتيسماندن بحث ايتمه‌مسنه نظراً رأس المال اقچه‌سنك يوزده بر اولمسنى قبول ايلديكى اكلاشيلديغندن بوراسى جاى مذاكره اولميوب شروط مذكوره حقنده جريان ايدن ابحاثك نتيجه‌سنده بونك حقنده اول واخر واقع اولان تبليغاتك مضامينى واردات ماليه‌نك تأديهٔ ديونه تخصيص ايتديكى وارداتده آچيق ظهور ايدرسه انى اكمالدن مسئول اولميه‌جغنى اول باول بيان واعلان ايلمك داينلرى توحيش وعمومه سوء تأثير ايده‌جكى وبناءً عليه بومسئله‌نك حين مذاكره‌سنده مقصد حكومت‌سنيه‌يى تأمين ايليه‌جك برصورت ممنونيتيخشاده فصل ممكن اوله‌جغى مركزنده اوله‌رق شو مطالعه‌لرى فى نفس الامر رد ايتمك قابل اوله‌ميه‌جغى كبى ديون عموميه نظامنامه‌سنك يكرمنجى ماده‌سنده استقراض مقاولات اصليه‌سيله حامللره ويريلن تأمينات وبو تأميناتك با مقاوله عائد اولدقلرى استقراضاتك اشبو نظامنامه احكامنه توفيقاً بوسبتون امحاسنه‌قدر حقوق مذكوره‌نك محافظه‌سى ايچون مخصوص قالاجقدر . ديه محرر اولوب شومادهٔ نظاميه‌نك حكمى شايان دقت ايسه‌ده ابتداى مصلحتدنبرى عدم مسئوليت بحثى كمال اهميتله درميان اولنمسنه وبويله شيلرده غايهٔ احتياطاتى التزام ايجابات حاليه‌دن بولنمسنه بناءً قرار سابق وجهله خزينه‌نك عدم مسئوليتى قيدينك محافظه‌سنده دوام‌اولنمسى ومشارالیه

موسیو رووییه‌نك حائز اولدیغی مالیه ناظری صفتی توحید دیون ایشیله اشتغاله مساعد اولمدیغندن بعدما بوکا دائر مذاکراتك یرینه قائم اوله‌جق هیئت مالیه ایله اجراسی حقنده‌کی تکلیف‌رده شایان کورونمیوب چونکه‌توحید ایشنك مذاکره‌سی بر شخصه انحصار ایده‌میه‌جکی وجریان ایده‌جك مذاکراتك شکل ودرجاتی یینه هیئت دولتجه تدقیق اولنه‌جغی جهتله موسیو رووییه‌نك لاجل المذاکره ارائه ایلیه‌جکی هیئات مالیه‌نك قبول ایدلمسی ومقاولهٔ قطعیه مذاکره‌سیچون جانب حکومت سنیه‌دن پارسه بر ویا بر قاچ مأمور اعزامی بحثنه کلنجه مذاکرات سابقه‌ده مقاوله‌نامه‌مذاکره‌سنك بوراده‌اجراسی جهتنك التزام ایدلمسی مذاکراتك جریانینه وقتیله کسب وقوف ایدلمسی مقصدینه مبتنی‌ایدیسه‌ده مشارالیه مذاکره‌نك پارسده اجراسنده اصرار ایتمکده اولدیغنه ومذاکره اولنه‌جق مقاوله نامه پارسده صورت قطعیه‌ده تنظیم وامضا ایدیله‌جك‌اولمیوب مواد مقرره بورایه اشعاراولنه‌جق والنه‌جق جواب وتعلیمات اوزرینه ایجابی اجرا وختام مذاکره‌ده قبول عالی‌یه معلقاً وموقتاً امضا ایدیله‌جکنه کوره ارباب اقتدار واختصاصدن اوچ ذاتك پارسه اعزامنه موافقت‌قلنمسی خصوصلرنده اتحاد آرا حاصل اولمقله نزد جلیل حضرت خلافتپناهیده دخی تنسیب بیورلدیغی حالده بونلرك ایکیسنك امور مالیه‌ده وبرینك علم حقوقده متخصص‌اولمق‌اوزره انتخابیله اسملری عتبهٔ‌علیایه‌عرض‌اولنمسی واولکی قراروجهله تحویلات موجوده‌نك حین مبادله‌ده نه‌قدر ضایعاتی تحقق ایدرسه انك، اخراجی تصور اولنان اوتوز ایکی ملیون لیرالق تحویلاتدن تنزیلی وتوحید دیون مصارفنك تدقیقی وویریله‌جك قومیسیونك حد اعتدالی واحوال مماثله‌ده‌ویریلن قومیسیونلر مقدارینی تجاوز ایتمه‌مسی ومبالغ باقیه‌یه خزینهٔ دولتك اشتراکی قابل اولمدیغی حالده بقیه‌نك امحای دیون ایچون‌احتیاط اقچه‌سنه ضمی خصوصلری اشبو مأمورلره رأس وظیفه اتخاذ اولنه‌رق بواساسلره کوره تعلیمات قلمه‌آلنمسی ومع‌مافیه بونلرك تشکل ایده‌جك سندیقه‌لره وقوع بوله‌جق تکلیفلری تصدیق حکومته تعلیق (referendum) صورتنده اولوب باب‌عالیجه تصویب اولنور وارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی ایله تصدیق بیوریلیر ایسه موقع اجرایه قونلمسنك شرط مخصوص عد ایدلمسی جملهٔ‌مذاکراتدن اولدیغی محاطعلم عالی بیورلدقده اولبابده وقاطبهٔ احواله امر وفرمان حضرت ولی‌الامر افندمز کدر .

مجلس وكلانك ۱۸ جمادی الاخره ۳۲۰ تاریخلی

مضبطه‌سی صورتیدر

معلوم عالی اولدیغی اوزره توحید دیونك اصول وشرائطی حقنده باب عالی ایله موسیو روویه بیننده جریان ایدن مخابراتده اکثر مواد اوزرینه اتحاد افکار حاصل اوله‌رق تحت اختلافده قالان ماده‌لرایچون حکومت سنیه‌نك تکلیفی ومجلس عاجزانه‌مز قراری وشرفمتعلق بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی اوزرینه ۳۱ تموز ۱۹۰۲ تاریخلی تلغرافلر مشارالیهه تبلیغ اولنمش ایدی. جواباً و۲ ایلول ۹۰۲ تاریخیله مورخاً موسیو روویه طرفندن وارد اولان تلغرافنامه میانهٔ بندکانه‌مزده قرائت ومطالعه وازسرنو تدقیق ماده اولندی. مذکور تلغرافنامه‌نك خلاصةالخلاصه‌سی اوچ ماده‌یه منحصر اوله‌رق برنجیسی حکومت سنیه‌نك عدم مسئولیت شرطندن قطعیاً فارغ اولمسی . ایکنجیسی موسیو روویه‌نك شمدی فرانسه ماليه نظارتنده بولنمسی بوایشله اشتغالنه مانع اولدیغندن مقامنه تعیین ایتدیکی هیئت ماليه‌نك قبول ایدلمسی . اوچنجیسی اصحاب تحویلاتك قبوللرینه حواله ایدیله‌جك اولان مقاولهٔ قطعیه‌یی ، یرینه قائم اوله‌جق هیئتله بالمذاکره قرارلاشدیرمق اوزره حکومت سنیه طرفندن پارسه برویا متعدد وکیل کوندرلمسی خصوصلریدر . موسیو روویه‌نك یرینه قویمق ایستدیکی هیئتله فرانسه بانقه‌سی وقونتوارده وسقونت وبانق عثمانی کبی معتبر مؤسسه‌لر اولمسیله بونلرك قبوللری مناسب اوله‌رق فقط بورادن پارسه مأمور کوندرلمسی موافق حال اولدیغندن مذکور بانقه‌لرك برسند معتبر ایله تعیین ایده‌جکلری وکیللر بورایه ارسال قلندیغی حالده مقاولهٔ قطعیه مذاکره‌سنه ابتدار اولنه‌جغنك مشارالیهه تبلیغی ومسئولیت جهتنه کلنجه دیون عمومیه اداره‌سنه مخصص وارداتك عدم کفایتی حالنده خزینهٔ جلیله‌نك نقصانی اکمالدن مسئول اولمامسی شرطی‌الزم المحافظه بولندیغندن ادارهٔ مذکوره‌یه مودوع انواع وارداتدن بیك اوچ یوز اون آلتی سنهٔ ماليه‌سنه مصادف بیك طقوز یوز سنهٔ افرنجیه‌سنده وقوع بولان حاصلات اساس اتخاذ اولنه‌رق واردات مذکوره‌نك آتیاً بومقداردن دون اولمامسنه اداره متکفل اوله‌جق وحاصلات مذکوره‌نك هرنوعنده وقوع بوله‌جق فضله‌لرك یوزده یتمش بشی حکومت سنیه‌یه ویکرمی بشی فوق‌العاده آمورتیسمان تأدیاتنه منحصر اولمق

اوزره دیون عمومیه اداره‌سنه عائد اوله‌جقدر ، عباره‌لریله محافظه‌سی ملتزم اولان عدم مسئولیت شرطنك واوله‌جه تکلیف وانك طرفندن ده قبول اولنمش اولان شرائطك تأکیدی وبرده سندات جدیده ایله مبادله ایدیله‌جك ترتیبات ثلثه تحویلاتنك ضایعاتی اوله‌جه تخمین قلنان یوزده ایکی درجه‌سنده قالمیوبده حین مبادله‌ده دها زیاده ضایعات اولدیغی تبین ایدر ایسه انك ده مجدداً اخراج اولنه‌جق تحویلاتك مقدار اعتباریسی اولان اوتوز ایکی ملیون لیرادن حکومت سنیه حساب ومنفعتنه اوله‌رق تنزیلی امر طبیعی کوروندیکندن موسیو رووییه واقع اوله‌جق تبلیغاته علاوه‌سی بالاتحاذ تذکر وتنسیب وذکر اولنان تلغرافنامه‌نك ترجمه‌سی لفاً تقدیم قلنمغله موافق ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی بیورلدیغی حالده مقتضاسی ایفا قلنه‌جغی محاطعلم عالی بیورلدقده اولبابده وقاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی‌الامر افندمزکدر .

تذکرهٔ خصوصیه

توحید دیون ایشی حقنده اورمان ومعادن ناظری سلیم ملحمه پاشا جانبندن تنظیم وطرف ثناوریه تودیع اولنان لایحه اوزرینه عتبهٔ علیایه عرض اولنه‌جق مطالعه‌نك برآن اول عرضی شرفصدور بیوریلان ارادهٔسنیهٔ حضرت خلافتپناهی ایجاب جلیلندن اولدیغنی مبین ٤ رجب ۳۲۰ تاریخلی وبش بیك طقسان آلتی رقملی تذکرهٔ خصوصیهٔ علیه‌لری آلندی . ۲۹ جمادی‌الاخره ۳۲۰ تاریخلی تذکرهٔ خصوصیهٔ دولتلرنده مشارالیه سلیم پاشا ایله کوروشیلوب لایحه‌سی آلنمسی اتیان وموسیو رووییه طرفندن‌ده بعض معروضات وقوع بولمش اولمغله اکا دائر ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی شرفصادر اوله‌جغی بیان اولندیغندن عرض مطالعه‌ده تأخر وقوعی اکا انتظاردن نشأت ایتمشیدی . اشعار جدید والالریله تبلیغ اولنان ارادهٔ سنیه اوزرینه بروجه‌آتی عرض وبیان مطالعات اولنور . مشارالیه سلیم پاشا لایحه‌سنده توحید دیونه متعلق موادك هرنوع وفرعنه دائر برچوق ملاحظات بیان ایدییور . لایحه‌نك برنسخه‌سنی عتبهٔ علیای ملوکانه‌یه عرض ایده‌جکنی سویلمش اولدیغندن ملاحظات مبحوثه‌نك بوراده ذکرینه محل قالمدیغی کبی یازیلان

شیلر حقنده ایشلك بدایت مذاکره‌سندن بری باب‌عالیجه ایری ، ایری تدقیقات اجرا اولنه‌رق نتیجه‌لری وهر برینه دائر مجلس وکلانك مطالعه‌سی ورأیی تواریخ مختلفه‌ده واز جمله ۹ربیع‌الاول ۳۲۰تاریخلی مضبطه‌ده تفصیلاً عرض اولندیغندن انك تکریر وتعدادیله تصدیعه حاجت کورولمه‌مدی . بناءً علیه بوراده عرضی متحتم کورونن مواد خصوصات آتی‌الذکردن عبارتدر . شویله‌که: توحید دیونك فائده‌سی مسلمدر . نه‌چاره‌که توحید اولنه‌جق سندات ایله دیون ممتازه وروم ایلی شمندوفرلری تحویلاتی فائض ورأس‌المالری ایچون دیون عمومیه اداره‌سنه مودوع وارداتك بعض اقسامنی تخصیصله اکتفا اولنوبده قسم باقیسنك خزینهٔ دولته اعاده‌سی خصوصی‌که ملتزم ایدی . موسیو روویه بوکا موافقت ایتمدی وعدم موافقتنك اسبابنی اول واخر بیان وایضاح ایلدی . اوحالده توحید دیون موقع اجرایه قونه‌جق اولور ایسه ظاهراً برمنفعت عاجلهٔ نقدیه حاصل اوله‌میه‌جقدر . فوائد مستقبله‌یی نظر حسابه المیانلر ایسه ایشك کرك اساسنه وکرك فروعنه دور ودراز ودائما اعتراض ایده‌جکلری امر محققدر. بونك اول باول بردلیلی شودرکه مشارالیه سلیم ملحمه پاشا شوخصوصك مذاکره‌سنه واسطه اولمغی قبول ایتدیکی حالده[۱] لایحه‌سنده دیبورکه: موسیوروویه لایحه‌سنك ترویج‌واجراسنده کی محذور ومضرت حقنده سرد ایدیلن اسباب ومطالعات ماهیت مسئله‌یی تمامیله مرتبهٔ وضوحه وضع ایده‌جك ایسه‌ده بیلنمیان برحکمت اداره واسباب سیاسیه مطلقا بولایحه‌نك ترویج وقبولنی ایجاب ایتدیکی تقدیرده قید احتیاطی واحترازی درجی الزم کورونور . شوفقرات تعریضیه‌دن ده نمایان اوله‌جغی اوزره بوایشك علیهنه اعتراضات دوام ایده‌جکدر . مکرکه فوائد مترتبه‌سی متیقن وثابت اوله وبوندن هیچ کیمسه‌نك شبهه‌سی قالمیه . بوایسه اون ، اون بش سنه‌دن اول حاصل اوله‌ماز . نته‌کیم موجود اولان دیون عمومیه نظامنامه‌سی دولته خیرلی وفائده‌لی بر اثر ایکن پك قریب بر زمانه قدر حقنده اعتراضات اکسیك اولمدی وفائده‌سی ایسه شمدیلرده تقدیر اولنمغه باشلادی . توحید دیون ماده‌سنده حالاً اعتراضاتدن سالمیت وموضوع بحث اولان فوائدك هربری ایچون مجزومیت التزام قلندیغی حالده بوندن صرف نظر ایدلمسی مناسب اولور . اوحالده اوچ ماده‌نك تأملی لازم کلیرکه انلردن بری سلیم پاشانك لایحه‌سنده دخی بیان اولندیغی

[۱] خاطراتمك ایکنجی جلدینك قسم اولنده ۲۰۹ نجی صحیفه‌یه نظر .

وجهله موسیو رووبه لایحه‌سنك مطلقا ترویج وقبولی ایجاب ایدوب ایتمدیکی خصوصیدر . لایحهٔ مذکوره‌یی مطلقا قبوله قطعا مجبوریت یوقدر . ایکنجیسی بوایشدن عدول ایتمك موافق قاعده اولوب اولمیه‌جغی ماده‌سیدر . عدول ایچون المزده بیوك برسند واردر. زیرا شمدیکی وارداتدن زیاده ایلریده تخصیصاته برشی ضم اولنمامسنی حکومت سنیه تکلیف ایتمشیکن موسیو رووبه بو شرطی قبول ایتمه‌مشدر. انك عدم قبولی ایسه ایشدن چیقمق ایچون حکومته سندقوی ومخلص اعلا اولمشدر . حالبوکه موسیو رووبه بزه بوایشدن فراغ ایتمش اولدیغمزی کندیسنه تبلیغ ایتمکه محل‌ده براقامشدر . زیرا ایلولك اون دردینه قدر جواب آله‌میه‌جق اولور ایسه کندیسنه توحید دیون ایشندن فارغ اولمش نظریله باقلمسنی تلغرافله ومؤخراً باتحریرات بیلدیرمشدر . دوشونیله‌جك شیئك اوچنجیسی واردات آتیه‌نك یوزده یتمش بشی خزینه‌یه عائد اوله‌جق ایکن توحید دیونك تأخریله بوفائده الدن چیقوب چیقمیه‌جغی کیفیتیدر . بومنفعتك ضیاعنه ایسه محل یوقدر . چونکه استفاده یوزده یتمش‌بشه حصر اولندیغی حالده بونی اعطا ایتمکه دیون عمومیه مجلس اداره‌سی متمایلدر. نزد حکمت وفد حضرت پادشاهیده تشبثات واقعه‌نك ترکنه بدل تعقیبی صورتی ترجیح بیورلدیغی تقدیرده انك ایچون یاپیله‌جق شی ده مطالعهٔ شناوری‌یه کوره ۱۸ جمادی الاخره ۳۲۰ تاریخلی مجلس وکلا مضبطه‌سیله استیذان اولندیغی وجهله موسیو رووبه‌یه اجرای تبلیغات اولنمقدر . قالدیکه مضبطهٔ اخیره‌ده بیان اولندیغی اوزره موسیو رووبه‌نك مقامنه قائم اوله‌جق هیئت مالیه بورایه بروکیل کوندردیکی حالده انکله مقاولهٔ قطعیه لایحه‌سی قرارلاشدیرمق ایچون بر قومیسیون تشکیلی امر ضروری اولدیغندن او قومیسیونه سلیم ملحمه پاشانك دخی داخل اولمسنه واجرا ایدیله‌جك مذاکرات وتدقیقاته اشتراك ایتمسنه برشی دینیله‌مز وبواثناده کندیسی منافع خزینه‌یه موافق آثار ابرازینه مقتدر اولور ایسه اکا بالطبع هرطرفجه نظر ممنونیت وتقدیر ایله باقیله‌جغی بدیهیدر . لکن مشارالیهك بوایش ایچون پارسه کیتمسی ومنفرداً اجرای مذاکرات ایلمسی ملاحظهٔ قاصرانه‌مه کوره موافق حال دکلدر . زیرا رووبه‌نك مطالبندن بری بورادن مأمور ارسالی ایدی . بونده ایسه مجلس وکلاجه برچوق محذورلر کورولمش ایدی . حتی اویله بر مأمور کیدر وبورانك امر وتعلیماتی خلافنه اوله‌رق غفلةً برشی قرارلاشدیره‌جق اولور ایسه

کندیسی مسئول طوتلسه بیله مسئولیتی موجب اولان ماده‌یی ـ که برمنفعت عظیمهٔ مالیه‌یه تعلق ایده‌جکدر ـ تلافی وتعمیر ایتمك قابل اوله‌میه‌جغی جملهٔ ارادات سنیه‌دن اولمغله امر وفرمان همایون ملوکانه هیئتجه حکمت واصابت محضه اوله‌رق تلقی ایدلمش واورادن بورایه مأمور ایستلمسنده اتحاد افکار حاصل اولمش‌ایدی. سلیم ملحمه پاشانك ذاتی ودرایتی ایچون هیچ برشی دیمکه محل اولمامقله برابر مصلحت نقطهٔ نظرندن محاذیر متصوره انك حقنده دخی وارد اوله‌جغی عرض وایضاحدن مستغنیدر . خصوصات معروضه‌نك حضور همایون شاهانه‌یه عرضی متمنادر افندم .

۵ رجب ۳۲۰ و ۲٤ ایلول ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

۸ شوال ۳۲۰ تاریخلی تذکرهٔ معروضهٔ خصوصیه صورتیدر

دیون عمومیهٔ عثمانیه‌نك توحیدینه متعلق مذاکراتی تعقیب ایچون بارون هوتنغرك تحت ریاستنده بانق عثمانی ایله پارسده کی قونتوار ناسیونال‌ده سقونت وتجارت وصنایع فرانسز بانقه‌لرندن مرکب برهیئت‌مالیه تشکیل ایدلدیکی موسیو روویه‌طرفندن وهیئت مذکوره جانبندن کلن ایکی‌قطعه تحریراتده بیان اولنمشدر. موسیو روویه‌نك مکتوبنك مدلول صریحی دکلسه‌ده مضمونی توحید دیون ماده‌سنی کندی واسطه‌سیله بیتیرمك ایچون کندیسنه مربوط اولدیغمزی اشرایدن غیرحالی وفقرهٔ اشعاری‌ده مأموریت حاضره‌سی بوایشله بالذات اشتغاله مانع اولدیغی ایچون حکومت سنیه ایله مذاکره‌یه دوام ایچون اسملرینی بیان ایتدیکی مؤسسات مالیه‌یه تودیع مصلحت ایلدیکنی حاوی اولدیغی کبی بانقه‌لرك مکتوبنده روویه طرفندن کندیلرینه تودیع اولنان مأموریتی قبول ایتدکلری محرر اولمسیله بواشعارلرینه حکومت سنیه‌سربستئ حرکتنی محافظه‌ایلدیکنه‌دائر برجواب‌سریع ویرلمز ایسه موسیو روویه‌نك یاخود مذکور بانقه‌لرك توحید دیون مذاکراتنی کندیلریله اجرا ایتمك ایچون تعهد تحتنده بولندیغمزی آتیده ادعا ایده‌بیلملری محتمل‌در. حالبوکه موسیو روویه طرفندن کچن افرنجی ایلولك ایکیسی تاریخیله باب‌عالی‌یه کوندریلن مکتوبده تکلیف ایتدیکی اوچ‌نوع تعهد شهرمذکورك اون‌دردینه قدر

جانب حکومت سنیه‌دن قبول اولنمدیغی تقدیرده کندیسنی توحید دیونه دلالتدن بالکلیه فارغ اولمش عد ایلکلکمز اشعار اولنمش وحکومت سنیه مشارالیهك بوبیان رسمیسندن طولایی توحید دیون خصوصنی انکله مذاکره ایتمکده وایتمه‌مکده تاریخ مذکورك انقضاسندنبری مختار قالمشدر . بناءً علیه بودفعه‌کی اشعارلرینه استناد ایله آتیاً بالاده بیان اولنان ادعاده بولنملرینی سلب ایتمك ایچون کیفیت مختاریتك مکتوب صاحبلرینه اخطاری ایجاب حالدن کورونمش وامور مالیهٔ عثمانیه‌نك تنسیقی امرنده کوستریلن آثار التزامه تشکرله برابر لایحهٔ سابقه موسیو روویه‌نك بیان اخیرندن طولایی متروك اولدیغنی ومجلس وکلاجه برقرار اتخاذ اولنمدقجه تکلیف جدیدك قبول ویاردی حقنده برشی دینیله‌میه‌جکنی بیاناً مشارالیهه ومؤسسات مذکوره‌یه بشقه،بشقه جواب‌ثناوری یازلمشدر. کلن مکتوبلر ایله یازیلان جوابلرك ترجمه‌لری منظورعالی بیورلمق اوزره لفاً تقدیم قلندی . بومسئله‌نك حال متروکیتده قالمسی ویاخود تجدید مذاکره‌سی امروفرمان همایون ملوکانه‌یه مربوطدر . ایکنجی شقك اختیاری حالنده مسئله امور مالیه‌دن اولمسنه نظراً مذاکرات ابتدائیه‌سنك مالیه ناظری پاشا حضرتلری معرفتیله اجراسی وتنسیب بیورلدیغی حالده ناظر مشارالیهه امور مالیه‌ده متخصص بر ویا بر قاچ ذاتك ترفیقی حقلرنده هرنه‌وجهله اراده بیوریلورسه مقتضای منیفی انفاذ اولنور افندم .

۸ شوال ۳۲۰

امضا : صدراعظم

سعید

موسیو روویه طرفندن بانق‌عثمانی ایله « قونتوار ناسیونال ده‌سقونت » وتجارت وصنایع فرانسز بانقه‌لرینه ارسال اولنان مکتوبك صورتی ترجمه‌سیدر

دیون عمومیهٔ عثمانیه‌نك توحیدی ماده‌سی حقنده سزکله خیلی زماندن بری وقوع بولان مصاحباتی تلخیص واشبو معاملهٔ مهمه‌نك موقع اجرایه وضعی وظیفه‌سنی نه شرائط تحتنده قبول ایلمش اولدیغکزی تصریح ایلمك ارزوسنده‌یم . امورمالیهٔ دولت علیه‌نك اصلاحی واعتبار مالیهٔ عثمانینك اعتلاسی امرنده اجراسی

لازم كلن تدابير حقنده بيك طقوز يوز بر سنه‌سى تموزنده باب عالينك بمله استشاره بيوردينى معلومكزدر. بردولت معظمه‌نك امور ماليه‌سنى بالدفعات اداره ايتمك شرفنى احراز ايلمش بر ذات صفتيله مسئله‌يى تدقيق وتأمل ايدرك ايشبو هيئت عموميه‌سنه دائر برلايحه تنظيم ايتمشيدم كه بونك برنجى قسمى عثمانلى ترتيبلرى معاملهٔ توحيديه‌سنك موقع اجرايه وضعندن وروم ايلى دمير يوللرى اكراميه‌لى تحويلاتى حقنده موضوع اصولك تعديلندن عبارتدى. اشبو ايلك قسم ايچون طرفكزه تبليغ ايلديكم لايحه‌يى توصيه ايلدم كه بو لايحه باارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى جانب حكومت سنيه‌دن تصويب بيورلمشدر. فقط ارادهٔ سنيه حضرت پادشاهى ايله لايحهٔ مذكوره‌ده ايكى تعديل اجرا بيورلمشدر. بونلردن على‌الخصوص برى شايان قبول اولمديغندن طرف صدر اعظمى‌يه معلومكز اولان تلغرافنامه‌يى ارسال ايلمكلكمه بادى اولمشدر. حكومت سنيه‌نك غير قابل اجرا بر طلب وادعادن صرف‌نظر ايده‌جكنده شبهم اولمديغندن مسئله‌نك بر دور فعاليته كيرمك اوزره بولنديغى اعتقادنده‌يم. حكومت سنيه‌نك لايحهٔ مبحوثه‌يى موقع اجرايه وضع ايچون ثناورلرندن طلب ايلديكى مظاهرت ومعاونت ذاتيه‌يى ايفايه مأموريت حاضره‌مك مساعد اولمديغنى كچن حزيرانده باب عالى‌يه بيلديرمشيدم. ايشته بوندن طولايى ديون‌عمومية عثمانيه معاملهٔ توحيديه‌سنك اجراسنه مقتضى تدابيرى مشتركاً اتخاذ واجرا ايتمك اوزره بارون هويتنكرك تحت رياستنده اجتماع ايلمكزى رجا ايتمشيدم. سزدخى بونى قبول ايلمشسكز. ديون‌عثمانيه ترتيبلرى معاملهٔ تحويليه‌سى فرانسه حكومتنجه تماميله تنسيب وتصويب ايدلمدكجه معاملهٔ مذكوره‌نك پارس پياسه‌سنده اجرا اولنه‌ميه‌جغنى طرفكزه اخطاره لزوم كورمم. درعهده ايتديككز وظيفه اغير ايسه‌ده شبه‌سز اقتدار كزك فوقنده دكلدر. حصول رفاه وسعادت حالى صلح ومسالمت عموميه‌يه جهت تعلقى اولان دوست بر دولتك اصلاح امور ماليه‌سنه معاونت ايتمك وقسم اعظمى فرانسزلردن عبارت اولان ديون‌عمومية عثمانيه حاملرينك هيئت عموميه‌سنه اساساً نافع برايشده بولنمق فكر ومطالعه‌سنك بو خصوصده تصادف ايده‌جكنز مشكلاتى اقتحام ايچون سزجه مدار تشويق اوله‌جغنى دركاردركه بن دخى بو فكر ومطالعه‌يه اتباع ايلمشيدم. بيان حال ابراز مأثر احترامكارى‌يه وسيله اتخاذ قلندى.

امضا : رووپه

مطالعات

صحائف سالفه‌ده یازیلان شیلر وواقع اولان مکاتبه‌لر واضحاً وقطعیاً اثبات ایدرکه دیون عمومیه‌نك منافع دولته اوفق صور وشرائط ایله توحیدی ایچون سعی وثباتی دریغ ایتمدم. حتی دیونك ماهیت ومقادیرینی ، مبادلهٔ تحویلات فیئاتی نه نسبت ودرجه‌لرده اولسه منفعت خزینه‌یه موافق اوله‌جغنی، مبادله مصرفی سندیقه‌لرك ایستدکلری صورتده دکل، سائر مملکتلرجه احوال مماثله‌ده جریان ایدن فیئاته موافق صورتده ومعتدل اولمسنی ، احتیاط سرمایه‌سی اطفای دیونه تمامیله معاونت ایده‌جك صورتده تشکیل ، خصوصا تحویلات عتیقه‌نك سیاق حالدن وسوابق امثالدن مستدل اولان ضایعات کلیه‌سی خزینه‌نك حساب ومنفعتنه قید اولنمق شرطلرینی هیچ بر شبهه قالمیه‌جق ومقاولهٔ قطعیه عقدنده قابل عدول اوله‌میه‌جق صورتلرله تعیین‌ایتدم. بناءً علیه مقاوله‌نك عقدندن‌ماعدا برایش قالمامش ایکن اشکالات وتعویقات ایلرجه دوام ایتدی . فی نفس‌الامر لزوم اولمدیغی حالده تتابع ایدن سؤاللر اوزرینه ایشی لاینقطع واشکال‌متنوعه ایله تحریراً ایضاح ایلدم. موسیو قونستان ایکی، اوچ دفعه بکا دیدی‌که بعضلر کاه ترددات جعلیه ایله ایشی نتیجه‌پذیر اولمیه‌جق‌شکلده کوسترەرك کاه‌علائم ترویج اظهارایدرك بورسه‌ده تدنی ویا ترقیٔ فیئاتدن استفاده ایدییورلر . بوایسه ایشك اساسنه‌ده سوء تأثیر ایتمکده‌در. بن قونستانك‌فکرینه اشتراك ایتمدیکم کبی انك بیطرف اولدیغنه‌ده حسب‌الاثار قائل اوله‌مم . لکن منافع خزینه‌نك تماماً تأمینی شرائطنی حاصل ایتمش اولدیغم حالده براصل وحسابه مستند اولمیان اسباب ایله متوالیاً اشکال مصلحت اولنمسنه سوء ظنونه ذاهب اولمدقجه بر معنا ویره‌مم . بونك ایچوندرکه ایلریده ممکن اولور ایسه دها نافع شرائطله توحید دیون معامله‌سی اجرا اولنمق اوزره موسیو رووییه‌نك وساطتنی قبولدن صرف نظر ایدلمسنی تحریراً عرض ایتمشدم . بونده هیچ بر بأس ومحذور اولمدیغنك دلائلنی‌ده ایضاح ایلدم . لکن بو تشبثده قرین اعتبار اولمدی . دیکر طرفدن ایسه ایضاحات تنوع ایتدکجه طرق مختلفه ایله استیضاحات توسع ایلمشدر . نهایت طقوز ، اون آی صوکره سلیم ملحمه پاشانك پارسه ارسالی تکلیف وامری ظهوره کلدی . شو مصلحت جسیمهٔ مالیه‌نك شخص واحده احاله‌سنده ایسه منفعت خزینه نقطهٔ نظرندن محاذیر تصور ایتدیکمدن

بونى صورت قويه‌ده رد ايچون يازديغم تذكره او محاذيره مبنيدر . واقعا بونك اوزرينه سليم پاشانك توسيطى تكليفى بردها واقع اولمدى . فقط ايكى ، اوچ آى قدرده توحيد دين ايشنك لهنه وعليهنه طرف شاهانه‌دن بر شى دينلمدى . يالكز انك يرينه دها واسع صفتله بشقه برى حاضرلنمقده ايدى وعلى العموم ايشلره ايقاع اولنان مشكلات تزيد اولنمقده ايدى . الحاصل توحيد ديون خصوصى نه‌نتيجه حاصل‌ايده‌جكنى برخيلى زمان بيله‌ميوردم. لكن رمضاندن صوكره بانق عثمانى مديرى موسيو اويوانو نزدمه كلوب برى موسيو روويه‌نك، ديكرى پارسده معلوم اولان بانقه‌لرك اولق اوزره ايكى مكتوب ويردى كه موسيو روويه ماليه نظارتنه مأموريتى مناسبتيله بوايشله اشتغال ايتمسى ممكن اوله‌ميه‌جغندن توحيد ديون معامله‌سنى بانق عثمانى دخى داخل اوله‌رق ديكر اوچ مؤسسهٔ ماليه‌يه دور ايتديكنى وبانقه‌لرك اشعارى ايسه بودورى قبول ايتدكلرينى حاوى ايدى . حالبوكه روويه‌نك كچن ايلولده صدارته بر مكتوبى وار ايدى كه بيلمم جديمى ايدى ، يوقسه بزى سرعتله تسويهٔ مصلحته اجبار مقصديله‌مى ايدى ؟ تعيين ايتديكى مدتك انقضاسنه قدر صوك تكليفى قبول اولنميه‌جق اولورسه آرتق كنديسنه بو ابشدن فارغ اولمش نظريله باقلمسنى يازمشدى . مدت معينه ايسه ختام بوله‌لى خيلى زمان اولمشدى . مشارليهك اواشعارندن بو صره‌ده استفاده ايتدم . چونكه آنك بو دفعه‌كى مكتوبى وبانقه‌لرك‌ده روويه طرفندن كنديلرينه ويريلن مأموريتى درعهده ايتدكلرينه دائر كاغدلرى قبول اولنمق لازم‌كلسه تسليم وتسلمى تصديق چيقه‌جق‌واوحالده بوراسى‌اومؤسسه‌لر ايله اجراى مذاكراته وعقد مقاولاته مجبور اوله‌جق ايدى . حالبوكه آشاغيده ايضاح ايتديكم اوزره مأموريته كيرديكم كوندنبرى ماكدونيا ايشلرندن طولايى صرف ايتديكم مساعئ متواليه وديكر دولتلرك مداخله‌سنى منع ايچون اخطار ايلديكم تدابير صحيحه ناقابل تسليم اسباب ايله عقيم براقيلمقده ايدى وحقوق مملكتك محافظه‌سنده اغماض ايتمدكجه مأموريتده دوام ممكن دكلدى . لهذا اوكونلرده تكرار استعفايى ذهنمده قرارلاشديردم . ايشدن انفكاكمدن صوكره ايسه توحيد ديون معامله‌سنى شايد منافع خزينه‌يه موافق اولميان شرطلر ايله ياپمق ايستيانلر اولورسه [١] هم مقصد ومنفعتلرينى استحصال ايده‌جكلرينه،

[١] بو احتمال انفصالمدن چوق زمان كچمكسزين فعلياتله تحقق ايتمشدر .

هم‌ده یابیلان شی فلان آدمك زمانند‌ه‌کی معامله نتیجه‌سیدر . او معامله واقع اولمسه ایدی دها فائده‌لی صورت وواسطه‌لر ایله ایش تسویه اولنوردی دیه‌جکلرینه طرز حال وبرچوق امثال دلائلی ایله شبهه اولنماز . حالبوکه موسیو روویه ایله بانقه‌لرك بومکتوبلرینی مجلس وکلا مذاکره‌سنه حواله ایده‌جك اولسه‌م تکلیف واقع ترویج اولنه‌رق بانقه‌لره قارشی بر مقیدیت حاصل اوله‌جق ، آتیده وقوع بوله‌جق اعتراضات نابمحل اولدیغنی آکلاتمق حالمز اقتضاسنجه کوجلشه‌جك ایدی .

بناءً علیه کرك روویه وکرك بانقه‌لره ـ ایلول ایچنده واقع اولان اخطار اقتضاسنجه بو ایشه دوام ایتمك حقی ساقط اولدیغندن ـ حکومت سنیه شمدیکی حالده هر کونا تعهددن ازاده بولندیغنه دائر درحال تلغرافله برر جواب موضح یازدم. بوجوابلرك روویه‌ایله بانقه‌لردن کلن مکتوبلرك ترجمه‌لرینی بعده‌ذات شاهانه‌یه عرض ایتدم بو عرضدن صوکره‌ده سالف البیان مکتوبلر ایله جوابلرك ترجمه‌لرینی مجلس وکلاده قرائت ایتدیردم . بر هفته صوکره‌ده استعفا وانفصالم وقوعه کلمشدر.

۲۲ جمادی الاخره ۳۲۱ و ۱٤ ایلول ۱۹۰۳ تاریخنده خاطراتمك بوقسمنه کوز کزدیردم. شونظرر جعی‌یه سبب دیون عمومیهٔ عثمانیه حقنده صدر اعظم فرید پاشا ومالیه ناظری ایله علاقه‌داران بیننده تعاطی اولنان مقاوله‌نامه‌نك نسخهٔ مطبوعه‌سنه دسترس اولدیغمدن بنم زمانمده تقرر ایدن شرائطله بو دفعه‌کی شرائط اره‌سنده نه فرقلر بولندیغنی اکلامق ارزوی طبیعیسیدر . مقایسه‌دن حاصل اولان معلوماتی مجرد تتمهٔ احوال اولمق اوزره بروجه آتی اشارت واول باول مقاولهٔ جدیده‌یی عیناً درج ایده‌یم.

صورت مقاوله

۲۸ محرم ۱۲۹۹ (۳۰ و ۸ کانون اول سنه ۱۸۸۱) تاریخلی نظامنامه‌یه مربوط قرارنامه

حکومت سنیه ۲۸ محرم ۱۲۹۹ تاریخلی نظامنامه‌نك یدنجی ماده‌سنده کوستریلن اساسلره توفیقاً دیون عمومیهٔ عثمانیه اداره مجلسی ایله بالاتفاق نظامنامهٔ

مذكورك اوچنجى ماده‌سيله تعيين اولنان دينك ١٤ و ١ ايلول ١٩٠٣ تاريخنده هنوز بدلاتى تسويه قلنامش اولان قسمنك تحويل وتوحيدينه واكراميه‌لى دمير يولى تحويلاتنك تعديل اصولنه مباشرت ايدلمسنى قرارلاشديرمش وبو خصوص حقنده جريان ايدن مذاكراتك طرفين بيننده ائتلاف تام حصوليله نتيجه‌لنديكى كندى امضالريله ممضى اوله‌رق تنظيم قلنان پروتوقول ايله مصدق بولنمش اولديغنه بناءً حكومت سنيه ائتلاف مذكور اساسنه بالاستناد مواد اتيه‌يى نشر واعلان بيورر .

برنجى ماده — ١٤ و ١ ايلول ١٩٠٣ تاريخنده موقع تداوله بولنان (ب) (ث) و (د) ترتيبلرى تحويلاتنه مقابل ايكنجى ماده‌ده محرر اولديغى اوزره حكومت سنيه قيمت اعتباريه اوله‌رق جمعاً اوتوز ايكى مليون يدى يوز اوتوز سكز بيك يدى يوز يتمش ايكى عثمانلى ليراسى ويا يكرمى طقوز مليون يدى يوز التمش ايكى بيك بش يوز يكرمى انكليز ليراسى وياخود يدى يوز قرق مليون التمش اوچ بيك فرانقلق برمليون درت يوز سكسان سكز بيك يوز يكرمى التى قطعه تحويلات احداثنه قرار ويرمش وتحويلات مبحوثه عين حقوق وامتيازاتى حائز بولنمش اولديغندن ذكر اولنان اوچ ترتيب تحويلاتك يكديكرى بيننده‌كى فرق زائل اولمشدر.

تحويلات جديده حاملنه عائد اولوب متنلرى تركجه، انكليزجه وفرانسزجه اوله‌جقدر . اشبو تحويلات يكرمى ايكى عثمانلى ويا يكرمى انكليز ليراسى وياخود بش يوز فرانق وبونلرك مضروبلرى قيمتنده بولنه‌جقدر . اشبو تحويلاتك ديون عموميهٔ عثمانيه‌يه متروك وارداتك حاصلات صافيه‌سندن تأديه ايدلمك اوزره سنوى يوزده درت حسابيله فائضى اوله‌جقدر واشبو فائض هر سنه‌نك مارت وايلول روميسى ابتداسنده درسعادتده قرق درت غروش ولوندره‌ده سكز شيلين وپارسده اون فرانق وآمستردام ، برلين ، بروكسل وويانه‌ده پارس اوزرينه آديسته قامبيال فيئاتى اوزرينه تأديه ايديله‌جكدر . برنجى قوپون ١٤ و ١ مارت ١٩٠٤ تاريخنده تأديه اولنه‌جقدر . اشبو تحويلات جديده‌نك سنوى يوزده قرق بش سانتيم حسابيله عادى رأس‌المال اقچه‌سى اوله‌جقدر .

بالاده ذكر اولنان حاصلات صافيه‌دن اولا امحا اولنجه‌يه دكين تحويلات ممتازه‌يه مخصص مبلغ سنوى . ثانياً ديون مبدلهٔ موحده ايچون اقتضا ايدن يوزده

درت فائض ایله اشبو فائضه متناسب اکرامیه‌لی دمیر یولی تحویلاتنه مخصص مبلغ سنوی یعنی ایکی یوز قرق اوچ بیك لیرای عثمانی. ثالثاً سالف‌الذکر یوزده قرق بش سانتیم حسابیله رأس‌المال اقچه‌سنك تأدیه‌سنه لازم اولان مبالغ ایله اکرامیه‌لی دمیر یولی تحویلاتنه مخصص مبلغ سنوینك بقیه‌سی یعنی یکرمی یدی لیرای عثمانی افراز اولنه‌جقدر.

هرنه صورتله اولور ایسه اولسون تداولدن آلنان تحویلات فائضلری رأس‌المال اقچه‌سنه ضم وعلاوه ایدیله‌جکدر.

ایکنجی ماده — اشبو تحویلات جدیده « دولت علیهٔ عثمانیه‌نك دیون مبدلهٔ موحده‌سی تحویلاتی » عنوانیله معنون اوله‌جقدر.

اشبو تحویلات جدیده دیون عمومیهٔ عثمانیه اداره‌سی معرفتیله (ب) (ث) و (د) ترتیبلری حاملری یدلرنده‌کی تحویلات ایله آتی‌الذکر نسبتلر دائره‌سنده مبادله اولنه‌جقدر. شویله‌که: (ب) ترتیبندن یوز انکلیز لیراسی قیمت اعتباریه‌لك تحویل‌ایچون تحویلات جدیده‌دن قیمت‌اعتباریه اوله‌رق یتمش‌انکلیز لیرالق و (ث) ترتیبندن یوز انکلیز لیرالق قیمت اعتباریه‌لك تحویل ایچون تحویلات جدیده‌دن قیمت اعتباریه اوله‌رق قرق ایکی انکلیز لیرالق و (د) ترتیبندن یوز انکلیز لیراسی قیمت اعتباریه‌لك تحویل ایچون دخی تحویلات جدیده‌دن قیمت اعتباریه اوله‌رق اوتوز یدی بچق انکلیز لیرالق تحویل اعطا اولنه‌جقدر.

تحویلات عتیقه دیون عمومیهٔ عثمانیه اداره‌سی طرفندن مالیه نظارت جلیله‌سنه تسلیم‌اولنه‌جق و۱٤ و۱ ایلول ۱۹۰۳ تاریخندن‌اعتباراً آرتق فائض کتورمیه‌جکدر.

(ب) (ث) و (د) ترتیبلری تحویلات عتیقه‌سندن مبادله اولنمق اوزره اون بش سنه ظرفنده ابراز اولنمیان تحویللر حکومت سنیه منفعتنه اوله‌رق مرور زمانه دوچار اوله‌جقلر وبونلره مقابل اخراج اولنه‌جق تحویلات جدیده‌نك قسم معادلی حکومت سنیه‌یه اعاده اولنه‌جقدر.

امر مبادله مؤسسات آتیه معرفتیله اجرا ایدیله‌جکدر. شویله‌که: درسعادتده بانق عثمانی معرفتیله.

آمستردامده بورسه مجلسنجه تعیین اولنه‌جق مؤسسه معرفتیله.

بلچیقاده آنورس بورسه‌سی قومیتاسنجه تعیین اولنه‌جق مؤسسات صرافیه‌معرفتیله.

برلینده بلایخرودر ایله دایچه بانق معرفتیله.

فرانقفورددە بتمان برادرلرله دایچه بانق معرفتیله .

لوندرەده بانق عثمانی وتحویلات اجنبیه حاملری مجلسی معرفتیله .

پارسده بانق عثمانی و ۲۸ محرم ۱۲۹۹ تاریخلی نظامنامەنك دردنجی مادەسنده محرر مؤسسات معرفتیله .

روماده بانق دیتالیا وبانقه قومرچیاله ایتالیا معرفتیله .

ویانەده قرەدی بورلو قومرس الندوستری نامشرکتله سوسیته ژنرال دوقرەدی فونسیه وبانق آنغلو اوتریشین نام مؤسسات معرفتیله .

اوتوز ایکی ملیون یدی یوز اوتوز سکز بیك یدی یوز یتمش ایکی عثمانلی لیراسندن عبارت سرمایه ایله جانب حکومت سنیەدن دیون عمومیهٔ عثمانیه تأدیه اولنەجق اولان یوز بیك انکلیز لیراسی (ب) (ث)و (د) ترتیبلرینك بالاده مصرح فیئاتلر ایله امرمبادلەسنه وسکزنجی مادەده بیان اولنان احتیاط اقچەسنه نقداً لااقل اوچ یوز بیك عثمانلی لیراسنك ضم وعلاوەسنه تخصیص قلنەجقدر . مبالغ متباقیه یعنی برملیون درت یوز آلتمش بیك عثمانلی لیراسی معاملهٔ توحیدیه مصارفنه مخصوصدر .

اوچنجی ماده — تحویلات جدیده محرم نظامنامەسیله احسان بیوریلان بالجمله حقوق وامتیازات وتأمیناته نائل اولوب دیون عمومیهٔ عثمانیه مجلس ادارەسی دخی کافی السابق نظامنامهٔ مذکور احکامنه تمامیله موافق صورتده ایفای معاملهیه دوام ایدەجکدر .

محرم نظامنامەسنده محرر اولدیغی اوزره تجارت معاهدەنامەلرینك یکیدن تدقیقی حالنده مقدار رسومك تعدیلندن طولایی کمرك حاصلاتنجه حاصل اولەجق فضله دخی داخل اولەرق مذکور محرم نظامنامەسی موجبنجه اصحاب مطلوبه ترك اولنان کافهٔ وارداتك تخصیصی تأیید ایدلمشدر . آنجق شوراسی مقرردرکه مذکور محرم نظامنامەسنده تعداد وبالاده خلاصةً بیان اولنان وارداتدن بشقه وارادات تخصیص ایتمکه حکومت سنیه دعوت اولنمیەجقدر . [۱]

دردنجی ماده — تحویلاتك تأدیهٔ رأس المالی تحویلاتك قیمتی باشەباش قیئاتندن دون اولدیغی حالده بورسەده مبایعات طریقیله وتحویلاتك فیئاتی باشباشەویاخودباشه باشدن فضله اولدیغی تقدیرده باشه باش اولەرق قرعه کشیدەسی صورتیله اجرا اولنەجقدر .

[۱] بنم زمانمده کی قرارك عبارەسی بویله دکلدی .

قرعه کشیده‌سی معامله‌سی درسعادتده دیون عمومیهٔ عثمانیه اداره مجلسی معرفتیله وحکومت سنیه‌نك برمأموری مواجهه‌سنده ایجابی حالنده آلتی آیده بر یعنی هرسنه کانون ثانی وتموز رومی ابتدالرنده اجرا اولنه‌جق وقرعه‌سی چیقان تحویلاتك بدلاتی هرقرعه‌نك کشیده‌سی تاریخنی تعقیب ایدن مارت وایلول رومی ابتدالرنده تأدیه ایدیله‌جکدر .

برنجی قرعه ایجابی حالنده بیك طقوز یوز درت سنه‌سی شهر کانون ثانیسنده کشیده اولنه‌جقدر .

قرعه‌سی اصابت ایدن تحویلات بدلاتنك حین تسویه‌سنده تسویهٔ بدلاتی ایچون تعیین اولنان تاریخده وعده‌لری حلول ایتمه‌مش اولان بالجمله قوپونلرك تحویلاته مربوط بولنمسی لازم کلوب نقصان اولان قوپونلر بدلاتی قرعه‌سی چیقمش تحویلك حاملنه تأدیه اولنه‌جق مبلغدن تنزیل ایدیله‌جکدر .

هربر قرعه‌نك نتیجه‌سی مصارفی دیون عمومیهٔ عثمانیه‌یه عائد اولمق اوزره اعلان ایدیله‌جکدر .

بشنجی ماده — وعده‌لری حلولندن اعتباراً آلتی سنه مدت ظرفنده تحصیل اولنمق اوزره ابراز ایدلمیان قوپونلر ایله قرعه‌سی اصابت ایدوبده واجب‌التأدیه اولدقلری تاریخدن اعتباراً اون بش سنه مدت ظرفنده تحصیل اولنمق اوزره ابراز ایدلمیان تحویلات حکومت‌سنیه منفعتنه اوله‌رق مرور زمانه اوغرایه‌جقلردر.

آلتنجی ماده — ۳۰ و ۱۸ نیسان ۱۸۹۰ تاریخلی مقاوله‌نامه موجبنجه تحویلات ممتازهٔ عثمانیه‌یه مخصص درت یوز اوتوز ایکی بیك بش‌یوز عثمانلی لیرالق مبلغ سنوی بیك طقوز یوز اوتوز ایکی تاریخنده تحویلات مذکوره بدلاتنك تمامیٔ تسویه‌سنده دیون عمومیهٔ عثمانیه‌نك حاصلات عمومیه‌سنه اعاده وادخال ایدیله‌جکدر . آنجق حکومت سنیه ۳۰ و ۱۸ نیسان ۱۸۹۰ تاریخلی مقاوله‌نامه‌نك اوتوز بشنجی ماده‌سی موجبنجه هرنه‌مان ایستر ایسه کندی حسابنه اوله‌رق تحویلات ممتازهٔ عثمانیه مبادله‌سنه ویاخود تسویهٔ بدلاتنه شروع ایلمك حقنی محافظه ایدر . حکومت سنیه تحویلات ممتازه‌نك مبادله‌سنه قرار ویردیکی تقدیرده درت یوز اوتوز ایکی بیك بش‌یوز لیرالق مبلغ سنوی‌یی قارشیلق اتخاذ ایدرك تحویلات جدیده مثللو تحویل احداث ایده‌بیله‌جکدر . اشبو تحویلات دین مبدل موحدك تحویلات موجوده‌سندن اصلا فرقی اولمامق وحقلرنده عینی معامله اجرا اولنمق

اوزره دیون مذکورك اقسام متممه‌سندن بولنه‌جقدر . بوحالده دخی تحویلات ممتازه وکیلنی تعیین ایتمکده اولان بانق عثمانی محرم نظامنامه‌سی موجبنجه تحویلات ممتازه حاملری وکیلنك حائز اولدیغی حقوق وامتیازاته نائل اولمق اوزره مجلس مذکوره کافی‌السابق بروکیل تعیین ایده‌جکدر .

یدنجی ماده — دیون عمومیهٔ عثمانیه‌نك ایکی ملیون یوز اللی یدی بیك اوچ یوز یتمش بش لیرای عثمانیدن فضله اولان حاصلات صافیه‌سی یوزده یتمش بشی حکومت سنیه‌یه ویوزده یکرمی بشی دخی دیون عمومیه‌یه عائد اولمق اوزره حکومت سنیه ایله دیون عمومیهٔ عثمانیه بینده تقسیم ایدیله‌جکدر . آنجق بیك طقوز یوز اوتوز ایکی سنه‌سنده تحویلات ممتازهٔ عثمانیه‌نك بدلاتی تماماً تسویه ایدیله‌جکندن تحویلات مزبوره اقدمجه مبادله ویاخود بدلاتی تسویه اولنمدیغی تقدیرده تاریخ مذکوردن اعتباراً اشبو تقسیم معامله‌سی برملیون یدی یوز یکرمی آلتی بیك سکزیوز یتمش بش عثمانلی لیرالق حاصلات فضله‌سندن اجرا ایدیله‌جکدر.

دیون عمومیه‌نك بالاده ذکر اولنان فضله‌لرده‌کی یوزده یکرمی بش حصه‌سی دین مبدل موحد ایله اکرامیه‌لی دمیر یولی تحویلاتنك فوق‌العاده رأس‌المال اچه‌سنه تخصیص اولنه‌جق وفقط اکرامیه‌لی تحویلات حقنده اشبو قرارنامه‌نك اونجی ماده‌سی احکامی اقتضاسنجه معامله اولنه‌جقدر .

سکزنجی ماده — دیون عمومیهٔ عثمانیه مجلس اداره‌سی براحتیاط سرمایه‌سی تشکیل ایده‌جك وبوکا اولا « فائض مقدارینی تزیید ایچون احتیاط اچه‌سی » نامنده‌کی حسابده مجلس مذکور طرفندن ویریله‌جك حسابلر موجبنجه ۱۴ و ۱ ایلول ۱۹۰۳ تاریخنده موجود اولان بالجمله مبالغ . ثانیاً ایکنجی ماده احکامی موجبنجه تحویلات جدیده‌دن حاصل اوله‌جق مبالغدن هیچ اولمازسه لااقل اوچ یوز بیك لیرای عثمانی . ثالثاً بیك اوچ یوز اون طقوز سنه‌سندن اعتباراً جانب حکومت سنیه‌دن سنوی اون بش بیك لیرا حسابیله اعطا بیوریله‌جق یوز اللی بیك لیرای عثمانی ترك وتخصیص اولنه‌جقدر .

برسنهٔ مالیه ظرفنده وارداتده ایکی ملیون یوز اللی یدی بیك اوچ یوز یتمش بش لیرادن دون برنقصان ظهور ایلدیکی تقدیرده اشبو نقصان احتیاط سرمایه‌سنك فائضندن وعندالایجاب رأس‌المالندن اخذ واستیفا اولنه‌جقدر .

بومأخوذات دیون عمومیهٔ عثمانیه حاصلاتنك یدنجی ماده‌ده مصرح فوق‌العاده

آمورتیسمانلره مخصص فضله‌لردن سنه ویاسنین آتیه‌ده افراز وتسویه اولنمق لازم کله‌جکدر .

برسنهٔ مالیه ظرفنده ۲۸محرم ۱۲۹۹ تاریخلی نظامنامه‌نك سکزنجی ماده‌سنك آلتنجی ، یدنجی وسکزنجی فقره‌لری موجبنجه تأدیه‌سی لازم کلن مبالغك امر تسلیمنده وقوع بولان تأخرات سببیله حاصلاتجه ظهور ایدن نقصاندن طولایی احتیاط سرمایه‌سندن اخذ وافراز ایدلدیکی تقدیرده مارالذکر فقرات ثلثه‌ده مصرح وارداتدن متداخل مبالغ حین تحصیلنده اول باول مأخوذات مذکوره‌نك تأدیه‌سنه تخصیص اولنه‌جقدر .

احتیاط سرمایه‌سنك فائضلری بروجه مشروح استعمال ایدلمه‌مش بولنور ایسه مذکور سرمایه‌یه ضم وعلاوه قلنه‌جقدر .

احتیاط سرمایه‌سی مقداری ایکی ملیون لیرای عثمانی‌یه بالغ اولنجه بونك فائضی دیون عمومیهٔ عثمانیه حاصلات عمومیه‌سنه ادخال اولنه‌جقدر .

دیون موحده اون آلتی ملیون لیرای عثمانی‌یه تنزل ایدنجه احتیاط سرمایه‌سی برملیون عثمانلی لیراسنه تنزیل قلنه‌جق وبومقداردن اعتباراً فضله‌سی حکومت سنیه‌نك امرینه حاضر بولندیریله‌جق وبوصورتله تنزیل ایدلمش احتیاط سرمایه‌سی فائضنك بالاده کوسترلدیکی اوزره استعمالنده دوام اولنه‌جقدر .

دیون مبدلهٔ موحده ایله روم ایلی دمیر یوللری اکرامیه‌لی تحویلاتنك حین اطفاسنده احتیاط سرمایه‌سنده موجود بالجمله مبالغ حکومت سنیه‌یه رجوع ایده‌جکدر .

طقوزنجی ماده — حکومت سنیه اشبو قرارنامه موجبنجه احداث ایدلمش اولان تحویلاتك بدلاتیله قوپونلرك تسویه‌سنده برکونا تنزیلات وتنقیصاتی موجب اوله‌بیله‌جك هیچ برر‌سم وضع وتعیین ایتمه‌مکی تعهد بیورر . تحویلات مذکوره ایله قوپونلر حالاً واستقبالاً ممالك عثمانیه‌ده هرنوع رسم وویرکودن معافدر .

اونجی ماده — اکرامیه‌لی دمیر یولی تحویلاتی ایچون محرم نظامنامه‌سی احکامنجه سنوی تعیین ایدلمش وبونلره مؤخراً احسان بیورلمش اولان مبالغه مقابل ابتدای ایلول رومی ۱۹۰۳ تاریخندن بدأ ایلمك اوزره دین مبدل موحدك تمامیٔ تسویه‌سنه قدر ایکی یوز یتمش بیك لیرالق برمبلغ سنوینك تخصیصنه قرار ویرلمشدر . بوندن ماعدا تحویلات مزبوره دیون عمومیهٔ عثمانیه اداره‌سی طرفندن

مبايعه ايدلمش وياخود آتيده ذكر اولنديغى وجهله مبايعه ايديله‌جك اولان تحويلاتك اكراميه ورأس‌المال اقچه‌لرندن متحصل بالجمله مبالغدن استفاده ايده‌جكدر.

ديون عموميهٔ عثمانيه اداره‌سى معرفتيله مبايعه ايدلمش ويا ايديله‌جك اولان تحويلات ابطال اولنه‌جق وفقط بونلرك نومرولرى چرخ درونده ابقا اولنه‌رق بونومرولره اصابت ايده‌جك قرعه بدلاتى بروجه آتى استعمال اولنه‌جقدر.

برده يدنجى ماده‌ده محرر حاصلات فضله‌لرندن ديون عموميهٔ عثمانيه اداره‌سنه عائد اوله‌جق حصه‌نك يوزده قرقندن دخى اكراميه‌لى تحويلات مستفيداوله‌جقدر.

اشبو مبالغ متنوعه‌نك صورت استعمالى بروجه آتى وقوع بوله‌جقدر. شويله‌كه: ١٤ و ١ ايلول ١٩٠٣ تاريخندن اعتباراً تحويلات مذكوره‌نك تمامئ تسويه‌سنه قدر اكراميه اصابت ايتميوب‌ده قيمت اعتباريه اوله‌رق درت يوز فرانق بدل ايله قرعه‌سى چيقمش اولان تحويلاتك هربرينه يوزده آلتمش نسبتنده يعنى ايكى يوز قرق فرانق ويريلوب اكراميه اصابت ايده‌جك تحويلات ايچون دخى رأس‌المال جدولنده محرر مبالغ وجهله يوزده يوز ويريله‌جكدر.

منوال محرر وجهله اشبو تحويلاته عائد اوله‌جق مبالغ متنوعه‌دن اول امرده بروجه بالا قرعه‌سى چيقان تحويلاتك تسويه‌سنه مقتضى مبلغ افراز اولنه‌جق واشبو قرعه‌لر تسويهٔ رأس‌المال جدول اصليسى موجبنجه كشيده اولنه‌جق ومبلغ مزبورك فضله‌سى نهايت ايكى يوز قرق فرانغه قدر بدلله بورسه‌ده تحويلات مبايعه‌سنه حصر وتخصيص ايديله‌جكدر.

شايد پياسه فيئاتى ايكى يوز قرق فرانغه قدر قيمتلى اجراى مبايعاته مساعد اولمديغى تقديرده اشبو مبايعات ايچون الده بولنان اقچه‌لر حكومت سنيه‌نك انضمام موافقتيله الكيقين اولان قرعه‌نك صورت فوق‌العاده‌ده اوله‌رق بروجه پشين كشيده‌سنه قدر الويره‌جك برمبلغ حصوله كتيرنجه‌يه دكين مجلس اداره معرفتيله تنميه ايتديريله‌جك وبويله فوق‌العاده چكيلن قرعه‌لر آتيده‌كى قرعه ميعادلرينى بالطبع ايلريلته‌جك ايسه‌ده آشاغيده بيان اولنان فائض مركبك تنزيلنى انتاج ايده‌جكدر.

سكزنجى ماده‌ده كوستريلن سرمايهٔ احتياطى توكندكدن صوكره الده بولنان تقسيط سنوى بدلى رأس‌المال جدولنده محرر تحويلات مقدارينك ايفاسى بدلاتنه كافى اولمديغى تقديرده بلا اكراميه قرعه‌سى چكيله‌جك اولان تحويلاتك عددى

ایلریده ینه رأس‌المال جدولنه رجوع ایدلمك شرطیله الده‌کی حاصلات مقدارینه کوره قصر وتحدید ایدیله‌جکدر .

حکومت سنیه تواریخ صره‌سیله اك یقین قرعه‌دن باشلایه‌رق بروجه پشین قرعه کشیده‌سنه هروقت حقی اوله‌جقدر . بوصورتله ودردر یوز فرانق بدل ایله قرعه‌سی چیقان تحویلاتك بدلی ایکی یوز قرق فرانقدن تسویه ایدیله‌جك وفقط اکرامیه اصابت ایدن تحویلاتك بدلی بونك‌تسویه‌سیله رأس‌المال جدولی موجبنجه واجب‌التأدیه اولدیغی کون بیننده کذران ایدن مدت ایچون سنوی یوزده اوچدن آلتی آیدن ، آلتی آیه حساب ایدیله‌جك فائض مرکبی بعدالتنزیل استیفاایدیله‌جکدر.

اکرامیه‌لی دمیر یولی تحویلاتی حاملری دخی‌محرم نظامنامه‌سنك اون اوچنجی ماده‌سنك اوچنجی فقره‌سنك مألنه استناداً فائض طلب ایتمکدن واز کچرلر . بناءً علیه تحویلاته مربوط اولان قوپون ورقه‌لرینی دیون عمومیهٔ عثمانیه اداره‌سنه تسلیم ایتمکله دعوت ایدیلوب اشبوورقه‌لر بالجمله تحویلات بدلاتنك تمامیٔ تسویه‌سنه قدر ادارهٔ مذکوره‌جه حفظ ایدیله‌جکدر .

اون برنجی ماده — حکومت سنیه دین مبدل موحدك موقع تداولده بولنان بالجمله تحویلاتی باشه باش اوله‌رق تسویه ایده‌رك بیك طقوز یوز اون اوچ سنه‌سندن اعتباراً رفع ایتمك حقنی محافظه بیورر .

اون ایکنجی ماده — محرم نظامنامه‌سیله مربوطاتنك اشبو قرارنامه احکامیله تعدیل ایدلمه‌مش اولان بالجمله احکامی مرعی‌الاجرا بولنه‌جقدر .

اون اوچنجی ماده — اشبو قرارنامه ۲۸ محرم ۱۲۹۹ یعنی ۲۰ و ۸ کانون اول ۱۸۸۱ تاریخلی نظامنامه‌نك اقسام متممه‌سندن بولندیغی جهتله حکومت سنیه اشبو قرارنامه حقنده سالف‌الذکر نظامنامه‌نك یکرمی برنجی ماده‌سنده محرر معاملاتی ایفا بیوره‌جقدر .

مالیه ناظری — صدراعظم
السید احمد رشاد — محمد فرید

Pour le Conseil d'Administration
de la dette publique Ottomane
Le Président
(S) H. Babington Smite

مطالعات

(١) موسيو روويه‌نك بنم زمانمده اخراجنى تكليف ايتديكى تحويلات «٣٢,٢٧٢,٠٠٠» ليرا ايدى . بعدالانفصال ياپيلان قرارنامه‌ده اخراجنى دولتك قبول ايتمش اولديغى تحويلات ايسه «٣٢,٧٣٨,٧٧٢» ليرادر . اوحالده روويه‌نك تكليفنه نسبةً فضله‌سى « ٣٦٦,٧٧٢ » ليرا اولييور . سبق ايدن حسابلردن على الخصوص روويه‌نك زمانمده كوندرديكى لايحه‌دن مستفاد اولديغى اوزره تحويلات عتيقه‌نك مقدارى ضايعات مخمنه اخراج اولنديغى حالده « ٢٢,١٧٠,٩٨٠ » ليرادر . بوحالده « ١٠,٥٦٧,٧٩٢ » ليرالق فضله تحويل چيقارلمشدر .

(٢) قرارنامه مبادله مصرفى ايچون بربچق مليون ليرا قبول ايتمش . حالبوكه موسيوقونستان موسيو روويه‌ايله واقع اولان مكاتباتى اوزرينه كافهٔ مصارف ايچون ١٦ مليون فرانقه لزوم كوسترمش ايدى. نتهكم بوماده تذكره‌لرمدن برنده ومجلس وكلانك ٢٨ ربيع الاخر ١٣٢٠ و٢١ تموز ٢١٨ تاريخلى مضبطهٔ اخيرهٔ مفصله‌سنده مصرحدر . مذكور المقدار فرانق كه (٦٦٣,٩١٤) فرانسز التونه معادلدر . زمان مأموريتمده بو بيله استكثار اولنديغندن كرك اكرامیه ، كرك سائر مصارف مبادله‌نك حدى نسبت معتدله‌يى واحوال مماثله‌ده اوروپاجه ويريلن مقدارلرى كچمه‌مسى شرط اتخاذ ايدلمش ايدى. نتهكم بودخى سالف البيان مضبطه‌ده تصريح اولنمشدر . موسيو روويه ايسه ١٥ كانون ثانى ٩٠٢ تاريخيله مورخ مكتوبنه ملفوفاً صدارته كوندرديكى لايحه‌سنده وموسيو قونستاندن واقع اولان استيضاحاتم اوزرينه اولايحه‌نك هر ماده‌سنى ايضاحاً ينه موسيو روويه‌نك قلمه آلوب فرانسه سفيرينه كوندرديكى وانك‌ده صورت خصوصيه‌ده اوله‌رق باب‌عالى‌يه ويرديكى مخطره‌سنده سنديقه‌لر ايله سندات حامللرينك اجتماعه دعوتلرى ، اجنته وصرافلرك اثبات وجود مارقه‌لرى ، مؤسسات كبيرهٔ ماليه‌نك قوميسيونلرى ، مكاتبات وتحويلات مصارف ارساليه‌سى ، سيغورطه اجرتلرى ، تحويلات حامللريله سنديقه‌لر موافقتلرينك استحصالى وپاپختلرده‌كى بورسه‌لرده تحويلات مبادلاتى ايچون نه قدر مصارف لازم اولورسه كافه‌سنى اوانس صورتيله ويرمكى تعهد ايتمش وبونك مقابلنده يوزده بر بچق نسبتنده بر قوميسيون المغى تكليف ايلمش ايدى وبو قوميسيون تحويلاتك يوزده سكسانى نسبتنده اولديغندن قبول ايدلسه

ایدی تحویلات جدیده‌نك مقدارینه نظراً یکونی درت یوزبیك لیرایه واره‌میه‌جقدی. مع هـذا مجلس وکلا قراریله رووپه‌یه یازدیغم جوابده بو مقدار دخی استکثار اولنمش ایدی . موسیو رووپه‌نك سـالف البیان تعهد وتکلیفی مشـار الیهك کرك لایحه کرك مخطره‌سنك یدنجی ماده‌لرینه مراجعتله ثابت اولور .

(۳) یکی قرارنامه شرق‌شمندوفرلری تحویلات اکرامیه‌لری ایچون (۲۷۰،۰۰۰) لیرا تخصیصات قبول ایتمشدر . دمیریوللری تخصیصات سابقه‌سی ایسه (۲٤۰،۰۰۰) لیرا ایدی . زمان مأموریتمده رأس المال تأدیاتی یوزده بر اولمسی بر چوق مساعی ایله رووپه‌یه قبول ایتدیرلمشیدی. فرید پاشا صدارتنده‌کی قرارنامه ایسه رأس المال تأدیه‌سنه یوزده قرق‌بش سانتیم تخصیصیله اکتفا ایتمشدر . توحیدد یوندن مقدمکی اصوله کوره تحویلات موجوددن اکرامیه‌لی سندات ۱۹۷٤ سنه‌سنده امحا اولنه‌جق ایکن موسیو رووپه‌نك تکلیفاتنی حاوی اولان لایحه‌نك قبولی تقدیرنده ۱۹۳۸ سنه‌سنده امحا ایدیله‌جکدی. ذکر اولنان لایحه‌نك یدنجی ماده‌سنه واحکام لایحه‌یی ایضاح ایدن مخطره‌نك کذلك یدنجی ماده‌سـنه مراجعتده تفصـیلی معلوم اولور . حالبوکه آمورتیسمانك ۱ ۰/۰ یوزده بریرینه قرق بش سانتیم اولمسی دیون عمومیه‌نك ۱۹۷٤ سـنه‌سنده بیله اطفاسنی عدیم الامکان بر حاله قویدیغندن اتمام تأدیات سنین طویله مرورینه توقف ایده‌جکدر . بناءً علیه ممتد اوله‌جق زمان نسبتنده فضله تخصیصات ارائه‌سنه مجبوریت حاصل اوله‌جقدر .

(٤) یکی قرارنامه احتیاط سرمایه‌سنی اوچ یوزبیك لیرا اوله‌رق قبول ایتمشدر. رووپه‌نك اولجه احتیاط سرمایه‌سنه علاوه‌سنی تکلیف ایتدیکی اقچه ایسه برملیون لیرا ایدی . مع مافیه جدید قرارنامه‌یه نظراً ۳۰۰،۰۰۰ لیرایه تنزل ایدن تخصیصاته ضمناً ده حکومت آیریجه ۱۵،۰۰۰ تخصیصات سنویه ویرمکی تعهد ایتمش.

(۵) ایلریده احتیـاط سرمایه‌سی ایکی ملیون لیرایه بالغ اولـادقجه قرار نامه اقتضاسنجه بوکا فائض ویرلمیه‌جکی اکلاشیلیور . بو سرمایه ایسـه هیچ بر وقتده ایکی ملیون لیرایه بالغ اوله‌میه‌جغندن شـو حالده احتیاط سرمایه‌سی ایچون هیچ بر زمان فائض النمیه‌جقدر .

(٦) تحویلات موحده فضـله‌سی خزینه امرینه حاضر طوتلمسی وبو صورت ممکن اولمازسه اطفای دیون طریقیله تأدیاتی آرتدیروب خزینه‌نك منفعتنی موجب اولمق اوزره بو فضـله‌نك احتیاط سرمایه‌سـنه علاوه‌سی زمان مأموریتمده شرط

اتخاذ ایدلمشدی . نته‌کیم مجلس وکلا قراری وبالاستیذان صدور ایدن ارادهٔ سنیه اوزرینه موسیو روویه‌یه کوندردیکم تحریراتده بو صورت مصرح‌در . بو شرطدن استفاده اولنمامسنك سببنی اکلایه‌مدم .

(۷) فرید پاشا زمانندهکی قرارنامه دیون‌عمومیه‌ایچون بوکا مخصوص وارداتدن (۲,۱۵۷,۳۷۵) لیرا تقسیط سنوی تخصیص ایتمشدر . دولتده آیریجه ۱۶۰,۰۰۰ لیرا تقسیط سنوی تخصیص ایلمش‌که یکونی (۲,۳۱۷,۳۷۵) لیرا ایدر . موسیو روویه‌نك زمان مأموریتمده سنوی تخصیصنی تکلیف ایتدیکی تقسیط ایسه (۲,۲۹۰,۰۰۰) لیرادر . بز بونی دخی قبول ایتمدیکمزدن تعدیلی ایچون او قدر مکاتبات وملاحظات سبق‌ایتمشدی . مؤخراً تقرر ایدن تخصیصات موسیوروویه‌نك تکلیف ابتدائیسندن‌ده ۲۷,۳۵۵ لیرا زیاده‌در .

(۸) ۲۲ جمادی الاخره ۳۲۱ تاریخلی یکی قرار نامه‌نك ایکنجی ماده‌سنك صوك فقره‌سنده (۳۲,۷۳۸,۷۷۲) عثمانلی لیراسندن عبارت سرمایه یعنی توحید اولنان تحویلاتك قیمتلری وبرده طرف حکومتدن آیریجه دیون عمومیه‌یه تأدیه‌سی تعهد اولنان یوز بیك انکلیز لیراسی ایکنجی ماده‌نك فقرهٔ اولاسنده مصرح فیئات ایله (ب ، ث ، د) ترتیبلرینك مبادله‌سنه واوچ یوز بیك عثمانلی لیراسی‌ده احتیاط سرمایه‌سنه تخصیص اولنمشدر . باقیسی ۱۴۶,۰۰۰ عثمانلی لیراسندن عبارتدر که اوده معاملهٔ توحیدیه مصارفنه ویرلمشدر . عبارات اخری ایله اون ملیون لیرادن فضله بر دین اختیار اولندیغی حالده وضع اولنان سرمایه دین جدید ایله باشه باش کتیرلدیکندن خزینه‌نك استفاده‌سی، خصوصاً احتیاط سرمایه‌سنك بر نسبت کافیه ومعقوله اوزره توسیعی مقصدلریله سبق ایدن تصورات واقدامات حکمدن ساقط اولمشدر. حالبوکه موسیو روویه ۱۵ کانون‌ثانی ۹۰۲ تاریخلی لایحه‌سنك متممی اولان مخطره‌نك دردنجی ماده‌سنده علی الخصوص (ب) ترتیبنی التمش التی غروشه تبدیل ایتمك ایستمشدی‌که بز التمش التی نسبتنی بیله قبول ایتمه‌مش ایدك. یکی‌قرارنامه‌نك ایکنجی ماده‌سنك برنجی فقره‌سنده ایسه (ب) ترتیبندن یوز انکلیز لیراسی قیمت اعتباریه‌لك تحویلی ایچون تحویلات جدیده‌دن قیمت اعتباری اوله‌رق یتمش انکلیز لیرالق تحویل ویریله‌جکی‌مسطوردر. التمش التی ایله یتمشك تفاضلی اولان درت غروش (ب) ترتیبنك موجودی بولنان ۲۴۱,۰۴۸ قیمت اعتباریسنده سنداته ضرب اولندقده حاصلی ۴۰۹,۶۴۱ لیرا

وسکسان ایکی غروشه بالغ اولورکه ضایعات خزینه جمله‌سندندر . توحید دیون معامله‌سنك دیکر بر نقطهٔ مهمه‌سنه‌ده کلنجه زمان مأموریتمده بانق عثمانی مدیری اونوب اخیراً بالاستعفا لوندره‌یه کیتمش اولان موسیو لانغ که رابطه‌لی وناموسلی بر ذاتدر وبانق عثمانی مدیریتنه کلمزدن اول مصر مالیه‌سنی تنسیق ایتمشدر . خزینه‌نك احتیاجاتی تسهیل ایچون هر نه زمان بانق عثمانی‌یه مراجعت ایتدیسه‌م اسلافم زمانلرنده هر نصلسه کوستردیکی ترددات ومسامحاتی ترك ایله التماساتمی حسن تلقی ایلمش واندن‌ده خزینهٔ دولت مستفید اولمش ایدی . مأثر خیرخواهیسنه ضمیمه اولمق اوزره بو توحید دیون ایشنده دخی مالیه‌نك منافعنی تسهیل ایتمسنی کندیسندن رجا ایلدم . موسیو لانغ (ب) ترتیبنه یوزده التمش اوچ ، (ث) ترتیبنه یوزده اوتوز التی ، (د) ترتیبنه یوزده اوتوز اوچ بچقدن اوتوز درت بچغه قدر فیئات قویمشدی . اخیراً یعنی ۱ نیسان ۱۹۰۲ تاریخنده مقدما بیان ایلدیکی فیئات ثلثه‌یی تحریراً‌ده تأیید ایلدی . یالکز (د) ترتیبنك فیئاتنی یوزده اوتوز اوچ بچق ایله اوتوز درت بچق آره‌سنده دکل قطعیاً اوتوز درت اولمق اوزره اشارت ایلمشدی . لکن موسیو لانغ انکلیز اولدیغندن فرانسزلرك یاخود اقوام سائره‌یه منسوب اولانلرك منافعمزه دها زیاده معاونت ایده‌جکلری هیئت دولت اعضاسندن بعضیلرنجه ملحوظ بولندیغی ایچون اولمای که مؤخراً انك بیاناتی نظر اعتباره النمق شویله طورسون موقع مطالعه‌یه وضعه بیله مستحق عد اولنمامش . حالبوکه بعدالانفصال نتیجه پذیر اولان توحیددیون معاملاتنه واقعا سائر مؤسسات مالیه‌دخی داخل ایسه‌لرده انلرك ایچلرنده حتی باشلرنده ینه انکلیز سندیقه‌لری بولنمقده‌در . فقط ایش خزینهٔ دولتك منفعتنه مغایر صورتده یتمشدر . تنظیم اولنان قرارنامه (ب) ترتیبی ایچون روویه‌نك تکلیف‌ایتدیکی آلتمش آلتی غروشی یوقاریده بیان اولندیغی اوزره یتمش غروشه [۱] ابلاغ ایلدیکی کبی بوقرارنامه‌نك ایکنجی ماده‌سنه نظراً (ث) ترتیبندن یوز انکلیز لیراسی قیمت اعتباریسنده تحویل ایچون‌ده فرق ایکی انکلیز لیراسی قیمت اعتباریسنده [۲] و(د) ترتیبندن یوز انکلیز لیراسی قیمت اعتباریسنده تحویل ایچون اوتوز یدی بچق انکلیز لیراسی

---

[۱] لانغك فیئاتنه نسبتله یدی غروش فضله‌در .

[۲] « « « التی « «

قيمت اعتباريسنده [٣] تحويل اعطا اولنديغى آكلاشلمشدر . تحويلات قديمه موسيولانغك تكليف ايتديكى فيئات ايله حساب وموازنه اولندقده فريدپاشا زماننده كى قرارنامه حكمنجه فضله اوله‌رق ويريلن نقود اوچ مليون اوچ يوزقرق درت بيك يدى يوز اوتوز سكز ليرايه بالغ اوليور .

(٩) دفعه ثالثه اوله‌رق خدمت صدارتده بولنديغم صره‌ده ديون عموميه ايچون اتخاذ اولنان صورت تسويه ـ كه بونك قرارينى شامل اولان مقاوله‌يه محرم فرمانى دينيليور ـ موسيو روويه‌نك ١٥ كانون ثانى ٩٠٢ تاريخلى مكتوب جوابيسنه ملفوف مقاوله لايحه‌سنى مفسر اوله‌رق موسيو قونستانه اخيراً ابعاث وانك‌ده باب‌عالى‌يه ابلاغ ايلديكى مخطره‌نك طقوزنجى ماده‌سنده اشبو محرم فرمانى احكامى ديون عموميه اداره‌سنى صرف برادارهٔ عثمانيه حالنه افراغ ايچون ادارهٔ مذكوره مجلسنده‌كى اعضاى عثمانيه عددينى تزييد ايتمك وريأست دائمه‌سنى دخى اعضاى عثمانيه‌دن برينه تفويض ايلمك مقصدينه مستند اولديغى عين عباره‌لرله بيان‌واعتراف ايدلمش و توحيد ديون ايچون عقد مقاوله اولنه‌جغى صره‌ده بو مقصدلر استحصال ايديله‌جكى موسيو روويه طرفندن صراحةً تأمين اولنمشدى . غالبا عثمانلى اعضايى چوغالتمق وريأستنى انلردن برينه ويرمك ماده‌لرنده براهميت تصور اولنمامش كه يكى مقاوله‌نامه ياپيلير ايكن روويه‌لايحه‌سنك خاتمه‌سى اولان او طقوزنجى ماده نظر مطالعه‌يه آلنمامشدر .

توحيد ديون حقنده ملاحظات ومقايسات بونلردن عبارتدر . برده ماليه مشاورى ناميله ماليه‌مزه مأمور اولان ورفائوف بك دينيلن آلمانيالى برذاتك‌ده بوايشده برطاقم احوال غريبه‌سى كورولمشدى . تشريحنه كيريشلمه‌مك ايچون بوكادائر مابينه يازديغم تذكرهٔ خصوصيه‌نك زيرده صورتى درج ايله اكتفا اولندى.

صورت تذكره

توحيد ديون ايشنده باب‌عالينك مسلك درستى ظن اولنديغنه كوره رفائوف

---

[٣] لانغك فيئاتنه نسبتله ٣½ غروش فضله‌در .

اخطار — انواع ثلثه‌يه منقسم اولان تحويلاتدن هرنوعنك مقدارى اشبو جلدك ٧٤ نجى صحيفه‌سنده‌كى تذكره‌مك و ١٠١ نجى صحيفه‌سنده‌كى مجلس وكلا مضبطه‌سنك صورتلرنده محرردر. خزينه‌يه ترتب ايدن ضرر جسيم فرق فيئاتى عدد تحويلاته ضرب‌ايله مجزوم اولور.

بكك افكارینه توافق ایتمدیكندن كچن كون طرف عاجزیه اوزون اوزادیه برمكتوب تعرض اسلوب یازمش وتصدیعی موجب اولمامق ایچون بوماده شمدیه قدر موضوع بحث ایدلمهمش ایدی . بوایش ایچون تكرار برقومیسیون تشكیلی ایله طرف عاجزانهمدن ریاست اولنمسی ورفائوف بكك ده حاضر بولندیرلمسی اراده بیورلمسیله مكتوب مبحوث عنهك ترجمهسی اتی‌العرض معذرتك اسبابنه علم عالی حاصل اولمق ایچون لفاً عرض وتقدیم قلنمشدر .

المانیا سفیرینك اخباراتنه نظراً رفائوف بك افكار ثابته اصحابندن برذات اولمیوب حتی بارون مارشال خارجیه ناظری ایكن موسیو رفائوفده دولت متبوعهسی خارجیه نظارتنده « قونسهیهراپورتور » نامیله كوچك برمأموریتده مستخدم اولمسیله احوال وافكاری تحولات دائمهدن خالی اولمدیغنی بارون مارشال اووقتدنبری آكلامش ایمش . المانیا سفارتی اعضاسندن بر ذات دخی رفائوف بك استانبوله كلدكدن صوكره برآرهلق تراموای ادارهسنه مأمور اولدیغندن هرنهدن ایسه درحال احداث اختلافاته قالقیشدیغنی ونهایت بومأموریتی ادارهٔ مذكورهدن چكلمسیله ختام بولدیغنی نقل ایلمشدر . بوندن برخیلی زمان مقدم مالیه ناظری علیهنه بغیر حق قوللاندیغی لسان تجاوزكاریی مؤخراً تحریراً ونصل الفاظ وعبارات ایله تأكید وتشدید ایلدیكی ایسه بالاطراف معلومدر . بوجملهلرله برابر رفائوف بك موسیو رووینك لایحهسنی ابتدا مابین همایونه تقدیم ایتدیكی عریضهده پك زیاده مؤاخذه ایتمش ، حتی رووینك حركتی حقنده اذهانی شبههیه دوشوره‌جك ولایحهسنی ماهیت مستقیمانهدن خارج عد ایتمكه سبب اولهجق برطاقم حسابات غیرمصدقه ده كوسترمش ایدی . تحت ریاستنده برقومیسیون تشكل ایدنجه رووینك تكلیفاتنی الك اعلا برتكلیف عد وبعض محللرینك تعدیلی قابل اولمازسه عیناً قبولنی بیله حكومت سنیهیه توصیه ایتدكدن بشقه رووینك ایستمدیكی بر شیئی ده تنسیب یعنی آلتی آیه قدر انك لایحهسی موقع اجرایه قونمازسه بوكا كأن لم یكن نظریله باقیله‌جغی مألنده ظاهری منفعت دولت نقطهٔنظرینه ، حقیقتی اویله اوزون برمدت‌دولتك رووینه مربوطیتی مقصدینه خدمت ایدر برشرط علاوهسنی تصویب ایلمسی وبونلردنده فضله كرك تحویلات حاملری وسندیقهلرله كرك بوراده‌كی دیون عمومیه مأمورلریله مذاكرات اجراسنی‌رووینك وساطت منفرده‌سنه تعلیق‌كبی حكومت‌سنیهیه برمجبوریت تحمیل

ايتمك ايسته‌مسى سبب ومعنالرى آكلاشلماز شيلردندر . [١] موسيو روويه كبى اوروپانك اكثر مؤسسات ماليه‌سى نزدنده طانمش برذات بركره بزم طرفدن مأذونيت واسعه ايله بوايشه مأمور اولور وآره‌دن آلتى آيده كچر ايسه اندن صوكره توحيد ديون ايچون اوروپا سرمايه‌دارانك شمديكى تمايللرى قالوب قالميه‌جغى وقالماز ايسه موسيو روويه ايله عقد اولنه‌جق مقاوله حكمنى محافظه‌ده خزينهٔ دولت مضطر بولنوب بولنميه‌جغى ايسه بشقه‌جه محل ملاحظه‌در . رفائوف بكك حركات متخالفه‌سى كندى سفارتنك افاداتيله مثبت اولان افكار غيرثابته‌سندنمى نشأت ايتمشدر . يوقسه توحيد ديون ايشنك آرقه‌سنده اجنبى ويرلى برچوق ذوات بولنمسيله بونلردن برينك تحريكاتى اولوب‌ده اكا مجلوبيتى اثريمدر ؟ بيلنه‌مزسه‌ده كنديسى ورفقاسى بوايشده فكرلرينى تفصيلاً بيان‌ايتمش اولدقلرندن ماليه ومعارف ونافعه ناظرلرى پاشالرحضراتندن مركب‌اولان ووظيفه‌سنى ختام بولان قوميسيونك تكرارانعقادنده فكرعاجزانه‌مه كوره برفائده تصوراولنه‌ماز. مع‌مافيه برقوميسيون دهاعقد اولنسه ورفائوف بك انده حاضر بولنسه چونكه طرفينك نقطهٔ نظرلرى مختلف بولنديغندن اسناد ايتديكمز اسباب ودلائله انك اقناعى قابل اوله‌ميه‌جغى واوحالده وحدت آرا حصول بوله‌ميه‌جغى محققدر . يالكز رفائوف كندى سفارتندن خبر ويرلن احوالى ايجابنجه ماليه ناظرى حقنده تجويز ايتديكى و بو دفعه مكتوبيله ثناورلرينه‌ده مقدماتى كوسترديكى تهديد وتعرضى لساناً وقلماً تشديد ايليه‌جكنه شبهه اولنماز . الحاصل انكله اجتماعده معذرت عاجزى دلائل سائره اتياننلدن مستغنى بولنديغى كبى بو مثللو قوميسيونلر خدمت صدارتك تحت رياستنده عقد اولنورسه مؤخراً بين الوكلا مذاكره‌سنده بر طاقم ذواتك بعض ملاحظاته بناءً قوميسيونك رأيى تصديقله اكتفا ايليه‌جكلرى اغلب ملحوظاتدر . بونده ايسه مقام ثناورينك رياستايده‌جكى قوميسيون شايد افكار ورأينده اصابت ايده‌مه‌مش ايسه هم مصلحت او قوميسيونك نقصان وخطاسنه بنا اولنمق همده اعضاى سائره‌نك رأى واجتهادلرى مصيب ومفيد ايسه اندن استفاده ايديله‌مه‌مك محذورلرى واردر . ديون عموميه معاملاتنك هر جهتى جمله‌جه معلوم اولمغله مغلق وحسابات دقيقه‌يه معلق برشى بولنمديغندن ايستر روويه توسط ايتسون

[١] چونكه موسيو لانغك تكليفى بلاتعديل بيله قبول اولنسه ايدى خزينهٔ دولتك يالكز فرق فيئاتدن اوچ بچق مليون ليرايه قريب استفاده‌سى اوله‌جقدى ١٤٠ نجى صحيفه‌يه نظر .

ایستر بوراده‌کی وکیللر ایله مذاکره اولنسون . اصل ایش تحویلات حاملری یاخود انلره وکالت ایده‌جك سندیقه‌لر نظرنده دیونك فائض ورأس المالللرینی تأدیه ایچون برنسبت کافیه داخلنده اگه تخصیصی ایله بقیهٔ وارداتی خزینهٔ دولته ارجاع مقصدینه مستند برلایحه ابرازایتمکدن‌واحکامنه انلری ارضا ایلمکدن‌عبارتدر. مالیه، معارف ونافعه ناظرلری حضراتندن مرکب قومیسیون بوراسنی رفائوف بکك ریاست ایتدیکی قومیسیوندن دها ایی بر صورتده دوشونمش ایسه‌ده بر کره‌ده مجلس وکلاجه‌مذاکره اولنور ودیکر نقصانلری کورولور ایسه انلرك‌ده اکمال وتصحیحنه غیرت اولنه‌جغی بدیهیدر . مع مافیه نه رووییه طرفندن ویریلن ، نه‌ده بزم طرفدن ویریله‌جك اولان لایحه‌لردن هیچ بری قطعی بر شی اولمیوب ایش سندیقه‌لر ایله مذاکراته وبازارلغه کیریشمکدن وبازارلغك بر دائرهٔ مستقیمانه‌ده جریانندن عبارت اولدیغندن نتیجهٔ‌حاله اوروپاده سندات حاملری وسندیقه‌لرایله مذاکراتدن‌ومذاکراتك تصویب عالیه اقترانندن صوکره قرار ویرلمك امر طبیعیدر . بناءً علیه لایحهٔ ابتدائیه ایچون براوچنجی قومیسیون تشکیلنه مطالعهٔ عاجزانه‌مه‌کوره محل یوقدر. شاید بونده فائدهٔ زائده ملاحظه اولنمش ایسه قومیسیونك اراده بیوریله‌جق دیکر بر ریاستده عقدیله بعده مصلحتك مجلس وکلایه حواله‌سی یاخود اخر صورتله اجرای ایجابی امر وفرمان همایون ملوکانه‌یه منوطدر . کیفیتك عتبهٔ علیایه عرضی متمنادر افندم .

امضا : صدراعظم

سعید

مطالعات

بو تذکره تقدیم اولندقدن برکیجه صوکره تیاتروده ـ حضور عالیه قبول اولندم . ذات شاهانه بو خصوصی صحنهٔ بحثه قویه‌رق دیدیلرکه « رفائوف بکه دائر تذکره‌کزی اوقودم . مناسبتسزلك ایتمش . سزه کلوب یازدیغی کاغدی کری آلمسنی امین بك [قرنادن] واسطه‌سیله رفائوف بکه [موسیو رفائوف بزده « بك » عنوانی آلمشدر] . تنبیه ایتدیردم . بواراده اوزرینه حسب‌الموقع برشی عرض ایتمکی مناسب کورمدم . فقط المانیا سفیرینك افاداتی اولجه بکا تبلیغه

مأمور اولان واواثناده باش ترجمان بولنان موسيو تستايه ديمشدم كه موسيو رفائوف واقعا بوراده منظوردر. لكن بن استانبولده كنديسنه مقابله ايتمم؛ المده كى مكتوبندن طولايى برلين محاكمنه مراجعت ايدرم. لزوم كورير ايسه كز بونى ده سفيره سويلرسكز. بناءً عليه رفائوفك مكتوبنى استرداد ايتمسى بكا ترضيه ويرمكدن زياده كنديسنى مسئوليتدن وقايه ايده جك برحال ايدى، واقعا ارادهٔ سنيه‌يى تلقى ايتديكم كيجه‌نك فرداسى رفائوف باب عاليده نزدمه كلدى. مكتوبنك ردينى رجا ايلدى. بن ده بعض ملاحظاته بناءً مخالفت ايتميوب ويردم. لكن تأسفه سزا احوالدندركه مأموريتدن انفكاكمدن صوكره باب عاليجه برفائده ملاحظه اولنمش اولملى كه توحيد ديون ايشنده بنه بوذاتك رأى وفكرلرى قرين اعتبار اولمش. هر نه ايسه توحيد دين مصلحتنك خاتمه‌سى اولمق اوزره بعض خصوصاتى ده اشارتله اتمام مبحث ايده‌يم:

تخصيصات تأدياته كفايت ايتمزسه نقصانك اكمالى دولته عائد اولمامسى بنم صدارتمده شرط اساسى اتخاذ اولنمش وقونستان ده بونى قبول ايتمش ايدى. فريد پاشا صدارتنده بوشرط ترك اولنمشدر. زيرا ٢٢ جمادى الاخره ٣٢١ تاريخلى قرارنامه‌نك اوچنجى ماده‌سنك فقرهٔ ثانيه‌سى خاتمه‌سنده «آنجق شوراسى مقرردركه محرم نظامنامه‌سنده تعداد وبالاده خلاصةً بيان اولنان واردات‌دن بشقه واردات تخصيص ايتمكه حكومت سنيه دعوت اولنميه‌جقدر». دينلمكله اكتفا اولنمشدر. سياق حالدن ديون عموميه نامنه مذاكره ايدنلر شوفقره‌يى اولكى شرط مهمك قبولى مقامنده ارائه ايتدكلرى استدلال اولنور. حالبوكه نقصان ظهورنده اكمالى دولته عائد اولمامسى شرطى بشقه ومحرم نظامنامه‌يله نوعلرى معين واردات‌دن ماعدا واردات تخصيصنه حكومتك دعوت اولنمامسى ماده‌سى ده بشقه‌در. چونكه بعض احوال سياسيه ياخود احوال سائره‌دن طولايى تخصيصات تأدياته كفايت ايتمديكى حالده آتياً حاصل اوله‌جق ضميمهٔ وارداتدن حكومته عائد اولان حصه‌نك قسماً وايجابنه كوره تماماً ديونه تخصيص اولنمسى ياخود محرم نظامنامه‌سنده نوعلرى معين وارداتك غيرى واردات ارائه‌سنى تكليفه ديون عموميه اداره‌سى مقتدر اوله‌ماسه بيله علاقه‌دارلر يكى قرارنامه‌ده‌كى اوچنجى ماده‌نك حكمى اولكى قرارنامه ايله تعيين اولنان واردات‌دن غيرى واردات تخصيصى تكليف اولنميه‌جغنه دائردر. يوقسه آچيق ظهورنده انك اكمالى طلب ايدلميه‌جكى قيدى يوقدر. ديه‌رك

سائر صورتله آچیغك قپانمسنی دولتدن دعوی ایلرلر ظننده‌یم. برده دیون عمومیه‌یه تخصیص اولنان وارداتك انواعنی مادام‌که محرم نظـامنامه‌سی تعیین ایتمشـیدی . انواع معینه‌دن ماعدا واردات تخصیصنه حکومتی دعوت ایتمکه ذاتاً حق یوقدر . بوحالده ذاتاً موجود اولان بر حقك قرارنامهٔ جدیده تذکیری بونی یکیدن استحصال اولنمش برشرط ماهیتنده وانی‌ده منفعت دولتـك محفوظیتنه دلیل مقامنده ارائه ایتمکدن وحقیقتده ایسه مقدما قرارلاشدیردیغم شرط مهم که نقصان وقوعنده اکمال وایفاسـندن دولت مسـئول اولمامقدر . انی ترك ایلمکدن بشـقه مقصدلره حمل اولنه‌ماز .

نظیف پاشـانك دیون عمومیه قومیسرلکی اثناسنده ١٢٩٨ ـ ١٣٠٣ سـنهٔ مالیه‌سنه قدر دیون عمومیه اداره‌سنك آلتی سنه‌لك واردات ومصارفنه دائر مالیه نظارتنه ویردیکی خلاصهٔ حساب دفتری دخی شایان مطالعه‌در. ١٣٠٣ سنه‌سی محاسبهٔ سـنویهٔ قطعیه‌سـنی کوسـترن خلاصه‌یه نظراً واردات معینه « ٢٣١,٩٣٨,١٠٣ » غروش واون درت سـانتیمدر . بونك ٢٣,٩٦٦,٢٢٨ غروشی شرقی روم ایلی ویرکوسندن تحصیل اولنه‌میان اقچه اولدیغنـدن بقیهٔ واردات ٢١٤,٩٧١,٨٧١ غروشـدر .

« ٧ » رقملی خلاصـه‌یه نظراً اداره‌نك بدایت تشـکلنده دیون عمومیه‌نك رأس‌المال اعتباریسی ١٢٥,٢٥٠,٩٥٦ عثمانلی لیراسیدر . ١٣٠٣ سنه‌سی شـباطی غایتنه‌قدر ٣,٥٧٨,٨٩٣لیرا تأدیه اولندیغندن اوتاریخده بقیهٔ دیون ١٢١,٦٧٢,٠٦٣ عثمانلی لیراسـیدر . ٣٠٣ سنه‌سنده معین معاشـات ومصارفات ٢٥,٥٥٥,٩٨٣ غروشدر . اما کن اجاراتی وطوز اعمالیه واخراجیه‌سی و بایعلره ویریلن اوندەلق مستثنا اولەرق یالکز جبایته عائد معاش وقرطاسیه وسـائر مصارفات یوزده اون بشه بالغدر . بنه ٣٠٣ سنه‌سنده دیون عمومیه‌نك فائض ورأس‌المالی تأدیاتی مجلس اداره ودفتر کبیر اداره‌سی معاشـات ومصارفاتی ایله قومیسیون ومصارف سـائره واقچه زیانی ١,٨٨٨,٥٧٨ غروش و ١٨ سانتیمدر .

دیون عمومیه اداره‌سـنك تأسیسندن صدارت اخیره‌م زمانـنه قدر اداره معرفتیله بورسـه‌لردن اشترا اولنان تحویلات دیون ادارهٔ مرکزیه‌سـنده محفوظ ایسـه‌ده شمدی‌یه قدر صـندوقلر آچیلوب سندات موجوده تعداد اولنمـامش اولدیغندن مبایعات مقیده‌یه مقـابل تحویلات موجودمیدر ، دکلیدر ؟ حالا معلوم

اولمديغنى بودفعه‌كى صدارتمده نظيف پاشا اخطارايتمش ايدى . بن‌ده بونلرك تعداد ايتديرلمسنى رشاد پاشايه توصيه ايتمش ايدم . انفصال تعقيب حاله مانع اولمشدر .

برده (ب ، ث ، د) ترتيبلرينك اصحابى يدنده ضايع اولانلرى « آ » ترتيب ملغاسنه قياساً ماليه وديون اداره‌سى يوزده ايكى تخمين ايتمش ايسه‌لرده بعضلر ضايعات درجهٔ مخمنه‌دن برقاچ قات فضله اوله‌جغنى بيان ايتمشلر ايدى . بناءً عليه حين مبادله‌ده بوكا دقتله ظهور ايتميان سنداته عائد تخصيصاتك تخصيصات معينه يكونندن تنزيلنه قرار ويرلمش ايدى . نته كيم مجلس وكلانك صوك مضبطه‌سنده بو خصوص دخى مصرحدر . انفصالمدن صوكره حاجى عاكف پاشانك پارسه كيتمسى سندات ضايعه بدلاتنى تنزيل وحساباتى تعميق ايچون اولمق لازم كلير . اويله ايسه مطلب حاصل اولمشدر .

برده برلين عهدى اقتضاسنجه بالقان حكومات صغيره‌سى (يونانستان ، صربستان ، قره‌طاغ ، بلغارستان) ديون عموميه‌يه اشتراك ايده‌جكلر ايدى . محرم قرارنامه‌سنى تنظيمه دلالت ايتديكم اثناده تحويلات نمونه‌لرينه فقرهٔ عهديه‌نك حكمنى قلمله علاوه ايتمشدم . اول وقت تحويلاتده اوصورتله طبع اولنمشدى . فريد پاشانك زمان صدارتنده موقع تداوله قونيلان تحويلات جديده‌ده بوفقره ابقامى ، يوقسه الغامى اولندى ؟ تحقيق ايده‌مدم .

٢٢ جمادى‌الاخره ١٣٢١ / ١٤ ايلول ١٩٠٣ تاريخلى قرارنامه‌نك اعلانندن صوكره تحويلات موحده پارس بورسه‌سنه رسماً قبول اولنمغله ٢٢ تشرين ثانى ١٩٠٣ تاريخنده سكسان سكز فرانق يكرمى درت سانتيمده آچيلوب ٨٨،٤٥ فرانقده قپانمشدر .

روم ايلى ولاياتنك امور ماليه وادارهٔ ملكيه‌سى

خاطراتمك ايكنجى جلدينك قسم اولنده تفصيلاتيله قيد اولنديغى اوزره آسياى عثمانيده ياپيلان ويا پيلمقده اولان طرق حديديه‌نك تأمين تمتع اچه‌لرى ، مستقرضات فائضلريله تأديهٔ رأس‌المال قارشيلقلرى روم‌ايلى ولاياتى اموالندن حواله ايدلمشدر . يوقاريده كچن بعض تفصيلات دلالتيله روم‌ايلى قطعه‌سنده قوهٔ عسكريه‌مز چوق اولمديغى آكلاشيلييورسه‌ده دائرهٔ عائده‌سنك تبليغاتنده بوقوت كثيرالكميه

کوسترلمکده‌در . تعیین حقیقت ایچون اجرای تحقیقاتده ایسه مقام صدارتك صلاحیتی معدوم وایستنیلن تخصیصاتی قبوله خزینهٔ دولت مجبوردر . روم ایلی ولایتلری وارداتنك صرفیاته کفایت ایتمز حاله کلمسی حد ذاتنده برمشکل عظیم ایکن سلفلرم زمانده معاش اخذی ایچون ضابطان وافرادك تلغرافخانه‌لری اشغال ایدرك ایستدکلرینی المادقجه تخلیه ایتمه‌مکی اعتیاد ایتملرینك وبرطریق اسهل اولدیغی ایچون الیوم بوعادته دوامله‌رینك کرك داخلاً کرك خارجاً تأثیراتی دها بیوك و وخیمدر . صانکه بومشکلات کافی اولمدیغندن اخر برمشکل‌ده حدوث ایتدی . شویله که : یقاریده حالری تعریف اولنان تعیینات‌عسکریه متعهدلرینك استانبولده مقیم‌قسمی ـ که اعضاسی منافع ذاتیه دستکاهنك قسماً واسطهٔ تدویریه‌سی ومتنفذانك محمیسیدرلر ـ هنوز ویرمدکلری معینات اثمانی ایچون ولایات اموالنه حوالات کلیه آلمق ، حواله بدللرینی محللرنده درحال استحصال ایتمك مساعده‌لرینه مظهردرلر وایستدکلری پاره‌یی ایستدکلری زمانده المازلر ایسه روم ایلی قطعه‌سنده عسکرك ارزاقنی فی الحال قطع ایده‌جکلری یولنده تهدیداته قیامه‌دخی آلیشمشلر و آلیشدیرلمشلردر . مفتش حسین حلمی پاشانك جواباً کوندردیکی ایکی تلغراف ـ که صورتلری آتیده مندرجدر ـ بوحالری تأیید ایدر . بن بوتهدیدات قارشیسنده تسلیمات عینیه ایله مأخوذات نقدیه‌نك حسابلرینی تدقیق وموازنه ایتمك وعسکرك ارزاقنی ایحابی حالنده خارجدن پشین پاره ایله آلمق ایچون محللرینه مأذونیت اعطاسی طریقنی طوتدم . بویول متعهدلرك غدر وحیله‌لرینی اثبات ایچون برتدبیر مؤثر ایدی که ایفای تعهداتدن یعنی تعیینات عسکریه‌یی ویرمکدن بلا سبب امتناعلرینه مانع اوله‌جقدی . لکن متعهدلرك حامیلری اسباب سائره‌دن طولایی‌ده بکامخالف اولدقلری حالده متعهدلردن حساب ایستنلمسی مخالفتلرینی تشدید ایتدی . بوصورت کویا عسکری آچ براقمغی منتج اوله‌جغنی ادعا واونتیجه‌یی ترویج ایتمه‌می محل عالیه متوجه برسوء مقصده بنا ایتدیلر . بوکبی مدعیات ایسه ارباب آماله فرصت، خصوصا فرید ووحید املاری صدارته کلمك اولانلرك تشبثاتنه وسعت ویردی . بناءً علیه رؤسای متعهدینك پاره ایسته‌مکده اصرارلری تحریکاتله تزاید ایتدی . دیکر طرفدن ده ذات شاهانه عهد قریبده قولایلقله عقد ایتدیکم استقراضدن تعویض صورتیله بیله اچه اعطاسنه یاخود دیکر ولایتلردن صرفیات‌ضروریه ایچون پاره کتیردلمسنه مساعده ایتمه‌مکده مصر اولدی . ارزاق عسکریه‌نك قطع اولنه‌جغی یولنده

تهديدلر ايسه چوغالدى. معمافيه كرك استانبولده‌كى متعهدلرك كرك بو آدملره لعلةٍ صحابت ايدنلرك صنيعه‌لرينه مدافعه‌ده دوام ايدييورم وبونك قائده‌سنى مشاهده ايتديكمدن تحريكاته اهميت ويرميورم . فقط روم ايلى ولايات ثلثه‌سنك اصلاحاتى اشكال ايتمك‌ايچون سراى ، اولانجه‌قوتيله چاليشمقده‌در. ذات شاهانه ماضى‌يه عائد اسباب متنوعه‌دن ، بودفعه‌ده آرزوى مخصوصلرينه مواقق حركت ايده‌مديكمدن طولايى بكامغبر اولمغله عزليمى ايستيورلرسه‌ده بونى فعله كتيرمك ايچون قوتلى اسباب ارامقده‌در . غالبا او اسبابى بو نوع اشكالاتك نتيجه‌سنده بوليورلر . انفصالمك اهميتى يوق ايسه‌ده ماكدونيانك تأخير اصلاحاتى منافع مملكته منافى اولديغندن[١] بويولده اولان مخالفتلره تأسف ايتمكده‌يم . كورولەجك ضررلرك درجاتنى بوراده تشريحه لزوم كورمم . يالكز روم ايليده ولايات ثلثه‌نك امور ماليه‌سى وماكدونيا قطعه‌سنده على الخصوص اوستريا وروسيه‌نك نظرياتى كه باب عاليمك مشاغلنه بر ضميمهٔ مهمه‌در . او خصوصلره عائد اولان بعض مكاتبات صورتلرينى مشغوليت واقعه‌يه مثال اولمق اوزره آتيده قيد ايله اكتفا ايتدم .

روم ايلنك ادارهٔ ملكيه‌سى

روم ايلى ولاياتنك مداخلهٔ دوليه‌يه محل براقلمقسزين اصلاح اداره‌لرى حقنده شفاهاً وتحريراً اخطاراتدن خالى قالمدم. برطرفدن‌ده اوستريا وروسيه سفيرلرينى دولت متبوعه‌لرينك تعليماتنه مستند اولان تشبثاتى تأخيره اقناع ايتمكده ايدم . طرف سلطنته متوالى الوقوع اولان معروضاتك عدم تأثيرينه برچوق وقوعات، بر چوق اخبارات دلالتيله مطلع اولان سفرادن بو دفعه اول باول روسيه ومتعاقباً اوستريا

[١] تأخير اصلاحات منافع مملكته نه درجه منافى اولەجغى اخيراً وقوع بولان (روال) ملاقاتنك موضوعيله ثابتدر. شكر اولسون كه اعلان اولنان اصول مشروطيت مخاطره‌يه خيلولت ايتدى. صدارته مأموريتمدن طولايى بيان تبريكاته ووقعهٔ مشروطيت انكلتره‌جه كمال اخلاصله تلقى ايدلديكنى بكا تأمين ايتمسنه وممالك عثمانيه‌ده برحسن اداره تقررايتديكى تقديرده ماكدونيا مسئله‌سيله اكا مماثل مسائل قطعياً برطرف اولەجغنه دائر سفارت مصلحتكذارى موسيو بارقله‌يه طرف عاجزانه‌مه تبليغ اولنمق اوزره كوندرديكى وانك‌ده ٢٨ جمادى‌الاخره ٣٢٦ و ١٤ تموز ١٩٠٨ تاريخنده بكا محتوياتنى تبليغ ايلديكى تحريرات تلغرافيه دخى بونى اثبات ايلر . تفصيلى خاطراتمك اوچنجى جلدنده كوريلەجكدر .

ایلچیلری ذات شاهانه‌دن طلب ملاقات ایدرك بوولایتلرك ادارهٔ عمومیه‌لرنجه صورت کافیه‌ده صور تنظیمیه اتخاذی لزومنی لسان مؤثرله بیان ایلدیلر . انلرك تشبثلرینك اوچنجی کونی‌ده المانیا سفیری حضوره چیقه‌رق رفیقلرینك تشبثاتنه مظاهرت ایتمشدر . بن ایسه اوکونلرده شدتلی برسیاتیقدن مضطرباً یتاقده ایدم . قرنادن عارف بك خانه‌مه کلوب همان باب عالی‌یه عزیمت وخواص وکلا ایله بو خصوصده عقد مجلس مشورت ایدیله‌رك قرارینك مطلقا اقشامه عرضی اراده‌سنی تبلیغ ایتدی . مانعهٔ وجودیه‌مدن بحثله اراده ایدیلن انجمنك امثالی مسبوق اولدیغی اوزره وکلادن دیکر برذاتك ریاستنده عقدینه لزوم کوستردم واقشامه ایستنیلن مضبطه یتیشوبده بکا کوندریله‌جك اولور ایسه رأیمه موافق اولدیغی حالده تماماً اشتراك وعکسی تقدیرده اسباب مخالفتی تصریح ایله عرض ایده‌جکمی سویلدم . عارف بك بوجواب اوزرینه سرایه کیتدی . فقط عودتنده انجمنك بأی وجه کان نزدمده اجتماعی اراده‌سنی کتیرمکله برابر بو انجمن ، عدلیه ناظری عبدالرحمن پاشا ، خارجیه ناظری توفیق پاشا ونافعه ناظری ذهنی پاشادن مرکب اوله‌رق وکلادن بشقه‌لرینك بولندیرلمسی لازم کلیه‌جکنی وکندیلرینه‌ده اقشامه خانه‌مه کلمکلری ایچون تلغرافله اراده اصدار ایدلدیکنی سویلدی . آوان معزولیت ونکبت شویله طورسون ایام مأموریتده بیله سوء ظنه مظهریت سببیله قدوم مسافرینندن محروم اولان خانهٔ عاجزانه‌م اوکیجه بوذاتلرك ورودیله بیت‌الشرف اولمش ومطبخ همایوندن‌ده بر مائدهٔ مکلفه احسان وابعاث ایدلمشدر . لکن خسته ومنافع دولت ایچون هرنه دیندی ، نه‌یه تشبث اولندی‌ایسه ممانعته تصادف سببیله دلشکسته بولندیغمدن مائدهٔ وارده‌دن تنعمه قدرتیاب اوله‌مدم. بونکله او ذوات کرام متنعم اولدقدن صوکره سفرا تشبثاتیله مجبوریت حالنی آلان مذاکراته شروع ایدلدی. بالذاة قلمه الدیغم مضبطه ومواد نظامیه حضار طرفندن بعدالتصدیق لیلاً حضور ملکداری‌یه عرض اولندی . صورتلری شونلردر :

انجمن مخصوص وکلانك مضبطهٔ معروضه‌سی صورتیدر

شرفتعلق بیوریلان امر وفرمان همایون حضرت خلافتپناهی منطوق جلیلی وجهله روم ایلی ولایاتنك اصلاح اداره‌سنه متعلق مسائل میانهٔ عبیدانه‌مزده

مذاكره واولبابده شرفسانح اولان مطالعات سنيه‌يى مبلغ ايكى قطعه مخطرهٔ مخصوصه مطالعه اولندى . ولايات مذكوره‌نك شعبات مختلفهٔ اداره‌سنجه اصلاحات كافيه اجراسى حقنده بر وقتدنبرى روسيه واوسترياسفيرلرى طرفندن دولت متبوعه‌لرينك تعليماتنه استناداً وقوع بولان اخطارات مهمه‌نك درجاتى وصور تنظيميه بر آز دها تأخر ايده‌جك اولور ايسه ظهورى ملحوظ بولنان غوائل سياسيه‌نك ماهياتى سفيران مشار اليهمانك خاكپاى همايون ملوكانه‌يه واقع اولان معروضاتندن وباب عاليه اجرا ايتمكده اولدقلرى اخطاراتدن قرين علم عالىٔ جهانبانى اولديغندن اولبابده تفصيلاته لزوم كورونمه‌مكله تبليغات واقعه‌نك اك اساسلى نقاطى موضوع بحث ايدلمك لازم كلمشدر . بو تبليغات ايچنده اك زياده اول باول جالب نظر دقت اولان ماده اهالىٔ خرستيانيه‌نك احتياجات مشروعه‌لرينى تأمينه ، اسايش وانضباطه ضمان كافى عد اولنه‌جق اصلاحات طرف حكومت سنيه‌دن همان موقع اجرايه قونيه‌جق اولور ايسه بلغارستانك بو دفعه دخى چيقاردينى اشقيا فرقه‌لرى اول بهارده دها مؤثر ودها فعالانه صورتده حركت واوحالده احوال مهيجه ديكر بالقان حكومتلرينه‌ده سرايت ايده‌جكندن مسئلهٔ اصلاحات بالقان شبه‌جزيره‌سنده استاتوقونك محافظه‌سى ايچون اليوم متحدالافكار بولنان روسيه واوسترياد ولتلرينك دائرهٔ نظرياتندن چيقوب عموم دول معظمه بينده مخابره ومذاكره‌يى واودخى برقونفرانس عقدينى دعوت وقونفرانسك اك خفيف عد اولنه‌بيله‌جك قرارى ايسه محلى ادارهٔ مختاره‌لر تشكيلنى انتاج ايده‌جكى ماده‌سى بولنمشدر . ديكر طرفدن المانيا سفيرينك اشبو جمعه كونى حضور همايون ملوكانه‌ده وقوع بولان وارادهٔ سنيهٔ جهانبانى اوزرينه طرف صدارته تبليغ اولنان افاداتى دولت عليه ولايات مذكوره‌ده صور تنظيميه‌يى تعجيل ايله بونلرى رسماً اعلان ايدر و محافظهٔ آسايش اسبابنى دخى محافظه ايلر ايسه خير خواه دولتلر طرفندن آثار مظاهرت كوره‌جكى مركزنده اولوب شو تبيينات شايان ممنونيت اولمغله برابر سفير مشاراليه مظاهرت مبحوثه‌يه اقتران ايچون ولايات مذكوره‌جه تبعهٔ خرستيانيه‌نك محاكمده تبعهٔ اسلاميه‌ايله سيان برصورتده تأمين حقوقنى واسايش وامنيتك محافظه‌سنى وبوكا واسطه اولان ژاندارمه صنفيله عموم مأمورينك منتظماً تأديهٔ معاشاتنى وولايات مذكوره مأمورلرندن عدم كفايت وياخود سوء حركتلرى كورولنلرك تبديللرينى توصيه ايلمش اولمسيله اشبو صور

اربعه‌نك ماهیاتی نظر ملاحظه‌یه آلندیغی حالده المانیا ایلچیسیله دیکر ایکی سفیرك تبلیغاتی بیننده جهت وحدت کورونمکده واوجهتله‌ده ذکر اولنان ولایتلرده کافهٔ شعبات اداره‌نك اصلاحاتی ضامن وتبعهٔ غیر مسلمه‌نك آمال حریصانه وغرضکارانه‌یه تبعیتلرینه حائل اوله‌جق صور تنظیمیه‌نك اعلانی لزومنی تأکید ایتمکده‌در . ملاحظات حکم آیات حضرت پادشاهی‌یه دائر مخطره‌لر نفس‌الامره موافق تدابیری محتوی اولدیغندن امروفرمان همایون اصابت مشحون ملوکانه جمله‌سندن اولدیغی اوزره میانهٔ عاجزانه‌مزده بالتدقیق مناسب ومقتضای‌حاله موافق کورولن خاطرات قاصرانه دخی علاوه اولنه‌رق روم ایلی ولایاتنه مخصوص اولمق اوزره تعلیمات شکلنده قلمه آلنان مواد لفاً عرض وتقدیم قلنمش وتعلیمات مسوده‌سنده مواد اساسیه‌نك درجیله اسباب موجبه وتفصیلات سائره‌نك ترك اولنمسی نظام وتعلیمات تحریرنده مرعی بولنان اصوله توفیق معامله ملاحظه‌سنه مبتنی بولنمشدر.[۱] تفصیلات مذکوره‌نك وژاندارمه افرادینك یوزده یکرمی‌بشنك خرستیانلردن ویتمش بشنك اسلامدن ترکیبی نسبتی وبونلرك البسه ونومرولریله صورت تسلیمی حقنده‌کی تبیینات ملوکانه‌نك تحریرات وتذکره ایله محالرینه‌ودائرهٔ عسکریه‌یه تبلیغی ایجاب حاله موافق کورونمشدر . مخطرهٔ عالیه‌نك برمبحث مهمی دخی ولایات مذکوره امور مالیه‌سنك تنظیمی وواردات محلیه‌دن ژاندارمه وپولیس ومأمورین معاشاتی تسویه اولندقدن صوکره فضلهٔ حاصلاتك متعهدلره وسائره‌یه هیچ برشی ویرلمکسزین کاملاً بانق‌واسطه‌سیله مالیه نظارتنه کتیردلمسی ونظارت مشارالیهادن دخی هرولایتك ارزاق ومعینات ولوازم سائرهٔ عسکریه‌سی ایچون متعهدلره ویریله‌جك مبالغ اوولایت تحصیلات وارسالاتندن افراز ونقصان کلدیکی حالده واردات سائره‌دن اکمال اولنه‌رق متعهدلره ویرلمك اوزره دائرهٔ عسکریه‌یه تسلیم ایدلمسی حقنده اولوب بوصورتده برادارهٔ مالیه وجوده کتیرلمسی ولایات مبحوثه‌دن هربرینك واردات ومصارفنك واوولایتلره عائد مخصصات عسکریه‌نك لایقیله تدقیقنه ونتیجهٔ تدقیقاتی حاوی اولمق اوزره مالیه نظارتندن موازنهٔ صحیحه اعطاسنه متوقف کورولدیکندن اول امرده مواد اساسیه‌یی حاوی اولان تعلیمات مذکوره‌نك نشر واعلانیله اجراآتنه ابتدار اولنمسی وجهت

[۱] ذات شاهانه‌نك مخطره‌لری اسباب موجبه مقامنده برچوق تفصیل‌ایله مالی اولدیغندن بو قید انلری ایهام ایچوندی .

مالیه‌سنك دخی نظارت مشارالیهایه حواله‌سیله بروجه محرر برموازنه کلدکدن صوکره ایجاباتنك آیریجه تذکر واستیذانی جملهٔ مطالعات عبیدانه‌مزدن بولندیغی محاط علم عالی بیورلدقده اولبابده وقاطبهٔ احوالده امروفرمان حضرت ولی الامر افندمزکدر .

۲۸ شعبان ۱۳۲۰ و ۱۵ تشرین ثانی ۳۱۸

نافعه ناظری	خارجیه ناظری	عدلیه ناظری	صدر اعظم
ذهنی	توفیق	عبدالرحمن	سعید

ارادهٔ سنیه‌یی مبلغ ذیل صورتیدر

انجمن مخصوص وکلانك اشبو مضبطه‌سی ملفوفی اولان تعلیمات مسوده‌سیله برابر منظور عالی اولهرق تعلیمات مذکوره‌نك ایکنجی ماده‌سندن والیلرك معیتنده بولنه‌جغی محرراولان اموراجنبیه مدیرلری وولایت ترجمانلری مأمورین داخلیه‌دن اولدقلری جهتله داخلیه نظارت جلیله‌سنجه انتخاب اولنمق لازم کلهرك شو قدرکه معلومات لازمه‌یی حائز اولدقلری خارجیه نظارت جلیله‌سی طرفندن تصدیق ایدیلنلردن اولمق اوزره داخلیه نظارت جلیله‌سنجه حسن انتخابلرینه اعتنا اولنمسی واوچنجی ماده‌سنده ولایت مرکزلرنده تشکیل اولنه‌جق قائمقاملقلره تعیین قلنه‌جق قائمقاملرك باارادهٔ سنیهٔ ملوکانه اجرای مأموریتلری طبیعی ایسه‌ده انتخاباتده برکونا خطا اولمامق لازم کله‌جکندن اکا دقت اولنمسی وسکزنجی ماده‌سنده یالکز « ترکه‌دن ماعدا السنه‌یه واقف اولانلر » فقره‌سنك طی واخراج ایدلمسی واونجی ماده‌سنده بیان اولنان مأمورین عدلیه‌نك حسن انتخاباتنه پك زیاده دقت واعتنا قلنمسی وبرده اولجه‌ده امروفرمان بیورلدیغی اوزره ولی‌نعمت یمنتمز شوکتمآب افندمز حضرتلرینك مقصد عالیٔ شاهانه‌لری ژاندارمه‌نك تنسیقیله برابر انلرك وعساکر شاهانه ومأمورین محلیه‌نك معاشاتنك هرآی منتظماً تسویه‌سی اولدیغندن وایشك روحی وبناءً علیه الك زیاده شایان اعتنا نقطه‌سی بو اولوب حتی حضور همایون ملوکاده نائل عز مثول اولان المانیا سفیری بارون مارشال دخی یکیدن یاپیله‌جق بر شی اولمدیغنی ودولت علیه‌نك قوانین ونظامات موجوده‌سی احکام لازمه‌یی جامع بولندیغنه بناءً بونلرك حسن تطبیق واجراسیله

برابر مأمورین ملکیه، عسکریه وضابطه معاشاتنك منتظماً تسویه‌سی لازم کله‌جکنی عرض ایلدیکندن وهر ولایتك واردات وحاصلاتیله اول باول عسکر وژاندارمه ومأمورین سائره‌سنك معاشاتنك تماماً ومنتظماً تسویه واعطاسی وحوالات وسائره کبی هیچ بر اقچه ویرلیه‌رك فضلهٔ حاصلاتك بانق واسطه‌سیله طوغریجه خزینهٔ مالیه‌یه ارسالی وارزاق ومعینات ولوازم سائرهٔ عسکریه اثمانینك مرکزجه تسویه‌سی صورتنك اصول اتخاذی موجب محسنات وفوائد اوله‌جغی شرفواقع اولان سؤال عالی‌یه جواباً مالیه‌ناظری پاشاحضرتلری [۱] جانبندن عرض‌وبیان قلندیغی وبوندن طولایی بانقه بر اجرت زائده اعطاسنه محل اولمدیغی‌ده درکار بولندیغی مثللو ارزاق ومعینات ولوازم سائرهٔ عسکریه اثمانینك شو صورتله ووقتیله مرکزجه تسویه‌سی ادارهٔ عسکریه‌جه تسهیلاتی مستلزم اوله‌جغی جهتله هر یوزدن پك فائده‌لی کوروندیکندن وکرك خزینهٔ نظامیه‌جه کرك مالیه‌جه محللرندن اخذ حسابات معامله‌سنی‌ده تنظیم وتسریع ایده‌جکندن بو خصوصك‌ده او وجهله ایجابینك اجرا ایدلمسی ومحاکم حقوقیه ریاستنی اداره وایفا ایده‌جك اولان نواب معاشلرینك حد کفایتده بولنمسی موافق مصلحت اوله‌جغنه نظراً بو ماده‌نك همان تحت قراره النه‌رق عرض اولنمسی ومواد سائره‌نك بروجه تذکر واستیذان مقتضیاتنك ایفا قلنمسی وتأخره محل قالمامق اوزره یارینکی مجلس مخصوص وکلاجه‌ده بو بابده ویریله‌جك قراری حاوی مضبطه‌نك همان علی الاصول عرض وتقدیم ایدلمسی خصوصلرینه ارادهٔ سنیهٔ جناب خلافتپناهی شرفمتعلق بیورلمش واوبابده‌کی تذکرهٔ سامیهٔ صدارتپناهی‌یه هامش ترقیمیله‌ده تبلیغ قلنمش اولمغله اولبابده امر وفرمان حضرت ولی الامر کدر .

۲۸ شعبان ۳۲۰ و۱۲ تشرین ثانی ۳۱۸

امضا : سر کاتب حضرت شهریاری

تحسین

---

[۱] مالیه ناظری رشاد پاشا ایدی .

روم ايلى ولايانى حقنده تعليمات

برنجى باب

مواد تنظيميه‌يه دائردر

برنجى فصل

امور اداره حقنده‌در

برنجى ماده — امور نافعه وتجارت وزراعت وتأسيسات صناعيه‌نك ترقيسى ومعارف عموميه‌نك توسيع انتشارى اسبابنك استكمالنه ولاة طرفندن اعتنا قلنه‌جقدر . واليلرك معيتنه مجدداً برر نافعه مديرى تعيين اولنه‌جق ومعارف وزراعت مديرلرى بولنميان ولايتلره‌ده برر معارف وزراعت مديرلرى نصب ايديله‌جكدر .

ايكنجى ماده — ولايتلرك اموراجنبيه‌سى كما كان واليلرك تحت مسئوليتنده جريان ايده‌جك ووالیلر معيتنده حقوق دول واحكام معاهداته ومعاملات خارجيه‌يه واقف وداخليه نظارتنجه منتخب امور اجنبيه مديرى ناميله برر مأمور بولنه‌جق وولايت ترجمانلرى دخى ولايت مشار اليهاجه انتخاب ايديله‌جكدر . شوقدركه امور اجنبيه مدير وولايت ترجمانلرينك معلومات لازمه‌يى حائز اولدقلرى اول امرده خارجيه نظارتنجه تصديق قانه‌جقدر .

اوچنجى ماده — ولايت مركز قضاسنك امور اداره‌سنه باقمق اوزره ولايت مركزنده بر قائممقاملق تشكيل اولنه‌جقدر .

دردنجى ماده — ولايتلرجه انتخاب وتعيين قلنان مأمورلرك ارباب اهليتدن اولملرينه واليلر طرفندن دقت اولنه‌جغى كبى متصرفلر والى معاونلرى ومكتوبجيلر وقائممقاملر وسائر مأمورلرك انتخاباتنه دائر مأمورين ملكيه قوميسيوننه حواله اولنان اوراق اوزرينه قوميسيونجه تدقيقات ايفا ووالیلرك آراسى بالاستفسار نظامنه توفيقاً ايجابى اجرا اولنه‌جقدر .

بشنجى ماده — ژاندارمه امرا وضابطانيله پوليس مدير وقوميسرلرينك دوائر متعلقه‌سنجه عزل وتبديل وانتخابلرى واليلرك انضمام آراسيله جريان ايده‌جكدر .

التنجی ماده — ولایتلرده ژاندارمه افرادی اسلام وخرستیاندن مرکب اولهجق وحین تعیینلرنده اصولی دائرهسنده امر تحلیفلری اجرا قلنهجقدر .

یدنجی ماده — اسلامدن ژاندارمه سلکنه النهجقلر ایچنده خدمت عسکریهده بولنوبده مدت خدمتلرنده جزا کورمهمش اولانلر ترجیح اولنهجقدر . انلرك غیری کرك اسلامدن وکرك خرستیاندن ژاندارمه سلکنده استخدام اولنهجقلرك حسن حال اصحابندن اولملری وکذلك جزا کورمهمش بولنملری شرطدر .

سکزنجی ماده — ولایتلر پولیس قومیسریله افرادی اسلام وخرستیاندن مرکب اولهجق وحین تعیینلرنده اصولی دائرهسنده تحلیف اولنهجقلردر . بونلرك دخی ارباب ناموس واستقامتدن وجزا کورمهمش طاقمدن اولملری وترکجه اوقویوب یازملری شرطدر .

اسلامدن بو اوصافی حائز اولوبده عسکرلك ایتمش بولنانلر حین انتخابده جائز رجحان عد اولنهجقدر .

طقوزنجی ماده — [۱] ولایتك اسایشنی اخلال ایدهجك برحادثه ظهورنده ژاندارمهلرك عدم کفایتی اکلاشیلدیغی وبناءً علیه ولایتجه عسکره لزوم کورولندیکی تقدیرده والی جانبندن درحال محلی قوماندانلغنه خبر ویریلهرك قوماندانلق طرفندن دخی برجهتدن عسکر احضار وبر طرفدنده کیفیت عتبهٔ علیای جناب پادشاهیدن عرض واستیذان اولنمق اوزره مقام والای سر عسکریه تلغرافله بلا افاتهٔ وقت اشعار اولنوب ارادهٔ سنیهٔ جناب خلافتپناهی بی تبلیغاً النهجق جواب اوزرینه اجرای ایجابنه باقیلهجق وبونکله برابر بویله برلزوم تقدیرنده والی طرفندن اسباب موجبه درمیانیله بوصورت قوماندانلقجهده تصدیق ایدیلهجکدر .

---

[۱] انجمن مخصوص مضبطهسی مجلس وکلاده قرائت ومذاکره اولندقده محتویاتی هیئتجه دخی قبول اولنوب فقط طقوزنجی مادهکه « برولایتك اسایشنی اخلال ایدهجك حادثات وحرکاتده عساکر ضبطیهنك اقتداری دائرهسندن خارج اولان قوهٔ دافعه ایچون افراد نظامیه استخدامی تحت مجبوریتده کورولندیکی حالده والی طرفندن اسباب مجبوریتك بیانیله عساکر نظامیهنك اك بیوك ضابطنه برسند رسمی اعطا اولندقدن صوکره قوهٔ مقتضیهٔ عسکریه جلب واستخدام قلنور » صورتنده ایدی . بونك حقنده سرعسکر رضا پاشا مخالف رأیده بولنمش ومجلسك مضبطهٔ معروضهسنه ملفوف اولان تعلیمات تصحیح اولنهرق متنده کی شرحلر قونلمشدر .

فصل ثانى

امور عدليه حقنده‌در

اونجى ماده — محاكم نظاميه‌سى اولميان محللرده تشكيل محاكم قانونيه توفيقاً محكمه‌لر تأسيس اولنه‌جق وعلى‌العموم محاكم اعضاسى حقنده اليوم جارى اولان اصول انتخابيه‌نك لغويله اعضاالقلره عدليه نظارتجه كما كان نصفى مسلم ونصفى غير مسلم اوله‌رق اهل وارباب انتخاب قلنه‌جقدر . محاكم اعضاسنك مسلك عدليدن يتيشمش اولمسى ومكتب حقوقدن مأذون اولانلرك ترجيحى شرطدر .

اون برنجى ماده — قضالرده امور حقوقيه وجزائيه‌يى رؤيت ايتمكده اولان محاكم ابتدائيه لوالرده وبعض قضالرده اولديغى كبى دعاوئ حقوقيه وجزائيه اعتباريله ايكى قسمه تقسيم اولنه‌جقدر . محكمهٔ حقوقيه رياستى نواب عهده‌سنده ابقا اولنه‌جق وجزا محكمه‌سنده عدليه‌دن يتيشمش آيريجه رئيس ايله برمدعئ عمومى وبر مستنطق تعيين قلنه‌جقدر .

اون ايكنجى ماده — محكمه‌لر مستقل بالرأى ومداخله‌دن مصوندر . حكام ومأمورين عدليه‌نك مخالف قانون واستقامت حركتلرى مشاهده اولندقده واليلر ومفتش عمومى طرفندن همان عدليه نظارتنه اشعار اولنه‌جق ونظارتجه بومثللولر ايجابنه كوره يادرحال ايشدن ال چكديريله‌رك تحت محاكمه‌يه آلنه‌جق ياخودا كمال تحقيقات ايله سوء حاللرى تبين ايدنلر همان عزل اولنه‌رق كذلك تحت محاكمه‌يه آلنه‌جقلردر .

فصل ثالث

امور معارف حقنده‌در

اون اوچنجى ماده — اللى ودها زياده خانه‌سى اولان ومكتبلرى بولنميان قراده مكاتب ابتدائيه كشاد وقضالرده ابتدائى ورشدى ولوا وولايت مركزلرنده ابتدائى ومختلط اعدادى مكتبلرى تكثير وتأسيس اولنه‌جق ومكاتب مذكوره‌ده اصول تدريسيه معارف نظارتجه مرتب درس جدوللرينه تابع اوله‌جقدر .

اون دردنجى ماده — هرولايتك حصهٔ معارفنك ثلثانى اوولايتك معارف عموميه‌سى مصارفنه وثلثى پايتخت مكاتب عاليه‌سنه تخصيص اولنمشدر .

فصل رابع

امور نافعه‌یه دائردر

اون بشنجی ماده — طرق مواردانك انشاآتی ایچون مرعی اولان عملهٔ مکلفه اصولنه دوام ایله برابر هرولایت واردات عمومیه‌سنك یوزده بشی اعمالات نافعه‌یه تخصیص اولنمشدر .

—

ایکنجی باب

صور اجرائیه بیانندهدر

اون آلتنجی ماده — فصول سابقه‌ده مندرج موادك اجراآتی والیلره عائد اولوب رفاقتنده صنف ملکی وعسکریدن مأمورلر بولندیغی حالده برذات مفتش عمومی تعیین اولنمشدر .

اون یدنجی ماده — مفتش عمومی اولا مواد مذکوره‌نك تطبیقاتنی اجرا ایده‌جکدر . ثانیاً اجرا اولنمامش موادکورونور ایسه ولاته اخطار ایله برابر باب عالی‌یه بیلدیره‌جکدر . ثالثاً ولایتك امور ملکیه ومالیه‌سنی وسائر شعبات اداره‌سنی تفتیش ایله لازم الاصلاح مواد وار ایسه کذلك باب عالی‌یه انها ایلیه‌جکدر . رابعاً صنوف مأمورینندن عزل وتبدیلی ایجاب ایدنلری والیلر ایله بالاستشاره عزل ایتمکله برابر موجب محاکمه احوالی اولانلری محکمهٔ عائده‌سنجه تحت محاکمه‌یه الدیره‌جق وبونلرك ایچنده ارادهٔ سنیه ایله منصوب اولانلرك یرلرینه دیکر مناسبلرینك انتخاب وتعیینلرینی کذلك باب عالی‌یه اشعار ایده‌جکدر .

اون سکزنجی ماده — ولاتك مواد مذکوره حقنده‌کی اجراآتنه ومفتش عمومینك تفتیشاتنه دائر باب عالی‌یه وقوع بوله‌جق اشعاراتك مرجع تدقیقی اولمق وایجاب ایدن ولاة ومفتش عمومی ایله مخابره ایتمك وقرارلرینی مقام صدارته بلاتأخیر بیان ایلمك اوزره باب عالیده برئیس ایله اوچ اعضادن مرکب بر کومیسیون تشکیل قلنمشدر .

روم ايلى ولاياتى مفتش عموميسى حسين حلمى پاشا حضرتلرينه تحريرات صدارت

روم ايلى ولاياتنك تفتيش عموميسنه متعلق وظائف دولتلرى ولايات مذكوره‌نك اصلاح امور اداره‌سى حقنده بالتنظيم مجلس مخصوص وكلا قراريله اجراى احكامنه ارادهٔ سنيهٔ حضرت خلافتپناهى شرفتعلق بيوريلان ومطبوعاتله دخى نشر واعلان قلنان تعليماتده ودائرهٔ تفتيش داخلنده بولنان بالجمله محللرك امور ملكيه ، عدليه ، ماليه وضبطيه والحاصل كافهٔ شعبات اداره‌سنك تفتيشات عموميه‌سنده مأذونيت كامله‌يى حائز بولندقلرى وكافهٔ مأمورين حقنده شكر وشكايت دستوريلرى نزد دولتده مثمر اولهجغى ٢١ تشرين ثانى ٣١٨ تاريخنده ادرنه ، سلانيك ، مناستر ، قوصوه ، اشقودره ويانيه ولايتلرينه تسطير وذات سامىلرينه دخى ارائه اولنان تلغراف ثناوريدن معلوم اولمش اولهجغى كبى محتاج تفتيش واصلاح اولان موادك الك مهم اقسامندن برى ولايات مذكوره‌ده عموم مأمورين ايله عساكر شاهانه وژاندارمه معاشلرينك اصلا تداخله دوشورونيه‌رك ماه بماه تأديه‌سى وينه ولايات مذكوره داخلنده بولنان قوهٔ جنوديه معياتى اثمانك معاشات مبحوثه‌نك تسويه‌سندن صوكره واردات متحصله‌دن بالافراز بانق عثمانى وساطتيله خزينهٔ جليله‌يه ارساليله مركزجه متعهدينه ويرلمسى وسوء استعمالاته سبب اولان حوالات اصولنك الغاسى ماده‌لريدر . بونلرك حصولى هرولايتك امور ماليه‌سنى عريض وعميق تدقيق ايله واردات صحيحه‌سنى بلا نقصان تعيين وكافهٔ مصارف مقرره‌يى دخى كذلك بروجه صحت تقدير ايتمكه متوقفدر . بناءً عليه ولايت بودجه‌لرينه ادخال اولنان واردات وصرفياتك هردرلو نقصان وخطادن عارى صورتده اولمسنك پك بيوك اهميتى بولنمسيله بوبابده بعض توضيحاته ابتدار اولنور . شويله‌كه :

مراكز ولاياته مربوط لوالر دخى داخل اولديغى حالده هرسنجاغك تشكيل ايلديكى قضالرك املاك وتمتعات ويركولريله بدل‌عسكرى ، اغنام ، جاموس ومواشئ سائره رسومى واعشار واردات وطابو واورمان حاصلاتيله اموال سائره‌سى وتجهيزات ومعارف وزراعت صندوقلرى مرتباتى وسائر اموال متفرقه الحاصل جزؤى وكلى كافهٔ واردات دولت تدقيق ايديله‌رك بونلرك مقادير صحيحه‌سى نه‌در ،

امور سائره نه‌صورتله جریان ایتمکده‌در ، اموال عمومیه‌نك هرنوعنه عائد بقایانه مقداردر ، سنه‌سی ایچنده بعض وارادات ورسومك تماماً تحصیل اولنمسنه نه کبی اسباب ویاخود نه نوع سوء استعمالات مانع اولمقده‌در ، اوکبی سوء استعمالاتك ازاله‌سی نصل تدابیره متوقفدر ؟ بورالرینه تمامیله کسب اطلاع بیوریله‌جقدر . اخذ حسابات وسائر صورتله تحصیل معلومات ایچون لزوم کوره‌جکاری کافهٔ دفائر واوراق مأمورین عائده‌سی طرفلرندن بلا تأخیر ذات سامیلرینه ویا طرف دولتلرندن تعیین بیوریله‌جق مأمورلره ابراز اولنه‌جقدروجریان ایده‌جك تدقیقات اثناسنده دفتردارلر ومحاسبه‌جیلر ومال مدیرلری ایله سائر بیوك وکوچك مأمورین مالیه‌دن هانکیسنك وظیفهٔ مأموریتلرینی سوء استعمال ایتدکلرینه ویاخود بونلرك امور مأموره‌لرینی حسن ایفایه کافی اوله‌جق درجه‌ده اهمیت ومعلوماتی حائز اولمدقلرینه واقف اولدقلری کبی تعلیماتده مفتش عمومیلك وظائفنه دائر اولان مواد احکامنه توفیقاً اومثللولر عزل وتبدیل ایله برابر حرکات واقعه‌لری قانوناً موجب محاکمه اولانلر درحال تحت محاکمه‌یه آلدیریله‌جقدر . هرقضانك واردات صحیحه‌سی تبین ایتدکدن صوکره اوقضانك دولتجه تحت مأذونیتده بولنان مصارفی دخی تدقیق ایدیله‌جکدر . شووجهله‌که : اولا مأمورین ملکیه وعدلیه وضبطیه وسائر شعبات مختلفه مأمورلرینك معاشاتی ایله ولایتلر داخلنده بولنان عساکرك تخصیصات صحیحه‌سی نه‌در ؟ ثانیاً مخصصات ملکیه ، عدلیه وضبطیه ایله تخصیصات ملکیه عدادنده اولان سائر مصارفه وولایتلر داخلنده بولنان عساکرك مخصصاتنه مقابل تأدیات نه صورتله جریان ایتمکده‌در . مبالغ مخصصه‌نك مال صندوقلرندن کرك نقداً وکرك حوالةً صورت قبض وصرفنده سوء استعمالات وقوع بولدیغی حالده فاعللری وانلرك حامیلری کیملردر ؟ اختلاساتك مقداری نه‌در ؟ ژاندارمه‌لر وپولیسلر قانوناً وظیفه‌لرینك غیری ایشلرده وخدمات ذاتیه‌ده استخدامدن ممنوع ایسه‌لرده بونلرخلاف ممنوعیت اوله‌رق سائر خدماتده دخی قوللانیلدقلری وبعض محللرده ژاندارمه‌لر ترتیب تامی اوزره مستخدم اولمیوب دفترلرده اسامیٔ مستعاره یازلدیغی ومنحلاتی وایام خالیه معاشلری خزینه‌یه عائد اولمق لازم کلیر ایکن بونلردن اختلاسات وقوع بولدیغی وبعض ضبطیه الای وطابورلرنده مسافر نامیله عمل مانده ضابطلر بولندیغی مرویاتدن اولمقله بو کبی روایاتك تعمیقیله صحتی حالنده حقوق ضایعهٔ خزینه ظاهره چیقاریله‌جق وعلی العموم

مخصصات ومصارفك زوائدى بولندیغی حالده انلر دخی خزینهٔ جلیله حسابنه تصرف ایدیله‌جکدر. هرقضانك کرك واردات وکرك مصارفنه وتحصیلات وتأدیاتك صورت جریانینه دائر یوقاریده بیان اولنان واثنای تفتیشده ذات دولتلرنجه لزومی تحقق ایلیان تحقیقات وتدقیقات اجرا ایدلدکدن صوکره حصوله کله‌جك نتایج هر ولایت ایچون صحیح بر بودجه اساسلرینی تشکیل ایلیه‌جکندن اواساسلره کوره ولایاتدن هربرینك بردفتر موازنه‌سی بالتنظیم باب عالیيه کوندریله‌جك ویکیدن تدقیقات واستعلاماته میدان قالمامق ایچون اشبو دفاتر موازنه‌نك شامل اوله‌جغی فصول وابواب اوزرینه ایضاحات کافیه درجنه اعتنا بیوریله‌جقدر . ولایتلرك واردات صحیحه‌سندن مأمورین وزاندارمه معاشاتی ایله انواع ومقادیری معلوم ومحدود وتأدیه‌سی مبرم اولان بعض مصارف متفرقه‌سی وولایات مذکوره‌ده کی مواقع عسکریه‌ده بولنان جنود شاهانه‌نك معاشلری ویرلدکدن صوکره فضلهٔ وارداتك وقت‌وزمانیله وبانق عثمانی وساطتیله‌مالیه خزینه‌سنه جلبی مقرر اولدیغندن اشبو فضله‌لرك مقدار حقیقیسی دخی کرك بودجه‌لرك ستون مخصوصنده وکرك باب‌عالیيه وقوع بوله‌جق اشعار دولتلرنده بالخاصه تقدیر وترقیم اولنه‌جقدر . ولایات مذکوره ادارهٔ مالیه‌سنك یولنه قونلمسی ومعاشلرك بلا تداخل اعطاسی کافهٔ صور تنظیمیه‌نك اقدم واهمی اوله‌رق بومقصدلرك موقع حصوله کلمسی ایچون ولاة حضراتی ایله عموم مأمورین ملکیه ومالیه تسهیلات کامله کوسترمکه ووظائف مقررهٔ‌علیه‌لری مقتضاسندن‌اولان اخطارات واشعارات دستوریلرینك حسن‌تلقیسیله بلا تأخیر مقتضاسنی ایفا ایلمکه مجبور اولدقلرندن بوبابده مسامحات وعدم مبالات مشاهده اولندیغی حالده بونی اختیار ایدنلر اکر والیلرك غیری مأمورلر ایسه انلر حقلرنده تعلیمات اساسیهٔ دولتلرینك احکامی همان اجرا اولنه‌جق واوکبی مسامحات والیلر طرفندن وقوع بولدیغی حالده عتبهٔ سنیهٔ ملوکانه‌دن بالاستیذان ایجابی ایفا اولنمق اوزره ولاة مشارالیهمك درجات مسامحاتی وانك اسبابی بلا تأخیر وایضاحاً باب‌عالیيه انها بیوریله‌جقدر . تعلیمات محرره‌نك درایت ورویت مسلمهٔ دستوریلری اقتضاسنجه کمال‌دقت وسرعتله اجرای مقتضیاتنه همت‌بیورلمسی سیاقنده شقهٔ ثناوری ترقیم قلندی افندم .

٦ رمضان ٣٢٠ و ١٣ تشرین ثانی ٣١٩

امضا : صدراعظم سعید

مابین باش کتابتنك تذکره‌سی

روم ایلی ولایاتنده محافظهٔ امن واسایشه مترتب تدابیرك اجراسی ایچون والیلرك مأذونیت کافیه‌یی حائز اولمای واورالرجه معاشاتك منتظماً تسویه‌سنك اعلانی وسائره حقنده المانیا ، انکلتره ، آوستریا وروسیه دولتلری سفراسنك واقع اولان بیاناتنه واورتودوقس اهالیدن دوچار تعدیات اولدقلری بیان اولنان اشخاصك اسامیسنه دائر خارجیه نظارتندن الناں تذکره ملفوفاتنك عرض وتقدیمی حاوی انامل پیرای تعظیم اولان ۹ رمضان ۳۲۰ تاریخلی و ۱۵۸۳ نومرولی تذکرهٔ خصوصیهٔ صدارتپناهیلری منظور عالی بیورلمش ووالیلرك حفظ اسایش خصوصنده‌کی مأموریت ومأذونیتلری صریح اوله‌رق تذکرهٔ معروضهٔ صدارتپناهیلرنده بیان اولنان تعلیماتك طقوزنجی ماده‌سی ایسه بر حادثهٔ شقاوت ظهوری وقوهٔ ضابطه‌نك عدم کفایتی ایله عسکره احتیاج کورونديکی تقدیرده درحال برطرفدن جهت عسکریه‌یه مراجعت ودیکر طرفدن بلاافاتهٔ زمان تلغرافله عرض واستیذان کیفیت اولنمسی مرکزنده اولوب[1] بوتقدیرجه‌ده والیلرجه تشبثات وتدابیر لازمه‌ده وقت وزمان غائب ایدلمه‌مش اوله‌جغی درکار اولدیغندن والمانیا سفیری بارون مارشالك حضور همایون ملوکانه‌ده وقوعنی بیان ایلدیکی تلقیناتی معاشاتك منتظماً تسویه‌سی امرنده‌کی مطالعات جناب پادشاهی اوله‌رق بوصورت ایسه اقدم تشبثات بولندیغندن والمانیا سفیرینك بونی اعلان خصوصنده واقع اولان اخطاری فکر خیرخواهی‌یه مستند اولمغله برابر بالاخره دولتجه اویولده تشبثات وفعلیات کوسترلمیه‌جك اولور ایسه یاپیلمسی لازم کلن مادهٔ مهمه‌نك وقتیله اخطار اولندیغی وفقط حکومتجه عدم امکان اظهار ایدلدیکی یولنده برطاقم سوزلر وفکرلر ظهوریله معاذاه تعالی آتیاً جهت مالیه‌جه بعض نظریات مضرهٔ خارجیه تولید ایده‌جك نتایجدن پك زیاده حذر اولنمق لازم کله‌جکندن واوجه تحریراً تبلیغ اولندیغی وشفاهاً امر وفرمان بیورلدیغی اوزره مجلس وکلاده ولایات مذکوره‌جه بالجمله معاشاتك منتظماً ویرلمسی ماده‌سنك قطعیاً تحت قراره آلنمسی وبرطاقم حوالاتك مرکزه نقلیله وتدابیر سائرهٔ اصلاحیه‌یه تشبث ایله

---

[1] باب عالیدن عرض اولنان طقوزنجی ماده اشبو خاطراتك ۱۵۵ نجی صحیفه‌سنده بولنان صورتده ایکن مابینجه باش کتابتك تذکره‌سنده بیان اولنان شکله افراغ ایدلمشدی.

محللرى بودجه‌سنك تنظيم ايدلمسى كبى كچنده مفتش پاشا حضرتلرينه ويريلن تعليمات احكامنك فعلياتى تأمين ايدلديكى صورتده فعليات مصلحتله وهيئت وكلاى فخامجه بويولده ويريله‌جك قرار ايله ايش طبيعى اوله‌رق اعلان ايدلمش وبونكله برچوق اويغونسزلقلرك اوكى آلنمش اوله‌جغندن واورتودوقس اهاليدن بعضلرينك دوچار تعديات اولدقلرى حقنده روسيه سفارتنجه واقع اولان بياناته كلنجه وظيفهٔ عادلهٔ حكومتك ايفاسى طبيعى اولمغله برابر تعقيبات وتفتيشات لازمه‌ده بولنمق ومحاكم عدليه‌نك دلخواه همايون ملوكانه وجهله برآن اول استكمال تأسيسساتنه چاليشمق ايچون مفتش پاشا حضرتلرينه تعليمات ويرلديكى ومتجاسرينك محاكمه تو ديعى ايله احكام قوانينك اجرا اولنه‌جغى دركار اوله‌رق بورالرى شكايت واقعه‌يه جواباً نظارت مشارالهاجه حسن تفهيم اولنه‌بيله‌جكندن بوخصوصلرده دخى رويت وحصافت مسلمهٔ صدارتپناهيلرى مأثر ممدوحه‌سنك ابراز فعلياتنجه قلب همايون جناب پادشاهينك مطمئن بولنديغنك وسلام سعادت اتسام شاهانه ايله تلطيف بيورلدقلرينك شرفصدور بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ حضرت خلافتپناهى منطوق عاليسنه توفيقاً تبليغنه مسارعت‌قلنمش اولمغله اولبابده امروفرمان حضرت ولى‌الامر كدر .

١٠ رمضان ٣٢٠ و ٢٧ تشرين ثانى ٣١٨

امضا : سركاتب حضرت شهريارى

تحسين

روم ايلى ولايتنك ادارهٔ ماليه‌لرى حقنده مجلس وكلا نامنه قلمه آلديغم آتيده محرر مضبطه مسوده‌سنك [١٨ رمضان ١٣٢٠ و٥ كانون اول ٣١٨ پنجشنبه] انعقاد ايدن هيئت وكلاده قرائتى ختام بولدقدن صوكره سرعسكر رضا پاشانك مخالفت ومنازعه‌سى اوزرينه عرضى تأخر ايتمش وصدارتدن استعفامى ايجاب ايلشدر. [١]

[١] تقديم اولنان استعفانامه قبول اولنمديغندن ٢٠ رمضان ٣٢٠ تاريخنده تكراراً وبنه تحريراً استعفا ايتمشدم . انك‌ده رد اولنمسى اوزرينه ٢٥ كون قدر مأموريته دوام اولنديسه‌ده بومدت قصيره ايچنده‌دها مهم اسباب‌تحدث ايتميله استعفايى تكرار وانده اصرار لازم اولدى . بالنتيجه نامزدلكى جهتيله فريد پاشا صدارته كلدى . بالاخره ماكدونيانك

مضبطه

روم ایلی ولایاتی ادارهٔ مالیه‌سنك اصلاحی حقنده شرفتعلق بیوریلان ارادات ووصایای عالیهٔ جناب جهانبانی‌یی مبلغ ۱۶ رمضان ۳۲۰ تاریخلی تذکرهٔ خصوصیه میانهٔ عاجزانه‌مزده مطالعه اولندی. معلوم حقایق دانیٔ عالی اولدیغی اوزره ولایات مذکوره‌نك بعض محالرنده‌ظهوره‌کلن اغتشاشاته مصادرصحیحه وولایات ملاصقه‌نك بلغار سکنه‌سی نزدنده وسائط اغفالیه مرکزی صوفیه‌ده اولوب بلغارستانك هرجهتنده شعبات مخصوصه‌سی بولنان قومیته‌لر ایکن شبقه شنلکلری مناسبتیله بلغارلرك افکاری پك زیاده تهییج ایتدکدن صوکره بعض دولتلر هرنصلسه اغتشاشك علت فاعله وموارد حقیقیه‌سندن تغافل ایدرك سابقی ادارهٔ عثمانیه‌یه عطف ایتمکه ومأمورین وزاندارمه معاشلرینك تداخلی دخی بواسبابك مهملرندن عد ایلمکه باشلامشلردر . معاشلری صورت منتظمه‌ده ویره‌مه‌مك واقعا ایی برشی دکلسه‌ده بوحالك تولید اغتشاشاتده مدخلی فی نفس‌الامر تسلیمه شایان برقضیه دکلدر . لکن مخالفینك افکاری مادام‌که شومرکزده‌در . بونك اخلال اسایشه عدم تأثیرینی اثباته چالیشمه‌نك فائده‌سی اوله‌میه‌جغنه وبالقان شبه‌جزیره‌سنده پولتیقه اغراضیله وجوده‌کلن احوالی تداخل معاشات ودرجهٔ ثانیه وثالثه‌ده اولان دیکر بعض حالاته تحمیل ایتمك خصوصنده دولتلرجه اتحاد افکار حاصل اوله‌جق واوحال روم ایلی ولایاتنجه بر تغیر اداره‌یی انتاج ایلیه‌جك اولور ایسه ضایعاتمز ضایعات ملکیه‌نك هیچ برینه قیاس قبول ایده‌میه‌جکنه نظراً هرنه‌یاپمق امکان داخلنده ایسه انی یاپوب شوتداخل معاشات سرر شته‌سنی معترضلرك الندن نزع ایتمك واقعا حالاً مهم مسائلدن اولمغله وصایای عالیه محض اصابت کورونمش وبوکونکی مجلس عاجزانه‌مزده بوماده ایچون بالخاصه اعمال افکار اولنمشدر .

ولایات مذکوره‌نك احوال مالیه‌سنی اصلاح ایچون هرشیدن اول حواله اصولنك رفعنه لزوم کوسترلمکده اولمغله بوبحثك دیکر مباحث متعلقه‌یه تقدیمی لازم کلمشدر . شویله‌که : حواله اصولی طقسان آلتی سنه‌سنده منع اولنمشیدی .

ادره‌سنه مداخلهٔ دولیه وقوع بوله‌رق اول باول اوسترپا وروسیه طرفندن « آژان سیویل » لر تعیین اولندی واو ولایتلر وارداتنك اساساً ادارهٔ داخلیه‌لرینه تخصیصی وتفتیش مالی اصولنی حاوی اولان مقاولهٔ معهوده یاپیلدی .

شمديلرده ارادات سنيهٔ مخصوصه اوزرينه بعض معاشات ايچون واقع اولان حوالات مستثنا اولمق اوزره ماليه خزينه‌سندن هيچ برولايت اوزرينه حواله ويرلمه‌مكده‌در. شوقدركه دوائر عسكريه مرتباتنك هفته‌لقلردن ماعداسى واردوى همايونلر تخصيصاتنك جمله‌سى بالطبع ولايتلر اوزرينه حواله اولنور . انلرده اشبو حواله‌لرينه محسوباً مال صندوقلرندن الاجقلرى مبالغ ايچون بدايت تنظيماتدن برى جارى اولان اصوله توفيقاً صندوقلره آلاى ، ياخود طابور مجلسلرى طرفندن تنظيم اولنمش ومهرلنمش مطبوع سندات مخصوصه ويررلر . بعض آلاى وطابورلر مطلوبلرينى بالذاة اخذ وقبض ايتمزلر ايسه بوسندات‌كه برالاى ويا طابورك يا معاش وملبوسات، يا معينات اثمانى وياخود اجرت نقليه كبى متفرق مصرفلرى مقابلنده‌در. الاى وطابورلر طرفلرندن بعضاً اشخاص اوزرينه حواله اولنور . بونلرى ماليه خزينه‌سى بيله‌ميه‌جكندن سندات مخصوصه‌نك حواله طريقيله اشخاص يدينه ويرلمسنى منع ايتمك ممكن ايسه اشبو منع معامله‌سى اولا دائرهٔ عسكريه‌دن، ثانياً اردو مشيريتلرى ايله فرق عسكريه قوماندانلقلرندن ، ثالثاً بالخاصه الاى وطابور قوماندانلرى جانبندن اجرا اولنمق لازم كلير .

سندات مخصوصهٔ عسكريه‌نك غيرى سندلرك اشخاصه حواله‌سنى منعه امكان اولوب اولمديغى‌ده دوشونيلدى . بوامكانك حصولى ايكى شيئه متوقفدركه انك برى واردات دولت مصارفله متوازن اولوب‌ده سنين سابقه‌دن سنهٔ حاليه‌يه ديون قالمامسى، ايكنجيسى هر آى هرهانكى ولايت ودائره‌ده نه‌قدر مصارف اولور ايسه او آى ايچنده او ولايت ودائره اداره‌سنده اولان وارداتدن مصرفك مقدارينه معادل تحصيلات وقوع بولمسيدر . بوشرطلرك ايكيسى بردن موجود اولماز ايسه يعنى ايرادله مصرف بينده موازنه حاصل اولوبده مصرف نسبتنده اموالدن تحصيلات وقوع بولماز ايسه مصارف منتظماً تأديه ايديلهمز . معاشات سندلرينك وتعيين پوصله‌لرينك قيرمق طريقيله صرافلرالنه كچمسى وبدللرينى صرافلرك مؤخراً صندوقلردن وخزينه‌دن آملرى دخى بوندن نشأت ايتمكده‌در . چونكه معاشات اصحابنك صندوقلرده كافهٔ مطلوباتى تماماً تسويه ايده‌جك مقداردە اڤچه بولنجه‌يه قدر صبر ايتمكه حال واحتياجلرى مساعد اولماز ايسه بونلرى بالطبع اسقونطو ايتديرمكه مجبور اولورلر واسقونطو ايدنلر خزينه ايله مال صندوقلرينك احوالى تأدياته مساعد اولنجه‌يه قدر بكليوب اوزمانك حلولنده بدللرينى تماماً آليرلر .

بشقه دولتلرده بوحالك امثالی یوق ایسه‌ده انك سببی بودجه‌لرنده آچیق اولان حکومتلر خزینه آچیقلرینی (بون دو تره‌زور) دینیلن خزینه تحویلاتیله قیاسمغه مقتدر اولمایدر . خزینه تحویلاتی چیقارمق ایسه اعتبار مالیه توقف ایتدیکندن بزجه بواصولدن استفاده قابل اوله‌مامقده‌در .

قدیمدن بری مالیه‌نك اصلاحاتی دوشونلدکجه حوالات اصولی وصرافانك سند قیرمه‌لری مقام اصلاحده درپیش ایدلمك معتاد ایسه‌ده حواله معامله‌سنك منشأ وحقیقتی یوقاریده بیان اولنان صورتده اولدیغندن معاشلرك صرافلر طرفندن اسقونطو ایدلمسنه ممانعت اولنمق صاحبلرینك احتیاجاتنی کلیاً تضییق ایدر . حتی بعضلر ایشله‌مه‌مش آیلر سنداتنی دخی اسقونطو ایتدیره‌جکندن اصلاحاتی بونك منعنده دکل سندلرك نقصان فاحش ایله مثلا یوز غروشلق سندك یکرمی غروشه ودها آشاغیه اسقونطوایدلمسنه مجبوریت ویره‌ن احوال‌جاریه‌نك ازاله‌سنده آرامق ایجاب ایدر . شویله‌که : صورت وسرکیلرك شمدیکی کبی قیمت اصلیه‌لرندن پك زیاده نقصانله تداول ایتمه‌مسی الیوم بودجه‌ده کورونن آچیغك خیلیدن خیلی تنزل ایتمسنه واهالیجه مکلف اولدقلری ویرکولرك بالنسبه منتظماً اداسنه استطاعت کافیه حصولیله شمدیکی درجه‌ده بقایا قالمامسنه وآچیغی قپاتمق وفوق العاده مصرف‌ظهورنده تأدیه‌ایتمك ایچون خزینه تحویلی چیقارلمسی یاخود استقراض عقد اولنمسی ایسه اعتبار مالی حصولنه منوطدر .

خزینهٔ دولتك وقتنده حساب آلمسی وصور منتظمه‌ده قید طوتمسی کبی شیلر ادارهٔ داخلیه‌سنه تعلق ایدرك انلرك‌ده اهمیتی وارایسه‌ده اصل مهم‌بولنان ومعاشات وسائر مصارفاتی منتظماً ویرمك خزینه‌یی اقدار ایده‌جك اولان شی ادارهٔ خارجیه‌سنك انتظامیدرکه اوده اوچ اساسك تأمینندن یعنی موازنه آچیغنك تماماً وتماماً ممکن اولمازایسه قسم کلیسنك امحاسی . ثانیاً تحصیل اموال امر مهمنك انتظام اوزره جریانی . ثالثاً اعتبار مالی خصوصلرندن لابددر . بونلردن اوچنجیسنك موقوف علیهلری ادارهٔ مرکزیه‌نك مساعیسیله وجود بوله‌جق موادن ایسه‌ده روم ایلی ولایاتندن هربرینك موازنه‌سنده آچیق بولندقجه وثروت تبعه ومعموریت ملکیه ووسائط تحصیلیه‌نك نقصانندن طولایی واردات عمومیه سنه‌سی ایچنده تماماً تحصیل اولنه‌میوبده بقایای کلیه قالدقجه مأمورین وزاندارمه

وعسكر معاشاتنك مطلوب ولازم اولديغى وجهله بلاتداخل تسويه‌سى قابل اوله‌ميه‌جغى حقايق بديهيه‌دندر .

ولايات مذكوره بودجه‌لرنده‌كى آچيقلرك قپانمسنى وامور تحصيليه‌نك حسن جريانى تأمينه مدار اوله‌جق تدابير مقام صدارتدن تعليمات صورتنده تسطير اولنان تحريرات ايله مفتش پاشايه توصيه اولنمش وموازنهٔ عموميه‌نك احوالى معلوم وسنهٔ حاليه بودجه‌سنك « ١,٧٣٢,١٢١ » ليرا آچيغى اولديغى مجزوم ايسه ذكر اولنان ولايتلرك احوال مخصوصهٔ ماليه‌لرى بر قات دها تعين ايتمك اوزره ماليه ناظرى پاشا واقع اولان تبليغات وتعريفاته توفيقاً بوولايتلردن هربرينك بودجه‌سنى احضار ايتمكله برابر جمله‌سى ايچون عموم برموازنه ياپمش اولديغندن بونلر مجلس عاجزانه‌مزده حدهٔ تدقيقدن كچيرلمشدر .

سلانيك ولايتنك ٦٤٧,٦١٢ ليرا وارداتى واردر. ٧٢,٩٤٦ ليراسى ملكيه وعدليه وسائره مخصصاتى و ١٣١,٨١٩ ليراسى ژاندارمه معاشاتى و ٣٤,٧٩٥ ليراسى ژاندارمه معيناتى وحبسخانه‌لر مصرفى ومجرمين مصارف‌سنويه‌سى و ٩,٥٠٠ ليراسى ايتام وارامل عسكريه معاشلرى و ٣,٤٧٤ ليراسى اوقاف قرا ومزارع اولمق اوزره مصارف محليه ٢٥٢,٩٧٤ ليرا و ٢١٤,٢٩٧ ليراسى اثمان معينات اولمق اوزره مصارف عسكريه ٤٤١,٦٠٠ ليرادركه يكون مصارف عموميه ٦٩٤,٥٧٤ ليرايه بالغدر . بوحسابه كوره مصارف آچيغى ٧٠,٠٣٠ ليرادن عبارت ايسه‌ده ديون عموميه اداره‌سنه مودوع دمير يوللر تأمينات اقچه‌سى واستقراضات مخصصاتى اوله‌رق سلانيك اموالندن سنوى تأديه اولنان ٢٦٠,٧٥٠ ليرا سالف‌الذكر حسابك خارجنده بولنديغندن تأديات مذكوره‌نك علاوه‌سى حالنده ولايت مذكوره بودجه‌سنك آچيغى مقدارى ٣٣٠,٧٦٥ ليرايه بالغ اولور . بودفعه ولايات سته‌نك تخصيصات عدليه‌سنه واقع اولان ضمائم يكونى ٨٧,٠٢١ ليرا اولديغندن بونك سلانيك‌ولايتنه عائد قسمنى‌ده اشبو آچيغه ضم‌ايتمك لازم كلير.

قوصوه ولايتنك وارداتى ٥١٤,٤٧٨ ليرا وملكيه وعدليه وسائره تخصيصاتى ٦٨,٨٥٢ وژاندارمه معيناتيله حبسخانه‌لر مصرفى ومجرمين مصارف سوقيه‌سى ١٤,١٠٢ وژاندارمه مخصصاتى ٤٨,٥٨٢ وايتام وارامل عسكريه معاشلرى ٨٠٠٠ واوقاف ، قرا ومزارع ٣١٥ ليرا كه يكون مصارف محليه ١٣٩,٨٧٢ ليرا و ٢٤١,١٧٣ ليراسى معاشات و ١٩٥,٢٣٦ ليراسى اثمان معينات اوله‌رق يكون

مصارف عسکریه ٤٣٦،٤٠٩ لیرا ومصرف آچیغی ٦١،٨٠٣ لیرادر . عدلیه تخصیصاتنه ضم اولنان ٧٨٠٢١ لیرانك قوصوه ولایتنه عائد مقدارینی دخی بوآچیغه علاوه ایتمك لازمدر . بوندن بشقه دمیر یوللر تأمین تمتع اچه‌سی واستقراضلر قارشیلغی اوله‌رق ولایت مذکوره‌دن ١٣،٦٩٩ لیرا محولدر .

مناستر ولایتنك وارداتی ٤٨٨،٢٦٦ لیرا وملکیه وعدلیه وسائره مخصصاتی ٥٢،٥٨٦ وژاندارمه معاشاتی ٢٥،٢٧٠ وژاندارمه معیناتی ایله حبسخانه‌لر وسوق مجرمین مصرفی ١٩،٩٨٧ وایتام وارامل معاشلری ١١،٠٠٠ واوقاف . قرا ومزارع ١٤٢ لیرا که یکون مصارف محلیه ١٠٨،٦٨٥ لیرا و١٨٦،٧٨١ لیراسی معاشات و ٢١٠،٣٥٨ لیراسی اثمان معینات اولمق اوزره مصارف عسکریه ٣٩٧،١٧٩ لیرا وآچیغی ١٧،٥٥٨ لیرادر. عدلیه تخصیصاتنه ضم اولنان ٧٨،٠٢١ لیرادن مناستره عائد پاره بوآچیغه ضم اولنمق لازم کلیر. مناستر ولایتندن دمیر یوللر ایله‌استقراضات تخصیصاتنه بوحسابدن خارج‌اوله‌رق ویریلن مبالغ دخی١٠٢،٣٦٥ لیرادر .

یانیه ولایتی وارداتی ٢٦٨،٤٧١ وملکیه وعدلیه وسائره تخصیصاتی ٤٧،٣٩٦ وژاندارمه تعیناتی اثمانی ایله حبسخانه‌لر مصارفی ٩،٢٢١ وژاندارمه معاشاتی ١٥،٦٢٩ وایتام وارامل عسکریه معاشلری ٥٠٠٠ واوقاف ، قرا ومزارع ٢٠٦ لیرا که مصارف‌محلیه‌نك مجموعی ٧٧،٢٥٢ و ٦٤،٦٣٨ لیراسی معاشات و ٧٤،٩٢٨ لیراسی ثمن معینات اولمق اوزره یکون مصارف عسکریه ١٣٩،٥٦٦ لیرادرکه کافهٔ مصارف ٢١٧،٠١٨ لیرایه بالغدر وآلتی ولایتك مخصصات عدلیه‌سنه بودفعه علاوه ایدیلن ٧٨،٠٢١ لیرانك یانیه ولایتنه عائد مقداری یکون مصارفه ضم اوله‌جقدر . ولایت مذکوره اموالندن دمیر یوللرك تأمین تمتعات واستقراضاتك مخصصاتی مقابلنده حواله اولنان مبالغ دخی ٢٩،٠٠٠ لیرادر . شوحسابه کوره یانیه ولایتنك وارداتی مخصصات عدلیه ضمیمه‌سی حسابه داخل اولمامق اوزره مصارفندن ٧٣،٤٥٣ لیرا فضله‌در .

اشقودره ولایتنك وارداتی ٣٨،٨١٥ وملکیه وعدلیه وسائره تخصیصاتی ٢١،٧٨٩ وژاندارمه مخصصاتی ١١،٣٤٧ وژاندارمه معیناتی ایله محبسلر مصرفی ٤،٦٢٣ وایتام وارامل معاشلری ١،٥٠٠ لیرا اولوب مجموع مصارف محلیه ٣٩،٢٥٩ لیرا و ٦٤،٦٣٨ لیراسی معاشات ٧٤،٨٢٨ لیراسی بدل معینات اولمق

اوزره مصارف جنوديه ١٣٩,٥٦٦ ليرادر . عدليه مخصصاتنك سالف‌البيان ضميمه‌سندن اورايه راجع اولان حصه داخل حساب اولمديغى حالده يكون مصارف مجموعه ١٣٩,٢٥٦ ليرا وواردانه نسبتله مصرف آچيغى ١٤٠,٠٠٠ ليرادر.

ادرنه ولايتنك وارداتى ٦٥٣,١٢٦ ليرادر . ٩٢,٥٩٦ ليراسى ملكيه وعدليه تخصيصاتى و ٣٢,٥٥٦ ليراسى ژاندارمه معاشاتى و ٣٤,٧٩٥ ليراسى ژاندارمه تعيينات اثمانى ايله حبسخانه‌لر مصرفى و ١٢,٠٠٠ ليراسى ايتام وارامل شهريه‌لرى اولمق اوزره مصارف محليه جمعاً ١٧١,٩٤٧ و ٢٥٤,٧١٦ ليراسى معاشات و ٢٧٩,٩٦٢ ليراسى اثمان معينات اوله‌رق من‌حيث‌المجموع مصارف عسكريه ٤٣٤,٦٧٨ ليرادر . بوندن بشقه دمير يوللر تأمين تمتعات واستقراضات تخصيصاتى ايچون ولايت مذكوره‌يه حواله اولنان اقچه ٢٩,٠٠٠ ليرا ومصرف آچيغى ٨٤,٩٧٤ ليرادر . عدليه‌نك ضميمهٔ تخصيصاتى اولان ٧٨.٥٢١ ليرادن بوولايته عائد اقچه‌ده ذكر اولنان آچيغه علاوه اولنمق ايجاب ايلر .

تفصيلات مبسوطه‌يه نظراً ٥٢٦.١٩٠ ليراسى سلانيك . قوصوه ومناستر و ٢١٨.٠٢١ ليراسى ادرنه واشقودره ولايتلرينه عائد اولمق اوزره روم ايلى ولايانى بودجه‌سنده عموم آچيغك يكونى ٧٤٤.٢١١ ليرا ايسه‌ده مذكورالمقدار آچيق هر ولايت‌وارداتنك سنه‌سى ايچنده تماماً تحصيل اولنمسى اعتباريله‌در. حالبوكه برسنه‌نك مالى اوسنه‌نك نهايتنه قدر كاملاً استيفا اولنه‌ميه‌جغندن ايچنده بولنديغمز اوچ يوزطقوزسنهٔ ماليه‌سى اموالندن سنهٔ سابقه حساباتنه نظراً سلانيك ولايتنده ٥١,٠٨٤ . مناستر ولايتنده ١٢٤,٠٥٦ ، قوصوه ولايتنده ١٢٩,٤٧٣ ليرا كه جمعاً ٣٠٤,٦٥٣ ليرا ، ادرنه ولايتنده ١٣٠,٢٢٧ ، يانيه ولايتنده ٦٢,٩٦١ واشقودره ولايتنده ١٥.٤٦٥ ليرا كه جمعاً ٢٠٨,٦٥٣ ليرا بقايا اولديغندن برنجى اوچ ولايت وارداتنك ١.٣٢٢.٦٢٥ وايكنجى اوچ ولايت اموالنك ٨٠١,٧٥٩ ليراسى الهكچه بيله جكدر . ولايات مذكوره مصارف عموميه‌سى سنه‌سى ايچنده ممكن‌التحصيل اولان مبالغك يكونى ايله موازنه اولندقده آچيغك مقدارى ٦٩٤,٨٧٠ ليرادن ١.١٣٥,٠١٩ ليرايه چيقمشدر. اشبو ولايات سته‌نك احوال ماليه‌سى مصارف ملكيه وعسكريه‌نك وبانق عثمانى‌يه محول اولان دمير يوللر تخصيصاتنك مقدارى نقطهٔ نظرلرندن اولييوركه ژاندارمه معاشات ومعيناتى ومتفرعات داخل اولمق اوزره سلانيك ،

مناستر وقوصوه ولایتلرینك مخصصات ملکیه وعدلیه‌سی ٤٢٣,٤٢٨ وتخصیصات عسکریه ایله عسکرك معیناتی وایتام وارامل عسکریه معاشلری ١,٣٠٣,٦٤٧ لیرا وبانقه محول مبالغ ٣٧٦,٧٠٠ لیرا وادرنه ، یانیه واشقودره ولایتلرینك مخصصات ملکیه وعدلیه‌سیله ژاندارمه معاشات وتعیناتی وحبسخانه وسوق مجرمین وامثالی مصرف ٣١٢,٣٧٦ لیرا ومعاشات ومعینات جنودیه ٦٩٣,٧٥٤ لیرا وادرنه ویانیه ولایتلرندن بانقه محول مبالغ ٥٨,٦٣٢ لیرادر .

ولایات مذکوره بودجه‌لرنده شو آچیقلر دوام ایتدکجه هم معاشات ملکیه همده معاشات عسکریه‌یی محللری اموالندن منتظماً ویرمك غیرممکن وتأمین تمتع اقچه‌لریله بانقك مطلوبلری تعهداته مربوط اولدیغندن بونلرك ترك وتأخیرنده ظهور ایده‌جك محاذیر معاشاتك تداخله دوشمسندن حاصل اولان محذورلردن اغیر اوله‌جغی امر بیندر . بو حالده مذکور ولایتلرده منتظم بر ادارهٔ مالیه وجوده کتیریلنجه‌یه قدر عساکر معاشلری ایچون شمدیه قدر اولدیغی کبی خزینه‌دن اقچه کوندرلمك وفقط هرنه‌یاپیلیرسه یاپیلوب واسطهٔ انضباطیه اولان ژاندارمه آیلقلرینی ولایات مذکوره‌یه تحریر اولنان وصایای قطعیه موجبنجه هرمصرفه ترجیحاً اموال محلیه‌دن آیدن آیه ویرمك ومأمورین ملکیه معاشاتی دخی مساعدهٔ امکان درجه‌سنده اموال محلیه‌دن اعطایه چالیشمقدن بشقه چاره تصور اولنه‌ماز . ولایاتده ایتام وارامل عسکریه مخصصاتی ٣٧,٥٠٠ لیرایه بالغ اولدیغندن وعسکر عائله‌لرینك بسلنمسی دخی بروظیفه ایسه‌ده مأمورین ملکیه وژاندارمه معاشلری کبی مصارف مبرمهٔ دولتك تأدیه‌سی هروظیفه‌یه مقدم بولندیغندن ایتام وارامل معاشلرینك شمدیلك تأخیر اعطاسیله بویولده کی تخصیصاتك مأمورین ملکیه معاشلری تأدیاتنه قارشیلق طوتلمسی صورتی خاطرلره کلمش ایسه‌ده نتیجهٔ مذاکره‌ده بوصورت ناقابل اختیار کورونمشدر .

ولایتلر وارداتنده مکتومات جسیمه ومصارفی ایچنده زوائد کلیه بولندیغنه دائر واقع اولان اخبار واخطارلر دخی موقع بحثه قونیلدقده بویله شیلر ارقام وقیود افلامه وتحقیقات موثوقه‌یه مبتنی اولمق لازم کله‌جکندن وغایهٔ تحقیقه وصولك طریقلری ویریلمن تعلیماتده ایضاح اولندیغندن آکا توفیقاً هر نوع تحقیقات اجرا اولنه‌جغی بدیهی بولنمشدر. تفصیلاتنه دائر کله‌جك اوراق باب عالیده تشکیل اولنان

قومیسیونه [۱] اعطا اولنور . قومیسیون دخی شمدیدن بوایشلری مأذونیتی اقتضاسندن اولدیغی اوزره بالمخابره تعقیب وحسابات مطلوبه کلدکجه بالاطراف تدقیق ایلیه‌رك نتیجه‌سنی بیان ایتمسی لازم کلیر .

ولایتلرك فضلهٔ وارداتی بانق واسطه‌سیله بورایه کتیردوب معینات عسکریه اثمانی بوراده متعهدلره اعطایه ومعینات عسکریه‌یی تعهد ایدنلرك سوءاستعمالاتنه وخزینه‌یی اضرار ایلدکلرینه متعلق روایاته کلنجه سوء استعمال ارزاق وحبوبات ایچنه مواد اجنبیه قاریشدیرلمسی ، مواد اجنبیه ایله تخلیط اولنمیانلرك جنسلری بوزوق اولمسی، خزینه‌یه ضرر ویرمه‌دن ماده دخی معینات اثمانینك وقتیله‌ویریله‌میه‌جکی دوشونیله‌رك غالی بها ایله عقد مقاولاته مجبوریت حصوله کلمسی ماده‌لریدر. بونلری اساسندن اصلاح ایده‌جك شی عموم مبایعاتك توحیدی وبرادارهٔ مؤتمنه وساطتیله ایفای معاملاتی ایسه‌ده بوقاعده‌یه بدل تصور عالی اوزره روم ایلیده هرولایتك اموالندن مأمورین وژاندارمه معاشلری بعدالتأدیه فضله تحصیلات بانق واسطه‌سیله جلب اولنه‌رق بوراجه‌متعهدلره ویرلمسی ارادهٔ سنیه جمله‌سندن اولدیغندن حسن استعمال شرطیله بوده برطریق اصلاحدر . آنجق بوصورت کافهٔ مواقع عسکریه ارزاق متعهدلرینك بوراده بولنملری اعتباریله جریان ایده‌بیلیر . حالبوکه استانبولده کی متعهدلر اوچ، درت کشیدن عبارت اولدیغندن بونلر عقدمقاولات ایتدکدن صوکره مواقعی تقسیم ایدرك هرقسمك اداره‌سی محلنده ایکنجی متعهدلره وانلرده دیکرلرینه دور ایتمکده‌درلر . بوجهتله مرکزده متعهد بشقه‌لری ایکن مواقعده الدن اله کچیور ، نهایت اصل معیناتی ویرن بشقه بریسی اولییور . بناءً علیه تعیناتی ویره‌جکلرك مطلوبلرینی محللری حکومتلری معرفتلریله یدأبید کندیلرینه اعطا ایتمك لازم کلیر ایسه‌ده معینات اثمانینك بوراجه وبرنجی متعهدلر وساطتلریله تسویه‌سی ترجیح اولندیغی حالده چونکه یوقاریده بیان اولنان اسباب اقتضاسنجه درجهٔ اولیده ژاندارمه ودرجهٔ ثانیه‌ده مأمورین وسائره معاشلرینك ویرلمسی متحتم اولمغله انلرتسویه اولندقدن صوکره فضله اقچه قالیرایسه انك بورایه ارسالی تدابیرینی تأمینه مفتش عمومی واوتدابیری مستمراً تعقیبه روم‌ایلی ولایاتی قومیسیونی طرفندن اعتنا اولنمسی متحتم کورونور .

---

[۱] قونیه والیسی فرید پاشا استانبوله کتیردیله‌رك قریحه‌دن صادر اولان ارادهٔ سنیه اوزرینه بوقومیسیونه رئیس اولمشدی.

الحاصل بوكونكی كونده روم ایلی ولایاتی امور مالیه‌سنجه یاپیله‌جق شی هرمحلك وارداتنی مفتش عمومی تدقیق ایدرك مكتومات وارایسه انلرك علاوه‌سیله هرولایتك تعیین اموال صحیحه‌سی ، ثانیاً هریرك مصارف ملكیه وسائر مخصصات عسكریه‌سی رؤیت اولنه‌رق زوائدی اولدیغی حالده خزینه حسابنه بالتصرف اصل مصارف ملكیه وتخصیصات عسكریه‌نك قرارلاشدیرلمسی ، ثالثاً ولایتلرك واردات وصرفیات متبینه‌سنی مبین وصحیح برر بودجه یاپیلوب مركزه كوندرلمسی. رابعاً امور تحصیلیه‌نك یولنه قونلمسی ونظامنامهٔ جدیده توفیقاً اموالك تحصیلدارلر معرفتیله استیفاسی، خامساً ژاندارمه معاشلرینك كافهٔ مصارفه تقدیمیله اندن صوكره‌ده مأمورین ملكیه‌وعدلیه معاشلرینك سائر مصارفدن مقدم اوله‌رق ویرلمسی ، سادساً معاشات عسكریه‌نك قابل اولان مقدارینك اموال محلیه‌دن واوست طرفنك خزینه‌دن اعطاسی وبوشیلردن صوكره تحصیلاتده فضله‌اولور ایسه ارزاق عسكریه متعهدینه تخصیصی وتحصیلاتك عدم كفایتی حالنده معینات اثمان بقیه‌سنك‌ده مالیه خزینه‌سندن تسویه‌سی ماده‌لری اولمغله موافق ارادهٔ سنیه اولدیغی حالده اولوجهله حركت ایدلمسی مفتشلكله ولایات مذكوره والیلكلرینه وبوقاعده‌نك محافظه‌سنه واكا عائد مقرراتك تعقیبنه علی‌الدوام اعتنا اولنمسی قومیسیونه تبلیغ وتأكید قلنه‌جغی ودائرهٔ عسكریه ایله داخلیه ومالیه نظارتلرینه دخی معلومات ویریله‌جكی محاط علم عالی بیورلدقده اولبابده امروفرمان .... [۱]

روم ایلی ولایاتی مفتشلكندن وارد اولان تلغرافنامه

دائرهٔ تفتیش داخلنده‌كی ولایات شاهانه‌ده وقوع بوله‌جق تحصیلاتدن اول باول ژاندارمه ومأمورین وعساكر شاهانه معاشلرینك منتظماً تسویه‌سی ومعینات عسكریه اثمانینك خزینهٔ جلیله‌جه تأمینیله متعهدلره اعطاسی ومعاشلرك تأدیه‌سندن صوكره فضله قاله‌جق مبالغك خزینهٔ مشارالیهایه ارسالی ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی مقتضای منیفندن اولدیغی واصلاحات وتنظیمات مقرره‌نك موقع تطبیقه

[۱] اشبو مضبطه مسوده‌سی ۱۷ رمضان ۱۳۲۰ و ٤ كانون اول ۳۱۸ تاریخنده واقع چهارشنبه كونی انعقاد ایدن مجلس وكلاده قرائت اولنمشدی . سرعسكر رضا پاشانك اعتراضات ومنازعاتی استحصال قراره مانع اولدیغندن مسئله مجلس آتی مذاكره‌سنه تعلیق اولنمش وفرداسی آتیده صورتی مندرج استعفانامه‌یی تقدیمه واندن بركون صوكره‌ده استعفایی تأكیداً دیكر تذكره تحریرینه حسب‌الحال لزوم كورونمش ایدی .

وضعى اول باول معاشات ومعياتك صورت منتظمه‌ده ايفاسى اسبابنك عاجلاً وقطعياً استكمالنه متوقف بولندينى حالده هنوز هيچ برمتعهد تأمين ايدلمديكنه وبعض ولايتلرده معينات عسكريه تحت تعهده الديريله‌ميوب حالا مبايعه صورتيله تدارك ايدلمكده وبعض مواقعده‌كى متعهدلرده خزينه‌جه غيرمعروف ويسارلرى محدود بولندبغى ايچون مطلوبك ماه بماه ويرلمديكى تقديرده قطع ارزاقه مجبور اولمقده بولندقلرينه مبنى تحصيلات معينه بالضروره معياته حصر وصرف ايله كرك ژاندارمه‌يه كرك مأمورين ايله عساكر شاهانه‌يه منتظماً معاش اعطاسنه امكان قالمامقده وجهت ملكيه وعسكريه ادارهٔ عسكريه‌نك تأمينى ايله اوغراشمقدن وظائف اصليه ومهمه‌لرينى ايفايه دكل دوشونمكه بيله وقت بوله‌مامقده‌درلر . ولايتلرك سنه اخرينه قدر تلغرافله عرض ايدلمكده اولان احوال ماليه‌لرينه نظراً يانيه‌دن ماعدا ولايتلر تحصيلات ماليه ايله هم مطالبى وهم معاشاتى تأديه ايتمك شويله‌طورسون يالكز معياتك تماماً تسويه‌سى دخى ممكن اوله‌ميه‌جغندن ومتعهدلرله ژاندارمه ومأمورين وعساكر شاهانه‌نك سوق احتياج ايله وقوع بولمقده اولان تظلمات وتضيقاتى پك زياده داعىٔ دقت وموجب مشكلات كورونديكندن ولايات مذكوره داخلنده بولنان جنود جناب ملوكانه معياتنك خزينهٔ جليله‌دن بلا تأخير تأمينى وفقط بعض متعهدلرك درسعادتده بولنان شركاسنه خزينه‌جه وصايا ايفاسى وياخود ولايات سائره‌يه حواله اعطاسى صورتلريله واقع اوله‌جق تأمياتك هيچ برتأثير وفائدهٔ جديه‌سى اوله‌ميه‌جغى توالى ايدن مراجعت وتظلملرندن مستبان اولمغله كرك استانبولده وكيللرى اولان وكرك خزينه‌جه معروف ودرسعادتده وكيل وشريكلرى اولميان متعهدلرك مطلوباتيله محللرنده مبايعةً تدارك ايدلمكده اولان ارزاق اثمانلرنك منتظماً تسويه‌سيله حكومات محليه‌يه مراجعت مجبوريتنك رفعى واموال وتحصيلاتك قلتى ومدتنك جزؤيتى حسبيله برقاچ هفته ظرفنده‌ده بايرام معاشاتنى تدارکدن عاجز بولنان ولاياته معاش ايچونده نقداً معاونت اولنمسى فوق‌العاده شايان اهميت اولدبغى وبوايكى مادهٔ مهمه‌نك چاره‌سى بولنمدقجه اصلاحات وتنسيقات مقرره‌نك اجراسنه ولايتلرجه امكان بولنه‌ميه‌جغى معروضدر فرمان.

١ كانون اول ٣١٨ بازار

امضا : روم ايلى ولايات شاهانه‌سى مفتشى

حسين حلمى

مابین باش کتابتنك تذکره‌سی

روم ایلی ولایاتنك امور مالیه‌سی حقنده اجرا قلنان تدقیقاتك نتایجنه دائر مفتش حسین حلمی پاشا حضرتلرندن وارد اولان تلغرافنامه‌لر عرض عتبهٔ علیا قلنمسی اوزرینه ولی‌نعمت بیمثمز شوکتمآب افندمز حضرتلرینك یکانه آرزوی همایون شاهانه‌لری ولایات مذکوره‌ده مستخدم ژاندارمه وپولیس ایله نفرات دخی داخل اولدیغی حالده عساکر شاهانه‌نك وسائره‌نك معاشاتنك هرآی منتظماً وتماماً تسویه‌سی وواردات محلیه‌دن اول باول اشبو معاشاتك اعطاسی اولوب معاشات مذکوره تأدیه اولنمدقجه اویله برطاقم حوالات ایله مصارف سائره‌یه تأدیاتده بولنلمامسی ومعاشات تسویه اولندقدن صوکره بقیهٔ واردات دیکر مصارفه کفایت وتقابل ایده‌میه‌جك اولور ایسه دولتجه ایجابنه باقلمق اوزره اشعار کیفیت ایدلمسی وهرحالده ژاندارمه وپولیس وعساکر شاهانه وسائره معاشاتنك ماه بماه صورت منتظمه‌ده ویرلمسی مطلوب قطعیٔ حضرت پادشاهی اولدیغی شرفصدور بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ جناب خلافتپناهی منطوق منیف عالیسنه توفیقاً مفتش مشارالیهه تبلیغ اولندیغندن بووجهله یارینکی مجلس مخصوص وکلاجه قرار اتخاذ ایدلمه‌سی ایشك درکاراولان اهمیتی ایله متناسب اولمه‌میه‌جغی وبوندن طولایی بر، ایکی آی صوکره اورالرده براویغونسزلق ظهور ایدرسه مسئولیتی بالطبع هیئت وکلایه راجع اولمق لازم‌کله‌جکی درکار بولنمش‌ایدوکندن [۱] طرف اشرف جناب پادشاهیدن ذات سامیٔ صدارتپناهیلرینه شفاهاً بیان وفرمان بیورلدیغی وجهله بوخصوصه دائر یارینکی مجلس وکلای فخامده بروفق دلخواه همایون قرار اتخاذ وعرضی صداقت ورویت سامیهٔ فخیمانه‌لرندن منتظر عالی بولندیغنك شرفصادر اولان ارادهٔ سنیهٔ جناب خلافتپناهی منطوق منیفنه توفیقاً تبلیغنه ابتدارقلندی. اولبابده امر وفرمان حضرت ولی‌الامرکدر .

۱۶ رمضان ۳۲۰ و ۳ کانون اول ۳۱۸

امضا : سر کاتب حضرت شهریاری
تحسین

---

[۱] وکلاینه تحمیل مسئولیت قیدینی ایجاب ایتدیرن احواله دائر صحایف آتیه‌ده ایضاحات واردر. کرك اولکی صدارتلرمده کرك بو دفعه اختیار اولنان استعفالر اشبو تذکره‌ده

تذكرهٔ معروضه

٣ رمضان ٣٢٠ تاريخلى تذكرهٔ دولتلرى الندى. [١] مقدما ارسال بيوريلان مخطره‌ده واردات ولاياتدن محلنده تسويه اولنه‌جق مصارفه عساكر شاهانه معاشاتى داخل دكلدر. مؤخراً انجمن مضبطه‌سى اوزرينه صادراولان ارادهٔ سنيه‌ده واقعا عسكر وژاندارمه ومأمورين معاشاتنك تماماً ومنتظماً تسويه‌سى وحوالات وسائره كبى هيچ بر طرفه هيچ بر اقچه ويرلميه‌رك بانق واسطه‌سيله طوغريجه خزينهٔ ماليه‌يه ارسالى درج بيورلمش ايسه‌ده بونده دخى يينه بر چوق وتسويه‌سى لابد مصارف ولايات خارج براقلمشدر. ازجمله حبسخانه‌لر، متقاعدين عسكريه، ايتام وارامل، جوامع ومساجد، تكايا وزوايا، حبسخانه‌لر معيناتى، سوق مجرمين مصارفى، انشاآت، تعميرات، مفروشات، اجارات، خرجراهلر، مصارف دوريه، قرطاسيه، خسته خانه‌لر، معالجات، ارباب جرايم يوميه‌لرى وخزينه قيوديله مراجعتله تبين ايده‌جك ووقوعاته تابع اوله‌جق دها بر چوق شيلر هپ مصارف محليه‌دندر. معاشات مستثنا اولمق اوزره هيچ بر طرفه هيچ بر پاره ويرلمه‌مسى عباره‌سى بو مصرفلرك توقيفنى ايجاب ايتديرديكى كبى ارزاق ولوازم سائرهٔ عسكريه اثمانينك بوراجه تسويه‌سى قيدى معينات مركزيه‌نك اداره‌سنده مشكلات چكيلير ايكن اردولرك غائلهٔ اداره‌سنى دخى مركزه جمع ايده‌جكى طرف سر عسكريدن بيان اولنديغندن كچنكى مجلسده بوصورتلرك قابل اجرا اولوب اولمديغى بالطبع ماليه ناظرى حضرتلرندن سؤال اولندقده ناظر مشار اليه واردات ولاياتدن يالكز معاشاتك تسويه‌سيله فضله‌سنك خزينه‌يه جلبى ولايتلرك ادارهٔ ماليه‌سنى بتون، بتون اشكال ايده‌جكنى ولهذا قابل اجرا اولمديغنى وكنديسى مابين همايونه بونك ممكن الاجرا اولديغنى عرض ايتميوب اجرا اولنه‌بيلير ايسه موجب محسنات اوله‌جغنى سويلمش و بناءً عليه دائرهٔ عسكريه ومالیه‌جه اول امرده

دخى مثالى كورولديكى اوزره بر طرفدن كافهٔ معاملاته مداخله ديكر طرفدن مسئوليتى رد اولنمسنه مبنى‌در. بو مناسبتله دخى خاطراتمك ايكنجى جلدنده [قسم ثانى، صحيفه ٢٩٠] كى شرحك محتوياتى تكرار اولنور.

[١] اشبو تذكره ارادهٔ صريحه وقطعيه خلافنده مطالعات عرض اولنمسنك سببنى سؤاله دائر ايدى.

مقادیر صحیحه‌یی جامع برحساب یاپیلمسی مجبوریتی ظاهر اولەرق مضبطه‌یه اوفقره درج ایدلمشدر . بیانه حاجت اولمدیغی اوزره اویله اساسه متعلق وعلی الخصوص برقطعهٔ مهمهٔ ممالکه شامل مواد وقواعد ناقابل اجرا کورولور ویا اجرا آتنده محذورلر ملاحظه ایدیلیر ایسه بونلری عتبهٔ سنیه‌یه عرض ایتمك وحقیقةً محاذیر موجود اولوب اولمدیغنی تدقیق ایله امر اداره‌یی مشکلاتدن وقایه ایلمك اعظم وجائب مأموریت اولەرق ارادات سنیه‌ده صراحت قطعیه وغیر قطعیه بحثی بو وظیفه‌یی ایفایه حائل اولەمیه‌جغی مسلم وموضوع بحث اولان ولایتلر ایله دها برخیلی ولایتلرك بودجه‌لرنده کلیتلی آچیق بولندیغی ماده‌سی ایسه دیکر بر بحث مهم اولدیغنك عتبهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه عرضی متمنادر افندم .

۱ رمضان ۳۲۰ و ۲۰ تشرین ثانی ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

مجلس وکلا ضبطی

روم ایلی ولایاتنك امور مالیه‌سی حقنده اجرا قلنان تدقیقاتك نتایجنه دائر روم ایلی ولایاتی مفتشی پاشا طرفندن کلن تلغرافنامه‌لر عرض عتبهٔ علیا قلنمسی اوزرینه ولایات مذکوره‌ده مستخدم ژاندارمه وپولیس ایله نفرات دخی داخل اولدیغی حالده عساکر شاهانه وسائره معاشاتنك هر آی منتظماً وتماماً تسویه‌سی وواردات محلیه‌دن اول باول اشبو معاشاتك اعطاسی وبونلر تأدیه اولنمدقجه حوالات ایله مصارف سائره‌یه تأدیاتده بولنلمامسی ومعاشات تسویه اولندقدن صوکره بقیهٔ واردات محلیه دیکر مصارفه کفایت وتقابل ایده‌میه‌جك اولور ایسه دولتجه ایجابنه باقیلمسی مطلوب قطعیٔ ولی نعمت بیمنت اعظمی اولدیغندن مجلس وکلاجه بو بابده قرار اتخاذیله عتبهٔ علیایه عرضی شرفصادر اولان ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی مقتضای عالیسندن اولدیغی مبلغ تذکرهٔ خصوصیه ایله روم ایلی ولایاتی مفتشلکندن کلن تلغرافنامه قرائت اولندی . ذکر اولنان تلغرافنامه‌نك خلاصهٔ مألی ولایات مذکوره اموالنك معاشات ومصارف سائره‌یه

عدم كفايتندن طولايى خزينهٔ جليله‌دن معاونت نقديه‌يه احتياج قوى اولديغى مركزنده اولديغى كبى ادرنه ايله برابر سائر روم ايلى ولاياتندن بو كونلرده ويرلمسى لازم كان بر معاش ايچون طلب اولنمقده اولان مبالغ يوز بيك ليرايه بالغ اولەرق بوايسه شايان تدقيق كوروندىكنه وتدقيقات عميقه اجراسنه وقت مساعد اولمديغنه بناءً طلب اولنان مبالغك ومعاشات آتيه‌نك صورت تداركى وژاندارمه وعساكر شاهانه البسه‌سنك تنظيم واكمالى وايشك جهات‌سائره‌سى بالاطراف تدقيق اولنەرق ايجابنك مجلس آتيده با مضبطه استيذانى تنسيب ايدلدى .

١٧ رمضان ٣٢٠

ممدوح سعيد حسن رضا عبد الرحمن محمد جمال‌الدين
سعيد توفيق ذهنى غالب رشاد ذكى

تذكرهٔ معروضه

روم ايلى ولاياتنده بولنان مأمورين ايله عسكر وژاندارمه وپوليس معاشلرينك تأمين تسويه‌سى حقنده متعلق بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ حضرت خلافتپناهى تفصيلنى حاوى ١٦ رمضان ٣٢٠ تاريخلى ويدى بيك يتمش التى رقملى تذكرهٔ خصوصيهٔ دولتلرى بوكونكى مجلس وكلاده اوقونمش ودونكى صالى كونى شفاهاً تلقى ايديلن ارادهٔ سنيه دخى هيئته افاده‌ايدلمش اولديغى كبى بوكون طوپخانه مشيرى پاشا حضرتلرينك وساطتيله قرين اطلاع اولان امر وفرمان همايون، مشير مشار اليه حاضر اولديغى حالده كذلك تفصيلاً مجلسه‌سويلنمشدر. ولايات مذكوره اهالئ خرستيانيه‌سى حقلرنده لوازم معدلته رعايت وژاندارمه صنفنه خرستيان قبول ايدلمسى خصوصلرينه دائر حشمتلو روسيه ايمپراطورى حضرتلرى طرفندن طرخان پاشا حضرتلرى وساطتيله حضور همايون ملوكانه‌يه ابلاغ اولنان اخطاراته دائر پاشاى مشار اليهك عريضه‌سى قرناى حضرت شهريارىدن عارف بك وساطتيله اقشام اوزرى ساعت اون برده وارد اولەرق او دخى برموجب امر وفرمان همايون قرائت ايدلمش واراده بيورلديغى وجهله مجلسه‌جه كورولديكى ظهرينه اشارت وهيئتجه امضا ايله لفاً ومظروفاً تقديمنه مسارعت اولنمش ايسه‌ده ملفوف صورت ضبطدن ومفتش پاشا حضرتلرينك تلغرافندن اسبابى معلوم اولەجغى

اوزره مضبطه‌سی بوکون یتیشدیریله‌مدیکندن مجلس آتی‌یه ترکی هیئتجه تذکر اولنمش اولمغله عتبهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه عرضی متمنادر افندم.

۱۷ رمضان ۳۲۰ و ٤ کانون اول ۳۱۸ چهارشنبه

امضا : صدراعظم

سعید

صدارتدن استعفا

روسیه ایمپراطوری، طرخان پاشایه روم ایلیده اصلاحات اجراسنی برلسان مؤثرله توصیه ایتمش. طرخان پاشاده بونی استانبوله عودتی عقبنده ذات شاهانه‌یه تحریراً بیلدیرمش ایمش. تصدیقی اراده ایدیلن کاغد بوکا دائر طرخان پاشا طرفندن عرض اولنان تقریر ایدی. ایمپراطورك سفیر فوق العاده‌مزه وقوع بولان تبیناتی ایچنده « بنی کورمیورمیسکز ؟ تبعه‌مدن بولنان مسلمان قسمنی خرستیانلردن تفریق ایتمیوب کافه‌سنك سعادت حالی اسبابنه اعتنا ایتمکدهیم. » مألنده ـ فعلیات نقطهٔ نظرندن تمامیله تسلیم اولنماسه بیله حد ذاتنده ـ حکمدار لسانندن موافق وبزجه مدار عبرت وبصیرت عد اولنمغه لایق سوزلر دخی وار ایدی. تذکره‌مده بوکاغدك مجلسجه کورولوب هیئتجه امضاسی اراده جمله‌سندن بولندیغی یازلمش ایسه‌ده تلقی اولنان اراده بوکاغدك هیئت وکلا طرفندن دکل یالکز بنم طرفمدن رؤیتیله ظهرینه کورولدیکی اشارت اولنسون مرکزنده ایدی. هیئتجه امضا ایتدیرلمسی برسبب مهمه مبنی بولندیغندن ایضاحی لازم کلیور.

۱۳۲۰ رمضانك یکرمنجی کونی اقشام اوزری قرنادن عارف بك باب عالی‌یه کلدی. او کون هیئت وکلا مجتمع اولدیغندن ومجلس هنوز ختام بولمدیغندن خارجده‌کی اوطه‌یه چیقوب کندیسنی قبول ایتدم. طرخان پاشانك تقریرینی اراءه ایله بونی مطالعه، ظهرینه کوردیکمی مع الامضا اشارت وینه کندی یدیله اعاده ایلمکلکم اراده‌سنی تبلیغ ایلمشدر.

اکرچه بواراده‌یه جواباً « طرخان پاشا کله‌لی برچوق زمان اولدی. روسیه ایمپراطورینك ذاته دکل دولته تعلق ایدن اخطارندن درحال باب عالی‌یی خبردار ایتمسی حالاً وقاعدةً لازم ایکن نیچون بوکا رعایت ایتمه‌مش ؟ فرض ایده‌لم که طرخان پاشا طرف دولتدن دکل طرف سلطنتدن سفیر مخصوص اولەرق روسیه

ایمپراطوری نزدینه کوندرلمش ، اوده عودتنده نتیجهٔ مأموریتنه دائر یاپدیغی راپوری یالکز ذات شاهانه‌یه ویرمکی کافی عد ایتمش . مادام‌که ایش حکمداران بیننده تعاطیسی معتاد اولان کلمات ودادکارانه‌دن عبارت قالمایوب برمسئلهٔ معتنابها دخی موضوع بحث ایدلمش . ایمپراطورك تبیناتی شوتقریر آلنیر آلنماز طرف شاهانه‌دن باب عالی‌یه بیان اولنمق لازم کلمزمی ایدی ؟ بونك شمدی اورته‌یه قونسنه وعلی العجله مطالعه وامضاسی ایستنلمسه برمعنا ویره‌مدم . » دیمکی تصور ایتدمسه‌ده عقبنده بشقه برصورتی تفکر وترجیح ایتدیکمدن مابینجی‌یه دیکر شیلری سویلیوب یالکز برآز بکله‌مسنی عارف بکه بیان ایله مجلسه عودت ، طرخان پاشانك تقریرینی محضر وکلاده بعدالقرائه هیئتجه امضاسنی تکلیف وبعدالامضا عارف بکك نزدینه عودتله کاغدی لاجل‌العرض کندیسنه اعاده ایلدم. عارف بك عموم وکلانك امضالرینی کوردکده « یالکز سزك امضا ایتمکز اراده بیورلمشدی . » دیدی ایسه‌ده بن ارادهٔ سنیه‌یی هیئتجه ممضا اولمسی صورتنده آکلادیغمدن بویله یاپیلدی ، جوابنی ویردم . بونك اوزرینه عارف بك نزدمدن مفارقت وسرایه عودت ایتدی . بوایشده شایان توضیح برشی دها وار . روم ایلنده اصلاحاتك تسریعنی هرنه‌وقت اخطار ایتدیسه‌م ذات شاهانه بونك منافع سیاسیهٔ دولته مخالف اولدیغندن !! وروسیه دولتنك افکاری‌دخی بو مرکزده بولندیغندن بحث ایدردی . بالقان شبه‌جزیره‌سنجه روسیه واوستریانك تصورات وآمالی بربرینه ضد ایسه‌ده شمدیکی حالده ایکیسی‌ده ینه منافع مخصوصه‌لرینی ترویج ایچون اصلاحات اجراسنده متحدالافکار بولنیورلر . بزم منفعت حالیه وآتیه‌مز ایسه ماکدونیاده واسکی صربیه‌ده حکومت عثمانیه‌نك بقاسنده‌در. بودخی اوقطعه‌لرده نشر معدلت کامله‌یه واحتیاجات مدنیه واقتصادیه‌جه ترقیات صحیحه‌یه ، الحاصل اهالینك مادی‌ومعنوی تأمین سعادت‌حاللرینه موقوفدر. روسیه‌واوستریانك اصلاحات خصوصنده متفق اولدقلرینه ذات شاهانه ـ ایام اخیره‌ده ـ قناعت پیدا ایتدکلرندن روسیه ایمپراطورینك تبلیغاتنی باب عالی‌یه ایصال ایتمسی وطرخان پاشانك تقریرینی کوردیکمی تصدیقاً بندن امضا طلب ایتمسی ایلریده مداخلات دولیه توسع ایلر ایسه مسئولیتنی بشقه‌لرینه تحمیل مقصدندن نشأت ایدییوردی . نته‌کیم ۱۶ رمضان ۳۲۰ تاریخنده کلوب بالاده قید اولنان اراده دخی احتیاطاً بو مسئولیتی اشراب ایدییوردی . بن ایسه اشکالاتك موردی میداندہ اولمغله

مسئولیته اهمیت ویرمیوب بالعکس پادشاهك بوتکلیف وانتباهنه مقدمهٔ خیر نظریله باقمقده وشمدیه قدر معروضاتمه اهمیت ویرلمدی اما بعدما نتایج فعلیه وحسنه‌یی مولد اوله‌جغنی امید ایتمکده ایدم . دریغا که ذات شاهانه‌نك آنفاً اشارت اولنان قناعتلری چوق سورمدی ، زائل اولدی . اصلاحاته دائر یاپیلان نظامنامه اعلان اولندقدن برمدت صوکره ایدی که مخصوصاً سرایه جلب اولندم . مواد نظامیه‌نك محکمه‌لره ، مکتبلره ، امور نافعه‌یه وبعض تشکیلات ملکیه‌یه تعلق ایدن احکامندن طولایی شکل اتهامده و«مقصد بوتشکیلاتی بشقه ولایتلره واستانبوله‌ده‌می کتیرمکدر؟» یولنده برطاقم استیضاحات ومؤاخذاته تصادف ایتدم . بونك سببی ایسه بر یاکلش افهام.یاکلش استفهام ایمش.واسطه‌نك تبایغنه‌ومؤخراً حنکارطرفندن دخی تأییداولندیغنه نظراً قومیسیون ریاستیله قونیه‌دن کتیردیلن وآز بر زمان‌صوکره صدارته کلن فرید پاشا ذات شاهانه‌نك امریله‌می، یوقسه کندیلکندنمی؟ اوستریاسفیری بارون دوقالیچه کیدوب روم ایلی ولایاتنك اصلاحات مقرردسی حقنده مکالماتده بولونور . سفیر دیمش که : دولتلرك مقصدی بو ولایتلرده اسایش وانضباطك حصولیدر . بونك ایچوندە ژاندارمه‌نك تنظیم وتقویه‌سی کافی ایدی . محاکمه، معارفه ، امور نافعه وسائره‌یه عائد تشکیلاتی ـ اسمنی تذکیر ایله ـ او چیقاردی . اشبو مکالمهٔ منقوله افکار سابقهٔ پادشاهی که اصلاحات اداره‌یه ممانعتدر . انی تجدیده سبب اولدی . بکا ایسه انفعالاً رتشدد ایتدی . (نته‌کیم بوندن طولایی فریدپاشا صدارتنده مابیندن اکا یازیلان تذکرهٔ مفصله که مؤخراً صورتنه دسترس اولدیغمدن آتیده قسم مخصوصنده کوریلور . او دخی ماکدونیا تشکیلات واصلاحاتی ایجاد وافکار سفرایی اکا اماله ایدن بن اولدیغمدن بحثله حقمده اتهاماتی احتوا ایدیور . بوده اغبرارك درجهٔ عظیمه‌سنی ارائه ایلر.) مع مافیه برطرفدن زمان ، دولتی ایر ، کیچ دها واسع مقیاسده اصلاحاته مجبور ایده‌جکدر . مکرکه بوقطعه‌لر ـ الله ایتمسون ـ مملکت عثمانی عدادندن چیقمش اوله‌لر [۱] دیمکده ، دیکر طرفدن‌ده اعلان اولنان نظامنامه‌نك اجرای تطبیقاتنه صرف مساعی ایلمکده ایدم . اول باول یاپیله‌جق شی بوولایتلرده امور مالیه‌نك اصلاحی ایدی . بوخصوصده‌کی تصورات وتشبثاتمه‌ده سر عسکر رضا پاشا شدیداً ممانعت ایلدی . ظن غالبه کوره قوتلی مشوقلرده واردی . هرنه ایسه بونده سر عسکر مشار الیه کرك منفرد کرك

[۱] ره‌وال ملاقاتی قورقیلان مخاطره‌یی حاصل ایده‌جکدی .

بشقه‌لرده مشوق ومساعد بولنسون . شكل اعتراضات وتعرضات نا قابل تحمل ايدى . بناءً عليه استعفايه مجبور اولدم . استعفا نامه‌نك صورتى زيرده درج اولندى .

تذكرهٔ معروضه

قسماً قديم وقسماً حادث اولان عوارض وجوديهٔ كمترانه‌م اشتغالاته مانع اولديغى بالذاة متيقن بولنديغى كبى تدقيقات عميقهٔ طبيه دخى بو صورتى تأييد ايتديكندن مشاغل مأموريتدن معفويت عاجزانه‌مه مساعدهٔ سنيهٔ حضرت خلافتپناهى‌يى نياز ايتمك لازم كلير ايديسه‌ده تكرماً وتنزلاً هزار التفات سنيهٔ حضرت جهانبانى‌يه نائليتله وايه مند مباهاة اولمقده بولنديغمك تفكرى بويله برتضرع ايچون برطرفدن باعث حجاب اولمقده وديكر طرفدن دخى خدمتده دوام اعطاف سنيهٔ حضرت پادشاهينك بحسب الوسع والطاقه وظيفهٔ شكرانى ادا ايده‌بيلمك ايچون اولوب لكن دولت عليه‌نك موقع سياسيسنى اشكاله قدر تأثير ايدن احوال معلومهٔ ماليه‌سيله اوغراشمق وانى يولنه قويمق بر چوق اسبابدن ماعدا اول‌باول صحت وجوده‌متوقف ايكن انك‌مفقوديتى شووظيفهٔ عبوديتشعارى‌يى ادايه دخى حائل اولديغندن بونى دوشوندكجه قلب خالص كمترانه‌مى بر اضطراب دائمى ايچنده بولمقده ايدم . حال بويله ايكن كچن بازار كونى روم ايلى ولايتنك امور ماليه‌سنى اصلاح ومعاشاتنى صورت منتظمه‌ده تسويه ومعينات عسكريه‌سنى حسن استعمال ايده‌بيلمكلكك چاره‌لرينى تذكرله امر وفرمان اصابت بيان حضرت ملكدارى‌يى تنفيذه چاليشديغم صره‌ده دولتلو عطوفتلو سر عسكر رضا پاشا حضرتلرى طرفندن برطرز غريبده تصادف ايتديكم شدت عتاب واحتياجات عسكريه‌يى مشكله دوشورمك مسلك قديم عاجزانه‌م اولديغنه دائر مشار اليه طرفندن وقوع بولان خطاب ولى نعمتمز پادشاهمز افندمزك خدمت سنيهٔ همايونلرينى احراز ايتمك شرفنى حائز اولمغله برابر خدمت دولته دخول يتمش تاريخنده واقع اولمق اعتباريله سلطنت سنيه‌نك يارم عصرلق بر بنده‌سى بولنان وخدمات ناچيزانه ونيات خالصانه‌سى جهتيله مبدأ خدمتدن شمدى‌يه قدر هر طرفدن اثر نوازش وحرمتدن بشقه برمعامله كورمه‌مش اولان بوعبد خاكسارى معناً ومادةً مستغرق

آلام ایتمشدر . حرص جاه واقبالدن خالی اولدیغم و ذات شوکتسمات حضرت پادشاهی‌یه نیت خالصه وحفظ ناموس ایله خدمتدن بشقه امله بولنمدیغم حالده علی ملاء المجلس ناموس وحیثیت عاجزانه‌مه انتقال ایدن شومعاتبات ومخاطبات استعفایه کافی ایکن احتیاجات عسکریه‌یی مشکله دوشورمك ذاتاً مسلك قدیم عاجزانه‌م اولدیغی سوزی او سببی مشدد وبنده کزجه پك زیاده شایان دقتدر . شو حالك مدلولی هر نه زمان بر مضایقهٔ عسکریه بحثی چیقارلمق ایستنلسه انك سببیتی بو عاجزه تحمیل اولنه‌جغنی کوستردیکندن واحوال مالیه دخی میدانده بولندیغندن مسئولیت وخطری بدیهی اولان بویله برحاله معروض قالمقدن اتقا ایتمك بر امر مشروع کورونور . روم ایلی قطعه‌سنده یاپیله‌جق اصلاحاتك وحتی هرغائلهٔ سیاسیه‌یه مقاومتك واسطهٔ منفرده‌سی اولان حیات مالی‌یی استحصاله ثناورلرنجه اسباب متنوعه ایله امکان واقتدار تصور اولنه‌مامقده ایسه‌ده شوعدم امکان نظریات کمترانه‌مه مستند اوله‌رق کشف حقایقده دائما اصابت ایتمك انسان وخصوصا بو عبد عجز نشان ایچون مستحیل بولندیغندن کمترلرینه مشکل کورونن بر شیئی دیکرلرینك آسان عد ایتملری وبناءً علیه مالیه‌نك اصلاحنه چارهٔ عاجل بولملری محتمل اولمغله حفظ جاه املیله حقیقت حالی بیانده تعامی ایتمك سریر شوکتمصیر خلافتپناهی‌یه اولان عبودیت خالصهٔ عاجزانه‌مه موافق کورولمه‌مکده‌در . بونلرله برابر قطعهٔ مذکوره‌نك احوالی میدانده وسائر دولتلرك اخطارانندن ماعدا سلطنت سنیه‌یه مخالصت وتمامیت ملکیهٔ دولت علیه‌یه رعایتی بیان ایلیان حشمتلو روسیه ایمپراطوری حضرتلرینك ولایات مذکوره اهالیٔ خرستیانیه‌سی حقلرنده قواعد مساواته رعایتی شرط خلوص عد ایلمسی فی نفس الامر اغماضی ناقابل وفکر قاصر عاجزانه‌مه کوره کمال مسارعت وجدیتله تلقیسی حالاً وزماناً مرتبهٔ وجوبه واصل اولان براخطار مهم اولوب بونك فعلیاتی ایسه برچوق اقناعیاته واقداماته محتاج وعکس تقدیرده غوائل سیاسیه حدوثی مجزومدر. شو مشکلی ومسائل مالیه‌دن طولایی هردائره‌نك تضییقات ودفع مسئولیت یولنده واقع اولان وبرنمونه‌سی مالیه نظارتنك لفاً تقدیم اولنان ۱۵ رمضان ۳۲۰ تاریخلی وبلا رقم ایکی و ۱۷ رمضان ۳۲۰ تاریخی و ۲۲۴۸ و ۲۲۴۹ و ۲۲۵۰ رقملی اوچ قطعه تذکره‌سی که مألاری ماردین سنجاغی داخلنده ضابطان عسکرینك بغیر حق ضرب وتحقیرینه دوچار اولمادق برمال مأموری قالمدیغنی ونظامیه هفته‌لکلرینك

ولایتلردن تماماً جلبی کسب عسرت ایدوب دائرهٔ عسکریه ایسه هفته لکلرك تماماً اعطاسی ایچون هربار مراجعات ومطالباتده دوام ایتدیکنی، دردنجی اردوی همایونده ارزاق عسکری متعهدلری مطلوباتنه پاره ویرلهمیه رك تحدث ایدن شکایات مرتبهٔ طاقت فرسایه واردیغنی، روم ایلی ولایاتنده کی عسکره ومأمورینه عید فطر مناسبتیله معاش اعطاسی متعذر بولندیغنی ودائرهٔ نظامیه وایکنجی وبرنجی فرقه لرله طوپجی الایلری، خدمه، موسیقه وتفتیش عسکری قومیسیونی ایچون مرتب هفته لکلرك ولایاتدن جلبی تعذر ایلدیکنی وسنه نهایتنه قدر تأمین اداره ایچون روم ایلی ولایاتی احتیاجاتی ایله حجاز افرادمستبدله سنه ترتیب اولنان یتمش بیك لیرا صرف اولندیغندن جمعهٔ بالا ودمیرحصار موقعلری ارزاق متعهدلرینك خزینه جه تأمینلری حقنده باب عالیدن مسبوق اشعارك اجراسنده امکانسزلق کوروندیکنی حاویدر. بوکبی تبلیغات ومشکلاتی افتحامه امکان فرض وتقدیرینه کوره ده وجود علیل عاجزانه م بوکا متحمل دکلدر. اسباب حقیقیهٔ مشروحه وذات شوکتسمات حضرت خلافتپناهی یه شریطهٔ صداقت صحیحه حفظ جاه غرضیله کتم حقیقتده اولمیوب بالعکس مقتضای حقیقتی عرضده اولدیغی اعتقاد قدیمنده بولندیغمه بناءً مأموریتدن عفو عاجزانه می استدعایه مجبوریت حاصل اولدیغنك ومعاتبات مشروحه یه تصادف ایتدیکم ساعتدن بری جسم ناتوان عاجزانه م بتون، بتون زده لنوب الیوم فراش اضطرابده بولندیغمدن ارادهٔ عاطفت عادهٔ معفویته متضرعانه منتظر بولندیغمك عتبهٔ علیای حضرت خلافتپناهی یه عرضی تمنیسیله تذکرهٔ ثناوری ترقیم قلندی افندم.

۱۸ رمضان ۳۲۰ و ۵ کانون اول ۳۱۸ پنجشنبه

امضا : صدراعظم

سعید

استعفانك نتیجه سی

بالاده صورتی یازیلن استعفانامه اوزرینه براراده صدور ایتمدیکندن استعفایی ینه تحریراً تأکید ایلدم [جمعه ایرتسی]

تذکرهٔ ثانیه نك ارسالندن برکون صوکره ـ که ۲۱ رمضان ۳۲۰ و ۸ کانون اول ۳۱۸ ده واقع بازار کونیدر ـ قرنادن عارف بك کلوب بنی سرایه کوتوردی. کیتدیکمك عقبنده حضوره چیقلدی. مساعدهٔ قعوددن صوکره ذات شاهانه «نه در

بو حالار؟ نه‌در بوحالار؟ » دیه ایکی کره قوتلی صدا ومتعبسانه وضع وادا ایله بر سؤالده بولندی. بن‌سکوت ایتدم. کندیلری سؤال‌مسرودی ینه‌عبوس وغیرمأنوس صورتده دفعهٔ ثالثه اوله‌رق تکرار ایتدیلر. بن واقع اولان شی عرض ایتدیکم استعفادن عبارتدر، دیدم. اکا مقابل «پکی اما سرعسکرله او قدر غوغالر ایتمشسك» دیدیلر. جواباً بنده‌کز غوغا ایتمدم، کندیسی ایتدی. بونی مجلسده بولنانلرده کوردیلر. ایشی اوزاتمیوب وذات شاهانه‌کزی بشقه صورتده تصدیع ایتمیوب استعفا ایله بیتیرمك ایستیورم. بونده افندمزك حدت وانفعالنه بر سبب کوره‌مدم، دیدم. ذات شاهانه «یاپدیغك مضبطه‌یی ـ سرعسکردن کنایتله ـ نصل قبول ایده‌بیلیردی ؟ بر کیمسه کندی اعدامنی کندی الیله امضا ایدرمی ؟» بیوردیلر. مضبطه‌ده اویله بر شی یوقدر. یازیلان شیلر علی‌الخصوص روم ایلی ولایتلرنده ادارهٔ مالیه فنا برحالده بولندیغنی، بونی اصلاح ایچون نه‌کبی تدبیرلره لزوم کوروندیکنی بیاندن عبارتدر، جوابی ویریلنجه «اوکاغدده طارتیده اغیر کلسون ایچون قونطوراتجیلر عسکرك ارزاقنه بشقه شیلر قاریشدیرییورلر، دیه یازمشسك. ارزاقی الان سرعسکر پاشا دکلمی ؟ بونی نصل تصدیق ایدر ؟» بیورلدی. واقعا قلمه النان مضبطه مسوده‌سنه ذخائر وارزاقك مخلوط اولدیغی مألنده بالمناسبه بر جمله درج اولنمشدی. سرعسکر رضا پاشا مسوده‌نك قرائتی اثناسنده انك اکثر فقراتی کبی بو فقره‌یی دخی رد ایدرك «عسکرك طعامی نمونه‌سنی هراقشام ذات شاهانه‌یه تقدیم ایدییورم. بویله شی اولمدیغنی افندمزده بیلیر.» یولنده مدافعه‌یه قیام ایتمشدی. بن‌ده استانبول عسکرینك تعیناتی منقح ارزاقدندر ـ لوکونلرده کسب اطلاع اولنان بر وقعه‌یه اشارةً ـ لکن پارکیری قضاسنده‌کی عسکرك ارزاقی بویله‌میدر ؟ دیمشدم. انفاً بیان اولنان وقعه شودرکه وان ولایتنه تابع پارکیری قضاسنده بولنان مفرزهٔ عسکریه‌یه ویریلن ذخیره وارزاق اودرجه مواد اجنبیه ایله مخلوط ایمش که تصفیه‌سی قابل اوله‌مدیغندن افراد عسکریه اکثریا آچ قالیورلر، دیه شکایتلر آلمش، بونلری سرعسکره تبلیغ ایتمش ایدم. موضوع بحث اولان مضبطه مسوده‌سی مجلس وکلاده اوقونمش ایسه‌ده سرعسکر محتویاتنی شدتله مؤاخذه وسائر وکلا ایسه اکا معاونت معنویه مقامنده اختیار سکوت ومسامحه ایتدکلرندن تبییض وعرضی قابل اوله‌میوب مسوده نزدمده توقیف اولنمشدی. ذات شاهانه مضبطه‌یی

كورمه‌مش ايكن اوفقره‌سندن بحث ايتمسى بونى ياسرعسكرك ياخود سائر اهل مجلسك كنديلرينه اخبار ايتملرندن نشأت ايده‌جكى بديهيدر . بناءً عليه بوبحثك سبب ومورد وسببنى مختصراً حكايه وسرعسكر پاشايه ديديكم كبى پايتخت ايله پايتخت خارجنده بولنان عسكر حقنده عين معامله واقع اولمديغنى اتيان ايلدم . خنكار سويلنيلن شيلر ايچنده يالكز عسكر طعامى نمونه‌سنك هر اقشام كنديسنه تقديم اولنديغنه ايليشدى. بونك اصلى اولمديغنى، يالكز كچنلرده بر دفعه اوله‌رق كيلارجى باشى وساطتيله بر نمونه كوندرلديكنى ايراد ايلدى . شو ايضاحاته كيريشلمسنك سببى ناقابل حل، فقط مبايعات عسكريه‌ده جنساً، نوعاً وكميةً وجودى شايع اولان سوء استعمالاره لحوق علم ايله مطعون اولمامق ملاحظه‌سندن انبعاث ايتمسى حسب المسلك محتملدر. هر نه ايسه بن سويليه‌جكم شيلرك استماعنه عنايت شاهانه‌كزى نياز ايدرم. مقدمه‌سيله عرض مافى الباله حاضرلاندم . ذات شاهانه (شمينه)نك ياننده بولندقلرندن اللرينه آتش كوركنى آلوب برخيلى مدت متفكرانه اوجاغى قاريشديردقدن صوكره افادهٔ معروضه‌يه «سويليكز. وظيفه‌م نه ؟ ديكله‌مك دكلمى؟» جواب انفعال مألنى ويردى . بو اراده‌نى ايراد كلامه مساعده صورتنده عد ايدرك شونلرى سويلدم: ذات شاهانه‌كزك ودولتكزك منافعنى التزام ايتمكه بورجلى‌يم . چونكه وظيفهٔ مأموريتمى بو صورتله ادا ايده‌بيليرم . آره‌لق، آره‌لق لزومنى عرض ايلمكده اولديغم مساعدات كندم‌ايچون دكل ذات شاهانه‌لرينك ودولتكزك منافعى ايچون ايدى. كوردىكم مشكلات يالكز سرعسكر پاشا طرفندن دكلدر. موجود حاللرايله صدارت كبى مهم برمأموريتك وظائفنى بحق ادااره وادا ايلمكده اوموقعه الكمقتدرلر كاسه‌لر عاجز قاليرلر . بنم عجزم ايسه اولويتده‌در . بناءً عليه استعفامك قبولنى خاصةً تضرع ايدرم . بونك اوزرينه «دها نره‌لردن مشكلات كورويورسكز؟» سؤالى ايراد بيورلمسيله « طرف شاهانه‌لرندن مشكلات كورويورم. ديمكه جرأت ايده‌م. لكن مشكلاتك بيوكى مابين همايونكزدن كلديكنى بيانه مجبورم.» ديدم. «بونلر نه كبى شيلردر؟» سؤالنى ايراد ايتملريله «ازجمله واليلر طوغريدن طوغرى‌يه تعيين اولونيورلر. ديكرمأمورلرك كافه‌سى دكلسه‌ده برقسمى واقعا عائد اولدقلرى دائره‌لرجه انتخاب اولندقدن صوكره باب عالى‌يه بيلديريلييور وصدارت واسطه‌سيله عرض اولونيور اما او انتخاباتك‌ده چوغى قرنا التماساتيله اولديغى متواتردر. مسائل خارجيه ايسه سرايده حل اولنديغندن سفرانك تبليغاتنه

واسطه اولان ترجمانلرك محل مراجعتی مرجع رسمیسی دكل، كتابت دائره‌سیدر. مالیه‌جه نه فنا حالده بولندیغمزی ایسه تكراره حاجت یوقدر. سائر شیلر برطرفه براقلسون. بو اوچ نوع مصالح كه والیلرك ودیكر مأمورلرك انتخابلری، احوال مالیه ومسائل خارجیه‌در. بونك ایچون صدارته قدرت ویرلمسی لزمدر. هم ده سلطنت ودولتك منافعی ایچون لزمدر.» دیدم. بو سوزلریمی ذات شاهانه كمال اعتنا وكمال اعتدال ایله دیكله‌دكدن صوكره «مالیه ایچون نه یاپه‌جقسكز؟» سؤالنی اتیان ایلمسیله «اولجه‌ده اسبابنی تفصیلاً عرض ایتمشدم. طقسان التی سنه‌سنده یاپیلوب ارادهٔ سنیه‌كزه مقرون اولان وفائده‌سی كوریلن بودجه‌یه عودتدن بشقه چاره یوقدر.» جوابنی ویردم. بعده «سفارت ترجمانلرینی بن ایسته‌میورم. كندیلری كایسورلر.» بیورلمسیله اكاده كلناره باب عالیه مراجعت ایتملری سویلتدیرلسه ذات شاهانه‌لرینه مراجعتلرینه نهایت ویریلیر. سفرا تبلیغاتنی طوغریدن طوغری‌یه قبولدن ایسه مذاكرات ومسئولیتی باب عالیه براقمق ذات شاهانه‌لرینك حقوقنه ومنافعنه‌ده موافق اولور، ملاحظه‌لرینی عرض ایلدم. جواباً «بیلیرسكز كه بنم، دولتمك منافعندن بشقه برامل یوقدر. مادام كه تعهد ایدییورسكز، دولتك خیر ومنفعتی نه وجهله ایسه اكا كوره حركت ایدرسكز». زمینده ارادات صادر اولدقدن صوكره «سرعسكر رضا پاشایه ایستدیككز ترضیه‌یی ویرمسنی سویلتدیرمشیدم. بوكون مجلس كونی اولدیغندن كندیسی اوراده‌در. (ساعته نظرله) وقتده كچیور. باب‌عالی‌یه كیدیكز. سر عسكر پاشانك ترضیه‌سنی قبول ایلر، ایشلركزه دوام ایدرسكز». بیورلدی حال وموقع استعفاده اصراره ودها زیاده سوزه متحمل بولنمامسیله حضوردن چیقیله‌رق باب‌عالی‌یه كیدلدی. سائر وكلا مجتمع ایسه‌لرده سرعسكر كله‌مشدی، ختام مجلسه قدرده ظهور ایتمدی. كندیسی بوندن اوچ كون صوكره (۲۴ رمضان ۳۲۰ و ۱۱ كانون‌اول ۳۱۸ چهارشنبه) منعقد اولان مجلس وكلایه وارد ومقامنه قاعد اولور اولماز بكا خطاباً «كچن مجلسده‌كی سوزلردن شوكتمأب افندمز صیقلمشلر. بن‌ده ولی‌نعمتك صیقلدیغی ایچون صیقلدم. سویلدكلرم بشقه برشی دكلدی، حقیقت ایدی». مقدمه‌سیله فتح كلام ایدنجه موعود اولان ترضیه شویله‌طورسون، طلب ترضیه‌یه بنی مجبور ایدن اقوال ثقیله‌نك دها آغیرلاشه‌جغی حس اولندیغندن واوصره‌ده‌ده ایلچیلردن برینك بنمله ملاقاة ایچون كلدیكی خبر

ويرلديكندن سرعسكره جواباً : «زياده‌سنى ديكله‌مكه وقتم مساعد دكلدر. سفرادن برى يانمزده‌كى اوطه‌ده بنى كورمكه منتظردر.» ديه‌رك مجلسدن چيقدم. عودتده سائر مذاكراته باشلانيله‌رق سرعسكر پاشانك تكرر مهاجمه‌سنى تبعيد ايتدم. رمضانده بقيهٔ ايام اوصورتله كچدى. بايرامى ايسه روم ايلى ولايتنك احوالى وسيله‌سيله صدورايدن ارادات‌متتابعه‌كه هم‌نفس‌الامره هم‌ده رمضان‌ايچنده حضوره قبولمك وبرمكالمهٔ طويله‌نك نتيجه‌سى اوله‌رق موعود اولان مساعداته مخالفدر. انلر تعقيب ايلدى. آرتق سرعسكرك مقام ترضيه‌ده تجدد ايدن مؤاخذاتى ايچون شكوايه محل كورمديكم كبى حسن ادارهٔامور ايچون وعد ايديلن مساعدات وتسهيلاته مظهريت احتمالى‌ده بالكليه منسلب اولديغندن تكراراً وقطعياً استعفا واختيار انزوا تصميمنده‌يم. [١] شمديلك روم ايلى ولايتى حقنده دقته شايان اولان مكاتبات اخيره صورتلرينى بروجه آتى قيد ايديورم.

مابين باش كتابتندن تذكره

روم ايلى ولايتجه اول باول ياپيله‌جق‌شى معاشاتك صورت منتظمه‌ده ويرلمسى اولديغندن بوبابده شرفصدور بيوريلان وشفاهاً وتحريراً تبليغ اولنان ارادهٔ سنيهٔ جناب پادشاهى منطوق عاليسى وجهله عرض‌قراره انتظار بيورلديغى حالده دونكى مجلس وكلاده مضبطه‌نك تنظيم وتقديم ايديله‌مه‌سى موجب تأسف عالى اولديغنك واشبو بازار كونى بهمه حال اشبو معاشات ماده‌سى حقنده بروفق دلخواه همايون ملوكانه اتخاذ وعرض قرار اولنمسى لزومنك انامل پيراى تعظيم اولان ١٧ رمضان ٣٢٠ تاريخلى تذكرهٔ خصوصيهٔ صدارتپناهيلرى اوزره شرفصدور بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ جناب خلافتپناهى اقتضاى عاليسنه توفيقاً تبليغنه ابتدار اولنمغله اولبابده امر وفرمان حضرت ولى‌الامر كدر.

١٨ رمضان ٣١٠

امضا : سركاتب حضرت شهريارى
تحسين

---

[١] تكرار استعفا ١١ شوال ١٣٢٠ و٢٨ كانون‌اول ٣١٨ ده وانفصالله فريدپاشانك صدارتى ١٦ شوال ١٣٢١ تاريخنده وقوع بولشدر. استعفانامه‌نك صورتى آتيده محرر اولديغى كبى استعفانك قبولنه قدر مابينه كيتمكده اعتذار ايلديكمدن بالدفعات نزدمه كوندريلن مابينجى وساطتيله تبلغ اولنان اراده‌لرايله عرض ايديلن جوابلر وبعدالانفصال مشهود اولان اذا وعنالرصحايف آتيه‌ده مسطوردر.

روم ایلی ولایاتی مفتشلکیله ادرنه ، سلانیك ، مناستر ، قوصوه ، یانیه واشقودره ولایتلرینه تلغرافنامه

اورالرده هردرلو احوال جنایتکارانه مأمورین محلیه‌نك کوزی اوکنده اجرا اولنمقده ایکن مأمورینك اغماض وتغافل ایتمکده اولدقلری بودفعه‌ده بعض سفرا طرفندن صورت مخصوصه‌ده بیان اولنمشدر . ولایاتده امنیت واسایش عمومینك استقرار وتأمینیله هیچ کمسه‌نك دیکری حقنده ایقاع مظالمه مقتدر اوله‌مامسی ایچون تدابیرمؤثره اتخاذی، تبعهٔ‌خرستیانیه‌نك دخی همیشه مال‌وجان وناموسلرینك دائرهٔ امنیتده بولندیرلمسی ، بویولده تعرض وتجاوز وقوعنده فاعللرینك درحال استیصاللریله حقلرنده ترتب ایده‌جك مجازات قانونیه‌نك همان اجراسی وشو خصوصلرده عدم مبالاتی کورولن مأمورلرك عزللریله بلاتأخیر تحت محاکمه‌یه آلنملری حقنده قانوناً لازم کلن تدابیرك ایفاسنده قصور اولنمامسی وظائف اساسیهٔ حکومتدندر . بو ماده‌لر اول واخر تبلیغ اولنمش ایکن دوام شکایاته محل براقلمسی مرضیٔ دولته بالوجوه مخالف وبعدما بونوع شکایاتك تکرری حالنده وظیفه‌لرینی ایفا ایتمیان بیوك وکوچك کافهٔ مأمورینك بلااستثنا تحت مسئولیته آلنملری نزد دولتده قطعیاً مقرردر . بوتبلیغات سائر ولایات لازمه‌یه‌ده اجرا اولنمغله اوراجه‌دخی اکا کوره حرکت ایدلمسی اخطار اولنور.

٥ کانون اول ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

مابین باش کتابتندن تذکره

روم ایلی ولایاتنجه برمنطوق امر وفرمان همایون ملوکانه جهت مالیه‌یه عائد اوله‌رق اتخاذ اولنه‌جق مقرراتك بوکونکی مجلس وکلای فخامده مذاکره وعرض قلنمسی مطلوب عالی اوله‌رق اولبابده طرف اشرف حضرت پادشاهیدن ذات‌سامیٔ صدارتپناهیلرینه شفاهاً بیانات وارادات سنیهٔ ملوکانه شرفوقوع بولمش اولدیغی حالده معروضات میانده اکا دائر مضبطه ظهور ایتمدیکندن وذات والای سر

عسکری ایله داخلیه ناظری پاشا حضرتلرینك بوکونکی مجلس مخصوص وکلاده حاضر بولنمامارلری مانعه‌سی تأخیر کیفیته بادی اولمش ایسه مضبطهٔ مذکوره‌نك تنظیمندن صوکره مشارالیهما حضراتنك استفسار مطالعه‌لری قابل اوله‌جغی‌ده درکار ایدوکندن ذکر اولنان مضبطه‌نك تقدیم قلنمامسی اکمال مذاکرات ایله یتیشدیرلمه‌مسندنمی ایلری کلمشدر ؟ کیفیتك عتبهٔ علیای ملوکانه‌یه عرض واتباسی شرفصدور بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ جناب خلافتپناهی ایجاب جایلندن اولمغله اولبابده امروفرمان حضرت ولی‌الامرکدر .

۲۱ رمضان ۳۲۰ و ۸ کانون اول ۳۱۸

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری
تحسین

تذکرهٔ خصوصیهٔ معروضه

انکلتره سفیری دونکی بازار ایرتسی کونی نزد ثناوری‌یه کلوب شهر جاریٔ افرنجینك اون سکزنجی کونی [۱] حضور همایون ملوکانه‌ده مظهر شرف قبول اولدقده جریان ایدن مکالماتی خلاصةً وایکی اوچ کوندنبری باب عالی‌یه کیده‌مه‌مکلکمه بناءً طرف عاجزی‌یه لاجل التبلیغ خارجیه ناظری پاشا حضرتلرینه افاده ایلدیکنی وبوبابده تفصیلات ویرمك اوزره کلدیکنی تمهیددن صوکره روم ایلی ولایاتنك اصلاح اداره‌سنه متعلق اوله‌رق شرفواقع اولان تبیینات عالیهٔ جوابیه‌یی لوندره‌یه یازمسیله سفیرینك اخطارات خیرخواهانه‌سی مظهر قبول عالی اولمسندن طولایی ممنونیتی حاوی حکومت متبوعه‌سندن تلغراف الدیغنی وبونی خارجیه نظارت جلیله‌سنه دخی تبلیغ ایده‌جکنی سویلدی . بعده روم ایلی ولایاتی مفتشلکنه تعیین بیوریلان حسین حلمی پاشا حضرتلریله برلکده خرستیاندن دخی برقومیسر بولنمسی وبوراده‌کی قومیسیونه اعضا صفتیله بر خرستیانك مأموریتی ایجابات حالیه ومنافع دولت علیه‌یه موافق اولمسیله بوکا دائر حضور همایونده سبق ایدن مکالمه صره‌سنده ابتدا قره طودوری الکساندر پاشا وجبل لبنان متصرف سابقی نعوم پاشا حضرتلرندن برینك روم ایلی‌یه اعزامی تصور وبعده روم ایلی‌یه نعوم پاشا

[۱] ۱۸ رمضان ۳۲۰ و ۱۵ کانون اول ۱۹۰۲ - ۱۳۱۸

کیتمك اوزره الکساندر پاشانك قومیسیونه مأموریتی تصویب بیورلدیغنی حکایه‌دن صوکره مشار الیهمادن الکساندر پاشا برلین قونغره‌سنده دولت علیه‌یی ابراز ایدن مرخصلرك برنجیسی اولمسنه ومذکور قونغره‌ده مجتمع اولان مرخصان دولدن الیوم حیاتده ایکی ذات بولنوب انك بری مشار الیه الکساندر پاشا اولمسنه واهلیتنه بناءً کندیسنك قومیسیونده بولنمسی دولتلره امنیت القا ایلیه‌جکنی علاوه ایتدی . سفیر مشار الیهك ملاحظه‌سی نفس الامره ومنفعت دولته موافق کورونمکله الکساندر پاشانك قومیسیونه مأموریتنه دائر استیذان تذکره‌سی بو اقشامکی معروضات ایله تقدیم اولنمشدر . سفیر مشار الیهك افاداتندن بری دخی ولایات مذکوره ژاندارمه‌سنك تشکیلی ارباب اختصاصك انضمام معرفتنه محتاج اولوب بوبابده‌کی مطالعهٔ معروضه‌سی اوزرینه امرای بحریه‌دن وودهس پاشانك ویاخود بلوند پاشانك مأموریتلری تصور بیورلمش ایسه‌ده بحریه صنفنده بولندیغی ایچون امیرال وودسك ژاندارمه تشکیلاتنده معلومات اختصاصیه‌سی اولهمیه‌جغنه ودیکری دخی متقدم السن بولندیغنه دائر ملاحظاتی نزد عالیده مستصوب اولمسیله فریق ناصر پاشانك تحت ریاستنده اولمق اوزره المان ضابطان عسکریسندن بروعثمانلی ضابطلرندن ایکی ذاتدن مرکب بر قومیسیون تشکیل اولنه‌جغی اراده بیورلدیغنه وژاندارمه‌نك صورت منتظمه‌ده تشکیلنده‌کی لزوم واهمیته دائردر .[۱] مشار الیهك دیکر افاداتندن بری ده دولت علیه حقنده اولان فکر خیرخواهیسی اقتضاسنجه نواحیٔ تسعه‌نك تحدیدنده‌کی اختلافك بین الدولتین تضادی وانکلتره دولتی طرفندن اورایه سوق عسکری موجب اولمامسنه صرف مساعی ایتمش وکچنده بوایش بیتیریلوب نظارت خارجیه قرار دولتله کیفیتی باتقریر سفارته تبلیغ ایلمش اولدیغی حالده محلنده‌کی عثمانلی قومیسرلری شمال شرقیه طوغری تحدید حدود ایده‌جك یرده یالکز دکزه طوغری تحدید عملیاتنه دوامی ایستدکلرینه وبونی‌ده بورانك تعلیماتنه بنا ایلدکلرینه دائر اولمسیله دولتجه ویریلن برقرارك محفوظیتی امر طبیعی اولدیغی وعکس صورتده بورادن تعلیمات ویرلمك احتمالی اولهمیه‌جغی سویلنمشدر . سفیر مشار الیه بصره‌ده بولنان مشایخدن یوسف بن ابراهیم مبارك الصباح ایله انك ایکی همشیره زاده‌سی علیهنه کویته حرکات تجاوزیه‌ده بولندقلرینی وبصره ولایتی بونلرك حرکاتنه واقف اولدیغنی وحالبوکه بو مثللو احوال کویتده

[۱] مابین صدارته معلومات ویرمدیکندن بونلر سفیردن اوکره‌نلمشدر .

استاتوقو محافظه اولنمق اوزره اولجه بین‌الدولتین تقرر ایدن صورت ائتلافیه‌یه مغایر اوله‌رق قرارك عدم‌مرعیتی انکلتره دولتی طرفندن‌ده اکاکوره تدبیر اتخاذینی موجب‌اوله‌جغنی وخارجیه نظارت جلیله‌سنه تفصیل‌حالی بیلدیردیکنی سویلدیکندن نظارت مشارالیهادن وبصره ولایتندن استعلام ماده واستاتوقو قرارینه مغایر وسررشتهٔ اعتراض اوله‌جق احواله محل براقلمامسی ولایته توصیه اولندی. محمره‌دن کلن انکلیز واپورینه بزم طرفده‌کی اهالیدن بعضلر طرفندن تسلط وقوعیله واپور مرتباتندن بری مقتول وایکیسی مجروح اولدیغی حالده بووقعه‌یه شاهد اولانلری حکومت محلیه ایفای شهادتدن منع ایتمش وبناءً علیه شاهدلر تقریرلرینك استماعی ایچون واپوره آلنمش اولدیغی وانکلیز بحریه‌سنه وقوع بولان تجاوزك جزاسز قالمسی حکومت متبوعه‌سنجه مرضی اولمیه‌جغنی دخی سفیر مشارالیه بیان ایتکله وقعه‌نك تفصیلاتی ومنع اشتهاد کیفیتی بصره ولایتندن استعلام اولنمغله برابر فاعل جرم اولانلرك بالاستیصال جزای قانونیلرینك اجراسی ولایت مشارالیهایه توصیه اولنمشدر. خصوصات محرره‌نك خاکپای عالیه عرضی متمنادر افندم.

۲۳ رمضان ۳۲۰ و ۱۰ کانون اول ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

تذکرهٔ معروضه

روم ایلی ولایاتی مفتشلکندن کله‌جك اوراق ومحرراتك مرجع تدقیقی اولمق اوزره باب عالیده تشکیل بیوریلان قومیسیونك اوچ اعضادن مرکب اولمسی مقرر اولدیغنه وشورای دولت ملکیه دائره‌سی اعضاسندن دولتلو الکساندر پاشا حضرتلرینك حصافت واقتداری مسلم بولندیغنه مبنی مشارالیهك ذکر اولنان قومیسیون اعضالغنه اجرای مأموریتی حقنده هر نه وجهله امر وفرمان همایون حضرت خلافتپناهی شرفصدور بیوریلور ایسه حکم جلیلی انفاذ ایدیله‌جکی بیانیله تذکرهٔ ثناوری ترقیم قلمدی افندم.

۲۳ رمضان ۳۲۰ و ۱۰ کانون اول ۳۱۸

امضا : صدر اعظم

سعید

تذکرهٔ معروضه نزد شاهانه‌ده قبول اولنمیوب الدن اعاده ایدلمشدر.

روم ایلی ولایاتی مفتشلکندن وارد اولان تلغرافنامه

مقاوله احکامنه توفیقاً مطلوبلری ویرلمدیکندن بحثله اوراقك قطعنه دائر اغو وشعبان پاشالرله شریکلری طرفندن مواقعده بولنان وکیللرینه تلغرافلر یازلدیغی اخبار اولنمش وکرك مرکز وکرك ملحقاتجه مبایعةً تدارکی لازم کلهجك اوراقك اثمانی تدارك ایله ادارهٔ عسکریهیی سکتهدن وقایه ایتمك ممکن اولهمیهجغی اکلاشلمش وعساکر شاهانهنك شو صرهده اوراقسز قالمسندن تولد ایدهجك محاذیر پك مهم ومؤلم کورولمش اولدیغندن مذکور تلغرافلرك موقةً تأخیر کشیدهسی باش مدیره تحریراً تنبیه اولنمشدر . متعهدلر حمیتسز ادملردن واسعار ترقی وبناءً علیه تجارتلری تدنی ایتدکجه درلو ، درلو بهانهلرله قطع اوراقه آلیشمش طمعکارلردن اولمغله شمدیهقدر کندیلرینه ایدیان وصایا وحتی رجانك اصلا تأثیری مشاهده اولنهمدی . ولایتك احوال حاضرهٔ مالیهسی وتحصیلاتی مأمورین . ژاندارمه وعسکره معاش اعطاسندن قطع نظر یالکز معیناتك تأمینه بیله مساعد اولمدیغندن مبایعهسی مجبوریت قطعیه تحتنده اولان اوراقك اثمانه ویریلوب بشقه یره صرف ایتدیرلهمك شرطیله سلانیك عثمانلی بانقهسنه شمدیلك اون بش بیك لیرانك تلغرافله حوالهسنه مساعده بیورلمسی معروضدر . فرمان .

۲٤ رمضان ۳۲۰ و ۱۱ کانون اول ۳۱۸ چهارشنبه

امضا : حسین حلمی

روم ایلی ولایاتی مفتشلکنه تلغرافنامه

۱۱ کانون اول ۳۱۸ تاریخلی تلغرافنامهلری الندی . بوندن برآز اول قوصوه ولایتندن النان برتلغرافده دخی معینات ومعاشاته ویرلمك اوزره یکرمی بش بیك لیرانك ارسالنه لزوم کوسترلدیکندن بو اقچهنك بانق شعبهسی وساطتیله همان ایصالی مالیه نظارتنه تبلیغ اولنمش وولایته اعطای معلومات ایله برابر مبالغ مذکورهنك نه قدری معاشاته ، نه مقداری معینات اثمانه ویریلهجکنك همان بیلدیرلمسی حسب اللزوم توصیه اولنمش ایدی . متعهدلرك بوراده اولان مرجعلرینه شو بر، ایکی آی ایچنده خزینه سکسان بیك لیرا قدر اقچه ویرمش . ولایاتدن حوالةً تأدیه اولنان مبالغ جسیمه انك خارجنده بولنمشدر . مالیه ناظرینك ویردیکی

بر دفترده خاطرده قالدیغنه نظراً یالکز قوصوه ولایتندن حواله‌سنی استحصال ایتدکاری مبالغ یوز یکرمی بیك لیرا درجه‌سنده کوسترلمشدر . عسکرك معیناتی برمدت مبایعه‌طریقیله اداره ایتدیرلمشدی. مؤخراً دائره‌لرندن ارائه اولنان لزوم اوزرینه متعهدلرك ترجیح وساطتی تقرر ایلدی . بوده تخطر اولندیغنه کوره یا اغستوس اون بشندن یاخود ایلول ابتداسندن بریدر . حالبوکه بو آدملر وبوراده کی مرجعلری اشعار کزده دخی تصدیق اولندیغی وجهله نصابندن زیاده ودائرهٔ انصاف خارجنده استفاده قیدنده اولملریله طار وقتلری فرصت عد ایدوب ایستدکاری قدر پاره المغه ، ویرلمزایسه ارزاقی قطع ایتمکه مألوفدرلر . شوحرکتلرنده مأمورلرك مسامحاتنك ومتعهدلرك تهدیدلرینی اصغا ایتملرینك دخی دخلی اولمليدر . حالبوکه متعهدلرك حق ومطلوبلری مقابلنده بروظیفه‌لری دخی اولدیغندن اعتراضات واخبارات قانونیه‌یه تشبثدن اول تعهدلرندن نکول ایدرلر ایسه اصولاً مسئول اولملری لازم کلیر . شو ایضاحاته کیریشلمسی خزینهٔ مرکزیه مشکلات متنوعه ایله محاط اولمغله ایستندکجه اقچه ارسالی متعذر اولدیغنی وبر طرفدن اموال دولتك تحصیلنه دیکر طرفدن مبالغ حاصله ایله درجهٔ ثانیه‌ده اولان مصرفلره بدل اول باول مبرم مصارفك تأدیه‌سنه مأمورلرك جلب دقتلری لزومنی ، متعهدلرك معاملاتنه قاریشان سوء استعمالاتك رفعی وجوبنی افهام ایچوندر . ارسالی دردست بولنان یکرمی بش بیك لیرا مأمورین ، عسکر ، ژاندارمه معاشلرینه ومعینات عسکریه اثمانه مقابل ویریله‌جك اقچه‌یه کفایت ایلیه‌جکی ولایتك سالف الذکر اشعارندن مستبان ایسه‌ده بوندن نه‌مقداری معاشاته نه‌قدری معیناته ویریله‌جکی کوسترلمدیکندن بوراسنك بالتدقیق یارینه قدر اشعاری. حوایج عسکریه‌نك اصلا سکته‌یه دوشمه‌مسی ایچون تدابیر کافیهٔ عاجله اتخاذی مارتدن بری قوصوه ولایتی اموالندن نقداً وحوالةً متعهدلره ویریلن اقچه ایله بونلرك بوسنه تعیینات عسکریه اعطاسنه باشلادقلری تاریخدن شمدیه قدر اولان مطلوبلرینك مجملاً انهاسی، اکر ارزاق عسکریه مبایعه طریقیله تدارك اولنه‌جق ایسه متعهدلرك آلاجقلرینه محسوباً وعجالةً اقچه ویرمکه لزوم وارمیدر ؟ بونکده مطالعه وابناسی لازم‌کلیر. تعیینات جنودیه‌یه خلل کتیرلمه‌مسی تکرار اخطار اولنور.

۱۲ کانون اول ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

سلانیك ولایتنه تلغراف

سلانیك ولایتی داخلنده‌کی مواقع عسکریه متعهدلرینك مطلوباتنه محسوباً اقچه ویرلمزسه یارینکی پنجشنبه کونی ارزاقی کسه‌جکاری اشعار محلیه عطفاً مالیه نظارتندن بیلدیرلمشدر . متعهدلره شو صره‌ده اموال محلیه‌دن اقچه ویرلمه‌مسی مبالغ مستحصله‌نك سائر مصارف مبرمه‌یه صرفی ایجاب ایتمسندن نشأت ایتمکده ایسه‌ده بایرام مناسبتیله عموم مأمورین اداره وعدلیه وعساکر ایله ارامل وایتام عسکریه‌یه اعطا اولنه‌جق معاش خزینه‌دن ارسال اولنه‌جقدر بوکا دائر مجلس وکلاجه ویریلن قرار بوکون عرض واستیذان قلنمشدر . بناءً علیه واردات محلیه‌دن واقع اوله‌جق تحصیلات کاملاً معینات عسکریه اثمانینك تسویه‌سنه تخصیص اولنه‌رق معینات مذکوره‌نك سکته‌دار اولمسی کبی انواع سوء تأثیراتی موجب وتعمیری ناقابل اولان بر حاله محل ویرلمه‌مسی قطعیاً تبلیغ اولنور . برطرفدن دخی مشکلات متنوعه ایله محاط اولان خزینهٔ دولتك احوالی نظر ملاحظه‌یه النه‌رق دفعاتله علی‌الخصوص قریباً توصیه اولندیغی اوزره تحصیل اموال حقنده مساعیٔ کامله صرفی لازم کلیر .

۱۱ کانون اول ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

مجلس وکلا مضبطه‌سی

روم ایلی ولایاتنك امور مالیه‌سی حقنده اجرا ایدیلن تدقیقات نتایجنه دائر مفتش حسین حلمی پاشادن وارد اولان تلغرافنامه‌لر عرض عتبهٔ علیا اولنمش وولایات مذکوره‌ده مستخدم ژاندارمه وپولیس ایله نفرات دخی داخل اولدیغی حالده عساکر وسائره معاشاتنك هر آی منتظماً وتماماً تسویه‌سی وواردات محلیه‌دن اول باول اشبو معاشاتك اعطاسی مطلوب عالیٔ حضرت خلافتپناهی بولنمش اولوب معاشات مذکوره تأدیه اولنمادقجه اویله برطاقم حوالات ایله‌مصارف سائره‌یه تأدیاتده بولنلمامسی ومعاشات تسویه اولندقدن صوکره بقیهٔ واردات محلیه دیکر مصارفه کفایت وتقابل ایده‌میه‌جك اولور ایسه دولتجه ایجابنه باقیلمق

اوزره اشعار كيفيت ايدلمسى وهرحالده ژاندارمه ، پوليس وعسا كر شاهانه وسائره معاشاتنك ماه بماه صورت منتظمه‌ده ويرلمسى مطلوب قطعئ جناب جهانبانى اولديغى برمنطوق امر وفرمان همايون حضرت پادشاهى مفتش مشارالیهه تبليغ اولنديغندن مجلس بندكانه‌مزجه بروفق دلخواه‌عالى قرار اتخاذ وعرضى شرفصدور بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ حضرت ظل‌اللى مقتضاى عاليسندن اولديغنى مبلغ تذكرهٔ خصوصيه ايله ولايات مذكوره‌ده برمعاش عمومى ويرلمك اوزره خزينهٔ جليله‌دن ارسالى طلب اولنان مبالغه دائر ماليه نظارتندن كلن تذكره هيئت كمترانه‌مزجه قرائت ومطالعه اولندى . تذكرهٔ مذكوره‌يه ملفوف ورقهٔ حسابيه‌ده مفرداتى كوسترلديكى وجهله مأمورين ملكيه وماليه وعدليه وسائره ايله معاشات ذاتيه وايتام وارامل عسكريه وصنوف عساكر شاهانه و ژاندارمه‌يه بر معاش ويرلمك ايچون طقسان بربيك آلتى يوز سكسان آلتى ليرانك خزينهٔ جليله‌دن ارسالى وسوريه ولايتنجه ديون عموميه‌يه ترك اولنان شام سنجاغى اعشارينك ايكى تقسيطى اولان يكرمى يدى بيك ليرانك اعاده‌سى طلب اولنمقده وادرنه ولايتنجه معاشات محليه واشقودره ولايتنجه مأمورين ملكيه معاشاتى شمديه‌قدر واردات محايه‌دن تسويه ايدلمكده ايكن بوايكى ولايتدن دخى بودفعه اڤچه ايستنلمكده اولديغى نظارت مشارالیهانك جملهٔ اشعارندن بولنمش وروم ايلى ولاياتنك واردات حاضره‌سى دكل معاشاتك تسويه‌سنه معينات عسكريه اثمانى بيله تأديه‌يه كفايت ايده‌ميه‌جكى مفتش مشارالیه جانبندن ازبار اولنمش اولديغندن مذاكره‌يه اساس صحيح اولمق اوزره ولايات مذكوره وارداتيله مصارفاتى مقاديرينه دائر حساب واضح تنظيم واعطاسى ماليه نظارتنه توصيه ومعاشات عسكريه‌نك بودفعه بيان اولنان مقداريله سابقلرده‌كى مقدار آره‌سنده اوتوز اوچ بيك طقوز يوز اوتوز ايكى ليرا فرق بولنديغندن بونك اسبابى دخى باتذكره طرف سرعسكريدن استيضاح اولنمش ونظارتك ايضاحات حسابيه‌سى وسرعسكر مشارالیهك تذكرهٔ جوابيه‌سى بوكونكى مجلسده مطالعه وايجاب حال مذاكره اولنمشدر . موازنهٔ عموميه‌ده موجود اولان آچيغك اسباب وكيفياتى ايضاحات كثيره‌يه محتاج ايده‌ده الحالةهذه روم ايلى ولاياتنده عموم معاشاتك صورت منتظمه‌ده تأديه‌سنى تأمين كيفيتى موضوع بحث اولمسنه ومسئله‌يى ساده‌لشديرمك لزومنه مبنى ماليه نظارتندن بالدفعات ياپلمش اولان حسابات رؤيت ايدلدكده خلاصه‌سى ولايات مذكوره‌نك وارداتى مخصصات

ملکیه وعسکریه ومصارفات محلیه ایله معینات عسکریه اثمانی وزیرده مألی حکایه اولنان تذکرهٔ سرعسکریدن مستبان اولدیغی اوزره علاوه‌سی لازم کلن معاشات عسکریه آچیغی ودمیر یوللر تأمینات اچه‌سنی ایفایه کافی اولمدیغنی کوسترمکی کبی بودفعه نظارت مشارالیهادن تنظیم اولنان دفتره وزیرنده مندرج موازنه‌یه نظراً سنین سابقه بقایاسندن سنهٔ حالیه ظرفنده واقع اوله‌جق تحصیلات سنهٔ حالیه مصارفنه قارشیلق طوتیلور واولکی سنه‌لر دیوننه اصلا تأدیات وقوع بولمیه‌جق اولور ایسه ولایات مذکوره بودجه‌لرینك آچیغی اوچ یوز طقسان بش بیك بش یوز یکرمی طقوز لیرا وسنین سابقه بقایاسنك بوسنه ظرفنده‌کی تحصیلاتی کما کان اولکی سنه‌لر دیوننه قارشیلق طوتیلدیغی حالده برسنه‌لك وارداته نسبةً اچیق درت یوز یکرمی بش بیك یوز یکرمی سکز وبرسنه‌نك مالی سنه‌سی ایچنده تماماً تحصیل اولنه‌میوب برقسمنك سنهٔ آتیه‌یه قالمسی طبیعی بولنمسنه بناءً ولایات مذکوره وارداتندن سنه‌سی ایچنده وقوع بولان تحصیلاته نسبةً اچیق سکز یوز سکسان سکز بیك درت یوز قرق اوچ لیرا اولوب دیون ماضیه‌یی حسابدن چیقارمق وعلی‌الخصوص بودجه‌نك قسم کلیسی عساکر شاهانه ومأمورین اداره وعدلیه معاشلری اوله‌رق انلره تأدیات اجراسنی ترك ایتمك ناقابل وبناءً علیه آچیغك مقداری کلیتلی اوله‌رق مفتش پاشانك ۱ کانون اول ۳۱۸ تاریخلی تلغرافنده متعهدلرك مطلوبلری ماه بماه ویرلمدیکی تقدیرده بونلر قطع ارزاقه مجبور اولمقده بولندقلری وتحصیلات واقعه بالضروره معیناته حصر وصرف ایله کرك ژاندارمه وکرك مأمورین ایله عساکر شاهانه‌یه منتظماً معاش اعطاسنه امکان قالمامقده وهیئت ملکیه وعسکریه ادارهٔ عسکریه‌نك تأمینیله اوغراشمقدن وظائف اصلیه ومهمه‌لرینی ایفایه دکل دوشونمکه بیله وقت بوله‌مامقده اولدقلری ویانیه‌دن ماعدا ولایتلرك تحصیلاتی مطلوباتی تأدیه ایتمك شویله طورسون یالکز معینات اثمانینك تماماً تسویه‌سی دخی ممکن اوله‌میه‌جغنی بیان وبایرام مناسبتیله ویریله‌جك معاشاتی محللری اموالندن تدارکده ولایتلرك عاجز بولندقلری تصدیق اولنمشدر. شرح اولنان حسابات وایضاحات مفتش پاشانك اشعارات واضحه‌سیله‌ده مصدق اولمسیله ولایات مذکوره اموالندن مأمورین وژاندارمه وعساکر شاهانه معاشلرینك آیدن آیه اعطاسی ومعینات عسکریه اثمانینك تسویه‌سی بحثلرنده دفعةً بر صورت تأمینیه بیاننده عدم امکان بدیهی ایسه‌ده واردات ومصارفاتك مقادیر صحیه‌سی محللرندن بیان اولنان صورتلره

موافق اولميوبده كافهٔ مخصصات ومرتباتى محللرى اموالندن ايفا ايتمك تحت امكانده اولديغنه وياخود عكسنه قناعت كامله حصولى ايچون ايشك بركره دها تدقيقه حواله‌سى موافق حال كورونديكندن مفتش مشارالهك بورادن حركتى اثناسنده تعليمات شكلنده كنديسنه تسطير واعطا اولنان تحريراتده برتفصيل بيان اولنديغى وجهله ولايات مذكوره‌نك احوال ماليه‌لرى حقنده تدقيقات عميقه اجراسيله دفع تردده كافى وهرنوع ايضاحاتى حاوى اوله‌جق صورتده بودجه‌لرينى تنظيم وارسال ايتمسنك مفتش مشارالهه تكرار اشعاريله كله‌جك موازنه‌لر ولايات مذكوره‌يه مخصوص قوميسيونده دخى تدقيق اولنه‌رق وترددات واشتباهاتى داعى شيلر كورونورسه بالمخابره نواقصى اكمال ايديله‌رك معلومات كافيه وموثوقه اوزرينه قابل اجرا برقرار اتخاذى امور ضروريه‌دن بولنمشدر .

عيد فطر مناسبتيله اعطا اولنه‌جق معاشاته كلنجه معاشات عسكريه‌نك بودفعه بيان اولنان مقدارى ايله سابقلرده‌كى مقدار اره‌سنده‌كى فرقك اسبابنه دائر سرعسكر مشارالهك اشعاراتى اوزرينه سلانيك ، مناستر ، قوصوه واشقودره ولايتلرنده‌كى اركان وامرا وضابطان وافراد عسكريه‌نك وبودفعه تحت سلاحه النان رديف افرادينك بر ايلق معاشلرى بش مليون ايكى يوز اللى التى بيك طقوز يوز التمش غروشدن عبارت ايدوكى وبش مليون يوز اوتوز بيك غروش اوله‌رق بالتحديد اولصورتله ولاياتدن حواله‌لرى ترتيب قلنمش اولان سنهٔ حاليه عموم نظاميه بودجه‌سنك اردوى همايونلره غرامةً حين تقسيمنده ولايات مذكوره داخلنده‌كى جنود جناب ملوكانه‌نك بر ايلق معاش قسمى تخصيصاتنه ايكى مليون طقوز يوز قرق بيك سكز يوز طقسان درت غروش اصابت ايتمش وبناءً عليه مواقع مذكوره‌ده‌كى جنود ملوكانه‌نك بر ايلق معاشى اولديغى بيلديريلن ايكى مليون شوقدر بيك غروش بر ايلق معاش استحقاقى اولميوب تخصيصات مرتبه‌يه نظراً غرامةً اصابت ايدن مقداردن عبارت اولمى وولايات مذكوره‌ده بولنان عساكر شاهانه‌نك تمام برمعاش طلبيله دفتردارلقلره مراجعت ايللرى محتمل بولنمسى جهتيله هرايكى مقدار اردسنده رقماً بر مباينت وقوعى امور طبيعيه‌دن بولنديغى واوچنجى اردوى همايونده بولنان جنود جناب ملوكانه معاشاتنك تماماً ومنتظماً اعطاسى ارادهٔ سنيهٔ حضرت شهنشاهى مقتضاى عاليسندن اولمسيله يانيه ولايتنده‌كى عساكر شاهانه‌نك بر ايلق معاشلرى علاوه

اولندیغی حالده روم ایلی قطعه‌سنده بولنان بالعموم عساکر شاهانه‌نك بر آیلقلری بش ملیون بش یوز قرق طقوز بیك یدی یوز یکرمی بش غروشه وسنهٔ حالیه بودجه‌سندن غرامةً اصابت ایدرك حوالاتی اکا کوره ترتیب اولنان معاشلرینك مجموعی اوچ ملیون یوز طقسان بش بیك التی یوز اون بش غروشه بالغ اولوب ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهینك انفاذ منطوق جلیلی ایچون سنهٔ حالیه ملبوسات اثمانی اوله‌رق مناسب وقوصوه ویانیه ولایتلرینه محول اولان اوچ میلون بش یوز بیك غروشلك ینه اثمان مذکوره ایچون سلانیك ولایتنه محول اولدیغی حالده قالدیریلان وهنوز بر محله حواله ایدلمه‌مش اولان بر ملیون غروشلك مرکز تخصیصاتندن تنقیصاً تحویل حواله‌سیله شمدیلك مذکور معاشاته قارشیلق طوتیله‌رق حصول انتظام تأدیات امرنده اقتضای حالك ایفاسی مرکزنده بولنمش اولمغله بو حالده عید فطردن اول عموم مأمورین وژاندارمه وعساکر شاهانه‌یه بر معاش اعطاسی ایچون اقتضا ایدن طقسان بر بیك التی یوز سکسان التی لیرانك بعده یرینه قونلمق اوزره کمرك تحویلاتی قونورسیوننندن حاصل اولان مبالغدن مسارعةً محللرینه ارسالی خصوصنك مالیه نظارتنه حواله‌سی تذکر قلنمش اولمغله اولبابده وقاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی‌الامر افندمزکدر .

۲٤ رمضان ۳۲۰ و ۱۱ کانون‌اول ۳۱۸

ارادهٔ سنیه‌یی مبلغ هامش صورتی

رسیدهٔ دست تعظیم اولان اشبو تذکرهٔ سامیهٔ صدارتپناهیلری مجلس مخصوص وکلانك مضبطهٔ معروضه‌سیله منظور عالی اوله‌رق موجبنجه ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی شرفصدور بیورلمش وبایرامك تقرب حلولنه وروم‌ایلی ولایات شاهانه‌سنده بولنان مأمورینه وعساکر شاهانه وژاندارمه‌یه وسائر بالجمله ارباب معاشه دخی صورت عمومیه‌ده معاش اعطاسی مطلوب عالیٔ ملوکانه بولنمسنه بناءً صور معروضه حقنده مساعدهٔ سنیه شایان بیورلمش ایسه‌ده اولجه شفاهاً بیان وفرمان بیورلدیغی وتحریراً تبلیغ اولندیغی اوزره جهت مالیه‌جه دلخواه همایون جناب پادشاهی وجهله بر تدبیر اتخاذی مقتضی بولندیغندن مجلس آتیده بوبابده برقرار

عرضی والده بولنـان پاره بوصـورتله بیتیریله‌جك اولور ایسـه آتیاً دها زیاده مشکلاته تصـادف اولنه‌جغندن النه‌جق اقچه‌نك بروجه عرض واستیذان اموال ولایاتدن جلبیله یرینه قونلمسی وبرده معاشـات مجیدیه اوله‌رق ویرلمکده اولمسـنه نظراً مذکور طقسـان بر بیك کسـور لیرانك مجیدیه‌یه نسـبةً بر خیلی فرقی کورولەجکندن بوفرقك‌ده تأسیسـات وتجهیزات عسکریه صندوقنه دوری جملهٔ امر وفرمان همایون جناب پادشـاهیدن بولنمش اولمغله اولبـابده امر وفرمان حضرت ولی‌الامر کدر .

۲۵ رمضان ۳۲۰ و۱۲ کانون اول ۳۱۸

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری

تحسین

تذکرهٔ خصوصیهٔ معروضه

روم ایلی ولایاتنك اصـلاح اداره‌سنجه سرعت وفعـالیت ارائه وحکومت سـنیه‌نك اجرا آتی بیان ایله مدافعـه اولنمسی ارادهٔ سـنیه حضرت پادشـاهی مقتضاسندن بولنمسنه بناءً بعض ملاحظاتك عرض وبیانی متحتم کورونور . ولایات مذکوره‌نك ادارهٔ عمومیه‌سـنجه نه نوع ونه درجه‌یه قدر اصـلاحات یاپیلمسنده انجمن ومجلس مخصوص وکلاجه توافق افکار حاصل اولدیغی ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشـاهی‌یه اقتران ایدن تعلیمات ایله اسـباب موجبه‌یی حاوی مضبطه‌لردن مستبان اولور وبوحالده مواد اصلاحیه بونلره بنا اولنمق امر طبیعی کورونور . انلر ایسه ژاندارمه‌نك تنظیمی ، ومحکمه‌لری اولمیان یرلرده محاکم تشکیلی ، امور نافعه ایچون یوزده بش تخصیصـات افرازی ، مکاتب اولمیان محللرده مکتبلر تأسـیسی ایله نواب معاشـلرینك درجهٔ کفایه‌یه ابلاغی ماده‌لرندن ودیکر بعض مواددن عبارت ایدی . برده قوهٔ ضابطه‌نك دفعنه مقتدر اوله‌مدیغی حادثاتده ادارهٔ عمومیهٔ ولایات نظامنامه‌سنده محرراولدیغی اوزره محلی قوماندانه سنداعطاسیله قوهٔ نظامیه استعمالنه والیلرك مأذون اولمسی خصوصی ایدی که بوماده‌ده مجلسجه بر رأی طرفندن [۱] اختلاف واقع اولمش وتعلیماتك بوفقره‌سی ارادهٔ سنیه‌ده آخر صورتله تصحیح بیورلمشدر .

---

[۱] سر عسکرك رأییدر .

تعلیمات مذکوره‌نك اعلانندن صوکره المانیا سفیری سوق عسکر حقنده ولاتك اقتداری قصر ایدن طقوزنجی ماده‌یی مقتضای مصلحته موافق کورمدیکنی بیان ایتمش واوستریا ایلچیسی دخی بو ماده‌یه اعتراض ایله برابر تعلیماتك هیئت عمومیه‌سنی ملاحظهٔ ذاتیه قیلندن اوله‌رق غیر کافی عد وفقط دولت متبوعه‌سندن هنوز تعلیمات المدیغندن شمدیلك صورت رسمیه‌ده بر شی سویلیه‌میه‌جکنی ایراد ایلمشدی . روسیه سفیرینك تبلیغات حاضره‌سی ایسه روم ایلینك هر طرفنده اورتودوقس اهالی دوچار مظالم اولدقلری شکایاتنه منحصردر . تعلیماتك نشرندن بری باب‌عالینك واقع اولان تشبثاتنه کلنجه بو تعلیماتك محتویاتی که انفاً تعداد اولنان شیلردن عبارتدر . انلردن امور نافعه ایچون آثار ارائه‌سی ومکاتب عمومیه تأسیسی آر زمان ایچنده حاصل اوله‌جق موادن اولمامقله دیکر خصوصاته مترتب اجراآت حقنده شمدیه قدر مفتشلك طرفندن هر نه یازلدیسه کوننه قومیسیونه تودیع وطوغریدن طوغری‌یه یاپیله‌جق مصالحك‌ده مقتضیاتی ایفا وجوابلری اعطا اولنمشدر . ژاندارمه تخصیصاتنك تزییدینه ، محاکم تشکیلاتنك محتاج اولدیغی مصارفه ونائبلر معاشاتنك ضمائمنه دائر اوراق معرض استیذانده خاکپای عالی‌یه تقدیم ایدلدیکی کبی اهالینك تعدیدن صیانت واجرای وظیفهٔ عدالت اولنمسی والیلره وصایای سابقه‌یه علاوةً واکیداً تبلیغ وعکس احوال مسئولیت شدیده‌یی دعوت ایده‌جکی اخطار واولبابده تسطیر اولنان تلغرافك ترجمه‌سی خارجیه نظارتندن صورت غیر رسمیه‌ده سفرایه ارائه وترجمهٔ مذکوره‌نك بر صورتی باتذکرهٔ خصوصیه تقدیم اولنمش ایدی . ارباب جرائم حقلرنده‌کی تعقیبات عدلیه‌یه دائر ولایتلردن کلن جوابلردن ایجاب ایدنلرك محتویاتنی نظارت مشار الیها شکایات واقعه‌نك موردی اولان روسیه سفارتنه صورت خصوصیه ومقام مدافعه‌ده اوله‌رق بیلدیرمشدر . بو جمله ایله برابر مفتشلکدن کلکده اولان اوراق، تعلیماته توفیقاً قومیسیونه ویرلمکده اولمسیله بونلره عائد مذاکرات وتدقیقات حقنده وقت کچمه‌مك اوزره نظارته مخطره‌لر واسباب مدافعه‌یی تسهیل ضمننده مطبوعات اداره‌سنه معلومات ویرلمسی قومیسیون ریاستنه باتذکره توصیه اولنمشدر . [۱] تفصیل معروضدن رهین علم عالی اوله‌جغی وجهله ممکن اولان مساعینك جمله‌سی

---

[۱] قومیسیون ریاستنده فرید پاشا بولنیور ایدی .

ایفـا ایدلدی. مع مافیه تعلیمات مقرره‌نك احکام صریحه‌سی ایجابنجه اجراآت فعلیه مفتشـلکدن وتعقیباتی قومیسیوندن منتظر اولمغله حضور عالی‌یه عرضی متمنادر افندم.

۱٤ رمضان ۳۲۰ و ۱۱ کانون‌اول ۳۱۸
امضا : صدر اعظم
سعید

پترسبورغده‌کی سفیرمز طرفندن ۳۱ کانون اول ۹۰۲ تاریخیله وارد اولان تلغراف ترجمه‌سی صورتیدر

رسمی غزته‌ده آتیده‌کی تبلیغنامه مندرجدر :

ممالك عثمانیـه‌دن وارد اولان خبرلره نظراً بالقان احوالی تشویشـات جدیه ظهوری احتمالنی برطرف ایتمیور. وقت وزمانیله اتخاذ اولنـان تدابیر ومبـادیٔ شتاده کورولن عدم اطراد هوا سـایه‌سنده ماکدونیاده هیجانك شمدیلك توسع ایتمه‌جکی امید ایدیله‌بیلیر. مع هذا اورتودوقس اهالی میـانده حکمفرما اولان عدم خشـنودی سـائقه‌سیله اوکمزده‌کی ایلك بهـارده عمومی بر اختلال وقوعه کله‌جکنه دلالت ایدر پك چوق امارات موجوددر. کندیسیله هم جنس بولنـان اقوامك احوالنی هیچ بر زمان نظر تقید واهتمامدن دور طوتمیان روسـیه دولتی باب عالی‌یه اخطارات لازمه ایفا ایتمش وماکدونیـاده اداره‌جه همان اصـلاحات اجراسی ممکن اولوب اولمدیغی حقنده بر راپور تسـطیر وارسـال ایلمسی ایچون درسعادت سفیرینه امر اعطا ایلمشدر. روسیه حکومتی اشبو اصلاحاتك اجراسنی دولت علیه‌یه متمادیاً توصیه ایتمش ایسه‌ده حوالیٔ مذکوره‌ده اغتشاشات حکمفرما اولدقجه امور اداره‌نك تصـحیحی واهالیٔ خرستیـانیه‌نك حمایه‌سی امر ندکی اصلاحات لازمه‌نك موقع تطبیقه وضعی بغایت مشکل اوله‌جغی اشـکاردر. بوبابده حصول موفقیتك شرط اقدمی مقصد وطنپرورانه‌لرینه دسترس اوله‌میان واهالی‌یی تشبثات مؤلمه‌یه سوق‌واغرادن بشقه‌برشی یاپمیان ماکدونیا قومیته‌لرینك اوکنی‌المقدر. روسـیه حکومتی ماکدونیـا مسـئله‌سی حقنده‌کی فکر ومطالعه‌سنی ذاتاً بالدفعات میـدانه قویمش واسـلاو اقوامنك بر انقلاب وجوده کتیرمك اوزره تشـبثاته قالقشملرینی دائما رد وتقبیح ایلمش ایدی. روسـیه حکومتی الحالة هذه بو فکر

ومطالعه‌سنده ثابت قدم اولوب نتیجه‌سی خطرناك اولان تحریکاتی منع وبالقانلرده تقریر حضور واسایشه معاونت ایلمکلری ضمننده صربستان وبلغارستان حکومتلرینه ینه کندی منافعلری نامنه نصایح خیرخواهانه‌ده بولنمغی لازمه‌دن عد ایلر. روسیه حکومتی بروجه بالا واقع اولان اخطاراتدن نتیجهٔ مطلوبه حاصل اوله‌جغی امید قویسنده بولندیغندن حریت واستقلاللرینی روسیه‌نك بیغرضانه فداکارلقلری سایه‌سنده قزانمش اولان اسلاو اقوامنك ، تعلیمات واقعه‌سنه تبعیت ایده‌جکلرینه اعتماددده کندیسنی حقلی عد ایدر . روسیه حکومتنك بالقانلرده غوائل ظهورینی منع خصوصنده‌کی عزم وقرار تغیر ناپذیری دول سائره‌نك‌ده موافقت تامه‌سنه اقتران ایلمشدر. اوستریا ومجارستان حکومتی ماکدونیاده همان اصلاحات اجراسی لزوم عاجلی حقنده موسیو زینوویف طرفندن وقوع بولان تشبثاتجه سفیر مشار الیهه‌ده التحاق ایلمسی ایچون درسعادتده‌کی سفیرینه امر ویرمشدر . شرقده صلح ومسالمتك دوامنده اك زیاده علاقه‌دار بولنان دولتین متجاورتینك مساعیٔ متحده‌لری بیك سکز یوز طقسان یدی تاریخنده اتخاذ اولنان مقرراتك نتیجه‌سیدرکه بو مقرراتك موجودیت وحکم وقوتی اتی الذکر اساسلرك محفوظیتنه متوقفدر.

اولا: بالقانلرده متفقاً تعیین ایدلمش اولان حال‌وموقعك صورت خودسرانه‌ده تبدلنه ممانعت ایتمك .

ثانیاً : اهالیٔ خرستیانیه‌نك سعادت حالی ایچون بغایت الزم اولان حضور واسایشی، صلح ومسالمتی محافظه ایلمك .

روسیه حکومتی دولت علیه ایله صوك درجه‌ده حسن مناسباتده بولنمق خصوصنده‌کی خلوص نیتنی دلائل عدیده ایله اثبات ایلمش اولدیغی جهتله حکومت عثمانیه‌نك هرکونه مظالم وتعدیاتی برطرف ایتمك اوزره بالجمله تدابیر لازمه‌یه توسل ایده‌جکی وسرعت ممکنه ایله اعادهٔ سکون واستراحتلری ودولت علیه ایچون غوائل وخیمه‌نك منع ظهوری امرنده چارهٔ اسلم اولان ماکدونیا اهالیٔ خرستیانیه‌سی لهنده روسیه طرفندن وقوع بولان وصایای دوستانه‌نك اهمیتنی تقدیر بیوره‌جغی امیدنده بولندیغنی بیان ایلر.

پارس سفارت سنیه‌سندن خارجیه نظارتنه مبعوث ۲٤ کانون اول ۹۰۲ تاریخلی و ٥۹٤ نومرولی تحریراتك ترجمه‌سی [۱]

شهر حالك طقوزی تاریخلی ویوز یدمش اوچ نومرولی تلغرافنامهٔ عمومیٔ آصفانه‌لری شرفورود ایتمه‌دن اول بنده‌کز مارالذکر تلغرافنامه‌ده موضوع بحث اولان مسائل ایله اوروپا قابینه‌لرینك بوبابده‌کی افکار ومطالعاتی حقنده استحصال معلوماته مباشرت ایلمش اولدیغمدن مختلف محللردن واصل سمع اطلاع عاجزی اولان معلوماتی بروجه‌اتی عرض واشعاره مسارعت ایلرم. شویله‌که:

روسیه حکومتی شو اره‌لق اورته‌یه بر ماکدونیا مسئله‌سی چیقارمق نیتنده اولمدیغی کبی شرقده اغتشاشات ایقاعی فکرنده دخی دکلدر. حکومت مشار الیها اقصای شرقده فوق الحد مشغول اولوب کندیسنك اوراجه منافع عظیمه‌سی ونتیجه‌لندیره‌جك برطاقم مقررات مهمه‌سی موجود اولدیغندن اول باول چین ایله مانچوریده اکمال وظیفه ایتمك‌ایستیور. زیرا مذکور محللرده وسائط عظیمهٔ قوت وسطوت بوله‌جغنی حس ایدییور. اکر ماکدونیا مسئله‌سی الیوم مسائل روزمره اعدادینه ادخال ایدلمش اولسه بونك شرق مسئله‌سنی اویاندیره‌جغی وبو مسئله اویاندقدن صوکره اوروپاجه شمدیدن کسدیرلمسی ممکن اولمیان بر طاقم اغتشاشات حدوثنه بادی اوله‌جغی درکار وروسیه حکومتنك دخی اغتشاشات مذکوره‌یه قارشی بیکانه قاله‌میه‌جغی بدیداردر. ایشته بونك ایچون روسیه قابینه‌توسی هرشیدن اول تنسیقات عسکریه‌سنی تعقیب ایتمکی وبحران اقتصادی وصناعیسندن متولد مشکلاتی افتخام ایلمکی موافق حزم واحتیاط کورمکده‌در. تأمین ایدلدیکنه نظراً موسیو «ویته» روسیه‌نك امور مالیه‌سنی تنسیق واصلاحه کرمیٔ تام ایله تشمیر ساق غیرت واهتمام ایلمکده اولدیغندن پروغرامنی حسن صورتله موقع تطبیقه وضع ایچون بش آلتی سنه قدر اوروپاده صلح ومسالمتك بردوام اولمسی لازم کله‌جکی فکرنده بولنمشدر. اسباب مشروحه‌یه بناءً روسیه حکومتی بالقانلرده هر درلو تشویشاتدن طوغریدن طوغری‌یه ویا طولایسیله اك زیاده استفاده

---

[۱] فرانسه خارجیه ناظری موسیو دلقاسه طرفندن ۳ کانون اول ۱۹۰۳ تاریخیله استانبول سفارتی مصلحتکذارینه کوندریلوب صاری کتابده مندرج اولان تحریراته نظر.

ایده‌بیله‌جکی زمانه قدر اغتشاشات ظهورینی تأخیر ایتمك آرزوسنده‌در. بناءً علیه ایش ایلری‌یه تعلیق ایدلمش دیمکدر.

اوستریا حکومتی دخی شرق مسئله‌سنك همان اورته‌یه چیقمسنی موجب اوله‌جق ماکدونیا مسئله‌سنك تحدثنی ایسته‌میور. زیرا بلغارستان ایله صربستانك همان تمامیله روس پولتیقه‌سنه تبعیت وپترسبورغدن ورود ایدن اوامره مطاوعت ایلمکده اولدقلرینی بیلیر. بنابرین اکر احوال ووقوعات بالقان شبه جزیره‌سنده تشویشات ظهورینی موجب اولور وهر کس برحصه قاپمغه قالقیشیر ایسه اوستریانك منافعی بالنسبه قلیلدر. حتی بومنافع موهوم واوستریانك مرضیسنه غیر موافق اوله‌جق اولور ایسه حکومت مشار الیها روسیه‌یه منفعل اوله‌جغندن وروسیه دولتی دخی بلغارستان وصربیه حکومتلری طرفندن معاونت کوره‌جکی جهتله اوستریا حکومتی روسیه‌یه قارشی دون برموقعده قاله‌جغندن بلغارستانی ویا هیچ اولمازسه صربیه‌یی روسیه‌دن آییرمق امیدیله ماکدونیا مسئله‌سنی تأخیر ایتمك آرزوسنده‌در. شو حاله نظراً روسیه واوستریا حکومتلری کچن بیك سکز یوز طقسان یدی سنه‌سنده عقد ایتمش اولدقلری ائتلافی اسباب متضاده ومتخالفه‌یه بناءً تقویه وتشیید خصوصنده متفقدرلر.

هر نه قدر ارناودلق حقنده بعض مقاصد حریصانه‌یه خادم اولان ایتالیا حکومتی اوراجه برحصهٔ منفعته دسترس اولمق امنیه‌سیله ایلریده ظهور ایلیه‌جك اغتشاشاتدن استفاده ارزوی خفیسنی بسلمکده ایسه‌ده اوستریا وروسیه‌نك استاتوقو لهنده‌کی شو اتفاقلرندن طولایی یغایت احتیاطکارانه طاورانمغه مجبور اولییور. ایتالیانك طرابلس غرب حقنده کندیسنه دها زیاده تعلقی اولان برطاقم مطالب ومدعیاتی اولدیغندن ماکدونیاده برحادثه ظهورینی ترویج ایده‌میه‌جکی بدیهیدر. زیرا طرابلس غربدن طولایی اوروپانك رقابت واغبارینی دعوت ایتمیه‌جکی وبناءً علیه ولایت مذکوره‌یه وضع ید ایتمك کندیسنجه دها قولای اوله‌جغی فکرینه ذاهب اولییور وشاید بالقانلرده ایقاع تشویشات ایده‌جك اولور ایسه روسیه واوستریایی کوجندیره‌جکنی ودولتین مشار الیهما طرفندن کندیسنك طرابلس غربده‌کی تشبثاتنه قارشی ایقاع موانع ایدیله‌جکنی حس ایدییور.

فرانسه حکومتی ایسه شرقده استاتوقویی محافظه وتمامیت ملکیهٔ سلطنت سنیه‌یی تطرق خللدن وقایه خصوصلرینی منافع سیاسیه وتجاریه‌سنه موافق کبی

كورمكده وروسيه پولتيقه‌سنى عموميت اوزره تعقيب ايله برابر اوروپانك هيچ برجهتنده اغتشاش ظهورينى آرزو ايتميور كبى كورولمكده‌در .

انكلتره ايسه مديد ومشكل وغايت مصرفلى برمحاربه‌دن هنوز چيقمشدر . برده اقصاى شرقده محافظه ايديله‌جك منافع عظيمه‌سى اولديغندن بالقان شبه جزيره‌سنده اوروپاى شرقينك موازنه‌سنى اخلاله بادى اوله‌بيله‌جك اغتشاشات ظهورينى ارزو ايتميور . خصوصا كه قواى موجوده‌سى اليوم حد كماله دكلدر وشرق امورينه وضع يد مداخله ايده‌جكى زمان كافهٔ اسباب ووسائطدن استفاده ايتمك املنده‌در .

المانيايه كلنجه حكومت مشارالها كندى پولتيقه‌سى ومنافعى ايجاباتندن اوله‌رق شرقده صلح ومسالمتى واستاتوقويى وتركيانك تماميت ملكيه‌سنى محافظه آرزوى خالصانه‌سنده بولنديغندن اوحواليده برحال اغتشاش ظهورينى انتاج ايده‌جك هركونه تشبثات وتصديانه مخالفت ايده‌جكى دركاردر . بنابرين دول معظمه‌نك كافه‌سى برما كدونيا مسئله‌سى تحدثى منع ايتمك آرزوسنده متفق اولدقلرى كبى روسيه . اوسترپا . فرانسه والمانيا حكومتلرينك دخى شرق مسئله‌سنى اورتهيه چيقارمق خوفيله كرك بلغارستان وكرك صربيه حكومتلرينه اخطارات جديه ومؤثره‌ده بولنمش اولدقلرى محقق كبى كورونمكده‌در . دول مشارالهم بلغارلرى اختلال قوميته‌لرينه اجراى معاونتدن وروم ايلى ولايات شاهانه‌سنده ايقاع اغتشاشاتدن منع ايچون امارت نزدنده اصرار وابرام ايلمشلردر. خصوصيله روسيه، اوسترپا حكومتلرى بلغارلرك ملاحظه‌سز برحركتده بولنماملرى ضمننده معناً اعمال حكم ونفوذ ايلمكده اولدقلرى جهتله بلغارستان امارتنك دولتين مشارالهمانك طور متانتكارانه‌لرندن متأثر اوله‌رق يرندن قيملدايه‌ميه‌جغى ملحوظدر . معمافيه شوراسى محققدركه ازجمله روسيه حكومتى حال حاضرى زياده‌سيله موجب انديشه وصوك درجه‌يه قدر داعئ تهلكه عد ايديبور واوله كشف وتخمين ايديله‌ميه‌جك برطاقم وقوعاتى انتاج ايده‌بيله‌جكى ظننده بولونيور . ايشته بوسببه مبنى پترسبورغ قابينه‌سى بلغارلرى بر حادثه ايقاعندن منع ايله راحت طورمغه سوق ايچون ماكدونياجه بعض اصلاحات اجراسى اسبابنى استحصال ايده‌جكنى ناچار كنديلرينه وعد ايتمش وبالنسبه قيصه برمدت ظرفنده يعنى حلول ايده‌جك موسم ربيعدن اول روسيه واوسترپا حكومتلرينك روم ايلى ولايات شاهانه‌سى سكنه‌سى حقنده بعض

مساعدات مؤثره استحصالنی درعهده ایتدکلرینی تفهیم ایلمشدر. بلغارلر دخی ایلك بهاره قدر مساعدات موعوده‌یه نائل اولدقلری حالده راحت طوره‌جقلرینی تعهد ایلدکلرندن دولتین مشار الیهما ایله بلغارلر بینلرنده نوعما بر ائتلاف حاصل اولمش دیمکدر . روسیه دولتنك نیات ومقاصدینه تمامیله واقف اولان ذواتك قولنجه نهایت اوچ ماهه قدر ـ بلا تعلل وتردد ـ اصلاحات فعلیه واساسیه اجرا وحضور واسایشی مختل اولان ولایات شاهانه باشی‌بوزوقلرله ، آرناوودلرله دکل . منحصراً عساکر منتظمهٔ شاهانه ایله اشغال اولنمه‌جق وبعض محللرده ظهور ایدن اغتشاشات فرط شدت ابراز اولنمقسزین عاجلاً تسکین واطفا ایدلمه‌جك وبو اغتشاشات تکرر وامتداد ایده‌جك اولورسه اوزمان ـ هیچ برقوت ـ بلغارلری ضبطه موفق اوله‌میه‌جقدر وبلغارلر بر کره صحنهٔ وقوعاته چیقنجه ارتق صربلیلری طوردیرمق ممکن اوله‌میه‌جغی کبی شمدی‌یه قدر بطائنده بولنان یونانیلرك بیله صره‌سی کلدیکنده سوز سویلمك حقنی حائز وتصورات واقعه‌دن مستفید اولمق مقصدیله میدانه اتیله‌جقلری درکاردر . بوحالده روسیه حکومتی کرك بلغارلره وکرك صربلیلرله یونانیلره قارشی اجرای جبر وتضییق جهتنی التزام ایتمیوب حادثاتی جریان طبیعیسنه براقه‌جق وایشك ممکن اولدیغی قدر کندی منافعنه موافق صورتده تسویه‌پذیر اولمسنه چالیشه‌جقدر . اوستریانك دخی یالکز قاله‌جغی جهتله استعمال جبر وشدته قیام ایتمسی بطریق الاولی ملحوظ اولمیوب شوقدرکه روسیه‌نك اثرینه بالاقتضا حال حاضردن ممکن اولدیغی‌قدر استفاده طریقنی ارایه‌جغی درکاردر .

ایشته بوکبی حادثاتك نتیجه‌سی ـ بزه اك مساعد احوالده بیله ـ روم ایلی ولایات شاهانه‌سنك قسم اعظمنی هرنه‌شکل وصورتده اولور ایسه مختاریت اداره اصولی التنه وضع ایچون اوروپا قونفرانسی عقدندن عبارت اوله‌جقدر. بوصورت حرکتك ولایات مذکوره‌یی حکومت سنیه‌دن نزع ایچون بونلره حریت تامه اعطایه ودها طوغریسی امر مقاسمه‌یی اجرایه صالح بر تدبیر موقت اولدیغی وقوعات سالفه ایله ثابتدر . اعتقاد عاجزانه‌مه نظراً شرقده استاتوقو ایله ترکیانك تمامیتنی پکده بر غرض وعوضه مبنی اولمیه‌رق مدافعه ایتمك ایستیورکبی کورونن فرانسه حکومتی روم ایلی ولایات شاهانه‌سنك اصلاح امور مالیه‌سنه فوق‌العاده عطف اهمیت ایتمکده‌در . حکومت مشارالیهانك اعتقادینه کوره بلغارلر وسائر

طرفدن حقلى ، حقسز رفع ايديلن شكايته سبب شودركه ژاندارمه‌لر اهالى‌يى حمايه واشرايى تعقيب ايليه‌جك يرده اكثريا خلقى اضرار وتضييق ايدييورلر . بعض محللرده دخى حكام ايله مأمورين عدليه بر طاقم سوء استعمالاتى ارتكاب وطريق ارتشايه سلوك ايتمكده‌درلر . ايمدى ژاندارمه وپوليس مأمورلريله حكامك بوكبى افعاله مجاسرتى معاشات مخصصه‌لرينك صورت منتظمه‌ده عدم تسويه‌سندن منبعثدر . عائله‌لرينى انفاق واعاشه ايچون بويله بر طاقم وسائل غير مشروعه‌يه توسله مجبور اوليورلر . بناءً عليه بوسوء استعمالات احوال ماليه‌نك يولنده اولمامسندن ايلرى كلديكندن بوكا بر چاره بولنديغى تقديرده محاذير مبحوثه برطرف ايدلمش اولور . »

بوافكار ومطالعاته بناءً فرانسه حكومتى اصلاحات ماليه مسئله‌سيله ژاندارمه وحكامك حسن انتخابى ماده‌سنه اس‌الاساس نظريله باقمقده وموقع سلطنت سنيه‌يى تحكيم وتقويه ايچون دخى اشبو اصلاحات ماليه‌يى هرشيدن زياده ترويج والتزام ايتمكده اولديغى كبى آتياً دخى بو مسلكده دوام ايده‌جكى دركاردر . تأمين اولنديغنه نظراً روسيه حكومتى دخى فرانسه‌يى كوجنديرمه‌مك ايچون بوصورت فكر ومطالعه‌سنى ترويج ايده‌جك ايسه‌ده امور ماليهٔ دولت عليه‌نك تنسيق واصلاحى روس پولتيقه‌سى ايجابنجه پكده ارزو ايدلمه‌مكده اولديغندن بوخصوصده اصرار ايليه‌جكدر . چونكه روسيه دولتى حكومت سنيه‌نك تدقيقات اقتصاديه وسطوت عسكريه‌سنه ونفوذ سياسيه‌سنه مانع اولان مشكلات ماليه ايچنده قالمسنى ترجيح ايدر . [١] بونك ايچون حكومت مشارالىها مارالذكر تدابير ماليه‌نك ممالك شاهانه‌يه توسيع وتعميم ايدلمه‌مسنه ويالكز روم‌ايلى ولايات شاهانه‌سندن بعضلرينه منحصر قالمسنه ومبهم وموقت بر ماهيتى حائز اولمسنه چاليشه‌جقدر . ذاتاً روس پولتيقه‌سى حكومت سنيه‌جه اخيراً موقع تطبيقه وضعى قرارلاشديريلان اصلاحاتى غيركافى عد ايتمكده ، ديكر برطاقم اصلاحات اجراسنى توصيه‌يه ميال كورونمكده‌در . حسيات عاجزانه‌مه نظراً حكومت مشارالىها بعض متصرف وقائممقاملرك خرستيانلردن تعيينى بزه توصيه ايتمك ايستيورمش . فقط روسيه حكومتى كرك بواصلاحاتى وكرك كندى تصوركرده‌سى اولان اصلاحات

---

[١] على الخصوص بوافادات شايان دقتدر .

سائره‌یی قونت « لامسدورف » ك ویانه‌یه سیاحتندن صوکره بیلدیره‌جکدر . استطلاعات عاجزانه‌مه نظراً قونت « لامسدورف » ك پروغرامی ایکی قسمه منقسم اولوب برنجیسی بلغارلرله صربلیلره برحادثه ایقاع ایتمه‌لری واختلال قومیته‌لرینی تسکین ایتملری لزومنی توصیه ودیکری دخی جانب حکومت سنیه‌دن اتخاذ بیوریلان تدابیرك کافی ومؤثر عد ایدیلمیه‌جکی وتدابیر مبحوثه‌نك قومیته‌لری موقتاً اولسون ممنون ایدوب ایتمیه‌جکی وحکومت سنیه‌یه دها بعض اصلاحات توصیه‌سی لازم کلوب کلمیه‌جکی مسئله‌سنی اوستریا حکومتیله موقع تذکره وضع ایتمکدن عبارتدر. شوحالده قونت « لامسدورف » طلب ایدیله‌جك اصلاحات متممه خصوصنده قونت « غلوخوفسکی » ایله حصول ائتلافه چالیشمه‌جقدر . اعتقادمه کوره روسیه حکومتی اصلاحات مقرره‌یی کافی عد ایتمه‌مکه میال اولمغله قونت « لامسدورف » ك « غلوخوفسکی » یی بوجهته سوق وامالة ایتمسندن قورقیلور. برطاقم تدابیر جدیده دها طلب ایدیله‌جك اولور ایسه تدابیرمذکوره‌نك صراحةً درمیان اولنه‌جغی وبرکونا تعلل ومناقشه‌یه محل ویرمکسزین قبول وموقع تطبیقه وضعی خصوصی توصیه ایدیله‌جکی ظن اولنه‌بیلیر . شوحالده قریباً الیم برطاقم فدا کارلقلر اختیارینه مجبور اولمق ایسته‌مدیکمز تقدیرده قسماً بعض مساعداتده بولنمه‌مز لزومی بزه توصیه اولنه‌جقدر . فکر عاجزانه‌مجه جانب حکومت سنیه‌دن اتخاذ بیوریلان تدابیره اصلاحات مالیه‌یه ومأمورینك تنسیق واصلاحی ماده‌سی علاوه اولنور ایسه تدابیر مذکوره فی یومنا هذا فرانسه حکومتنجه کافی کورولمکده‌در . فقط روسیه حکومتی اوستریا حکومتی ایله متفقاً بوپروغرامی توسیع ایده‌جك اولور ایسه فرانسه‌نك دخی دوتین مشارالیهمانك آز ، چوق ترویج مطالبنه مجبور اوله‌جغی درکاردر . ایشته کرك فرانسه محافل سیاسیه‌سندن وکرك ملاقی اولدیغم ارباب وقوفدن استحصال ایلدیکم معلومات بوندن عبارتدر . اجوال ووقوعات ایله جریان افکاری کمال تنقید ایله نظر تدقیق ومطالعه‌دن امرار ایدرك اجرای تفحصاتده دوام ایلمکده اولدیغمدن فرانسه حکومتنك افکار ومقاصدینه دائر قریباً ذات عالیلرینه دها مهم معلومات اعطا ایده‌بیله‌جکم امیدنده‌یم .

ملاحظه

بالقان شبه جزیره‌سنده بولنان اقوامی دائرهٔ نفوذنده طوتمق وهر نه زمان کندیسندن آز، چوق تباعدلرینی کورور ایسه فکر واملرینی تأمین ایله رابطه ومجلوبیتلرینی اعاده ایتمك، اقوام مذکوره‌دن بعضیلر، بعضلرینه مخالف اولدقلرنده افکار متباینه‌دن برینی دیکرینه اساسلی صورتده ترجیح ایتمیوب هر برینك استقلال ویا اتساع حکومتنه حالاً ویا استقبالاً خدمت ایده‌جك شیلری ترویج ایلمك وبونلره متعلق مذاکرات وتکالیفه اتحاد جنس ومذهب وسیله‌سی یاخود حفظ اسایش عمومی مقصد ظاهریسی ایله پیشوا اولمق روسیه‌نك قدیم مسلك حرکتی درکه کندی منافعی نقطهٔ‌نظرندن برسیاست عاقلانه‌در. دائمی وفعلی اثارله شو مسلك مسائل بدیهیه عدادینه داخل اولمقله اثباتی ایچون فضله تفصیله حاجت یوقدر. روسیه‌نك غیری بعض دولتلرك دخی بالقانلرده زمانه‌معلق تصورلری وارسه‌ده اودولتلر اقوام مذکوره‌دن هر هانکیسنك بر مقصدی حقنده روسیه‌نك اثرالتزامنی کورور ایسه‌لر منفعت مخصوصهٔ سیاسیه‌لری ایجاباتنی تأخیر ایدرك یا منفرداً یاخود سائر دولتلرله متفقاً روسیه‌نك التزام ایتدیکی مسئله‌ده مشارکت افکار کوسترمکی حتی قابل اولورسه تفوق نفوذ مقصدیله مسابقت ایلمکی ضروریاتدن عد ایدرلر. بنم فکرمه کوره علی الخصوص روسیه واوستریاحکومتلرینك بالقانلرده اتخاذایتدکاری وسیاسیات عمومیهٔ دولده انقلابات جسیمه‌دن معدود اوله‌جق برتبدل عمومی واقع اولمادقجه بوندن بویله دخی تعقیب ایلیه‌جکلری اصول بوندن عبارتدر. دولتین مشار الیهمانك ماکدونیا وارناؤدلقده کی خریستیانلرحقنده شوانناده ظاهراولان واوائلده دخی اشکال مختلفه ایله سبق ایلیان معاونتلری وامر معاونتده برینك دیکره تقدم ومسابقتی بالنتیجه حکومت عثمانیه‌یی اضرار ایتدی وایده‌جکدر. ماسبقه عائد ضررلرك تلافیسی که آچیق تعبیرله یونان، رومانیا، صربستان وقره‌طاغده عثمانلیلرك عودت حکومتی وبلغارستانك اداره‌جه رفع مختاریت سیاسیه‌سیدر. دول اوروپانك اعصار سابقه‌ده کی تشتت احوالیله برابر اجدادمزك افکار وافعال متینه واخلاق متمایزه‌سندن طولایی احراز ایدلمش اولان نعم فتوحاته بردها ملاقی اولمق وغائب ایتدیکمز ممالك وحقوقی استرداد ایده‌بیلمك محال حکمنده‌در. انجق روم‌ایلنده الیوم المزده بولنان ولایتلرکه محافظه وحسن اداره اولنسه‌لر هیئت مجموعه‌سی بر دولت

معظمه‌یه کفایت ایده‌جك الکا حالنی آلیر. بونلرك یدمزده‌قاللری اوروپا دولتلرندن معدودیتمزك واستانبولده بقامزك دخی لازم غیر مفارقیدر. بو ولایتلرده اقوام خرستیانیه‌نك دولته تزیید محبت ومربوطیتلری اسبابنی استحصال ایدر ایسه‌ك اقوام مذکوره‌نك دول سائره‌دن استعانه‌لرینه، او دولتلرك دخی بالقانلرده اسایشی محافظه وسیله‌سیله تمامیت ملکیه‌مزی اخلال ایتملرینه محل قالماز. شوراسی ایضاحه شایاندرکه خرستیانلردن بحث اولنمسی غیر مسلمله حصر حمایت معناسنه‌دکلدر. انلری تخصیصاً تذکیر تبعهٔ خرستیانیه‌نك احوال حاضره‌لری مداخلات اجنبیه‌یه ممسك اولدیغیچوندر یوقسه مسلم وغیر مسلم اهالی یالکز روم ایلنده دکل ممالکمزك هر طرفنده عدالته محتاجدرلر. بو دخی علاوه اولنورکه مداخلات ایله تعرضات یکدیکرندن تفریق اولنمایدر. تبعهٔ غیر مسلمه‌نك تأمین حقوقی خارجك وسائل مداخلاتنی سلب ایدر ایسه‌ده بوماده احوال وازمان مساعد اولدیغی حالده علیهمزده تعرضات دولیه‌یی اصلا منع ایلیه‌مز واقعا عصرمزده صلح عمومی ارزولرینك اذهان دوله بیله داخل اولمسی، بین الملل صلح قوتلرینی تشکل ایتمکده بولنمسی نظریاتجه فوائددن عد اولنور وممنونیت وتسلیته باعث اولهبیلیر ایسه‌ده فعلیات نقطهٔ نظرندن بوتمنیات وتشکلاته برقیمت عطف اولنماملی وجمعیات دولیه‌ایچنده قویلرك امکان کوردکجه ضعیفلری ازمکه چالیشه‌جقلرینه شبهه ایدلماملیدر. بناءً علیه ضعفمزی قوته تبدیل اسبابنه جداً توسل ایتملیز. اکر حقوق ملکیه‌مزه تسلط وقوعنده فعلاً مقابله‌یه ومشروع بر دعوامز اولوبده اصغا ایدلمز ایسه کذلك بالفعل مدافعه‌یه مقتدر اولهجغمزه قناعت دولیه حاصل اولورایسه مخاطره‌لر کندیلکندن زائل اولهجغندن مدافعات فعلیه‌یه بیله حاجت قالماز. برده صاحب قدرت اولان دولتله اتحاد ویا ائتلافه هر دولت طالب اولور. متفق ویا مؤتلف اولان حکومتك قوتی ایسه معناً ویا مادةً دیکر طرفك قوتنه منضمدر. الحاصل کرچکدن بر دولت عسکریه صفتنی احرازه چالیشملیز. انك اسبابی‌ده خاطراتمك برنجی جلدنده حکایه وتفصیل اولنان معروضات واخطاراته اعتباره توقف ایدر. بونلره اعتبار اولنمازسه تعرضات غیر محقه‌یه دوچار اولهجغمز زمانلر یاپیله‌جق نی نظری مدافعه‌لردن عبارت اولورکه بونلر نه قدر متین، سندآتمز نه قدر قوی اولورسه اولسون تصدیق وقبولی طرف مخالفك اختیارینه تابع وعدم قبول تقدیرنده وثائقدن عدم استفاده امر طبیعیدر. زیرا قانون حقوق داخلیه‌ده

نافذ الحكم اولوب حقوق خارجيه‌ده قوت حقه غلبه‌ايدر. مقتدر وماهر بر ديپلوماتك مخاصمنه غلبه ايتمسى او مخاصمك صلحى محاربه‌يه ترجيح ايتمسندن ويا ترجيحه مجبور اولمسندندر يوقسه ديپلوماتك محصول قدرت ومهارتى عد اولنماملىدر . ادارهٔ خارجيه‌يى درعهده ايدنلرك فائدهٔ قدرتلرى مسائلى علم وتميز صحيح ايله رؤيت ومذاكره ايتمكدن ووظائفى ايفايه مقتدر اولميانلرك پادشاهلرى كبى حكومت متبوعه‌لرينه مضر اولان شروط وقيودى جهلاً ويا غفلةً قبول وامضا ايتمامكدن عبارتدر. نته‌كيم شواهد تواريخ عموميه شويله طورسون وقايع ماضيهٔ تاريخيه‌مز دخى شو حقايقى اثبات واخطار ايدر نتيجهٔ كلام ماضى‌يه عين عبرت وبصيرتله باقمقده من القديم قصور ايدلمش ايسه‌ده آرتق غفلتى ترك ومسئله پايتختك محفوظيتى مسئله‌سى اولديغنى تفكر ايدوب اكا كوره حركت ايتمكلكمزك لزومى پك واضح قضايادن ايكن حيفا كه كرك طرف سلطنته كرك رفقايه افهام حقيقت قابل اولهميور. حتى ولايات ثلثه‌ده اتخاذ ايتديكم صور تنظيميه كه اصلاحات حقيقيه‌يه نسبةً حداقلدر . اوبيله اعظام اولنوب دون ويريلن قرارك بوكون فسخنه چاليشيليور . اشبو حركت عجيبه ايسه اغيارك لازمهٔ مقاصدى اولان اغفالاتندن وايچمزده بولنانلرك دخى منفعت مملكتى برطرفه براقه‌رق منافع خصوصيه‌لرى حكمنجه آمال خسيسه‌يى التزام ايتملرندن نشأت ايتمكده‌در . الحاصل اصلاح احوال ايتمز ايسه‌ك زوال محققدر. مع مافيه اصلاحات يابمامقله برابر تخصيص روم ايلنده قاليرسه‌ق شودوام وبقا تاريخ مللده خارقاتدن اولمق اوزره قيد ايديله‌جكدر .

تذكرهٔ خصوصيهٔ معروضه

روم ايلى ولاياتى قوميسيونى اعضالغنه مناسبت قوميه‌دن عارى اولديغنه بناءً نعوم پاشا حضرتلرينك عرض واستيذان قلنمسى ارادهٔ سنيهٔ حضرت خلافتپناهى اقتضاى عاليسندن بولنديغنى حاوى ٢٤ رمضان ٣٢٠ تاريخلى و ٧٧١٣ نومرولى تذكرهٔ خصوصيهٔ عليه‌لرى الندى. خارجيه نظارت جليله‌سنك بوكونكى معروضات

ایله تقدیم اولنان تذکره‌سندن معلوم عالی اوله‌جغی اوزره روسیه دولتی ولایات مذکوره حقنده یابیلان تعلیماتی کافی کورمه‌مسی جهتیله ولایات مذکوره‌ده ژاندارمه ایله‌برابر مأموریتلره دخی خرستیان عنصرینك ادخالی ودیکر مسائلك مذاکره‌سیله باب‌عالی‌یه تکلیفی ایچون موسیو زینوویفه اوستریانك درسعادت سفیریله متحداً حرکت ایلمسی امرینی ویرمش وبلغارستان قومیسری فرخ بك افندی طرفندن کلوب کذلك تقدیم قلنان واوستریا حکومتنك واسطهٔ نشر افکاری اولان غزته‌ده مندرج مقالهٔ مخصوصهٔ مهمه بالقانلرده صلح ومسالمتك محافظه‌سی حقنده بین‌الدولتین موجود اولان ائتلافات ثمراتی کورمك وماکدونیاده حاضر اولان مخاطره‌یی دفع ایلمك خرستیان مأمورلر استخدامنه متوقف اولدیغنی صراحةً یازمش اولمسنه، صوفیه‌ده‌کی مهم غزته‌لرك نشریات معروضه‌سی ایچنده دخی متصرف وقائممقاملر ترکدن اولدقجه بقای مسالمت قابل اولمدیغی طرزنده سوزلر موجود بولنمسنه نظراً الکساندر قره طودوری پاشا حضرتلرینك اعضا صفتیله قومیسیونده بولنمسیله شومخاطراته سد چکیله‌جك اولور ایسه آثار موفقیتدن اولور . انکلتره سفیرینك حضورهمایون ملوکانه‌یه افاده‌سی دخی شومطالعه‌دن نشأت ایتمشدر سفیرینك ملاحظهٔ خیرخواهانه‌سی مظهر تقدیر عالی بیورلمسندن طولایی انکلتره حکومتی طرفندن ممنونیتی حاوی اوله‌رق کلن جوابی مشارالیه باب‌عالی‌یه تبلیغ ایلمش وبرده الکساندر پاشانك قومیسیونده بولنمسی ذاتندن زیاده شهرتندن استفاده اولنمسی یعنی اوروپاجه معروف بولنمسندن طولایی دولتلره امنیت القاسی ملاحظه‌سنه مبنی اولدیغنی افاده ایلمکده بولنمش ایکن مناسبات قومیه‌دن عاری اولدیغنه یعنی بلغار ویاروم بولنمدیغنه بناءً نعوم پاشانك استیذان مأموریتی حسن تأثیر حاصل ایتمیه‌جکی بی‌اشتباهدر . نعوم پاشانك اقلام خارجیه‌ده مدت مدیده استخدام اولنمسندن طولایی مثلا برسفارتده ویاخود مستشارلقده استخدامندن استفاده اولنور ایسه‌ده روم ایلی ولایاتی قومیسیونده بولنمسنك عدم فائده‌سیله برابر روم ایلی ولایاتنه متعلق مسائلده انکلتره دولتنك دولت علیه‌یه جلب معاونتی ایچون استعداد کوسترلمسی واخطارات خیرخواهانه‌سنك تقدیری سلطنت سنیه ودولت علیه‌نك منافعی مقتضاسندن اولدیغندن مشارالیه الکساندر

اولوبده رأساً ارادهٔ سنیهٔ حضرت شهریاری تبلیغ اولندیغی حالده اجراسی امر طبیعی بولندیغندن سدهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه عرضی متمنادر افندم .

۲۵ رمضان ۳۲۰ و ۱۲ کانون اول ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

روم‌ایلی ولایاتی مفتشلکندن وارداولان تلغرافنامه

[صورت]

ج ۱۲ کانون اول ۳۱۸ : برمعاشك یکونی یکرمی‌بش بیك لیرایه بالغ اولمقده ایسه‌ده کله‌جك یکرمی بش بیك لیرادن عموم عساکر شاهانه ایله ژاندارمه ، پولیس وایتامه اون‌سکز بیك لیرانك اعطاسی وملحقاتده‌کی مأمورین معاشلرینك تحصیلات محلیه‌دن ایفاسی صورتیله ادارهٔ مصلحت اولنه‌رق یدی بیك لیرانك معینات ایچون تفریقی ممکن ومناسب اولور . قوصوه‌ده‌کی متعهدلر اوجه خزینه‌دن ویریلن سکسان بیك لیرایی اسماعیل پاشانك سلانیك وسیروز ارزاق امنانندن محسوب ایدرك متداخل مطلوبلری ایچون کندیلرینه آلتی بیك لیرادن بشقه اچه ویرمدیکنی شفاهاً بیان ایدییورلرسه‌ده یینه کندیلرندن شفاهاً آلنان ایضاحاته کوره ولایات سائره‌یه حواله ایدیلن اون بش بیك لیرا ایله اغستوسدن شباط غایه‌سنه قدر مالیه اموالندن ویرلمك اوزره قوصوه‌یه حواله ایدیلن وشمدی‌یه قدر یکرمی بش بیك لیراسی ایفا اولنان قرق بیك لیرادن متبقی اون بش بیك لیرادن بشقه آلاجقلری اولمدیغی اکلاشلمقده و بونك سنه غایه‌سنه قدر ایفاسی مشروط اولمغله شکایتلرینه محل کورولمه‌مکده‌در .[۱] اغستوس ابتداسندن اعتباراً ارزاق ویرملری ومواقع معلومه‌ده التیشر آیلق ودیکر محللرده اون بشر کونلك احتیاط ارزاق بولندیرملری مقاوله ایجابندن اولدیغی حالده بش موقعده اغستوس ومواقع سائره‌ده ایلول اواسطنده ارزاق ویرمکه باشلادیلر .

---

[۱] متعهدلرك یوقارودنبری بیان اولنان حرکتلرینی وتوحید مبایعات لزومنی اثبات ایچون شو فقره بیله کافیدر .

فقط احتیـاط ارزاقنی طابورلره تسـلیم ایتدکلرینه دائر محللرندن هنوز معلومات آلنهمدیغی قوماندانلقدن بیلدیریلییور. بو کونه قدر ویردکلری ارزاق اثمانی اللی بیك لیرایه بالغ اولدیغنی سویلمکده ایسهلرده احتیاط ارزاقنی تسـلیم ایتمدکلرندن طولایی بعض محللرجه کندیلرینه سند مخصوص ویرلمدیکندن مطلوبلرینك مقدار حقیقیسی بیلنهمز. مع مافیه اللی بیك لیرایه قریب اولمسی مأمول اولدیغی طرف قوماندانیـدن افاده اولنیور. بوکا یعنی سـنه نهایتنه قدر ویریلهجك ارزاق اثمانه محسوباً خزینهدن حواله ایدیلن یوز یکرمی بش بیك غروشه قارشی قاچ غروش ویرلدیکی اکلاشـلمق اوزره دفتردارله لوالردن تلغرافله طلب معلومات ایدلدی. نتیجهسی بعده عرض اولنهجقدر. تحصـیلات محلیهنك حسن صرف واسـتعمالی وبوندن معینـاته تأدیات ممکنـهنك اجراسی تأدیاتك ولایتجـه معلومات ونظارت مخصوصه تحتنده جریان ایتدیرلمسنه متوقف کوروندیکندن ملحقاتده حبسخانهایله امثالی مصـارف جزؤیه ومسـتعجلهدن بشقه محللره قبل الاسـتیذان اقچه صرف ایدلمیهرك هر هفته تحصیلاتك تلغرافله ولایته اشـعاری وآلنهجق مأذونیته کوره صرفی ضروری کورولمکله ولایتـه والویهیه او یولده تبلیغات اجرا اولنمشـدر. سابقهدن مطلوبلری پك جزؤی وسنهٔ حالیهدن الهجقلریده قطع ارزاقه مجبوریت ویرهجك درجهده تراکم ایتمدیکی بدیهی اولدیغنـدن یکرمی بش بیـك لیرادن کندیلرینـه دفعةً بش بیـك وآی نهایتنـده ایکی بیك لیرا ویرلمك وملحقاتك تحصیلاتندن هر هفته تأدیات ممکنه اجرا اولنمق شرطیله ارزاق اعطاسـنه دوام ایتملری تکلیف اولنسون. موافقت ایتمزلرایسه مذکور یدی بیك لیرایه تحصیلات محلیهنك قسم مناسبی علاوه ایله آی نهایتنه قدر ارزاقك مبایعه صورتیـله تدارکی طبیعی اولهجغی ومتعهدلرك حالیه مطلوباتی هنوز قطعیاً بیلنمدیکنـه وقطع ارزاق ایتدکلرینهنظراً امانةً تدارك ارزاق مسئلهسنی مشکلاتدن وقایه ایچون شو صرهده کندیلرینه تأدیات اجراسنه امکان ولزوم کورولهمدیکی معروضدر فرمان.

۱۳ کانون اول ۳۱۸

امضا : روم ایلی ولایات شاهانهسی مفتشی
حسین حلمی

روم ايلى ولايانى مفتشلكنك ديكر تلغرافنامه‌سى

[صورت]

ج ٣٥ نومرو ١٤ كانون اول ٣١٨ : دفتردار ايله الويه‌دن النان حساب ومعلومات اخيره‌يه نظراً قوصوه ولايتنده‌كى عساكر شاهانه ارزاق متعهدلرينه سنهٔ سابقه مطلوبلرندن محول قرق بيك ليرايه محسوباً واردات عشريه‌دن ٢.٩٣٥.٣٨٤ واغنام رسمندن‌ده ٩٩١.٠٣٤ كه‌جمعاً ٣.٩٢٦.٤١٨ غروش‌ويريله‌رك تمامى تأديه ايدلمش كيبدر . متعهدلر اغنام رسمندن ويريلن سالف العرض ٩٩١.٠٣٤ غروشى مذكور قرق بيك ليرادن عد ومحسوب ايتيوب يدلرنده قرق بيك ليرادن بشقه دها سندات اولديغنى بيان ايتمك ايستيورلرسه‌ده بوكا دائر خزينهٔ جليله‌نك بر اشعارى اولمديغى كبى سند مخصوص دخى ابراز ايتمه‌مشلردر.. سنهٔ حاليه حسابنه كلنجه اغستوسدن اعتباراً ارزاق ويرمكه مجبور اولدقلرى حالده بعض محللرده ايلول وحتى تشرين اولك نصفندن صوكره ارزاق‌ويرمكه باشلادقلرينه وادعا ايتمكده اولدقلرى قرق اللى بيك ليرالق مطلوباتك صحتنى تأييد ايده‌جك سند ابراز ايلمدكلرينه نظراً او درجه‌ده الاجقلرى اولديغى دخى پك شبهه‌ليدر. سنهٔ حاليه مطلوبلرينه مقابل نقداً وقوع بولان تأديات ٨٢٢.٩٧٦ غروشدر . كنديلريله شريكلرى طرفلرندن التزام ايديلن كچمش تقسيطلريله شهور آتيه‌ده استيفا اولنه‌جق تقسيطلرك مقداريده يكرمى بيك ليرايه قريب اولديغى معروضدر فرمان .

١٧ كانون اول ٣١٨

امضا : روم ايلى ولايات شاهانه‌سى مفتشى

حسين حلمى

پارسده چيقان «ديزنوويه‌م سيقل» غزته‌سى بلغراد مخابر مخصوصندن آلديغى بالبيان ٣٠ كانون اول ٩٠٢ تاريخلى نسخه‌سنه ترجمه‌سى زيرده محرر تلغرافنامه‌يى درج ايتمشدر :

قونت لامسدورفك سياحتندن باشليجه مقصد ماكدونيانك احوال مستقبله‌سنه دائر بالقان اقوامى ميانده بر ائتلاف حصوليدر. مشار اليه پترسبورغ اقاده‌مياسى

مبحث الاقوام شعبه‌سنك رأیی بعد السؤال اتی‌الذکر صورت تسویه‌یی تکلیف ایلیور. ماکدونیانك شمال غربی قسمی صربستانه تخصیص اولنه‌جقدر. حکومت مشارالیها اوسترپا ومجارستانك تحکم اقتصادیسندن قورتوله‌بیلمك اوزره برلیمان دخی الده ایده‌جکدر. شرقی ماکدونیا اسکوبه قدر بلغارستانه ویریله‌جکدر. یکی صربستانك حدودی واردار نهری اوله‌جق وسلانیکه قدر توسع ایلیه‌جکدر. مملکتك جهت جنوبیه‌سی یونانستانه ویکی بازار سنجاغی‌ده قره طاغه الحاق ایدیله‌جکدر. غره شوال ۳۲۰ و ۱۸ ۳۰ کانون اول ۹۰۲

روم ایلی ولایاتی قومیسیونی ریاستنك تذکره‌سی

[صورت]

۱۶ کانون اول ۳۱۸ تاریخلی ودرت یوز اوتوز بر نومرولی تذکرهٔ سامیهٔ صدارتپناهیلری جوابیدر :

بورادن قوصوه ولایتی ایچون ارانلمش اولان اون‌اوچ نفر پولیس قومیسرینك نه قدری اسلامدن نه‌قدری خرستیاندن تعیین اولنه‌جغنه دائر اشعار وتبلیغ واقعده برقید کوروله‌مدیکندن وضبطیه نظارت جلیله‌سنجه خرستیاندن قومیسر تفریق وتعیینی مقرر اولوب اولمادیغی اکلاشیله‌مدیغی مثللو پولیس قومیسر ونفرلکی ایله محاسبه کتابتی، مال مدیری معاونلکی، صندوق امانتی کبی مناسب خدمتلره بوکونلرده تبعهٔ عیسویه‌نك بعضلرینك تعیینی حسن تأثیر حاصل ایده‌جکی حقنده روم ایلی ولایاتی مفتشی دولتلو حسین حلمی پاشا حضرتلرینه وقوع بولان اخطاره جواباً النان شفره‌لی تلغرافنامه‌ده سوء حالاری کورولمش مأمورلرك یرینه مناسبلرینك تعیینی وظیفه‌سی ولاته مودوع بولندیغی بیانیله بوبابده کندیلرینه تبلیغات ایفاسی لزومی کوسترلدیکندن بوراجه ومحلنجه پولیس مأمورلغیله سالف‌الذکر مأموریتلره خرستیانلردن‌ده مناسبلرینك تفریق وتعیینی موافق حال اوله‌جغی دوشونلمش وبوبابده‌کی مقررات معلومه‌نك طرف افخمیلرندن تأکید وتسریعی لزومی کوسترلمش ایدی. قارشیلق بولنمیه‌رق ضمیمهً تخصیصات اعطاسی بحثنه کلنجه روم ایلی ولایات شاهانه‌سنده موقع اجرایه قونلمقده اولان مقرراتدن طولایی

شمدى‌يه قدر يوز يكرمى بيك ليرايه قريب [١] بر مصرف اختيار اولنديغى ودردست انتخاب اولان مركز قائممقاملريله پولتيقه مديرلرى وسائره ايچون‌ده آيريجه ضميمةً معاش وتخصيصات ويريله‌جكى وآچيغه چيقاريله‌جق ضبطيه ضابطان وافراديله پوليسلرك تسويه اولنه‌جق استحقاقلرندن بشقه قسم اعظمنه دولتجه تقاعد معاشى اعطاسى ضرورى اولديغى وواردات عموميهٔ محليه‌دن همان يوز اللى بيك ليراسى امور نافعه‌يه تخصيص بيورلديغى حالده متماديًا قارشيلقسز تخصيصات منضمه ويرلمسى بالاخره كافهٔ تشبثات واصلاحاتى عقيم براقه‌جق بر مضايقه‌نك اوراجه دوامنه سببيت ويره‌جكندن وسايهٔ قدرتوايهٔ جناب پادشاهيده روم ايلى قطعه‌سنده بر چوق عساكر نصرتمأثر جناب شهريارى سطوت انداز مهابت ومخصصات سنويه‌لرينك منتظماً تسويه‌سى آيريجه بر ضرورت مطلقه حكمنده اولان بوقواى عسكريه ايله هردرلو حضور وامنيتك محافظه‌سى رهين سهولت ايكن [٢] تجربهٔ اساسيه ومحليه‌يه مستند اولميان اشعارات مجرده ايله اچيقدن بودجه‌يه مصارف تحميلنه دوام اولنمسى مقصد عالىٔ ولى نعمت اعظمى‌يه ومصلحته منافى كورولديكندن قوميسيونك متحداً بو نقطه‌ده ترددى طبيعى ومعمافيه بوبابده وديكر تذكرهٔ ساميهٔ داور اكرميلرنده مندرج تخطئه‌يه قارشى قوميسيونجه تفصيلات اعطاسى تصديعى بادى اوله‌جغى بديهيدر . هر حالده امر وفرمان حضرت من‌له‌الامركدر .

١٠ شوال ٣٢٠ و١٧ كانون اول ٣١٨

امضا : روم ايلى ولاياتى قوميسيونى رئيسى

فريد

تذكرهٔ معروضه

بلغار قوميته‌لرينك اجرا ايتدكلرى مظالمى روسيه سفيرندن سؤال ايتدكده اشبو قوميته‌لرك حركاتندن خبر ومعلوماتى اولمديغنى بيان ايتمكله بو جوابه استغراب ايلديكنه وقوميته‌لرك مظالم وتعدياتنى مبين باب عاليدن سفراى اجنبيه‌يه

---

[١] ١٢٠,٠٠٠ ليرايه قريب مصرف اختيار اولنمسى بونك مقدارى ٧٧,٠٠٠ ليرا زياده‌سنده بولنمشدر .

[٢] بونك عدم امكانى انفصالمدن صكره تسليم اولنمش اولمكله موجب اعتراض اولان

بر دفتر اعطاسی فائده‌دن خالی اولمیه‌جغنه دائر انکلتره سفیری بعض بیانات محرمانه‌ده بولنمش وخارجیه نظارتندن‌ده قومیته‌لرك حرکات ظالمانه وفسادکارانه‌لرندن بحث وشکایت ایدلدکجه موسیو زینوویف بونلرك منع تجاوزاتی ایچون حکومت سنیه‌جه تدابیر لازمه اتخاذ واجراسی لزومنی درمیان ایتمکده و بوایسه قومیته‌لرك تعدیاتی صراحةً تصدیق واعترافه دلالت ایلمکده اولمغله رفقاسی نزدنده بونلرك حرکاتندن عدم معلومات بیان ایتمسی حقیقةً غریب کورونديکی افاده‌اولنمشدر. بلغار قومیته‌لرینك حرکات تعدیکارانه‌لری حقنده اکرچه سفرای اجنبیه‌یه تبلیغات و سفارات سنیه‌یه تبیینات اجراسندن خالی قالنمامش ایسه‌ده روسیه سفیری ایلریده هیچ بروجهله ستر وانکاره محل بوله‌مامق اوزره حرکات فسادیه‌نك مفردات وتفصیلاتی حقنده انکلتره ایلچیسنه وسفرای سائره‌یه بر دفتر اعطاسی تصویب اولندیغی حالده بونك تنظیمیله نظارته ارسالنك ایجاب ایدنلره تبلیغی نظارت یازیور برده انکلتره ایلچیسی پولیس وژاندارمه میانده خرستیان استخدامی قراری موجب امنیت اولدیغنی روسیه ایلچیسنه بیان ایتمسنه مقابل موسیو زینوویف خرستیان پولیس وژاندارمه‌لر خدمت اصلیه‌لرینك غیری ایشلرده قوللانیله‌جقلری کندیسنجه مجزوم وبونلردن فائده حصولی غیر ملحوظ بولندیغنی سویلدیکی والمانیا سفیری مقررات اصلاحیه‌نك اثار فعلیه‌سی کورولور ایسه بر غائله ظهوری ملحوظ بولنمدیغنی بیان ایتدیکی جملهٔ اشعاردندر بوکا دائر نظارتك تذکره‌سی عرض وتقدیم قلندی . بیانه حاجت اولمدیغی اوزره مسائل عمومیهٔ پولتیقیه‌ده وهرمحلده سفرانك دولتلرندن تعلیمات قطعیه اخذ ایدنجه‌یه‌قدر برر صورتله بیان

ضمائم اوراده‌ده بیله قالمیوب مصرف توسیع ایدلمشدر. ولایات ثلثه‌نك ادارهٔ مالیه‌سی‌ده ادارهٔ مرکزیه نظارتندن چیقاریله‌رق دول معلومه وکیللرندن مرکب مختلط قومیسیونك تحت تفتیشنه الندی. بناءً علیه بوولایتلردولتجه قبول اولنان اصول مختاریت مالیه ایجابنجه واردات و مصارف مخصوصه‌لرینی تعیینده مستقل اولدیلر . ولایات مذکوره‌نك تشکیلات حالیه وحتی تشکلات مهمهٔ مستقبله‌لریچون فرید پاشانك صدارتنده رسمی نوطه‌لر دخی تعاطی اولنمش ایسه‌ده سیاست خارجیه‌مزه مخصوص کتابك [قرمزی کتاب] نشری متروك بولنمسندن وحسب المعزولیه وسائط رسمیه‌دن اخذ معلومات قابل اوله‌مامسندن طولایی بونوطه‌لرك اسباب موجبهٔ صحیحه‌سنه اطلاع حاصل ایده‌مدم . فقط بونلر بعض دولتلرك محررات سیاسیه‌سنی حاوی اولان کتب موقوته‌ده کورولدیکندن سلسلهٔ مسئله‌یه تعلق سببیله فرانسزجه صورتلری آتیده عیناً درج اولنمشدر .

افكار ايلرى دولتلرك نظريات مخمنه‌سنه وياخود احوال محليه‌نك استعداد والجا آتنه كوره اسانلرينى تشديد ويا تخفيف ايلرى احوال مرئيه ومرعيه‌دن اولغله روم ايلى ولاياتى مقررات اصلاحيه‌سى ايچون پاپيلان تعليمات حقنده روسيه واوستريا دولتلرى دولت عليه‌يه بركونه تبليغاتده بولنه‌جقلر ايسه انك وقوعنه ودول سائره‌نك نظرياتنده دولتين مشاراليهما اتحاد وياخود انلردن افتراق ايده‌جكلر ايسه صورت اشتراك ويا افتراقلرى ظاهر اولنجه‌يه‌قدر سفيرلرك سويلدكلرى شيلره بر ماهيت صحيحه وتامه عطف ايدلمسى مطالعهٔ قاصرانه‌مه كوره بى‌محل‌در. بلغار چته‌لرينك تعدياتى حقنده دفتر ويرلمسنه كلنجه بونك فائده‌سى مجهول ايسه‌ده شمدى‌يه‌قدر دوام ايدن تبليغاتمزى هيئت مجموعه‌ده تكرار ايتمش اولمق اوزره اعطاسنده محذوردە يوقدر . شوقدركه بوچته‌لرك ظهورى كونندن شمدى‌يه‌قدر ياپدقلرى تجاوزات وتعدياته دائر ولايتلردن نه‌قدر تلغراف كلمش ايسه بررصورتى سفراى دولت‌عليه‌يه اجراى تبليغات ضمننده نظارت خارجيه‌يه ويرلمشدر . يكيدن ويريله‌جكلر دخى اسكيلرك عينى اوله‌جغى بديهيدر . بونلر بالطبع فرانسزجه‌يه نقل اولنه‌جغى جهتله دوسيه‌لر تشكيل ايدن صورتلرينك تكرار استخراجى ترجمه ايچون لازم اولان زمانى تأخير ايليه‌جكندن نظارت مشاراليهايه ويرلمش اولان صورتلر هنوز ترجمه اولنمامش ايسه سريعاً ترجمه‌سيله عيناً تبليغى وياخود صور مذكوره‌يه امرار نظر ايديله‌رك هيئت مجموعه‌سندن تحصيل اولنه‌جق وقوف اوزرينه دها واسع وشمولى بر صورتده سفرايه تكراراً وسريعاً معلومات عموميه اعطا والحاصل پاپيلمسى لازم كلن شيئك همان ايفاسيله اوراق سابقه صورتلرينك تكرار استنساخنه ودفتر تنظيمنه تعليقاً وقت كچيرلمه‌مسى دها مناسب اولور نظارتك اشعارى وجهله انكلتره سفيرينه وسفراى سائره‌يه بر دفتر اعطاسى نزد حكمتوفد عاليده تصويب بيوريلور ايسه اولوجهله اجراى ايجابى وشايد محتاج ايضاح شيلر كورولور ايسه داخليه نظارتندن معلومات استحصالى نظارت خارجيه‌يه حواله وتوصيه اولنمق اوزره عرض واستيذان كيفيت كيفيت اولنور افندم .

١٠ شوال ٣٢٠ و٢٧ كانون اول ٣١٨

امضا : صدر اعظم

سعيد

استعفا وانفصالمك مبدأ ظاهریسی

تذکرهٔ خصوصیه

ذات سامیٔ صدارتپناهیلرینك بواقشام ساعت اون ایکیده مابین همایون جناب ملوکانه‌یه عزیمت بیورملری شرفصدور بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ جناب خلافتپناهی ایجاب عالیسندن اولمغله اولبابده امر وفرمان حضرت ولی الامر کدر .

۱۰ شوال ۳۲۰ و ۲۷ کانون اول ۳۱۸

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری

تحسین

تذکرهٔ خصوصیهٔ معروضه

دون کیجه‌دن بری سیاتیقك اوجاغندن مضطرب اولدیغم حالده روم ایلی‌یه متعلق تلغرافلرله امثالی اوراق مستعجله‌نك توالیٔ ورودی جهتیله بونلره عائد معاملاتی یتاقده ایفایه مجبوریت کله‌رك بوده تشدید تعب واضطراب ایتمش ایسه‌ده مطلقا بو اقشام کلنمسی اراده بیورلدیغی حالده انفاذ منطوق منیفنه ابتدار ایدلمك اوزره استیذان اولنور افندم .

۱۰ شوال ۳۲۰ و ۲۷ کانون اول ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

تلغرافنامه

حضور سامیٔ صدارتپناهی‌یه

استراحت فخیمانه‌لری ملتزم عالی اولدیغندن بو اقشام ساعت برده طرف اشرف حضرت پادشاهیدن عاجزلری نزد سامیٔ صدارتپناهیلرینه اعزام بیوریله‌جغمك برمنطوق امر وفرمان حضرت پادشاهی اشعارینه مبادرت قلنمغله اولبابده امر وفرمان حضرت من‌له الامر کدر .

۲۷ کانون اول ۳۱۸ جمعه

امضا : قرنای حضرت شهریاریدن

محمد عارف

تلغرافنده بیان ایتدیکی اوزره قرنادن عارف بك جمعه کونینك کیجه‌سی کله‌رك طرف پادشاهیدن مواد کثیره حقنده اجرای تبلیغات ایلمشدر. مواد مذکوره‌دن بر طاقمنك خلاصه‌سی وجه آتی اوزره‌در :

اوستریا سفیری بوکون (جمعه) سلاملقدن صوکره حضوره چیقدی . روم ایلی اصلاحاتنك سرعتله اجراسنی اخطار ایتمش. شوکتمآب افندمز بیوریيورلرکه: « اصلاحاتك برهفته ایچنده اکمال اولنه‌جغنی سفیره سویلدم . صدر اعظم برهفته‌یه قدر بو اصلاحاتی هیچ بر نقصان براقیوب موقع اجرایه قویملیدر وبیتیرملیدر . چونکه بو مدتده اصلاحات اجرا اولنه‌ماز ایسه سفرا باب عالی‌یه برنوطه ویره‌جکلردر . انك ایچون بن‌ده بر هفته ایچنده یاپیله‌جغنه سوز ویردم . مقام سلطنتدن اجراسنه سوز ویریلن بر شی تأخیر قبول ایده‌مز . کندیسی بونی برهفته ایچنده یاپملیدر . بو اقشام کندیسنی ایسته‌یشم بونی سویلمك ایچون ایدی . کلدیکندن سفیرك سوزلرینی ضبط ایتدیردم . » ایشته ضبط بو ایمش . دیه عارف بك بر کاغد ارائه و مطالعه‌دن صوکره کندیسنه تودیعاً اعاده‌سی اراده بیورلدیغنی افاده ایلدی . ورقهٔ مذکوره ترجمان دیوان همایون ابراهیم پاشا طرفندن مصدق وممضی ایدی . عارف بك افاداتنه دوام ایدرك دیدی‌که : شوکتمآب افندمز بونی‌ده اراده بیوریيورلرکه : « کچنکی قونورسیوندن النان پاره‌نك برملیون اوچ یوز بیك لیراسنی تجهیزات عسکریه صندوقنه ویردیرمشیدم . کندیسی روم ایلی‌یه کوندرلمسی لازم اولان اقچه‌یی اندن تسویه ایتمك ایسته‌مشدی. بواوله‌ماز ، دیمشدم . شمدی‌ده روم ایلی ولایتلرینك ایستدیکی پاره‌یی بشقه ولایتلردن کتیرتمکه قرار ویرمش . حالبوکه بوده اوله‌ماز . اول واخر سویلدیکم کبی روم ایلیده‌کی ژاندارمه ، عسکر ، مأمورلر معاشلری آیدن آیه محللری اموالندن ویرلملی وفضله‌سی تعیینات عسکریه متعهدلرینه ویرلمك ایچون بورایه کتیردلمکدر . برده روم ایلی ژاندارمه‌لرینك البسه‌سی یوقدر . بونك ایچون لازم اولان پاره‌یی‌ده تدارك ایدوب باب سرعسکری‌یه شو بر ، ایکی کون ایچنده ویرملیدر . »

جواباً دیدم که اوستریا سفیری مکثاردر . یعنی چوق سوز سویلر . حتی بر قاچ کله ایله سویلنه‌جك شی ایچون بر قاچ صحیفه طولدیره‌جق قدر افاداتده بولنور . حالبوکه شو کوسترديکمز ضبط پك مختصر . بو مسئله حقنده تبلیغاتی بوندنمی عبارت ایمش ؟ بونك اوزرینه عارف بك دیدی‌که :

سویلدیکی سوزلر پك چوق ایدی . حتی ترجمان بکك قلمه آلدیغی ضبط برقاچ صحیفه اولمش ایدی . شوکتمأب افندمز غایت مختصر اولهیی اراده بیوردیلر . ترجمان بکله برلکده چالیشدق . نهایت بودرجه به ایندیردك . جواباً دیدم که « خلاصهٔ اراده کافهٔ اصلاحاتك برهفته ده اکمالی ماده سی اولیور ، اویله می » ؟ جواباً «اوت ارادهٔ سنیه اویله در وقطعی ومؤکددر» . دیدی. بن ده دیدم که « روم ایلیده مضایقه پك زیاده در. پنجشنبه کونه قدر پاره کوندرلمز ایسه متعهدلر تعیناتی کسه جکلر . محلی اموالندن تأدیه یه امکان یوقدر . اوحالده عسکر آچ قاله جقدر . مسئولیتی مرکزه عائددر ، دیه درت کوندن بریدر ، حسن فهمی پاشا برقاچ ساعتده بر تلغراف کوندرییور . مفتش حسین حلمی پاشاده قوصوه ولایتنده کی عسکرك تعیناتی متعهدلر کسه جکلرینی وایستنیلن پاره یتیشدیرلمز ایسه شوصرده بیوك برفنالق وقوعی ، انك ده سوء تأثیراتی محقق اولدیغنی متوالیاً یازییور. شمدی ادرنه والیسندن کلن تلغرافلرده دخی آجلقدن عسکرسلاح براقه جغی کوستریلییور. مالیه ناظری ایسه خزینه ده برپاره اولمدیغی کبی سائر ولایتلردن ده پاره کتیردلمسی امکانی بولنمدیغنی ، درحال خارجدن استقراض ایتمك دخی ممکن اولمدیغنی بیان ایدییور . تبلیغکزه نظراً شوکتمأب افندمزده تجهیزات عسکریه صندوقنده موجود مبالغ که احتیاجات مستعجله یه تخصیص اولنمق اوزره یابیلان تحویل دین معامله سندن حاصل اولمش ایدی. انك تعویضاً بیله صرفنه حتی سائر ولایتلردن ده اقچه جلبنه مساعد بولنمیورلر. اوحالده عسکر خزینهٔ غیبدنمی کچینه جك ؟ بوحالدن موقع عجزه دوشورمك ایچون ایسه بونده دولتك نه فائده سی وار ؟ بشقه مقصده مبتنی ایسه انی ده آکلایه میورم . هله سز کیدیکزده چاره سنی دوشونور عرض ایدرز ، دیدم .

عارف بك عودت ایتدکدن صوکره صورتی زیرده مندرج استعفانامه یی یازوب جمعه ایرتسی ساعت درتده باش کتابته ایصال ایلدم .

۱۱ شوال ۳۲۰ و ۱۰/۲۸ کانون اول ۱۹۰۲ ـ ۳۱۸

استعفانامه یی حاوی اولان تذکرهٔ رسمیهٔ معروضه

روم ایلی ولایاتنك امور اداریسنجه تبلیغ دولی قارشیسنده بولنیله جق اولور

ایسه بوماده ولایات مذکوره مأمورین اداره وعدلیه‌سی ایله عساکر شاهانه وپولیس وژاندارمه معاشلرینك منتظماً تأدیاتی تأمین اولنه‌مامسندن نشأت ایده‌جکی وصور تأمینیه‌نك استحضار ایدلمه‌سی ذات شوکتسمات حضرت پادشاهی‌یه نقصان عبودیت ومحبته حمل بیوریله‌جغی جهتله اکا کوره حرکت اولنمسی کچن صالی کونی حضور همایون ملوکانه‌ده عز مثوله مظهر اولدیغمده اراده بیورلمشدی . ولی نعمت بیمنتمز ذات‌شوکتسمات افندمز حضرتلرینه حب تام وصدق مالا کلام ایله ممزوج برصفت عبودیتکاری‌یی التزام ایلدیکم دعوای مجرده‌یه مبتنی دکل آثار فعلیه ایله مثبت وبومنهج قویم خارجنده حرکت دائرهٔ تصوردن بعیددر . حالبوکه دولتلرك اویله برتبلیغی واقع اولور ایسه بوماده اسباب سائره‌یه دکل آنجق نقصان عبودیته معطوف اوله‌جغی تبیینات عالیه‌دن ظاهر اولدیغندن وسلامت دولت ایستیلیور ایسه ولایات مذکوره‌یه عائد معاشات ملکیه وعسکریه‌نك واردات محلیه ایله تأمین اولنمسی لازم کله‌جکی دخی جملهٔ ارادات سنیه‌دن بولندیغندن تصدیعی تجویز ایتمز ایسه‌مده مصلحتك اهمیت کلیه‌سیله برابر ذات مورانه‌مه‌ده براهمیت فوق العاده ایله تعلقی اولدیغی ایچون بعض تنبیهاته مجبوریت حاصل اولدی واول باول اویله برتبلیغ دولی واقع اولوب اولمیه‌جغی حقنده کی مطالعات کمترانه‌مك عرض وبیانی لازم کلدی . روسیه دولتی مسئلهٔ شرقیه‌یی مرامی وجهله حل ایتدیرمکه یاخود او صفحه‌ده بر خطوهٔ واسطه آتمغه ظن عاجزانه‌مه کوره هنوز حاضر دکلدر واقصای شرقده یاپه‌جق ایشلری بولنمغله انلری بیتیرمه‌دن بری طرفه عطف نظر ایتمك منافعنه مغایردر. اوستریانك موقعی، زیر اداره‌سنده مختلف عنصرلر بولنمسی، عناصر غالبه‌دن بری‌ده اسلاولر اولمسی ودیکر بعض اسباب پولتیقه کندیسنی آتی ایچون بعض تصوراته سوق ایده‌بیلیر . فقط دولت مشارالیها حالاً واستقبالاً هر نه تصورده بولنسه انی حصوله کتیرمك روسیه ایله اتحاد ایلمسنه محتاجدر . اتحادك آثار ونتایجی نه اوله‌بیله‌جکنه کوز کزدیریلنجه ایکی دولتلك روم ایلی قطعه‌سی اوزرنده بزجه مخاطره‌لی برشی‌که او قطعه‌نك تقسیمیدر. انی قرارلاشدیرملری ظن عاجزانه‌مه کوره حالاً قابل دکلدر. بوراسی بویله اولدیغی کبی ولایات مذکوره‌یه مختاریت کامله ویردیرمك بو دولتلر طرفندن آتیاً کندیلری ایچون تمنی ومحافظه ایدیله‌بیله‌جك توسعاتك طریق حصولنی قپامق وبالعکس بالقانلرك جنوب شمالیسنده بالقان حکومات صغیره‌سنك اتساعنه خدمت

ایتمك اولور. بو حال اسلاویزم حسیاتنی محافظه‌یه ولکن شرائط اجتماعیه‌جه وطریق ادارهٔ‌حکومتجه غرب دولتلرینك قواعد اداره‌سنه امتثاله مائل برحکومت واسعه وجوده کتیرمکه‌دخی سبب ویرر. اوستریادن قطع نظرله روسیه حکومتنك شو ایکنجی صورتی اختیارایتمه‌ی‌ایچون حکومت مذکوره‌یی احتیاجات سیاسیه‌سنی ادراکدن غافل عد ایتمك اقتضا ایدرکه بویله بر فرضیه البته خاطره کله‌مز. اعتقاد عاجزانه‌مه کوره دولتین مشار الیهمانك بالقانلر موازنه‌سنه عائد پولتیقه‌لری شو اساسلره مبنیدر.

بو ماده‌نك دیکر بر شکلده دخی تحقیقته کلنجه روسیه واوستریا دولتلری کندی بینلرنده موافقت افکار حاصل ایتمدکجه بالقانلرده نه بر تبدل ایقاع نه‌ده استاتوقو خارجنده برشکل اداره احداث ایده‌بیلیرلر. بالقان شبه جزیره‌سنجه بین‌الدولتین قرارلاشان ۱۸۹۷ اتفاقنك علت عقدی بودر. شو اتفاق حکمدارلرك حسیات ذاتیه‌لرندن یاخود اداره ایتدکلری اقوامك تمنیاتندن منبعث اولمیوب بالعکس طبیعت حالدن استنتاج اولنان احکام ایله وجوده کلدیکی ایچون بوکا بر قانون‌طبیعی ماهیتی‌ویرلسه دکری واردر. لکن بومرتبه متین ورصین اولان اتفاقی تهلکه‌یه اوغرادمجق بعض احوال دخی اولمغله مسئله‌نك مشکل جهتلری او احوال اوزرنده دوام ایدییور. بالقان‌حکومات صغیره‌سی جمعیت بشریه‌نك صورت اجتماعیه‌ده اظهار اثارندن بشقه برشی دیمك اولمیان برسائقه ایله توسعه مائل بولندقلرندن بونلره علی الخصوص سربهوا اولان بلغارلره سوزله مرام اکلاتمق قابل اولهماز ایسه روسیه دولتنك انلر علیهنه یا سلاحه مراجعت ایتمسی یاخود چاره‌سز روم ایلی قطعه‌سنی اقتسام ایچون اوستریا ایله اتفاق ایتمسی لازم‌کله‌جکدر. قریم محاربه‌سنده دول خرستیانیه‌نك دولت اسلامیه لهنه فعلاً معاونت ایتدکلری کورولدیسه‌ده او وقتدن بری اوروپانك پولتیقه‌سی کیجه ایله کوندز قدر فرق واوروپا افکار عامه‌سی حقمزده صحائف حسیات ودادکارانه‌یی شق ایتمش اولدیغندن بوکون روسیه دکل هانکی بر دولت خرستیانیه بزه مظاهر اولسه دیکرلری اودولته معارض اوله‌جغی وروسیه‌نك ایسه اورتودوقس اهالی‌یه قارشی دولت علیه منافعنه فعلاً حرکت ایتمسی حسیات مذهبیه‌سنه طوقونه‌جغی جای بحث دکلدر.

دولت مشارالیهانك حسیات سیاسیه‌سنه کلنجه کندیسی شرقده‌کی ارتودوقس

اقوامنه هر زمان دست حمايتنى اوزاتمش وبونك ايچون زمانمزده فداكارلغك درجهٔ غايتنه كيتمش ايدى. بلغارلر تشكلات سياسيه‌لرى وجودپذير اولمغله برابر روسيه‌يه قارشى طريق منتدارى خلافنه حركت ايتمش اولدقلرندن روسيه دولتى بوندن متأثر اولسه وبلغارلرك كنديسنه ابدياً متشكر قاله‌جقلرنده شبهه‌سى بولونسه بيله اخذ انتقام كى برفكر غير مشروعى سبب مشروع حكمنده كوسترمك دولت قاعده‌سنه وعصرلرجه تعقيب ايتمش اولديغى بر وظيفه‌يى تغيير ايتمك‌ده روسيه دولتنك منافعنه موافق اوله‌ماز . على الخصوص بوكون روسيه‌ده برفرقهٔ نافذه بولنوب بلغارلرك لهنده حركت ايتمكده‌در . شو تفاصيلك اجمالى روسيه دولتى بالقانلرده بر تبدل اساسى وجوده كتيرمكى بويله بر تغير ايچون حال وزمانده مساعدهٔ تامه كورونجه‌يه‌قدر منفعتنه موافق كورميه‌جك وزمان مساعد حلولنه‌قدر ايسه بلغارلرى ، صربلرى وقره‌طاغليلرى صحابتدن كرى قالميه‌جقدر . بوده يوقاريده بيان اولنان فرقهٔ نافذه‌نك وجودى سببيله مجبورى وقولنى اسماع وتصميمنى ايقاع ايتمه‌نك اسبابنى تحرى ايدن واكا مالك اولان بر دولتك منافع حاليه ومستقبله‌سنى التزام ايلمسى نقطهٔ نظرنجه‌ده طبيعيدر . بو حالده ووم ايلى ولايانى ايچون ياپيلان تعليماتى روسيه دولتى شايد حال حاضره كافى عد ايتمز ايسه وانك احكامندن فضله شيلر ايستر ايسه بونك سببى اورتودوقس خرستيانلرك تسكين افكارى غرضنه واوده شرح اولنان اسبابه مبنى اوله‌جق واوسترياده‌خى روسيه پولتيقه‌سنه اقتفا ايتمكدن آيرلميه‌جقدر . بودولتلر بويله برطلبده بولنه‌جق اولورلر ايسه اكا نه درجه‌يه قدر موافقت اونه بيله‌جكى وقابل موافقت اولميانلردن قورتولمق ايچون نه ياپيلمق لازم كله‌جكى بعد وقوع التبليغ دولتجه دوشونيله‌بيلير . اما او يولده برتشبثى وقوعدن مقدم منعه نه امكان مادى نه‌ده امكان زمانى واردر . حال بويله ايكن دولت عليه برتبليغ دولى حضورنده بولنه‌جق اولور ايسه بوماده اسباب مانعه‌سنك استحصال اونه‌مديغنه واوده نقصان محبت وعبوديته عطف بيوريله‌جغنى ذهن عاجزانه‌مى بالطبع تخديش ايتمشدر . تدابير مانعه ، بعض افكاره كوره روم ايلى ولايانده بولنان عساكر شاهانه ايله ژاندارمه ، پوليس ، مأمورين وحكام معاشلرينك منتظماً تأدياتى تأمينندن عبارت اولوب بو ياپيله‌جق اولور ايسه اول بهارده رؤيتى ملحوظ اولان صفحات حادثاتك جمله‌سى قپانه‌جقدر . بونك حسن نيتله سويلنمش اولديغنه شبهه اولنماز .

لکن بالقان شبه جزیره‌سنه متعلق شکایات حاضره واو شکایاتك مبتنی اولدیغی اغراض وامال سیاسیه یالکز معاشلری ویرمکله برطرف اوله‌جغی حقنده فکر قاصرانه‌م مترددر . واقعا منتظماً معاش ویرمك هرصنفك منتظماً ووظیفه شناسانه ایفای مأموریت ایتمسنه سبب اولور ووظیفه‌شناسانه حرکتدن البته تبعه دخی استفاده ایلر . انجق قونت لامسدورفك بلغراد وصوفیه‌دن کچه‌رك ویانه‌یه سیاحتی اوزرینه روسیه‌نك رسمی غزته‌سنده کورولن تبلیغك مضامین دقیقه‌سی وروسیه‌ده مطبوعاتك حریت تامه‌سی اولدیغی بناءً علیه بونلرك نشریاتی یا حکومتك ویا فرقهٔ نافذه‌نك افکارینی مصور اولدیغی حالده پترسبورغ غزته‌لرینك مهملرنده بالقانلرده‌کی اسلاو اهالینك استحصال ترقیاتی ایچون روسیه حکومتنك وظیفهٔ تاریخیه‌سنه مراجعت ایتمسی لزومندن بحث اولنمسی ، اوسترپا باش وکیلی قونت غلوخوفسکینك کچن تموز ایچنده باب‌عالی‌یه قرائت اولنان تحریرات مفصلهٔ محرمانه‌سنك برفقره‌سنده روم‌ایلی ولایاتی اهالیسنی کندی اطرافنده بولنان ومکاتب وطرق ومعابرله مملکتك حصول رفاه وسعادت حالنه متعلق الك اساسلی وسائطه مالك بولنان اقوام سائره‌یه نسبتله من‌کل‌الوجوه حال تدنیده بولندقلرندن اهالیٔ مرقومه احتیاجاتنك مادی ومعنوی ، ملی واقتضادی ترقیاتیله متناسب اوله‌جق برصورت معقوله‌ده تسویه‌سی منافع سلطنت سنیه نقطهٔ نظرنجه حائز اهمیت بولندیغی اخطار ایدلمسی ، اوسترپا سفیرینك حضور همایون ملوکانه‌ده واقع اولان افاداتنی حاوی اولوب دون کیجه طرف عاجزانه‌مه ارسال بیوریلان ضبطك ظاهر حالده الفاظی محدود ایسه‌ده معانیسی‌وعلی‌الخصوص خرستیان اهالینك هم‌جوارلری اولان دیکر مملکتلر خرستیانلری درجه‌سنده نائل مسعودیت اوللری لزومنی کوسترر برزمینده‌کی فقرهٔ ثانیه‌سی ، ایتالیا خارجیه ناظرینك اصلاحاته دائر طرف دولت علیه‌دن یاپیلان تعلیماتده واجب الاکمال بعض نواقصك موجودیتنی کتم ایلیه‌جکنه واز جمله ، اردات ولایاتدن بیوك بر قسمنك امور وتأسیسات نافعه کبی احتیاجات محلیه‌یه صرف وتخصیصی ، بوندن ماعدا ولایات مذکوره‌ده استخدام اولنه‌جق مأمورین خرستیانیه‌نك مقداری اهالیٔ خرستیانیه ایله بحقٍ متناسب اولمسی لازم کله‌جکی حقنده سلطنت سنیه سفیرینه وقوع بولان افاداتی ، بلغار غزته‌لرینك کل یوم نشر ایتدکاری افکار واملك درجاتی وامثالی احوال ، اهالیٔ خرستیانیه‌نك احتیاجاتنی نظر ملاحظه‌یه المغه روسیه

واوسترياى دولتلرينى مجبور ايدن شيلر منتظماً معاشاتى تأديه ايتمكلكمزله توقف ايده‌ميه‌جكنى ارائه ايتمكدن خالى دكلدر. مع‌مافيه معاشاتك تأمينى بومشكله مقاومتك تدبير منفردى اولمق اعتباريله دخى معاشات مزبوره‌نك ـ نزدعاليده مطلوب اولديغى اوزره ـ واردات محليه‌دن تأديه‌سنى تأمين ايتمك اقتدار مالئ محلى وامكان مادى ايله قابل اوله‌بيلير . ولايات مذكوره‌ده معاشات ايله مصارف مبرمه‌نك تأديه‌سى حقنده‌كى فكرلرك اصحابى شمدى‌يه‌قدر جريان ايدن مباحثدن اكلاشلديغنه كوره ايكى‌يه منقسمدر . بر قسمى واردات ولايات معاشات ملكيه وعسكريه ومعينات جنوديه اثمانى ايفايه كافيدر . بوكا مانع اولان سوء استعمالاتدر . سوء استعمالات منع وحوالات رفع اولنديغى كبى بونلر ويريلير . بوصورتك ياپيلمامسى، ممكن اولان برشيئى ياپمامقدر، ديورلر . بونلر هيئت وكلا خارجنده اولوب [١] رأيلرى دلائل حسابيه‌يه مستنددكلدر. ديكرى هيئت وكلانك افكارى اولوب بوايسه تكرار بتكرار جريان ايدن تدقيقات عميقهٔ حسابيه دلالتيله فكر اولك نفس‌الامره عدم موافقتنده متحددر . برنجى فكرى التزام ايدنلر حقيقةً بونك امكانسزلغى بحثنده متوالى‌التمهيد اولان بونجه دلائلى نظرهٔ تدقيقدن كچيرمكه صالح كورميورلر ايسه بوصورت ، فكر قاصرانه‌مه كوره ذات شوكتسمات حضرت پادشاهينك منافع دولتى مشتمل اولان منافع معززهٔ همايونلرينه موافق دكلدر . بويله اولميوبده انلرده واردات محليه، معاشات عسكريه وملكيه‌يى تأديه ومعينات اثمانى تسويه‌يه كفايت ايتمديكنه قانع اولوب فقط مقصد ياپيلمسى ممكن اولان برشى ياپيلميور ، سوزلرينك ضمننده نزد عاليده اقرار عجز ايتمكه بو عاجزى مجبور ايتمك ايسه هر شيده وعلى الخصوص برچوق اسبابدن طولايى امور ماليه‌يى اصلاحده حقيقةً عجزمى معترف بولنديغمدن اويله بر تكليف زائددر . بو تشريحات ظنون مجرده‌دن نشأت ايتميوب بر طاقم مواد اوزرينه مؤسسدر .

اولا : اصلاح ادارهٔ ماليه ايچون اول باول ياپيله‌جق تدبير بحثنده برنجى دفعه باش وكالت مأموريتنده بولنديغم اثناده‌كه طقسان التى سنه‌سنه مصادفدر.

---

[١] ماليه‌يه دائر معروضاتمى مؤاخذه ايدن مابينده تشكل ايدن قوميسيون ايدى . بو قوميسيونه وكلادن يالكز ذهنى پاشا داخل اولوب ديكر اعضاسندن برى باش كاتب برى‌ده كاتب ثانى احمد عزت بك ايمش .

اوسنه ایچون یاپیلان بودجه‌یه وانك متممانندن اولان تنسیق معاشات قرارنامه‌سنه رجوع ایتمك لازم کله‌جکنی حضور عالیه عرض ایتمشدم . بو بودجه مجلس مبعوثانك یاپدیغی موازنه اولدیغندن اندن بحث اولنماسی بالواسطه اراده بیورلدی. حالبوکه موازنهٔ مذکوره بروجه محرر دفعهٔ اولی وکالت عاجزانه‌م اثناسنده تنظیم ایدلمش اولوب مجلس مبعوثانك اثری عد اولنمسی خلاف حقیقت بر اخباره مبنی اولمق لازم کلیر.

ثانیاً : امور مالیه‌یی مشکل برحاله بولدیغمی وایراد ومصرف بیننده بیوك بر اچیق بولندیغنی وقت، وقت ایضاحات متنوعه ایله عرض ایلمشدم . مجلس وکلانك مضابطه مکرره‌سیله دخی بو صورت مصدقدر. لکن معترضلر بونلری تسلیم ایتمك ایستمدکلری اناریله ثابت اولویور .

ثالثاً : روم ایلی ولایاتی اموانك درت یوز التمش ایکی بیك درت یوز اوتوز اوچ لیراسی وقتیله دمیر یوللر تأمیناتیله استقراضاته تخصیص اولنمش اولدیغی ومشکلاتك بر قسم عظیمی بوندن نشأت ایتمکده بولندیغی دخی اخطار اولنمشدی. کرچه درت یوز التمش ایکی بیك کسور لیرا لفظاً وقلماً وجیز اولدیغی کبی بر دولت ایچون جزؤی بر شی عد اولنمق لازم کلیر ایسه‌ده کافهٔ وارداتی ایکی ملیون بش یوز سکسان یدی بیك لیرادن عبارت اولان وانك‌ده درت یوز اون اوچ بیك کسور لیراسنی سنه‌سی ایچنده تحصیل ایده‌میان التی ولایتدن بش یوز بیك‌لیرایه قریب مبالغی اوقات معینه‌ده دیون عمومیه اداره‌سنه ویرمك بوولایتلرك ادارهٔ مالیه‌سنی زیر وزبر ایده‌جك بر شی اولدیغی بدیهی ایکن ولایات مذکوره‌ده مأمورین، عسکر وژاندارمه معاشلریله ارزاق عسکریه اثمانینك تأمینه مانع اولمغه اسباب سائره‌دن قطع نظر یالکز بوماده کافی اولدیغی معترضلرجه نظر دقته النمدیغی کذا اثاری دلالتیله معلومدر.

رابعاً : وارداتك اوقات تحصیلیه‌سی صرفیاتك اوقات تأدیه‌سیله متناسب اولمادیغنه دفعاتله جلب انظار اولنمدی . وفی المثل سنوی یوز یکرمی لیرا ایرادی اولان واو ایرادی منتظماً دکل متفرقاً ومصارفك اوقات تأدیه‌سیله غیر متساویاً تحصیل ایدن بر شخصك مصرفی هر آی اون لیرا اولسه بونك سنویسی یوز یکرمی لیرا ایده‌جکندن واقعا مصرفیله ایرادی موازن عد اولنور . لکن مصرفك اوقات تأدیه‌سی وارداتنك اوقات تحصیلیله مساوی اولمادیغی ایچون هر آی نهایتنده ینه موقةً

بر آچیغی بولنه‌جغندن مشکلات ایچنده قالیر . کوچك مقیاسده اولان بومثال بویوتیلوبده بر دولتك امور مالیه‌سنه تطبیق اولندیغی حالده وانك موازنه‌سنده‌ده هم کلیتلی آچیق همده واردات موجوده ایله تحصیلات آره‌سنده اسباب فوق‌العاده ایجابنجه فرق کلی بولندیغی تقدیرده مشکلاتك نه درجه‌یه واره‌جغی بالسهوله تفهم اولنور. موازنه‌لرده دائمی آچیقلری قپاتمق تدابیر کلیه‌یه محتاج وثروت عمومیه‌نك درجهٔ مساعده‌سنه تابع اولدیغی کبی موقت آچیقلر امور مالیه ومسائل اقتصادیه ایله توغل ایدنلرجه مهم بر مسئله‌در . اکثر دولتلر تحصیلات وتأدیات آره‌سنده موقةً کورونن فرق خزینه تحویلیله اوده‌یورلر . خزینه تحویلی چیقاره‌بیلمك ایسه اعتبار مالی‌یه موقوف اولدیغندن بزجه بونك امکان مالیه‌سی اولدیغی بحثه محتاج دکلدر .

ایشته آره‌لق استقراضلر عقدینه مجبوریت حاصل اولمسی بوندن نشأت ایتدیکی کبی نه دائمی نه‌ده موقت آچیغی قپاتمه‌نك اسبابی مستحضر بولنمغله روم ایلی ولایاتنده واردات ومصارف کمیت وکیفیتجه معکوساً متناسب اولدیغندن ولایتلر برقاچ سنه‌در وقت، وقت خزینه‌دن طلب معاونته محتاج اولیورلر. شویله‌که ولایتلرده اکثر اشخاص تکالیف امیریه‌لرینی تأدیه‌ده متمرد بولنمش وسلانیك ومناستر ولایتلرنده وقایع معلومه‌دن طولایی واردات موقةً اولسون تناقص ایتمشدر. دیکر طرفدن کرید فرقه‌سی اوجه روم ایلی‌یه نقل اولندیغی کبی حادثات اخیره سببیله قوهٔ موجوده‌یه دها بر خیلی قوت علاوه اولنمش وزمان استبداللری کلن افراد دخی ترخیص اولنمامشدر. بناءً علیه معاشات ومعینات عسکریه آرتمشدر . مع مافیه بویله شیلرده قیود اقلام وشواهد ارقامدن اقوی سند اولهمیه‌جغندن مالیه نظارت جلیله‌سنك ۷ شوال ۳۲۰ تاریخلی تذکره‌سیله اکا ملفوف وزیری مالیه ناظری دولتلو پاشا حضرتلریله مالیه مستشاری ومحاسبه‌جیلری افندیلر حضراتی طرفلرندن مصدق دفتر شو مطالعاتك عین حقیقت اولدیغی مصدق وروم ایلی ولایاتی مفتشی دولتلو حسین حلمی پاشا حضرتلرینك ۱ کانون اول ۳۱۸ تاریخیله مورخ اولوب مجلس وکلاده مطالعه وبا مضبطه عرض عتبهٔ سنیه قلنان تلغرافی یانیه‌دن ماعدا ولایتلر تحصیلاتی سائر مصارف شویله طورسون یالکز معینات اثمانك تسویه‌سنه کافی اولمدیغی مخطردر. حال بویله ایکن ولایات مذکوره وارداتندن مأمورین وژاندارمه وعسکر

معاشلرینك تأدیه‌سی وتحصیلاتدن فضله قاله‌جق مبالغ‌ده معینات عسکریه ایچون متعهدلره ویرلمك اوزره بانق وساطتیله خزینه‌یه جلبی امکان ولزومی بعض طرفلردن عتبهٔ سنیه‌یه عرض واخطار اولندیغی ظن اولنور . چونکه اولبابده بالدفعات ارادات سنیهٔ ملوکانه صادر اولمش ودون کیجه بالواسطه تلقی اولنان امر وفرمان همایون جناب پادشاهی دخی بشقه ولایتلردن استعانه اولنمیوب واردات محلیه ایله روم ایلی ولایتلری مخصصات عسکریه وملکیه‌سنك تأمین تسویه‌سی مرکزنده بولنمشدر . بوندن ایکی کون اولکی یعنی چهارشنبه کونی مجلس وکلاده جریان ایدن مذاکراتك نتیجه‌سنده ایسه سنین سابقه‌یه عائد دیون ایله دیون عمومیه اداره‌سنه مودوع دمیر یوللر تأمین تمتع اچه‌لری وبعض استقراضات تخصیصاتی وسائر مصارف متنوعه واردات محلیه‌دن ویرلمك اوزره ولایات مذکوره‌ده کی مواقع عسکریه معیناتی اثمانه مقابل شهری آلتمش درت بیك بش یوز سکز لیرایه، معاشات عسکریه ایچون کذلك شهری اللی سکز بیك یدی یوز آلتمش لیرایه ، ملکیه وعدلیه وسائر شعبات اداریه والحاصل عموم مأمورین وحکامه برآیلق ویرلمك اوزره قرق یدی بیك لیرایه احتیاج کورولمش وکانون اول معاشیله برابر سنه ختامنه قدر اوچ آیلق ویرلسه الده یارم ملیون لیرایه قریب برسرمایه بولنمق لازم کلدیکی حالده آناطولی ولایاتندن اچه جلبی ممکن اولمدیغی مبحثنده مالیه ناظری حضرتلرینك ویردیکی ایضاحات تحریریه وشفاهیه وبونك نفس‌الامره مطابقتی کوسترن دلائل ماضیه وحالیه بالخاصه ذهن عاجزانه‌می تحدیش ایلمشدر . بوحالار نظرکاه دقته آلندیغی کبی روم ایلی ولایاتنك احوال مالیه‌سی احوال سیاسیه‌سندن زیاده آغیر اولدیغی وامر وفرمان همایون ملوکانه‌نك تنفیذی مترتب عهدهٔ مأموریت ایکن بو وظیفه‌یی ایفایه عدم موفقیت اسباب غیر اختیاریه‌یه مبتنی بولندیغی ظاهر اولور . کچنده دخی برعریضه‌مده بیان اولندیغی وجهله بویله شیلرده بیان حقیقتدن تعامی موافق استقامت اوله‌میوب اصل وجیههٔ صداقت وسریر اعلای حضرت خلافتپناهی‌یه محبت وعبودیت بالعکس حقیقت‌حالی بیانده‌در. اوحقیقت ایسه ولایات مذکوره امورمالیه‌سنجه موضوع بحث اولان صورت تأمینیه‌یی ایفایه ویوقاریده بیان اولنان اسباب سیاسیه ایجابنجه لدی‌الحاجه دولتلرك افکارینی اقناعه کندمده قدرت کورمدیکمدر . احوال ذاتیهٔ عاجزانه‌مه کلنجه اولجه‌ده خاکپای عالی‌یه عرض اولندیغی وجهله قسماً قدیم وقسماً حادث اولان

معاذیر وجودیه اشتغالاته مانع وتدقیقات اطبا دخی بوصورتی مؤیددر . ضعف معده جهتیله بدلمایتحلل مرتبه‌سنده تغذیدن محروم ووقت ، وقت عوارض سائره ایله مضطربم . من القدیم وعاجزانه برحس وظیفه‌شناسی ایله متحسس بولندیغی جهتله مصالح‌دولتی تداخلده براقامغه چالیشیور ومألوفیت حسبیله اثنای سعی وعملده اوقدر مشقت چکمیور ایسه‌مده هرمشغله عقبنده وجود عاجزانه‌می عظیم برضعف ومتاعب استیلا ایتمکده‌در . حتی کچن چهارشنبه کونندن بری دخی فوق‌العاده ضعف واضطراب ایچنده بولندیغم حالده بوکیجه اوستریا سفیرینك تبلیغ بیوریلان افاداتنك اهمیتیله برابر اصلاحات مقرره برهفته ظرفنده اکمال اولنه‌جغی طرف اشرف حضرت پادشاهیدن سفیر مشارالیهه بیان بیورلدیغی وطرف عاجزانه‌مدن بومدت ایچنده مواد مقرره‌نك اتمام فعلیاتی مطلوب عالی بولندیغی بالواسطه تلقی اولنان ارادات سنیه جمله‌سندن بولنمش وبو ایسه عاجزلرنجه دقت وتأملی مستلزم کورونمشدر . برچوق اصول وفروعی حاوی واونسبتده زمانه محتاج اولان اصلاحاتك اقصرمدتده وجوده کتیرلمسنه وسع بشر مساعدفرض اولنسه‌بیله قدرت کمترانه‌مك بوکا تعلق ایتمه‌سی ومدت معینه توسیع ایدلسه دخی روم ایلی ولایاتی اهالیٔ خرستیانیه‌سنك تسکین افکارینه خدمت ایده‌جك اصلاحات بحثنده افکار دولیه‌یی اقناع نه‌کبی اسبابدن طولایی استطاعت عاجزانه‌مخارجنده اولدیغنك محاط علم عالی بیورلمسی لزومی وذاتاً مسائل مشکلهٔ موجوده اسباب طبیعیه‌سنه دکل بعض طرفدن تکاسل عاجزانه‌مه معطوف اولهجغنك آثاری فراش اضطرابده شوتشریحی استلزام ایلدی . شرح اولنان معذرت مادیه ووجودیهٔ عاجزانه‌مه بناءً مأموریتدن معفویت عاجزانه‌مه مساعدهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی ارزان بیورلمسی استدعاسنی تکراره مجبوریت حاصل اولمش اولدیغنك عتبهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه عرضی متمنادر افندم .

۱۱ شوال ۳۲۰ و ۲۸ کانون اول ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

استعفانامه تقدیم‌اولندقدن‌صوکره قرنادن عارف بك ساعت بشده نزدمه‌کلدی .

« روم ایلی اصلاحاتنك برهفته‌ده‌اکمالی‌دون کیجه سزه سویلدمسه‌ده شوکتمآب افندمز

«اویله‌دیمدم» بیوریبورلر. سهواً بن‌اویله سویله‌مشم، سزی‌ایستیورلر.» دیدی. افندمز اویله اراده بیورمدقلری حالده سز نیچون اویله سویلدیکمز ؟ دیه سؤال ایتدم. ارادهٔ سنیه‌یی نصل تلقی ایتدمسه اوصورتله تبلیغ ایلدم. فقط شمدی اویله بیوریبورلر جوابنی ویردی. روم ایلیده اصلاحات همان اجرا اولنماز ایسه سفرا باب عالی‌یه بر نوطه ویره‌جکلرینی حضور شاهانه‌یه عرض ایتدکلری دون کیجه‌کی تبلیغکزدن آکلاشیلمشدی. بو ایسه اصلاحاتده کوستردیکمز تأخراتدن نشأت ایتمشدر. حالبوکه مأموریته کلدیکم کوندن شمدی‌یه قدر ماکدونیاده اصلاحات اجراسی الزم وعاجل اولدیغنی وعکس حالده مداخلهٔ دولیه محقق بولندیغنی شفاهاً وتحریراً عرض ایتمشدم. معروضاتم نصلسه قرین مساعده اولمدی. شمدی مجبوریت ظاهر اولنجه کافهٔ اصلاحاتك برهفته ایچنده اکمالی تکلیف اولونیور. بویاپیلماز ایسه مسئول اوله‌جق‌ایمشم. ارتق بنم ایچون مأموریتدن چکلمکدن بشقه چاره قالمیور. خصوصا هرکون کورولن تصعیبات وسائر احوالده بنی استعفایه مجبور ایدییور. بناءً علیه بوکون بر استعفانامه تقدیم ایلمشیدم. «عفومه مساعده بیورلمسنی نیاز ایدرم.» دیدم. عارف بك عودت ایتدی.

عودتندن اوچ چاریك ساعت صوکره یینه کلدی. دیدی‌که «افندمز بیوریبورلرکه یازدیغی شیلر غزته‌جی لسانی. [۱] برده بنی روس طرفدارلغیله اتهام ایدییور. بونلری یاپدیغیچون کلیر، تظلم ایدر. بن‌ده یازدیغی لایحه‌یی ایستر ایسه‌م کندیسنه ویریرم. ایسترسه‌م یانمده آلیقورم. استعفاسنی قبول ایتمکی‌ده کلدکدن صوکره دوشونورم. فقط اول باول کلوب تظلم ایتملیدر.» (تظلم اخره یاخود نفسنه ظلم ایتمك ویاخود ظلم ظالمدن شکوی ایتمك معناسنه ایسه‌ده عارف بك اویله دیدی. قرینه‌یه نظراً تظلمدن مراد عفو ومرحمت طلبی اولییور.) مابینجینك تبلیغاتنه جواباً دیدم‌که «لایحه دینیلن تذکره‌نك لسانی غزته لسانی دکلدر. معمافیه هرنه‌اولورسه اولسون بنم سبك افاده‌م اودر. بیلدیکمه کوره لسان سیاست، لسان تاریخده اویله‌در. بشقه یولده یازیلان‌معروضات معیت کاتبلرینك اثرلریدر وتظلم‌دیدیککز شی که طلب عفومقامنده صرف‌اولنمش بوکادائرملاحظه‌می‌ده

[۱] غزته لسانی نامنده براثر کمتری - که اعلان مشروطیت عقبنده نشر اولنمشدر - منشأ تحریری بوتعریض ایله سائر بعض تعریضات ایدی.

سویلیه‌یم پادشـاهدن استعفای قصورده کمسه تکبر ایده‌مز . قصور ایتمش‌او'سه‌م اخطاره‌ده حاجت قالمقسزین بوکا مسارعت ایدر ایدم . اما اورته‌ده خیر خواهانه وصادقانه معروضاتدن بشقه برشی یوق . کندیلرینك روس پولتیقه‌سی طرفداری اولمری ایسه کمسه‌نك خاطرندن کچه‌مز . چونکه هیچ بر پادشـاه عدو مملکتنه طرفدار اولمـاز ، اوله‌ماز . عریضـه‌نك محتویاتنه اویله بر معنی ویرلمسی نره‌دن چیقییور ؟ یازدیغم کاغـدك رد وعدم ردینی دوشـونه‌جکلری بحثنه کلنجه بونی، دولته و کندیلرینه صداقت تامه فکریله وحقیقةً خدمت عزمیله یازمش اولدیغمدن اعاده‌سنی دکل نزد همایونلرنده قالمسنی تمنی ایدرم .» بو افادات اوزرینـه عارف بك عودت ایتدی .

یومذکورده عارف‌بك اوچنجی‌دفعه‌اوله‌رق و(طوتیلان‌ساعته نظراً) عودتندن قرق‌دقیقه‌صوکره خانه‌مه‌کلدی. اتی‌الذکر تبییناتده‌بولندی: «افندمز بیوریيورلرکه: «کندیسی خسته دکل . ایکن بر سیاتیق خسته‌لغی چیقاردی . کچنلرده سرعسکر پاشـا ایله‌ده منازعه ایتدی . شمدی‌ده قالقدی بو لایحه‌یی ویردی . خزینـه‌نك حالی یازدیغی درجه‌ده ایسـه مأموریته کلدیکی وقت بونك اصـلاحنی نصل تعهد ایتـدی ایدی .» جواباً «سـیاتیقدن مضطرب اولدیغم صحیحدر . تمـارض ایتمك عادتم دکلدر . لزومی حالنده استعفا ایدرم . معمافیه بونك صحتی طبیبلردن‌ده اوکره‌نیله‌بیلیر . سرعسکر پاشـا ایله مجادله‌یه کلنجه اوت ، بونی یاپدم . چونکه اووقت یازدیغم اسـتعفانامه‌ده دخی [۱] بیان ایتدیکم کبی اقبال ظـاهری ایچون تحقری اختیار ایدنلردن دکلم . دیدم واصل مخاطبه دها واضح صورتده ایصـال وافهام اولنمق مقصدیله «مأموریتده قالمق ایچون هیچ برکمسـه‌نك تحقیرینه تحمل ایتمم . سـوزینی واسطه‌یه تکرار ایلدم .» بعده دیدمکه : «مالیه‌یه کلنجه بیـان بیوردقلری تعهد سبق ایتمه‌مش ایدی . بالعکس مأموریته کلیر کلمز اك اول احوال مالیه‌یی اصلاحه محتاج کوردیکمدن بونی تحریراً ، شفاهاً ومتوالیاً اخطار ایتدم . حتی بردفعه‌ده سزك واسـطه‌کزله بودجه اچیغنی ونقطـهٔ توازنه تقرب ایچون نه‌لر یاپمق لازم کله‌جکنی عرض ایتمشـدم که سزده سـویلدیکم شیلری ضبط ایتدکدن صـوکره بکا کوسترمشیدیکز . تقریرمه موافقتی تصـدیق ایتدیکمدن حضـوره کیتمش ، عودتکزده افاداتمی کافةً عرض ایتدیککزی سـویلمش

[۱] ۱۸۰ نجی صحیفه‌ده بیان اولنان ایکنجی تذکره بومألده ایدی .

ایدیکنز . معمافیه دهـا پك چوق ومفصـل عریضه‌لرم‌ده واردر . تدابیر معروضـه‌نك هیچ بری نصلسه قبول اولنمدی . حتی برکون ینه واسـطه کزله مالیه‌نك حالنی عرض ایتمشیدم . عودتکزده «افندمز طقسـان التی بودجه‌سندن بکا بحث ایتمسـون . اونی مجلس مبعوثان یاپمش ایدی .» بیوریبورلر ، دیمش ایدیکنز . او بودجه دولتك احتیـاجاتنه موافق اولدیغی حالده مجلس مبعوثانك یاپمسی مرعیتنه مانع اولهمازسـه‌ده ایش اویله‌ده دکل . بوموازنه‌یی طقسـان التی سنه‌سنه تصـادف ایدن برنجی وکالتمده بن تنظیم ایتمش ایدم ـ که بحثـه تعلق اولدیغیچون دونکی اسـتعفانامه‌ده بونی دخی بر نبذه عرض ایلدم ـ الحاصل عفوه مسـاعده بیورلمسنی رجا ایدرم .» بوجوابلری الدقدن صـوکره عارف بك کیتدی .

اشبو جمعه کونینك کیجه‌سی سـاعت اوچده سر اثوابی عصمت بك خانه‌مه کلدی . «افندمز سزی ایستیور ، کیده‌لم .» دیدی . بن‌ده سکوت ایدوب برایکی دقیقه یوزینه باقدم . عصمت بك حسـاس وذکی بر ذاتدر . بو سـکوت ونظر نابوقت دعوتك سببنی سـؤاله دلالت ایتـدیکنی اکلادیغی ایچون اوللی که « بینکزده نه اولدی ، نه کچدی بیله‌میورم . » دیدی . « کیده‌لم » سـوزینی تکرار ایلدی . جواباً دیدم که : « کچمش برشی یوق . بیلمم که برمجبوریت صحیحه اثریمیدر ؛ یوقسه بورادهکی رئیسـلری که بندن ممنون دکلدرلر . انلری تعلیم وتحریك می ایتدیلر؟ روم ایلیده بولنـان تعینات عسـکریه متعهدلری الاجقلرینك قسم اعظمی همان ویرلمز ایسـه هر طرفده عسکرك ارزاقنی همان کسـه‌جکلر ایمش . ایستنیلن پاره کوندرلمدیکی حالده قطع ارزاقدن بیوك حادثه‌لر چیقه‌جقـدر . دیه‌ده مفتشـدن . سلانیك والیسندن ودیکر والیلردن متوالیاً تلغرافلر کلییور . بر قاچ دقیقه اول دخی هر ضرورتی دفعـه کافی وارداتی اولان ادرنه ولایتندن اومألده بر تلغراف وسر عسکر پاشـادن او ولایتلرك ایستدکاری مبالغ همان کوندرلمز ایسه رضـای عالیه مغـایر احوال حادثات اوله‌جقدر . مضمونده تذکره الدم . مالیه ناظری ایسه تحریراً ومکرراً اظهار عجز ایدرك ایشی باب‌عالیه حواله ایله اکتفا ایتدی . کچنده احتیاجات عاجله‌یه تخصـیص اولنمق اوزره ایکی ملیون لیرالق براستقراض یاپیلمش ایدی . لکن بونك قسم اعظمی مؤخراً تجهیزات عسکریه صندوقنه نقل اولندی . تعینات عسـکریه اثمانی تعویضـاً اولسون اندن ایفا ایده‌لم، دییورم .

مساعده بيورميورلر . اناطولى ولايانندن كتيرتەلم ديدم . اونى‌ده منع بيوردىلر . دينيلديكى كبى روم ايليده شوارەلق غيرمرضى برحادثه ظهور ايده‌جك اولور ايسه مقدورمى صرف ايتديكم ايچون واقعا بكا هيچ برمسئوليت ترتب ايده‌مز . يالكز حقيقت حالى بيلمه‌ينلر عندنده ياخود غرضكارلر نزدنده مطعون اوله‌بيليرم . بو اولمامق ايچون حالى تشريح وتشهير ايتمكى‌ده كوكلم ايسته‌ميور . بونك چاره‌سى بم ايشدن چكمه‌م ايله حاصل اوله‌جقدر . متعهدلر على التوالى پاره الدقلرندن . حتى دها برآى اولمدى ، پك كليتلى پاره المش اولدقلرندن اورته‌يه قويمش اولدقلرى معذرت صحيح دكلدر . انفكاك ايده‌جك اولورسەم بلكه مقصداصلى حاصل اولور . شمديكى ازعاجات ومكاتباتك دوامنه محل قالماز . عفومه مساعدۀ سنيه استحصالنه دلالت ايتمكزى رجا ايدرم . بو افادات اوزرينه عصمت بك عودت ايلدى .

عصمت بك كيتدكدن ايكى ساعت صوكره ـ كيجه ساعت ٥ ـ باش كاتب تحسين پاشا كلدى . « افندمز سزى ايستيورلر . برلكده كيده‌جكز . فقط كيتمزدن اول بعض تبليغاته‌ده مأمورم . ديدكدن صوكره سوزه باشلادى . افاداتى تام بر ساعت دوام ايتدى . بو اثناده بن هيچ برشى سويلميوب سويلينلن شيلره حصر دقت ايتدم . تحسين پاشانك تمهيداتى من حيث الالفاظ چوق ايسه‌ده من حيث المعنى محدود ايدى. زيرا تبليغات حقمده توجهات پادشاهى‌يى تبشيره محصور ايدى. يالكز بومبحث، مزين ومطول تعبيرات‌ايله ايراد اولنيور وبر جمله بيتديكى كبى ديكر طرزده مقدمات وتبيينات ايله عين معنى تقرير ايديليوردى . آرتق سويلنه‌جك برشى قالمايجه تحسين پاشا«قالقك كيده‌لم.» سوزنى تكرارايلدى. جواباً ديدم كه«اجابت وجيبه اما [ساعته‌باقه‌رق] ساعت‌ده‌التى‌يى كچمش. بويله كيجه‌نك ايلريله‌ديكى بر زمانده افندمزك مشغول وراحتسز اولمارينه وجود عاجزانه‌م سبب اوله‌جق، بو تصديعى شعار عبوديته موافق كوره‌ميورم . برده بنى يكى باشدن مديون شكران ايدن التفات سنيه‌يه علاوتاً برشى بيوردىكز كه اوده استعفانك اسبابنى حضور شاهانه‌ده بالذاة عرض ايتمك ايچون ايستدىكم خصوصى اوليور . بن او اسبابى بو صباح عريضه‌مده تفصيلاً بيان ايتمشيدم . بو كون‌ده اوچ دفعه نزدمه كلن عارف بك وساطتيله تكرار ايلدم. دمينده‌ن عصمت بكه معذرت حقيقيه‌مك برقسم مخصوصنى تشريح ايتدم. تكرير معروضات تكرير صداعى موجب‌اولمازمى؟ برده كلديكسده حضوره دخول شرفنه نائل اولسەم وديديكىز كبى اسباب

استعفایی لساناً عرض ایده‌بیاسه‌م بیله معذرتم قبول بیورلمیوب‌ده سوابقده اولدیغی کبی مأموریته دوام ایله مکلف اولور ایسه‌م صورت مطلقه‌ده امتناع ایتمك دأبه توافق ایتمز. اسباب بیانیله تکریر مصلحت ایسه ایشی زمین مناظره‌یه دوکمك اولور. بر حکمدار اعظم حضورنده بو حال هیچ جائز اوله‌ماز.

بونك‌اوزرینه تحسین‌پاشا دیدی‌که: «استعفا کز قبول‌اولنمیوبده مأموریته‌دوامکز اراده‌بیوریله‌جغنه نه‌دن‌حکم‌ایدییورسکز؟» جواباً شویله سویلدم: «بوملاحظه مقام حکمده دکل، مقام احتمالده‌در. بناءً علیه قبول استعفا مقرر ایسه مادام‌که اسباب هم تحریراً هم‌ده کان ذاتلر دلالتلریله شفاهاً عرض اولندی، او حالده کلمکه محل قالمیورمی؟» بونك اوزرینه‌تحسین پاشا طرز تبلیغی دکیشدیره‌رك «اما نه‌دن استعفا ایدییورسکز؟ اورته‌ده نه‌وار؟» دیدی. جواباً «معروضاتمك هیچ بری مساعده‌یه مظهر اوله‌میور. اورته‌ده‌بووار. مثلا انکلتره‌دولتی مفتشه‌معاون‌اولمق‌اوزره الکساندر پاشا روم ایلی‌یه کوندریلیرسه یاخود بو ذات روم ایلی ایچون تشکیل اولنان قومیسیونه مأمور ایدیلیرسه انکلتره افکار عمومیه‌سنه عظیم حسن تأثیری اولور، دیه اخطار ایتدی. صوکره‌ده انکلتره سفیری الکساندر پاشانك ذاتی دکل شهرتی ملتزمدر. بوندن استفاده ایتمکدر. یولنده دخی بر اخطارده بولندی. بوسببدندرکه قومیسیونه مأموریتنی عرض‌ایتدم. تذکرهٔ معروضه بلا جواب الدن اعاده اولندی. التی آی اول، اول باول روم ایلی‌یه امرای عسکریه‌دن مقتدر مفتشلر کوندریلوب هم ژاندارمه‌نك تنسیقنی هم‌ده‌ارناودلره مأکل‌اولان تخصیصات ضبطیه‌نك مجرای مشروعنه تحویلنی استیذان ایتدم، قبول اولنمدی. روم ایلنده علی الخصوص مالیه ایچون لازم اولان تدابیری دوشوندم. بالذات قلمه آلدم. مضبطه‌سی عرض اولنه‌جغی صره‌ده متعهدلره دائر اولان فقره‌لره سرعسکر رضا پاشا بشقه‌معنالرویره‌رك بنی‌تحقیرایتدی. ذات‌شاهانه سرعسکره بدل بنی‌تکدیرایتمك ایستدکلرندن بالطبع مدافعه ایتدم وبلاترضیهٔ مأموریته دوامده معذرتمی عرض ایلدم. ترضیه اعطاسنه اراده صادر اولدیسه‌ده اوذات مجلسده ترضیه مقامنده تحقیری تجدید ایلدی. بو تخطی دخی تعمیر اولنمدی. ناموسم وکوردیکم مسلك تربیه ایسه منصب ایچون حقارته تحمله مانعدر. بناءً علیه عفومه سزك‌ده دلالت وهمتکزی تمنی ایدییورم.» دیدم. چونکه مقدما انکلتره سفارتنه مراجعتمی ایجاب ایدن احوالدن صوکره احمد عزت پاشا ایله مناسبتم کلیاً منقطع ایکن کویا انکله

اتفاق ایتمشم وکندی علیهنده بولنیورمشم سوزلری صدارته حریص اولانلرله انلرك طرفدارلری طرفندن تحسین پاشایه القا اولندیغندن باش کاتب لاینقطع باب عالینك معروضاتنی تصعیب ایلمکده‌در. وفریدپاشای صدارته‌سوق ایتمکده اولدیغی متواتردر. اگرچه تبدل‌وقوعی‌واوذاتك خلف‌اولمسی ایلیشیله‌جك شیلردکلسه‌ده بر ظن مجرداوزرینه مصالح دولت اشکال‌اولنمسی علی‌الخصوص روم ایلی ولایاتی ایچون یاپدیغم نظامنامه‌نك حقوق اداره‌یه مغایر بر نقطه‌سی یوق ایکن حقوق سلطنته مغایرتله تفسیر ایدلمسی واصل حقوق دولت ومملکته منافی اوله‌جق صورتده مداخلات وقوعنه معترضلر طرفندن استعداد ویرلمسی ماده‌لرندن متأثر اولمقده ایدم. بو شیلره برنوع تلمیح مقصدیله عفومه دلالتکزی اتمام ایدر ایسه‌کز پك متشکر اولورم، فقره‌سنی‌ده علاوه‌ایلدم. تحسین پاشا مقصدمی حس‌ایتدیکندن «مسلمان اوغلی مسلمانم. ابدستم‌ده اوزرمده هم مسلمان هم ابدستلی اوله‌رق یمین ایدییورم.» مقدمه‌سیله بکا محبت واخلاصی پك‌زیاده حتی تعریف ایده‌میه‌جکی صورتده اولدیغنی مع الایمان بیان ایله عودت ایتدی. اما بو آدملرك مسلکلری ایجابنجه سوزلرینك هیچ بری شایان اعتماد دکلدر.

۱۲ شوال ۳۲۰ بازار

دون کیجه باش کاتبه سویلدیکم شیلرك حضور شاهانه‌یه عرض اولنه‌جق قسمنده زیاده ونقصان وقوع بولمامق ایچون انلری تذکره طرزنده یازه‌رق وبو کون مجلس وکلانك یوم اجتماعی ایسه‌ده ریاسته وکالت ایده‌جك ذاته طرف عاجزانه‌مدن خبر کوندرمکه حسب الاستعفا محل اولمدیغندن ایجابی ارادهٔ سنیه‌یه منوطدر. فقره‌سنی‌ده علاوه ایدرك صورتی اتیده مسطور تذکره‌یی ساعت درتده کوندردم.

تذکرهٔ معروضه

مأموریتدن معفویت حقنده نیاز کمترانه‌مك قبول وعدم قبولی اول امرده حضور همایون ملوکانه‌ده اسبابنی بالذاة عرض وبیان ایتمکلکمه موقوف اولدیغی دون کیجه شفاهاً واقع اولان تبلیغات علیه‌لرینك نتیجه‌سی ایدی. حضور همایون

حضرت پادشاهی‌یه چیقلدقده شاید نیاز عاجزانه‌م قبول بیورلمیوبده بالعکس مأموریته دوامه ارادهٔ سنیه صدور ایده‌جك اولور ایسه استعفایی تکرار ایلمك اصرار دیمك اوله‌رق بوکا مقتدر اوله‌میه‌جغمی ذات سامیٔ دستوریلرینه بیان ایتمشدم. اسباب بحثنه کلنجه عریضهٔ مفصله‌ده بو اسبابی بر تفصیل عرض وبیان وذات عالیلرینه دخی شرح وتأکید ایلمش ایسه‌مده بوراده دخی تکرار ایده‌یم که اسباب استعفا اوچ شیدن عبارتدر بری روم ایلی ولایاتنك احوالی دیکری دولتك احوال مالیه‌سی ودیکری‌ده احوال وجودیهٔ عاجزانه‌مدر. روم ایلینك احوالنه تعلق ایدن مسئله قاصر وناقص اولان ملاحظه‌مه‌کوره بو آنه قدر دولتك تصادف ایتمش اولدیغی مسائل سیاسیه‌نك اك مهم واك معضلی‌در. انك ایچوندرکه بومسئله‌یه دائر عریضهٔ سابقه‌مده برکره دها هر درلو تفصیلاتی اختیار ایله تصدیعه مجبور اولدم. اوراق سائره ودلائل قویه‌دن قطع نظر اوستریا باش وکیلی قونت غولوخوفسکینك بوندن التی آی اول باب عالی‌یه قرائت وحضور همایونه عرض اولنان تحریرات محرمانه‌سی‌ده بو مسئله‌نك ماهیت عظیمه‌سنی کوسترمشدی. خصوصا که اوستریا ایلچیسنك بو جمعه کونی حضور همایونده واقع اولان افاداتنك طرف عاجزانه‌مه ارسال بیوریلان ضبطی دخی بونی ارائه ایدییور. واقعا ضبط مذکور مختصر ایسه‌ده مختصر اولدیغی قدر معانیسی واسع اولدیغی دفعةً اکلاشیلیور. دولتلر بو مسئله‌ده دولت علیه‌نك نه یاپه‌جغنه مدار نظر ایدییورلر. بروجه دلخواه فصل اولونمیوبده ادنا برقصور واقع اولور ایسه مسئولیت محققه‌سی بو عاجزك اوزرنده قاله‌جغنی رأی العین مشاهده ایدییورم. واقعا مسئولیتسز مأموریت اوله‌ماز. ذات شوکتسمات حضرت پادشاهی‌یه ودولت علیه‌لرینه بر فائده‌سی اولسه حادثات سیاسیه‌نك اسبابنده مدخلم اولمدیغی حالده دخی مسئولیتی قبول ایده‌یم. لکن بومسئولیت شو دینیلن فائده‌نك مجزوم اولمسنه واوده مسئله‌دن بلا مخاطره چیقه بیلمنك اسبابنه موقوفدر. حالبوکه بوکا زماناً ومادةً امکان کوره‌میورم. بوحالده قبول مسئولیت یالکز تهلکه‌یه القای نفس دیمك اولور. بوده مشروع ومختار دکلدر. ایکنجی مسئله‌که امور مالیه‌در. واقعا حالا قوهٔ مالیه‌مزك یولنده اولدیغی بیان ایدنلر واردر. حالبوکه مأموریته تعیین بیورلدیغم کوندن بو آنه قدر شفاهاً وتحریراً بیان ایتدیکم وجهله بنده کز مالیه‌یی مظلم برحالده کورویورم. طرف اشرف حضرت خلافتپناهی‌یه صداقت

صحیحه وسلامت دولته عائد تمنیات خالصه سائقه‌لری ایله ایدی‌که عریضهٔ سابقه‌ده مالیه مسئله‌سنی وبوکا متعلق تصورات ومطالعات عاجزانه‌مك نه شکللرله عقیم قالدیغنی موضوع بحث ایلدم. هم خدمت صدارتده بولنوب همده قوهٔ محرکهٔ دولت اولان مالیه‌نك مسئولیتنی درعهده ایتمه‌مك قابل اوله‌میه‌جغی پك ظاهردر. مالیه‌نك بو حاله کلمسنده مدخلم بولنمدیغی حالده بونکده مسئولیتنی قبول ایده‌یم. لکن بوکونکی کون مرکزده احتیاجاته انزم اولان اقچه‌یی تدارکك اردوی همایونلرده معینات عسکریه ائماسنی ویرمه‌مك، روم ایلی ولایتلرنده مأمورین ایله عسکر، ژاندارمه، پولیس معاشلرینی منتظماً تسویه ایتمه‌مك وموازنهٔ عمومیه‌یی یولنه قویمه‌مك چاره‌لری بحث‌لرنده پك چوق اعمال افکار ایتمش ایسه‌ده حساباً ومادةً بوامر اهمه امکان حالی کوره‌مدم. اوچنجی ماده‌که احوال وجودیه‌در وجود عاجزانه‌مك عارضاتی هبوط قوا درجه‌سنده‌در. ادای خدمت اول باول صحت وجوده متوقف اولدیغنی ایسه بیانه حاجت یوقدر. خاتمهٔ کلام، صداقت، مأموریتده دوامه موقوف اولمادیغندن کرك مأموریت کرك معزولیتده ذات شوکتسمات حضرت پادشاهی‌یه وظیفهٔ صداقت ومحبتدن آیرلمادم. بعدما دخی بووظیفهٔ منجیه‌یی محافظه ایده‌جکم دلائل مالانهایه ایله ثابتدر. ارادهٔ عاطفتعادهٔ معفویته متضرعانه منتظر اولدیغمك عتبهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه عرضنه وبوکون مجلس مخصوص وکلانك یوم اجتماعی ایسه‌ده اعضای فیخامدن کیمك ریاست ایده‌جکنك اکا طرف عاجزانه‌مدن اخبارینه حسب‌الاستعنا محل اولمدیغندن ایجاب حالك استیذان وایفاسنه همم عالیهٔ دولتلری مصروف بیورلمسی متمنادر افندم.

۱۲ شوال ۳۲۰ و ۲۹ کانون اول ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

ساعت بشده قرنادن عارف بك کلدی. اتی‌الذکر اراداتی بیان ایلدی: «کندیسنه اوچ‌ئی تکلیف ایدییورم: بری بوکون مجلس کونیدر. یا شیخ‌الاسلام افندی‌یه یا عبدالرحمن پاشایه وکالةً مجلسه ریاست ایتمسنی بیلدیرسون. دیکر تکلیفم مفصل استعفانامه‌سنی کأن لم یکن حکمنه قویسون. خسته اولدیغندن بحث

ایدرك عنوینه مساعده ایتمه‌می استدعا ایتسون. بن‌ده عزل ایده‌یم . خطمده دخی اویله اعلان ایدرم. دیکر تکلیفم‌ده شودر که یانمه کلیر ، استعفاسنك اسبابنی سویلر. یا عزل ایدرم ، یاخود ایتمم . اکر عزل ایدرسه‌م امانتی مابینده الملم . کندیسنی طوغریجه قوناغنه کوندریرم . برساعت صوکره یاخود ایکی ساعت صوکره یاخود برکون صوکره برینی کوندریر مهری آلدیررم » .

مواد ثلثه‌یه جواباً دیدم که : « بوصباح بعض افاداته دائر برتذکره عرض ایتدم . بوکون مجلس وکلایه ریاست ایده‌جك ذاته طرفدن خبر کوندرلمسنه حسب الاستعفا محل اولمدیغنی‌ده اوتذکره‌یه درج ایتمشدم هنوز تذکره تقدیم اولونمامش اولملکه بویله اراده بیورلمش . شیخ الاسلام افندینك یاخود عبدالرحمن پاشانك یاخود بشقه‌سنك وکالتی ارادهٔ سنیه‌یه متوقفدر . کلهلم دیکر ایکی ماده‌یه : واقعا وجودجه راحتسزلغم وارسه‌ده وبونی استعفانامه‌ده دخی یازمش ایسه‌مده بنی استعفایه مجبور ایدن شیلر مصالح دولتی حسن اداره‌یه مانع اولان احوالدر . یوقسه ایش کورمیه‌جك درجه‌ده خسته‌لکم یوقدر . متمنی اولدیغم تسهیلاته نائل اولسه ایدم، ارادهٔ سنیه‌یه‌ده مقرون اولسه ایدی خدمت دولت وملکتده افنای وجود ایدنجه‌یه قدر چالیشمه‌یی وظیفهٔ طبیعیه عد ایدردم . مهر همایون سرایده استرداد اولنمیه‌جغی بحثنه کانجه کرك سرای عالیده ، کرك خانهٔ عاجزانه‌مده نزع امانت ماده‌لرینك ایکیسی‌ده‌مساویدر. [۱] لکن اول‌واخردیدیکم لبی کلدیکمده شاید مأموریته دوام صورتی اراده بیوریلورسه مخالفت ایتمك ادبه مغایر اولور. شو حال ایله ایشده بولنمق ایسه مسئولیت معنویه‌سی سببیله ملاحظه‌مه موافق‌دکل. استرحامه مساعده بیورلمسنی نیازایدرم» دیدم. عارف‌بك‌عودت‌ایتدی.

اوکیتدکدن برمدت صوکره مجلس وکلایه بوکون عبدالرحمن پاشانك وکالت ایتمسی اراده‌سنی حاوی باش کتابتدن برتلغراف آلندی .

---

[۱] خاطراتمك برنجی جلدنده تفصیلاتی کوریله‌جکی اوزره اولکی انفصاللرك بعضیسنده مهرسرایده استرداد وعقبنده معاملات‌شدیده ایقاع اولنمشدی بودفعه « مهرسرایده النمیه‌جقدر» زمینده واقع اولان تبلیغله غالبا شدائد سابقه استعمال اولنمیه‌جقدر قضیه‌سی افهام وتأمین اولنیوردی .

باش کتابتك تلغرافی

وجود سامیٔ صدارتپناهیلرینه عارض اولان راحتسزلغه بناءً بوکون مجلس وکلای فخامه عدلیه ناظری عبدالرحمن پاشـا حضرتلری جانبندن ریاست اولنمسی خصوصنك مشـارالیه عبدالرحمن پاشـا حضرتلرینه تبلیغی ومعروضـاتك برمعتاد اقشام طرف سـامیٔ صدارتپناهیلرندن عرض وتقدیمی شرفصـدور بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی اقتضای عالیسندن اولمغله اولبابده .

۱۲ شوال ۳۲۰ و ۲۹ کانون اول ۳۱۸

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری

تحسین

تذکرهٔ معروضهٔ خصوصیه

بوکونکی مجلس وکلایه عدلیه ناظری عبدالرحمن پاشـا حضرتلری طرفندن ریاست اولنمسی تلغرافله مشـارالیه عبدالرحمن پاشـا حضرتلرینه تبلیغ اولندیغی ومعروضـاتك اقشام طرف عاجزیدن عرض وتقدیم قلنهجغی شـمدی النان تلغراف دولتلرینه وانی متعاقب کلن تذکرهٔ خصـوصیهٔ داوریلرینه جواباً عرض اولنور افندم .

۱۲ شوال ۳۲۰ و ۲۹ کانون اول ۳۱۸

امضا : صدراعظم

سعید

عودتندن برساعت صوکره عارف بك ینه کلدی وبرچوق ومفصـل ارادهٔ سنیه تبلیغ ایتدی . خلاصهٔ افاداتی شو وجهلهدر :

« شوکتمآب افندمز بیوردیلرکه : « چنکی صالی کونی کندیسنی کوردیکمده بکا محبتك وار ایسـه دولتی بر تبلیغ دولی قارشیسنده بولندیرمه ، دیمشـیدم . روم ایلی یه دولتلرك مداخلهسی وقوع بولورسه مسئولیتی باب عالی یه عائددر ، دیهده دها اول بر اراده کوندرمشـیدم . بن بونلری کندیسنی ایشـه تشویق ایچون سویلمشیدم . یوقسه بکا مودتی اولدیغنی بیلیرم . برده کندیسی مسـئولیتدن بحث

ایدییور . انسان قدرتی یتدیکی قدر چالیشیر . اما ایستدیکی میسر اولمازسه او ، حکم قدردر . کندیسی درس کورمشدر . بورالرینی بیلیر . ایشدن آیرلق ایستمسی ایسه ایکی رفیق یوله چیقدقدن صوکره برینك کریه دونمسنه بکزییور . بنی بر ایکی دفعه کوجندیرمش ایدی . بو دفعه‌ده کوجندیرر ایسه ابدیاً کندیسنی استخدام ایتم . »

جواباً دیدم که : « بزلری مسئول ایده‌جك کندیلریدر . ذات شاهانه‌لری وظیفه‌لرینی حقیله ایفا ایتمینلری مسئول طوتمامق ایسترلر ایسه بوکا قادردرلر .. لکن برده مسئولیت معنویه واردرکه اندن کمسه قورتوله‌ماز . بم احترازم او مسئولیتدندر . کله‌لم ایشه : اعتقادمده مخطی دکلسه‌م بودولتك موجودیتی روم ایلی قطعه‌سنك المزده قالمسنه موقوفدر . ـ الله ایتمسون ـ اوقطعه‌نك مرکزه ارتباطنه خلل کله‌جك اولورایسه استانبول ایر ، کچ تهلکه‌یه کیره‌جك ، هیئت اجتماعیه‌مز انحلال ایده‌جکدر . بن اصلاحاتی دفع تهلکه ایچون ایسترم واختیارمزله یاپه‌لم دیدم . نته‌کیم لازم اولان شیلری وقت کچمه‌دن کندیلکمزدن یاپار ایسه‌ك خارجدن مداخله وقوعنه محل قالمیه‌جغنی دولتلردن بعضلری ده خیر خواهانه اخطار ایتمشلردر . بن‌ده بونی برانجمن وکلا مضبطه‌سیله تفصیلاً ذات شاهانه‌لرینه عرض ایتمشدم . [١]

لکن معروضاتم بشقه صورتلرده تفسیر اولندی . بر دفعه اجرا آته قرار ویردك . شمدی‌ده مقررات اشکال اولنیور . بر طرفدن اصلاحات لازم اولسه‌بیله بودرجه‌سی چوق ایدی ، دیه انفعاللر کوسترییلیور . انفعالاتدن فضله تحویل قراره یوللر حاضرلانمق ایستنیلیور . بوخصوصلرده‌کی تبلیغاتك چوغی وساطتکزله‌در . شوحالاره نظراً قریب وبعید دولتلر بوایشه مداخله ایده‌جکلردر . انك نتیجه‌سی‌ده دیدیکم حال الیمه منجر اولور . بن ایشك اودرجه‌یه کلمسنه قائل اوله‌میورم . قائل اولمایشم هم دولته هم ذات‌شاهانه‌لرینه اولان صداقت صمیمیه‌م ایچوندر . مادام‌که بوعاجزك درس کوردیکندن‌ده بحث‌بیورلمش شومسئله‌یی نه‌صورتله

[١] خاطراتمك ایکنجی جلدینك قسم اولنده انجمن مضبطه‌سی عیناً محرردر . [صحیفه عن ٢٢٦ الی ٢٣٠]

تدرس ايلديكمى‌ده عرض ايليه‌يم. حوادثده قدرت عبدك دخلى يوقدر ، ديرايسه‌ك جبر محضى تصديق ايتمش اولورز كه باطلدر . باطل اولماسه سيئه‌يه عقاب، حسنه‌يه ثواب عبث وتكليف شرعى ساقط اولوردى . بناءً عليه عبد اراده‌سنى صرف ايدر ، حق‌تعالى فعلى خلق ايلر اعتقاد ايدرز . لهذا اراده‌مزى محلنه صرف ايله مكلفز . خلافه صرف ايدوب‌ده نتيجه‌يى محض قدره عطف ايدرسه‌ك كسبمزى انكار ايتمش اوله‌جغمزدن مسئوليته كسب استحقاق ايلرز . قالدى‌كه ذات شاهانه‌لرينك بر ايكى دفعه بندن كوجنملرينه سبب اولان ماده‌لر نه اولديغنى بيلميورم . اكر برقاچ‌سنه اول سفارته مراجعتم انفعال عالى‌يه سبب اولمش ايسه‌كه كنديلرى‌ده آره‌لق ، آره‌لق بالمناسبه آره‌مزدن برشى كچدى ، بيورييورلر . ظنمده خطا ايتميورسه‌م مقصد عالى اومراجعته توريه‌در . بونى بلاموجب اختيار ايتمدم . اكا نه‌دن مجبور اولديغم معلوم همايونلريدر . ذات شاهانه‌نك فضائل مسلمه‌لرى اقتضاسنجه احسن تعبير انتخابنده وكلماتى محلرنده استعمالده علو قدرتلرينه واقفم. « كنديسنى ابدياً استخدام ايتم ! » تعبيريله دولتك بر بندهٔ قديمى تأييس بيورمامشلردر ، اعتقادنده‌يم . طارلمايكز . ابدياً كله‌سنى سز ايراد ايدييورسكز ظننده‌يم . مع‌مافيه ابديت جناب حقه مخصوصدر. مأموريت ايسه ذاتاً مستعاردر. خصوصا كه بن املسز بر آدم اولديغمى برچوق آثار ايله اثبات ايتمشمدر. استخدام وعدم استخدام‌ده اراده‌لرى نه‌ايسه اكا عرض تسليميت ايله اكتفا اولنور » .

بوافاده‌مك عقبنده عارف بك عودت ايتدى.

اوچ چاريك صوكره ينه كلدى . تبليغاتى شودر : افندمز بيورييورلركه « استعفاسنه سبب نه ايسه آچيقدن سويلسون . » ديدم‌كه : « اسبابنى بالدفعات وصراحةً عرض ايلدمسه‌ده ارادهٔ سنيه‌يى انفاذ ايچون بر دها ودها صريح اوله‌رق عرض ايده‌يم. هردولتده هيئت وكلايه رياست ايدن آدم اودولتك خارجى وداخلى امورينك برنجى درجه‌ده ناظرى اولديغى كبى برنجى درجه‌ده دخى مسئوليدر. زيرا پادشاهلر مقدس وغير مسئول اولدقلرندن لدى‌الحاجه مدخول ومسئول اوله‌جق رئيس وكلا ايله انك رفيقلريدر . ديديكم شى سائر دولتلره يعنى حكومت مشروطه‌يه منحصر دكلدر . قديمدن برى بو دولتده دخى اصول اويله ايدى . حتى زمانلرينى ادراك ايتديكمز سلطان عبد المجيد وسلطان عبد العزيز وقتلرنده دخى صدارتك دوائره نظارت عموميه‌سى، طبقهٔ اولاده بولنان مأمورلرى

عزلده وخلفلرينى انتخابده انضمام رأيى لابد كورولور ايدى. حالبوكه برمدتدن برى بواصول بوزولمش. زيرا بودفعه مأموريته كلديكم كوندن بوكونه‌قدر مقام صدارتك وظيفه‌سنى، اجرا مأمورلغندن عبارت كوردم مثلاواليلرجه وقوع بولان تبدلاتده رأيمه‌مراجعت اولنمامشدر. انقره، سيواس، حلب واليلرى، قونيه والئ جديدينى قدس متصرفنى طوغريدن طوغرى‌يه تعيين ايتديلر. سلانيكه رؤف پاشايى، قوصوه‌يه اجنبيلرجه‌ده اقتدارى تصديق اولنان حافظ محمد پاشايى، طرابلس غرب وسائر ولايتلرده ديكر مناسب ذاتلرى عرض ايتدم. مساعده اولنمدى. مبايعات عسكريه‌ده يولسزلق جريان ايدييور. برتوحيد مبايعات اداره‌سى تأسيسيله رياستنك درايتى واستقامتى بنجه مجزوم اولان رائف پاشايه حواله‌سنى واسطه‌كزله عرض ايلدم، رد ايتديلر. ايرادومصرف بيننده توازن حصولى حالاً اقدم امور اولديغنى بيان‌ايله برابرچاره‌لرينى سويلدم. دوشوندىكم صورتلرك هربرى برمانعه‌يه اوغرادى. مثلا ٩٦ بودجه‌سندن بحث‌اولنمسون انى مجلس‌مبعوثان ياپمشدى دينلدى [١] سنين

[١] معلومدركه مجلس‌عمومى ايكنجى دورهٔ اجتماعيه‌سنده اولاً تعطيل ثانياً تكراردعوتى تأخير اولنمشدر. برنجى‌معامله احمدوفيق پاشانك باش وكالتى اثناسنده ايدى‌كه اندن اول بن حمدى پاشا قابينه‌سنده داخليه ناظرى ايكن وفيق پاشانك باش وكالتنه تعيينده داخليه نظارتندن انفصال ايتمشدم. ايكنجى معامله صفوت پاشانك صدارتنده‌در. [وفيق پاشانى صادق‌پاشا صادق پاشايى رشدى پاشا انى‌ده صفوت پاشا استخلاف ايتمشلردر.] صفوت پاشا زماننده بن واليلكله بروسه‌ده بولنيور ايدم. اورادن كلوبده مرحوم خيرالدين پاشا هيئتنه عدليه نظارتيله داخل اولديغمده مرحوم مشارالیه وديكر بعض رفقا ايله متفقاً و٩٦ سنه‌سى اواخرنده عارفى پاشا يرينه باش وكالته مأموريتمدن صوكره دخى منفرداً [تفصيلى خاطراتمك برنجى‌جلدنده مندرجدر.] مجلس‌عمومينك اعادهٔ اجتماعنه چاليشدم ايسه‌ده سعيلرم مثمر اولمادى. شايان‌استغراب حالاتدندركه اعادهٔ مشروطيت عقبنده برغزته مجلس مبعوثانك فسخنى بكا اسناد ايتمشدر. شايد تغافلاً دكل غفلةً او نشرياتك صحتى ذهابنده ثابت اولانلر وار ايسه صفوت پاشا صدارتنده متخذ قراره دائر عرض اولنان تذكره‌كه ١٧ ذى القعده ١٢٩٥ تاريخيله مورخ‌در. اكا مراجعت ايدرلرسه تصحيح ذهاب ايلرلر. برده ٩٣ قانون اساسيسنك ١١٣ نجى ماده‌سنده اخلال امنيت ايدنلرى ممالك اجنبيه‌يه تبعيد ايچون پادشاهه حق‌ويرن فقرهٔ معهوده‌نك تحريرى دخى نشريات سالف‌البيان آره‌سنده بكاعطف اولنمشدى. حالبوكه قانون‌اساسى مسوده‌سنده اوماده آمدى محمود بكك [محمود پاشا] جله‌جه معروف خطيله مسطوردر. بوحقيقتى‌ده بيلمكه لزوم كورنلر وارسه اوراق متروكه ميانده اولان اومسوده‌يه، مشيرسليمان پاشا مرحومك « سليمان پاشا محاكمه‌سى » عنوانلى خاطراتنك ٥٨ نجى صحيفه‌سنه ومدحت پاشا دامادى رفيق بكك ١٦ اغستوس ١٩٠٨ = ٣٢٤ تاريخلى ثروت فنون غزته‌سيله نشر اولنان مكتوبنده قانون اساسينك ١١٣ نجى ماده‌سنه

مديده‌دن برى منسى قالان پاتنت قانوننك موقع اجرايه وضعنه سفرانك موافقتلرينى استحصال ايتدم، اراده‌سى ويرلمدى.

توحيد ديون خصوصنك آك فائده‌لى شرائط ايله قبولنه علاقه‌دارلرى ارضا ايتدم. بو ايسه هم درلو شكللره كيردى، هم‌ده عاجزانه ايديلن خدمت منافع خصوصيه اصحابى طرفلرندن مؤاخذاته اوغرادى. برده سفرا ايله واقع اولان ملاقات سنيه‌ده جريان ايدن مكالمات بندن هر نصلسه خفى طوتيلديغى كبى خارجيه نظارتى‌ده بو طريقى التزام ايدرك برطاقم شيلرى كتم ايدييور. حالبوكه دولتك خارجى پولتيقه‌سنده اتحاد مسلك حاصل اولمق ايچون مصالح خارجيه‌دن مقام صدارتك خبرداراولمسى مصلحت دولت ايچون الزمدر. قديمًا مركز مأمورينى باب عاليده اولان ديوان ترجمانلرينك سفرا ايله ملاقات سنيه عقبنده نزد صدارته كله‌رك مكالماتى على ماهى الواقع صدر اعظمه بيلديرملرى قاعده‌سى‌ده بو لزومه مبتنى ايدى. مثلا چكنلرده انكلتره سفيرى ماكدونيياده اصلاحات لازمه اجراسنى دولتنك امر مخصوصى ايله حضور عاليه وموافقت عاليه‌يى‌ده حكومت متبوعه‌سنه بيلديرمش. اخطارات خيرخواهانه‌نك قبولندن طولانى انكلتره حكومتنك ممنونيتنى حكومت سنيه‌يه تبليغ ايچون امر آلمش اولديغنى وچنده‌نى كوره‌مديكندن خارجيه نظارتنه كيندرك تبليغ حال ايلديكنى اوچ كون صوكره باب عاليه كلوب مكالمه‌نك تفصيليله برابر بكا سويلمش ايدى. حضور عاليه عرض اولنمق اوزره سفيرك بوافاده‌سى اصولى وجهله تحريراً صدارته بيلديرلسون، ديه نظارته خبر كوندرديكم حالده ابتدا بويله برتبليغ وقوعى قطعياً انكار ايدلدى. تكرر خبر اوزرينه اعتراف اولنمشسه‌ده تفصيله كيريشلمكسزين وتذكره يازلمقسزين انكلتره سفيرينك اصلاحات تصورندن طولايى حكومت سنيه‌يه بيان ممنونيت يولنده چنده بعض افاداتى وقوع بولمش وخاكپاى عاليه صورت خصوصيه‌ده عرض ايدلمشدر، ديه صدارته امضاسز، پوصله شكنده بركاغد كوندرلدى ايدى. سفيرك بكا وقوع بولان افاداتنى واو صرده ايراد ايتديكى اخطارات وتأكيداتى باتذكره عرض ايتدمسه‌ده بو ايش اوزريمه آلنه‌رق ايستنيلن اصلاحاتى اجراده

دائر اولان فقره‌يه مراجعتلرى توصيه اولنور. شو تفصيلات بلكه نظرلرده تكلفاتدن وبناءً عليه زوائددن عد اولنه‌جقدر. حال اويله ايكن اختيار تكلف اولنمسى تاريخمزى غلط وخطادن وقايه مقصدى ايچوندر. زيرا بومقصده خدمت دخى وظائف عموميه‌دندر.

معذوراولدیغمزی کندیلکمدن سفارته تبلیغ ایتمکلکم ایچون باش کتابتدن تذکره الدم. منفعت دولته موافق اولسه بالذات جواب ویرمکده تردد ایتمزسه‌مده منفعتمز بونك خلافنده اولدیغندن بالطبع عرض اعتذار ایتمش ایدم. زیرا فکر قاصرانه‌مه کوره علی الخصوص بوشیده انکلتره‌نك بزه معاونتنی جلب ایچون استعداد وحسن تمایل کوسترمه‌مز الزمدر. عکسی حالنده انکلتره بلغارستان مطالبنی ترویج ایدر. او حالده دیکر هیچ بردولت انکلتره‌یی فکرندن دوندیره‌میه‌جکندن نتیجه‌ضرر مزی موجب اولور.

امور خارجیه‌ده بکا معلومات ویرلمه‌مسنه برمثال دها کوسترهیم: ارناودلقده اصلاحاتك تعجیلنی شفاهاً وبالواسطه عرض ایتدیکمده روسیه ایمپراطوری بزه معاونت وعد ایتمش وبونی طرخان پاشا وساطتیله تبلیغ ایلمشدر، زمیننده ارادهٔ شفاهیه آلمش ایدم. حالبوکه روسیه ایمپراطوری طرخان پاشایه بو اصلاحاتی غایت سرعتله یاپمه‌مزی سویلدیکی حتی دولت علیه ایله مصافاتنی محافظه ایچون اصلاحاتی شرط عد ایتدیکی مؤخراً تبین ایتدی. زیرا رمضان ایچنده برمجلس کونی باب عالیده کتیروب بین الوکلا اوقونمسنی وبعد القرائه زیری طرفمدن امضا اولنه‌رق اعاده ایدلمسنی تبلیغ ایتدیکنز طرخان پاشا تقریری که بن‌ده مجلسه اوقوتدقدن صوکره وکلایه‌ده امضا ایتدیره‌رك سزه اعاده ایتمشیدم. او تقریرده ایمپراطورك تبیینات شدیده‌سی تفصیلاً مندرجدر. قالدی که سفرانك قدیمدن بری مظهر امنیتلری اولدیغمدن جریان ایدن مکالماتی انلر بکا بیلدیرییورلر. حتی بوندن برآی اول روسیه ایلچیسی حضور همایونه چیقوب اصلاحات ایچون تجدید تشبثات ایتدیکی صره‌ده کرك انك سوزلرینی، کرك جواباً تلقی ایتدیکی ارادات سنیه‌یی مبین اولان ضبطك صورتی دیکر بر سفیر طرفندن بکا ویرلمشدر. اوکا نظراً اصلاحات ایچون باب‌عالیده برقومیسیون تشکیل بیوریله‌جغنی ورياستی نافعه‌ناظری ذهنی پاشایه تکلیف اولنه‌جغنی، وذهنی پاشا اعتذار ایدرسه دیکر برذات ریاسته مأمور اولنه‌جغنی بیان بیورمشلر ایمش. واقعا بوندن بر مدت صوکره رأساً کلن ارادهٔ سنیه‌دن قومیسیون ریاستنه قونیه والیسی فرید پاشا، مفتشلکه حسین حلمی پاشا تعیین بیورلدقلری اکلاشیلدی که توفیق بك‌ده او زمان قونیه والیلکنه نصب بیورلمشدر. اکر اولجه بوکا واقف اولسه‌یدم مفتش تعیینی تنسیب ایتمزدم. زیرا مفتشلك ولایات ثلثه‌نك توحید اداره‌سنه اساس وضع ایدییور. بو ایسه منفعت

دولتـه مغايردر. بو ايشـده علاقه‌دار اولان دولتلرك هيچ برى دخى رسماً بزه بونى اخطار ايتمديلر. اكر خفياً ومن غير رسم بيان ايتمشلر ايسه اونى بيله‌ميورم. حاصلى سفرانك جمله‌سى ذات‌شاهانه‌نك كرك افكارسياسيه كرك اطوار حكيمانه‌لرينك منتداريدرلر. بونك مفخرتى دولته عائد اولديغندن انلرله ملاقات ومكالمات عاليه‌نك فائده‌سنى تصـديق ايدرم. شـوقدركه مصلحته تعلق ايدن شـيلرده باب عالى‌يه مراجعت ايتـلرينى كنديلرينه مراجعت ايدن سـفرايه بيان بيورملرنده بيـوك بر فائده ملاحظه‌سنده‌يم. زيرا كنديلرى باب عالينك قصورينى تصحيح بيوريرلر. وكذلك باب عالى منفعت دولت خلافنه برتعهد سياسى‌ده بولنمش‌اولسه پادشاهمز بحق اوتعهدى فسخ‌ايدرلر. لكن بالفرض والتقدير عكس حال واقع اولمق لازم كلسه انى تغييرايچون وكلاهيچ برشى ياپامازلر. باقسه كز آ، كنديلرى‌ده چن كون اصلاحاتك بر هفته ايچنده اكمالى حقنده طرف شـاهانه‌لرندن اوستريا سفيرينه سـوز ويرلمش اولديغـندن ومقام عالىٔ سـلطنتدن واقع اولان اراده تأخير قبول ايده‌ميه‌جكندن اصلاحاتك برهفته ايچنده قطعياً اتمامنه مجبوراولديغمى وساطتكزله تبليغ بيورديلر ايدى. دها برچوق مشكلات وقوعندن بحث ايده‌بيليرسه‌مده مقصد مثال كوسترمك اولديغندن بونلرله اكتفا ايتمك تصديعمى تحديد ايتمش اولور.

خلاصهٔ كلام‌مسئوليتى ابقا، مأذونيتى امحا اصولى‌حالاً وآتياً ملاحظه‌مه‌اويميور.

عارف بك بوافاداتى استماع ايله عودت ايتدى. برمدت صـوكره يينه كلدى. ديدى‌كه: «تعداد ايتديككز واليلرك تعيينلرى مناسبميدر، دكلميدر؟ صدارتدن صورولسون، ديه فرمان بيورلمش. باش كاتب صورت قطعيه‌ده اراده تبليغ ايتمش. بونك ايچون كنديسى بن‌ده حاضر اولديغم حالده تكدير اولندى. شـوكتمآب افـندمز بيورييورلركه: «بوندن صـوكره نه ديه‌جكى اولورسـه كاسون عرض ايتسون. بنم قپوم دائما آچيقدر. كوندوز كيجه نه‌وقت ايسترسـه مابينه كلير. بن‌ده كنديسنى كورورم. سويليه‌جكى سوزلرى برلكده مذاكره ايده‌رز. بعضاً بنم ديديكم اولور. بعضاً كندى ديديكنه مساعده اولنور. عبدالمجيد زمانينده‌ده اصول بو ايدى؛ عبدالعزيز زمانينده‌ده. ايشته ايشلر بوصورتله كورولور. فقط بوندن صوكره تحريراً هيچ برشى بيان ايتميه‌جكدر. استيذان ايده‌جكى شـيلرى دائما شـفاهاً بكا عرض ايتمليدر.» جواباً: «هر مصلحتى حضـور عاليده موقع مذاكره‌ديه قويمق وادلهٔ اقنـاعيه بيـانيله تصديعـاتى تمديد ايتـمك ملاحظه‌مه

موافق کلمیور . همده مذاکرات شفاهیه‌یی خاطراتده ادامه محال اولدیغندن تبلیغ وتبلغ تحریری اولمق هر دولت کبی بزده‌ده برقاعدهٔ اساسیه اولدیغی معلوم همایونلریدر . بونی تبدیله آلت اوله‌مام . » بو افاداتمی استماعدن صوکره عارف بك کیتدی . ۱۳ شوال ۳۲۰ بازار ایرتسی

مابینجینك عودتنی متعاقباً تعیینات عسکریه متعهدلرینك ایستدکلری مبالغ همان بانق عثمانی وساطتیله ویردیرلمسی لزوم قطعیسنه دائر سلانیك والیسی حسن فهمی پاشا ایله ادرنه والیسندن تلغرافلر الدم . ادرنه والیسی درحال پاره ویرلمز ایسه عسکر آچ قاله‌جغنی یازدیغی کبی حسن فهمی پاشا تأخرك مسئولیت شدیده‌سنی اورایه براقدم. یولنده لسان قوللانیور . برده سیروز متصرفندن آلدیغی تلغرافی عیناً نقل ایتدیکندن بونده بلغارستان حدودنده‌کی عسکر برقاچ کوندن بری آچ اولدیغی بیلدیریلیور ایدی .

بوراده ایسه لازم اولان مبلغك تعویضاً تجهیزات صندوقی موجودندن ایفاسی یاخود اناطولی ولایاتی اموالندن جلبی ممنوعیتی دوام ایدییور . استعفاده هنوز قبول اولونمدی . اشعارات واقعه‌دن بحثله ایجابی ارادهٔ سنیه‌یه منوطدر ، یولنده زیرده محرر تذکره‌یی یازدم .

تذکرهٔ خصوصیهٔ معروضه

سلانیك والیسی حسن فهمی پاشا وروم ایلی ولایاتی مفتشی پاشا حضراتنك دون آقشام کان تلغرافلری اموال محلیه‌نك عدم کفایتندن طولایی معینات عسکریه متعهدلرینك بوراجه سرعت تأمینی لزومنی ومالیه نظارت جلیله‌سنك اشعاراتی ایسه کرك ذکر اولنان ولایتلرده وکرك ادرنه ولایتنده مواقع عسکریه‌یه عائد معینات اثمانك تأمینی ایچون باب‌عالیجه چارهٔ سریع اتخاذی لازم کله‌جکنی مبین اولدیغنه وشواشعاراتك تسریع مقتضیاتی لازمه‌دن ایسه‌ده دونکی کون جواباً قرنای حضرت شهریاریدن عارف بك افندینك وساطتنه تودیع قلنان معروضات عاجزانه‌م حقنده امر وفرمان همایون ملوکانه نه‌وجهله شرفتعلق بیوریلورایسه طرف.

عاجزانه‌مه تبلیغ قلنه‌جغی وا کا انتظار لازم‌کله‌جکی صورت افاداتدن آکلاشیلدیغنه بناءً عرض وبیان کیفیت قلندی افندم .

۱۳ شوال ۳۲۰ و ۳۰ کانون اول ۳۱۸ بازارایرتسی

امضا : سعید

بوتذکره‌یی مهردار جودت بکله عارف بکه کوندردم . عارف بك تذکره‌یی استصحاباً حضوره کیدوب جودت بکه عودتنه قدر سرایده بکله‌مسنی سویلمش عودتنده « ایستیلن شیئه مأذونیت آلدم . سز کیدیکز بن‌ده شمدی کلییورم » . دیمشدر . عارف بك ایکی ساعت صوکره کلدی . آتی‌البیان اراده‌لری تبلیغ ایتدی . شوکتمأب افندمز فرمان بیورییورلرکه : « ایستیلن پاره تعویضاً استقراضدن صرف اولونسون . فقط متعهدلرك مطلوباتندن آلتی یوز بیك لیراسی مطلقا تنزیل اولنملیدر . ادارهٔ مالیه ایچون‌ده باب‌عالیده برقومیسیون تشکیل اولنسون . مابینده‌کی موسیقه بلوکی‌مصرفندن تصرفات اجرا اولنور . برده احوال مالیه‌یی اصلاح ایچون مطالعاتی نه‌ایسه بیان ایتسون » .

جواباً دیدم‌که : « متعهدلر مطلوبندن آلتی یوز بیك لیرا تنزیلی شرطی بکا ، تعلیق بالمحال نوعندن کورولییور . قومیسیون تشکیلنه کلنجه برخیلی زماندن بری ادارهٔ مالیه‌ده صیقیشلدقجه قومیسیونلر تشکیل ایتمك، انلرك مساعیسنی اعلان ایلمك عادت حکمنه کیردی . بوتشکیلات واعلانات خارجه امید ویرمك جهتندن غالبا ایی برشی فرض اولنیور . لکن نتایج ابقا علی‌ماکان اولدیغندن امیدلر یأسه منجر اولییور . بودفعه‌ده قومیسیون یاپیلسه نتیجه سوابقی کبی اولور . مکرکه واردات موجوده‌نك انواعی تدقیق ایله تزییده قابل اولانلر وار ایسه تزیید ایدیله وبشقه دولتلرده مؤسس اولوب بزده موجود اولمیان وارداتدن احوال مملکته موافق اولانلر وارایسه ، بونلرده ثروت عمومیه‌مزك متحمل اولهجغی تکالیفدن ایسه منحصراً انلر وضع اولنه ودوائر عسکریه وملکیه‌نك مخصصاتی علی‌المفردات کوزدن کچیریله‌رك هانکیلری احتیاجات ضروریه‌یه مستند دکلسه تنزیل قلنه . بونلر ایسه ۹٦ سنه‌سی موازنه‌سنده اولدیغی کبی هیئت وکلاجه یاپیلهجق شیلردر . اساسلر وضع اولندقدن صوکره تطبیقات واجراآتنی ارباب اختصاصدن مرکب بر قومیسیون یاپار . کلهلم بالذاة مطالعه بیانله : مأموریته کلدیکم کوندن‌بری بونك ایچون پك چوق معروضات تحریریه‌م وقوع بولمشدی .

ینه‌ده لازم اولان تدابیری یازارم . فقط بویله شیلرده ریاست وکلا خدمتنده بولنانلره، متعلق اولدیغی دائره ناظرینك رفاقت ایتمسی هم قاعده هم مقتضای مصلحتدر . وکلا ذات شاهانه‌دن استیذان ایتمدکجه یانمه کله‌میورلر . مساعده ایدرلرسه مالیه ناظری نزدمه کلسون . برلکده مذاکره ایده‌لم . اولکیلرندن دها اطرافلی برعریضهٔ مشترکه قلمه آلیر ، تقدیم ایدرز .

بوسوزلری دیدکدن صوکره عارف بك عودت ایتدی . کچن وقت برساعت اولامشیدی . ینه کلدی . حامل اولدیغی اوامر عالیه شونلردر :

« زمان اوزون اوزادی‌یه دوشونمکه مساعد دکلدر . مالیه ناظرینك جابی وانکله مذاکراته کیریشیلمه‌سیله وقت غائب اولور . ملاحظاتنی شمدی بیان ایتسون . برده ارباب اغراض خدیو مصری آرناوودلق پرنسی ایتمکه چالیشیورلر ایمش. بونك ایچون مطالعه‌سی نه‌در ، انی‌ده سویلسون . برده روم ایلیده ظهور ایدن اشقیا چته‌لری نصل طاغیتیله‌جق ؟ تدبیری نه‌در ؟ بونی‌ده سویاسون . کندیسی اشقیایی تأدیب ایچون سوق عسکره محللری مأذون اوللی دییور . اومأذونیت ویریلیر ایسه عسکر فرقه‌لری هم حدود اولان حکومتلرك اراضیسنه تجاوز ایده‌بیلیرلر . بوندن غائله چیقار . انك ایچون دیدیکی مأذونیتك ویرلمسی جائز اوله‌ماز . »

جواباً شونلری بیان ایتدم : « بردولتك امور مالیه‌سنی تنسیق ایچون برقاچ ساعت ایچنده ملاحظات بیان ایتمك ممکناتدنمیدر ؟ بوکا امکان واردردیمك ایچون قائلك نفسنده بیوك بزاقتدار تصور ایتمسی لازم کلیر. بوعاجزه اوقدرت نصیب، او تصورواردکلدر. خدیوایچون بیلمم‌نه دیه‌یم. خدیویتله آرناوودلق پرنسلکی ومصر ایله آرناوودلق آره‌سنده بن هیچ برمناسبت کوره‌مم . بالقان حکومتلرندن هربرینك ماکدونیا اوزرنده نظر حرصی واردر . لکن اقوامك اختلاف منافعی امللرینی فعله کتیرمکه مانع اولدقدن بشقه دیکر بردولت جسیمه‌نك مقصدی بوتون ، بوتون بشقه‌در . بناءً علیه کوچك حکومتلر آره‌سنده ائتلاف قابل اولسه‌بیله اودولت انلرك ارزولرینه ممانعت ایده‌جکدر . حال اویله ایکن بودولتك قارشیسنده‌ده برمعارض قوی وار . بواختلافات بزم ایچون بیوك برفائده‌در . اوندن استفاده ایدرك اورالرده بالذات وبالاختیار برحسن اداره تأسیسیله خارجك مقاصدینه سد ممانعت چکسلی‌یز . مع‌مافیه سوء اداره دوام ایتدکجه ودیدیکم

اختلافات ایچون دول معظمه برطریق ائتلاف بولهجق اولورلر ایسه بوندن مستفید اولهجق خاصةً خرستیان حکومتلری اولهجقدر . یوقسه ما کدونیا ممالك عثمانیهدن تفریق اولنوبده یرینه ولوکه بردولت معظمهنك تحت حمایهسنده اولسون دیکر برحکومت اسلامیه تأسیسنه امکان یوقدر. شوملاحظات قاصرانه اقتضاسنجه خدیو حقندهکی تبلیغاتك منبعی اعتباره لایق کورمم .

سوق عسکر ایچون والیلره مأذونیت ویرلمسی فکرنده واقعا ثابت بولنیورم . سوق اولنهجق عسکرك جوار حکومتلر حدودینه تجاوز ایتملری احتمالنه ایسه هیچ محل یوقدر . زیرا عسکر دیمك انتظام تام ایله حرکت ایدر قوت دیمکدر . قوماندانلرك امرینه مخالف اولهرق تجاوزده بولنان قوتك اشقیادن فرقی اولهماز . اوحالده بونی یاپهجقلر اولور ایسه کندیلرینه شقی نظریله باقیلیر . فاعللری قوانین عسکریه موجبنجه شدیداً مجازات اولنور . فقط دیدیکم مأذونیتی ویرمك پك لازمدر . روم ایلینك احوال حاضرهسی آرهسنده ایسه واجباتدندر . زیرا روم ایلی ولایاتی ایچون یاپدیغمز نظام لایحهسنه سوق عسکر حقنده والیلرك مأذونیت قدیمهلرینی اعادةً قونیلان فقره مابینده چیقارلمش ویرینه احوال حاضرهیی مؤید یعنی هربرحرکت عسکریهنك ارادهٔ سنیهیه تعلیقنی مبین برماده وضع اولنمش ایدی که بوپك زیاده سوء تأثیر حاصل ایتمشدر .

انجمن مخصوص مضبطهسی مجلس وکلاده قرائت ومذاکره اولندقده محتویاتی هیئتجه دخی قبول اولندی . فقط طقوزنجی ماده حقنده سر عسکر رضا پاشا مخالف رأیده بولنمش ومجلسك مضبطهٔ معروضهسنه ملفوف اولان تعلیمات مسودهسنده ذکر اولنان طقوزنجی ماده طرف شاهانهدن بشقه صورتله تصحیح اولنمشدر . دیهرك نزدمده بولنان قیدندن مادهٔ مصححهیی واسطهیه اوقودم :

طقوزنجی ماده — ولایتلرك اسایشنی اخلال ایدهجك برحادثهظهورنده ژاندارمهلرك عدم کفایتی اکلاشیلدیغی وبناءً علیه ولایتجه عسکره لزوم کورولدیکی تقدیرده والی جانبندن درحال محلی قوماندانلغنه خبر ویریلهرك قوماندانلق طرفندن دخی بر جهتدن عسکر احضار برطرفدنده کیفیت عتبهٔ علیای جناب پادشاهیدن عرض

واستیذان اولنمق اوزره مقام والای سرعسکریه بلا افاتهٔ وقت اشعار اولنوب ارادهٔ سنیهٔ جناب خلافتپناهی‌یی تبلیغاً النه‌جق جواب اوزرینه اجرای ایجابنه باقیله‌جق وبونکله برابر بویله برلزوم تقدیرنده والی طرفندن اسباب موجبه درمیانیله بو صورت قوماندانلقجه‌ده تصدیق ایدیله‌جکدر . بعده مابینجی‌یه دیدم‌که والیلرك ایجابی حالنده سوق عسکره مأذون اولملری ایچون تعلیماته قویدیغم ماده مابینجه تغییر اولندقدن صوکره اصابت رأینی، خیرخواهلغنی ذات شاهانه‌نك دخی تقدیر ایتدیکی المانیا سفیری «صرافوف‌ده دولتکزه بوقدر ضرر ایده‌من ایدی.» دیدیکنی خارجیه ناظری توفیق پاشا بکا سویلمشدر . معلوم‌یا، صرافوف بلغارستان اختلال قومیته‌لرینك شمدی نافذ الکلام رئیسلرندندر .

عارف بك بو سوزلری‌ده استماع ایله عودت وینه اوچ، درت چاریك صوکره ورود ایلدی. بو دفعه تبلیغاتی شونلردر :

«شوکتمآب افندمز بیوردیلرکه: «خدیو ارناودلق پرنسی اوله‌جقمش دیمدم. مصر پرنسلرندن برینی اورایه پرنس ایتمکه چالیشیورمش ، دیمشدم . کندیسی محللرینه سوق عسکر مأذونیتنك ویرلمسنده اصرار ایدییور. بونك محذورینی دوشونمیورمی؟ ادرنه وقعه‌سی معلوم .»

جوابمده دیدم‌که: «خدیو حقنده‌کی سؤال اوزرینه مجرد ارادهٔ سنیه‌یی انفاذ ایچون زائد وغیر زائد بعض ملاحظات عرض ایتمشدم . شمدی‌ده بوبحث بشقه شکلده تجدد ایدییورسه‌ده آرتق آخر بر مطالعه بیانینه محل کوره‌میورم . ولایاته تعقیب اشقیا ایچون سوق عسکر اذنی مادام‌که تصویب بیورمیورلر. آرتق نه دیه‌یم؟ یالکز شونی سویلیه‌یم که ایر، کچ بویله بر مأذونیتی ویرمکه حتی یالکز اوراسی ایچون دکل بشقه ولایتلره‌ده تعمیم ایتمکه دولتلرك مداخله‌سیله دولت مجبور اوله‌جقدر. [۱]

معلومیتی بیان بیوریلان ادرنه وقعه‌سی تاریخلرمزده ادرنه وقعه‌سی دیه یاد اولنان مصطفای ثانی زمانی حادثه‌سیمیدر؟ یوقسه علمدار مصطفی پاشانك عسکرله

---

[۱] انفصالمدن صوکره اوستریا وروسیه دولتلرینك متفق اولدقلری مقررات‌که ویانه قابینه‌سی رسماً اعلان ایتمشدر انك بر فقره‌سی :

L'inspecteur général aura la faculté de se servir si le maintien de l'ordre public le rend nécessaire, des troupes ottomanes sans avoir chaque fois recours au gouvernement central.»

استانبوله كلسيميدر؟ تصريح بيورلمامش ايسه‌ده مقصد ايكنجيسنه اشارت اولديغی بعض قرائندن اكلاشيليبور. علمدارك زمانی بو زمانه، عسكرينی شو عسكره قياس ايتمك قياس مع الفارق كورونور. اكر حال مماثلك امكانينه جداً قانع ايسه‌لر جداً تأسف ايدرم. واكر منافع خصوصيه اصحابی صداقت جعليه ابرازی فكريله حضور عاليه اويله شايان اعتبار اولميان شيلر عرض ايدييورلر ايسه اوكاده پك تأسف ايتمليدر. اشقيا استيصالی ايچون عسكر سوقی لزومنده اداره استحصال اولنسون بحثنه كلنجه فی‌الحال ياپيله‌جق بر تدبير كه تدابير جزؤيهٔ عسكريه‌دندر. انی استيذانلره تعليق ايتمك توسع حادثاته، اوده هر يرده امنيت واسايشك مختل اولمسنه سبب اولمقده‌در. شونی‌ده بيان ايده‌يم كه بر فرقهٔ اشقيا اوزرينه كيده‌جك عسكرك جزؤلری نهاية النهايه يوز كشی‌يی كچه‌مز. اويله برفئهٔ قليله‌نك وجه حركتلرينی مركزه تحويل ايده‌بيلملرينه احتمال ويرمك اضعف احتمالاته اعتبار قبيلندن اولور.» بو ملاحظاتی دخی تلقيدن صوكره عارف بك كيتدی. ايرتسی كونه قدر ارادات اخری ظهور ايتمدی.

۱۴ شوال ۳۲۰ صالی

بوكون ساعت بشده عارف بك يينه‌كلدی. شونلری ايراد ايلدی: «شوكتمآب افندمز محالرينه سوق عسكر مأذونيتی ويرلمسنی قطعياً تجويز بيورميورلر. بيورييورلركه: «روم ايليده اسايشی تدابير حكيمانه ايله استحصال ايتمك لازمدر. بونك ايچون ملاحظه‌سی نه ايسه عريض وعميق بيان ايتسون.»

ديدم كه: «واقعا مملكتی قوهٔ جبريه ايله دكل تدابير حكيمانه ايله اداره ايتمليدر. دفع اشقيا ايچون جبره مراجعت تدابير موقته‌دندر. تدابير حكيمانه‌نك الك بيوكی تبعه‌نك فرداً فردا وهرنقطهٔ نظرجه حقوق ذاتيه‌سندن امين اولمسيدر. على الخصوص روم ايليده خرستيانلر بوامنيته بروقتدن بری تماماً مظهر اولهمادقلرينی، ارناود اشقياسنك لاينقطع جان، مال وناموسه تعرض ايتملری اثبات ايدر. مختل اولان امنيتی اعاده ايتمك ايچون تبعهٔ غير مسلمه‌يه مسلط نه قدر ارباب جرائم وارسه استيصال ومجازات اولنملری وبونده سرعت كامله كوسترلمسی حقنده مفتش پاشايه ووالیلره تعليمات قطعيه ويردم.

حتی بوکا دائر اولان تلغرافم انکلتره خارجیه ناظری طرفندن انکلتره پارلمنتوسنده ایراد وحکومت سنیه علیهنه حاضرلانان اتهامات رد اولنمشدر . بیان ایتدیکم تعلیماتدن مقصد احاد اهالی ایله غیر منتظم عسکرك حسیات ذاتیه‌یه تبعیتله یاخود عدم انتظام سببیله تعدیاتده بولنملرینی منع ایدی . مطیع وعاصیلری تفریق ایتمه‌رك جمله‌سی حقنده منتظم عسکر وساطتیله تضییقات ایسه افراددن یاخود جنود غیرمنتظمه‌دن صدور ایده‌بیله‌جك برحالی منتظم عسکره یاپدیرمق اولدیغندن مداخلهٔ خارجیه‌یی جلب ایتمسی وانك‌ده مملکتك ضررینه برحال‌ایله نتیجه ویرمسی طبیعیدر . بناءً علیه بو خصوصده دخی والیلرك دقتی جلب ایتمشدم. مأمورلرمز ویریلن امره طوغریسی امتثال تام کوستردیلر . فعالانه وعادلانه حرکت اولندیغی ایچوندرکه ایکی هفته ایچنده بش یوز قدر جانی طوتیلوب حبس اولندی . شمدی محاکمه‌لری اسبابی تسریع اولنمقده‌در . محاکمات بیتوب حکملر درحال انفاذ اولندیغی کبی هیچ بر شقی ارتق باش قالدیره‌ماز ، مداخلات دولیه‌یه‌ده بحق مدافعه ایدرز . بوندن یدی کون اولکی چهارشنبه عدلیه وخارجیه ناظرلری مجلس وکلایه برآز کیچ کلدکلرندن عدلیه ناظری عبدالرحمن پاشا عقیب قعودنده مابینده بولنملری وقتیله مجلسده حضوری تأخیر ایتدیکنی سویلدکدن صوکره دیدی‌که : «فرید پاشا بر ورقهٔ خصوصیه ایله خاکپای شاهانه‌یه عرض ایتمش‌که : «طوتولوب حبس اولنان ارناودلر حقلرنده عفو عمومی اعلانی الزمدر . » افندمز بوفکری تصویب بیورمقله برابر بنمله خارجیه ناظری پاشانك بالواسطه رأیلرمزی سؤال بیوردیلر . برده مشیر ادهم پاشانك ارناودلق ایچون نه‌یولده طاورانمق لازم کله‌جکنه دائر مطالعاتی وار ایمش . استماع اولنمق اوزره انی‌ده یازمزه کوندردیلر . ادهم پاشا ارناودلقده کندی وجودینه لزوم کوستریبور . [۱] بن ، ارباب جنایات ایچون عفو عمومی مضر

---

[۱] ادهم پاشا قوصوه‌یه کوندرلدیسه‌ده انفصالمدن صوکره قوصوه ایله دیکر ولایتلرده بلغار ارباب اختلالی حقلرنده اتخاذینه قرار ویریلن تدابیر تنکیلیه‌یی استانبولدن اداره‌یه مأمور اولمش . بونك ایچوندرکه بر طرامه اصولی احداث اولنه‌رق غزته‌لرده فلان جهتده اولان اشقیا طرانیلدیغندن مفرزه‌لر فلان طرفی طرامغه مأمور ایدلمشدر ، یولنده نیم رسمی اعلانلر توالی‌ایتمشدر وبوکا مبتنیدرکه اوستریا وروسیه‌دولتلرینك ۱۹۰۳ سنه‌سی تشرین‌اولنك دردی تاریخیله [فرید پاشانك صدارتی هنکامنده] استانبول سفیرلرینه متحد المآل اولهرق

اولور واجنبيلره‌ده سوء تأثير ايدر ، ديدم . خارجيه ناظرى‌ده بكا معاونت ايتدى . اما « بو لازمدر . عفو عمومى اعلانىنه دائر بوكونكى مجلسده بر مضبطه ياپيلسون بو اقشام عرض اولنسون . صدر اعظمه بويله سويلسونلر . » [عبدالرحمن پاشايه دينمش] ديه بر اراده كلدى . مخاطب بن اولديغم ايچون اراده‌يى سزه تبليغ ايدييورم . » ديمش ايدى . اونلر كلمزدن اول داخليه ناظرى ممدوح پاشاده آيريجه مابينه چاغيرلمش وروم ايلى ولايتلرى اموالندن اول باول معاشلرك تأديه‌سيله فضله‌سى معينات عسكريه متعهدلرينه ويرلمك ايچون بورايه جلب اولونسون ، ديه برقاچ دفعه اراده كوندرلمش . لكن حالا انفاذ اولنمديغنه وينه اومجلسده بو ايشك دخى ارادهٔ سابقه وجهله قرارلاشديرلمسنه دائر اراده تلقى ايتمش . مشار اليه دخى تلقياتنى رياست مجلسه دكل حسب المأموريه حضار مجلسه بيان ايتمش ايدى . عبدالرحمن پاشايه ديدمكه : « تشريفكزدن اول ديكر بر اراده‌ده ممدوح پاشا تبليغ ايتدى . ذهنم انكله مشغول ايكن بو ايش دخى منضم اولدى . باقالم ، بر شى ياپارز . » بومواده‌لرى عارف بكه حكايه ايتدم . ديدمكه « روم ايلى اموالنك فضله‌سى نرده ؟ بواموال تعيينات عسكريه اموالنه بيله وفا ايتميور . بو ماده حسين حلمى پاشانك اشعار صريحيله‌ده ثابتدر . ارباب جنايانه ايسه اعلان عفو مجاز اولمامقدن قطع نظر روم ايليده مداخلهٔ اجنبيه‌يى جلب ايده‌جكدر . ماليه ايچون تحقيقات عميقه‌مه لطفاً اعتماد بيورلمسنى واشقياى محبوسه‌نك سريعاً محاكمه‌لريله مجازات قانونيه‌لرينك تعجيلى لزومنى تكرار ايدرم . بونلرك خارجنده ياپيله‌جق شيلرك برى اعلان اولنان مواد نظاميه‌نك اجراآتى‌در كه بوده تسهيل اولنه‌جق يرده اعتراضاته دوچاراولييور . برى‌ده تبعهٔ‌خرستيانيه‌يه حقوق‌سياسيه ويرلمسيدر . زيرا اوروپا دار الفنونلرندن هرشعبهٔ اداره ايچون لازم اولان معلوماتى حائز اولمق

كوندردكلرى ومحتوياتنى حكومت دولت‌عليه‌يه تبليغه مأمورايتدكلرى تحريراتك برفقره‌سنده آتى البيان اخطار واردر .

Bien que les deux puissances reconnaissent pleinement le droit et le devoir de la Porte de réprimer les désordres fomentés par l'agitation séditieuse des comités, elles déplorent toutefois que cette répression ait été accompagnée d'excés et de cruauté dont les habitants paisibles ont eu à souffrir.

دينلمش وبومواده توسيع اصلاحاته ودولتلرطرفندن برقونترول اجراسنه سبب اتخاذاولنمشدر . بن ايسه مأموريتده ايكن تنكيل اشقياده حد مشروع خارجنه چيقمقدن حذراولنمسى حقنده مأمورينه تعليمات اكيده كوندرمش ايدم .

اوزره چیقان بلغارلر وروملرکه مملکتلرینه عودت ایدییورلر . اهلیتسز مأمورلرمزی ، حاکملرمزی کوردکجه هم مأیوس اولویورلر ، هم‌ده تابعك متبوعه ارتباطی بالطبع مختل اولویور . اصلاحاتك بودرجه‌سنی ایسته‌میان دولتلر وارسه‌ده حتی بو دولتلردن بری‌حق شکایت باقی قالمق و آتیده کندیسنه مدار استفاده اولمق ایچون ارناود اشقیای موقوفه‌سنك عفو واطلاقلرندن ممنون اولورسه‌ده دولت علیه‌نك منفعت حقیقیه‌سی دیدیکم صورتلرده‌در . »

عارف بك افاداتمی بعدالاستماع کیتدی . اوکیتدکدن صوکره انکلتره سفارتی باش ترجمانی موسیو بلوق کلدی . سفیر جمعه‌ایرتسی کونی مأذوناً لوندره‌یه کیده‌جکندن وداع ایچون خانه‌کزه کلمك ایستیور . هانکی کون، نه‌ساعتده کوروشه‌بیلیر . آکلامق ایچون بنی کوندردی ، دیدی .

جمعه‌ایرتسی کونی واقع اولان استعفا سرای مأمورلرینك توالئ ورودلری سببیله شایع اولدیغندن بونك کتمنه لزوم کورمدم . دیدم‌که : « حال استعفادیم. وداع تصورینه تشکر ایتدیکمی وملاقاتده معذور اولدیغمی سفیره سویلکزی رجا ایدرم . » موسیو بلوق کیتدکدن ایکی ساعت صوکره ایدی‌که عارف بك ینه کلدی .

« بلغارلرك نصل بدخواه اولدقلری میدانده . اونلره حقوق ویریلیرمی ؟ بویله سوزه بشقه‌لری شویله طورسون بلغارلر بیله کولرلر. » دیه اراده بیورلدی ، دیدکدن صوکره « بیورك برلکده کیده‌جکز افندمز ایستیورلر ، فقره‌سنی علاوه ایلدی . کیتدیکمده حضور عالیه دخول شرفنه نائل اوله‌جقمی ایدم ؟ یوقسه امثالی مسبوق‌اولدیغی اوزره مخاطبات یاخود معاتبات وسائطله‌می واقع اوله‌جقدی؟ بونلری بیله‌میوردم . فقط حضوره چیقلمق تقدیرینه کوره مکالمات ینه یوقاریده تفصیل اولنان شکللرده اوله‌جغی قرائن لاتحصی ایله ثابت ایدی . انك ایچون اجابتده هیچ برنقطهٔ نظردن فائده کورمدم . بناءً علیه تفصیله کیریشمکسزین واسطه‌یه « استعفا امور اختیاریه‌دن واونك قبولی‌ده امور طبیعیه‌دندر . » دیمکله اکتفا ایتدم .

عارف بك عودت ایلدی .

صالی کونی کیجه‌سی ساعت درت بچغه قریب وقتده انکلتره سفارتی باش ترجمانی موسیو بلوق خانه‌مه کلدیکنی اوشاق خبر ویردی . نزدمه کلنی اخبار

ايلدم . لكن اوچ درت دقيقه كجديكى حالده ظهور ايتمدى . كنديسنى چاغيرمق ايچون يانمده كمسه بولنمديغندن بولند يغم اوطه‌يه جوار اولان صفه‌يه چيقدم. موسيو بلوقى عائله اعضاسندن بريله اياقده مكالمه ايدييور كوردم . مكر قبل الدخول بشقه‌سيله كوروشمسى تبليغ ايده‌جكى خبرك بكا بغتةً بر تأثير وخيم حاصل ايتمه‌مسى اسبابنى مشاوره مقصديله ايمش . بوراسى مؤخراً آكلاشيلدى . موسيو بلوقى كورونجه مصافحه ايله اوطه‌مه كتيردم. كنديسى اوصره‌ده (فراق) كيمش ايدى . بوشكلده كلمسنك اسبابنى استكشاف ايچون غالبا پك مستعجل برايشكز وار ، سؤالنى ايراد ايتدم . جواباً « روسيه سفيرينك سواره‌سندن كلييورم ـ ويره‌جكم شايان اسف خبر مستعجل اولديغى ايچون سير اوقونور همان كيتمه‌مى سويلدى . آنك ايچون بو اثوابله كلدم . شيمدى سلانيك قونسلوسندن سفارت بر تلغراف آلدى . سزى قتل ايتمك ايچون ارناودلقدن بورايه اوچ آدم كوندره‌جكلر ايمش. بونك سببى متروويچه‌ده روسيه قونسلوسلغى تأسيسنى وارناودلقده اصلاحاته قرار ويرلمسنى ارناودلرك سزدن بيلملرى ايمش. سفير دقت ايتمكزى توصيه ايدييور . بورادن چيقدقدن صوكره خارجيه ناظرينه كيدوب اكاده بونى خبر ويرمكه سفيرطرفندن مأمورم.» ديدى. انكلتره سفيرى سفارت باش ترجمانى بكا كوندردكدن صوكره‌ده خارجيه ناظرى توفيق پاشايى روسيه ايلچيسنك ضيافتنده كورمش اولديغندن سلانيكدن كلن خبرى بالذاة دخى ناظر پاشايه سويلديكى مؤخراً اكلاشلمشدر.

موسيو بلوقه «سلانيك قونسلوسكز اصل انكليز ميدر ومؤتمنميدر؟ ديمك ايستييورم كه، بو خبرينى توحيش ايتمك ايچون مصنع برشى اولمسون.» ديدم . بلوق «قونسلوس انكليز دكل، رومدر . اسمى بليوتى اولوب معتبر برعائله‌يه منسوب وسفارتجه موثوقدر، جوابنى ويردى . نصل دقت ايتملى؟ ديه صورت خصوصيه‌ده رأينى صوردم. «ضبطيه ناظرينه بر تذكره يازارسكز . محافظه كزه اعتنا ايدرلر، ديدى. بعده خارجيه ناظرينى نيچون كوره‌جكسكز؟ سؤالنى ايراد ايتدم. «تعليماتم سوء قصددن وقايه كز انكلتره حكومتيجه ملتزم اولديغنى بيان ايله برابر باب عاليلنك‌ده رسماً نظر دقتنى جلب ايتمكدر.» جوابنى ويردى . بن‌ده بويله شيلرك مكتوم قالمسى دولتك منافعى ايجاباتندندر . خارجيه ناظرى پاشايه تبليغدن صرف نظر اولنمسنى سفيردن رجا ايدرم. وانكلتره دولتنك حقمده‌كى التزامندن پك متحسس

ومتشکر اولدم.» دیدم. باش ترجمانك عوتندن صوکره تحقیق حال ایچون مفتش حسین حلمی پاشایه بر تلغراف کوندردم که تحقیقاتك صورت خفیه‌ده اجراسی لزومنی حاوی ایدی. برده بوتلغرافده نه‌تعرضك بکا واقع اوله‌جغندن نه‌ده انکلتره سفارتندن بحث اولنیوب (وکلادن بر ذات حقنده سوء قصد متصور اولدیغی بر سفارتدن ایشیدلدی.) دینلمشدر.

سوء قصده متعلق مکاتبات

روم ایلی ولایاتی مفتشلکنه تلغراف

مترووپچه‌ده روسیه قونسلوسلغنك تأسیسندن واصلاحات مقرره‌دن اهالی ناخشنود اولدیغی وبونی وکلادن بر ذاتك رأییله واقع اولمش ظن ایتدکلری ایچون او ذاتك حیاتنه قصد ایتمك اوزره ارناودلردن اوچ کشی انتخاب وارسال ایتدکلری ویاخود ایتمك اوزره بولندقلری بر قونسلوسلك اشعارینه استناداً بر سفارت طرفندن شمدی افاده‌ایدلمکله خفیاً وعاجلاً تحقیقات اجراسیله نتیجه‌سنك سریعاً اشعاری اخطار اولنور.

۲۸ کانون اول ۳۱۸

امضا : صدر اعظم

سعید

تذکرهٔ خصوصیهٔ معروضه

دون کیجه‌ساعت درت بچقده انکلتره سفیری سفارت‌باش ترجمانی نزدشناوری‌یه ارسال ایدرك مترووپچه‌ده روسیه قونسلوسلغنك تأسیسنی واصلاحات مقرره‌یی ایسته‌میان اهالی بونی رأی عاجزانه‌ملة واقع اولمش ظن ایتدکلری ایچون حیاتمه قصد ایتمك اوزره اوچ کشی انتخاب ایدرك استانبوله کوندردکلری سلانیك انکلتره قونسلوسی موسیو بلیوتی طرفندن کلن تلغرافله اشعار اولندیغنی اخطار ایتمش وبوافاده شناورلرینی توحیش ویاتهدید ایتمك ایچون تصنیع اولنمش برماده اولوب اولمدیغی آکلاشلمق اوزره قونسلوسلك درجهٔ موثوقیتی حقنده باش ترجماندن وقوع بولان سؤال اوزرینه‌ده مومی‌الیهك شایان اعتماد اولدیغی جوابی ویرلمشدر. خارجیه نظارت جلیله‌سنه اخطار کیفیت اولنه‌جغی جملهٔ افاداتدن ایسه‌ده

بویله شیلرك مکتومیتی منافع دولت اقتضاسندن کورولدیکی جهتله نظارت مشارالیهایه معلومات اعطا اولنمامسنك سفیر مشارالیهه افادهسی ترجمان مومی‌الیهه بیان قلنمش اولدیغندن کیفیتك عتبهٔ سنیهٔ ملوکانهیه عرضی متمنادر افندم .

۱۶ شوال ۳۲۰ و ۳۱ کانون اول ۳۱۸ چهارشنبه

امضا : صدر اعظم

سعید

۱۵ شوال ۳۲۰ و ۱۳/۱ کانون ثانی ۱۹۰۳ ـ ۳۱۸ چهارشنبه :

دون کیجه انکلتره سفیرینك باش توجمان وساطتیله کوندردیکی خبردن ومفتشه کوندردیکم تلغرافدن بحثله مجرد عرض معلومات صورتنده اولق اوزره باش کتابته یازدیغم تذکرهنك مألندن هیچ بحث اولنمقسزین یالکز ضبطیه نظارتنه تسطیر اولنان تذکرهنك صورتی باارادهٔ سنیه طرفکزه کوندرلدی، عبارهسیله اوچ ساعت صوکره باش کتابتدن رأساً برتذکره آلدم . بکا کلن وضبطیهیه یازلدیغی بیان اولنان تذکرهلرك صورتلری صحیفهٔ اتیهده محرردر . انکلتره سفیری مأذوناً مملکتنه کیتمسی مناسبتیله اوکون حضوره چیقدیغنده اسمی یاد ایدرك « مصونیت نفسیهسی دولت متبوعهمجه ملتزمدر . چونکه انکلتره دولتی وقتیله بونی تعهد ایتمشدر . کندیسی اوروپانك اسایشنه ودولتکزده خدمت ایلمشدر . موقتاً لوندرهیه کیدییور ایسهمده بالقان ایشلری کسب اهمیت ایتدیکندن اوچ هفته ظرفنده استانبوله عودت ایدهجکم. اووقته قدر سعید پاشانك مصونیتنه دقت ایتمسیچون مصلحتکذاره تعلیمات ویردم . ذات شاهانه کزکده نظر دقتی جلب ایدرم.» دیمشدر. سفیر مشار الیه سرایدن چیقدقدن صوکره طوغریجه سرکه‌جی موقفنه کیتمشدی . تشییع ایچون وکالةً کوندردیکم ذانه بکا سویلنمك اوزره بونلری بیان ایتمش وملاقاتده حاضر بولنان باش ترجمان وساطتیله مؤخراً واقع اولان تبلیغده بونی تأیید ایلمشدر . حالبوکه مابیندن ضبطیهیه کوندریلن تذکرهده سفیرك تبلیغاتی یالکز خارجیه ناظری لسانندن وغایت خفیف بر صورتده حکایه ایتدیرلدکدن صوکره «اکرچه بومادهٔ تصنیعات بدخواهانهدن ایسهده شاید بوفکر ومقصدله استانبوله کلن اولوبده دردست ایدلمز ایسه بوحال مسئولیت شدیدهیی موجب اوله جغی فقرهسی علاوه ایدلمشدر. تذکره ایله ملفوفلرینك صورتلری وجه آتی اوزره در:

تذکرهٔ خصوصیه

ضبطیه نظارت جلیله‌سنه کوندریلن تذکره‌نك برصورتی برمنطوق امروفرمان همایون جناب خلافتپناهی لفاً ارسال سوق سامیٔ صدارتپناهیلری قلنمغین اولبابده امروفرمان حضرت ولی‌الامر کدر .

۱۵ شوال ۳۲۰ و ۱ کانون ثانی ۳۱۸

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری

تحسین

ضبطیه نظارتنه کوندریلن تذکره‌نك صورتیدر

ذات سامیٔ صدارتپناهی‌یه تهدید وسوء قصدایتمك فکر ونیتیله اوچ آرناوودك درسعادته کلدیکی سلانیك قونسلوسنك اشعارواخبارینه عطفاً انکلتره سفارتخانه‌سی باش ترجمانی طرفندن افاده ایدلدیکی صدر مشارالیه حضرتلری جانبندن عرض عتبهٔ علیا قلنمش وانکلتره سفیرینك دخی بویله برسوز ایشیتدیکنی کندیسنه سویلدیکی خارجیه ناظری پاشا حضرتلری طرفندن افاده وبیان ایدلمش اولوب کرچه بوخبرتصنیعات بدخواهانه‌دن عبارت اولمق وبوکا اینانلمامق لازم‌کلیر ایسه‌ده احتیاطه رعایةً ضابطه‌جه هردرلو تقیدات وتدابیر اتخاذ واجراسیله بویله برحاله قطعیاً محل وامکان براقلمامسی وشاید بوفکر ومقصدله درسعادته کلن اولوبده دردست ایدلمزایسه بوحال موجب مسئولیت شدیده اولهجغی شرفصدور بیوریلان امر وفرمان همایون جناب خلافتپناهی منطوق جلیلنه توفیقاً تبلیغ وازبار واشبو ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه‌نك تبلیغ ایدلدیکنك جوابنه انتظار اولنور اولبابده . [۱]

۱۵ شوال ۳۲۰ و ۱ کانون ثانی ۳۱۸

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری

تحسین

---

[۱] باش کتابتدن اراده ایله ضبطیه نظارتنه کوندریلن وصورتی بورایه درج اولنان تذکره‌ده سفیرك بویله برسوز ایشتدیکنی خارجیه ناظرینه افاده ایتدیکی یازلمشدی که وقعه صورت جریان حاله مطابق دکلدی . بعد الانفصال اراده ایله باش کتابتدن بکا کلن تذکره‌ده که صورتی صحایف اتیه‌دن برنده کوریله‌جکدر . انده حقیقتی یازلمش یعنی انکلتره سفیرینك بو حالی ذات شاهانه‌یه بالذاة سویلدیکی بیان اولنمشدر .

استرداد مهر

باش‌كاتبك يوقاريده حكايه اولنان تذكره‌سندن برساعت صوكره قرنادن عارف بكله فائق بك كلدكلرينی خبر ويرديلر. چونكه اون كوندن بری دوام ايدن مشاغل سبيله پك يورولمشدم. بيتاب وسياتيق اوجاغندن‌ده اره‌لق، اره‌لق پر اضطراب اوله‌رق او صره‌ده يتاقده بولنيوردم. شو خبر اوزرينه حركت ولباس نهاری اكتسا ايله يانلرينه كيتدم عارف بك مهرهمايونی طلب ايتديكندن آدملرمدن برينی چاغيروب برطرف وشمعه ايستدم. مهری او طرفه وضع ايله تختيم ايتدكدن صوكره ويردم. شو تسليم وتسلمی متعاقباً عارف بك اوزون بر تبليغده بولندی. الك دقته شايان فقره‌لری شونلردر:

شوكتمآب افندمز فرمان بيورييورلركه: «كنديسنه پك چوق التفات ايتدم. [تكرار] پك چوق التفات ايتدم. كنديسی بنمله برلكده بولنمق ايسته‌مدی بويله ياپدی. ضبطيه ناظرينه يازيله‌جق شيئی‌ده بكا يازدی. (سوء قصد حقنده ضبطيه نظارتنه اجرای تبليغات ايتمكلكم ترجمان طرفندن‌ده اخطار اولنمشدی. جواباً ديمشدم‌كه بويله تعرض ظالمانه متصور اولديغی حالده ضبطيه‌يه اخبار ماده اكا قارشی كله‌بيليرمی؟ بونده مترددم. بن اول امرده مفتشلكدن طلب معلوماته لزوم كورمشيدم. سفارتك اخبارينه ومفتشه كوندريلن تلغرافه دائر مابينه تذكره يازلمسی ايسه عرض معلومات قبيلندن وبوكاده مجبوريت اولمسندندر. زيرا احوال مهمه‌نك وقتيله عرضی ملتزماتندندر. يوقسه بوندن طولايی ذات شاهانه‌دن اشتباهه وكنديلرينه اخطاره محل يوق ايدی. ذاتاً لازم اولان اخطاری انكلتره سفيری ايفا ايتمشدی. الحاصل بو حال نفسمه عائد اولمغله برابر دولتجه پك‌ده مرتبهٔ اهميتده طوتوله‌ميه‌جق شی دكلدر، ظن ايتمشدم. حال بوكه شو افاده‌يه نظراً بونی‌ده ياپماملی ايمش.) كنديسی قور ديپلوماتيقله ـ عارف بك بويله ديديكندن هيئت سفرا ديميوب انك تعبيرينی يازييورم ـ اختلاط ايتمسون. پوليتيقله مشغول اولمسون.» فائق بك هيچ بر شی سويلمدی. حالنه دقت ايتدم. شدت تبليغدن، مبلغك شدت تصوتندن متأثر كبی كورونيوردی. خطاب وعتاب نهايت بولدقدن صوكره ديدم‌كه: «ذات شاهانه‌لرينی تعجيز ايتدك. لكن تصديع دولت عليه‌لرينك خيرخواه بر بنده‌سی اولديغم ايچون ايدی. هيئت

سفرا ایله مناسباته کلنجه بومناسبات بنجه مأموریتله قائمدر. مأموریت زائل اولدیغی کبی انك‌ده بر طرف اولمسی قاعدةً دکلسه‌ده بزجه بر امر طبیعی عد اولنور. التفات شاهانه‌لرینه تشکر ایدرم.

۱٦ شوال ۳۲۰ و ۱ کانون ثانی ۳۱۹ — ۱۹۰۳ پنجشنبه

صدر جدید باب عالی‌یه کلمزدن اول کیفیت تبدل صباحلین اوراق حوادثده اعلان ایتدیرلدی‌که امثالی هیچ سبق ایتمه‌مشدر. متحد الالفاظ اولان خبر توجیه بروجه آتیدر:

« سعید پاشانك عزلیله مسند جلیل صدارت عظما فخامتلو دولتلو فرید پاشا حضرتلرینه توجیه بیورلمشدر.»

صورت خط همایون

« سعید پاشانك انفصالی وقوعنه مبنی تزدمزده معلوم اولان استقامت وصداقت ودرایتکز جهتیله مسند صدارت عهده‌کزه احاله قلنمشدر. جناب حق توفیقات سبحانیه‌سنه مظهر بیورسون.» ۱٦ شوال ۳۲۰

۱۷ شوال ۳۲۰

مأموریتده ایکن رکوبمه تخصیص اولنان آرابه صباحلین اصطبل عامره‌دن الدیرلمشدر. برقاچ ساعت صوکره اصطبل مذکور طرفندن برآدم کلوب بنی کوره‌جکنی اخبار ایتدی. دیه‌جکی نه ایسه ادمه سویلمسنی بالواسطه تبلیغ ایتدم. «شوکتمآب افندمز اصطبل عامره‌دن اوغلنه برآت احسان بیورمشلردی. (کچن سنه) اونکله برآت اوشاغی کوندرلمشدی. او آت اوشاغنك‌ده برحیوانی واردی. او بارکیرك اعاده‌ستی فرمان بیورمشلر. بونی پاشایه سویلمك ایچون اصطبل عامره مدیری بنی کوندردی.» دیمش. کوروشمکه لزوم‌یوق. مأموریتنی ایفا ایدرك دیدم.

٢٢ شوال ٣٢٠

باش كتابتدن غريب المضمون بر تذكره

بو تذكره‌يى كتيرن ياور جوابنى كنديسى آلوب كوتورمكه مأمور اولديغنى سويلدى. جواب يازيلنجه‌يه قدر بكليه‌رك ختامنده اخذ وعودت ايتمشدر : تذكرهٔ وارده‌نك صورتى شودر وسراپا شايان تدقيقدر .

انكلتره سفارتى باش ترجمانى كويا ذات اصفانه‌لرينه تهديد وسوء قصد ايچون ايكى ارناودك [١] درسعادته كوندرلدكلرى حقنده نقل واخبار ايلديكى طرف‌والاى اصفانه‌لرندن ١٥ شوال ٢٣٠ تاريخلى تذكره ايله عرض واشعار اولنمسى اوزرينه تقيدات وتحقيقات لازمه ايفاسى ضمننده امر وفرمان همايون جناب خلافتپناهى شرفصدور بيوريله‌رق ضبطيه نظارتنه وسلانيك ولايتنه تبليغ ايدلمش وضبطيه نظارتنه يازيلان تذكره‌نك صورتى صوب آصفانه‌لرينه كوندرلمش ايدى. سلانيك ولايتندن النان تلغرافده پرمدلى ابراهيم نامنده برينك مقدما بعض افاداتى اولديغنه دائر ذات داورانه‌لرينه كچن شهر تموزك اون بشنده برمكتوب كوندرمش وانك اوزرينه تحقيقات اجرا ايتديرلمش اولديغى اكلاشيلديغى بيان ايدلديكى كبى مرقوم ابراهيمك يدى سنه اول دائرهٔ اصفانه‌لرنده باغچوانلق خدمتنده بولنديغى دخى استانبولده بولنان برچوق همشهريلرى جانبندن بيلديرلمش اولديغندن پوسته وتلغراف نظارتنجه بو مكتوب وتحقيقات حقنده معلومات اولوب اولمديغى استفسار ايدلدكده يكى واروش تلغرافخانه‌سى قواصى ابراهيم امضاسيله ١٥ تموز ٣١٨ تاريخيله طرف‌سامئ داوريلرينه برمكتوب كلديكى وينه طرف آصفانه‌لرندن نظارت مشار اليهايه حواله اولنمسى ومكتوبده امور مهمهٔ دولته عائد معلومات ومشهوداتى اولديغى محرر بولنمسى اوزرينه افاداتى هر نه‌دن عبارت ايسه تحريراً آلنوب كوندرلمسى قوصوه باش مديريتنه بيلديرلديكى والنان جوابده مرقومك تحريراً بياناتده بولنمق ايستمديكى ومقصدى استانبوله كيتمك وذوات داورىلرينى كورمك اولديغى اشعار ومرقومك شونى، بونى اغفال ايله پاره وسائر اشيا آلير، اخلاقسز بر آدم‌اولديغى علاوه وتذكار اولنديغى نظارت مشار اليهادن عرض‌وازبار قلنمشدر. ديكر طرفدن‌ده قوصوه ولايتنده بولنان مفتش پاشا حضرتلرينك اوراجه اولان

[١] تذكره‌مده اوچ كشى يازلمشدى چونكه سفارتك اخبارى اويله ايدى .

معلومات وتحقیقاتنه مراجعت اولندقده عرض اولنان اخباراته دلالت ایده‌جك هیچ برشی اکلاشلمدیغی واو یولده‌کی روایتك اصل واساسی اولمدیغی بیان اولنمشدر . کچن تموزده اویله برمکتوب الندیغی ومخابرات لازمه اجرا اولندیغی ذکر اولنان تذکرهٔ اصفانه‌لرنده مندرج اولمامقله برابر ترجمان مومی الیهك اویله برروایت درمیان ایتمسی اوزرینه مرقوم ابراهیمك شو مکتوبندن ونتیجه‌سنك یلان یاکلش حوادث ویرمکدن عبارت اولدیغندن بحثله مدافعاتده بولنمق لازم کلیرایکن اولوجهله تبییناتده بولنلدیغنه‌دائر متن تذکره‌ده برصراحت کورولدمه‌مسی وبونك نتیجه‌سی اوله‌رق انکلیز سفیرینك خارجیه ناظری‌پاشا حضرتلرینه افاداتده بولنمسی وحتی حضور همایون ملوکانه‌ده روایت واقعه‌یی اوچ ارناود دیه‌رك عرض ایلمسی پك غریب برکیفیت اولدیغی نزد والای آصفانه‌لرنده دخی مسلماتدن اولمق لازم کله‌جکندن مرقوم ابراهیمك اخباراتنه واولبابده جریان ایدن مخابرات تفصیلاتنه دائر دها بشقه معلومات اولدیغی حالده همان عرض واشعاری شرفصدور بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی اقتضای عالیسندن اولمغله اولبابده امر وفرمان حضرت ولی الامرکدر .

۲۲ شوال ۳۲۰ و ۸ کانون ثانی ۳۱۸ چهارشنبه

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری

تحسین

باش کتابته تذکرهٔ جوابیه

۲۲ شوال ۳۲۰ تاریخلی و ۷۷۹۲ نومرولی تذکرهٔ داورانه‌لرنده (انکلتره سفارتی الی اخره . (تذکره عیناً درج اولنمشدر.) بیان اولنمشدر .

انفصال عاجزانه‌م کونی که انفصالدن برآز اولدر[برساعت‌اول‌ایدی] واقعا ضبطیه نظارتنه‌یازیلان‌تذکرهٔ علیه‌لرینك برصورتی لفاً ارسال بیورلدیغی‌عبارهٔ مختصره‌سیله بر تذکرهٔ خصوصیهٔ علیه‌لری النمشدی. صورت ملفوفه‌ده ایسه حیات عاجزانه‌مه قصد ایتمك اوزره متروویچه‌دن اوچ ارناودك بوطرفه کیفیت عزیمتلری حقنده انکلتره سفارتی باش ترجمانینك طرف عاجزی‌یه واقع اولان افاده‌سی عرض عتبهٔ علیا قلندیغی وانکلتره سفیرینك دخی بویله برشی ایشتدیکنی خارجیه ناظری پاشا حضرتلرینه افاده ایلدیکی حکایه اولندقدن صوکره باارادهٔ سنیه نظارت ضبطیه‌یه

ويريلمن اوامر مندرج بولنمش ايدى . معلوم ساميلرى اولديغى اوزره ذكر اولنان تذكرهٔ عليه‌لرى بوماده حقنده‌كى تذكرهٔ عاجزانه‌مك جوابى ايسه‌ده انفصالدن بر كيجه اول يعنى چهارشنبه كيجه‌سى ساعت درت بچق راده‌لرنده ترجمان مومى‌اليه شخصاً دكل ، انكلتره سفيرى نامنه نزد ثناوريه كله‌رك سلانيك انكلتره قونسلوسى طرفندن سفارته كلن تلغرافده مترووپچه‌ده روسيه قونسلوسلغى تأسيسندن واصلاحات مقرره‌دن اهالى ناخشنود اولدقلرى ايچون حيات عاجزانه‌مه قصد ايتمك اوزره اوچ ارناودك كيفيت عزيمتلرينى وتيقظ ايچون بونى طرف عاجزانه‌مه تبليغه سفير طرفندن مأمور اولديغنى حتى سفير مشاراليه ناظر مشاراليه حضرتلرينه دخى تبليغ ماده‌يه كنديسنى مأمور ايلديكنى بيان ايتمسنه مقابل اول باول بو ماده ثناورلرينى تهديد ويا توحيش ايچون مصنع برشى اولوب اولمديغى اكلاشلمق اوزره قونسلوسك درجهٔ موثوقيتى سؤال اولندقده ترجمان مومى اليه قونسلوسك شايان اعتماد اولديغنى سويلمسيله اكا جواباً ده بويله شيلرك حكومتجه مكتوميتى منافع دولت اقتضاسندن اولديغنى ونظارت مشاراليهايه اجراى تبليغاته محل بولنمديغنى طرف عاجزانه‌مدن سفير مشاراليهه سويلمسى تبليغ اولنمش وكيفيت ايرتسى كونى بالطبع وباتذكرهٔ خصوصيه حضور عاليه عرض اولنديغى كبى ارناودلغك بعض محالرنده علما وسائره «اصلاحات بدعتدر .» ديه بالاجتماع صورت مخالفتده بولندقلرينه دائر دها اول روم‌ايلى ولاياتى مفتشى پاشاحضرتلرندن بر تلغراف النمسى واندن صوكره‌ده بو تبليغ ظهور ايلمسى شايان دقت كورونديكى حالده مفتش مشاراليهه طرف عاجزانه‌مدن بر تلغراف كوندريله‌رك وتفصيل وتصريحه كيريشلميه‌رك بر قونسلوسك بر سفارته كلن تلغرافنده مترووپچه‌ده روسيه قونسلوسلغنك تأسسنى واصلاحات مقرره‌يى اهاليدن بعضلر وكلادن بر ذاتك رأييله واقع اولمش ظن ايتدكلرى ايچون او ذاتك حياتنه قصد ايتمك اوزره شو تشبثده بولندقلرى بيانيله خفياً وسريعاً اجراى تحقيقات ايدلمسى توصيه اولنمشدى . مترووپچه قوصوه‌ده وتذكرهٔ عليه‌لرنده بيان اولنان پرمد ايسه يانيه ولايتى داخلنده اولديغى وشو سوء قصده آلت اولهجقلرى بيان اولنانلر اوچ وتذكرهٔ عليه‌لرنده موضوع بحث اولان باغچوان ايسه بر كشى اولوب انك حقنده تذكرهٔ عليهٔ داوريلرنده محرر مرويات بروجه آتى ايضاح اولنه‌جغى اوزره نزد عاجزيده مجهول بولنديغى وعلى‌الخصوص بوخبرى تبليغ ايدن موضوع

بحث اولان باغجوان اولمدقدن بشقه باش ترجمان دخی اولمیوب بر قونسلوسك تلغرافنه استناداً بر دولت سفیری اولدیغی حالده بو ماده ایله ذکر اولنان باغچوان اره‌سنده بر مناسبت تصور ایتمك وانك اخلاقسز بر آدم اولدیغندن بحثله مدافعات وتبییناتده بولونمق ممکن بر شی اولمادیغی امر بدیهیدر. اوچ یوز ایکی سنه‌سنده واقع انفصال عاجزانه‌مده ـ که اون سکز سنه‌یه بالغ اولییور ـ موجود اولان باغچوانلر حدیقهٔ خاصهٔ شاهانه‌یه عودت ایتمشلردی. اندن صوکره بر قاچ دفعه بر باغچوان النمش ایدیسه‌ده هر بری انتسابندن صوکره رفقایه لزوم کوسترديکندن اذن ویرلمش وجمله‌نك مشهودی اولدیغی اوزره بر چوق سنه‌لر باغچه‌مز مهمل قاله‌رق نهایت بر بچق، ایکی سنه‌دن بری خرستیاندن برادم‌باغچوانلغی[1] منفرداً ایفا ایتمکده بولنمشدر. استطراد نوعندن اولان شو بیاندن مقصد عاجزانه‌م شودرکه تحولات ماضیه اره‌سنده ویدی سنه اول پرمدلی ابراهیم نامنده بر باغچوانك خدمتی مسبوق اولدیغنی تخطر ایتمیور ایسه‌مده وهرکون مقام صدارته یوزلرجه تلغرافلر ومکتوبلر کلمکده وبونلری علی حده علی حده رؤیت وایجاباتنی اشارت ایتمك وهر برینك محتویاتنی ومرسللرینی خاطرده طوتمق عدیم الامکان اولدیغی رتبهٔ بداهتده ایسه‌ده بیان بیوریلان باغچوان ابراهیمه عائد مخابرهٔ مبحوثه‌نك وقوعی اعتباریله‌ده ابراهیم لفظندن یکی واروش قواسی امضاسیله مکتوبی کلدیکی بیان بیوریلان شخصك یدی سنه اول باغچوانلغی افاده اولنان ابراهیم اولدیغنه انتقال ایتمك ومکتوبنده امور مهمهٔ دولته عائد مشهودات ومعلوماتندن بحث اولندیغی افاداتنه نظراً دخی بیان اولنان تاریخدن یعنی التی یدی آی مرورندن صوکره بر سفارتك اوچ کشی‌یه عطفاً تبلیغ وسببنی مترووپچه روسیه قونسلوسلغی تأسسنه ومواد مقررهٔ اصلاحیه‌یه حمل ایلدیکی سوء قصد ماده‌سنی بو روایت ابراهیمك ایشیدر ویالان یاکلش حوادث ویرمکده انك سابقه‌سی واردر. زمیننده یعنی

---

[1] بو افاده مبنی علی الحکایه‌در. بو باغچوانلرکه اوچ نفر ایدیلر خانه‌مزه اراده ایله کلمشلردی. فقط وجودلرینه لزوم صحیح یوق ایدی. نهایت کندیلری عودت ایتمدیلر؛ انفصالی وسیله عد ایدرك بونلری بن اعاده ایتدم. تکرار کوندرملری مراد وسببی‌ده باغچه‌مزك انتظامی آرزوسنه بنا اولنمش ایسه‌ده مکلف حدیقه‌مز بولونمادیغی بیانیله مع التشکر اعتذار ایلمشدم.

تذكرهٔ عليهٔ دستوريلرنده بيان اولنان صورتده ردايله مدافعه ايلمك بالطبع خاطره كلهميه‌جكى وبرطرفدن بوبابده خفيـاً اجراى تبليغات اولنمسنى مفتش مشـاراليهه يازمق، ديكر طرفدن دخى عتبهٔ سـنيه‌يه عرض معلومات ايلمك اك صواب طريق بولنديغى تعريف وايضاحدن مستغنى كوروندىكى عرض اولنور اولبابده .

٢٢ شوال ٣٢٠ و٨ كانون اول ٣١٨ چهارشنبه

امضا : صدر سابق

سعيد

٢٧ شوال ٣٢٠ بازار ايرتسى

قرنادن عارف بك خانه‌مه كلدى . معهور سـياتيقدن مضـطرب اولديغمدن كنديسنى يتاقده ايكن قبوله مجبور اولدم. تبليغ ايتديكى اراده‌لر شو وجهله‌در :

« دون (بودن) سزه كلمش . كچن كون (انفصالم كونى) سويلمشدم يا ! افندمز فرمان بيورييورلركه: اجنبيلرى قبول‌ايدرسه حقنده ايى‌اولماز. برده اوغلى ايچون صهريت تصور ايتمشدم. فقط ايشيدييورم‌كه كنديسى اوغلنه بشقه برينك كريمه‌سنى المق نيتنده ايمش. اوحالده بزمله صهريت واقع اولسه طرفين مسعود اوله‌ميه‌جقلر. بناءً عليه بو تصورى ترك ايتدم .

جواباً ديدم‌كه: «ديديكـكز آدم كتابجى فرانسز (بودن) اوله‌جق.» عارف بك اوت ديدى. سوزمه دوام ايدرك ديدم‌كه: بوآدم بزم چوجقلره دائما كتاب ويرر. حسابى ايچون بعضاً بورايه كلوب كيدرسه‌ده كنديسيله هيچ بردفعه كوروشمدم . برده بوكتـابجى جاسوس اولليدر. زيرا بركليشـنده بكا اوشـاق ايله بر مكتوب كوندرمشدى. اوقوديغمده سرايدن يكرمى‌بش ليرا معاشى وار ايمش. احمد عزت پاشـا قطع ايتمش . انك اعاده‌سى ايچون نزد شاهانه‌ده دلالتده بولنمقلغم رجاسـنده اولديغنى اكلادم. كوندرديكى مكتوبى كنديسـنه اوشـاق ايله اعاده وبويله شيلره دلالتده معذور اولديغمى افاده ايتدى ايدم. ديمك ايستيورم‌كه جاسوس ومخبرلردن متنفر اولديغمدن (بو دنى) وامثـالنى كورمه‌مكلكم ايچون تنبيهـاته محل يوقدر . مصاهرت سنيه‌يه‌ده كلنجه بر قاچ دفعه بوخصوص بيان بيورلديغى حالده بو شرف عظيمه لياقتمز اولمديغمدن بحثله عرض معذرت ايتمشدم؛ معذرتمك تفصيلنه عصمت بك‌ده واقفدر » .

عارف بك جوابمى الدقدن صوكره كيتدى . بردها كلمدى.

۲۹ شوال ۳۲۰ چهارشنبه :

بوکون حسنی بك [۱] کلدی . ورودینی خبر ویردیرمسی اوزرینه کچن کون کلمشدی ، کوروشمش ایدك . (انفصال تعزیتنه) بوکون خسته ویتاقده‌یم . معذور طوتسون ، جوابنی ویردیردم . حسنی بك بوکا جواباً کندی خانه‌سنه مابیندن ایکی آدم کاوب وقتیله ابراهیم نامنده بر آرناوودی خدمتمه آلدیرمغه دلالت ایتدیکندن بحثله بونك نصل اولدیغنی سویلمسنی او آدملر اراده ایله کندیسندن صوردقلرینی اخبار ایتمسیله تفصیلی آکلاشلمق اوزره کندیسنی چاغیردم . واسطه‌یه سویلدیکنی تکرار ایتدکدن صوکره اومأمورلر ینه کله‌جکلرندن نصل جواب ویرمسنی صوردی . اویله بر آدمك خدمتنه توسط ایتدیکزمی ایدی ؟ سؤالنی ایراد ایتدم . خایر ، دیدی . اوحالده بیلدیکگز نه ایسه انی سویلمك لازم کلمزمی ؟ دیدم . قالقدی ، کیتدی .

۱ ذی‌القعده ۳۲۰ جمعه :

حسنی بك بوکون بکا کلیوب دامادم نوری بکك بولندیغی أوه کیتمش . عقبنده کندی‌انشته‌سندن برتذکره آلمش‌ایمش . اوتذکره‌ده سرایك آدملری تکراراً حسنی بکك خانه‌سنه کاوب کندیسنی آرادقلری یازیلیورمش . حسنی بك اوکاغدی نوری بك وساطتیله بکا کوندرمکله برابر نه یاپمق لازم کله‌جکنی صوردی . کچن کون جوابنی ویردیکمدن تکرار سؤاله حاجت یوقدر خبرینی کوندردم .

٦ ذی‌القعده ۳۲۰ چهارشنبه !

حسنی بك بوکون خانه‌مه‌کلدی . ینه مأمورلر کندیسنه کلدکلرندن ، اویله آدمك استخدامنه توسط ایتمدیکنی سویمش ایسه‌ده قانع اولمادقلرندن وینه کله‌جکلرینی سویلیوب کیتدکلرندن بحث ایتدی . جواباً برقاچ سنه اول دیدیکگز اسمده بر آدمك بزه خدمت ایتدیکنی خاطرلامیورم . اکر بوکا وساطتگز واقع ایسه

---

[۱] اسکی مهردارم .

سويلمليسكز . واقع دكل ايسه كلنلره اوصورتى بيان ايتمك لازم كلمزمى ؟ ديدم . جواباً، بن‌ده دفعاتله بويله ديدم. اما مأمورلر پشيمى [پس] براقميورلر. مابينه كيدوب باش كاتب پاشايه، ياخود عارف بكى اسكيدن طانيرم اوكا سويلمكى تصور ايدييورم، نه ديرسكز ؟ ديمسيله ، سزجه مناسب نه ايسه اويله ياپكز ديدم . راحتسزلكم سببيله تطويل مكالمه‌ده اعتذار ايتدم .

٩ ذى‌القعده ٣٢٠ جمعه‌ايرتسى :

بوكون‌اوستريا سفارتى باش ترجمانى موسيواوتو خانه‌مه كلدى . صفه‌ده بولنديغم صره‌ده قارشيمه چيقديغندن واوصره‌ده طبيب قنبور اوغلى ايله رفيقى اولان ديكر طبيبى قبول ايچون صفه‌ده بولنديغمدن موسيو اوتويى اوطه‌مه كوتوردم. كنديسى قنبور اوغلنى كورديكى ايچون بر خسته‌كزمى وار ؟ ديه صورمسيله عائله اعضاسندن برينك راحتسزلغنى وسؤال اوزرينه‌ده خسته‌لكك نوعنى سويلدم . اوده كندى قزى دخى ديديكم خسته‌لغه دوچار اولديغنى، نه صورتله تدويه ايدلمكده اولديغنى بيان وتعريفدن صوكره اوستريا سفيرينك سلامنى ، كثرت مشاغل سببيله بكا كله‌مديكنى ، كچن كون سفير حضوره چيقوب كنديسى‌ده حاضر بولنديغنى، ذات شاهانه حقمده لسان مدايح استعمال ايتديكنى [١] بيان ايلدى . بارون دوقاليسك سلام واعتذارينه تشكر ايتدكدن صوكره طبيبك انتظارندن طولايى خسته‌نك يانه كيتمك‌ايچون رخصتنى ايستدم . اوده كيتدى .

اقشام اوستى بزم أوك قپوسنه نوبتجيلر قونولديغنى وكمسه‌نك قبولنه مساعده اولنميه‌جغنى اوشاقلر سويلدى . عقبنده حسنى بك كلدى . نوبتجيلر ممانعت ايتمش ايسه‌ده كنديسى كيره‌بيلمش اولديغنى بيان ايلدى . شوراسنى قيد ايتملى‌يم كه نوبتجيلر برقاچ دكل بر چوق ادملردر. بو هيئتده يالكز خفيه‌لر، پوليسلر دكل عسكر ضابطلرى دخى واردر. خصوصا جوارمزده‌كى قره‌غولخانه ضابطان وافرادينك مأموريتلرى ذاتاً بنى تحت ترصده طوتمق ايكن شمدى بونلركده

[١] حالبوكه يرليلره قوللانيلان لسان لسان ذم ايدى .

وظیفه‌لری بشقه برشکل الدی . کوز حبسی، عادتا حبسه منقلب اولدی. حسنی بکه بویله محصوریت وار ایکن حتی دمیندن برقاچ ذات دخولدن منع اولنمش ایکن نصل اولدی که سزی براقدیلر ؟ دیه صوردیغمده « نوبتجیلره هله بر استیذان ایده‌یم (بندن استیذان ایتمك معناسنه ایمش.) دیدم. بر شی سویلدکلرندن کلدم. جوابنی ویرمشدر . اوکوندن صوکره خانه‌مزده استقراره تمایل ایتدیکندن عالم تنهائیده بر رفیق وفی‌یه اقتران ایتدیکمز ایچون سس چیقارمادم .

خانه‌مزك تحت محاصره‌یه النمسنه سبب موسیو اوتونك کلمسی اولدیغی مؤخراً شایع اولمش ایسه‌ده اندن‌اول انکلتره، فرانسه وایتالیا سفارتلری باش ترجمانلری‌ده کلمش اولدقلری حالده شو محصوریت واقع اولمامش ایدی . موسیو اوتونك ورودی بوکا باعث اولدیغنده مترددم . اکر انك کلمسی سبب اولمش ایسه علتنی استکشاف ایده‌یم .

۱٦ ذی‌القعده ۳۲۰ جمعه‌ایرتسی :

استشاره اوطه‌سی مأمورلرندن باقی بکك بکا منسوبیتنه حکم اولنه‌رق ولسان بیلمسی امور اجنبیه‌یه مدار وقوف عد ایدیله‌رك کندیسی باب عالینك عرضیله دیاربکر ولایتی پوتیقه مأمورلغنه تعیین اولنمش وضبطیه نظارتنه جلب ایله بر کیجه اوراده قالدقدن صوکره ایرتسی کون ضبطیه صحابتیله محل مأموریتنه کوندرلمشدر . بو ذات دامادم نوری بکك مکتب ارقداشی اولدیغندن انك بنمله مناسبت پیدا ایتدیکی تاریخ که ۳۱٤ سنه‌سی اواسطنده‌در. اووقتدن بری نوری‌بکه مداوم ایدیسه‌ده نزدمه هیچ کلمه‌مشدی. رحلتی، علی‌الخصوص ضیاعنك اسباب ظاهره‌سی مادام الحیاة قلبمده ناقابل التیام برجریحه آچان ایکنجی قزم مبروره‌نك ارتحالی کونی [۱٤ ذی‌القعده ۳۱۸] بکا دستکیر تسلیت اولدیغندن معارفه حاصل اولمشدی. اندن صوکره نوری بکه کاد کده بن‌ده بعضاً کندیسنی کورور ایدم. بنم یوزمدن بر مصیبته اوغرادلسنه متأسفم .

۱۷ ذی‌القعده ۳۲۰ بازار :

روسیه سفیری موسیو زینوویف بر هفته مقدم خانه‌مه کلوب ایچری‌یه کیره‌جکی صرده مأمورلر طرفلرندن منع واخراج اولندی . معصوم بر آدمه کلن زائرینی منعدن زیاده اجانبه باخصوص بر دولت سفیرینه بویله شیلر یاپیلمسی دولت ایچون ایی برشی اولمدیغندن واورته‌ده حسن نیت وحسن خدمتدن بشقه بر حال بولنمدیغندن بورالرینی درج ایله بوکون باش کتابته برتذکره یازدم .

۱۸ ذی‌القعده ۳۲۰ بازارایرتسی :

شورای دولت تنظیمات دائره‌سی رئیسی وسلطان کتخداسی حاجی عاکف افندی [حاجی عاکف پاشا] خانه‌مه کلدی . مأمورلر طرفندن مخالفته تصادف ایتمیوب ایچری‌یه کیردی. بن نوبتجیلرك عدم مخالفتی غفلته حمل‌ایتدیکمدن عاکف افندی‌یه‌زواره ممانعت اولنیور، ملاقاة ایتسه‌ك بلکه کندیسنه بر سوز کلیر ، عفو ایتسونلر. دیه خبرکوندردیکمده بنی یوقاریدن [سرایدن دیمك] کوندردیلر. دیمسیله قبولی‌لازم‌کلدی. حاجی‌عاکف‌افندی‌ایله معارفه‌م قرق‌سنه‌یه تقرب ایدییور. حقوق والفتم ومأموریته‌ده بولندیغم زمانلرده ممنونیتی اسبابنه دلالتم دخی اونسبتده ایدی . فقط اون سنه‌دن بری مابینه انتساب مخصوص پیدا ایتمسی‌که ۳۱۱ سنه‌سی جمادی الاولیسنه مصادفدر . اوتاریخدن بری بزدن منقطع اولمشدی . حتی جواد پاشایه خلف اولدیغم زمان تبریك ایچون اولسون یانمه کلمه‌مشدر . حجاز ولایتنك بربشقه یولده تشکیلی، برده کردلرله حال بداوتده بولنان سائر عشیرتلرك اسکان وتمدینلری تدابیرینی مذاکره ایچون جواد پاشا زماننده یاپیلمش قومیسیونلره کندیسی‌ده مأمور واوراقی نزدنده محفوظ ایمش . اوکاغدلری مظروفاً والدن بکا کوندرمشدی . بودفعه مأموریته کلدیکمده برکره رفیقلریله باب‌عالیده نزدمه ، برهفته صوکره‌ده منفرداً خانه‌مه کلدی ایسه‌ده اندن صوکره ینه انقطاع ایتمش ایدی . بوحاللره ضماً اتی‌البیان تبلیغات مزعجه‌یی اجرا ایتمك ایچون مأموراً کلمسنه استغراب ایتدم .

دیدیکی سوزلر شونلردر : « افندمز بیوریبورکه : کندیسی ابراهیم بکا سوء قصد ایده‌جك دیمدیمی ؟ انکلتره سفیری‌ده حضورمده اوچ آرناوودن بحث ایتمدیمی ایدی ؟ برده اوغلنه سلطان ویره‌جکم سویلنیور ایمش حالبوکه بویله برشی تصور ایتمه‌مشدم . یالکز اوغلنه تیاتروده التفات ایتمشدم . شایعه اوندنمی غلطدر ؟ باش کاتب پاشاده دییورکه : بن اوغلنه صهریت سنیه‌یی تبشیر ایتدم . اوغلی لاونعم جواب ویرمدی . افندمز انی‌ده اراده بیورمشلرکه : (برکون اول یازدیغم تذکره‌یه عطفاً) عرض منت ایتمکه محل یوق . زیرا فعلیات یوق. (فعلاً برخدمتکز کورولمه‌مشدر مقامنده) معمافیه حریفلر (یعنی خفیه مأمورلری) اوزاقده طوراجقلردر. برده برتذکره کزده افندمزله برلکده بولنمامق خاطر کزدن کچمدیکنی بیان‌ایتمشسکز[۱] بوندن مقصد مأموریته کیرمك اولهجق. افندمزاراده بیورمشلرکه : بونك لزومی یوقدر . کندیسی فیلسوفانه ومنفردانه اوطورسون . (منفردانه تعبیری معلوم اولان سرای لسانینه اویمیورسه‌ده بونك یرینه بشقه برشی دیندی‌ده حاجی عاکف افندی‌می عالمانه بر تعبیر اولمق اعتقادیله بویله سوٴیلدی؛ یوقسه کندیسنه حقیقةً اویله‌می دینیلدی ؟ بیلنه‌مز) . جواباً دیدمکه : ابراهیم نامنده برشخصك سوء قصدی حقنده شفاهاً وتحریراً براخطارم سبق ایتمه‌مشدر . انکلتره سفیری طرفندن بالذاة حضور عالیه قدر ابلاغ حال ایدلمسنك ومؤثر بر تشبثده بولنلمسنك سببلرینی ایسه بیلهمم . ذات شاهانه‌نك اوغلمله مصاهرتی بحثنه کلنجه بونی کندیلری تکلیف ایتمشدی بن بویله برشرفه لیاقتمز یوقدر، دیه عرض ایتمشدم. بوسوز فکرمی ارائه‌یه کافیدر . شمدی برطرفدن بوتکلیف تکذیب اولندیغی حالده دیکر طرفدن اوغلنه تبلیغ اولندقده لاونعم جواب ویرمدی، دینلمسنده تناقض یوقمی؟ هرنه‌ایسه املسز برآدم اولدیغمدن نه تسریرم، نه‌ده تأییسم ایچون تکلفاته لزوم واردر . دونکی تذکره‌مك محتویاتنه‌ده کلنجه واقعا اثنای مأموریتده یاپیلان شیلرك بعضیسندن بو تذکره‌ده بالایجاب بحث اولنمشدی. ماوقع خدماتی بیان ایتمك عرض منت دکل ، عرض حقیقتدر .

[۱] انفصالم کونی عارف بکك مأموراً وقوع بولان تبلیغاتنده « بنمله برلکده بولنمه‌یی ایسته‌مدی.» سوزی دخی بولندیغندن تذکره‌مك او عباره‌سی او سوزدن نشأت ایتمشدی.

۱۰ ذی‌الحجه ۳۲۰

معایده‌یه دعوت وکیدیلیرکن یولده ممانعت

معایده‌ده بولنمقلغم ایچون صدارتدن تذکره آلندی . اعتذار اولنسه معنالر ویریله‌جکی ملاحظه‌سی ملاحظات سائریه غلبه ایتدیکندن اجابته مجبور اولدم. فقط یولده ممانعته تصادف ایتدم. صورت ممانعتی لاجل العرض تشریفات نظارتنه ومقام صدارته یازدم . لکن جواب ویرلمدی . بایرامك برنجی وایکنجی کونلری زوار خانه‌مه دخولدن منع اولندیلر . شو حالار اوزرینه عائله‌جه بورادن قطع علاقه ایله تونس، جزایر، یکیشهر وکریددن هر هانکیسی ارادهٔسنیه‌یه موافق ایسه اورایه کیدملك اوزره استیذان وانباسی مقصدیله بایرامك ایکنجی کونی صدر اعظم فرید پاشایه دامادم نوری بکله بر تذکره کوندردم. کتیریلن جواب شفاهی پك غریبدر !

کان ترضیهٔ عالیه

ایکی کون بادره‌لر دوام ایتدکدن صوکره بایرامك اوچنجی کیجه‌سی ساعت بربچقده حسنی بك سرایه ایستنیلوب باش کاتب طرفندن اراده ایله آتی البیان تبلیغات مصنعه واقع اولمشدر. «شوکتمآب افندمز بالذاة اجرای تحقیقات بیوردیلر. پاشا معایده‌یه کلیر ایکن زقاقده واقع اولان معامله‌یی نوری نامنده بر چاوشك یاپدیغی تبین ایتمکله کندیسی نفی ایدلدی. بشکطاش ضابطه مأموری حسن پاشا دائرهٔ کتابته کلمشدی زوارك سبب منعی سؤال اولندی. حسن پاشا «بزم ادملرمز اویله شی یاپمازلر.» دیه بیان ایتدی. بواحوال نزد شاهانه‌ده بی نهایه تأسفی موجب اولدیغنك سلام ایله تبلیغنه سزی مأمور بیوردیلر . » دیمشدر . [۱]

---

[۱] بوچاوش نفی اولنمادقدن بشقه بالعکس رتبه‌سی ترفیع اولنمش، کندیسی خانه‌مز جوارنده نکهبان اولدیغندن اعلان مشروطیته‌قدر الی سنه کوزمك اوکنده کزمشدر.

نقض ترضیه

بوندن صوکره اوغلم علی نامقك تعقیبنه باشلانیلدی. تفصیلی آتیده کورولور. بنم ایچون وقوعه‌کان تعقیبات وازعاجات ایسه بشقه‌در . شمدیلك عید اضحانك برنجی وایکنجی کونلری زائرین حقنده وقوعه کلن ممانعات که شکل وصورتی حیرت فزادر. انك قیدینی اکمال ایده‌یم :

ایکنجی فرقه قوماندانی ، طوپخانه مشیری ، بشکطاش ضابطه‌سی ، جواز مزده‌کی قره‌قولخانه وسرای طرفلرندن مأمور آدملردن مرکب هیئت جسیمه خانه‌مزه کلنلره رفع آواز یساغ ایدییورلر ، درحال عودت ایتمیوب‌ده دخول رجاسنده بولنانلره کمال خشونتله عدم مساغی تفهیم ایلییورلر ایدی . بو ممانعت اوزرینه زوار عودته مجبور اولمقده ، بعضلر کیدرکن قارتلرینی ویرمکده ایدیلر . بعض مأمورلرایسه تحقیر قصدیله اوللی که کاغدلرك بعضلرینی بعدالشق یاحولیه یاخود زمین قاتنده خدمه‌یه مخصوص اوطه پنجره‌سندن ایچری‌یه آتمقده بعضلرینی هرنه‌دنسه یانلرنده الیقویوب ویرمه‌مکده ایدیلر . بوهنکامه باشلادقدن اوچ ساعت صوکره ایدی که انکلتره سفارتی باش ترجمانی موسیو بلوق کلدی . اکاده مخالفت ایتدیلرسه‌ده اودیکله‌میوب ایچری‌یه کیردیکنی پنجره‌دن کوردم. اما باغچه‌ده واقع وخانه‌نك مدخلنه موصل نردبانك بر قاچ قدمه‌سنی چیقدقدن صوکره دونوب کیتدی . موسیو بلوقك تبدیل فکر ایله عودت ایلدیکنه ذاهب اولدم . مکر رجوعی بشقه شی ایچون ایمش وینه کله‌جك ایمش . بوذات زقاق قپوسندن چیقدقدن صوکره اولجه کندیسنی کیدرکن منع ایتمك ایستیان ، برقاچ رفیقلریله برابر خانه‌مزك اوکنده بکله‌مکده اولان آدمك (ایکنجی فرقه قوماندانلغندن مأمور نوری نامنده‌کی چاوشدر .) قوللرینی طوتدی . کندیسنی او حالده دیواره قدر ایته‌رك وارقه‌سنی دیواره طیایه‌رق ممانعت واقعه‌سندن طولایی برطاقم تقریعاتده بولندی . بعده خانه‌مه کلوب بنی کورمشدر . بو آدملر اوکون وفرداسی زواری منع وظیفه‌سنه دوام ایلدیلر . کیجه حسنی بکك سرایه جلبیله بالاده حکایه اولنان تبلیغ ظهوره کلدی . خلاصه بایرامك برنجی کونی (نحل) [۱] ایکنجی کونی (نحل) [۱] وقتندن باشلایه‌رق هر ایکیسنده دخی آقشامه قدر

[۱] قاموسه مراجعت .

لاجل المعایده پك چوق ذوات كلدی كه رؤسای مذاهب مختلفه ومعتبران اجانب وسفارات ترجمانلری بونلر میانده ایدیلر . مأمورلر جمله‌سنه مانع اولدقلرندن قوافل زائرین كافةً قبل الدخول قفول ایلدیلر . معلومدركه محرمه بیله ایام مخصوصه‌سنده مجازاة قانوناً ممنوعدر . بزعیدافحاده بوجزایه قرین وبعبارة اخری عرضهٔ سكین كین اولدق . الحاصل ایام عید بزم ایچون ایام خافقاة اولدی . چوجقلرم معاقبهٔ ناشنیده‌دن مختفق ولسان حاللری كویاكه « خلق عید اكبر ایتدی بز ماتم ایلدك » مألنی ناطق ایدی . بن‌ده « فالمصیر الی‌اه ومن‌ورائنا الحساب » دیمكده ایدم .

۱٦ ربیع الاخر ۳۲۱ و ۲ تموز ۳۱۹ ـ چهارشنبه

بوكون سرایه كیتدم . خسته اولدیغمدن تبدیل هوا ایچون صیفیه‌یه (بوغاز ایچنده) كیتمه‌مه مساعده اولنمسنی واوغلم علی نامق زقاغه چیقدقجه مأمورین معلومه تعقیب ایتدكلرندن بوتضییقاتك رفعنی حاجی علی پاشا وساطتیله استدعا ایتدم . ایكی رجادن برنجیسنه « صیفیه‌یه كیدرسه ارباب اغراض كندیسنی راحتسز ایدرلر . نشان طاشنك هواسی اییدر ، اوراده اوطورسین . بن بوراده اوطوریورم یا. » جوابی آلندی ؛ ایكنجی ماده‌كه اوغلم حقنده اولان تعقیبك ترك‌یدر . اكاده : « سفارتلره كیدنك البته ارقه‌سنه آدم قونیلور . » تعبیرلریله جواب اخذ اولندی . حاجی علی پاشا ایكنجیسنی تبلیغ ایدر ایكن « چونكه یالانجی شاهدلر وار . تصدیق ایدییورلر . » سوزلریله بعض ایهاماتده بولندی ایسه‌ده استیضاحنی عبث كوردم . یالكز اوغلمك سفارتلره كیتمدیكی پك قولای اثبات اولنور ، دیدم . حاجی علی‌پاشاده افاده‌می تصدیق زمینده : « جانم ، سن كیت دیسه‌ك باقه‌لم اوكیدرمی ؟ » دیدی . بیهوده سوز اوزامامق ایچون آرتق برشی سویلنمیوب عودت اولندی .

۱۹ شعبان ۳۲۳ و ۸ تشرین اول ۱۹۰۵ ـ ۳۲۱ چهارشنبه

خلقتم بعضلرك ظن ایتدكلری كی انفعال وشدته دكل بالعكس حلم وصبره مائلدر . بناءً علیه شمدی‌یه قدر مصادف اولدیغم ازعاجاته مسامحه ایتمشدم . فقط

بعضلرك اغراآتندن منبعث تعریضات غیر محقه‌دن طولایی بو دفعه انلره قارشی کوچك برمقابلهٔ معنویه‌یه لزوم حس ایلدم . لهذا ایشدن انفصالمدن صوکره مشاهده اولنان خطیئات سیاسیه‌یی تذکیراً ذات شاهانه‌یه برعریضه یازدم . آتیاً محل دقت برشی ظهور ایدرسه اشارت اولنمق اوزره مأموریت سابقه‌دن متولد حادثاته « العقباة فی مقابلة حسن الحرکاة » دیه‌یم ، حکومتك اصلاحی هانکی وسائطدن بکله‌مك لازم کلیر، حکومت حاضره‌نك اسباب امراضی نه نوع شیلردر؟ انلره متعلق اولان ملاحظاتی دخی بیان ایده‌یم و آرتق خاطراته ختام ویره‌یم.

وسائط اصلاحیه

هر فرد وجمعیت قواعد طبیعیه احکامنه تطبیق افعال ایله مفطوردر. بونك محتی تیقن ایچون عمیق بر دقت وپك چوق تجربه لازم دکادر . احوال عالمه وملاقی اولدیغمز کمسه‌لرك افکار و آمالنه دقت حتی نفسمزه مراجعت ایدرسه‌ك افراد بشرك کرك حس طبیعی سوقیله کرك بعلم اکثریا قوانین طبیعیه‌یی التزام ایلدیکنی اکلارز . حرکاتك انواعنده‌کی کمال ونقصان یاخود صواب وخطا جمعیات وافرادك مدنیتجه ترتیب وعادتجه تخالفلری نسبتنده برتفاوتدن عبارتدر. ایمدی بر کیمسه‌نك نفسنجه منفعت صحیحه اولدیغنه قانع یاخود ذاهب اولدیغی بر ماده‌یی آخرك منفعتی ایچون ترك ایتمسی خلاف طبیعتدر. بونك ضدی حال منفعت متقابله‌دن حاصل اولان برمجبوریت یاخودکه صرف غفلت اثریدر. برحکمدار دخی حائزاولدیغی قدرت مطلقه‌نك منفعت صحیحه اولدیغنه معتقد ایسه آنی بلاعوض ترکه موافقت ایلمسی قوهٔ مجبره‌یه مقاوم اولمامسندن نشأت ایدر. اسباب مجبره یوق ایسه منفعت ظن ایلدیکی حقی ترك ایتمسی غفلتدن منبعث اولورکه غفلتی ادراك ، تلافیٔ مافاته قدرت اکتساب ایتدیکی کبی حال اصلیه رجوع ایتمسی واثنای رجعتده مانعه‌لره مصادف اولور ایسه اونلری امحا ایله اوغراشمسی امر طبیعیدر . شو خصوصلرك خلافنه قائل اولمق تاریخك بزه تبلیغ ایتدیکی آثاره ، حتی کل یوم مشاهد اولدیغمز شئونه دقت ایتمه‌مکدن متکون اولور . دول خرستیانیه ایچنده روسیه‌دن ماعدا دولتلر حکمدارلرینك اصول حکومت مطلقه‌یی ترك ایتملری کوستردیکمز قاعده‌نك عکسنه دلیل ارائه اولنور ایسه بو استشهاد صحیح دکادر . زیرا او

حكمدارلرك برقسمى دخى اقتدار مطلقى منفعت صحيحه عد ايدييورلر ايدى. لكن ملتلرك اجبارينه طيانه‌ميه‌رق قدرتلرينى ترك ايتديلر . بوندن بالاختيار فارغ اولان حكمداران ايسه قدرت صحيحه ومنفعت مشروعه‌يى حكومت مشروطه‌ده بولدقلرندن انلره كوره منفعت ترك اولنمامشدر . بالعكس منفعت جلب وتقويه ايدلمشدر . ديمك اولوركه روح مسئله تقديرده‌در . اكر حكومت مطلقه منفعت صحيحه صورتنده تقدير اولنور ايسه طوعاً تركى غير قابلدر . ترك اولنمش ايسه بوصورت غفلةً واقع اولمشدركه زوال غفلت وحصول قدرت عقبنده منفعت متروكه‌يى استرداده حكمدار دائما مستعددر. قدرت حقيقيه‌يى ومشروعيتى اصول مشروطيتده بيلن حكمدارانك حركتلرى ايسه ايضاحه شايان كورونور . بونلر قدرت حكمدارينك كافى ومشروع اولان حدده توقف ايتمسى لازم كله‌جكنه فكراً وعلماً اعتقاد ايتمشلردر. شايد ايچلرنده تقدير حقيقتده متردد اولانلر ظهور ايدرسه اسباب ترددى اربابنه افاده وانلرله مشاوره ايدرك بالسهوله حل اشكال ايلرلر . چونكه انلر هر علم وفنى مرتبهٔ كافيه‌ده تحصيل ايتدكلرندن اولا ادبياتده‌كى بهره‌لرى سبيله افهام مرامده كنديلرى وكنديلرينه عرض مرامده بشقه‌لرى زحمت چكمزلر . ثانياً امور سياسيه واداريه ، احوال دول وملله وقوفلرى قوتيله وظائف صحيحه‌لرينه دائر لدى الحاجه ويريله‌جك ايضاحاتى حسن تقدير وتلقى ايلرلر . تقدير ماده‌سنك پك چوق اهميتى واكاده علمك عظيم تأثيرى واردر. بناءً عليه بومسئله‌يى بردرجه دها ايضاح ايده‌جكم. اليوم دول مشروطه حكمدارلرى قدرت وعظمتى ملتلرينه ويره‌رك كنديلرى بو صفتلرك معكس وتمثالى اولمقله شرف بوله‌جقلرينه وجداناً قانعدرلر . اسباب قانعيت ايسه اولا من المهد كوردكلرى تربيه كنديلرينه حقوق بشره مراعاتى تعليم ايدييور . ثانياً تحصيل ايتدكلرى علوم بواساسلراوزره مؤسس اولديغندن حقوق افراده حرمت ذهنلرنده بروظيفهٔ مكتوبه اوله‌رق تقرر ايتمشدر. ثالثاً تخصيصات ذاتيه‌لرى لوازم ضروريه درجه‌سنى تجاوز ايتديكندن حسب البشريه بعضلرينك امانئ غيرمشروعه‌لرى بولنسه بيله اكا خدمت ايده‌جك وسائط تداركنه قوهٔ ماليه‌لرى كافى دكلدر . رابعاً مالاً قوتلرى محدود قالدقجه منفعت نقديه ايچون اختيار مساوى ايده‌جك مفسدلر كنديلرينه تقربده فائده ملاحظه ايتميه‌جكلرندن انلرك متباعد بولنملرى حسن اخلاق قواعدينك عندلرنده محفوظيتنه سبب اولور . خامساً تعدد زوجات تزايد حظوظ

نفسانیه‌یه وانحلال قوای معنویه ایله تکثر اغراض وخطایایه سبب اولدیغی غیر منکردر . ملل متمدنه حکمدارلری ایسه بوندن سالمدرلر . مع‌هذا اغراض ذاتیه‌یه مغلوب اوله‌رق نقض اصول ایده‌جك اولسه‌لر اصلاح حال ایچون اورته‌ده رأیی نافذ وحکمی مطاع ملت بولنور . فقط ملتك حکمی مطاع اولق ایچون قوهٔ استنادیه‌سی بولنمق لازم کلیرکه اوده بر وقت فرانسه‌ده استخدام و Garde nationale ou civique اطلاق اولنان عساکر ملیه‌درکه نظامنامه‌سنی قلمه الدیغمده عساکر ملکیه دیمشدم . محاربه اثناسنده عساکر ملکیه نامیله قوهٔ عمومیه‌یه بر صنف عسکریٔ دائمی علاوه‌سنه ذات شاهانه‌نی اقناع ایتدم واعلان اولنان نظامنامه‌سنی‌ده قلمه آلدم. بونك اثنای حربده فوائدی‌دخی کورولدی. خصوصاً استانبول کنجلری عسکرلکه الیشمغه باشلادی ایسه‌ده حیف‌که تشریفاتجی کامل بکك اوغلی فریدون بك که صوکره‌لری بر خیلی زمان سفارتله مادریدده وبعده خزینه‌دن تخصیصات کلیه‌سی اولدیغی حالده کنج ترکلرك احوالنی تفحص مأموریتیله پارسده اقامت واوراده داربقایه رخلت ایتمشدر . انك ذات شاهانه‌یه ویردیکی ورقه‌ده ادعا ایلدیکی محاذیره بناءً عساکر ملکیه استقلال اولندی وتأسیس فکریسی بیان ایدن ونظامنامه‌سنی یاپان بوعاجز بوندن طولایی‌ده شدائد انفعاله دوچار اولدم . شوراسی هم تأسفه هم دقته شایاندرکه عساکر ملیه‌نك کاملاً الغاسنه نه رجال دولتدن نه ده ملت نامنه هیئت مبعوثانده کیمسه اعتراض ایتمه‌مشدر .

(۱۲۱)

وکلا ومأمورینك استعفاده اصرارلری وقوعنده قبولی لابد وعکسی مضر اولمسی

حکومت مشروطه‌ده وکلا ومأمورین ایستدکلری زمان مأموریتلرندن استعفاده مختاردرلر واعتذار واستعفا وقوعنده قبول اولنمسی امور طبیعیه‌دندر . زیرا مأموریت دولت مجبوری اوله‌ماز . عکسی تقدیرده پك چوق مضرتی کورولور . بناءً علیه کرك وکلا کرك سائر هرصنفه منسوب مأمورلر مملکتك حقوق ومنافعی یاخود قوانین وقواعد موضوعه احکامی ایله توفیق قبول ایتمیان ویا نفس الامره توافق ایتمیان بر امرك اجراسنه مأمور اولدقلری ،

یاخود اشبو وجوه ثلثه‌دن برینه‌مماثل برماده حقنده‌رأی ویرمکله مکلف بولندقلری، یاخود مملکتك حقوق ومنافعنه ویا قوانینه مخالف احوال حادث اولوب ومنع ایچون لازم اولان تدابیری مرجعندن استیذان ایدوب‌ده اوتدابیر قبول وتصدیق ایدلمدیکی حالده استعفا ایتمیدرلر . استعفا اوزرینه دولتجه ایدیله‌جك معامله یا مستعفینك تکلیف وحرکتی تصویبدن، یاخود استعفاسنی قبولدن عبارت اولمیدر. استعفا قبول اولندقدن صوکره‌ده مستعفی‌یه حالاً واستقبالاً برسبب وبهانه ایله ایقاع ضرر واونك حقوق وناموسنه تعرض اولنمامق لازمدر . ایمدی وکلا ومأمورینندن بری علی‌الخصوص رئیس وکلا مقامنده اولان صدراعظم استعفا ایتدیکی حالده استعفای دعوت ایدن احواله متعلق نظریاتی رد اولنورسه یاخود استعفاسنك قبولی شرائط مشکله وشاقه‌یه تعلیق قیلنیر ایسه وقبول استعفادن صوکره حقنده ازعاج ویا اضرار وقوع بولور ایسه بوحاللر امثالنی استعفادن منع ایچون اك مؤثر برتهدید وترهیب یرینه کچر . نته‌کیم الیوم حال بویله‌در . بونی کورن دیکر وکلا ومأمورین هرنه صورتله اولور ایسه اولسون استعفا ایتمه‌یی متعسر حتی متعذر کورورلر . اوحالده وکلا ومأمورین یوقاریده تعداد اولنان احوال مضره‌که حقوق ومنافع مملکته وقوانین مؤسسه احکامنه یاخود نفس‌الامره مخالف شیلردر بونك ایچون مافوقلرندن بر امر صدور ایلیه‌جك اولسه اجراسنه آلت اولمه‌جقلری کبی مثلا بر هیئت حاکمه یاخود بر هیئت اداره اعضاسندن بولنمق صفتیله او یوللرده مضر رأیلره تصادف ایدنلر بالنفس مخاطب ومأمور اولمسه‌لر بیله مخاطب ومأمور اولانلره مشارکت ایده‌بیلیرلر . سؤال وقوعنده استعفادن ترتب ایده‌جك مضراتی مدار عذر اولمق اوزره ارائه ایلرلر . اکرچه اومدافعه‌نك حقوق مملکت وقانون نظرنده حکمی اولوب اولمدیغی محل بحث ایسه‌ده هرحالده ادارهٔ عمومیه‌دن مسئول اولانلرك الزینه اویله برمعذرت قویه ممسکی ویرلمه‌ملیدر . دیکر طرفدن کافهٔ مأمورینی ارباب استقامتدن فرض ایتمك محال اولدیغندن بعضلرك مسالك واخلاقی بقای مأموریت وجلب منفعت ایچون دولت ومملکت حقنده مضر اولمه‌بیله‌جك احواله مساعد ایسه ملاحظهٔ مسئولیت ایله بوشیلری یاپامزلر . یاپوب‌ده حرکتلرینك مافوقلرینك ابرام ویا اکراهنه بنا ایده‌جك اولسه‌لر چونکه کره والحاحه قارشی کلمکه عدم قدرت امکانی تسلیم اولنسه بیله استعفایه عدم اقتدار امکانی تسلیم اولنه‌میه‌جغندن اوحالده

نیچون استعفا ایتمیوب‌ده مواد مضره‌یی اجرایه آلت اولدك ؟ یاخود آرای مضره‌یه مشارکت ایتدك؟ سؤالی وارد اوله‌جغنی تفکر ایدرك او کبی حرکاته وساطت ایده‌مزلر . استعفا ایدنلر حقنده‌کی مؤاخذه وانفعاللر ایسه ارای مضره‌یی منافع خسیسه‌لریچون ترویجه مستعد اولانلرك مطلب ومعذرتلرینی پك چوق تسهیل ایتمشدر . ایشته استعفا قبول اولنمامق عادتی ظاهراً مهم برشی کورونمیورسه‌ده حقیقت حالده نه‌قدر اهمیتی اولدیغنی ، بویله بر عادتدن دولته نه ضررلر کله‌جکنی اثباته شو ایضاحات کفایت ایدر.

ارباب اقتداردن اولانلرك مأموریت خصوصنده حق سیاسیلرینی تحدیده یاخود مأمورلری طول مدت برموقعده طوتمقده‌کی ضررلر

بیوك وکوچك مأمورینلدن برطاقمنك آتیلرندن امین اوله‌میه‌رق حال یأسده بولنملرینی یاخود بونك ضدی اولمق اوزره برطاقمنك‌ده اطمئنانکارانه بر جرأتله حرکت ایتملرینی موجب ماده‌لر دها وارکه استعفا قبول اولنمامق عادتنك بولنیدیکی مضرتلر قدر مضراتی انتاج ایتمکده‌در . معلومدرکه هر کسنك منسوب اولدیغی دولت وجمعیتده برحقی اولدیغی کبی برده وظیفه‌سی واردر . وقتیله کندیسنه تابع اولدیغی دولت ومملکتنك عنصر اداره‌سی اولمق وظیفه‌سی تخصیص اولنمش واوعنصریته لازم اولان معلومات وتجاربی استحصاله حصر وقت ایتمش اولان بر آدمی بر سبب صحیح موجود اولمقسزین مأموریتدن تبعید ایتمك اکا طول مدت ویا بر دها مأموریت ویرمه‌مك او آدمی منسوب اولدیغی مملکتده حق سیاسیسندن محروم ایلمك دیمکدر. بوکا ایسه هیچ برحکومتك حقی یوقدر. بز بعضلر حقنده بویله معامله ایدیورز . دیکر طرفدن حاکملك مستثنا اولمق اوزره اداره مأموریتلرنده بولنان مأمورلرك متمادیاً بر موقعده ابقالری دخی جائز دکل ایکن وعزلدن مصونیت اصولنك اویله تفسیر ایدلمسی خطای محض ایکن بز موجب انفصال حالی اولمدیغنی بیان ایتدیکمز ذواتی متمادیاً بر موقعده طوتوب بلا سبب مأمور عزل اولنماز ، قاعده‌سی بونی اقتضا ایدر ، ظننده بولنیورز . یاخود اوقاعده‌یی بویله آکلامق ایستیورز . آتیده ایضاح اولنه‌جغی اوزره

بومعامله دولتجه پك چوق ضررلری منتج اولمقده‌در . معلومدركه دول مشروطه‌ده وكلانك مأموريتلرنده دواملری مجلس مبعوثانده اكثريت قزانمغله مشروط اولديغندن بوشرطك فقدانی وكلالقدن استعفايی موجبدر . حكومت مطلقه ايله اداره اولنان روسيه‌ده ايسه وكلالقدن منفصل اولانلر مجلس عالیٔ دولته مأمور اولورلر . وكلالغك غيری برنجی درجه‌ده اولان مأموريتلركه واليلكلر وادارات مركزيه رياستلری وايلچيلكلردر . الجای حال وموقع ايله تبديللری لازم كلدكده بولندقلری ولايت ويا اداره‌يه ياخود درجهٔ سفارته معادل ولايت واداره‌يه وسفارته نقللری هريرده جائز وحتی الزم عد اولنور . زيرا بر والينك بولنديغی ولايتده وبر اداره رئيسنك اواداره‌ده سنه‌لرجه بقاسی تبدل اشخاص ايله حاصل اولهجق ترقیٔ اداره‌يه مانع اولديغی مجربدر . بوتجربه سفرايه‌ده شاملدر . استعفالری وقوع بولان ياخود حقلرنده شكايتلر واقع اولان ولاة ورؤسای اداره‌يی كندی آرزولرينه ياخود شكايت واقعه‌يه رغماً تبديل ايتمكدن وسفرايی بولندقلری پايتخلرده طول مدت ابقا ايلمكدن انواع مضرات تولد ايدر . بزده ايسه برزماندن بری بأی‌وجه‌كان ابقا علی ما كان قاعده اتخاذ اولندی . وحقلرنده باب عالينك شكر وشكايتی كأن لم يكن حكمنده بولنديغی ايچون‌ده واليلره ودوائر مركزيه رؤساسنه تأثير اوامر مشكل وسفيرلرمزه خارجيه نظارتنك تعليماتنی اصغا ايتديرمك مستحيل اولدی . صدارتك وكلای سائره نزدلرنده حق نظارت وحق تفتيشی ايسه كلياً لفظده قالدی . ايشته اداره‌يه عائد اولان انحطاطك اسباب عظيمه‌سندن بری ده بومادده‌در .

مأمورلرك تعيينده كنديلرندن استمزاج اولنمامسنك واستعفالری وقوعنده قبول اولنمامسنك ضررلری

بركيمسه‌يی رضاسی خارجنده برمأموريته تعيين ايتمك حريت شخصيه‌يه مداخله اوله‌جغی كبی مأموريتدن استعفا ايدن ذاتك استدعاسنی ترويجده تردد اولنور ايسه بوندن فارغ اولمسی بركره كنديسنه اخطار اولنه‌بيلير استعفاسنی تكرار ايدرسه قبول ايتمك قواعد اساسيهٔ حكومتدندر . دولتك منفعتی دخی

بونی اقتضا ایدر . چونکه استعفا کیفیتی مستعفینك یا شخصنه یا مأموریتنه عائد برمجبوریتدن نشأت ایده‌جکندن هرایکی تقدیرده دخی رد استعفا انی موقع مشکلده بولوندیرییور . اکثریا مأمورلرك عدم مبالاتنه ومرجعلرینه قارشی غیر مستقیمانه حرکتلرینه دخی سبب اولییور . استعفا مرضی اولمامسندن استفاده قیدنده بولنان مأمورلر ایسه استعفایی استبقا واستفاده مقصدلریله اجرا ایتمکده یعنی استعفا ضمننده مأموریتلرینی تقویه بعده بونی کیف مایشاء حرکته وسیله اتخاذ ایلکده‌درلر .

مأمورلرك انتخاباتنده‌کی معاملات حاضره وانك تأثیرات مضره‌سی

مأمورین دولتك احوالی هرتقدیر واعتباره کوره مجاریٔ طبیعیه‌سندن چیقمشدر . معلومدرکه مأمور انتخابنده اهلیت واستقامت ، حسن اخلاق وقدمه وتجربه شرط اولدیغی کبی ترقینك شرطلری‌ده بونلردر . حالبوکه بر زماندن بری علی الخصوص والیلك وایاچیلك وامثالی بیوك مأموریتلره‌عائد انتخاباتده ومأمورینك ترقیلرنده شرائط مذکوره متروکدر . بوشرائطك یرینه متنفذینك صحابتلری قائم اولمشدر . شو زمانده صحابت اقویا دلیل انتخاب واعتلا اولمقده‌در . بونك ایچوندرکه قوهٔ حامیه تدارکی وحمایه‌یه مظهریتك موقوف علیهی نه ایسه مأمورلرك سعیلری انلره‌محصور واهلیت ، استقامت وحسن سیرت کبی شیلر منسیدر. بوایسه مأموریتلرده نا اهللرك تکثرینی . ثانیاً ترقیده ینه نا اهللرك تقدملریله برابر حقوق مستحقینك کتمنی مستلزم اولییور . ثالثاً قوای حامیه‌یی ممنون ایتمك مثلا دولتك حقوق ومنافعندن برحق ومنفعتی اخلاله توقف ایدییور ایسه برطاقم آدملر بوحاله وساطتی اختیار وفائده‌سنی‌ده اقتطاف ایلدکلرندن هرکس سوء اخلاق درسی آلییور . رابعاً مأمورلر کرك بقالرینی ، کرك ترقیلرینی مرجعلرینك شهادت رسمیه‌لریله دکل ، حامیلرینك دلالت غالبه‌لریله تحصیل ایتدکلرندن مافوقلرندن خوف ورجا زائل وآمر ومأمور آره‌سنده مساواته شبیه برحال غریب حاصل اولمقده‌در . بناءً علیه اکثر دوائرده آمرلر امرلرینی مادونلرینه آمرانه دکل ، علی طریق الرجا ویرمکده ، مأمورلر دخی اوامری مجبوراً دکل ، مروةً تلقی ایتمکده‌درلر . واقعا برطاقم مأمورین وقتیله سلفلرینك

وسائر دولتلرده کندی مأموریتلرینه معادل مأموریتلرده بولنانلرك معاشلرندن برقاچ قات زیاده معائشه نائل اولدقلری کبی نه مأموریتلرینك نه ده املك وخدمتلرینك متحمل اولدیغی عنوان ونشانلری حائز بولنملریله شرح اولنان داعیهٔ مساواته استغراب ایدلمهمك لازم کلیر . لکن مصلحت دولت ایچون پك چوق ضرری اولدیغی ایچون بوحال بالخاصه مستحق دقتدر .

حب نفسه حب ناموسه عائد ملاحظه

برزماندن بری حب نفس ، حب ناموس سوزلری الفاظ بی معنا منزلهسنه تنزیل اولنمقده وبونلرله متحسس اولانلرك حسیاتی استهزا ایدلمکدهدر . بعضلر ایسه بویله سوزلری غربده افکار مفرطه اصحابندن اولانلرك مسلکلرینه تمایل اثری عد ایدییورلر. حالبوکه علی الخصوص توجیه اخیر غیروجیهدر. زیرا هرمحلده هرزمانده انسانلرك برقسمی ناموسلرینی هرشیئه حتی حیاتلرینه ترجیح ایدرلر . برطاقم ادملرده واردرکه مادی وظاهری منفعتدن بشقه برشی طانیمیوب اوطریقده هرذلتی ، هرفضاحتی اختیارایلرلر. نتهکیم تاریخ اسلامدهدخی بویولده برمثال فاجع کوریلورکه سبط رسول الثقلین حضرت حسین علیهنه اعمال عسکر ایتمسی یاخود نائل اولدیغی ری حکومتی فرمانی رد ایلمسی (ری حالیا ایران دولتنه پایتخت اولان طهران نواحیسندندر .) بصره عاملی طرفندن عمرو بن سعد ابن ابی وقاصه تکلیف اولندقده عمرو بن سعد :

ا اترك ملك الری رغبتـه ام ارجع بقتل حسین
وفی قتله النار التی لیس دونها حجاب وملك الری قرة عینی

قطعهسنی نظم ایله خدمت فضیحهیی اتمام ایتمشدر . دیکر طرفدن عمر وبن سعدك «ری» ملکنی النـدن چیقارمامق ایچون فردای محشره قدر لعن انامه مظهریتی اختیار ایتمسندن پك ده دون برفضیحه اولمامق اوزره کندی فائدهلرینی اکبر دول اسلامیه اولان دولت عثمانیهنك فوائدینه ترجیح ایدنلر زمانمزده تکثر ایتمکدهدر. بونکله برابر دولت وملتك بقاسیچون اختیار فداکاری ایلیان وایلیهجك اولان ارباب ناموس دخی الحمد نادر دکلدر. لکن ناموس کوزله کورولور، الایله طوتولور شی اولمدیغندن بویله حواس ظاهره ایله ادراکی قابل اولمیان مواد معنویهیی صرف

مادیاته حصر نظر ایدنلر بونی رؤیت ایده‌مزلر ومادهٔ ناموس عین حیات مرتبه‌سنده اولمغله اومادهٔ حیاتیه‌دن منسلخاً یاشامق صاحب‌حمیت وحیا اولانلرایچون مستحیل بولندیغنی وانلر اك بیوك فدا کارلقلری ناموس یوزندن اختیار ایتدکلرینی تسلیم وتقدیر ایلیه‌مزلر . بونك ایچـوندرکه حب نفس ، حب ناموس خصوصلرینك اهمیتنی تخفیف یاخود او یولده‌کی مدعیاتی اثر تقلید عد ایلیورلر .

تکمله

ماهیتنی توصیفه مقتدر اوله‌مدیغم حکومت حاضره‌نك مملکته نه‌ضررلر یاپدیغی خاطرأتمده تمونه‌لری بیان اولنان احوالدن استدلال اولنه‌بیلیر. بونك علل غائیه وآلات اجرائیه‌سنی وبویله احوالك عدم وقوعی نه کبی شیلره متوقف اولدیغی حقنده‌کی ملاحظاتمی ده ایراد ایده‌یم :

هیئت اجتماعیه‌مزه وافراده ضرر ویرن حالارك بر طاقمی وکلا ومأمورین طرفلرندن تعمداً. بر طاقمی من غیر تعمد ایقاع اولنمقده‌در . تعمداً وقوعه کلنلر اختیاری ویامجبوری اولمق اوزره ایکی طاقم اسبابدن نشأت ایدییور. برنجی قسمك یعنی اختیاری اولانلرك منشألری حفظ منصب ومأموریت امنیه‌سی یاخود اوامنیه ایله برابر بالارتکاب توسیع ثروت ایتمك مقصدیدر . بعضلرده محافظهٔ مأموریت ویا کسب ثروت قصدلری یوق ایسه‌ده منفعت مملکته مضر احوالی ایقاع ایتمه‌مك ایچـون انلرده‌ده لازم اولان حس حجـاب وحمیت یاخود خصیصهٔ ثبات موجود دکلدر .

قسم ثانی که مجبوراً ایشـله‌نیلن افعال مضره‌در . بوکاده وکلا ومأمورینـك منفعت دولته یاخود معدلته منافی کوردکلری احوال‌ایچون اعتراضه عدم قدرتلری وعندالاعتراض فائده کورملز ایسـه استعفایه عدم جرأتلری ومستثنیاتدن اوله‌رق اعتراض واسـتعفایی اختیـار ایمش اولانلرك کوردکلری معاقبـاتدن وقایهٔ نفس ملاحظه‌سی سبب نافذدر. احوال مشروحه‌نك دوام ایده‌مه‌سی اتی البیان تدابیردن لابددر . اولا حفظ مأموریت قصدی مملکتده اسـاساً حکومت مأموریتـلرندن غیری طرق معیشت بولنمامسندن نشأت ایتمکده‌در. خصوصاً اهالینك اسلام صنفی اخر طریق تعیشـه سلوك ایتمك ایچـون لازم اولان معلومات نظریه وعملیـه‌دن

محرومدرلر . بنـاءً عليه تعيش عمومى ايچـون علمى وعملى مسـالك جديده كشـاد وبولزومى اثبات حقنـده نشريات متواليه اجرا اولنمليدر . ارتكابك منعى وبقاى مأموريت غرضيله ضرر عمومى يى موجب احواله اركان ومأمورين دولت طرفلرندن جسـارت ايديلهمهمسى بو حاللرى ارتكاب ايدنلرك مسـئوليتلريله حاصل اولور. بوده برهيئت سائلهٔ منتظمهنك ومملكتمزده حكمى مؤثر افكار عموميهٔ عاقلهنك وجود بولمسنه متوقفدركه انكده موقوف عليهى اولانشى تربيهٔ عموميهدر. حس حجاب وحس حميت خصوصـلرى امر فطرى ايسـهده بونلرك معقول بر شـكل وصورتده انكشاف ايتمسى وغيرت قوميه ومليه ومحـافظهٔ منافع اجتماعيه ايچـون حميت صحيحه ابرازاولنمسىده نشرمعارف عموميه وتشويق اخلاق حسنه ايله وجود بولور. منافع دولته مضر ايكن مفيد اولمق اعتقاديله اختيار اولنان احوالك باعثى كه منحصراً عدم تميزدر وبونكعلتى منحصراً جهالتدر. مصالحدولتك هراصل وفرعنده تميزصحيحايله حركت اولنمسى ايجون بنه حصراً مايتوقف عليه معارف عموميهدر. زيرا تربيهٔ عموميه نهدرجهده وسعت بولورسه مملكتى بحقٍ اداريه قابل آدملر او نسبتده يتيشهجكى مسلم ومجرب اولان قضايادندر. منفعت دولته ووظيفهٔ استقامت وعدالته مغاير اولان شيلر ايچون اعتراض ايتمكده قانوناً حريت كلامه متوقفدر. وكلا ومأمورينك مأموريتلرندن استعفاده عدم مختاريتلرىكه بوبراصول حادثهدر. مضراتى مسـتعفيدن زياده دولته عائددر . ازجمله موقعلرينى محـافظهدن متمتع يعنى منصب ومأموريت ضمننده سوء منـافعدن متنفع اولانلر مجبول اولدقلرى مكارهى ستر ايچون دولتك حق ومنفعتنه مغايرمسئلهلره وضع امضاى قرار ايتمكده بولنملرينى مجبوريته بنـا ايديورلر. بونك ايچونده وكلادن بولنانلرك اسـتعفالرى غير مرضى ووخامت عاقبته مؤدى اولديغنى سـبب عد ايدرك كنديلرينى معذور كوسـترمكه چاليشـيورلر . منفعت دولته منـافى برحال وتكليف قارشيسـنده بولنيلور ايسـه تكليف مضرى قبول وتصديقدن اسـتنكاف ايتملرى ومعذرتلرى قبول اولنمديغى حالده ولوكه حقلرنده مضر اولسـون اسـتعفا ايتملرى وكلالق كبى بر مأموريت خطيرهيى درعهده ايدنلر ايچون وظيفهٔ مبرمه وهر دولت وجميتـده ناقابل اهمال بر قاعده ايكن بورالرى دوشونليوب خارجدن بر چوق كيمسهلرده استعفا مرضى اولماديغنـه دائر او كيبلرك تمسـك ايلدكلرى سـند نامشروعى مشروع كبى تلقى ايتمكـدهدرلر. جسم دولت ايسـه بويله بر علت عاديه ومعـذرت غير مقبوله

ضمننده مشرف انحلال اولمقده‌در. بو تهلكه‌نك دفعی ایچون هر مأمور معاذیر خصوصیه وذاتیه ومصالح عمومیه‌دن هر نه شی اولور ایسه اولسون اكا بناءً مأموریتدن استعفاده مختاردر، دیه بر مادهٔ صریحهٔ قانونیه تأسیسنه احتیاج واردر. برده «هر مأمور آمرینك امرینه اطاعته مجبوردر. انجق برامر قانونه وحكومتك حقوق ویا منافعنه مغایر ایسه انفاذی جائز دكلدر. او امر ایله مكلف اولان مأمور اسبابنی بیان‌ایله اعتذار ایدر. معذرتی قبول اولنمدیغی تقدیرده استعفا، وبرطرفدن دخی سبب استعفاسنی امری ویرن ذاتك آمرینه افاده ویا اشعار ایلر. شو قدركه بر امرك عدم اجراسی قانونه وحكومتك حقوقنه مغایر اولمسندن نشأت ایتمیوب‌ده سوء غرضه مبتنی اولورسه بونی یاپان مأمور مسئول اولور.» یولنده دیكر بر قانون تأسسنه دخی لزوم قوی موجوددر. شوراسی تذكاره شایاندركه سوء اداره‌یی منع ایچون یوقاریده دیكر تدابیردخی اتیان اولنان‌تدابیردن بشقه دها پك چوق تدبیرلر ایرادی قابل ایسه‌ده اصل چارهٔ نجات ایكی شیئه مختص‌درکه بری تأسیس حكومت مشروطه دیكری انتشار معارف‌عمومیه‌در.

انفصالمدن صوكره وقوعه كلوب شایان قید كوریلن مواد

بلغار حكومتیله بو دفعه عقد اولنان مقاوله‌كه ترجمه محرراتمزده «ائتلافنامه» اسمی ویرلمشدر. قونسلوسلق، كمرك، پوسته مقاولاتی ورد قراری كبی سائر برچوق مواد پولتیقیه‌یی محتوی اولمقله مستقل بر حكومتله یاپیلان معاهداتدن لافرقدر. ذاتاً فرانسزجه نسخه‌سنده «معاهده» نامیله توصیف اولنمشدر. برده بو عقدك احكامی دول سائره ایله صورت عمومیه‌ده منعقد عهود دائره‌سنی كچه‌رك احد عاقدین اولان دولت متبوعه بلغار حكومتنه قارشی ماكدونیاده ساكن بلغار اهالینك اصلاح حالنی‌ده تعهد ایتمشدر. تان غزته‌سی شو عقد سیاسینك ماهیتنی وجه آتی اوزره تعریف ایتمشدر:

«شوراسی محققدركه بو موفقیت بلغار دیپلوماسیسی طرفندن وقوعه كلن تشبثك متتوج بر نتیجه‌سیدر. بلغار دیپلوماتلری یالكز جسورانه وتام وقتنده بر حركت متقدمه‌ده بولنه‌رق دول معظمه‌نك شمدی‌یه قدر كندیلرینه حصر ایتمش اولدقلری وانلردن ایكیسنك شو صوك زمانلرده ید انحصارلرینه كچیرمش كبی

كورونديكارى اجرا آته اشتراك ايتدكارندن طولايى دكل بلكه بوسبتون يكى برمثال احداث ايتدكارى وبو كونه قدر باجمله دول غربيه‌نك مساعيسى ايله برابر الده ايديله‌ميان بر نتيجه‌يى استحصال ايلدكارى ايچون تفخر ايده‌بيليرلر. »

بنم ملاحظه‌مه كلنجه ما كدونيانك احوالى جسم دولتده برمادهٔ فاسده شكلنى آلييور. تدبير صحيحنده برآز وقت دها قصور ايديليرسه بومادهٔ فاسده يالكز كندى كنديسنى وجود دولتدن فك ايتمك دكل موجوديتمزى خريطهٔ دولدن حك ايتمكه قدر سبب اولابيليير.

تبدل صدارت عقبنده روسيه سفارتنك حسياتنى مبين اولمق اوزره سرايه ويرلمش اولان ورقهٔ مخصوصه‌كه بر صورتنه دسترس اولمشيدم. دقته شايان بولنديغندن بروجه آتى عيناً قيد اولندى:

صورت

« سعيد پاشا حضرتلرينك انفصالى روسيه سفارتنجه كمال ممنونيتله تلقى ايدلمش. حتى مشارالهك مسند جليل صدارتده بقاسنه سفارتجه نظر تعجبله باقلمقده ايدى.

فخامتلو دولتلو فريد پاشا حضرتلرينك اهليت ودرايت وفعاليت وفطانت كبى اوصاف ومزايای ممدوحه وجميله ايله متصف ومعروف بولندقلرى جهتله مقام معلاى صدارت عظمايه تعيين بيورلمش اولمى روسيه سفارتجه حسن تأثيرى موجب اولدرق روم ايلى ولايات شاهانه‌سنجه تطبيق ايديلن اصلاحاتك اجراآت حسنه‌سى برحسن نتيجه‌يه اقتران وايصال ايليه‌جكى خصوصنده سفارتك اميدى بركمال بولنديغى معروضدر.

آنجق سفارت بو كونارده اصلاحات قوميسيونى اعضالغنه عطوفتلو قره‌تئودورى قسطنطين افنديدنك تعيين بيورلمسنى التماس ايده‌جكندن سفارتدن التماسدن اول مشارالهك تعيينيله سفارته دخى صورت غير رسميه‌ده تبليغ بيورلمسى دها زياده موافق مصلحت دوشه‌جكى خصوصنك عرضنه اجتسار قلندى. [١]

[١] قطعا اشتباه اولنه‌ماز كه بو كاغدك اعطاسنده موضوع بحث اولان سفارتك وقوف ورأيى يوقدر. زيرا بردولتك امور داخليه‌سنه كرك علناً كرك خفياً مداخله‌يه حقوق دولت وقاعدهٔ سفارت مساعد دكلدر. بناءً عليه شو ورقه‌يى ـ داخلاً وهرنصلسه ـ بندن ممنون اولميان برطرفك اثر تصنيعى عد ايتمكدن ماعدا بر صورت خاطره كلمامشدر.

انفصالمدن صوکره اراده ایله کتابتدن صدر اعظم فرید پاشایه مرسل تذکره که بر صورتنه دسترس اولمشدر . محتویاتی کذلك دقته شایان اولدیغی ایچون بروجه آتی عیناً درج اولندی :

صورت

سلف سامیٔ صدارتپناهیلری سعید پاشا حضرتلرینك زمان مأموریتنده روم ایلی ولایاتی حقنده اتخاذایتمش اولدیغی مسلك بوبابده کی معروضاتیله متبین اولدیغی اوزره اوراده کی عنصر اسلامه ضعف کتیرمك اساسنه مستند اولوب اك اول اوسترپا سفیریله ملاقاتی نتایجی اولهرق اهالیٔ مذکوره نك احوالندن شکایت اولنمقده اولدیغنه وبونلر اوزرینه سطوت عسکریه ارائهسنه دائر معروضاتده بولنمش وبو مقصدی صور متنوعهده وتواریخ مختلفهده عرضه دوام ایتمش وعادتا بوکا حصر مقصد ایلمش اولوب اشبو عنصر اسلامی وقایه دیناً ومنافع دولتی محافظةً لازمهدن اولدیغی وکندیلرینك ذات اقدس حضرت خلافتپناهیپه صداقت وعبودیتی دخی معلوم بولندیغی درکار ایکن مشار الیه سعید پاشانك اویله برمسلك سقیم تعقیب ایلمسنك اسبابی بالطبع اکلاشیلهمامش وسفارتلرك بیاناتی انك شو مسلکندن ایلری کلمش اولمسنه ومفتش پاشانك اوچ سنه دوام ایدن مأموریتی ایله برابر عسکر خصوصنده کی صلاحیتی بالاخره اهالیٔ اسلامیه علیهنده سوء استعمالاته تصدی ایدوب ایتمیهجکی ونه یاپیلمق لازم کلهجکی شایان تأمل بولنمسنه نظراً حسب الصداقه بالاطراف ملاحظهٔ مصلحتله بوبابده کی مطالعهٔ سامیه صدارتپناهیلرینك یارین مابین همایون ملوکانهیه عزیمت سامیهٔ فخیمانهلرنده عرض خاکپای عالی قلنمسی خصوصنك برمنطوق امر وفرمان همایون جناب خلافتپناهی صورت محررمانهده بیان وسلام سعادت اتسام شاهانه ایله تلطیف بیورلدقلرینك تبشیرینه ابتدار قلندی اولبابده . »

۲۵ ذی القعده ۳۲۱

ملاحظه

طوتدیغم مسلك عنصر اسلامه ضعف کتیرمك اساسنه مستند اولدیغی دعواسی محض بهتان ویوقاروده اتیان ایلدیکم وثائقك مربری بوکا برهاندر. مقصدم دولتك

بقای تمامیتی درکه اهل اسلامك محافظه‌سی دخی حصراً وقصراً بوکا متوقفدر . دیمك که مسلکمك موضوع وغایتی اوراده‌کی عنصر مسلمی احا دکل بالعکس ابقادر. بو مسلکك اسبابی بالطبع اکلاشیله‌مدیغی زمینده اولان عباره‌دن مقصد قرائن سابقه‌دن دخی مستدل اولدیغی اوزره خلع نیتنی ایمادر. حکمت ایهام‌ده حکم اولنان غرض مضمری تصریحدن ابا ایلمکدر. بوشیلر وهمیاتدن اولمغله دائرهٔ بحث ومحاکمه‌یه داخل اوله‌ماز. محل مناظره « سفارتلرك بیاناتی بنم مسلکمدن ایلری کلدیکی » عباره‌سیدر . شو فقره‌یی کوره‌جك اولانلر سفرانك بکا تبعیتلری ظنی اثرجهلدن بشقه برشی دکلدر، دیه‌جکلرینه شبهه‌ایتم. لکن بوذهاب وحکمده استعجال اولنماملیدر . ماکدونیا مسئله‌سیله متفرعاتنك اوروپا مسئله‌سی بولندیغی، یالکز اوستریا روسیه دولتلری دکل بتون دول معظمه بونکله مشغول اولدقلری وسفرانك حکومت متبوعه‌لری تعلیماتیله حرکت ایلدکلری ذات شاهانه‌جه معلوم ایدی. چونکه متوالیاً ملاقاته قبول ایلدکلری ایلچیلر طرفلرندن وقوعه کلان تبلیغات وهرکون آلدقلری محررات ومعروضات بونلری هیچ بر تردد وشبهه‌یه محل قالمایه‌جق صورتده اثبات‌ایتمشدی. بویله اولدیغی حالده خلاف حقیقت برقولی نصل ایراد خصوصاً بری الذمه برادمك اتهامنی نه‌دن مراد ایدیورلر؟ دیه سؤال اولنورسه سببی ایکی شیدر، جوابنی ویریرم. بری مخافته عقاب وهیچ اولمازسه خوف عتاب ایله نفس الامره مخالف اقوالی جرح واو قبیل افعالی رد ایدنلر مفقود یاخود اقل قلیل درجه‌سنده محدوددر، دیکر سبب دخی اودرکه فطری واخلاقی نقطهٔ نظرلردن پادشاهده کوردیکم طور فارق سوزلرینی لسان قلبك تکذیب ایتمسنه اهمیت ویرمیوب السنهٔ ظاهره‌نك تصدیقنی کافی عد ایتملریدر . خلقك بر قسمی ایسه جلب فائده قسم اخری‌ده دفع تهلکه قصدیله ناحق اولان اتهاماتی ذات شاهانه‌نك کرك حضورلرنده کرك غیابلرنده تصدیق ایچون متفق الکلم حتی شومضمار وسیع الاتحاده بربرلرینی مسابق بولنیورلر. مناسبت کلمشکن شونی سویلیه‌یم که اخلاقمز ذاتاً بو درکه‌لره وارمسه ایدی مصائب معلومه وجوده کتیریله‌من ایدی واجدادمزك اثرلرینه اقتفا ایتسه‌یدك کورمکده بولندیغمز بلیاتدن مصون بولنوردق . اخلاق ملیه‌مزه عارض اولان تحولات تشریح اولونورسه کچیردیکمز یکرمی یدی سنه‌نك بونده مدخلی کورولیور . فقط اسلافمز اولان اسکی ترکلره مخصوص وقار وسکینتك وانلرك شعائر استقامته پرستش درجه‌سنده

محبتلرینك اخلافدن منسلب اولمسی یالکز شو زمان محدوددهمی تکون ایتمشدر؟ یوقسه دها اولکی زمانلره عائد علل متسلسله دخی ذی‌مدخلمیدر؟ بونده ذهنلر متردد بولنیور. فقط مسئله هم صددبحث خارجنده همده طبایع بشریه‌یه وعلم اخلاق اقوامه تعلق ایتدیکیچون دائرهٔ اختصاص وصلاحیت فوقنده اولمغله حلنی اربابنه ترك ایدرم. ذاته عائد جهتنك خاتمه‌سی اوله‌رق شونی بیان ایده‌یم که بو تذکره‌نك مضمونه کوره ذات شاهانه ایله صدر اعظمی بیننده جریان ایتمش اولان مشاورهٔ محرمانه نتیجه‌سی اولمق که قرارکاهم ترصدات شدیدهٔ دائمه‌یه محکوم ونفس کمترینم بی نوع ایله اختلاط که احتیاجات بشریه بلکه‌ده احتیاجات حیاتیه‌نك اعظمیدر. اندن محروم اولدی. [۱]

خانه‌مك قپوسی‌اوکندن قالدیریلان مترصدین پك قریبمزده یعنی بعدلری بش، آلتی ونهایت اون متره‌دن عبارت اولان نقطه‌لرده لیل ونهار وظائف ترصدیه‌یه صرف اقتدار ایتمکده‌درلر. بیلدکارمزدن هیچ کمسه سمتمزه کله‌مه‌مکده حتی اقربادن اولانلر بیله تقربه جسارت ایده‌مه‌مکده‌درلر. صدارته یاخود مابینه تجدید شکایت ایتمه‌یی وهلهٔ اولیده تصور ایتدم. اومناسبتله اولجه بومحلده یازیلان تذکره‌لرك مسوده‌لرینی شکایت ثانیه‌یه مأخذ اولمق ایچون کوزدن کچیردم.

---

[۱] یدنجی دفعه صدارتم که مشروطیتك تاریخ اعلانی اولان ۱۰ تموز ۱۹۰۸دن برکون اولدر. او مأموریت یاخود اصول حریت مشقتلره نهایت ویرمشدر. دورماضیده سرنو شتم بش دوره‌یه منقسمدر. برنجیسی خاقان سابقك جلوسنده ظهوره کلن باش کتابت ایدی. اون درت آیدن عبارت اولان بو مأموریتده وطنه خالصانه نیاتله خدمت وخصوصاً ویردیکم لایحه‌ایله‌ده ثابت اولدیغی اوزره قانون اساسی‌یی قبول ایچون خاقان‌سابق مشارالیهی اقناع امر مشکلنه دلالت ایلدیکم حالده مساعیٔ واقعه تقدیر ایدلمك شویله طورسون بعضلرك علناً و یاخفیاً اتهاماتنه هدف اولدم. ایکنجیسنی باش کتابتدن انفصالدن ۱۳۰۲ سنه‌سی اواخرینه قدر اولان مأموریتلر تشکیل‌ایدرکه بونده‌ده مملکته خدمت نسبتنده خاقان سابقك سوء ظن وانفعاللرینه مظهریت وقوعه کلدی. دورهٔ ثالثه ۱۳۰۲ سنه‌سی‌اواخرندن ۱۳۱۲ سنه‌سنه‌قدر اون سنه‌یه واوچ آی خدمتدن صکره ۱۳۱۹ سنه‌سنه قدریدی که جمعاً اون‌سکز سنه‌یه واران برزمانك معزولیت ونکبتلرینی‌احتوا ایدر. دورهٔ رابعه‌نك غوائلی‌ایسه خاطراتمك بو قسمیله کچنده نشر ایدیلن قسم اولندن معلوم اولور. بشنجی وصوك دوره‌یه متعلق ومدتی ۵ سنه ۹ ماهه بالغ اولان انزعاجاته انفاً بیان اولنمشدر.

تکریر شکوی‌ده برفائده امید ایتمدم . زیرا بلاد اجنبیهٔ اسلامیه‌دن هرهانکیسی نزد خلافتده استصواب اولنورسه مع عائله اورایه هجرته مقدما مساعده ایستنلمش ایکن یوقاریده بیان اولندیغی اوزره صدراعظم فرید پاشادن غریب وصدره شفا ویرمکدن بعید جواب آلنمشدی . طرف پادشاهیدن حاجی عاکف افندی [عاکف پاشا] وساطتیله کلن اجوبه‌ایسه پك اغیرایدی. معاملات ثقیله‌نك تکررینه بالذاة سبب ویرلمه‌مك ملاحظه‌سیله نتیجهٔ تصورم « والی‌الله‌المشتکی » ده تقرر ایتدی. یالکز فرید پاشایه ووظیفهٔ صدارته موافق‌جواب النمامسی‌اوزرینه‌ده مابینه یازدیغم تذکره‌لرك مسوده‌لری برکون مراجعته لزوم کورولور ، مطالعه‌سیله آتیده قید اولنمشدر .

مابینه یازدیغم تذکره مستمندانه ومتضرعانه برلسانله اولدیغی حالده شکل اراده بالاده تفصیل اولندیغی وجهله پك متحکمانه ومتجبرانه ایدی. اعتداله اعتدال ایله مقابله لازم ایکن ضدیله یعنی شدت وتخوتله مقابله اولنمسی خصیصهٔ طبیعت (Caractéristique) عد اولنه‌جق برحال کورونور . معلومدرکه مخاطبك خصائص ممیزهٔ احوال افکار واحوالنی نظر ملاحظه‌یه المق اقوام متمدنه‌نك وخصوصا المانلرك عصرحاضرده وحکمت یونانیه‌یه وارث‌اولان عربلرك اسکی‌عصرلرده دقت ایتدکلری مسائل حکمیه‌دندر . شووقعه اثبات ایدیورکه بونی بزجه‌ده تطبیقه پك احتیاج وار ایمش . خاطرده قالمق ایچون مبحثه ضم اولندی .

تذکرهٔ معروضه

ذات خلافتسمات حضرت پادشاهی‌یه جلوس همایونلری روز فیروزندن بری عبودیت شرفنی احراز ایتمش بربندهٔ امکدار اولدیغم عرض وبیاندن مستغنی‌در . او وقتدن بو آنه‌قدر هم منافع معززهٔ حضرت خلافتپناهیلرینی وهم حقوق ومنافع دولت علیه‌لرینی‌محافظه‌یه برحس صحیح صدقشعاری ایله جاهد وساعی اولدیغمك دلائل‌ماضیه‌سنه وجدان‌شاهانه شاهدعادل اولدیغی‌کبی آلتنجی دفعه خدمت صدارتده بولنلدیغی اثناده یتمش‌سنه قدر ادارهٔ مصریه‌ده‌قالمش وبحرسفیدك دارالخلافة العلیه‌یه قریب نقاطندن برنده واقع وسیاسة اهمیتی تعریف واخطاردن مستغنی بولنمش اولان طاشوز جزیره‌سنك تصحیح اداره‌سی ، برطرفدن روسیه ایمپراطوری

حضرتلری نزدنده دیکر طرفدن بلغارستانده مدت مدیده برمسئله حکمنی الان فرملیان ایشنك حسن صورتله فصلی ، ایتالیانك بحراحمرده باشلایان تجاوزاتنك منعی ، ینه بحراحمرده دیکر بردولت سفینهٔ حربیه‌سنك طوپه طوتمق تشبثنده بولندیغی بعض نقاطك اوتعرضدن وقایه‌سی ، بغداد شمندوفرینه عائد تعهدات مالیه‌یی واردات موجوده‌دن ایفا مجبوریتنده قالنمامق ایچون واردات قدیمه ویا مستقبله‌دن تأدیه شقلرنده برچوق مساعی ایله دولتك حق اختیاری تحصیل اولنمسی ودیکر بعض مسائل دقیقهٔ پولتیقیه ومالیه‌یه وحقوق ومنافع مقدسهٔ سنیه‌یه حصر نظر قلنمسی دخی وجیهٔ صدق وعبودیتی هرحال وزمانده برمسلك منجیٔ دائمی اتخاذایتدیکمك دلائل لاحقه‌سندندر. اشبوخدمات ناچیزانه‌ایچون تذاکر دولتلریله لطفاً وتکرماً نائل اولدیغم تقدیرات سنیهٔ حضرت پادشاهی زیور محفظهٔ شکران اوله‌جقدر وروم‌ایلی ولایات معلومه‌سنك صور تنظیمیه‌سی اساسلرندن اوله‌رق دولتلرك بو دفعه تنسیقنه لزوم کوستردکلری ویرکو واعشار جبایتی خصوصلرنده ویرکویه دائر مشاغل مالانهایه آره‌سنده مکمل برنظامنامه یاپیلمسی وامثالی معروضات ومقررات معترضلری اسکاته تدبیر حاضرلامق مقصدینه مبنی وصداقت کامله‌دن ناشی‌اولدیغی مظهرشرف تصدیق اوله‌جغنه امیدم واثقدر . لکن اون درت آی احوال مشکلهٔ مالیه آره‌سنده کرك دوائر مرکزیهٔ عسکریه‌نك کرك اردوی همایونلرك احتیاجات مالیه‌سنی احتیاجات سائره‌دن تفریق ایتمیوب امثالندن زیاده تسهیلاته صرف مساعی اولندیغی حالده هرطرفدن تصادف ایدیلن مشکلات وتحدث ایلیان شکایات وخلاف مرضیٔ عالی احوال حدوث ایده‌جکنه دائر اشعارات نزد دقایق وفد حضرت خلافتپناهیده تعریفدن ازاده اولدیغی کبی مأموریتدن استدعای عفوه دائر عریضه‌ده بیان اولندیغی اوزره روم ایلینك احوال مالیه‌سی احوال سیاسیه‌سندن اغیر اولوب عساکر شاهانه معاشاتی ایله معینات عسکریه بدلاتی تأدیه اولونسه مأمورین ملکیه، عدلیه، ژاندارمه وسائر مصارف مبرمه‌یه اورا اموالندن هیچ برشی ویریله‌مه‌مك واونلر ویرلسه عساکر شاهانه معاشلری ومعینات جنودیه اثمانی وقتیله اعطا قلنه‌مامق حساباً واضحح ایکن بونلرك جمله‌سنك محللری اموالندن ایفاسی قابل‌اوله‌جغنه دائر لاینقطع وقوع بولان عکسی حسابات کمترلرینی موقع عجز مطلقه دوشوردکدن قطع نظر دیکر طرفدن دخی بدایت مأموریتدن وقت انفصاله قدر بعض ارباب اغراض طرفلرندن متمادیاً

وقوعی اثاریله معلوم بولنـان وبوراده عرض وایرادینـه محل اولمایان مشـکلات، مساعیٔ خالصانهٔ عاجزانه‌می عقیم براقمغه واو دخی پادشاهمز افندمز حضرتلرینك راحتسزلکلرینه ودولت علیه‌لرینك ضررینه سبب اوله‌جغی اکلاشلدیغندن بونلره محل ویرمه‌مك وانجق مابه‌الحیـاة اولان توجهات سـنیه‌یی محافظه ایده‌بیلمك مقصـدیله استعفایی اختیار ایتدیکمی واسطهٔ تبلیغه متوالیاً ایضـاح ایلدیکم حالده تبلغات متواليه تأید یأس تامدن بشقه بر شیئه دلالت ایتمیوب نهایت مصلحت نیاز معفویتك قرین مسـاعدهٔ سنیه اولمسیله نتیجه بولدی؛ فقط توجهات عالیه‌دن عدم محرومیت امیدی تسلیتبخش اولمش ایدی . تخت معـالی بخت سلطنت سـنیه‌یه ووطن وملتمه صدق تام ایله خدمت ایتدیکمدن ومعصومیتمدن قلباً امین اولدیغم جهتله ترصـداتدن تلاش ایتمز ایسـه‌مده اولکی معزولیتلرکه برخیلی زمانلر دوام ایتمش وهیچ برنده مخالف رضای عالی بر مسلکده بولونمامش ایدی . او زمانلر ترصـده مأمور اولانلر وظیفه‌لرینی اوزاقدن ایفـا واره‌لقده احتیاجات ضروریهٔ بشریه‌دن اوله‌رق زقاغه چیقلدقجه اوزاقدن‌تعقیبله اکتفا ایلدکلری‌حالده بودفعه شکل ترصدی دکیشدیره‌رك کلنلری دخولدن منع‌ایتلری عاجزلرینی اختلاطدن ممنوعیتله تشهیر ایتمکدن بشقه بر شیئه خدمت ایتمز. بو ماده‌نك تأثیرات سائره‌سی بالطبع بنـده‌کزجه موضوع بحث اولاماز ایسـه‌ده اولاد وعیـال کمترانه‌مه تأثیراتی وجمله‌سنك هر دقیقه آلام متنوعه ایله دلخون بولنملری کچن کون عریضهٔ مظروفه ایله وبودفعه‌دخی مقام‌محرمیت‌اولان‌کتابت جلیله‌لری وساطتیله شوتصدیعاتی‌استلزام ایتمشدر. بعض‌مطالعات خصوصیه بالامضا دامادعاجزانه‌مه تودیع ایدیلن‌ورقه‌ده بیان قلنمش‌اولمغله‌انده مندرج تمنیات شاید موافق‌امر‌وفرمان همایون اولمدیغی‌حالده وبقای معزولیت تقدیرنده اختلاطدن ممنوعیتك مادةً ومعناً تأثیرات الیمه‌سی محتاج عرض وتعریف اولمادیغندن رفعی حقنده مأمورلرینه تنبیهات لازمه اجراسی ایچون ایجاب حاله مسـاعدهٔ سـنیهٔ ملوکانه‌یی استرحام ایدرم . برده خانهٔ عاجزانه‌مك اطرافنده واقع ترصـدات ایله اختلاطدن ممنوعیت اوروپایه کیتمك تصورندن بولوندیغمك بعضلر طرفندن عتبهٔ علیایه عرض قلنمسندن منبعث اولدیغی مروی ایسه‌ده ارادهٔ سنیهٔ حضرت تاجداری منضم اولمادقجه مملکت اجنبیه‌یه کیتمیه‌جکمه بوندن یدی سنه‌اول جریان ایدن‌وشایان تأسف‌اولان‌احوالده هردرلو اسباب عزیمت قابل‌ایکن مساعدهٔ سنیه‌یه مراجعت وتأمینات عالیه‌دن مطمئن البال اوله‌رق عودت اولونمسی

دلیل کافی اولدیغنك خاکپای مکارم پیمای حضرت خلافتپناهیه عرضنه همم علیهٔ داوریلرینك مصروفیتی رجاسنه ابتدارقلنمقله اولبابده .

۱۶ ذی‌القعده ۳۲۰ و ۱ شباط ۳۱۸ جمعه ایرتسی

امضا : صدرسابق

سعید

صدر اعظم فرید پاشایه تذکره

۹ ذی القعده ۳۲۰ و ۲۵ کانون ثانی ۳۱۸ تاریخندن بری خانهٔ عاجزانه‌مك پك قریبنده مأمورین معلومه‌نك بولونمسی وکلن اولورسه دخولدن منع ایتملری برکون اول آوستریا سفارتی باش ترجمانینك ورودندن منبعث اولدیغی روایت قلنمقده‌در . ترجمان مومی الیهدن اول المانیا ، ایتالیا ، انکلتره وفرانسه سفارتلری باش ترجمانلری دخی کلمش اولدقلری ومؤخراً‌ده روسیه سفیری بالذات کله‌رك ذاتاً اعتذاره حاضر اولدیغم حالده یتیشن مأمورلرك ممانعتلریله عودت ایتدیکندن اعتذاره محل قالمدیغی وشوزیارت ایسه مقام صدارتدن وخارجیه نظارتندن وحتی وکالاغك سائر مناصبندن معزول اولانلری علی‌الخصوص تبدل مناسبتیله کورمك هر مملکت کبی بورادده هیئت سفراجه برقاعدهٔ معروفه حکمنی آلمسندن منبعث ایسه‌ده هیئت مذکوره ایله مناسبات متادیه‌دن تباعد ایتمك ذاتاً وقدیماً مسلك عاجزانه‌م اقتضاسندن اولدیغی مأمورلرك رفع تضییقاتنی استرحاماً ۱۰ ذی‌القعده ۳۲۰ و ۲۰ کانون ثانی ۳۱۸ تاریخنده عتبهٔ سنیه‌یه تقدیم اولنان عریضهٔ مخصوصه ایله بیان اولندیغی کبی تضییقات واقعه‌نك دوامی کویا اوروپایه کیتمك تصورنده بولندیغمك اخبار قلنمسنه مبنی اولدیغی دخی روایت اولنمغله مساعدهٔ سنیه منضم اولمادقجه مملکت اجنبیه‌یه کیتمیه‌جکمه بوندن یدی سنه اول جریان ایدن احوال متأسفه‌ده هردرلو اسباب عزیمت موجود اولدیغی حالده امر وفرمان همایون ملوکانه‌یه متابعت وتأمینات عالیه‌دن مطمئن اوله‌رق عودت ایتمکلکم دلیل کافی اولدیغی ۱۶ ذی‌القعده ۳۲۰ و ۱ شباط ۳۱۸ تاریخنده بعض تفصیلات مقتضیه وتذکرهٔ محرمانه ایله مابین همایون ملوکانه باش کتابت جلیله‌سنه اشعار اولنمشیدی . بواشعار اوزرینه نزد عاجزانه‌مه کلن واسطه [۱] خانهٔ عاجزانه‌م

[۱] واسطه شورای دولت تنظیمات دائره‌سی رئیس ثانیسی حاجی عاکف افندیدر .

جوارنده مأمورلرك بولوندیرلمسی عاجزلرینی محافظه ایچون اولدیغی امر وفرمان بیورلدیغنی بیان ایتمکله برابر عاجزلرندن کنایةً « ابراهیم نامنده بر آرناوودك کندیسنه سوء قصد ایده‌جکنی عتبهٔ سنیه‌یه یازمامشمی ؟ وانکلتره سفیری دخی بومادەیی حضور همایونه سویله‌مه‌مشمی ایدی ؟ » فقره‌لرینی علاوه ایتمشدر . ابراهیم نامنده بر آدمك سوء قصد ایده‌جکنه دائر عرض واشعار عاجزانه‌م واقع اولمامش ایسه‌ده واسطه ایله تفصیلات وتصحیحاتده بولنمق موافق حال اولمدیغندن وکلنلرك دخولنه ممانعت اولنمامق اوزره مأمورلره تنبیهات اجرا اولندیغنی واسطهٔ مشارالیها بیان ایتمشیکن بوتضییقات حالا دوام ایتمکده بولندیغندن دلالت سامیهٔ وکالتپناهیلریله بروجه آتی عرض وبیان حاله ومعاملهٔ لازمهٔ محقه‌نك اجراسنی طلبه مجبوریت کورونمشدر .

١٤ شوال ٣٢٠ و ١٣ کانون ثانی ٣١٨ تاریخنده واقع صالی کیجه‌سی ساعت درت بچقده انکلتره سفارتی باش ترجمانی خانهٔ عاجزانه‌مه کلدی . قوصوه‌ده اصلاحات مقرره‌یه ومتروویچه‌ده روسیه قونسلوسلغی تشکیلنه مخالف اولان اهالی بونلری رأی عاجزانه‌مله واقع ظن ایتدکلری ایچون بوطرفه اوچ آدم کوندروب حیاتمه قصد ایده‌جکلری مروی اولدیغنه دائر سلانیکده مقیم انکلتره قونسلوسی طرفندن سفارته برتلغراف کلدیکنی ولاجل التیقظ کیفیتی طرف عاجزانه‌مه بیان ایتمکه سفیر طرفندن مأمور اولدیغنی وخارجیه ناظری پاشا حضرتلری نزدینه کیدوب بوتبلیغی اجرا ایتمکه کذلك سفیر طرفندن مأمور بولندیغنی سویلدی . جواباً بوکبی خصوصاتك ممکن مرتبه مکتومیتی منافع دولت اقتضاسندن اولدیغندن ناظر مشارالیهه برکونا تبلیغده بولنلمامسنی رجا ایتدیکمی سفیر مشارالیهه سویلمسنی بیان ایتدم . حالبوکه ترجمان عودت ایتمزدن اول انکلتره سفیری بوتبلیغی روسیه ایلچیسنك سواره‌سنده ناظرمشارالیهه اجرا ایلمش بولندیغی مؤخراً آکلاشیلدی . بوندن برکون اولده مفتشلکدن برتلغراف کلوب ایپك ویاقوه اهالیسی اصلاحات عدلیه‌یی بدعتدر ، دیه قبول ایتمدکلری ومخالفت ایچون جمعیتلر تشکیل ایلدکلری یازلمشدی‌کی سفارتك تبلیغی بواشعاری تعقیب ایلمسی شایان دقت کورونمشیدی . ترجمان مومی‌الیهك عودتندن صوکره مفتش حلمی پاشا حضرتلرینه طرف عاجزیدن برتلغراف ارسال اولنه‌رق بونده انکلتره سفارتنك تبلیغندن و روایت اولنان سوء قصده کیمك معروض اولەجغی

سویلندیکندن بحث اولنمیوب یالکز متروویچه‌ده روسیه قونسلوسلغی احداثنی ومقرر اولان اصلاحاتی اهالیدن بعضلر برذاتك رأییله واقع اولمش ظن ایتدکلرندن بورایه اوچ آدم ارسالیله اوذاته سوء قصد ایتمك تشبثنده بولنه‌جقلری برقونسلوس طرفندن منسوب اولدیغی سفارته یازلمغله خفیاً وسریعاً اجرای تحقیقات اولنه‌رق نتیجه‌سنك اشعاری توصیه‌اولنمش وباتذکرهٔ خصوصیه وبالطبع خاکپای عالی‌یه عرض معلومات قلنمشیدی. ایشته حضور همایونه عرض واشعاراولندی، دینیلن ماده بوندن عبارتدر. سفارتك اخطارمشروحی صالی کونیك کیجه‌سی وانفصال عاجزانه‌م چهارشنبه کونی وقوع بولدیغندن مفتش مشارالیه طرفندن باب عالی‌یه نه‌جواب کلدیکی ونه یاپیلدیغی معلوم دکلسه‌ده مابین همایون باش کتابت جلیله‌سندن طرف عاجزانه‌مه کلن ۲۲ شوال ۳۲۰ و ۸ کانون ثانی ۳۱۸ تاریخلی تذکرهٔ خصوصیه‌ده انکلتره سفیری سلانیك قونسلوسندن آلدیغی خبری حضور همایون حضرت پادشاهی‌یه دخی عرض وافاده ایلمش اولدیغندن اولبابده تحقیقات اجرا بیورلدقده خبر مذکور قوصوه ولایتی داخلنده یکی واروش تلغراف قواصی ابراهیم نام شخص طرفندن چیقدیغی آکلاشیلدیغی ومرقوم ایسه یالان یاکاش حوادث ترتیب ایدر وبالاغفال شوندن، بوندن پاره واشیا آلیر برآدم اولدیغی جملهٔ تحقیقاتدن بولندیغی قوصوه ولایتی تلغراف باش مدیریتندن پوسته وتلغراف نظارتنه اشعار اولندیغی بالاستعلام نظارتدن بیلدیرلدیکی بیان اولنمشدی. بوبابده ایلچی‌یه معلومات اعطاسیله مدافعه اولنمامسی ذکراولنان تذکره‌ده معترض فیه اولمش ایسه‌ده اوکبی تبیینات ومدافعاته امکان اولمدیغی تذکرهٔ خصوصیه‌یه یازیلان جوابده برتفصیل ایضاح اولنمشدر. زیرا سوء قصد روایتی یکی واروش تلغرافخانه‌سی قواصی طرفندن تصنیع اولندیغنه تذکرهٔ علیه‌یه نظراً مأخذ استدلال مرقومك ۱۵ تموز ۳۱۸ تاریخنده باب عالی‌یه برمکتوبی کلوب انده مصالح مهمهٔ دولته دائر مشهودات ومعلوماتی اولدیغندن بورایه جلبیله دیه‌جکنك استماعی محرر اولمسی ماده‌سی ویالان یاکاش حوادث ترتیبیله شوندن، بوندن بالاغفال پاره واشیا آلدیغنه مستند الیه دخی قوصوه تلغراف باش مدیرینك جواباً پوسته وتلغراف نظارتنه واقع اولان اشعاری ایمش. نه‌شخص مرقومك مکتوبی نه‌ده پوسته وتلغراف نظارتندن اویله برجواب الندیغی درخاطر اولنه‌میوب وباب عالی‌یه کونده برچوق مکتوب وتذکره وتلغرافلر کلمکله جمله‌سنی بالذات کورمك ومحتویاتنی خاطرده طوتمق برامر متعذر

اولوب معمافيه افادەلرينـك استماعى ايچون مركز دولته جلب اولونمامرينى طلب يولنده وانواع اغراض تحتنده اشـعاراث وقوعى برطاقم آدملرجه عادت وصنعت حكمنه كيردىكى امور معلومەدن اولمسيله يكى واروش تلغرافخانەسى قواصنك دخى مصالح مهمۀ دولته دائر مشهودات ومعلوماتى اولديغندن باحث مكتوب مبهم المألى كلمش ايسه اوقبيلدن عد اولنمق طبيعيدر . حالبوكه انكلتره سـفيرينك باش ترجمان وساطتيله واقع اولان تبليغى اولا برسوء قصد مادەسنى ، ثانياً سوء قصد اصلاحات مقرره ايله مترووپچەده روس قونسلوسلغى تأسيسى اهالينك مرضيلرى اولمامسندن نشأت ايدەجكنى ، ثالثاً مبحوث عنه اولان سـوء قصد ايچون اوچ آدم ترتيب اولنديغنه دائر برروايتى حاويدر واكر انكلتره سفيرينك قونسـلوسندن آلديغى برخبرى حكومت سنيەيه اعلام ايتمسى جاى بحث ايسه بونكده سفير مشارالېهدن سؤال اولونمسى ايجـاب ايدەجكى بديهيدر . بنـاءً عليه مرقوم ابراهيمك بيـان اولنـان مكتوب مبهمى بالذات كورولوبده خاطرده قالسـه وپوسته نظارتنـك اويله بر اشـعارى وقوع بولسـه ايدى بيله سـفارتك اخطـاراتنى بونلرله جرح ايتمك قابل اولهميەجغى وايكى مادەنك يكديكره قطعاً ارتباطى اولمـاديغى كذلك بديهيدر . مابين همايون ملوكانه باش كتـابت جليلەسنك تذكرەسـنده شخص مرقوم طرفندن ورودى بيـان اولنان مكتوب ينه تذكرۀ مذكورەيه نظراً ١٥ تموز ٣١٨ تاريخيله مورخ وسـفارتك تبليغى ايسـه يوقاريده بيـان اولنديغى وجهله انفصـال عاجزانەمدن بر كون اول يعنى ١٥ شـوال ٣٢٠ و ١٣ كانون ثانى ٣١٨ تاريخيله مورخ وتعبير اخرله التى اى صوكره واقع اولمسيله مادەجه اختلافاتدن بشقه زمان وتاريخلرجه اولان اختلاف كلى دخى شايان دقتدر . شو ايضاحاتله قرين علم عالىٔ فخيمانەلرى اولهجغى اوزره بوخصوصك مفتش پاشا حضرتلرندن استعلام اولونمسى روايت واقعەنك موثوقيت وعدم موثوقيتنى تدقيق مقصدندن نشأت ايتديكى وكرك انكلتره سفيرينك باش ترجمان وساطتيله وقوع بولان اخطارينه كرك مفتشلكدن ايديلن استعلامه دائر حضور همايونه عرض معلومات اولنمسى امور طبيعيەدن بولنديغى، وبويله برسوء قصد تصورى واقع ايسه انك دخى مأموريتدن انفصال ايله زائل اولمسى طبيعى واصلاحات مقرره ايسه اهالينك ظنى كبى رأى مخصوص عاجزانەمله دكل ، ايجاب حاله وقرار دولته مسـتند ايدوكى دولتلرك تماميله ثابت وشايع اولان تشبثاتى دلالتيله بديهى اولديغى حالده خانۀ عاجزانەمك پك قريبنده مترصدلر

بولنمسنه وهر کیم کلسه دخولدن منع اولنمسنه واختلاطدن ممنوعیته محل اولمدیغی اجلای بدیهیاتدر. اولکی معزولیتلرکه بری اون سنه، دیکری یدی سنه‌در . بنه ترصدات متوالیه اجرا اولنوردی . فقط مأمورلر برآز اوزاقده یعنی خیرالدین پاشا قوناغی جوارلرنده بووظیفه‌یی ایفایه دقت ایدرلر واره‌لقده احتیاجات ضروریهٔ بشریه‌دن اوله‌رق زقاغه چیقلدقجه اوزاقدن تعقیب ایلرلر ایدی . بودفعه خانهٔ عاجزانه‌مك پك قریبنده بولنملرینك ونادراً کلنلرك بعد العوده حاللرینی تحقیق قابل ایکن علناً دخولدن منع اولنملرینك تأثیراتی ذات حقایقسمات آصفانه‌لرینه محتاج تعریف دکلدر.. بونلرك بعدما ترصدی اوللری اولدیغی کبی هیچ اولمزسه اوزاقدن یاپمق واره‌لقده زقاغه‌چیقلدقجه تعقیبی کذلك اوزاقدن اجرا ایتمك وکلنلراولورایسه‌یتیشه‌رك دخولدن منع ایتیوب مع‌مافیه عودتلرندن صوکره حقلرنده هردرلو تحقیقاتی ایفا ایلمك اوزره ایجاب ایدنلره اوامر لازمه اعطاسی ایچون ایجاب حالك اجراسنه واولبابده امر سامیٔ صدارتپناهیلرینه انتظاراولنور. [۱] بورجای واثق اللی سنه عفت واستقامت وصداقتله دولته خدمت ایتمش وآلتی دفعه خدمت صدارتده بولنمش بر آدمك بعدما مظنهٔ سوء کبی یاشامسی تجویز بیورلمیه‌جنی اعتقادنده اولدیغمه مبنیدر . قالدیکه معایده رسم عالیسنده بولنمق اوزره دعوتی حاوی شرفوارد اولان تذکرهٔ ساميهٔ وکالتپناهیلری حکمنه اجابةً کلنمك اوزره اولدیغی حالده زقاقده مأمورین معلومه طرفلرندن منع اولندیغمدن خانهٔ عاجزانه‌مه بالضروره عودت عقیبنده کیفیت طرف سامیٔ صدارتپناهیلرینه باتذکره اشعار قلنمش ایدی . بوکونده حسب‌العید تذکیر حقوق ایچون کلنلرك دخوللری منع اولنمقده بولنمشدر . شواحوال تحتنده قالنه‌بیلمه‌نك حیز استحاله‌ده بولندیغی نزد عالیٔ خدیویلرنده تعریفدن آزاده اولدیغندن استدعای محرر قرین اسعاف اولمادیغی حالده هرنه‌زمان اغبرار عالی زائل وامنیت سنیه حاصل اولدیغی بیان بیوریلور ایسه عودت اولنمق اوزره عائله‌جه بورادن قطع علاقه ایله تونس ، یکیشهر، جزایر وکریددن‌هرهانکیسی موافق ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه‌ایسه اورایه کیدلمك

---

[۱] بلایی کورمیانلر بویله رجایه تعجب ایده‌بیلیرلر . لکن ظالم قوی ومظلوم قوهٔ مادیه اعتباریله ضعیف اولور ایسه وقت مرهونه قدر بلانك اشدینی شدیده تحویله راضی اولمسی ضروریاتدندر .

اوزره ایجابنك اجرا وامر وانباسنه همم علیهٔ صدارتپناهیلری شایان بیورولمق بابنده .

۱۱ ذی‌الحجه ۳۲۰ و ۲۵ شباط ۳۱۸

امضا : صدرسابق

سعید

اوغلم ایچون استمداد

بالاده ضبط اولندیغی اوزره عید اضحانك برنجی کونی وفرداسی خانه‌مك تحت‌محصوریته النمسی و زوارك منع دخوللری ماده‌لرینه طرف شاهانه‌دن بالواسطه بیان تأسف اولنمغله برابر قباحت برچاوشه تحمیل ایدلمشدر . اودرجه غیرمحق ونالایق اولان برمعامله هیچ برحکومتك صفتنه یاقیشمیه‌جغندن اظهار ایدیلن تأسف جدیتدن خالی واسف یرینه محظوظیت اماره‌لری مرئی ایسه‌ده مقام سلطنتك تبرئهٔ ذمته مسارعت ایتمسی شکل اعتباریله معقول ایدی. فقط هیئت محاصره‌یه متعدد ضابط وافراد وبرخیلی پولیس وخفیه مأمورلری داخل ایکن معاملهٔ عرفیه‌نك یالکز برچاوشه اسناد اولنمسی غریبدر . حال‌بوکه غرابت بونده قالمایوب هیئت معهوده قرارکاهمزك اوکنده کمافی السابق دوام ایتدکدن بشقه تضییقات اوغلم علی‌نامق ایچون‌ده اجرا اولنمه‌یه باشلادی . چوجق زقاغه چیقدقجه بعضاً بر بعضاً ایکی اسبسوار خفیه مأموری کندیسنی تعقیب ایدیور . معقبلر جوارمزده کی قره‌قولخانه‌ده وآتلری قره‌قولخانه‌نك زقاغنده دائما حاضر اولدیغی کبی چیقه‌جق کیمسه‌یی قاچیرمامق ایچون قرارکاهلری پنجره‌لرندن خانه‌مزه مد انظار ایتمکه مأموردرلر . اولجه باش مابینجی وساطتیله واقع اولان تشبث ثمره‌سز قالدیغندن بو دفعه‌ده [تشبث سابقدن التی آی صوکره‌در.] زیرده صورتی مندرج تذکره ایله عرض شکایت اولندی .

کچن کون مابین همایون جناب ملوکانه‌یه کلینه‌رك بنده‌زاده‌لری حقنده برمدتدن بری مأمورین مخصوصه طرفلرندن واقع اولان تعقیباتك رفعی استدعاسنده بولونلمسی اوزرینه کندیسی سفارتلره کیتمکده اولدیغندن سبب تعقیب بوماده اولدیغی بیلدیرلمکله بوروایت خلاف حقیقت اولدیغی افاده قیلنمشدی . تعقیبات واقعه‌نك الیوم دوام ایتمکده بولنمسی مروی اولان سبیك صحتی ظنی باقی اولدیغنه دلالت ایتدیکندن توضیحات آتیه‌یه مجبوریت حاصل اولمشدر . زمانك قسم

اعظمنی بنده‌خانه‌لرنده برصورت عزلت وتنهاییده امرار ایتمسی وذاتاً دوچار اولدیغی حال ضعف وبیمارینك تزاید ایلمسی وبرصیفیه‌یه کیدیله‌مه‌مسی کبی اسباب متنوعه الجاسیله بنده‌زاده‌لری کونده برقاچ ساعت تنفس ایتمك وهوای جید المق احتیاجنده اولدیغندن شواسبابه مبنی اختیار ایتدیکی وسائط ضروریهٔ تنفسیه‌نك سفارتلره کیتمکده اولدیغی صورتنده عتبهٔ سنیه‌یه اخباری برتصنیع غرضکاری اثری کورونور. اولا کندیسنك سفارتلره کیتمسی صحیح فرض اولنسه بنده کزك کوندرمکلکم لازم کله‌رك اولادی موقع مؤاخذه‌یه قویمغه ایسه وظیفهٔ ابوت بروجهله قائل اوله‌میه‌جغی . ثانیاً کندیسی دخی بونی اختیار ایتمیه‌جکی بدیهی ایسه‌ده ایجاب ایلدیکی حالده روایت مذکوره‌نك خلاف محض اولدیغی سفرادن ووسائط سائرهٔ مؤتمنه‌دن قابل تحقیق بولندیغنه وبنده‌زاده‌لری عتبهٔ علیایه وجائب عبودیتی مدرك وکندی حالنده ومنحصراً احتیاجات صحیه‌سیله مشغول اولدیغنه نظراً دوام تعقیبات ایله مضطرب اولمقلغمزه رضای عالی قائل اوله‌میه‌جغی امید قویسنده بولندیغمك عتبهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی‌یه عرضنه همم علیهٔ داورانه‌لری معروف بیورملق بابنده امر وارادهٔ حضرت من‌له‌الامر کدر .

۲۹ جمادی‌الاولی ۳۲۱ و ۱۰ تموز ۳۱۹ بازار

امضا : صدرسابق

سعید

شو تذکره‌ده‌کی تضرع دخی قرین اصغا اولمدی . بناءً علیه برنجیسندن ایکی آی اون برکون کچدکدن صوکره آتیده صورتی محرر ایکنجی تذکره یازلدی .

باش کتابته دیکر تذکره

بنده‌زاده‌لرینك زقاغه چیقدقجه امثالی حقنده جاری اولمیان تعقیباته دوچار اولمسنك تأثیراتی کندیسنده التهاب کبد ویرقان علتلری حصولنه سبب اوله‌رق کونلرجه اسیرفراش قالمشدر . مقدمکی مراجعت اوزرینه واقع اولان تبلیغه نظراً تعقیبات مذکوره سفارتلره کیتدیکنه دائر اخباردن نشأت ایتمش ایسه‌ده اولجه دخی عرض وبیان اولندیغی اوزره اخبارات مذکوره بالکلیه حلیهٔ صحت وحقیقتدن عاری واصل هدف غرض عاجزلری اوله‌رق معدلت علیای حضرت پادشاهی ارباب اغراضك پدر ایچون اولادی اضرار وازعاج ایلمرینه قائل

اوله‌میه‌جغندن مأمورین مخصوصه طرفلرندن تعقیبات واقعه‌نك رفعی ضمننده ایجاب حالك اجراسنه مساعدهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی شایان بیورلمسی نیازنده‌بولندیغمك عتبهٔ سنیه‌یه عرضنه همم علیهٔ داوریلری مصروف بیورلمق بابنده امر واراده.

۱۱ شعبان ۳۲۱ و ۱۹ تشرین اول ۳۱۹ بازار

امضا : صدرسابق

سعید

اولادمك صیفیه‌یه کیتمکدن منعلری

بیوك اوغلم علی نامق ایله همشیره‌سی تبدیل هوایه محتاج اولدیلر. کندیلرینه بیوك آطه‌ده بر صیفیه استیجار ومقاوله‌سی تعاطی واجاره موجره اعطا اولندقدن برکون صکره حسنی بکی مابین باش کاتبی جلب ایدوب [اسمی تذکیر ایله] آطه‌ده بر یرطوتمش. بوندن صرف‌نظرایتمسی ارادهٔ سنیه مقتضاسندندر، دیه‌تبلیغ ایتمشدر. بومنعی بنم‌اورایه کیده‌جکم ظننه حمل‌ایتدیکمدن تصحیح ذهاب‌اولنورسه چوجقلره ممانعت اولنماز، ملاحظه‌سیله باش کتابته آتیده صورتی محرر تذکره‌یی یازدم :

تذکره

حسنی بك افندی‌یه واقع اولان تبلیغ سامیهٔ داوریلری قرین مدرکهٔ عاجزانه‌م اولدی. بیوك آطه‌ده بر صیفیه استیجار اولونمسی ثناورلری ایچون اولمیوب حاللری بروجه آتی تعریف اولنان اولاد عاجزانه‌مك برقسمی ایچوندر. طبیب زامباقوپاشا وموسیوافتیبول وحکیمیان‌افندینك جلبلریله واقتضا ایدرسه مابین همایوندن‌ده اطبا تعیینیله تعین ایده‌جکی اوزره بونلرك بر قسمی پك تهلکه‌لی خسته‌لقلر کچیرمکده بولنمش واکتساب صحت تامه ایچون اویله بر موقعده تبدیل هوا ایتملری مجبوریتی طبعاً بر مجبوریت مطلقه عد اولنمشدر. دولت علیه‌یه صداقت صحیحه‌م درجه‌سنده ذات حضرت پادشاهی‌یه دخی بر رابطهٔ قویه ایله مربوط اولدیغم حالده حسب‌القدر بو حقیقتی افهامه موفق اولامادیغمدن وروم ایلی قطعه‌سنده مداخلهٔ اجنبیه‌یی منع‌ایله طرف اشرف حضرت‌پادشاهی‌یه خدمت صحیحه ابرازینه چالیشلمقده ایکن وغرضکارانك مشهوداولان تأثیراتی‌الجاسیله واقع اولان استعفادخی منفعت ذاتیه ارامیه‌رق انجق منفعت سلطنت‌سنیه ودولت‌علیه‌یی محافظه

مقصد منحصرندن نشأت ایتدیکی مقدمهٔ احوال شویله طورسون اخیراً دلائل واضحهٔ متواليه ایله ثابت اولمشیکن حکم‌قدر اقتضاسنجه حالا مظهر اغبرار اولدیغمدن بر صیغیه‌یه کیده‌جك اولسه‌م بو دفعه‌کی تبلیغ عالیده دلالت ایدرکه بودخی ارباب اغراض یدنده[۱] انواع تفسیراته سبب اوله‌جغنی بیلیرم. بناءً علیه برخیلی زماندن بری بر چوق خسته‌لقلرك تأثیری تحتنده قالدیغم وحتی شمدیلرده عصا ایله بیله مشی وحرکته مقتدر اوله‌مدیغم حالده نفسمی ارایه‌میه‌رق یعنی کندم ایچون تبدیل هوا احتیاجنه‌دائر طبیبلرك واقع اولان اخطارواصرارلرینی دیکله‌میه‌رك یالکز اولاد عاجزانه‌مك بر قسمی که بو احتیاجلری ایفا اولنماز ایسه تقویهٔ وجود ایده‌میوب خسته‌لقلری کسب وخامت ایده‌جکنی اطبادلائل مقنعه‌ایله بیان ایتمشلردر. انلرایچون اوصیغیه‌یی استیجار ایتمشمدر. امثالنه‌ده موافق اولدیغی اوزره مساعدهٔ سنیهٔ حضرت ملکداری ارزان بیورلمسنی رجا ایدرم اولبابده .

۶ ربیع‌الاول ۳۲۳

امضا : صدر سابق

سعید

شواشعار اوزرینه ایش بیتر ظن طبیعیسنده بولندیغم حالده حسنی بکی باش کاتب تکرار جلب ایدوب شونی تبلیغ ایتمشدر : « شوکتمآب افندمز فرمان بیوریپورکه کندیسی‌ده تبدیل هوایه محتاجدر. اره‌لقده کندیسی‌ده کیتمك اوزره چوجقلرینی (بیك) ه کوندرسون. فقط اوراده مناسب یر بوله‌مازلر. بیکك اك ایی محللری طاغ طرفنده اولان نقطه‌لردر. بن اوطرفلرده مناسب بر یر آراتدیره‌جغم» امورخصوصیه‌یه بودرجه مداخله ناقابل تحمل ایسه‌ده « هزار کونه سخن دردهان ولب خاموش» مضمراتی اظهاره قدرت یوق . دیکرطرفدن بیکك طاغ‌طرفلرینه چیقمق اورادن‌اقامتکاه عالی‌یه تقرب‌ایتمك اوله‌جغندن بوده ایشه‌کلمز. دیکرطرفدن لهذا اعتذار مطلق‌اللزوم کورندی. افاده‌ده یا کاشلق اولمامق‌ایچون آتیده صورتی محرر ورقه‌یی باش کاتبه اوقومسنی حسنی بکه تودیع ایتدم .

« اره‌لقده بنده‌کزده کیتمك ایچون بیکده برمحل اراتدیریله‌جغی بنده‌

[۱] بوفقره‌دن مقصد یاپیلان شیلری ارباب اغراض نامیله اشخاص موهومه‌یه اسناد عادتنه تلمیحدر .

پرورلك اثار جليله‌سندن اولديغندن درجهٔ تشكراتمی تعريف ايده‌م . باعث صداع اولمه‌يی وجيهٔ عبوديت قبول ايتديكندن كچنكی عريضه‌ده بيان ايتديكم وجهله بنده‌زاده‌لريله اطه‌لره برلكده كيتميه‌جكم كبی انلرك راحتسزلقلری دوچار اولدقلری عوارضك براقديغی ضعف ايله اوضعفك بعض آثارندن عبارت اولمسيله كنديلرينی كورمك ايچون اره‌لقده يانلرينه كيتمكلكمه‌ده لزوم يوقدر . بنكه كنجه قولايلق اولمق اوزره انی بنده‌كزده دوشونمشدم . برده قزل طوپراق وارن‌كوی طرفلرينی تصور ايتمشدم . لكن بيوك آطه چاملق ، رطوبتسز ، تشكلات ارضيه واقليميه‌سی طباً شرائط لازمه‌يی حائز ، خصوصا شو موسمده حال نقاهته اك مساعد اولديغی ايچون طبيبلر منحصراً اوراسنی توصيه ايتديلر . بونلر ايسه اطه‌ده نهايت اوچ آی قدر قاله‌جقلردر . شو احوال ايجابنجه انلر ايچون مساعده بيوريلورسه اكتساب صحت ايتملرينه سهولت وبناءً عليه كنديلرينه حيات احسان بيورلمش اولور .» افادهٔ شفاهيه‌يی حاوی اولان شوورقه‌يی باش‌كاتب ديكله‌دكدن صكره حضوره كيدوب كله‌رك ينه اولكی اراده‌يی تكرار وجواب كتيرمسنی واسطه‌يه افاده ايتمشدر . بن‌ده شو تصميم احتياجه مستند اولديغندن چوجقلری (بوكون) كوندره‌جكم ، ديه خبر ارسال وتبليغ وتبلغه دليل اولان حسنی بكه بوندن بشقه هيچ برشی سويليوب عودت ايتمسنی توصيه ايتدم . چوجقلری‌ده اطه‌يه كوندردم .

صدارت مهرندن طولايی تدقيقات

مابين باش‌كتابتندن تذكره

باب عاليجه وزير اعظم ديه برمهر استعمال اولنديغی بعض اوراق رسميه‌ده منظور همايون ملوكانه اولمسی اوزرينه استفسار كيفيت بيورلدقده جواباً عالی پاشا مرحومك مقام صدارتده بولنديغی زمانده اويله برمهر اولديغی عرض اولنمش ايسه‌ده مقدما كرك عرض عتبهٔ عليا قلنان تذاكر ومضابط وكرك دائرهٔ كتابتدن يازيلان هامشاره امضا وصفت مأموريت يازلمامقده ايكن امر وفرمان همايون حضرت پادشاهی اوزرينه خيرالدين پاشا مرحومك مقام صدارتده بولنديغی تاريخدن بری امضا وصفت مأموريت تحريری اصول اتخاذ قلنمش اولديغندن وذات سامیٔ آصفانه‌لری برقاچ دفعه مسند صدارتی احراز بيوردقلری جهتله اويله برمهراولسه

معلومات اوله‌جغندن کیفیتك وشاید زمان مأموریت سامیلرنده اویله برمهر استعمال ایدلمش ایسه برنمونه‌سنك عرض خاکپای عالی قلنمسی شرفصادر بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی ایجاب‌عالیسندن بولنمش اولمغله وذات سامیٔ داورانه‌لری سلام سعادت اتسام شاهانه ایله تلطیف بیورملریله اولبابده امر وفرمان حضرت ولی الاکدر .

۹ صفر ۳۲٤ و ۱۳ مارت ۳۲۲

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری

تحسین

تذکرهٔ جوابیه

۱۱۱۸ رقملی و ۹ صفر ۳۲٤ تاریخلی تذکرهٔ علیهٔ دستوریلرنده باب‌عالیجه وزیراعظم دیه برمهر استعمال اولندیغی بعض اوراق رسمیه‌ده منظور همایون ملوکانه اولمسی اوزرینه استفسار کیفیت بیورلدقده جواباً عالی پاشا مرحومك مقام صدارتده بولندیغی زمانده اویله برمهراولدیغی عرض‌اولندیغی [۱] بیانیله معلومات عاجزانه‌مك عرضی ارادهٔ سنیه حضرت خلافتپناهی مقتضای عالیسندن اولدیغی اشعار بیورلمش وبوصوره‌ده تبشیر وتبلیغ بیوریلان سلام عالیٔ حضرت تاجداری موجب فخر وشکران اولمشدر .

تعریف وبیاندن مستغنی اولدیغی اوزره مقام صدارتك نظارتلره وسائر دوائر مرکزیه‌یه تحریراً اجرا ایتدیکی تبلیغات ایکی قسم اولوب برقسمی تذاکر رسمیه ایله‌در . دیکر قسمی معاملات اجرائیه‌یه دائر یعنی قانون ونظامه مستند اولدیغی ایچون نظارتلرك تقریرلری بالالرینه یاخود مکتوبیٔ صدارت قلمی واسطه‌سیله بالاستنساخ مکتوبجی وضابطان اقلام طرفلرندن تصدیق اولنان مضابطه وارادات سنیه صورتلری زیرلرینه یازیلان بیورلدیلردر . قدیمدن بری مقام صدارتدن وولایتلرده والیلر طرفندن تسطیر اولنان بیورلدیلره باصیلان مهرلرده صاحبنك نوع مأموریتی مصرح دکل ایکن عالی پاشا مرحومك مقام صدارتده بولندیغی زمانده دکل ، فؤاد پاشا مرحومك دفعهٔ اولی صدارتنده بیورلدیلره موضوع مهرلره صاحبلرینك صفت مأموریتلری درج اولنمسی اصولی احداث اولنمشدر .

[۱] فرید پاشانك عرضنده عالی پاشایه اسناد وحصر اولنمش ایمش .

تعریفدن ازاده اولدیغی اوزره خدمت صدارتده بولنانلره وقتیله وزیر اعظم دخی دینیلدیکندن یا اکا بناءً یاخود الیوم فرانسزجه مستعمل اولان (غران وزیر) عنوانی ترجمهٔ مرحوم فؤاد پاشاده مهرینی (وزیراعظم محمد فؤاد) دیه تحریر ایتدیرمش ایدی . اشبو اصوله بناءً مقام صدارتده بولنانلر بیورلدیلری کندی اسملریله برابر وزیراعظم عبارهسنی حاوی اولان مهرلرله تختیم ایدهکلمشلردر . اولبابده [١]

٩ صفر ٣٢٤ و ٢١ مارت ٣٢٢

امضا : صدرسابق

سعید

خانه مسئلهسی

آلتنجی دفعه صدارته تعیینمدن برآی صوکره ایدیکه ذات شاهانه صدارتك امور تحریریهسنده بولنان کاتب افندیلرله تلغراف مأمورلری ویاورلر بزم اوك

---

[١] بوتذکرهنك ارسالندن برآز صکره قرنادن رضا بك کلوب : « افندمز مهری کورمك ایسته‌یورلر. همان باقوب اعاده بیوره‌جقلردر. برظرفه قویوب واوزرینی مهرلیوب بکا تودیع ایتمکز دخی اراده بیورلمشدر» دیدی. جواباً ایکی اوچ دقیقه بکلهیکز کتیره‌یم، دیدم. بوذاتك یانندن چیقدقدن صکره مهرمعهودی بولوب واوشاقلردن برینه‌ده بر(اکه) بولدیروب انتظارده بولنان رضا بکك نزدینه آدمم‌ده برابر اولدیغی حالده عودت ایتدم . کندیسنه بومهرك نزدمده قالمسی مقدر ایسه تکرار مأموریته کلوبده استعمالی احتمالنه مبتنی اولق لازم کلیر . حالبوکه اوتقدیره کندیلرنجه‌ده بنجه‌ده لزوم یوقدر . دمندن دیدیکمکز کبی مظروفاً ومختوماً کوندرمکه‌ده محل کوره‌میورم . دیدکدن صوکره نقش ختمه اساساً خلل کلمیه‌جك صورتده بعض محالرینی النده کی (اکه) ایله چیزمسنی آکلایه‌جغی لسانله آدمه سویلدم. اوده اویله یاپدی. بونی یاپارکن مابینجیه شونلری سویله‌یورایدم . « مقام سلطنت اك بیوك محل امنیتمز اولدیغندن اکا عدم اعتماد حاشا کیمسه‌نك خاطر وخیالندن کچمز . لکن البته بویله برشیٔ خسیسی نزد همایونلرنده حفظ بیورمزلر . بشقه بریرده قاله‌جقدر . اکرچه او محله سوء استعمال حلولی‌ده ملحوظ دکل‌ایسه‌ده بوتکلفدن‌مقصدم‌قاعدهٔ احتیاطه رعایتدروظن ایدرم‌که شایان تسلیمدر.» بعده مهری کندیسنه ویردم. فقط رضا بکك کیتمسیله کلمسی بر اولدی. بوآمد وشد تخمینه کوره برچاریکدن زیاده سورمدی . بعدالعوده تبلیغی شووجهله ایدی : « افندمز مهری کوردیلر. اعادهسنی اراده بیوردیلر، ممنونیت وسلام شاهانه‌یی‌ده تبشیر ایدرم. » جواباً سلام ولطف عالی ایچون عرض شکران اولندی وناصیهٔ معنویه‌سنده بوحادثه منفوش اولان مهر بالطبع نزدمده الیقونلدی .

تحتانی اوطه‌لرنده اوطوردقلری استخبار اولندیغنی ، بو ایسه مناسب اوله‌میه‌جغندن خانه‌مه متصل اولان کوچك عرصه‌یی اخشابدن اوفاق بردائره یاپیلمق اوزره بکا تملیك ایتدکلرینی بیان ایلدیلر . اوعرصه وقتیله موسیقه فریقی نجیب پاشا عهده‌سنده ایدی انك وفاتندن صوکره بکا ویرلمك ایستنلمش ایسه‌ده قبولنده اعتذار ایتمش ایدم . غالبا بو اعتذار استصغاره حمل اولندیغندن نجیب پاشا قوناغی که مؤخراً جواد پاشایه‌وانك‌وفاتیله سلطانلردن برینه ویرلمشدر[۱] اراضیٔ متممه‌سیله برابر بکا احسان اولندیغی حالده بوندن‌ده معفویتمی استدعا ایله قوناغی ومتممانی آلمقدن استنکاف ایلمشدم. بودفعه‌کی (یکرمی ایکی سنه صوکره) احسان عالی‌یی دخی توقیف تشبث ورجاسنده بولندمسه‌ده احساندە اصرار ومأمورین وکتبه‌نك زمین قاتنده اقامتلرنده تصور بیوریلان عدم مناسبت تکرار اولندی. بناءً علیه رجاده دوام قابل اوله‌مدی . حالبوکه انشاسنه باشلانیلان والتی اوطه‌یی حاوی اولان بنا برسنه ایچنده بیتیریله‌مدی. انفصالم عقبنده ایسه عرصه‌نك قپوسی سد بیورلدیغندن بونی تملکدن فراغت املی بو صورتله حاصل اولدیسه‌ده دیکر طرفدن برمحذور حدوث ایتدی . اوده بزم اوله اوبنانك حد فاصلی اوچ مترو مسافه‌دن عبارت اولمغله واره‌ده‌کی قدیم وبیوك بردیوار هدم ویکی دائره او دیوارك تملی اوزرینه بنا ایدنمکله حرم‌طرفنك نظارته معروض قالماسیدر. بومحذوره بناءً ایکی سنه صوکره آتیده صورتی مندرج تذکره‌یی یازمغه مجبور اولدم .

تذکره

نشان‌طاشنده بولنان ایکی‌خانهٔ مستمندانه‌مك بالنسبه وسعتلیسی کارگیری اولوب اوایسه مجموعی اون‌ایکی اوطه‌دن عبارت بولنمغله تکثر ایدن افراد عائله‌یی استیعاب ایده‌مدیکندن وپك‌ده خراب اولدیغندن چکلمکده اولان زحمتلری دفع ایچون تعمیر وتوسیعنه‌مجبوریت‌وارایسه‌ده دیکرطرفدن تعمیره مانع برمشکل حادث‌اولمسیله انك ایستنلمیه‌رك بیاننه لزوم حاصل اولمشدر . مسکن عاجزانه‌مه متصل واخیراً عداد املاك همایونه داخل اولان باغچه‌نك برقسمی افراز اولنه‌رق تربیعاً ایکی یوز قرق درت مترو محلنه بردائرهٔ صغیره انشا ایله عاجزلرینه تملیکی اراده بیورلمش واگرچه اول وقت بعض مطالعات اوزرینه بوندن صرف نظر بیورلمسی نیاز

[۱] شمدی فرید پاشا قوناغی .

اولنديسه‌ده تأكيد تمليك ايله دائرهٔ مذكوره‌نك انشاآتى برسنه قدر دوام ايتمش ايدى . لكن بو تمليكدن بعدالانفصال صرف نظر اولنديغى بعض دلائلدن معلوم اولدى . احسان همايونك استردادينه بالطبع بر شى دينلمزسه‌ده وذكر اولنان باغچه ايله مسكن عاجزانه‌م بينده قديماً حد فاصل اولان ديوار كه اللى التى پچق مترو طول واون ايكى پچق مترو ارتفاعنده ايدى اثناى انشاآتده اوديوار هدم‌ايدلديكندن بوده يكيدن ياپديريله‌جق‌ايسه‌ده عندالكشف معلوم اوله‌جغى اوزره يكى بنا اسكى خانه‌نك پك قريبنه قدر كلمكله تضييق هوا محذورندن بشقه يكيسنك پنجره‌لرى حرم دائره‌سنه‌نظارت ايتديكندن بوراسى هر نقطهٔ‌نظردن برمحذور كليدر. بوحالده تعمير ايچون واقع اولاجق مصرف هبا اوله‌جغى كبى بنده كزه امر حق وقوعندن صوكره برچوق كلفتله حاصل اولان شو منزلى عائله‌نك يوق بهاسنه صاتملرندن بشقه چاره قالميه‌جقدر . بناءً عليه برصورت سالمه دوشونلدكده هر نه‌قدر ايرادنده تأدب ايدرسه‌مده چونكه حاجات شرعيه‌ده تصريحات مقبول اولديغندن اكا بناءً ذكر اولنان يكى دائره ايله عرصه‌سنك قيمت مقدره‌سى من غير حد خزينهٔ خاصه‌يه تقديم اولنمسى وياخود حال واحتياج عاجزانه‌مه كوره برخانه تدارك اولنمق اوزره سالف البيان كاركير خانه‌نك تنسيب اولنه‌جق بدل ايله وحق شفعه‌يه بناءً خزينهٔ مشار اليهادن مبايعه ايدلمسى صورتلرى درخاطر اولنمغله عتبهٔ سنيهٔ ملوكانه‌يه عرضه همم عليهٔ داوريلرى شايان بيورلمق بابنده .

١٤ ص ٣٢٣ و ٦ نيسان ٣٢١

امضا : صدر سابق

سعيد

شايان دقت احوال

شايان دقت برشى ظهور ايدرسه قيد اولنمق اوزره خاطراتمه شمديلك ختام ويرلديكنى يوقاريده يازمشدم روم ايلنده‌كى ولايات معلومه‌ده اجراسنه اوستريا وروسيه دولتلرينك لزوم كوردكلرى تنظيمات حقنده دولتين مشار اليهما خارجيه ناظرلرى‌قونت غولوخوفسكى وقونت لامسدورفك مسترز ملاقاتنده اتخاذ ايلدكلرى قرارلركه ١٩٠٣ سنه‌سى تشرين اولنك يكرمى ايكيسى تاريخلى نوطه ايله دولتين سفيرلرى باب‌عاليه تبليغ ايتمش وباب عالى‌ده سنهٔ مذكوره تشرين ثانيسنك يكرمى

بشی تاریخنده سفرایه ویردیکی تقریرجوابیده مقررات واقعه‌یی اساساً قبول ایتمشدر. بزجه جالب دقت وثائقدندر . بو مقررات اوروپای عثمانینك ادارهٔ مستقبله‌سنی آتیاً بشقه شکللره افراغ ایده‌جك بر ماهیتده کورونیور . خصوصاً مسترز پروغرامنك برماده‌سی که سفیرلرك نوطه‌لرنده (۳) رقمیله کوستریلیور . حکومت عثمانیه‌نك بصر بصیرتی جالب اولمليدر . اکرچه بونلر خلف زمانه عائد اولوب زمان مأموریتمه ویاخود نفسمه عائد وقعه‌لردن دکلسه‌ده دولتك موجودیتی مسئله‌سنده علاقه‌دار اولدیغمز ایچون ذکر اولنان نوطه‌لری مطالعه ایله آتیده عیناً قید وبعض خواطری تذییل ایلدم .

Note remise le 22 Octobre á la Sublime Porte par les Ambassadeurs d'Autriche-Hongrie et de Russie.

Les décisions arrêtées entre le comte Goluchowsski et le comte Lamsdorf à Muersteg contiennent les points suivants :

1. Pour établir un contrôle de l'activité des Autorités locales Ottomanes quant à l'application des Réformes, nommer auprès d'Hilmi Pacha des Agents civils spéciaux de l'Autriche-Hongrie et de la Russie obligés d'accompagner partout l'Inspecteur général ;

   Attirer son attention sur les besoins de la population chrétienne ; lui signaler les abus des Autorités locales ; transmettre les recommandations y relatives des Ambassadeurs a Constantinople, et informer leurs Gouvernements de tout ce qui se passe dans le pays.

   Comme aides de ces Agents, pourraient être nommés des secrétaires et des drogmans chargés de l'exécution de leurs ordres, et qui seraient autorisés à cet effet à faire des tournées dans les districts pour questionner les habitants des villages chrétiens, surveiller les Autorités locales, etc... la tâche des Agents civils étant de veiller à l'introduction des Réformes et à l'apaisement des populations. Leur mandat expirera dans le délai de deux ans à partir de leur nomination. La Porte devra prescrire aux Autorités locales d'accorder à ces Agents toutes les facilités pour qu'ils soient à même de remplir leur mission.

2. Attendre que l'organisation de la gendarmerie et de la police turque constitue une des mesures les plus essentielles pour la pacification du pays, il serait urgent d'exiger de la Porte l'introduction de cette Réforme, en prenant cependant en considération que les quelques officiers suédois et autres employés jusqu'à présent qui ne connaissent ni langue ni conditions locales n'ont pu se rendre utiles ; il serait désirable d'introduire dans le projet primitif les modifications complémentaires suivantes : La tâche de réorganiser la gendarmerie dans les trois vilayets sera confiée à un général de nationalité étrangère du service du Gouvernement Impérial Ottoman,

auquel pourraient être adjoints des militaires des Grandes Puissances qui partageraient entre eux les circonscriptions dans lesquelles ils déploieraient leur activité de contrôleurs, d'instructeurs et d'organisateurs. De cette manière, ils seraient à même de surveiller également les procédés des troupes envers la population. Ces officiers pourront demander, si cela leur paraissait nécessaire, l'adjonction d'un certain nombre d'officiers et sous-officiers de nationalité étrangère.

3. Aussitôt qu'un apaisement du pays sera constaté, demander au Gouvernement Ottoman des modifications dans la délimitation territoriale des unités administratives, en vue d'un groupement plus régulier des différentes nationalités.
4. Simultanément, demander la réorganisation des institutions administratives et judiciaires, dans lesquelles il serait désirable de donner accès aux chrétiens indigènes, et favoriser le développement des autonomies locales.
5. Instituer immédiatement dans les principaux centres des vilayets des Commissions mixtes formées en nombre égal de délégués chrétiens et musulmants pour l'examen des crimes politiques et autres commis durant les troubles. A ces Commissions devraient prendre part les représentants consulaires de l'Autriche-Hongrie et de la Russie.
6. Exiger du Gouvernement Turc une allocation de sommes spéciales pour la réintégration, dans les localités de leur origine, des familles chrétiennes qui se sont refugiées en Bulgarie ou ailleurs ; pour secours aux chrétiens qui ont perdu leur avoir et leur domiciles ; pour la restauration des maisons, des églises et des écoles détruites par les Turcs durant l'insurrection.

   Des Commissions dans lesquelles siégeront des notables chrétiens décideront la répartition de ces sommes, dont les consuls d'Autriche-Hongrie et de Russie surveilleront l'emploi.
7. Dans les villages chrétiens incendiés par les troupes turques de Bachibozouks, les habitants chrétiens réintégrés seront exempts, durant un an, du paiement de tout impôt.
8. Le Gouvernement Ottoman s'engagera de nouveau à introduire sans le moindre retard les réformes mentionnées dans le projet élaboré au mois de février dernier, ainsi que celles dont la nécessité serait ultérieurement indiquée.
9. La plupart des excès des Arnautes ayant été commis par des Ilavés (rédifs de deuxième classe) et des Bachibozouks, il est urgent que les premiers soient licenciés et que la formation de bandes des Bachibozouks soit absolument empêchée.

Réponse de la Sublime Porte à la note des Ambassadeurs d'Autriche-Hongrie et de Russie.

25 Novembre 1903.

La Sublime Porte a reçu et étudié le Mémoire que Leurs Excellences MM. les Ambassadeurs d'Autriche-Hongrie et de Russie ont bien voulu lui remettre le 10 Novembre (1) 1903.

Elle prend acte des assurances qui lui ont été données touchant la pleine sauvegarde des droits souverains de S. M. I. le Sultan, le maintien du statu quo, le respect de l'autorité et du prestige de l'Empire, ainsi que des déclarations subséquentes de Leurs Excellences relatives au caractère provisoire et à la limitation à deux ans des dispositions supplémentaires proposées en vue d'assurer l'accomplissement des Réformes que le Gouvernement a adoptées, au mois de février dernier, sur la proposition des deux Gouvernements, mesures dont il continue également l'éxécution.

La Sublime Porte s'empresse de déclarer qu'elle accepte en principe les neuf points énumérés dans le précédent Mémoire de Leurs Excellences, se réservant d'entrer en négociation à leur sujet pour s'entendre sur les détails de leur application, en conformant les premier et second points à l'indépendance, aux droits souverains, au prestige du Gouvernement Impérial et au statu quo.

Note remise à la Sublime Porte par les Ambassadeurs d'Autriche-Hongrie et de Russie.

Constantinople, 8 Décembre 1903.

Les Ambassadeurs d'Autriche-Hongrie et de Russie ont eu l'honneur de recevoir la communication de la Sublime Porte en date du 24 Novembre, par laquelle elle a bien voulu leur déclarer qu'elle accepte en principe les neuf points énumérés dans leur précédent Mémoire.

A la suite des instructions qui leur ont été adressées par leurs Gouvernements respectifs, les Ambassadeurs d'Autriche-Hongrie et de Russie se font un devoir de porter à la connaissance de la Sublime Porte qu'ils prennent acte de ladite déclaration et qu'en conformité du premier des neuf points ci-dessus mentionnés, leurs Gonvernements respectifs ont désigné aux postes d'agents civils auprès de l'Inspecteur Général des Vilayets de Roumélie :

Le Gouvernement de S. M. l'Empereur de toutes les Russies M. le Conseiller d'État Nicolas Demeric, Consul Général ; et le Gouvernement de S. M. I. et R. Apostolique M. le Chevalier Henri Müller, de Roghoj, Consul Général.

(1) Ce mémoire ne contient qu'une invitation pressante à la Sublime Porte de hâter la réponse demandée, tout en insistant sur une acceptation intégrale du programme austro-russe du 22 Octobre.

خواطر

يوقاريده اهميتنه خاصةً اشارت اولنان اوچنجى ماده آسايش تصديق اولنور اولنمز فرديت اداريه ملل مختلفه‌نك كتله‌لرى نقطهٔ نظرندن اك زياده منتظم‌صورتله تعديل اولنمق حكومت عثمانيه‌دن ايستنيله‌جكنى بيان ايدييور . بوماده پك زياده دقته شاياندر. زيرا بلغارلر، صربليلر، روملر واولاحلرك تأليف منافعنه يول آرامق بالقان شبه‌جزيره‌سنده دولتلرك اساس‌نظريانى اولديغندن نوبت تطبيق مادهٔ ثالثه‌نك اجراى حكمنه كلديكى كبى نتيجه‌لرى دولتك روم ايلنده موجوديت سياسيه‌سنه طوقونه‌جق اشكال حاصل ايده‌بيلور . باب‌عالى جواباً ويردبكى نوطه‌ده آوستريا وروسيه‌نك تكاليفنى بلا استثنا ـ و آن‌بره‌نسيب تعبيريله ـ اساساً قبول ايتمشدر . سياق حاله نظراً تعبير مذكور مهالكه سد اولمق اوزره قوللانلمش ايسه‌ده علم اصول‌كه موضوعى ادلهٔ كليهٔ شرعيه اولديغى ايچون بزجه معتبرهدر . بونى وملل سائره قواعد حقوقيه‌سنى تتبعله‌ده معلوم اولور كه برماده‌نك اساسى قبول اولنديغى كبى بحث فرعه منحصر قالير . باب‌عالينك اساسلرينى قبول ايتديكى شيلر طقوز نقطه‌در وآنلرك برطاقمى پك مهم مواد اولديغندن فرعياتى تعديلده اتفاق طرفين تقديرينه كوره‌ده مخاطرات ملكيه زائل اولەماز . حالبوكه فروع مذاكراتنه‌ده محل براقيلمه‌مشدر. يعنى باب‌عالينك تقريرى آلنور آلنمز آوستريا وروسيه دولتلرى نقاط تسعه‌يى اساساً قبول ايتديكمزه استناداً حكومت عثمانيه‌نك جوابى سند اتخاذ ايدلديكنى ومفتش عمومى نزدينه آژان سيويللر تعيين اولنديغنى ايكى سفارت حكومت متبوعه‌لرينك امرى و ٨ كانون اول سنه ١٩٠٤ تاريخلى نوطه‌لريله باب‌عاليه تبليغ ايلمشلردر . بنه دقته لايق تهيئاتدندركه آژان سيويللرك تعيينلرى جزئى برمدت بيله تأخير اولنمدى . ٨ كانون اول تاريخلى تقرير ايله دولتين سفيرلرى بومأمورلرك اسملرينى ومأموريتلرينه كوندرلدكلرينى دخى همان باب‌عاليه بيلديرديلر . بناءً عليه ايش امر واقع حكمنى يعنى اولمش بيتمش حالنى آلمشدر. بوشيلرى ايسه هپ بر، آن‌بره‌نسيب كلمه‌سى يابمشدر . بوحاله بركلمه‌ايله بردولتك وقايهٔ حقوقى وبالعكس بركلمه ايله ازالهٔ حقوقى قابل‌اولەجغنه اينانمق لازم كلييور. پولتيقه عالمنده برطاقم حادثات اقتضاى طبيعيسى طوررکن مقتضاى مباحثه ويا مكاتبه‌دن حاصل اولديغنه‌دائر تاريخ معاهداث وتاريخ سياسياتده مثاللر موجود ايسه‌ده بونلر برطرفه

براقیلسه بیله بودفعه روسیه دولتی براً وبحراً مغلوبیت عظیمه‌یه اوغرامش وژایونلر مظفریات خارق‌العاده‌یه نائل اولمشیکن دولت مشارالیها طرفندن مرخصلق ایله پورتسموته کوندریلن موسیو ویته آنجق مناظراتده ماهرانه ومتبصرانه حرکتیله سلامت وطنی تأمین ایتدی . دیمك ایسترمکه ویته‌نك یاپدیغی شی بیله قوللك وبالقیاس قلمك سیاسیاتده نه‌تأثیرلر ابداع ایتدیکنه دلیل کافیدر . باب‌عالینك مناظراتنده وتحریراً واقع اولان تبلیغاتنده لازمهٔ بصیرت ومهارتی التزام ایتمه‌مسی حلنه مقتدر اوله‌بیله‌جکم‌مسائلدن اولمه‌مغله بوبحثده برشی سویلیه‌مم. فقط مضمراتی آچیقدن سویله‌مکه ویازمغه حسب‌الزمان قدرت اولمدیغی ایچون ادرنه وقعهٔ معلومه‌سنی واشخاص فاعله‌یی مرموزاً ضبط ایدنلره تقلیداً ـ براعتراضی وسیله ایدرك ـ غزته‌جی‌لسانی عنوانیله بررساله یازمشیدم. ماکدونیا مسئله‌سنجه یاپدیغمز شیلره رمزاً انده بعض‌فقره‌لرواردر. اوفقره‌لرك بروجه آتی عیناً نقلیله اکتفا اولنور:

کرك بین‌الافراد کرك بین‌الدول جلب مغنم دفع مغرم ایچون سویلنیله‌جك وایشیدیله‌جك سوزلر پك چوق دقته محتاجدر . مسالك دقت متنوع ایسه‌ده بردرجه‌یه قدر توحید ایده‌لم . تحصیل مقصد ایچون اولامدلولك معین یاخود غیرمعین اولدیغنه وماهیتنه نظر اولنمیدر . معین ودیکر صورت ویا صورتلر ایله تفسیره غیرمتحمل واختیاری لابأس اولدیغی حالده قبول ایدیلیر . کذلك معین واما آخر صورتله یاخود صورشتی‌ایله تفسیره متحمل ایسه قبولی تأویل شائبه‌سنك ازاله‌سیله برابر ضرره عدم قابلیتنه تعلیق اولنور . تعبیر غیرمعین بولندیغی تقدیرده دخی اول امرده تعیین وتخصیص تکلیف اولنملی بعدالتعین شائبهٔ تأویل حس اولنور ایسه اوشائبه رفع ایدلمیدر . آندن صکره‌ده کذلك ضرر یا عدم ضرر قابلیتی بالتحقیق شق ثانی تیقن اولنور ایسه تکلیف واقع تجویز ایدیلور . اما تکلیفی متضمن اولان تعبیری قبولده اتفاق طرفین سبق ایتمش ایسه تکلیف صاحبی تعبیرینی آخر طرفك مقصدینه توفیق ایدوب ایتمامکده مختار وحق اختیارینی دیکر طرفك علیهنده استعمال ایتدیکی تقدیرده وقوع معارضه محققدر .

دفع تعارض محکمه‌سی وار ایسه حاکمه عائد اولور . محکمه یوق ایسه مصلح توسطنه توقف ایدر . معارضات دولیه‌ده مصلح غیر موجود ، یاخود مصلحك وجودندن استفاده متعذر ایسه منازعاتك نتایجنی محاربه تعیین ایدر . مکرکه قبل‌الحرب تکلیفنده مصر اولان طرف تعدیلی یاخود تکلیفه مخالفت ایلیان طرف

قبولى اختيار ايده . ايشته كرك اشخاص كرك حكومتلر بينده حدوث ايدن نزاعلرى فصل ايچون لازم اولان تعبيراتى، خصوصا تعبيرات سياسيه‌يى ايراده ياخود قبوله ياخود رده عائد وظائف ايله معارضات دوليه‌ده ظهور ايده‌جك شكللر شونلردر . بناءً عليه منازعاتده ، على‌الخصوص معارضات سياسيه‌ده تعبيرلرى بغيرعلم ايراد ويا قبول ايتمك مخاطراته باعث وبعد وقوع المخاطره تلافئ مافات متعذر اولور . عهد قريبده باب عالينك مدلولى فعل ايله منقوض بعض تعبيرات سياسيه‌سنه‌ده تصادف اولنمشدر . يعنى برعقدده هم حقه تجاوزك قبول همده حق ايچون محفوظيت شرطى كوسترلمشدركه اغرب وحلى اصعب عقوددندر. واقعا بر طرفدن بر حقك مختل اولمسنى قبول ايتمك ديكر طرفدن اول حق اخلال اولنميه‌جقدر ، ديمك پك غريب تناقض‌در . زيرا مشروط فيه ايچون مختليت قبول اولنمش ايسه اوحال ايله محفوظيتى دخى شرط ايتمك جمع نقيضين قبيلندن براشتراطدركه شرط ايدن ياغافل يامتغافلدر . روم ايلى ولايات ثلثه‌سى ادارهٔ ماليه‌سى ايچون دول معلومه ايله بالمذاكره نظامنامه ناميله عقداولنان مقاوله ايشته بوماهيتى حاويدر . زيرا بونده برطرفدن ادارهٔ داخليه‌يه مداخله قبول‌اولنمش ديكر طرفدن صاحب ملكك حقوقى محفوظدر، دنيلمشدر. ينه روم ايلى ولايات ثلثه‌سيچون دول مشارالهك شوايامده ويردكارى تقريرلرده معين مواد اصلاحيه‌يه بزم طرفدن (enprincipe = اساساً) قيد وشرطيله جواب يازلمش‌كه اساساً قيدندن مقصد فروع مذاكره اولنور ايكن حقوقه محل نقطه‌لرى طرح ايتمك ايمش . حالبوكه برشى اساساً قبول اولندقدن صوكره ماهيت اصليه‌سى تغيير اولنه‌مز . غايتى فرعيات‌كه ايكنجى درجه‌ده‌در . اتفاق طرفين ايله انلر تعديل ايديله‌بيلير . بناءً عليه اساساً قبول عباره‌سى بونى ايراد ايدن طرفك عليهنه چيقمش ، متفرعاتى تعديلده ايسه اتفاق طرفين حاصل اولەمديغندن اساسلر تفرعاتيله استقرار ايتمشدر .

ديكر شايان دقت بر معاملهٔ ماليه

يوزده درت فائضلى تحويلات ممتازه اخيراً [فريدپاشا صدارتنده] استقراضات عثمانيه ميانندن قالديريلوب ديون موحده تحويلاتنه ٩,٥٣٧,٠٠٠ ليرالق تحويلات

علاوه اولنمش ۱,۳٦۷,۹۷٦ لیرای عثمانیده تقاسیط معینه اوزره خزینه امرینه حاضر طوتلمشدر . ملغا تحویلات ممتازه‌نك بدلاتی باشه‌باش تأدیه اولنمش واکا بدل دیون موحده‌یه علاوةً چیقاریلان تحویلات فائضی کمافی‌السابق یوزده‌درت بولنمش ایکن خزینه‌یه سالف‌البیان ۱,۳٦۷,۹۷۱ لیرا ویرلمسی ایکی سببدن حاصل اولمشدر. بونك بری تحویلات موحده‌نك رأس‌المال اقچه‌سی یوزده بر یرینه یوزده قرق بش سانتیمدن عبارت اولمسی ، دیکری تحویلات ممتازه‌نك برقسمی امحا ایدلمش بولنمسیدر . بومعاملهٔ مالیه‌ده خزینه‌جه برکار تصور اولنمش واویله دخی اشاعه ایدلمش ایسه‌ده بالعکس خزینه بومعامله‌دن جهات شتی ایله متضرر اولمشدر. اولاً تحویلات ممتازه‌نك وعده‌سی توحیداولنان دیکر تحویلاته نسبتله قریب‌الانقضا ایکن تحویلات جدیده دیکر تحویلات موحده‌نك اصول تأدیاتنه تابع اوله‌جغندن اطفالری زمانی اوزایه‌جقدر . بناءً علیه دها زیاده تخصیصات ویرمکه مجبوریت حاصل اوله‌جقدر . ثانیاً تحویلات ممتازه‌نك بقیه‌سی یعنی تداولدن النمامش قسمی ٦,۷۸٦,۱٦٤ لیرا ایکن ٤۳۰,۵۰۰ لیرایه بالغ اولان سنوی قارشیلقله بودفعه ۹,۵۳۷,۰۰۰ لیرالق تحویل چیقارلمغله دین تزاید ایتمشدرکه مقداری ۲,۷۵۰,۸۳٦ لیرادر . بوکا مقابل دفعةً ده دکل مقسطاً خزینه امرینه تخصیص اولنان سالف‌البیان ۱,۳٦۷,۹۷۱ لیرا تنزیل اولندقده باقیسی ۱,۳۸۲,۸٦۵ لیرادرکه. بو تحویللرك یوزینی ۸۷ غروش فی ایله مقطوعاً آلمش اولان بانق عثمانینك کاریدر . بوحاله بومعاملهٔ مالیه بینمزده زبانزد اولان « نصف‌لی ، نصف‌لك » مثلنك ماصدقی اولییور . حالبوکه تحویلات ممتازه‌نك ۵۰۰ فرانقلغی بونلری دیون موحده‌یه‌قلب‌ایدن و۲ جمادی‌الاولی ۱۳۲٤ و۱ ۲٤ حزیران ۱۹۰٦-۳۲۲ تاریخنده اعلان‌اولنان ارادەدن ایکی کون‌مقدم [۲۲/۹ حزیران ۱۹۰٦] پارس بورسه‌سنده ۵۲۰ فرانغه صاتیلمشدر. تفاضلی اولان ۲۰ فرانق فی‌موضوع ایله‌فی‌مقطوع بینده اولان اون اوچ‌غروش فرقه ضم اولنورایسه [برفرانق ٤,۱٦ غروش حساب‌ایدلمشدر.] لیرا باشنه تمتع ۳۳ غروشه وسندیقه‌نك یکون تمتعی ۹,۵۳۷,۰۰۰ لیراده ۳,۲۹۰,۲٦۵ لیرایه بالغ اولور . سالف‌البیان درت یوز اوتوز بیك بش یوز لیرا قارشیلق اك صاغلام اموالدن مخصص ، بناءً علیه ضمان قویه مستند اولدیغندن امسیون فیئاتنك قیمت اعتباریه‌دن نقصان اولمسی احتمالی یوق ایدی. حتی «پریم»له صاتیله‌جغی بدیهی ایدی . نته‌کیم ۵۰۰ فرانق قیمتلی تحویلك انفاً بیان اولندیغی

اوزره اعلان اراده‌دن ايكى كون اول پارس بورسه‌سنده ٥٢٠ فرانغه صاتيلمسى بوبداهتك سنديدر. شوماهيت وقيمتده اولان تحويلاتى يوزده (٨٧) غروش فئ مقطوع ايله بانق عثمانى‌يه ويرمك دقته سزا ايسه‌ده سببنى ارامق وظيفه‌مز دكلدر. شوقدركه توحيد ديون ايشيله ايلرجه اشتغال ايتمش وخزينهٔ عموميه‌نك حقوق ومنافعنى محافظه‌يه سعيم نسبتنده ازعاج اولنمش اولديغمدن بو ايشك هر صفحه‌سنى ضبط ايتمكه كندمده برحق كوردم. نته‌كيم برچوق جهاتنى صحائف سابقه‌ده يازدم. اقسام غريبه‌سندن بولنان بوماده دخى قرين نسيان اولمامق ايچون تكمله مقامنده قيد اولندى.

تعريضات وتعقيباتك دوامندن طولايى نزد پادشاهيده تأكيد تشبث

مابين باش كتابتنه تذكره

هيچ كمسه‌نك انكار ايده‌ميه‌جكى حقايقدن اولديغى اوزره هرمملكتده توجه حكمداران عظام مايهٔ امن وحضور انام اولوب اندن محروميت حالنده اسبابنى تفكر ايتمك وموضوع بحث ايلمك التزام مالايلزم عد اولنه‌ميه‌جغندن ثناورلرنجه‌ده معروضات آتيه‌يه‌لزوم حاصل اولدى. وبو عريضه‌نك برقسمنده ماضيدن بحث اولنه‌جغى توجهات سنيه‌دن محروميته تعلق وذاتجه ازعاجاتى دعوت ايليان احوالك توضيح ماهيتى مجبوريتندن وبر قسمنده احوال خصوصيه‌نك تفصيلنه كيريشيلمسى اضطراب واضطرار تام الجا آتندن منبعث اولمشدر. ارباب غرضك غمزلرى آثارندن وبربحق سنه‌دن برى حق عاجزانه‌مده واقع اولان اغبرار عالينك اسباب داعيه‌سندن اولمليدركه مأموريت اخيره معاملاتنه عائد برطاقم تنقيدات واصل سامعهٔ خاكسارانه‌م اولمشيدى. بيانه حاجت اولديغى اوزره هركسك برمسلكى اولوب مسلك ديرين عاجزانه‌م شخصياتله اشتغالدن وخاكپاى عالى‌يى اويولده تصديعدن اتقا اولمغله تنقيدات واقعه‌يه مسامحه ايديله‌رك عرض حقايق ايله عتبهٔ عليايى تصديع صورتى اختيار اولنمامش ايدى. يوقسه اعتراضات واقعه‌نك مثلا ماليه‌جه اتخاذ قلنان مركزيت قاعده‌سنه تعلق ايدن جهتى ايچون بواصولده علت غائيهٔ تأسيس اصحاب مطلوباتدن برطاقنه مساعدات وتسهيلات كامله ارائه‌سيله برطاقم ارباب استحقاقه هيچ برشى ويرمه‌مك كبى حكمةً وادارةً محذورلى

معـاملات متفاوتهیی منع قضیهسی اولمسیله برابر بوقاعده اقتضـاسنجه تحصیلات واقعه مصـارف موجودهیه نسبت مطرده اوزره تقسیم اولنمغله ژاندارمه معاشلری کبی اقدم مخصصاته اولکی زمانلردن زیاده اچه اصـابت ایلدی وروم ایلی ولایاتی ژاندارمهسی ایاقلرینك تأمین تسویهسی میسر اولمدیغی مبحثنده دخی اثنای مأموریتده هر ولایتـك ژاندارمه معاشـاتی مصرفه ترجیح اولنمش و روم ایلی ولایاتی ژاندارمهلرینه رمضـان ایچنـده اوچ دفعـه آیاق ویریلهرك یالکز ولایات مذکوره ادارهٔ مالیهسـنك انتظام عمومیسی مجلس وکلادن تقدیم اولنان مفصل ومشروح مضبطهنك اجرای محتویاتنه بالطبع تعلیق ایدلمش ایدی . توحید دیون ایشنده ایسـه استحصال نتیجهٔ مفیدهیه پك زیاده اعتنا اولندیغندن نقاط مالیهسنك تسویهٔ اخیره نقاط مالیهسـنه نسبةً فرقلرندن قطع نظر اداره‌جه وپولتیقه‌جه پك فائدهلی بولنـان ایکی نقطهسی سزای تقدیر اولمق لازم کلیر . انلرده موسـیو روویهنك محررات جوابیهسـندن برینه ملفوف مقاوله لایحهسنی ایضـاح ایدن مخطرهده « محرم فرمان همایونده مصرح تعدیلات دیون عمومیه ادارهبنك صرف برادارهٔ عثمانیه حالنه افراغی ایچون ادارهٔ مذکوره مجلسنده‌کی اعضـای عثمانیه عددینی تکثیر وریاسـت دائمهیی اعضای عثمانیه‌دن برینه تفویض ایلمك مقصدینه مستند اولدیغی بالاعتراف مقاولهٔ قطعیه تحویلات حاملری طرفندن قبول اولنور ایکن مسـئلهٔ مذکوره دخی حسن نتیجهیه اقتران ایده‌جك صـورتده درمیان اولنه‌جقدر. » دیه مخطرهٔ مذکوره‌نك طقوزنجی مادهسـنده بر فقرهٔ مهمهنك موجود بولنمسیدر . دیکر مادهٔ مهمه دخی دیون عمومیه نظامنامهسنك منشأ اصلیسی اولان مقاوله یاپیلیرکن ممالك دولت‌علیه عدادنده بولنان بعض ایالتلر مؤخراً بالقان حکومتلری اداره‌لرینه کچدیکندن دیون مذکوره بارینی یالکز ادارهٔ دولت‌علیه‌ده قالان مملکتلر اهـالیسنه تحمیل ایتمك محق اولمدیغی ایچون برلین عهدنامهسـنك برنجی ، اوتوز اوچنجی وقرق ایکنجی مادهلری کندیلرینـه ویریلن اراضیٔ جدیده‌یه مقابل قره‌طاغ وصربستان ایله بلغارستانی وبیك سکز یوز سکسـان بر مایسنك یکرمی دردنجی تاریخلی مقاوله‌نك اونجی مادهسی دخی کذلك کندیسـنه اعطا اولنان اراضیٔ جدیده ایچون یونانستانی بررحصه اخذینه مجبور ایتدیکندن محرم مقاوله‌نامهسـنك اون برنجی مادهسـیله مقاولهٔ مذکوره‌نك اون ایکنجی مادهسنك اوچ محلنده وبودفعه طبع ایتدیرلمکده اولان تحویللرله مبادله اولنه‌جق

اولان اسكى تحويلاتده ديون عموميهٔ عثمانيه‌دن بالقان حكومتلرينه ترتب ايدن حصه‌لره دائر وقتيله درج ايتديريلن فقرات معلومه احكام عهديهٔ سالف‌البيانه وحقوق دولتى محافظه مقصدينه مبنى ايدى. ماليه‌جه دوامى معلوم اولان ضرورته كفايه منابع وارداتك الك مهملرى اعشار ايله ويركو اوله‌رق زمان مأموريتده هرهفته دوائردن وتلغراف واسطه‌سيله ولايتلردن اخذى اصول اتخاذ قلنان اجمالرك تدقيقى اوزرينه هرنصلسه بقايا اون آلتى مليون ليرايه واردينى تبين ايتديكندن واشبو ايكى نوع مالك مهمى ايسه واردات عشريه بولنديغندن اكر اعشار حقنده دائرهٔ عائده‌سنه يايديريلان نظامنامه لايحه‌سى نظام حكمنى اكتساب ايتسه‌يدى بقاى كثيره‌نك اسبابى زائل اولوردى وضرورت ماليه تخفف ايدردى، جوابلريله بو اعتراضات فى‌الحال رد ايديليردى.

تعريفدن مستغنى اولديغى اوزره تذكير خدمت حاشا عرض منت اولمايوب مجرد عرض حقيقته مجبوريتدن نشأت ايده‌جكندن وچونكه زمان اخيرده روم ايلى ولاياتى احوال مشكله‌سندن احتراز ايله اختيار رجعت اولونديغى زمينده بر صورت تفسيريه دخى مسبوق به اولديغندن محضا انك نفس‌الامره عدم موافقتنى تأييداً عرض اولنوركه طقسان التى سنه‌سندن اوچ يوز ايكى سنه‌سى اواخرينه قدر برلين معاهده‌سنك توليد ايتديكى مسائل پولتيقيه ومصر وسودان وقونغو قطعه‌لرينه عائد مواد منضمه ايچون استانبولده وديكر پايتختلرده متعقد وعددى اون يدى‌يه بالغ اولان قونفرانسلره ودولى قوميسيونلره طرف دولت عليه‌دن اشتراك اولنديغى ومسائلدن برى‌ده اليوم نظريات دوليه تحتنده بولنان روم ايلى ولاياتى مختاريت اداره حالنه ايصال ايليه‌جك تكليفاتى مذاكره ايليسان مختلط قوميسيون بولنديغى‌حالده بوجمعيات دوليه‌نك هربرنده تضييقات خارجيه‌يه مقاومت وحقوق سلطنت سنيه‌يى محافظه‌ده التزام ثبات اولنمش ايدى. شو صور ثباتيه اخيراً تهاجم خارجيدن احتراز ايله رجوع جهتنى عبدعاجزك اختيار ايتميه‌جكنه براهين قويه‌دندر. نياز معنويت‌ايسه بالخاصه ذات‌شوكتسمات حضرت‌خلافتپناهينك منفعت ملكدارئ همايونلرينى منفعت ذاتيه‌يه ترجيحدن نشأت ايتمشدى. بناءً على هذا اصل شو مادهٔ ترجيحيه محل بحث وسؤال اولماليدر. چونكه سلطنت سنيه بر طرفدن جهاد وغزا، ديكر طرفدن تدابير سياست انتما ايله وعصرلرينه عائد اسبابك‌دخى اعانتيله اوروپا واسيانك الك كوزل مواقع وبلادينه مالك ومركز

رابطهٔ موحدین اولان بلدتین طیبتین دخی ضمیمهٔ ممالك اولدیغندن عصرمزده طرف اشرف حضرت پادشاهی‌یه رجال سلطنت سنیه طرفلرندن ایدیله‌جك خدمت انلرك بقاسنه خدمتدن عبارت اولمق لازم کلیر. بو قطعاتدن روم ایلی قطعه‌سنك برطاقم محللری که محاربهٔ ماضیه‌دن صوکره الدن چیقمش وبقیه‌سی ولایات ثلثهٔ معلومه‌دن عبارت بولنمشدر. بالقان اقوام خرستیانیه‌سی جغرافیا وطبقات اقوام مختلفه نقطهٔ نظرلرندن ولایات مذکوره‌یی وانلرك تاریخ عمومیجه درحال قابل انتقال اولان اثار ماضیهٔ خرستیانیه‌سنی وسائط بی‌غایات ایله کل‌یوم تشریح وتذکیر ایدرك بو قطعه‌دن استفاده اسبابنی کاه سرعت، کاه تأنی وبصیرت ایله استحضار ایتمکده وعلاقه‌دار اولان دولتلر دخی شکلی نه‌صورتده اولور ایسه اولسون مداخلات موجودهٔ معلومه‌یی اختیار ایتمکده اولدقلری حالده شمدی‌ده اوستریا باش وکیلی طرفندن ایکی، اوچ هفته اول ایراد اولنان نطقك برچوق فقرات شدیده‌سی خصوصا ولایات مبحوثه‌ده وجوده کتیریله‌جك تأسیسات ایچون بو نطقده مذکور اولان (قارانتی) ماده‌سی سزای دقتدر. الحاصل حالاً واستقبالاً وقسماً وکلیاً بالقان شبه جزیره‌سنه متعلق مواد دولت علیه‌نك مقصدینه مخالف صورتده جریان ایتدیکی وروم ایلی ولایاتنك مرکز دولته ارتباطنه وهن تام کلدیکی تقدیرده بونك وخامت‌وسرایتنده قطعا اشتباه اولونمیه‌جغی ذات شوکتسمات حضرت پادشاهی ایله دولت علیه‌لرینك جمله‌مز ذمتنده اولان حق نعمتلری مقتضاسنجه تأمل اولونمشیدی. بدایت امرده هرنه تدبیر ارائه اولندیسه اغراض شخصیه اربابی آنی منفعت دولته مغایر کوسترمکه ویا جریانی طوردیرمغه چالیشدقلری معلوم اولدی. بونك تأملنده بالاخره نتایج غیر مرضیه ظهوره کله‌جکی واو ایسه غرضکارانه دها زیاده سرمایهٔ اعتراضات اوله‌جغی وانلر دوام ایتدکجه جدی ودولت ایچون فائده‌لی برشی یاپیله‌میه‌جغی جزم وتیقن اولنمشدی. بادیٔ نظرده شخص ایچون مصلحت دولته سکته کتیره‌بیله‌جك درجه‌ده اغراض وقوعی تصور اولنه‌مامق لازم کلیر ایسه‌ده کچن عیداضحاده دعوت رسمیه‌یه اجابةً کلمینیر ایکن زقاقده تصادف اولنان ممانعت فوق العاده ایله برابر عیدك برنجی وایکنجی کونلری مجرد بر اثر مراعاة واثر تذکیر حقوق ومعارفات اولمق اوزره خانهٔ کمتری‌یه سفرا طرفلرندن کلن ذواتك وکرك رؤسای مذاهب مختلفه وذوات سائره‌نك رضای عالی‌یه ودقیقهٔ حکمت وبصیرته مغایر اوله‌رق منع اولنملری واندن

اولکی احوال، غرضکارانك افراطاتی نه‌درجه‌لره واره‌بیله‌جکنه دلیل‌عانی واوده ماتقدمده کورولن علائم اغراض بر اثر غلط ووهم اولمیوب بالعکس اصح تقدیر اولدیغنه برهان سلمیدر . مسائل سیاسیه‌ده تواریخ ماضیه وعلم اعتبار وتجربه‌نك ارائه ایده‌جکی محاذیر وقوعاتله ثابت اوله‌جق شیلر اولمسیله انلری حضور دقایق مونور ملوکانه‌ده برشکل قطعیده ایراد ایتمك ومسئله‌یی جهانك هر طرفنده مرعی ومنصوص ومحضر عالیٔ ملوك عظامه مخصوص بولنان قاعده‌یه مخالفاً زمین مناظره ومباحثه‌یه نقل ایلهمك نه‌شیمهٔ مصلحته نه‌ده واجبات تکریماته موافق اولوب دیکر طرفدن ایسه اغراض واعراضه مقاومتله اوغراشمه‌نك ضمننده مقصد اقصا اولان مصلحت ومنفعت دولتله اشتغاله زمان حتی امکان بولنه‌میه‌جغی اجلای بدیهیاتدر. بویله مسائل حیاتیه‌یه دائر معروضاتده تدابیر لازمه اهمیت احوال نسبتنده‌اولمق ایچون التزام‌کمال وضوح اولندیغی سوالف محررات شویله طورسون معاصرینندن رشید وعالی پاشالرك لایحه‌لری دلالتلریله‌ده معلومدر. حتی عالی پاشانك کریده عائد لایحه‌سی برچوق فقرات واضحه ومؤثره‌یی محتوی وسائر مملکتلرده ایسه خصوصا متبوع معظمنه تعظیم تام وصدق مالا کلامی مسلم بولنان پرنس بسمارقك ایمپراطور برنجی ویلهلم حضرتلرینه واقع اولان وعصرمزده موازنهٔ دولیه وبعض مسائل مهمهٔ پولتیقیه وعلی‌الخصوص مسئلهٔ شرقیه نصل اساسلره مبتنی اولدیغنه وقوف نقطهٔ نظرندن دخی اهم ولهذا نسخ مطبوعه‌سی ایدیٔ رجال سیاسیه‌ده متداول ومحترم اثرلردن بولنان معروضات[۱] دول سائره‌جه دخی امر وضوحك برقاعدهٔ مطلقه صورتنده مرعیتنی ارائه‌یه کافی‌در . بو استطراد رجال مقتدره ایله تخیل مساواتدن وعالی پاشا لایحه‌لرینی بالخصوص ایراد ایسه زمانی ادراك وفضائلنی بالذات اتقان ایلدیکم او ذات ایله تصور محاذاتدن نشأت ایتیه‌رك مجرد ملاحظه‌یه شایان وآتی البیان بر حقیقتی انبا ضرورتندن منبعث اولویور. شویله‌که روم ایلیده حادثات اخیره‌نك تولید ایتدیکی وایده‌جکی نظریات دولیه‌یه دائر ملاحظات قاصرانه‌یی حاوی اولان تذکرهٔ کمترانه‌مك الفاظی غزته‌جی لسانی دیه تذکیر ومعانیسی عاجزلرینه مخصوص بر حال بی‌بختی اثری اولمق اوزره

---

[۱] بو اخطار اوزرینه پرنس بسمارقك خاطراتی ترجمه اوطه‌سنده ترجمه ایتدیرلدیکی ایشیدلمشدی . اوحالده مسئلهٔ شرقیه حقنده بسمارقك افکارینه تحصیل اطلاع اولنمش اولمق لازم‌کلیر .

بعضلرجه بشقه صورتلرده تفسیر اولندیغی وتفسیرلرك درجاتی اول وقت واقع اولان تبلیغاتدن مستفاد اولمشدی . تفسیرات واقعه بردائرهٔ محدوده‌ده قالسه وفی‌المثل لسان مصلحتده تکلف واغلاق مصلحته مضر اولدیغندن قطع نظرله معروضات کمترانه‌مك ساده‌لکی وسائر نقایص قلمیه‌سی ومثلا شوعریضه‌ده التزام اولنه‌بیلن کلفت تسلسلدن خالی بولنمسی عجز مطلقله متصف وانی بنفسه معترف اولان بوعاجزك فقدان بضاعتنه حمل اولنسه بوصورت برحمل صحیح اولورایسه‌ده خدمت سنیهٔ حضرت پادشاهی‌یه سعی خالص املندن غیری برشیئه مستند اولمایان واخیراً وقایعله تأید ایلیان قول صادق کمترانه‌مك صور اخری ایله مفسریتی برسعایت مخصوصه‌نك وجود ودوامنی واوده عدم موفقیته باعث احواله متوالیاً تصادف اولنه‌جغنی تأیید ایتمش اولمسیله راه‌تباه حرص وغرضی سلطنت سنیه ودولت علیه منافعی شاهراهنه تحویله بالذاة دلالت ایتمك دها خیرلی وشوزمانده اصول خیر وعاقبت اندیشیٔ دولته دهاموافق عد اولنمش وتبدل صدارتدن صوکره منفعت سلطنت سنیه ودولت علیه‌نك احسن صورتده تسویه‌سی تعهد وتأمین اولوندیغندن وکافهٔ اصدقانك امنیه‌سی دخی بومادهٔ مهمه اولمق لازم کله‌جکندن اوصورته صرف تمنیات ومأثر صفوتشعارانه عند حقایق وفد حضرت پادشاهیده بالاخره مظهر شرف تقدیر اوله‌جغی اعتقادیله کسب تسلیات ایدلمش ایدی . ایشته مأموریت اخیره‌یه عائد احوال بوندن عبارتدر . جلوس همایون حضرت پادشاهیدن مقدم‌اولان وبلافاصله دوام ایدن خدمات متنوعه‌ده وروز فیروز جلوس همایونده هیچ خبر واستحقاقم اولمیه‌رق والطاف سنیهٔ ظل‌اللهی اثر محضی اوله‌رق تعیین بیورلدیغم مابین همایون باش کتابتی خدمتیله اندن صوکره مأمور اولدیغم سائر خدماتده وظائف مترتبه ومستقیمانه‌یه اعتنای عاجزانه‌م ظن قاصرانه‌یه کوره محتاج تذکیر دکلدر . مکافات وعنایات حضرت پادشاهی‌یه نائلیتله مباهی اوله‌جغم برحینده ایسه آثار سعایات ومحاسدات ظهوره کله‌رك شوحاله کیریلمشدر . واوده هنکام معزولیت وعزلته عائد حال خصوصیٔ حقیرانه‌مدر . احوال خصوصیه‌دن بحث بادیٔ نظرده عبث کورونورسه‌ده مادام‌که بومملکتده ساکن وظل ظلیل پادشاهیده مستظلز . مجبوریت درجهٔ غایته کلنجه احوال واحتیاجات ذاتیه‌یی عرض حضور عالی ایتمکده افتقار واضطرار تسلیمه سزاوار کورولور . حال خصوصیٔ کمترانه‌مك تصویرنده احتیاجات حیاتیه‌م عاطل وبوکیفیت افراد

عائله‌یه شاملدر ، دیمکله اکتفا اولنسه بلکه مبالغه‌یه محمول اوله‌جغندن وذاتاً کافهٔ حقایق وقاطبهٔ احوال خلائقه وقوف مشکل اولمسی جهتیله بعضاً مسعودالحال عد ایدیلنلر عکس موقعده بولندقلری وخصوصاً حاللرینی افشا ایتمینلر سکوتلرندن طولایی مطمئن البال ظن اولنورایکن انواع محن وعنا ایچنده اولدقلری بالتدقیق آکلاشیلدیغی مجربات کونیه‌دن بولندیغندن طرز حیات عاجزانه‌می ایضاحه مجبور اولییورم . تعریفه حاجت اولمدیغی اوزره احتیاجات حیاتیه‌نك بری بنی نوع ایله اختلاطدر. زمانك احوال واخلاقی تجرداتی مستلزم ایسه‌ده بربحق‌سنه‌دن بری مادهٔ اختلاط همان کلیاً مفقود برحاله کیرمش وبتون حیاتم یالکزلقله کچمکده بولنمشدر . بوماده‌که عزلت مطلقه دیمکدر . لفظاً کلتین ایله بیانی قابل ایسه‌ده ماهیةً بیانی کثرت تصویراته ویاخود قیاسات نفسیه ایله تصوراته محتاج کورونور. هم بنده‌کزه هم من‌جهت الانزوا بنده‌کزله همشاق اولان افراد عائله‌یه برمدار تنفس اولمق ایچون امثال حقنده جاری اولان مساعدهٔ سنیه‌یه باقه‌رق کچن یاز برقاچ آی بوغاز ایچنه کیدلمسی مابین همایونه کاینوب استدعا اولندیسه‌ده سرقرنای حضرت جهانبانی پاشا حضرتلری وساطتیله تلقی اولنان ارادهٔ سنیهٔ جناب‌شهریاری عدم مساعده‌یی حاوی ایدی . عطالت دائمه‌دن وجودجه حاصل اولان عارضاتك تعدیلی وهوای جید استنشاقی احتیاجلریله زقاغه چیقیلدقجه ایسه مأمورین مخصوصه طرفلرندن تعقیبات وقوعه کلمکده‌در واولکی کون دخی بوتعقیبه اوغرانلمشدر . کرچه بعضلر تعقیباتدن‌طولایی بی‌قید وبداندیشلرایسه انی بشقه شکلده کوسترمك ایچون بالعکس دوامنی ارزو مند اولورلر ایسه‌ده ایش صادقانه وخیرخواهانه دوشونیلدیکی حالده معزولیتده بولنانلرك مقدما صفت وموقعلری نه اولورسه اولسون بعدانفصالهم کندیلرنده بر صفت سیاسیه وصفت اداره قالمیه‌جغندن علی‌الخصوص سیر وحرکتلرنده حر اولمری لازم کله‌جکی تحقق ایدر . مع‌هذا بونلر کرك صنوف مأمورینندن کرك مأمورینندن استثنا ایله صنوف سکنه‌دن عد اولنسونلر . هر ایکی تقدیره کوره تعقیب وترصده وبالفرض والتقدیر بعض احتمالات اوزرینه ایجاب تسلیم اولنسه بیله ضابطهٔ خفیه اصولنجه تعقیب اولنان آدمه حس معقبیت ویرلمکسزین وانك تحت ترصده اولدیغنی بشقه‌لرینه‌ده بیلدیرمکسزین ایفای وظیفه ایلمك شرط منفرد ونوامیس الهیه وقوانین بشریه دخی وضیع وشریف جمله‌نك حفظ‌حق وناموسی قاعدهٔ حکمت عائده‌سی‌اساسلرینه

مستند در . بو مهمه‌لره عین‌اعتبار ایله باقیلنجه معزولیندن بولنانلرك مأمورین ویا صنوف سکنهٔ مملکت کبی زقاقده تعقیبدن ازاده بولنملری شعار عالیٔ ملکداری‌یه موافق اوله‌جغی تبین ایلر .

خلاصه اصل شریطهٔ صداقت، منافع سلطنت سنیه‌یی دخی مشتمل اولان منافع دولتی نفع واقبال ذاتی‌یه تقدیم ایتمك اولوب کرك امتیازی کرك وسعت معاش ومعیشتی بدیهی اولان خدمت صدارتدن انفکاك تمنیسنده بولنلمسی واواسبابك عرض وتحریر اولنمسی ذات شوکتسمات حضرت خلافتپناهینك ولوجه الله بودولت اسلامپناهك منفعتلری فائدهٔ ذاتیه‌یه ترجیح اولنمش اولدیغنه اقوای برهاندر . معروضات تحریریه‌یی معروضات شفاهیه ایله تأیید ایده‌مه‌مك ایسه یوقاریده شرح ایدیلن اسباب وحوائلدن نشأت ایتمش ایکن باعث سعادت حال اولان توجهات سنیه‌دن مجرد اثر بی‌بختی اوله‌رق محرومیتله برابر شوتعقیباته اوغرانیلمسی رضای عدالت انتما وارادهٔ حکمت پیمای حضرت پادشاهی‌یه توافق ایتمیه‌جکی وتعقیب واقع محضا بعضلرك برفرط غیرتی اثری اوله‌جغی اعتقادنده بولندیغمدن ناموس ذاتیٔ عاجزانه‌مه تأثیر ایلیان شوحالك مأمورین مخصوصه‌سی طرفلرندن رفعی ایچون ایجابنك اجراسنه مساعدهٔ سنیه نیازنده بولندیغمك عتبهٔ علیای ملوکانه‌یه عرضی همم سامیهٔ داوریلرینه تودیع اولنمغله اولبابده امر واراده حضرت من‌له‌الامر کدر .

۱۹ ربیع‌الاول ۱۳۲۲ و ۱۲ مایس ۱۳۲۰

امضا : صدرسابق

سعید

یوقاریده صورتی محرر اولان تذکره کوندرلدکدن برهفته صوکره حسنی بك باش کتابت دائره‌سنه جلب اولنوب باش کاتب تحسین پاشا بکا تبلیغ اولنمق اوزره باارادهٔ سنیه آتی الذکر تبلیغاتده بولونمش . « شوکتمآب افندمز تذکرهٔ معروضه‌یی اوقودیلر . بیوریبورلرکه : « جوابنی ویره‌جکم . فقط بواثناده پك زیاده مشغولم . جوابك تأخری مشغولیتدندر . بوده داماد کمال پاشانك یاپدیغی ایشلردن طولاییدر . بو ایشلردن پك مکدرم . بونلر نعیمه سلطانی‌ده خسته ایتمشدر . » برده بر ژورنال ویرلدی . دونکی کون پاشا انکلتره سفارتی ترجمانلرندن ماریچك

مقری کویندہ اولان خانه‌سنه کیتمش اولدیغی بیلدیریلیور . بوشیلر نره‌دن چیقیور ؟ تحقیقنی شو کتمأب افندمز کندیسنه حواله بیوریورلر . »

یازیلان تذکره ایله النان جواب خلاصه اولندیغی کبی شو نتیجه چیقار :

برطرف کوردیکی معاملهٔ غیر عادله‌دن شکایت ایدییور ؛ دیکر طرف قوتنه اغتراراً شکایتی دیکله‌میور . عدم اصغایی ظاهراً تبرئه ومعناً ایسه تهدیدله تقویه ایچون‌ده مشتکی علیهه عائد وشاکیه سؤال غیرواردا اولان برمشغولیت اورته‌یه قونلمش وخلاف واقع اولدیغنه دلائل قاطعه موجود ایکن جملهٔ تهدیداتدن اولمق که انکلتره سفارتی ترجمانی موسیو مارینجك خانه‌سنه کیتدیکمدن دخی بحث اولنمش . بوحالار قارشیسنده معقول اولان شی وقت مرهونه تعلیقاً سکوت ایسه‌ده تجربه‌لرم تحمل امتداد ایتدکجه جرأتلر تنوع وتشدد ایلدیکنی کوسترمکده‌در . بناءً علیه بوتبلیغاته جواب اعطاسنی مرجح کوردم .

افاده‌ده زیاده ویانقصان اولمامق ایچون زیرده صورتی یازیلان ورقه‌یی حسنی بکه ویردم . مندرجاتنی ازبرلیه‌بیلیرسه لساناً تقریر ایتمسنی واوصورت کندیسنجه ممکن اولهمدیغی حالده کاغدی اوقومسنی توصیه ایتدم . حسنی بك عودتنده ورقه‌نك محتویاتی ذهننده ضبط ایتدیکندن کله بکلمه تقریر ایتدیکنی سویلدی .

صورت ورقه

تبلیغ بیوردیغکز شیلری پاشایه سویلدم . دیدی که : « هیچ برکمسه‌نك اوینه کیده‌مدیکم، حتی زقاغه چیقمقده بیله مشکلات کوردیکم معلومدر . مع مافیه مشکلات وتعقیباتی طرف شاهانه‌دن دائما بیان بیورلمقده اولان ارباب اغراض کیملرایسه انلرك فرط غیرتلرینه حمل ایدییورم . یوقسه ذات شاهانه‌لری البته بر کمسه‌نك اجاسنه کیتمسنه ممانعتی تجویز بیورمازلر. حال بویله ایکن موسیومارینجك أوینه کیتدیکمه اینانمش ایسه بوکا ایلیشیلمسی زیارتك برمقصده مبنی اولمسی ظنندن حاصل اولابیلیر. اومقصده موسیومارینجدن استعانه‌دن بشقه برشی اولاماز. واقعا ذات شاهانه‌نك بن حقیر بربنده‌لری بولونیورم . لکن تحدیث نعمت قبیلندن اوله‌رق عرض ایده‌یم که اجانبه قارشی وقعمی محافظه ایتمشمدر . حتی معلوملریدر ، وقتیله بورادن هجرت ارزوسنده بولنمشدم . او زمان لورد سالیسبوری

قرالیچه‌نك مسافری کبی اعزاز اولنمقلغم ایچون سفارته امر ویرمشدی. سائر دولتلر وکلاسندن دخی مناسبت کلدکجه برخیلی آثار احترامه تصادف اولنمشدی. اکابر اجانب نزدنده عاجزانه بودرجه حسن نظر وتوجهه مظهراولمش ایکن ترجمان ماریجدن استعانه‌یه واستعانه ایچون أوینه کیتمکه نه‌دن لزوم کوره‌یم؛ همده حاشا استکباراً دکل مجرد حقیقت حالی ایضاح ایچون عرض ایدرم‌که بونی برتنزل عد ایدرم. ذات شاهانه‌یه بونی سویله‌ین ویا سویله‌تنلر ترجمانلره قدر تبصبصه مألوف اولوب‌ده بنی‌ده کندیلرینه قیاس ایتمش اولمیدرلر. بو غرضکارلقلره اعتبار بیورلمز، اعتقادنده‌یم.

سرایك کاتب خصوصیمه تقریری

مابین باش کتابتندن تذکره [۱]

مقدما بالمناسبه بیان وفرمان بیورلمش اولدیغی اوزره ولی‌نعمت یمنتمز پادشاهمز افندمز حضرتلرینك شهزادهٔ جوانبخت همایونلری دولتلو نجابتلو افندیلر حضراتی دوائر عالیه‌سنه عائد خصوصاتده استخدام اولونمق اوزره ایشکذار ومستقیم‌الاطوار برینك تعیینی تصور بیورلمقده وشورای‌دولت اعضاسندن حسنی افندی حضرتلری حقنده سنه‌لرجه طرف والای اصف اکرمیلرندن کوستریلن اثر وثوق ایله برابر وظیفه‌سنه دوام واقدامی جهتیله اخلاق ومسلکجه اعتماده سزاوار کورونمکده اولوب مع هذا همیشه رضای عالی دائره‌سنده خدمتی خصوصی رهین اطمئنان وامنیت اولمق لزومی درکار بولندیغندن وبوخصوصده عتبهٔ علیای جناب پادشاهی‌یه قدم عبودیت وصداقت علیهٔ آصف اکرمیلری ایجابنجه عرض مطالعات بیورلمسی امر وفرمان همایون جناب پادشاهی اقتضای عالیسندن اولمغله اولبابده امروفرمان حضرت ولی‌الامرکدر.

۲۵ جمادی‌الاخره ۳۲۲ و ۲٤ اغستوس ۳۲۰

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری

تحسین

---

[۱] اشبو تذکره ۳۰۰ الی ۳۰٤ صحیفه‌لرده‌کی تذاکردن اول مقید ایکن طبعنده سهواً تأخر ایتمشدر.

جواباً يازيلان تذكره

٢٥ جمادى‌الاخره ٣٢٢ تاريخلى و ٤٥٤٣ رقملى تذكرهٔ عليهٔ داوريلرنده ولى‌نعمت پيمتمز پادشاهمز افندمز حضرتلرينك شهزادهٔ جوانبخت همايونلرى دولتلو نجابتلو افنديلر حضراتنك دائرهٔ عاليه‌سنه عائد خصوصاتده استخدام اولنمق اوزره كاركذار ومستقيم الاطوار برينك تعيينى تصور بيورلمقده وشورای دولت اعضاسندن حسنى افندى حقنده طرف ثناوريدن كوسترىلن اثر وثوق ايله برابر وظيفه‌سنه دوام‌واقدامى جهتيله اخلاق‌ومسلكجه اعتماده سزاوار كورونمكده اولوب مع‌هذا همىشه رضای عالى دائره‌سنده حركت وخدمتى خصوصنك رهين اطمئنان وامنيت اولمسى لزومى دركار بولنديغندن بو خصوصده عرض مطالعات اولنمسى امروفرمان همايون جناب پادشاهى اقتضای عاليسندن بولنديغى اشعار بيورلمشدر .

مومى‌اليه باب‌عالى اقلامندن نشأت ايدرك مالايعنى ايله اشتغالدن مجتنب كورونمسيله وحسن‌خط صاحبى اولمسيله خدمت تحريريه‌ده بولنديرلمشدى. مسلك جهتنه كانجه بيانه حاجت اولمديغى اوزره مسالك نوع بشر مختلف وبناءً عليه نقاط مخصوصه ومتنوعه‌دن مناظريه متحمل اولديغندن تقدير وتميزده اصابت برامر متعسر اولديغى (پسيقولوژى) اطلاق اولنان علم احوال روح اربابنجه مسلماتدن وبرذاتك صفتنه يعنى‌درايت وافكار وقابليتنه ايديله‌جك امنيت ذاتنه وذاتنه يعنى اخلاق واحوال معنويه‌سنه واقع اولەجق امنيت دخى صفتنه مطلق الشمول اولەمديغى بديهياتدندر . شهزادكان جوانبختان حضراتنك خدمات عاليه‌لرى نازك ايشلردن اولمسيله انده استخدام بيوريله‌جق كيمسه‌نك بيان بيورلديغى وجهله همىشه رضای عالى دائره‌سنده حركت وخدمت ايده‌جكى حقنده عرض اطمئنان وامنيت ثناورلرنجه ناقابل‌مواددن اولديغنك ومومى‌اليه حسنى بكك معاشى اون ايكى‌سنه‌دن برى اقران وامثالندن دون برراده‌ده ورتبه‌سى دخى اولى ثانيسى درجه‌سنده قالديغندن معاش ورتبه‌جه تلطيفى موافق شان عالى كورونديكنك عتبهٔ سنيه‌يه عرضنه همم عليهٔ داوريلرى مصروف بيورلمق بابنده .

٢٥ جمادى‌الاخره ٣٢٢

امضا : صدر سابق

سعيد

کامل پاشا ایله بنم حقمده تجدد انفعالات

کامل پاشـا ازمیردن عودت ایتدکدن صوکره اوراده انکاتره قونسولاتوسنه مراجعتی، حقنده باعث انفعال اولمش واون ایکی سنه اول بوطریقه پیشوا اولدیغمك تذکری وبعدما تکثر امثـال محذورینـك تصوری ایله‌ده حقمده غیظلر تشدد ایتمشدر. مشار الیهی وبنی ایسته‌میانلر شو تذکر وتصورلری نعم الذریعه عد ایدرك مروحهٔ وهم وکینه خیلیدن خیلی نفخه‌بخش اولمشلر. نهایت کامل پاشا ایله بوعاجزده مساویٔ متنوعه وانلری اجانبه اشاعه‌ده هر نه ملاحظه‌یه مبنی ایسه فوائد سیاسیه تخیل ایدیله‌رك اوروپا مطبوعاتنـده بر طاقم مقاله‌لر یازدیرلدی. مقالاتك اك مزعجنه (انده پاندانس بلژ) توسیط اولنمشـدر. سکوت اولنسـه بازیچه‌لر نهایت بولمیه‌جغی وانك‌ده بردرجه‌یه‌قدر محذوره مؤدی اوله‌جغی مضبوط بولنان مزاجلر دلالتیله معلوم وطوغریدن طوغری‌یه شکایتده ایسه وسیله ووثیقه مفقود ایدی. خارجیه ناظری توفیق پاشایه مقالات منتشره‌یی جرحاً برشی یازارسه‌م حسب العاده والبته خنکاره خبر ویریله‌جکنی واوده مقصدی حاصل ایده‌جکنی ملاحظه ایتدم؛ مکر ظنمده مخطی دکلشم؛ ناظر مشـار الیهه کوندردیکم تذکره عتبـه‌یه عرض اولنمغله غایت نازکانه بر صورتده بر تذکره ایله سرایه دعوت اولندم. کیده‌رك پك چوق وقتدنبری نصیب اولمیـان ملاقات سـنیه‌یه نائل وموضوع بحث اولان نشریات حقنـده خیلی معلوماته مطلع اولدم. تفصـیلی دیکر دفترمده مقیددر. بوراده خارجیه ناظرینه یازدیغم تذکره‌یی قید ایدیورم :

خارجیه نظارتنه تذکره

هر حاجت ومصلحت ارباب حاجات طرفلرندن دوائر متعلقه‌سـنه بیلدیرلمك قاعدهٔ معتبره‌سنه بناءً ذات سامیٔ نظارتپناهیلرینی تصدیعه مساعدهٔ علیه‌لرینی رجا ایدرم. « انده پاندانس بلژ » غزته‌سی شباط افرنجینك ایکیسی تاریخلی نسخه‌سنك متعدد سـتونی اپهتلو دولتلو کامل پاشـا حضرتلریله ثناورلرینك نقل احوالنه تخصیص ایتمشـدر. مشـاغل علیهٔ آصفانه‌لری نسـخهٔ اصلیه‌یی مطالعه‌یه مسـاعد اوله‌میه‌جغی محتمل ایسه‌ده ترجمه‌سی اصول متخذه اقتضاسنجه ترجمه اوطه‌سندن

ياخود مطبوعات خارجيه قلمندن ويرلمش ومنظور سامئ داوريلرى اولمش اولسه كركدر. بوندن مستبان اولديغى اوزره بو غزته برطرفدن كامل پاشا حضرتلريله عاجزلرينه سفراى دول طرفلرندن بر بيوك دكر عطف ايدلديكنى، ديكر طرفدن ايسه بو بحثه هيچ مناسبتى اوليه‌رق عالى وفؤاد پاشالرك مرتبه‌لرينه واره‌مديغمزى مقدمهٔ مقال ايتمش وفقط عدم ليـاقت بحثى اوزرنده توقف ايتميوب كامل پاشا حضرتلريله ثناورلرينه بر خيلى سيئات اسناد ايلمشدر. معاصرين ايچنده عالى وفؤاد پاشالرى بيلنلر پك ازالديسه‌ده تخصيص عالى پاشا مرحومك ذات وزمانتى ادراك ايتمش حتى جابجا مظهر التفاتى اولمش ايدم . من غير اسـتيهال كافهٔ اثارينى دخى نظر امعـاندن كچيرمش اولديغمدن مملكتمزه پك چوق خدمات حسـنه‌سى سبق ايتديكنه قانعم. بناءً عليه او ذات عالى قدرى ترحيبـات وتوقيرات مخصوصه ايله تذكر ايتمكى وظيفهٔ حميت ونصفت لوازمندن عد ايدنلردنم . شـوافاده ايله ثابت اولورکه عالى پاشا كبى ذوات ايله دعواى محاذات ومسـاوات ايده‌بيلمك بوعاجز اندكايه‌نك خيالخانهٔ خاطرندن كچه‌مز . بنـاءً عليه معهود غزته‌نك قول وحكمى بوندن عبـارت اولسـه ايدى درحال تسـليمه مجبور اولوردم . حالبوكه بو ژورنال دولت عليه محفوفةً بالصيانة الربانيه‌يه خدمتى يارم عصردن زياده‌يه واران بوحقيرك منشأندن برى محاسبهٔ افعالنه كيريشمش ومسئله‌ده تعلق وارتباط اولمديغى حالده كامل پاشا حضرتلرينك سرنوشتنى وسـيله اتخاذ ايليه‌رك عاجزلرينى پك استحقار ايلمشـدر . معلوم عاليلرى اولديغى اوزره « هركه زخمى خورد ، البته فغانى وارد » ديه منظوم ومشهور برضرب مثل واردر . حتى حال وشـانندن بحث اولنان عالى پاشاده وقتيله سفرادن برينه اولان مكتوبنده بونى ايراد ايلمشدر. ايشـته تحريرات رسميه‌ده دخى صرفى مسبوق وحال حقيرانه‌مه مطـابق اولان اومثلى تذكر ايله انده‌پاندانس بلژك علل اغراض ايله مشحون نشرياتنه مطبوعات خارجيه اداره‌سندن على الاصول وعلى الامثال مقابله‌يه لزوم كورولمه‌مسندن طولايى كندمده ذات حقانيت صفات آصفانه‌لرينه بث شـكوى حقنى كورويورم . زيرا تعرضى دفع متعرض عليهه عائددر. دينلسه صحيح اولهماز. چونكه السنهٔ مطبوعاتى محدود اولان مملكتلرده وسـائط مقابله مفقود اولهجغندن حقنه تعرض اولنمش برآدمك مدافعه‌سنى حكومت اختصاص ايتمك لازم كلير . بولزوم تسليم اولنمديغى حالده مضمونى بركمسه‌يى مطبوعات اجنبيه وسـاطتيله ديكرى عليهنه مطلق اللسان

براقمق وعین واسطه‌یی استعمال ایتمیان یاخود ایده‌میان طرفی تعرض واقعمك حکم وتأثیر متمادیسی تحتنده مقید بولندیرمق ماده‌لرینی تجویز دیمك اولور . بوحاله ایسه حکومت سنیهٔ عادله راضی اولماز اعتقادنده‌یم . بوندن قطع نظر اجنبی اوراق حوادثنده منافع دولته مخالف بحثلر کورولدکجه مدافعه ایتمك مطبوعات خارجیه اداره‌سنك وظائف اساسیه‌سندندر . دفعات مختلفه ومدت مدیده شویله طورسون بردفعه وجزؤی مدت بیله صنف وکلاده بولنمش اولانلرك ژورنالرله ماهیتلرینی تذلیل وخدمتلرینی انکار یاخود تعلیل ایتمك ایسه مخالف منفعت حکومتدر . زیرا اوکبی تذلیلات وتعرضات اول باول بونلره هدف اولانلر حقلرنده سبق ایتمش اولان انتخاب وتقدیر حکمدارینك عدم اصابتنه قائل اولمق دیمکدرکه منافع دولته مغایرتی عیاندر . بناءً علیه مؤاخذاته دوچار اولانلر ادعا ویا اخطار ایتمه‌لر بیله اشاعات غرضکارانه‌یی دولتك مدافعه ایتمسی لازم کلیر . محافظهٔ حیثیت وکلاده ملکاً وسیاسةً نه‌درجه لزوم اولدیغنه دلالت ایدن احوالدندرکه برطاقم دولتلرده وکلالق خدمتنده بولنمش اولانلر منکوباً بیله انفصال ایتمه‌لر نامهٔ حکمداری ایله کندیلرینه بیان تشکرات اولنمسی ونشان ویرلمسی معتاددر . هردولتده ایسه یوقاریده دخی بیان اولندیغی اوزره کرك زمان منصوبیتلرنده کرك هنکام معزولیتلرنده وکلا حقنده غرضکارانه تعرض وقوع بولورسه هیئت دولته تعرض عد واکا کوره معامله ایدیلیر . بورالری دول متمدنه‌نك اداب سیاسیه‌سنه جمله‌مزدن زیاده واقف اولان ذات حقایقسمات آصفیلرینه خفی دکلدر. قالدیکه شونشریات انده‌پاندانس بلژك بوراده مخابری وارسه انکمی حاصل قریحه‌سیدر ؟ یوقسه اکا اخر طرفدنمی تلقین اولنمشدر ؟ محل نظر اولدیغندن بوراسی دوشونولدی ونتیجه‌سنده نشریات معهوده برغرضکار طرفندن تلقین اولنمش اولدیغنده تردد ایدیله‌مدی . زیرا بوعاجز ایچون اوقدر تکلفلر ایله ترجمهٔ حال ترتیب وبرطاقم مسائل سیاسیه‌نك ماهیتلری بالالتزام تغییر اولنمسی ماده‌لرنده مخابرلر ایچون برلزوم ومنفعت متصور دکلدر . فاما ملقیلرك مقصدی نه‌اولدیغی، غامضات مجهوله‌دندر .

نشریاتك تحلیلنه کلنجه بعضلر مالا یعنی وباقیسی پك حکملی اولوب هرایکی قسمه عائد ملاحظات عاجزانه‌می دخی نظر تصفت اثر عالیلرینه ابلاغ ایده‌یم . مالا یعنی نوعندن وفقط فاتحهٔ استحفاف اوله‌رق انده‌پاندانس بلژه یازدیریلان شیلرك

بری ثناورلرینك غزته‌جیلقدن نشأت ایتمش اولدیغم ماده‌سیدر . بوراسی طوغریدر . زیرا قرق بش سنه اول هم غزته‌جی هم‌ده مأمور بولنیور ایدم . فقط سکسان تاریخنده مجلس والا دوائرندن معدود اولان تحریر اداره‌سی باش کتابتنده ایکن دولت مأموریتندن یاخود غزته‌جیلقدن برینی اختیار ایتمکلکم لازم کلمکله هر نصلسه شق اول ترجیح ایدلمش یعنی نتیجه‌سی آلام اولان شو مسلکه کیرلمشدر . ظن خاکسارانه‌مه کوره غزته‌جیلق قابل استخفاف برمسلك دکلدر . بوکا مثلا بوکون فرانسه‌ده باش وکیل اولان ذاتك دفعةً اومسلکدن وکالانغه کلمسی بربیوك برهان ایکن براوروپا غزته‌سنك بونی صورت استخفافده مبدأ تعرض عد ایلمسی دخی مخابرك کندی فکریله دکل فکر آخرله حرکت ایلدیکنه دلیلدر . ثانیاً خزینهٔ خاصه‌ده برمأمور اولدیغم حالده مابین همایون باش کتابتنه واندن‌ده صدارته تعیین بیورلمش اولدیغم تذکار اولنمشدر . بوحکایه‌دن مقصد برترقیٔ سریعی ادعادن عبارت اولسه تقدیر الهی وعاطفت محضهٔ حضرت خلافتپناهی‌یه حسد دیمك اوله‌جغندن حاسده سکوت ایله مقابله اولنور ایدی . اما مخابره تعلیم اکاذیب ایدن کیم ایسه برچوق معلومات خصوصیه‌یه مالك اولدیغی شکل مقاله‌دن ظاهر اولیور . اوحالده وقوفی ترجمهٔ حال عاجزانه‌می دخی تماماً مشتمل اوله‌جغی بدیهی ایکن برخیلی اقسامنی ترك ایتمسی مدت قصیره ظرفنده یتیشن ویایتیشدیریلان برآدمك یاپه‌جغی‌شی خطیهٔ‌وسیئه اوله‌جغنی عالمه بیلدیرمکدن بشقه برمعنایه حمل اولنه‌ماز . بواشاعه‌لرك ضرری ایسه شخص حقیرانه‌مدن زیاده دولته عائد اولدیغندن بوراسنه تأسف اولنور .

ذات شوکتسمات حضرت پادشاهی‌یه شرف نسبت وعبودیتم خزینهٔ خاصه‌ده برمأموریتله دکل ، مابین همایون باش کتابتی خدمتیله بدأ ایلمش ایدی واکاده یکرمی بش سنه خدمت دولتده بولندقدن وترقی صعب ومشکل اولان زمانلرده رتبهٔ اولی صنف اولنی احرازدن صوکره کلمش ایدی . باش کتابتده ایکن بردفعه واندن صوکره‌ده ایکی کره خزینهٔ خاصه نظارتنده بولونیلدی وانواع مشاغل ومشاکل موجود اولان ازمنه‌ده داخلیه نظارت ونظارت وکالتی ومجلس اعیان ریاستی ووالیلك وعدلیه نظارتی کبی خدمتلر ظهوریله وعاجزانه مملکته بعض آثار نافعه ابرازیله خدمت وکالته مظهریت وقوعه کلمش ایدی . غزته مخبرلرینه تلقیناتده بولنان ذات هرکیم ایسه ترجمهٔ حال صرد سنده شو خدمات مختلفه‌یی

اونوتمق ایستمسی وصدارت کبی مهم برمأموریته برمرحلهٔ قصیره ایچنده کلدیکمدن بحث ایتمسی تکرار ایدرم که شخص عاجزانه‌مدن زیاده دولته تعریضدر. بروجه آتی رجا ایده‌جکم تکذیب رسمی‌یه ذات عالیٔ داوریلرینی اقدار ایلمك ایچون مساعدهٔ علیه‌لریله نشریاتك اقسام سائره‌سندن دخی بحث ایده‌یم . معاهداتی بوزمغه چالیشدیغم وانکلتره سفیری ایله مجادله ایتدیکم وصوکره‌ده اودولت سفارتنه مراجعت ایلدیکم یازیلییور . الغای معاهدات فکری اسناد ما لم‌یکن‌در. بوفکری شمدی موجود اولمیان حقوق مشاورلرمزدن المانیالی موسیو کشر اثر فرط غیرت اوله‌رق القا ایلمش ایکن ثناورلری رد ایتمش حتی بویله شیلر اصلاحات تامه وامنیت خارجیه‌یه معلق اولدیغنه دائر قریم محاربه‌سندن صوکره پارس قونغره‌سنده جریان ایدن مباحثی مقام اشتهاددده ارائه ایلمشیدم . انکلتره‌نك تمامیت ملکیهٔ دولتی وقایه‌ده دخل عظیمی مسائل مجزومه‌دن اولمغله انك خیرخواهلغنه اعتمادی محافظه وفقط بروقت سفارتده اولان موسیو لایارد ، فرانسه ایلچیسی موسیو فورنیه ایله برلکده شمدی هراحتیاجه مددرس اولان کمرك وارداتی دیون عمومیه تخصیصاتی مقابلنده حجزه تشبث وموسیو لایارد ممالك دولت علیه‌ده برادارهٔ مشترکهٔ عدلیه تأسیسی مقدماتنه‌ده سعی ایلدیکندن بالطبع بینمزده اختلاف حاصل اولدی . نهایت لوندره قابینه‌سنه مراجعت اولندی . قابینه شکایت خالصانهٔ عاجزانه‌می اصغا ایله سفیری مأذونیت غیرمحدوده ایله دعوت وبعده عزل ایتمش ایدی . مؤخراً کمرکلره طوقونلیه‌رق یاپیلان دیون عمومیه مقاوله‌سندن شمدی نصل استفاده اولندیغی وقوانین وتشکیلات جدیدهٔ عدلیه‌نك‌ده آز چوق فائده‌سی میدانده بولنمغله تشبث عاجزانه‌م فنا برشی اولمامشدر ، ظننده‌یم . معهود غزته‌ده صوکره‌لری برحرکت توحشکاری ایله انکلتره سفارتنه مراجعت عاجزانه‌مدن دخی بحث اولنمشدر . هجرت امنیهٔ اضطراریه‌سنك اسبابی ذات سامیٔ داورانه‌لری سفارتده حاضر اولدقلری حالده وصوکره‌لری کرات ایله بیان اولنمش ایدی . اون ایکی‌سنه صوکره تجدید مبحث حاصلی استحصال قبیلندن اولور . بلغارستانله شرقی روم ایلینك اجتماعنی منع ایچون مداخلهٔ عسکریه‌یه لزوم کوستردیکمدن وبوایسه ناقابل تیسر برتدبیر اولدیغندن دخی بحث ایدلمشدر . لورد سالیسبوریnك بیك سکز یوزطقسان بش‌سنه‌سنده پارلمنتوده ایرادایلدیکی نطق مفصل ومشهورنده مداخلهٔ عسکریه عهود مرعیه احکامنه مطابقدر . فقط حکومت عثمانیه بوندن

توقی ایتمشدر، دیدیکنی وقونت قالنوکی یینه اوسنه آوستریا ومجارستان پارلمنتوسنده آوستریا بالقان شبه‌جزیره‌سنجه توسیع ملك ونفوذ آرزوسنده اولمادیغنه وقوعات سابقه ایله آوستریا ومجارستان دولتنك صورت تشکیلی کافل عد اولنه‌بیلیر . بوسنه ایله هرسکی اشغال ایدییور ایسه‌ده اوروپانك قراری ودولت علیه‌نك موافقتی ایله اوراده بولنیورز . بالقان شبه‌جزیره‌سنك حکومات صغیره‌سی پیدا اولمقسزین دولت عثمانیه‌یه قارشی اتخاذ ایلمش اولدیغمز مسلك محافظه‌کارانه معلومدر . الیوم دخی حقوق حکمدارانه‌سنك محافظه‌سنی آرزو ایدرز . آوستریا ومجارستان دولتی موقع جغرافیسی حسبیله بالقان شبه‌جزیره‌سنده برکونه انقلاب وقوعنه قائل اوله‌ماز ، دیه افصاح مرام ایتدیکی وفرانسه خارجیه ناظری کذلك اوسنه فرانسه پارلمنتوسنده‌کی مقاله‌سنده بلغار مسئله‌سنده کوزه‌تیجکمز برماده وارسه اوده دولت علیه‌نك محافظهٔ تمام ملکیدر . فقره‌سیله توضیح مسلك ایلدیکنی غالبا انده‌پاندانس بلژ مخابرینه تعلیمات ویرن کیم ایسه بیلمیور. یاخود بیلمك ایسته‌میورکه بوعاجزی توصیه ایتدیکم تدبیردن طولایی مؤاخذه ایلمشدر . رأی عاجزانه‌مه کوره دولت علیه‌نك مرکز عالیسنده استقراری غربده وسعتلی براسلاو حکومتی بولنمامسنده‌در وبرچوق رجال سیاسیه‌ده بوفکرده بولندقلری سهل الاثباتدر . لکن مراتب عقول کبی مراتب تقدیر دخی متفاوت اولدیغندن بنده کزك نظریاتم خلف اولان هیئتك[۱] نظریاتنه توافق ایتمدی ، بشقه یوله کیدلدی . بوکا ایسه دیه‌جك یوقدر . فقط یکرمی بش سنه مرورندن وعلی الخصوص بلغارستانك احوال حاضره‌سی ده کورولدکدن صوکره شوبحث ومؤاخذه‌یه تصدی اولنمسی شایان تعجبدر . ارمنیلرك بیك سکز یوز طقسان بش سنه‌سنده باب عالی‌یه تهاجم‌لرندن بحثله تسکین حادثه‌یه موفق اوله‌مدیغم دخی جملهٔ نشریاتدندر . بوکبی حادثاتك تسکینی معاونت عسکریه‌دن لابد اولوب وقعه کونی باب عالی اومعاونتدن محروم برحالده وژاندارمه‌لر معدوم حکمنده ایکن تدابیر متخذه ثمره‌سیله وازجمله بربرینی متعاقب اعلانامه‌لر نشریله اهالیدن هرصنف وفرد دیکر صنف وفرده تعرضدن منع واسلام وخرستیاندن متعدیلر استیصال وحبس وبربرینی متعاقب اعلاناتده ارمنیلر قانون نامنه اطاعته دعوت اولنمغله اشخاص مجتمعه طاغیدلمش ایدی . بورالری هرکسك معلومیدر . بوضعف اقتدارله برابر یاپیلان بوتدابیر نیچه

[۱] خلف اولان هیئت کامل پاشا هیئتیدر .

حادثات مکدره‌نك اوکنی آلدیغنه ایسه انفصالمدن برسنه صوکره [۱] حادث اولان احوال معلومه برهان‌جلیدر .

صدارت اخیره‌ده بنده کزدن بك چوق شی بکلنلمش ایکن وطرف حضرت پادشاهیدن بالذات اراده بیوریلان مصارف مستثنا اولمق اوزره کافهٔ صرفیات کان رأی عاجزانه‌مه تابع طوتولمشیکن هیچ بر شی یاپیلمادیغی علی الخصوص مالیه‌جه‌تنظیمات اجرا ایدلمدیکی کبی مقالات واهیه دخی انده پاندانس بلژ ایله نشر ایدیلیور .

ذات سامیٔ نظارتپناهیلری دخی درخاطر بیوره‌بیلیرلرکه صدارت اخیره‌ده مسلك ادارهٔ عمومیه اولمق اوزره تفکر وتوصیه ایتدیکم شی تبعه‌نك آمال مشروعه‌سنی ارضا ایچون نه یاپیلمق لازم ایسه ارادهٔ اختیاریه‌مزله یاپیلوب مداخلهٔ دولیه‌یه محل ویرلمه‌مسی وشمدیکی حالده نظریات دولیه‌دن خارج بولنان قطعات ممالك ایچون سوء مثال وضعنك اوکی آلتمسی مرکزنده ایدی واستعفاده باعث‌ده بوایدی . صدارت اخیره‌ده ثناورلرندن پك چوق شی بکله‌نیور ایدی ، یولنده‌کی سوزلری ایسه فاهمهٔ عاجزانه‌م ادراك ایده‌مز . مدرك اولدیغم وظیفه ذات شوکتسمات پادشاهی‌یه ودولت علیه‌لرینه خدمت ایدی . صدارت اخیره‌ده دخی بو وظیفه بالتمام ایفا اولندی ، اعتقادنده‌یم . تنظیمات مالیه‌یه کلنجه توازن تدبیرنده واندە پاندانس بلژ واسطه‌سیله اعتراض اولنان عدم تنزیل معاشات ماده‌سنك عکسی طقسان التی سنه‌سنده یاپدیغم تنسیق معاشات اصولنه ارجاع احواله متوقف اولوب انده بعضلرایله ائتلاف فکرحاصل اوله‌مادی ایسه‌ده ینه‌برخیلی شیلر یاپیلمشدر. صرفیاتك اوللری اولدیغی کبی اجتهادات ذاتیه ایله دکل ، قاعدهٔ مطرده تحتنده جریانی، تحصیلات ایچون نظامات مکمله یاپیلمسی ، مکلفینه تأدیات مقابلنده سندات منتظمه ویریله‌رك تبعه‌دن مکرر ویرکولر النمسنك منعی ، مالیه نظارتی واقفانه حرکت ایتمك ایچون ولایاتدن ودوائر مرکزیه‌دن اوقات منتظمه‌ده جدوللر اخذینك قاعده اتخاذی ، تحصیلاته عائد مسابقه جدوللری تأسیسی، تحصیل اموال امر معتنا بهنك ژاندارمه‌لرك النمدن النمسی، عموم ممالکده هیئات تحصیلیه تشکیلی، تحصیلدار طرفلرندن اعطای حساب وانلردن اخذ حساب ضمننده قواعد وضعی والك کوچك بر قید ودفتره قدر بالجمله اوراق نمونه‌لری سائر دولتلرده

[۱] رفعت پاشا صدارتنده واقع ارمنی قتالی .

مرعی اولان قاعده‌لره کوره بالذات ترسیم اولونوب طبع وتعمیم ایتدیرلمسی تنظیمات اساسیهٔ مالیه دکلمی ایدی ؟ ماتقدمده بونلر موجودمی ایدی ؟ قواعد اداره‌جه استخفاف قبول ایتمیان شو تأسیساتك مالیه‌مزه بیوك برخدمتی اولدیغی الیوم مالیه نظارتنك بونلری مأخذ استفاده عد ایتمسیله ثابتدر . برده بغداد خط کبیری که شو ایامده المانیا ، انکلتره وفرانسه سرمایه‌دارانی اشغال ایدییور . یعنی بونی طریق بین الملل حالنه افراغ اسبابیله اشتغال اولونیور. خط مذکور تخصیصاتی واردات موجوده‌دن ویرمکه دولت مجبور اولمامق یعنی واردات جدیده‌دن اعطاسنده دخی مختار بولنمق ایچون زمان مأموریتدن اول تقرر ایدن شرائطه علاوةً برسند آلنمش ایدی . بونکله مالیه‌مزه مهم برخدمت ایدلمش اولدیغی بالاخره اکلاشیلیر . طاشوز جزیره‌سنك شو زمانده ادارهٔ دولته ارجاعنه وایتالیانك قوهٔ بحریه ایله بحر احمرده مداخله‌سنك منعنه‌ده آز ، چوق برقیمت ویریلیر ، ظننده‌یم .

تنظیمات مالیه‌یه عائد مسائلدن بری‌ده موسیو روویه ایله التی آی دوام ایدن مکاتبات وهزار مشکله رغماً اختیار ایدیلن اقدامات ایدی . نتیجه‌سی بعض تفاضلات حسابیه مستثنا اولمق اوزره مؤخراً امضا اولنان دیون عمومیه مقاوله‌سنك شرائط اساسیه‌سنی حاصل ایتمشدر . برده موسیوروویه‌نك لایحه‌سنده قبول اولندیغی اوزره ریاست اداره‌ده براجنبی‌یه بدل بر عثمانلی مأمور بولنه‌جق ایدی . بو مادهٔ مهمه‌نك مؤخراً فعله کلدیکنه اسف اولونور . ایشته معهود غزته‌یه یازدیریلان شیلرك جوابلری بونلردر .

یازلمیان شیلره کلنجه : مثلا دفعهٔ اولی وثانیه وثالثه‌ده سبق ایدن خدمت وکالت کبری زمانلرنده استانبولده ودیکر پایتختلرده دولت علیه مرخصی ویا مأمورلری تام اون سکز قونفرانس ومختلط قومیسیونلرده حاضر بولنمشلر ایدی واکثرندن موفقیتله چیقلمش ایدی . پروتوقوللر موفقیته شهادت ایدر . مصالحه عقبنده برلینده منعقد اولان قونغره دکل ، قدری پاشانك زمان وکالتنده برلینده مجتمع قونغره تسالیا ایله برابر ایپر قطعه‌سنی دخی یونانیلره ویرمش ایکن مؤخراً ایپر قطعه‌سی اولسون تخلیص ایدلدی واناطولیده‌کی ولایات سته‌یی مالاً اشغال ایتمك قیدنده بولونان، حتی او یولده برمقاولهٔ ابتدائیه دخی استحصال ایلیان روسیه دولتنك طلب مصرانه‌سی رد ایله شمدی مرعی اولان تضمینات مقاوله‌نامه‌سی یاپیلدی. دیون عمومیه اداره‌سنده روسیه مأموری اقعادی دعواسی دفع اولندی.

برلین عهدی احکامندن ترتب ایدن کافهٔ مسائل حدودیه فصل ایدلدی. مجلس وکلانك اکثریت اراسی بیله بعض اخطارات خارجیه‌یه رعایت مقصدیله کرید جزیره‌سنك فداسنه قرار ویرمش ایکن نیجه اقداماتله بوجزیره‌نك ادارهٔ قدیمه‌سی محافظه اولوندی‌که تاریخ معلومه قدر دوام ایتمشدر. مصر مسئله‌سی‌چون‌ده دول معظمه نزدنده انواع تشبثات وبوراده سفرا ایله بر چوق مکالمات اجراسیله نهایت مصرك بیك سکز یوز سکسان سکز سنه‌سی اوائلنده تخلیه‌سی وشاید حفظ اسایش مقصدی برآز دها انکلیز عسکرینك قالمسنه لزوم کوسترر ایسه اکا سائر دولتلر ایله برلکده قرار ویرلمسی ایچون لوندره وپارس قابینه‌لری اره‌سنده نوطه‌لر تعاطی اولوندقدن صوکره انکلتره دولتنك بوقراری بزه وسائر دولتلره تبلیغ ایلسی باب عالینك اولوقتکی مساعیسی آثاری ایدی. داخلاً دخی تنظیم حال اسبابنده قصور اولنمدی. او زمانلر هر دائره‌نك اسعار ایتدیکی محررات مجموعه‌لری طبع اولنمق عادت ایدی. دائرهٔ صدارته عائد مجموعه‌لری رؤیته‌ده ثابت اولورکه اناطولی وروم ایلیده بر چوق شوسه‌لر وجسرلر انشا ایتدیرلمش وجمله‌سنه باب عالیدن نظارت اولنمش ایدی. شمدی زراعت بانقه‌سنه سرمایه اولان واردات‌که حجاز خط کبیری تخصیصاتی وتخصیصات سائره‌دخی اندن حصه‌دار استفاده اولمقده‌درلر. او وارداتك تدارکی وتربیهٔ عمومیه ایچون ویرکو وضمی ینه او زمانلرك اثر مساعیسی ایدی. الده اولان دستور نسخه‌لری شهادت ایدرکه قوانین ونظاماتمزك قسم اعظمی‌ده او زمانلر یاپیلدی. نظارتلر ایله سائر اداره‌لری بالخصوص انظار اجانبه دول متمدنه نظارت واداره‌لرینك تشکیلات وتنظیماتنه قریب برصورتده عرض ایتمك مقصد خالصیله بزده‌کی نظارت واداره‌لرك شمدیکی تشکیلاتی‌ده مساعیٔ حقیرانه ایله حاصل اولدی. چونکه انده‌پاندانس بلژ غزته‌سنده سفرانك کامل پاشا حضرتلرینه وبوحقیره نابمحل وبغیراستحقاق عطف تقدیرات ایلدکلری دخی موضوع مقال اولدیغندن وحالبوکه بو عاجزك دکرسزلکی آخرك تقریعاتنه حاجت اولمیوب بنفسه اعترافیله ثابت بولندیغندن روایت اولنان توجه وتقدیر صحیح ایسه انك سببی اولسه، اولسه منسوب اولدیغم دولت ووطنك منافع حقیقیه‌سی یولنده صرف اولنان وحصهٔ متمایزه‌سی ینه دولته عائد اولان شو امکلره حقشناسانه دقت ایتمکدن حاصل اولمش بر تقدیر حسبی اثریدر.

مثلا بر وقت بر الشامده نفوذ حکومتی اخلال ایدن فرانسه شام

قونسلوسى اول وقت فرانسه خارجيه نظارتنده بولنان غامبتا كبى بر ذاتك اصرارينه رغماً عزل ايتديرلمش وكريد جزيره سنده وشرقى روم ايليده ايقاع فتنه ايليان يونان قونسلوسلرى براتلرى استرداد ايدلمشدى كه يونانك ثمره‌سى اولەرق بر الشامده اجنبى نفوذينه بدل بر خيلى مدت نفوذ حكومت مشروعه قائم اولدى وكريدده يونانيلرك القا آتنه وشرقى روم ايليده روم وبلغار قوملرى اره‌سنده‌كى نفاق واختلافك مضرات ملكيه‌سنه طورغونلق كلدى ايدى. اوروپانك منافع صحيحه‌سنه تعلقى اولان بو كبى تدابيره احتمال كه اجانب عطف لحاظه ايدوب‌ده برتحسين وجدانى حاصل ايتمشلردر. لكن انده‌پاندانس بلژ مخابرينه تلقيناتده بولنان هر كيم ايسه خدمات عاجزانه‌مك كافه‌سنه قلم بطلان يوروتوب يالكز برخدمتم وار ايسه بارون دوهيرشك دولتدن ادعا ايتديكى بر مليون ليرادن فارغ اولمسيله برابر كنديسندن خزينه‌يه اوتوزمليون فرانق النمسندن عبارتدر. ديمشدر. واقعا منافع بيت المال ايچون وقتيله موسيو هيرش ايله‌ده اوغراشمش ايدم. لكن ثناورلرينك حسابم بشقه، طرف اخرك [١] يعنى هيرشك‌ده حسابى بشقه ايدى. يعنى مخلصلرى هيرشك ذمتنده دولتك برقاچ مليون ليرا مطلوبى بولنديغنه قانع ايدم. فقط مؤخراً حكم وساطتيله حل مدعايه قرار ويرلمش وبرلينده موسيو غنايست هيرشك معلوم‌المقدار مبلغى ويرمسنه حكم ايتمش وبوايسه انفصالمدن صوكره واقع اولمشدر. غزته مخابرينه تلقيناتده بولنان كيم ايسه خدمات مالانهايه‌مى انكارايله علاقه‌داراولمديغم شوخدمت واحدهٔ غيرواقعه‌يى ثناولرينه اسناد ايتمسى نابمحل برحس تقديردر. ينه مخابره تلقين‌ا كاذيب ايدن كيمسه‌نك شوتقديرى ياصرف استهزا ياخود آخر برحس غيظ‌انتما اولمق لازم‌كلير. يا اصلى ياترجمهٔ رسميه‌سى منظور سامىٔ داورىلرى اولمش اوله‌جغنده اشتباه ايتمديكم انده‌پاندانس بلژ غزته‌سى حق نامستحق عاجزانه‌مده انواع تقديحاتدن صوكره كامل پاشا حضرتلرى جوار كمترى‌يه نقل ايده‌جكندن آرتق اكدار عمر بشر حقنده بالمخابره حصر تفكراته مجبور اوله‌جغمز يوللو برفقره‌ايله ختم‌مقال ايتديكى صره‌ده بنده كزك حالياً عزلتخانه‌مده ايشم مسائل خسيسهٔ نقديه‌ايله اشتغاله مصروف اولديغنى دخى بيان ايدييور. شوخاتمهٔ خافقه‌ده‌كى فقرهٔ اولانك نظر عاجزانه‌مده اهميتى يوق ايسه‌ده مسائل نقديه ايله ثناورلرى آره‌سنده برعلاقه ومناسبت اولمديغندن فقرهٔ ثانيه ايله عجبا نه‌يه تلميح

[١] طرف اخردن مراد سرايدر .

اولنمق ایستنلدیکی دوشونولدی . چونکه یکرمی بشدن زیاده معاشم متداخل وبناءً علیه عزلتکاهده اشتغالات منحصره محن مدیده و اقتصادات شدیده نتیجه‌سنده مالك اولهبیلدیکم ایکی پارچه عقارك کرالرینی آلوب کچینه‌بیلمك ایچون معیشت عمومیه‌یه عارض‌اولان مضایقات تأثیریله مماطله‌ده بولنمقده اولان مستأجرلر ایله اوغراشمقدن عبارتدر . مقصد ایهام بوایسه طوغریدر . مخابرلره تلقین اغراض زحمتنی اختیار ایدن کیم ایسه انك غزته‌ده‌کی مسائل نقدیه ترکیبندن مقصدی بشقه اولدیغی حالده هرنه‌قدر زائد ایسه‌ده تحدیثاً للنعم عرض ایده‌یم که بوعاجز شعار استقامتنی قولاً دکل افعالاً اثباته موفق اولمشدر . بناءً علی‌ذلك آخر تعرضی رد شدید ایله رد ایتمك پك قولایدر . خاتمهٔ تصدیع اولهرق شونی عرض ایده‌یم که اصول وفروعی نظر علیم داورانه‌لرنده مختفی اولمیان قوانین اجتماعیه اقتضاسنجه برشخصك داخل‌اولدیغی هیئت اجتماعیه‌یه عائداحوالی مسئولیتی درعهده اولنهرق مؤاخذه اولنه‌بیلیر . فقط احوال خصوصیه مداخله‌دن مصوندر . هم عمر سیاسی هم عمر خصوصیٔ عاجزانه‌مه واقع اولان تعرضلره مطبوعات داخلیه ایله مدافعه مستعجیل ومطبوعات خارجیه‌یه مراجعت ایسه ظن عاجزانه‌مه کوره غیرمرضیدر . یوقاریده شرح اولنان قواعد شویله طورسون شوصورت ایجابنجه دخی متعرض علیها اولان حقوقی تعمیر مطبوعات خارجیه اداره‌سنه آمریت اعتباریله نظارت جلیله‌لرینه عائد کورونور . بناءً علیه انده‌پاندانس بلژه تحریرات معلومه‌یی کوندرمك ایچون آلت اغراض اولان مخابرك [۱] تأدیبی واکر حالاً وزماناً بوکا اقتدار یوق ایسه « انده‌پاندانس بلژ غزته‌سنك نشریاتی حکومت سنیه‌نك نظریات ورضاسنه مخالفدر . » مألنده بر تبلیغنامه‌نك سفارت سنیه وساطتیله اوغزته‌ده نشر ایتدیرلمسنی رجا ایدرم. چونکه داخلاً سبق ایدن خدمات ناچیزانه‌می ارباب اختصاص تمیز ایده‌جکلری کبی تصادف ایتدیکم مسائل خارجیه‌ده دولت متبوعه‌یه عاجزانه وقاصرانه ایدیلن خدمتلرك زمان و صورت جریانلری محررات دولیه‌ده مسطور اولدیغندن انده‌پاندانس بلژ غزته‌سی کبی وسائر وسائطك کرچه افکار عامه‌یه واذهان سیاسیونه تأثیری اولهماز ایسه‌ده تعرضات غیرمحقانه‌نك شودرجه‌لری حسب‌البشریه

[۱] بو مخابرك مطبوعات خارجیه اداره‌سنده مستخدم براجنبی اولدیغی ومابین ایله باب‌عالینك تلقیناتی تحتنده حرکت وبونشریاته‌ده تعلیمات اوزرینه وساطت ایلدیکی ایشیدلمشدی.

قلب معصوم ناچیزانه‌مده برتأثیر حاصل ایتمش اولغله انی تعمیر ایچون شـق ثانی اوله‌رق‌رجا ایتدیکم تبلیغنامه‌یه دریغ مساعده اولنور ایسه تعرضات غرضکارانه‌یی صور مشروعهٔ مناسـبه‌ایله جرح ومدافعه‌یه بالطبع مجبوریت حاصل اوله‌جغنـدن لطفاً بوکا محـل براقیلماسی تمنی اولنور . اولبـابده امر واراده حضرت من‌له‌الامر کدر .

۲۹ ذی‌الحجه ۱۳۲٤ و ۳۰ کانون ثانی ۳۲۲ صالی

امضا : صدرسابق

سعید

غزته حوادثنك منبعنی سؤاله دائر کلن تذکره‌یه جواباً ذات شاهانه‌یه یازیلان عریضه

عتبهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهیلرینه معروض عبد مستدیملریدر .

مابین همایون ملوکانه‌لری باش کتابتندن دون اقشام اوزری محرمانه اشارتیله وارد اولان تذکره خلاصه‌سنده کچنده برغزته‌ایله نشر اولنان مقاله‌نك نه‌طرفدن ترتیب ایدلدیکی بر درجه‌یه قدر نمـایان اولمقده ایسـه‌ده ولی نعمت بیمتمز ذات شوکتسمات افندمز حضرتلرینه درکار اولان صداقت وعبودیت ومحبت چاکرانه‌م ایجابنجه بوبابده‌کی حس وتخمین عاجزانه‌مك مختوم ومظروف برعریضهٔ محرمانه ایله عرض سدهٔ معلا قلنمسی وقوللریله برخیلی وقتدن‌بری ملاقات سنیه شرف وقوع بولمادیغندن صـالی وجمعه ایرتسی کونلرندن ماعدا برکون اختیـاریله مابین همایون ملوکانه‌یه عزیمت اولنمسی تبشیر سـلام سعادت انجام ملوکانه ایله تبلیغ قلنمشدر. اول باول اجـل نعم اولان سـلام سمو اتسـام حضرت خلافتپناهیلری باعث مفاخر نامتناهی اولمسیله تحسـسات شکر کذارانهٔ بندکانه‌مك عتبهٔ سنیهٔ شوکتپیرایهٔ جهانبانیلرینـه من غیر حد عرضیـله ایفای وجیبهٔ مملوکیت قیلنور . حلیهٔ لیاقت وفضـائلدن عاری اولمقله برابر جمداً ثم جمداً خصیصـهٔ ناموس ایله متحلی واعطاف سنیهٔ ملوکانه‌لرینك ناقابل نسیان اولان قدرینی تذکردن غیرخالی بولنان عبد احقرلری پادشاهمز افندمز حضرتلرینه عبودیت صحیحه‌یی التزام ایتمش وسریر شـوکتمصیر همایونلری نطاق اسلامیان وخصوصاً فخصوصا مدار بقـای عثمانیان

اولدیغی ایچون دولت علیه‌لرینه ارتباط حقیقی ایله مربوط بولونمش اولدیغمدن شوصدق‌طویت بندکانه‌مك تعطفاً وتنزلاً تقدیرینه دال‌اولمق‌اوزره ایراد بیوریلان عبودیت وصداقت ومحبت کلمات عنایت آیاتی برطاقم عارضات وجودیه ایله مضطرب اولدیغم حینه مصادف وبناءً علیه قلب خالص عبیدانه‌یه رقت بخش اولمسیله ناصب رایات الشوکة صاحب الخلافة والسلطنة اولان پادشاهمز افندمزك افزایش عمر وشوکت همایونلری دعاسی تذکار قلنمشدر .

سؤال بیوریلان خصوصه کلنجه معلوم حقایق ملزوم عالی اولدیغی اوزره مادهٔ نفاق ذاتاً منهی برشی اولدیغی حالده علی‌الخصوص حکمداران عظام حضراتی حضورلرنده خصوصا قناعت کامله حاصل ایتمکسزین برکمسه‌یی برشی ایله اتهام ایتمك کلیاً غیرجائز ومسلك دیرین وکمترین عاجزانه‌مه مغایراولدیغندن حس‌وتخمین اوزرینه فاعل تعیینی چاکرلرنجه قابل دکلدر . شوقدرکه مقدما خارجیه نظارتنه یازیلان تذکرهٔ کمتریده بیان اولندیغی اوزره عبد احقرلرینك منشأندن بری محاسبهٔ افعالنه کیریشیله‌رك کافهٔ خدمات عاجزانه‌م منزلهٔ انعدامه کتیرلمش اولمسیله انده‌پاندانس بلز مخبرینك مقاصد ومنافع سائرده خادم اولمدقجه وآخر تلقیناته تابع بولنمادقجه بوکا وحق عاجزانه‌مده برطاقم تقدیحاته کندیلکندن ابتدار ایتمسی قابل تصور کورونمیوب لکن شونشریاتله کیملرك فائده‌لرینه خدمت ایستنلدیکنی بیلمك انلرك فکر وغرضلرینه اطلاعه متوقف وبو اطلاعك وسائطی چاکرلرنجه بالطبع مفقودبولندیغی محاط‌علم‌عالی بیورلدقده اولبابده وقاطبهٔ احواله امر وفرمان حضرت ولی‌الامر پادشاهمز افندمزکدر . ۱۱ محرم ۳۲۵ و ۱۱ شباط ۳۲۳ بازار

امضا : بنده
سعید

کچه‌جی زاده فریق عزت پاشانك نشر ایتدیکی کتابده حقمده بغیر حق یازدیغی شیلر ایچون ۲۵ صفر ۳۲۶ و ۱۵ مارت ۳۲٤ تاریخنده صدر اعظم فرید پاشایه بروجه آتی برتذکره کوندردم .

مقام صدارته یازیلان تذکره‌نك صورتیدر

مادرید سفیری اولوب بودفعه اوچنجی اردوی همایون قوماندانلغنه تعیین اولندیغی مسموع اولان برنجی فریق عزت پاشا حضرتلری روسیه محاربهٔ ماضیه‌سنك اسباب ونتایجنی موضوع اعتراض ایدرك برکتاب تألیف ایلدیکنه

وبورانك كتابجيلرنده دخی پیاپی نشر ایدلدیكنه اطلاع حاصل اولدی . مؤلف كتاب محاربه‌نك وهزیمتلرك اسبابنی كندی فكرینه كوره حكایه ومحاكمه ایدر ایكن هرنه غرضه مبنی ایسه حق عاجزانه‌مده اتهامات شدیده‌یه تصدی ایتمش واستعمالنه جرأت اولنان تعبیراتی نقله قاعدهٔ ادب غیر مساعد بولنمشدر .

حریت مطبوعات قاعده‌سنجه جواب مقابلنی آلمق شرطیله هركس افكارینی بیانده مختار اولدیغندن بوكا برشی دینلمز وعزت پاشا عسكر آرقداشلرینه (كندی تعبیرنجه) هدیه اولهرق بوكتابی نشر ایتمك اوزره مرجعندن رخصت ایستدیكی جملهٔ مسموعاتدن ایسه‌ده بوراسی‌ده جای نظر كورولمز . لكن كمركار وپوسته‌لرده نیجه آثارك دوچار توقف اولدیغی احوال معلومه‌دندر . اكرچه شو توقیفات تدبیری نه‌درجه‌یه‌قدر مشروع اوله‌جغی ونه‌درجه‌لری غیرمجازاولدیغی برمسئلهٔ مختلف فیها ایسه‌ده بومسئله‌یی بوراده موضوع بحث ایتمكه نه‌صدد نه‌ده وظیفه مساعد دكلدر . آنجق معاملات مطلق برصورتده جاری ایكن شو كتاب مفتریات نصاب نه‌دن ممانعت معروضه‌یه تصادف ایتمه‌رك بر استثنا تشكیل ایتدی . انی وناشری دولت علیه سفیری بولنمسنی هرحالده مستحق دقت عد ایدرم . بوذاتك نشریاتی محصول اغراض اولدیغنه دلائل قاطعه كوسترلمزدن اول آتی الذكر تبیناته لزوم ضروری حاصل اولمشدر . تعریفدن مستغنی اولدیغی اوزره نشریات غرضكارانه‌دن متأثر ویاخود متضرر اولانلر اول باول اونشریاتك حال واستقباله عائد تأثیراتنی تأمل ایدرلر . مستقبل كه تاریخه راجع اولان قسم دیمكدر ، اندن امینم . زیرا عصر حاضرده ضبط تواریخ اصولی اوائله مقیس اولمیوب هر علم وفن كبی اوده توسع ایتمشدر . از جمله متمدن ملتلر نقولك مورخ قولنه ابتناسی قاعدهٔ قدیمه‌سنی تصویب ایتمیوب هرنقل وروایتك بروثیقهٔ صحیحه‌یه مستندیتنی التزام ایدییورلر . ثانیاً بردولتك تاریخی وقوعات داخلیه‌سنه حصر اولنمیوب وقایع عمومیهٔ دولك تأثیراتی كوسترلمك ایچون سائر دولتلرك احوالی حتی اودولتلرده وقت بوقت موقع اقتداره كلنلرك افعالی دخی بی‌طرفانه تدقیق اولنیور. اشتراك تاریخ اصولی قبول ومنافعی خلقه تعمیم اولنمسنك اثریدركه مسئلهٔ شرقیه‌ده موضوع غرض یالكز دولت علیه اولدیغی حالده اومسئله‌نك نظریه‌لری بوكونكی كون اوروپاده درجهٔ ثانیه مكتبلری وحتی استانبول وولایاتده اجنبی مكاتبی شاكردانه بیله تعلیم اولنیور . شرق مسئله‌سی شویله طورسون اجزای

ممالك عثمانیه‌دن اولان مصر، کرید وشرقی روم ایلی‌یه تعلق ایدن مسائل ایله اداره‌لری تبدل ایله‌ین دیکر مملکتلرمرك اسباب تحولات ملکیه‌سی بیله درس تاریخ اوله‌رق کذلك طلبهٔ مکاتبه بیلدیریلیور . الحاصل برمملکتده هیچ برحادثهٔ سیاسیه‌نك نه علت داعیه وغائیه‌سی نه‌ده فعله‌سی مکتوم قالمامقده‌در . مادام‌که عصر حاضر تاریخك وطنی اولمامق قاعده‌سنی شوصورتله مروجدر . برآدمك‌ده وطننه خدمات حسنه وجدیه‌سی سبق ایدوبده انی ارباب اغراض تخفیفه ویا کتمه ویا تغییره ساعی اولسه‌لر اومساعیٔ غرضکارانه‌نك تأثیری اوله‌ماز . قریب وبعید حقیقت حال محضر تاریخ عمومیده ظاهر اولور . دیمك‌که مسئله اوتاریخی اقناع ایده‌جك افعال ایله اوافعالی تصدیق ایلیه‌جك وثائقده اولوب بونلر ایسه بنده‌کزجه اطمئنان بخش صورتده‌در . زیرا دواعیٔ منافع ذاتیه‌که منافع عمومیه‌ده مبالات وعدم مبالاته‌ده میزان اوله‌بیلیر . اودواعی‌یی تحقیر وعفت واستقامتی کرك خدمات مدیده اثناسنده وکرك هرحال وزمانده رأس وظیفه اتخاذ ایدرك منسوب اولدیغمز دولت اسلامیه‌نك بقاسنه حصر مقصد ایلدیکمی وبونجه آثاردن قطع نظر اعظم اسباب سلامت اولان موازنهٔ مالیه‌یه ، امراهم معارفه وتأسیس وسائط عدالته نه‌کبی مزاحمی اقتحام ایله دلالت وتصادف اولنان غوائل متنوعهٔ سیاسیه‌یه نصل مقاومت ایلمش اولدیغمی اثبات امراسهلدر . وقت ، وقت سنه‌لرجه امتداد ایدن معزولیتی ایسه نه‌درجه تسلیمیتله ونه‌مرتبه ناموسکارانه امرار ایتدیکم وایتمکده بولندیغم وحتی اولادی کثیر برعائله‌نك بحسب الظاهر مدار استنادی بولنان وجودی دخی افنا ایده‌کلدیکم مرتبهٔ بداهتده‌در . داخل صدد اولسون ، اولمسون شوراسنی‌ده بیانه مجبور اولویورم‌که منزل عاجزانه‌م حوالیسنده موجود وصرف ثناورلرینه مخصوص خفیه مأمورلرینك ترصدات متواليه‌لرینه وشاید برکون تجدید هوا غرضیله زقاغه چیقلسه هیچ کمسه حقنده جاری اولمایان وفرد واحدی قانوناً غیر مجاز اولان افراد کثیره طرفندن وقوعه کلن تعقیباته تحمل اولنمسی مجرد یار واغیار نظرنده قیل وقاله وجود عاجزانه‌م سبب اولمسون ، ملاحظهٔ خیرخواهانه‌سندن نشأت ایتمکده وحدذاتنده هرطبعه کران کلن بوترصد وتعقیبلرك تأثیرات معنویه‌سی ایسه بالطبع بنای وجودی تخریب ایلمکده‌در .

دولت وملته فرط اخلاصدن نشأت ایدن شوتسلیمیت صفوت شعارانه‌یه غالبا ارباب غرض بشقه نقطهٔ نظردن باقدقلرندن وانی‌عجزه حمل ایلدکلرندن برمدتدنبری

مطبوعات واسطه‌سيله دخى ايقاع تعرضاته باشلانمش واخيراً عزت پاشانك پك شديد اولان اتهامات وتجاوزاتى انلره منضم اولمشدر . ارتق بنده كزجه نه‌ياپيلمق لازم كلديكى خاتمه‌ده بيان ايديه‌جك ايسه‌ده مادام‌كه بر محاربهٔ عظيمه‌نك مصائبنه وساطت دولت‌عليه‌ده برنجى فريقلك رتبهٔ رفيعه‌سنى حائز وسفارت كبى برمأموريت مهمه‌يه نائل اولان بر ذات طرفندن خارجاً وداخلاً نشر اولنان براثره بوعاجزه عطف اولونمغه چاليشلمشدر . اول باول مؤلف كتابك ماهيتندن وحربك مسببلريله اسبابندن برنبذه بحث ايتمك مناسب كورولدى .

بو عزت پاشا محاربه‌ده عسكر قيافتنده كنج بر ذات ايدى واووقتلر تحصيل عسكرى كورمديكى ووقتى سفاهتلرله كچديكى مروى ايدى . فقط والده‌سى كه يكرمى بش سنه اول بر بلچيقالى ايله عقد نكاح مدنى ايده‌رك اورايه كيتمش ومسلمان اولديغى حالده شو فعلى اختيار ايلديكى ايچون اسمى تبعهٔ عثمانيه دفترندن چيقارلمشدر . بو قادينى كورمك اوزره وقت ، وقت اوروپايه كيدوب كلديكى ايشيديليور ايدى . شمدى‌يه قدر هيچ بر قطعهٔ عسكريه ايچنده ضابطلكى فعلاً سبق ايتمديكى محقق ايسه‌ده اناسنى كورمك ايچون اوروپايه كيدوب كلديكى زمانلرك برنده‌مى ؟ يوقسه بشقه آوانده‌مى ؟ پارس مكاتب عسكريه‌سندن برينه بر قاچ هفته دوام ايلديكى جملهٔ مرويا تدندر . مدت تحصيليه‌سنى اكمال ايتمكسزين ومشاغل سائره‌يه دكل مشغلهٔ تحصيله نصب نفس ايلمكسزين فنون عسكريه‌ده اكتساب معلومات قابل اولوب اولميه‌جغنى ارباب اختصاص تعيين ايدر . فقط بو ذاتك پك كنج بولنديغى برزمانه تصادف ايدن محاربه‌نك نه اسبابى ايله مسببلرينه نه‌ده صفحات حربك اشكالنه واقف اوله‌مامش اولديغى تردد قبول ايتمز . حال اويله ايكن اوتوز سنه صوكره نظريات ومشهودات عسكريه‌سى نامنه بويله براثر نشرينه قيام ايتمسنده بر حكمت وزمان حاضرى ، زمان مناسب عد ايلمسنده بر علت اوله‌جغندن سزاى تحقيقدر . بونلر ايسه دولتك ارايه‌جغى موادن اولمسيله كمترلرنجه ذاته عائد اسنادات شديدهٔ باطله‌يه حصر نظر واندن نشأتله بالضروره توضيحات آتيه‌يه ابتدار اولنور .

فصل ومذمت عادت ثناورى اولماديغى كبى امواتى خير ايله ذكر ايتمك آداب اجتماعيه‌مزدن اولمسيله ضرورت شديده حس ايتمدكجه شو عالمدن ال چكمش ادملرى مؤاخذه‌يى دخى اصلا ايسته‌مز ايسه‌مده عزت پاشانك

رد مفتریاتی لزوم مشروعنه بناءً بیان ایدرم که : محاربه‌نك مقدماتنی ترویجه کتابده مدایحی مسطور وکمال واقتداری ایله برابر حسب‌البشریه خطاسی مشهود اولان مدحت پاشا سبب اولمشدی وروم ایلی هزیمت کلیه‌سنك مسببی دخی ینه عزت پاشانك کتابنده کندیسنه برموقع شرف ویریلن محمد علی پاشا ایدی . بونلرك اتیانی تفصیله محتاج اولمیوب اتی‌البیان ادلهٔ مجمله ثبوت ایچون کفایت ایدر . مدحت پاشا لوندره‌ده ایکن نشر ایتدیکی فرانسزجه رساله که ترکجه ترجمه‌لری ٩٥ سنهٔ هجریه‌سی خلالنده استانبول اوراق حوادثنده نشر اولنمشدی . اندن حربك مقدماتنی کندیسی تصویب وترویج ایتدیکی نمایان اولویور . بونکله برابر انکلتره دولتی ایر ، کچ بو محاربه‌یه قاریشمغه مجبور اولهجغی تخمین ایدلمشیکن دولت مشارالیهانك مداخله‌سی موجب تأسف اولهجق صورتده براز کچ وقوع بولدیغنی وبوراسی بدایت احوالده حساب ایدیله‌مدیکنی رساله‌سنده اعتراف ایلمشدر . محمد علی پاشانك خطایاسی ایسه اووقتك رجال عسکریه‌سی طرفلرندن مصدق اولدیغندن قطع نظر موقع حربده بولنان اجنبیلرك نشریاتی دخی انی مؤید ایدی . حتی برانکلیز مخبری کری‌یه چکیلمکلکمزك هیچ برلزومی یوق ایدی . قرق ایکی طابور اولدیغنز حالده بزی دشمن طرفندن تعقیب ایدن اولمادی دیسه‌م مبالغه اولماز ، دیه مرجعلرینه تلغرافلر کوندردیکی خاطرلرده بولنسه کرکدر . واقعا متوفی یعنی محمد علی پاشا ضعیف الفکر بر ذات ایدی . حتی قوماندا ایتدیکی اردونك انهزامندن وبالانفصال عودتندن صوکره تدابیر صلحیه دوشونمك اوزره منعقد مجلس وکلایه داخل اولدقده مملکت حاضرهٔ عثمانیه‌یی آسیای وسطا ایله مبادله ایدرك اوراده قوتلی بردولت اسلامیه تشکیلی فکرینی ایراد ایتمش اولمسیله ضعف اقتدار وافکارینه برهاندر .

عزت پاشا محاربه زمانده محمد علی پاشا طرفندن مأموراً استانبوله کلدیکنی وحضور شاهانه‌یه قبول اولندیغنی کتابنده ادعا ایتمش ایسه‌ده اول وقت کوکللی اولهرق اردوده بولنمش اولان اویله برعادی ضابطك حضور همایونه قبولی ومصالح مهمهٔ حربیه حقنده تبلیغاتده بولنمسی بی اصل اولمق لازم کلیر . قالدی که مدحت پاشانك یوقاریده حکایه اولنان نشریات واعترافنه ضماً ومحاربه‌نك مسببلرینه توطئةً آتی البیان خصوصك تذکیری متحتمدر .

روس وژاپون محاربه‌سندن صوکره روسیه دولتنك استخفاف قدرتی حقنده

ظهوره كلن تفوهاتدن‌ده استدلال اولنه‌جغى اوزره دولت مشار اليها حقنده استخفافكارانه لسان قوللانمق هر نه مقصده مبنى ايسه اوته‌دن برى بعض رجال عندنده بر عادت حكمنه كيرمشدر . جلوس همايون اوائلنده ايسه بوعادت پك وسعت بولمشدى . حالبوكه آوان مغلوبيت وضرورتنده بيله قواى عظيمه‌يى تحت سلاحه المغه نفوس ممالك وسيعه‌سى وانلرى اداره‌يه ثروت ملكيه‌سى مساعد اولان بر دولتله محاربه‌يى كوزه كسديرمكلكمز موافق بصيرت اولمديغندن موجوديتمز موجوديتنه توقف ايدن دولت اسلاميه‌نك منافعى نامنه وقوع بولان سؤاله مبنى بوحقيقتى عبد اصدق اخطار وتكرار ايتمشدى . لكن وقتك هيئت وكلاسى طرفلرندن اوكبى حقايقه مقابل پك متجلدانه سوزلر ايشيدلديكى وحتى « كم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة الخ .... » نظم جليلنك مجلس وكلاده قرائتيله اجوبهٔ قاطعه تشديد ايدلديكى اوزمانلرك احوال وآثارينى اونوتميانلرجه معلومدر . الحاصل مرحوم صفوت پاشا مستثنا اولمق اوزره كافهٔ وكلا وهركس حرب طرفدارى ايديلر دكرلى وصحيحاً ديپلومات اولان صفوت پاشا دخى ضعف قلبنه مغلوب اولمش اولمله كه آراى عموميه‌يه تابع اولمشدى . قبل‌اعلان‌الحرب انكلتره دولتى دولت عليه‌يى تهلكه‌دن تخليص ايتمك ايچون لوندره پروتوقولنى امضا ايتديره‌بيلدى ايسه‌ده زيرينه روسيه مرخصى شوالوفك علاوه ايلديكى قيد احترازى اومقصد خالصى بردرجه‌يه قدر ضعفه دوشوردى . مع‌مافيه پروتوقول باب‌عاليه تبليغ اولنديغى حالده مجلس وكلا احكامنى رد شديد ايله رد ايلدى . پروتوقولك احكامنى رداً واسباب ردى ايضاحاً بيك سكز يوز يتمش يدى سنه‌سى نيسانده باب‌عالينك نشر ايتديكى تحريرات عموميه كه اول وقت ايمپراطور الكساندرك غيظ مضمرينى تحريكه سررشته اولدى. بوتحريراتى خارجيه مستشارى وصدر وقت ادهم پاشانك مؤتمنى اولان قره‌طودورى الكساندر پاشا قلمه آلديغى ومسوده‌سى هيئت وكلاده اوقونور ايكن ادهم پاشا ايله بعض رفقاسى الغاظنه حيران ومعانيسنه ثناخوان اولدقلرينى صوكره‌لرى صفوت پاشا مرحومدن ايشتمش ايدم . انفاً بيان اولنديغى اوزره صفوت پاشا صحيحاً ديپلومات ودقايق محررات سياسيه‌يى تقديرده صاحب مهارت ايدى . دولت آدمنه كوره برشى منفعت دولته مخالف اولونجه وساطتده اعتذار ايتمسى لازم كليرسه‌ده وصداقت صحيحه واستقامت غير جعليه دخى بونى ايجاب ايدرسه‌ده الكساندر پاشايى تقدير

ایدنلرك منفعل اوله‌جقلرینه ذاهب اولدیغی ایچونمی ایدی ؟ یاخود اول وقت لوندره سفیری بولنان موسوروس پاشا دخی مقابلهٔ شدیده‌یه طرفکیر وسیاسیاتده مهارتله شهیر بولندیغندن فکر ذاتیسنك صوابنده متردد بولندیغی ایچونمی ایدی بیله‌مم . هرنه‌دنسه صفوت پاشا دخی قراره اشتراك وخارجیه ناظری صفتیله وضع امضا ایلمشدر . پترسبورغ قابینه‌سی ایسه بونی آلنجه ایمپراطور مشارالیه عسکرینه حرکت امرینی اعطا وحربی اعلان ایلدی ومسائل متحدهٔ دولیه‌نك اقناع والزم صورتیله استحصالندن عاجز قالدیغی برشیئك جبر ایله آلنمسنی درعهده ایلمکه روسیه‌دولتی طرفندن قرار ویرلمش‌اولدیغنی پرنس قورچاقوف دول سائره قابینه‌لرینه بیلدیردی. بناءً علیه روس عسکری اوروپا جهتنده پروت نهرینی واسیاده حدود خاقانیه‌یی برکون وبرساعتده تجاوز ایلمشدی. اکرچه انکلتره دولتی روسیه‌نك حرکتی تحریرات عمومیه‌سنده ماده‌بماده جرح وتقبیح ایلدیسه‌ده اعلان حرب بوندن اول وقوعه کلمش اولدیغندن دولت مشارالیهانك اخطارات محقه‌سی او اثناده بالطبع تأثیرسز قالمشدر. وقتاکه روسیه عسکری طونه نهرینی‌ده مرور ایدرك بالقانلره طوغری یورودی. مشار الیه ایمپراطور بلغارلره خطابا پولتیقه‌جه اسایش وانتظام ایله ترفیکزه شرط اولان حقوق ملیه‌کزی خلدن محافظه مقصدیله حربه کیریشدم زمینده تشجیعاتی واهالیٔ اسلامیه‌یه خطاباً دخی برادارهٔ منتظمه‌نك متنع الطافی اولق اوزره تبعهٔ مطیعه عدادینه داخل اولیکز، یولنده ترهیباتی جامع اعلاننامه‌لر طاغیتدی. بر یاندن‌ده رومنلر، صرپلیلر وبلغارلر روس اردولرینه تابع اولمشلردرکه بو اتباع قوت وامنیت وسهولتله حربه دوام نقطهٔ نظرندن روسیه ایچون پك مفید اولمشدر. یوقاریده بیان اولندیغی اوزره مدحت پاشانك لوندره‌ده یازوب ترجمه‌لری استانبول مطبوعاتیله دخی نشر اولنان رساله‌سنده خلق حقوق وحیثیتنی نه فداکارلق ایدیلیرسه ایدلسون مدافعه ایتمك ایستر وبش یوز بیك عسکر محاربه امرینه انتظار ایلر دنیلمش ایسه‌ده وفرت قوتی مخطر اولان شو سوز فرط غیرت آثارندن اولسه کرکدر. زیرا دارالحرکاة خارجنده‌کی قوای حربیه مستثنا اولق اوزره ظن عاجزانه‌مه کوره روم ایلیده حربه مخصوص عسکرمز یوز سکسان بیکدن واسیا جهتنده یتمش بیکدن زیاده دکلدی. بوکا مقابل روسیه‌نك مملکتین‌حدودینه ایلك سوق ایلدیکی عسکر ایکی یوزللی بیك واسیا حدودینه ایلك کوندردیکی عسکر یوزللی بیك کشیدر. روسیه

دولتنك قوهٔ ابتدائيه ولاحقه‌سى ايله مملكتين وصرپ قواى معاونه‌سنك مجموعى دولت عليه‌نك قوتيله قارشيلاشديرلدقده تفاضلى بر بيوك اهميتى حائزدر، ديه عثمان واحمد ايوب پاشالر ايله اليوم برحيات بولنان وعزت پاشانك كتابنده عدم مظفريتى اخر اسبابه عطف ايديلن احمد مختار پاشا حضرتلرندن وقتيله بعض شيلر ايشيدلمش ايسه‌ده عقل ايچون طريق براولماسه‌بيله بونلر عاجزلرنجه تقدير ايديله‌مز. فقط شورالرى خاصةً تذكيره شايانذركه قواى عثمانيه‌يى وخصوصاً روم‌ايلى مواقع حربيه‌سنده‌كى قوتمزى مرجعلرى بر چوق مواقعه تقسيم ايتمش اولدقلرندن شو تقسيمانك مضرتلرينه دائر ارباب اختصاص وسفراى دولت عليه واجنبى آتاشه مليترلرى وحتى نيات خير خواهانه‌يه بناءً بعض سفراى اجنبيه طرفلرندن اخطارات وقوع بولور ايدى. جمع وتفريق قوت خصوصلرى عسكرلكه عائد ايسه‌ده انلرده خطا واقع اولور ايسه نتيجه تماميت ملكيه‌يه طوقونه‌جغندن مرجع عاليسندن بالطبع ناقابل مسامحه كورولمكده‌ايدى. [١] جريان‌ايدن معاملات ايسه باارادهٔ سنيه مجلس عسكرى ايله قوماندانلرك تقدير وتميزلرينه حوالهٔ مسائلدن عبارتدر. يعنى عزت پاشانك مدعيات باطله‌سى واقع دكلدر. لوازم عسكريه ومهمات حربيه‌نك تعجيل وتكميل استحضارينه ومنابع مهمه‌دن خبر ويريلن مخاطراتك اخطارينه متعلق اوله‌رق صدور ايدن ارادات سنيه «قوماندايه مداخله» كلمه‌لريله تفسيرقبول ايتميه‌جكى بى غرض اولانلر نزدنده مسلمدر. اكر بواخطاراتده واقع اولماسه‌يدى اوروپا جهتندن استانبولده واسيا جهتندن ارضروم حواليسنده اعلان‌حرب وقوعندن پك آز برزماندن صوكره دشمنك سونكولرى كوروله‌جك ايدى. زيرا محاربه‌دن خيلى زمان اول عسكر طوپلانمش ايسه‌ده حربه حاضرلانمديغندن وسائط محاربه پك ناقص ايدى. ازجمله سلاح وار ايسه‌ده باروت يوق كبى ايدى واسلحه‌نك بعض اقسامى ايسه مرتبهٔ كفايه‌ده دكل ايدى. بونلر اعلان حربدن صوكره اتمام ايتديرلدى واسياده‌كى قطعات عسكريه ايچون طربزونه كوندريلان مهماتى ايسه والى بولنان احمد راسم پاشا طربزون قلعه‌سنده براقديغندن يينه اعلان حربدن صوكره ومكاتبات واقدامات كثيره نتيجه‌سى اوله‌رق اردويه كوندرلدى. [٢] پك چوق سنه‌لر باشلانمش اولان ارضروم استحكاماتى دخى بيتيرلمه‌مش اولديغندن محاربه زمانينده اكمال ايتديرلدى.

[١] زبدة الحقايقك ٢٠٧ ـ ٢٠٨ نجى صحيفه‌لرينه باقيله.

[٢] زبدة الحقايقك ٢٣٥ الى ٢٣٨ نجى صحيفه‌لرينه باقيله.

مبادیٔ محاربه‌ده سرعسکر اولان ذات طونه اردوسنی تفتیشه کیتدکده عثمان پاشانك برقوهٔ کلیه ایله ویدین قلعه‌سنده قالمسی تعبیات عمومیه مقتضیاتنه مغایر اولدیغنی وحالبوکه کندیسی خروج ایچون ویریلن امری دیکله‌مدیکنی معروض شکایتده یازدی . رفیقی مشیر نامق پاشا دخی اوشکایته اشتراك ایلمش ایدی . عثمان پاشانك امتناعی ایسه صدارتده بولنان ادهم پاشادن آلدیغی امره مبتنی ایمش وبوتوصیه‌ده روس عسکری قلفاتدن کچه‌جك اولور ایسه محالفت فکرندن نشأت ایلمش ایمش . بوشیلر مابین همایون جانب عالیسندن بالضروره وبا ارادهٔ سنیه تشبث اولنان تحقیقاتله تبین ایتدیکندن عثمان پاشانك حرکتی مرجعندن تسهیل اولندی . شوتحقیق وتصحیح قوماندایه مداخله دکل سردار مرتبه‌سنده اولان سرعسکرك لزوم‌قطعیسنی کوردیکی‌وفقط مادونده‌کی قوماندانه اسعاف‌ایتدیره‌مدیکی برحرکتی مجرای صحیحنه ارجاع ایدی . اناك‌ده فائدهٔ عظیمه‌سی جمله‌نك مسلمیدر پلونه مدافعهٔ مشهوره‌سیدرکه روسیه‌نك قوهٔ جسیمهٔ عسکریه‌سنی برقاچ آی توقیف وایلریله‌مسنی منع ایتمشدر. عثمان پاشا پلونه‌ده‌کی محصوریتی اختیاره‌مجبوراولدیغی زمان نزدنده نه مهمات نه‌ده ارزاق وار ایدی وطوپلری اکسیك ایدی . نواقص مشروحه‌یی اکمال ایدن او امر عالیهٔ متوالیه‌در . لیلاً ونهاراً وعلی الاتصال چالیشیلوب‌ده مدافعه‌نك ختامه ایردیکی کونه قدر پلونه محصوریتنی مهماتسز وارزاقسز براقمیان دخی اوامر حضرت پادشاهیدر . واوامر جلیله‌یه وساطت شرفنه نائل اولان بوعاجزك‌خدمتی مدخول دکل مشکور ومقبول اولمق لازم‌کلیر. قریباً ذکری کچن مجلس عسکرینك صورت تشکلنه کلنجه بو مجلس رشدی پاشا ، نامق پاشا رضا پاشا که دفعاتله سرعسلکلری مسبوقدر . انلر ایله امرای عسکریه‌دن مرکب ایدی . مقام صدارتده بولنان ادهم پاشانك تحت ریاستنده اولمق اوزره باب سرعسکریده انعقاد وهمان هرکون اجتماع ایدردی . اول زمان داخلیه ناظری جودت پاشا ایله مالیه ناظری یوسف پاشا ورسومات امینی صادق پاشاده اومجلسك اعضاسندن ایدیلر . اخیراً مقام صدارته کلن حمدی پاشا دخی داخلیه ناظری بو مجلسده بولنور ایدی . اکر امرای عسکریه‌دن غیری ذواتك مجلس عسکریه التحاقنه ویاخود اویله بر مجلسك اساس تشکلنه اعتراض اولنور ایسه بواعتراض اول هنکامده صدارتده بولنان ومجلس عسکریه دخی ریاست ایتمش اولان ذاتلره ایراد اولنه‌بیلیر . موانع کثیره‌یه منقسم قوتلرك عدم اجتماعی محاذیری حقنده وقوع بولان اخطارلرك بو مجلسه وقوماندانلره تبلیغندن نه نتایج

حاصل اولديغنى دخى شو صره‌ده ايراد ايتمك مناسب عد اولنور . معلومدركه ازمنهٔ ماضيه‌ده‌كى محاربا تمزك مأيوسيتلرى قريم محاربه‌سى زمانىنده دول معلومه ايله ايديلن اتفاقك انتاج ايلديكى مظفريتله فرح وغروره متحول اولمشدى . بوسنه وهرسك اختلالات وبلغارستان وقوعاتى وصربستانك تجاوزاتى غرورلرى تحريك ايتمش وغيرت مفرطهٔ وطن‌پرورى ايله ظهوره كلن نشريات وتشجيعات دخى اكا انضمام ايتش اولديغندن جلوس همايون ملوكانه‌دن برآز اول مملكتك صنوف عاليه ومتوسطه‌سى وحتى افراد اهالى آره‌سنده اكثريتله لوازم بصيرت منطلق وينه اكثريت اعتباريله هركس حرب ايسته‌مكده متفق اولمشدى . وقتا كه اعلان حرب وقوعه كلوب مقدمات تأثيراتى كورولمكه باشلادى . وذهنلر انديشه‌يه دوشدى ايسه‌ده پك ايلرى‌يه كيدلدكدن صوكره كرى‌يه دونمك خصلتى هركسه ميسر اولماديغندن بوكا بدل استطاعت دولت فكرينى وذاتجه اقتدار دعوالرينى محافظه ايتمك وتفصيراتى بشقه‌لرينه تحميل ايلمك طريقى اختيار اولندى . بعضلر ايسه قوماندايه مداخله اولندى‌ده بويله اولدى ، دعواى مزوره‌سنى مقصدلرينه دها موافق بولديلر . حقيقت حال ايسه بونلرك هيچ برى اولميوب قوت طرفين مساوى بولنمديغندن نتيجه بويله اولمشدر . ظفر موقتى منع ايدن شى ايسه پك بديهى ايدى . يعنى تجهيزات وانتظامات ايله اقتدارلر خصمك احوال مماثله‌سنه نسبتله پك ناقص ايدى . قوماندايه مداخله دعواسنى قبول ايتمك ايچون تعبيرات فنيه‌دن ايسه‌لرده معنالرينى بيلمك عسكرلكه توقف ايتمه‌ين وبناءً عليه بورالرده قابل ايراد اولان سوق‌الجيش وتعبية‌الجيش خصوصلرينه مداخله وقوعى وانك‌ده قطعيتى شرطدر . بوايسه غيرواقع ووقوعى تقديرنده ايسه مسئوليت اونوع مداخله‌يى قبول ايدن محلى قوماندانه راجعدر . حكومت ملكيه‌نك دقتنه محتاج اولان شيلره عائد اوامر عاليه‌دن ايسه پك زياده استفاده اولنديغى وحتى برمدت حيات عسكرى كوسترمكلكمزه اوامر محرره سبب اولديغى يوقاريده ايضاح واثبات اولنمشدى . نهايت اشقودره طرفلرنده موجود ومعطل بولنان قرق طابوره قريب برقطعهٔ عسكريه دشمن عسكرينك توسع تجاوزاتنه حائل اولمق ايچون فوق‌الامثال برسرعتله روم ايلى‌يه نقل اولندى ـ كه بربيوك همت‌ايدى . [١] عزت پاشا ايسه بونلردن تعامى وباطل برمدعايى تجديد ايتمكله برابر وظيفه‌سى تبليغ وتبليغدن عبارت اولديغى ايچون كنديسنه هيچ برمسئوليت ترتب ايتمه‌ين

[١] زبدة الحقايقك ٣٠١ و ٣٠٩ الى ٣١٢ نجى صحيفه‌لرينه نظر .

واسطهٔ تحریه‌یی مؤاخذه وانی‌حقه وادبه مخالف اولان انواع تشنیعات ایله تذکیر ایدییورکه استماعنه حوصلهٔ بشر غیرمساعد ونوزمین اولان شوچیغیردوام ایتدکجه اواثره‌اقتفا ایده‌جکلر آرتهجغی امثالیله ثابتدر . خاطر نشان سامیٔ وکالتپناهیلری اولاجغی اوزره برسنه‌اول (انده‌پاندانس بلژ) واسطه‌سیله حق عاجزانه‌مده برچوق تعرضات واقع اولمش وحتی بالالتزام برترجمهٔ حال غلط اشتمال دخی یازلمش ایدی . ردی لازم ایکن بوکبی نشریات غرضکارانه‌نك عدم تکرری امیدیله اختیار سکوت اولندی . بوندن ایکی بچق آی اول یعنی کانون ثانیٔ افرنجینك بری تاریخنده پارسده باصیلان La Revue des revues نام مجموعهٔ معتبره وساطتیله سفر بك نام مستعاری تحتنده تعریضات متنوعه تکرر ایلدی . اکرچه بونده سائر بعض ذوات دخی موضوع بحث ایسه‌ده کامل پاشا حضرتلری استثنا اولندیغی حالده انلره شامل فقره‌لر تأویله قابل اولوب اتهاماتك قسم شدیدی حصهٔ عاجزی‌یه مصیب ایدی . اکاده سکوت اولندی . شمدی ایسه بوکتاب مفتریات غایات ظهور وانتشار ایتمشدر . مطبوعات اجنبیه‌ده نشر اولنان مقالات غرضکارانه‌یی کیملر یازدقلری مطبوعات اجنبیه مدیری ویاخود انك باب عالیده بولنان معاونی وساطتیله بالتحقیق معاملهٔ متحتمه اجراسی وفریق عزت پاشانك اسناداتنك رسماً تکذیبی مقتضای حقانیتدر . بونده مسامحات وقوعی تعرضات غیر محقه‌یی تنویع وتشجیع ایده‌جکندن انی معناً بالذاة محافظهٔ حقوقه وعین وسائط ایله مدافعه‌یه مجبوریت حاصل‌اوله‌جقدر. شاید مدافعهٔ‌ذاتیه صورتی مرضی‌دکلسه امراسهل اولدیغی اوزره نشریات متقدمه‌نك تحقیق منابعی ایله ایجابنك وفریق عزت پاشانك تعرضات وتحریکاتی ایچون دخی معاملهٔ محرره‌نك اجراسنه هم‌علیهٔ وکالتپناهیلری معروف بیورملق بابنده .

٢٥ صفر ٣٢٦ و ١٥ مارت ٣٢٤

امضا : صدرسابق

سعید

---

[١] مکتب حربیه تاریخ معلمی یوزباشی محمد خلوصی بکك ٧٨ ـ ١٨٧٧ عثمانلی‌وروس سفرنده اوروپا جهتنده‌کی حرکاته دائر یازدیغی کتابده موجود اولان وخصوصا ٩٦ نجی صحیفه‌ده باشلایان تنقیدات حقیقت‌حالی بیلمك ایچون شایان نظردر . (سلیمان‌پاشا محاکمه‌سی) عنوانلی خاطرات دخی مطالعه اولنملیدر .

مابينه كيتمكده اعتذار

بوكون مابين همايون ملوكانه‌يه عزيمت عاجزانه‌مه دائر دون كيجه وآقشامه تعليق عزيمت حقنده صباحلين وارد اولان ايكى قطعه تذكرهٔ عليهٔ داوريلرى وبرنجيسنك ملفوفى مؤدالرى قرين مدركهٔ كمترانه‌م اولدى . موصل عريضه افاداتندن درجاتى معلوم اوله‌جغى اوزره اوچ هفته‌دنبرى خسته ويتاقده بولنديغمدن عتبهٔ سنيهٔ جناب خلافتپناهى‌يه عرض كيفيتله هرنه وجهله فرمان بيوريلورسه بيانى وياخود اشعارى منوط همم عليهٔ داورانه‌لرى اولمغله اولبابده.

٢٦ صفر ١٣٢٥ و ١٦ مارت ٣٢٤ بازار

امضا : صدر سابق

سعيد

معاشات متداخله

معاشلرمك امثالدن زياده وطول مدت تداخلده براقلمسى من القديم التزام اولنمقده وبوكا قاعدهٔ اقتصاده رعايتله قارشى كلنمكده‌در . نته‌كيم تفصيلى خاطرات متقدمه‌ده يازلمشدر [١] . افراد عائله‌نك تكثرى مضايقه‌يى تشديد ايتمكده اولمسيله آتيده صورتى محرر تذكره‌يى يازمغه مجبور اولدم .

امرتعيشده تصادف اولنان مضايقه‌يه ملفوف پوصله‌ده محرر يكرمى ايكى آيلغك متداخل بولنمسى دليل اولمغله امثال مساعد اولديغى اوزره [٢] معاش عاجزانه‌مك يا اورمان ومعادن وياخود آخر بردائره حاصلاتندن حواله ومعاشات متداخله‌نك تسويه‌سيچون ايجاب حاله مساعدهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى ارزان بيورلمسى نيازنده بولنديغمك عتبهٔ عاليه ملوكانه‌يه عرضنه همم سامية داوريلرى مصروف بيورلمق بابنده امروارادهٔ حضرت من‌له‌الامر كدر .

١٦ ربيع‌الاول ٣٢٥ و ١٦ نيسان ٣٢٣

---

[١] خاطراتمك ايكنجى جلدينك قسم اولنك ٧٠ ـ ٧١ نجى صحيفه‌لرنده .

[٢] كامل پاشانك استانبوله عودتى عقيبنده معاشى اورمان ومعادن دائره‌سى اموالندن حواله اولنمشدر .

مقدمه

تجربه‌لرم بنی آلداتیمور ایسه ذات شاهانه انسانلری حسیاتجه ایکی‌یه تقسیم ایتمشدر . برقسمی منافع مادیه ایله ودیکر قسمی معاملات جمیله ایله مجلوب اولور، فکرنده‌در . منفعت مادیه‌یه حریص اولانلری اطماعه قدرت سلطنت خصوصا قدرت حاضرهٔ سلطنت مساعد واومنفعتی التزام ایتیانلرك استجلاب قلوبی ایچون وقت حاجتده هرنوع اوضاع لینه ابرازینه‌ده کندیلری فطرةً مستعددر. بناءً علیه ایستدیکی وقت هرکسی قازانه‌جغنه اعتماد ایدییور . ظننده‌یم . شاید مستثنیاتدن اوله‌رق ایکی صورتدن هیچ برینه اعتبار ایتمیوبده ادارهٔ حاضره‌نك هجنتنی مادةً ویا معناً ارائه‌یه دوام ایلیانلر بولندیغی حالده اکر خارجی ویا داخلی حائل یوق ایسه انلری‌ده بلا تأخیر تدمیره وعکس تقدیرده زمان مساعده انتظاره عزم ایتمش اولمليدر . زیرا بتون احوال بونی کوستریيور . حسیات بشریه‌یه متعلق اولان تقسیم اساساً طوغری اوله‌بیلیرسه‌ده بونی قاعدهٔ مطلقه عد ایتمکده‌کی اجتهاد غیرمصیبدر . شخصی منفعتلردن بشقه منفعت طائیفه‌لرك جلب واطماعی واقعا قولایدر . لکن انلرك امللری فوقنده بولنان مقصدکه منسوب اولدیغمز جمعیتك داخلاً وخارجاً اسباب سلامتی وافرادك حقوقنی تأمیندر . بونی ایستیانلری ذات شاهانه نه‌رتبه آثار نوازشکاری کوسترسه اقناعه موفق اوله‌میه‌جقدر . بوصنفك اربابندن علناً ویا معناً مخالفتده ثبات ایدنلری امحا ایتمك ویوقاریده بیان اولنان مانع موجود ایسه وقت فرصته منتظر اولمق فکرلری ایسه معقول دکلدر . موافق عقل وحکمت اولان شی طبیعی ومشروع اولان تمنیاتی اسعاف ایتمکدر . زیرا تضییق آرتدقجه ومخالفلرك شخص وفردینه کوره عاجلاً ویا اجلاً تدمیرلری تصورلرینه دلالت ایدن حاللر کورلدکجه عین تصور وانتظارك دیکر طرف عندنده دخی حاصل اولمسی برامر طبیعیدر . بروسیله‌یه بناءً « غزته‌جی لسانی » نامیله یازدیغم رساله‌ده « حکمت نظریه‌ایله حکمت طبیعیه‌نك متحد ودقته لایق اصولندندرکه تضییق وتحمل متکافیاً متناسبدرلر. بناءً علیه تحظی ارتدقجه حوصلهٔ تحمل نه‌قدرده واسع اولسه طارلاشیر . قبیلهٔ حی‌ده برشاعرك ، قاعدهٔ حکمت طبیعیه‌یی الهام طبیعتله ادراك ایتمش برعرب شاعرینك «شکوت ومالشکوی لمثلی عادة ولکن تفیض الکأس عند امتلائها » بیننده بیان ایتدیکی کبی تحویل عادتله بث‌شکوی ضروری‌درکه

درجاتی تحدید اولنه‌ماز . » دیشم بو دقیقه‌لره ایما ایچون ایدی . لکن ذات شاهانه محسوس اولان اجتهادینك مقتضیاتنه دوام ایدییور . برده مجرد اختلاف مسلك سبیله برکمسه‌دن منفعل اولدیغی حالده انفعالنی لعلةٍ ظاهره ائتلاف وحسن نظره تبدیل ایتمك وسبب زائل اولور اولماز قهروشدتی اعاده ایلمك دخی اعتیاداتی جمله‌سندندر که شوماده‌نفسده برعظیم ادراك تصوریله برابر بومعامله‌لره معروض اولان شخصده جزؤی برمدرکه‌نك بیله وجودینی استبعاددن ویاخود قوۀقاهره قارشیسنده هرشیئی قبوله هرکس ایچون اضطرار تام واردر . کوستریلن معاملهٔ لینه ظاهری وموقت بیله اولسه انی محض نعمت عد ایتملیدر . ملاحظه‌لرینه ذهابدن نشأت ایدرکه ایکی تقدیردن هانکیسی واقع ایسه تأسف اولنور. الحاصل ذات شاهانه‌نك اکلایه بیلدیکم حالات روحیه‌سنك برقسمی بوندن عبارتدر . حقمده‌کی معامله‌یه کلنجه سوالف احوال شویله طورسون فرید پاشانك صدارتی تاریخندن شوسطرلری یازدیغم کونه‌قدرکه‌بش سنه بش آی‌اون برکوندر[۱]. بومدتده نه‌کبی‌شدائده معروض اولدیغم صحائف متقدمه‌ده‌کی تفصیلاتله ثابتدر. لکن انفاً بیان‌ایدیلن‌اعتقاد مقتضیاتندن اولملی‌که سوء نظر بوکون بغتةً ـ وغالبا موقةً ـ عکسنه مبدل اولدی . آتیده صورتی قید اولنان تذکره‌دن بوحال استدلال اولنور .

باش کتابتدن تذکره

زونغولداق لیمان وریختمی شرکتنك اوچ بیك حصه‌سی فرانسه حکومتنك النده بولندیغندن بحثله حقوق امتیازیه‌یی حکومت سنیه‌یه دور ایتمك فکرنده اولدیغی فرانسه سفیری طرفندن افاده اولندیغنی متضمن تذکرهٔ‌خصوصیهٔ معروضه بعد المطالعه عرض وتقدیم اولنمق اوزره ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی منطوق عالیسنه توفیقاً ولفاً طرف والای آصف اکرمیلرینه ارسال اولنمش وبوکون شفاهاً بیان‌وفرمان بیورلدیغی‌اوزره ایشك حسن‌تسویه‌سی‌ایله برطاقم محاذیرك منع‌ظهورینه غیرت‌اولنمسی لزومنه نظراً بوبابده صوب والای داوریلرندن بذل‌اقدامات ایله اشبو لیمان وریختمك واوجاقلرك مبایعه‌سی ایله شرکتنك قطع علاقه‌سی خصوصنجه

[۱] فرید پاشا بوندن‌صکره اوچ ای اون التی کون دها صدارتده قالمشدر. حقمده‌کی ترصدلر ایسه یدنجی دفعه صدارته مأموریتم وقوعیله اعلان مشروطیته قدر دوام ایلدی .

احراز موفقیت تزدعالیده پك زیاده موجب ممنونیت اوله‌جغندن واولبابده بعض تفصیلاتك اخذه‌سی ضمننده دولتخانهٔ آصفانه‌لرینه عزیمت عاجزانه‌م تصور بیورلدیسه‌ده بعض جهتدن ووقتك کیج اولمسندن طولایی موافق عد بیورلمیوب مذکور لیمان وریختم مقاوله‌نامه‌سنده ایسه دولتك هرنه‌زمان ایستر ایسه بونلری مبایعه ایده‌بیله‌جکی حقنده مادهٔ مخصوصه مندرج بولنمسنه کوره سفیرك اویولده بیاناتده بولنمش اولمسی اسبابی آکلاشیله‌مامقده ودیکر طرفدن‌ده مومی‌الیه فرانسه سفیرینك حکومتنك مقرراتنه کندیسنك بورادہ بولنه‌رق واسطهٔ بیان اولمق ایسته‌مدیکی یولنده ادارهٔ کلام ایتمش اولمسنك دلالت ایلدیکی مقصد ومعنا دخی میدانده اولدیغنه بناءً عتبهٔ علیای حضرت پادشاهی‌یه درکار بولنان صداقت وعبودیت راسخهٔ آصفیاری ایجابنجه بوبابده باعث استراحت ومحظوظیت سنیهٔ حضرت ولی‌نعمت بیمنت اعظمی اوله‌جق جواب والای داور اکرمیلرینه انتظار بیورلدیغنك برمنطوق امروفرمان همایون حضرت خلافتپناهی تبشیر سلام سعادت اتسام ملوکانه ایله تبلیغنه ابتدار قلنمش اولمغله اولبابده امروفرمان حضرت ولی‌الامر کدر .

۵ ربیع‌الاول ۳۲۶ و ۲۴ مارت ۳۲۴

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری

تحسین

صدراعظم فرید پاشانك باش کتابتدن کلن تذکره‌یه ملفوف اولان تذکرهٔ معروضه‌سی صورتی

شرفتلقی اولنان امروفرمان همایون جناب خلافتپناهی‌یه امتثالاً بوکون قرنای حضرت شهریاریدن کاتب ثانی عزت پاشا حضرتلری حاضر اولدیغی حالده فرانسز سفیریله ملاقات وزونغولداق لیمان وریختمنك ومعدن اوجاقلریله سائره‌نك انشا واداره‌لری اغورنده مذکور لیمان شرکتنك صرف ایتدیکی مبلغك کشفی ایچون مقاوله‌نامه‌نك اون اوچنجی ماده‌سنه توفیقاً ارکانی‌یه دخی ایکی مهندسك انتخاب واعزامنه ، دولتله شمدی‌یه قدر مذاکراته کیریشمش اولان شرکت مدیر اموری قونت ویتالی طرفندن موافقت اولنمش ایکن سفیر مومی‌الیه طرفندن ویریلن امر

اوزرينه بومهندسلرك دولتجه انتخاب اولنان هيئت فنيه‌يه ترفيقندن امتناع اولنديغى بيلديرلمسى اوزرينه بويله برامتناع ومخالفته محل اولمديغى وهردرلو تكليف وادعايه قارشى صرفياتك تعيين ماهيت حقيقيه‌سى الزم اوله‌رق بوكا قارشى سفارتك مداخله‌سى حق وعدله وايجاب مصلحته موافق اولمديغى آكلاديله‌رق اقناعه صرف مساعى اولندى ايسه‌ده موسيو قونستان اشبو كشفياتك علت غائيه‌سى ليمان وريختمك مبايعه‌سندن عبارت ايسه‌ده شركتك اوچ‌بيك حصه‌سى فرانسه حكومتى النده اولنديغندن بحثله حقوق امتيازيه‌يى حكومت سنيه‌يه دور ايتمك فكرنده اولملريله برابر طرفدن كوندريله‌جك مأمورلرك تحقيقاتنه شركت طرفندن اشتراك ايدلمسى لازم كليه‌جكنك ومع‌مافيه اوراده‌كى مأمورلر جانبندن تسهيلات لازمه اجرا قلنه‌جغنى افاده وبيان ايتمشدر . اشبو افاداتنه مقابل اجوبهٔ لازمه اعطا اولنه‌رق حكومت سنيه‌نك حقوق امتيازيه‌يى مشعر اولان مقاولات رسميه خارجنده برشى يابمق افكارنده اولمديغى جهتله تردد ومخالفته محل اولمديغى آكلادلمش وفقط استحصال موافقت ايديله‌مه‌مكله برابر اساساً قوميسيونك راپورى طرفين ايچون قطعى ومجبورى‌الاجرا طوتيله‌ميه‌جق ايسه‌ده مقاوله‌نك مادهٔ مذكوره‌سنه مخالف جانب حكومت سنيه‌دن برحركت ايفا ايدلمش اولماسق ايچون برطرفدن انتخاب اولنان مهندسلرك اعزامى مقتضاى حال ومصلحتدن اولمسنه بناءً واولبابده مشارااليه عزت پاشا طرفندن تبليغ اولنان ارادهٔ سنيهٔ ملوكانه حكم منيفنه توفيقاً مهندسين مومى‌اليهمانك اعزامى خصوصى نافعه نظارتنه تبليغ قلنديغنك سدهٔ سنيهٔ ملوكانه‌يه عرضى متمنادر افندم .

٥ ربيع الاول ٣٢٦ و ٢٤ مارت ٣٢٤

امضا : صدراعظم

فريد

باش كتابته يازيلان تذكرهٔ جوابيه

زونغولداق ليمان وريختمى شركتنك اوچ بيك حصه‌سى فرانسه حكومتنك النده بولنديغندن بحثله حقوق امتيازيه‌يى حكومت سنيه‌يه دور ايتمك فكرنده اولماديغى فرانسه سفيرى طرفندن افاده اولنديغنى متضمن تذكرهٔ خصوصيهٔ معروضه واولبابده شرفتعلق بيوريلان امروفرمان هايون حضرت خلافتپناهى‌يى

مبلغ تذکرهٔ خصوصیهٔ داورانه‌لری مطالعه اولندی . واقعا اوراسنی برفرانسز مستملکه‌سی حالنه قویمامق وبرده معدنلر اجانبك تحت تصرفنده بولنه‌جق اولور ایسه خصوصاً وقت سفرده سفائن حربیهٔ دولت علیه‌نك محتاج اوله‌جغی کموری ویروب ویرمه‌مسی ویاخود اخراجاتی اجنبی دونمالرینه تخصیص ایلمسی شرکت اجنبیه‌نك ید اختیارنده اوله‌جغندن بو محذور عظیمی دخی منع ایتمك ایچون لیمان وریختم ایله اوجاقلر مبایعه ایدیله‌رك شرکتك قطع علاقه‌سی واجبات اموردندر . ذکر اولنان اوچ بیك حصه‌نك مبایعه‌سنه زیاده خواهش کوسترلدکجه وفرانسه سفیری نزدنده تشبثات تکراراولندقجه فراغ ایچون پك فاحش بدل ایستنیله‌جکنه واوبدل ویرلمدکجه تذکرهٔ علیهٔ داورانه‌لرنده دخی بیان اولندیغی وجهله حصه‌لرك برطاقمی حکومتك النده بولندیغی کبی نفس‌الامره مخالف وقاعدهٔ حقوقیه‌جه استماعی غیرجائز دعوایه کیریشیله‌رك حکومت سنیه‌نك تصعیب مقصدینه چالیشیله‌جغنه قرائن حالیه دلالت ایتمکده اولدیغندن مطالعهٔ عاجزانه‌مه کوره اول امرده فرانسه سفیری طرفندن بوخصوصده وقوع بولان مداخله‌نك اصولاً شایان استماع جهتلری اولمدیغنی وحکومتك بو یولده‌کی تشبثی مصلحتی برصورت ائتلافکاریده تسویه ایتمك مقصدندن نشأت ایدوب یوقسه ایشك حکماً رؤیتی جهتنه کیدیله‌جك اولور ایسه دولت نظر قانونده حقنی استحصال ایده‌جکنی وحصه سنداتنه دکرندن زیاده بدل ویرمکه مجبور اولمیه‌جغنی سفیر مشارالیهه وانك مدعاسنی ترویج ایدنلر وار ایسه انلره تفهیم ایتمك لازم کلیر. بو طریقه کیدلدیکی حالده موسیو قونستانك مطلبنی تهوین ایده‌جکی اغلب ملحوظات کورونور وکندیسنه شفاهی افادات ویاخود کندیسیله وسائط شفاهیه ایله مخابرات تأمین مقصد ایده‌میه‌جکندن قواعد قانونیه‌یه موافق برایضاحنامه قلمه آلنوب صورت خصوصیه وغیررسمیه‌ده موسیو قونستانه تبلیغ ایدیویرمك واسطهٔ مؤثرهٔ اقناعیه اولور . اویله بر مخطره یازلمسی‌ده اولا شرکتك صورت تشکلی اصول مرعیه‌یه موافق اولوب اولمدیغی آکلاشیلمق اوزره شرکتك نظامنامه‌سی ، ثانیاً اونظامنامه‌نك لزوم تصدیقی مبین مجلس وکلا مضبطه‌سی ، ثالثاً نظامنامه ومضبطه‌یی تصدیق ایدن ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی کورولمکه متوقفدر . بونلر دیوان همایون قلمنده مقید بولنمق لازم کلیر ایسه‌ده بحریه ناظری اسبق متوفی حسن پاشا ایله الیوم بحریه دائره‌سی قالفه‌سی

اولان يانقو بك بيننده ويرلمش برقرار اوزرينه برصورت تسويه يابيلوب فقط ارادهٔ سنيه‌يه اقتران ايتمديكنه دائر مأموريت اخيرهٔ عاجزى زماننده دوران ايدن برروايت خاطرده بولنديغندن بوروايته مخالف اولەرق صحيحاً الده معمول‌به نظامنامه وانى مصدق ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى وار ايسه موافق تنسيب عالى اولديغى حالده بونلر طرف عاجزانه‌مه ارسال بيوريلور ، برده مذكور ليمان وريختمك حصه سنداتنك قسم اعظمنه متصرف اولانلر تبعهٔ دولت عليه‌دن اولدقلرى حالده شمدى اعضاسنك بعضلرى بانق عثمانى مأمورلرندن اولمق اوزره بر سنديقه تشكل ايدرك سنداتى طوپلامقده اولمارينه نظراً سنداتك فرانسه حكومتنه عائديتى دعواسى مجروح اولمقله برقاچ آيدنبرى بونلرك اقسام كليه‌سى كيملر طرفندن آلنديغى تجارت ونافعه نظارتى وبورسه قوميسرلكى معرفتلريله بالتحقيق نتيجهٔ حاصله‌يى مبين بردفتر مصدقى سائر اوراق لازمه ايله كوندريلير ايسه چونكه برمدتدنبرى دوام ايدن معذرت وجوديهٔ عاجزانه‌م حسبيله نه منفرداً نه‌ده بر قوميسيون هيئتيله مشتركاً خارجده ايش كورمكه مقتدر اولەميه‌جغمدن ذكر اولنان اوراقك بنده‌خانه‌لرنده مطالعه‌سيله برايكى كون ايچنده برايضاحنامه يابيلوب تقديمنه مسارعت اولنه‌جقدر . عندالمطالعه رأى رزين اصابت قرين حضرت خلافتپناهى‌يه توافق ايتديكى حالده بونك هيئت وكلايه وياخود صورت خصوصيه‌ده اولمق اوزره طوغريدن طوغرى‌يه فرانسه سفيرينه تبليغى قابل اولەجغنك عتبهٔ سنيهٔ حضرت خلافتپناهى‌يه عرضى منوط همم والاى داوريلرى بولنمش وتذكرهٔ خصوصيهٔ معروضه لفاً اعاده قلنمش اولمغله اولبابده.

٥ ربيع‌الاول ٣٢٦ و٢٤ مارت ٣٢٤ بازارايرتسى

امضا : صدر سابق

سعيد

ينه زونغولداق ليمانى حقنده باش كتابته تذكرهٔ جوابيه

بوكون ساعت بشده مابين همايون ملوكانه‌يه عزيمت عاجزانه‌مى مبلغ تذكرهٔ عليهٔ داوريلرى الندى . كچن كون خاكپاى معاليپناهى‌يه رومال اولديغم اثناده تصديعدن احترازاً احوال وجوديهٔ عاجزانه‌مى تفصيل ايده‌مه‌مش ايسه‌مده ـ براى معاينه ارسال بيوريلان ـ دوقتور بير بكك [١] وبرابر كتيرمكده اولديغى طبيب

[١] المان طبيبلردندر. بوراده (بك) عنوانى المشدى .

سوحامينك افاداتندن دخى اكلاشيلديغى اوزره صاغ باجاغمده‌كى عضلاتك برقسمى تقلص ايده‌مديكندن مشى وحركت فوق العاده كسب صعوبت ايدرك تضييق حالنده‌اضطراب قوى‌حاصل وروماتيزمك عضلات ظهريه‌يه‌ده كتيرديكى اوجاع‌ايسه حركتله متزايد اولمغله معذرت عاجزانه‌مك نزد عاليده قرين عفو وصفح اولمسى نيازنده‌يم. دونكى كون دائرهٔ كتابت جليله‌لرينه جلب بيوريلان حسنى بكه اركانى كمور معدنلرينه دائر اوراق لاجل المطالعه طرف عاجزانه‌مه كوندريله‌جكى ياخود كمترلرى مابين همايونه ايستنيله‌جكى بيان بيورلديغندن واولكى كون النان تذكرهٔ عليهٔ دستوريلرينك مبلغ اولديغى ارادهٔ سنيه‌نك مقتضاسى امتيازات ومقاولات مجموعه‌لرينى تتبعه لزوم حاصل ايتديكندن بونلره باقيلدقده التنجى جلدك ١٨٢٩ نجى صحيفه‌سنده محرر شرطنامه بحريه ايله قالفه واسيلاكى افنديمك اوغلى يانقو بك بيننده ياپيلمش برشى‌اولديغى اكلاشلمشدر وارادهٔ سنيه‌يه اقتران ايتمه‌مسيله قاعدهٔ دولت اقتضاسنجه وثيقهٔ معمول بهاعدينه صالح كورولمه‌مشدر. اون اوچنجى ماده‌سى قرق ايكى سنه مدتك انقضاسنه باقيلمقسزين اركانى معدننك هرنه‌زمان ايستنيليرايسه آخر متعهده احاله‌سى وليمانك طرف دولتدن مبايعه‌سى خصوصلرنده حق حكومتى محافظه ايتديكنى واون سكزنجى ماده‌سى دخى صاحب رخصتك مقامنه قائم اوله‌جق شركت عثمانلى اولديغنى وتحدث ايده‌جك دعاوينك رؤيتى محاكم عثمانيه‌يه عائد اوله‌جغنى مبيندر. يينه جلد سادسك ٢١٩٤ نجى صحيفه‌سنده يانقو بك ولئونيداس ظريفى وبانق عثمانى مدير معاونى اوبوانونك تشكيل اينديكارى انونيم شركت دولت عليه‌نك قوانين ونظاماتنه تابع بولنه‌جغى مصرحدر. شركتك سرمايه‌سى التنجى ماده اقتضاسنجه درت يوز قرق بيك ليرا اوله‌رق اكرچه اشبو سرمايه‌نك يوزده اللى درجه‌سنه قدر تزييدينه صلاحيت وار ايسه‌ده سرمايه‌نك تماماً وبحق صرف اولنديغنه ومؤخراً بونك لزوم اوزرينه تزييد قلنديغنه مرجع رسميسى اولان تجارت ونافعه نظارتنك دقت ايتديكنى اثبات ايده‌جك‌اولان وحسب‌المقاوله جملهٔ شرائطدن بولنان اعلانات رسميه‌يه شمدى‌يه قدر تصادف ايديله‌مه‌مشدر. بونلرك وجود وثبوتى فرض اولنسه بيله مؤخراً ضم اولنه‌جق مقدار ايله برابر عموم سرمايه ٦٦٠,٠٠٠ ليرا ايتمك لازم كليركن حقوق امتيازيه‌نك دورى مقابلنده قرق مليون فرانق ايستنلديكى كچنده تبليغات سنيهٔ حضرت خلافتپناهيدن مستفاد اولمشدى. بو مقدار فرانقك معادلى اولان ايكى مليون فرانسز التونى

تزييد سرمايه تقديرينه كوره دخى بدل صحيحدن بر مليون ليرا زياده‌در . وطاش اوجاقلرى ايسه اموال اوقافدن اوله‌رق كرك شرعاً وكرك قانوناً يرلى واجنبى هيچ كيمسه عهده‌سنه احاله‌سى جائز اولماديغندن فرانسه سفيرينك بوايشه مداخله‌سى جهت، جهت مجروحدر. برده چونكى تذكرهٔ عليه‌لرينه نظراً شركت سنداتنك اوچ بيك حصه‌سى فرانسه حكومتنك النده بولنديغندن بحثله حقوق امتيازيه‌نك حكومت سنيه‌يه دورى فكرنده بولونماديغى موسيو قونستان طرفندن افاده اولنمش ايسه‌ده شركتلرك سنداتى يا اسمه محرر يا حاملنه عائد اولمسيله هر ايكى تقديرده دخى متصرفى اشخاص اوله‌جغندن قاعدةً شخص معنوى حكمنده اولان فرانسه حكومتنك شركت سنداتنه متصرف اوله‌بيلمسى موجب بحث بر مسئله‌در . بوندن قطع نظر بوراده موضوع بحث اولان اركانى شركتى صرف شركت عثمانيه بولنديغندن انك برقسم سنداتنى الق ادعاسيله حقوق امتيازيه‌يه اشتراك ايتمكه حكومت مشار اليهانك قطعاً حق وصلاحيتى يوقدر. بو مطالعات يوقاريده بيان اولنديغى اوزره مقاوله وشرطنامه‌يه واحكام قوانينه مستند اولمغله عاجزلرنجه بشقه اوراق مطالعه‌سنه وسراى عالى‌يه كلمكه حاجت قالمديغنك خاكپاى حضرت خلافتپناهى‌يه عرضنه همم علية داوريلرى مصروف بيورلمق بابنده امر واراده حضرت من‌له الامر كدر .

٨ ربيع الاول ٣٢٦ و ٢٧ مارت ٣٢٤ پنجشنبه

امضا : صدر سابق

سعيد

ينه زونغولداق ايشى

تذكرهٔ معروضه

معذرت وجوديهٔ عاجزانه‌م بالدفعات وبالواسطه‌بيان اولنمش اولديغى حالده بوكون دخى مابين همايونه عزيمت عاجزانه‌م حقنده صباحلين جلب بيوريلان حسنى بك وساطتيله تبليغ بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى معذرت واقعه‌نك هرنصلسه قرين اعتمادعالى‌اولمديغنه دلالت ايدركى كورونديكندن بوحال، تأسف عظيمى موجب اولدى. دونكى كون يازيلان تذكرهٔ ثناوريده‌دخى بيان اولنديغى اوزره تزدثناوريه

ارسال بیوریلان دوقتور بیر وبدایت معاینه‌دن‌بری انك کتیرمکده اولدیغی دوقتور سوهامی عارضات وجودیهٔ عاجزانه‌مك درجاتنه واقف ایسه‌لرده تکرار دعوتدن حاصل اولان لزوم اوزرینه شوراسنی بیان ایده‌یم که بواقشام امتداد حمیه‌دن متحصل ضعفی ازاله مقصدیله برمقدار طعام ایدلمسی‌اوزرینه اضطراب معده ایله برابراوجاع عضلیه وجودمه استیلا ایتمش واکا درجهٔ حرارتك ترفعی کبی برعارضه دخی منضم اولمشدر . ایشته بونك ایچوندرکه ایکی آیدن‌بری یتاق ایچنده وقت کچیرمکده‌یم . زیرا هوای جید استنشاقی ایچون برآز طیشاری چیقاجق اولسه‌م باجاقده واقع وحرکته مانع اولان عارضهٔ عضلیه آرتدقدن بشقه تضییق حرکتله عضلات ظهریه وجعلری تزاید ایتمکده‌در . نته‌کیم کچن کون هوانك بالنسبه اعتدالندن استفاده ایله سرای همایونه کلنمسی اوزرینه بوعارضه‌لر تشدد ایتمشدی . انفاذ امر وفرمان همایونه عدم موفقیت ایشته شو معاذیردن نشأت ایدییور . وجود عاجزانه‌مه لزوم کوسترن ارکانی معدنی ایشنه کلنجه ٥ ربیع‌الاول ۳۲٦ تاریخلی تذکرهٔ خصوصیهٔ علیه‌لرنده موسیو قونستان ایله باب عالیده جریان ایدن مکالمه‌نك نتیجهٔ محکیه‌سی اوزرینه باعث استراحت ومحظوظیت سنیهٔ حضرت ولی نعمت بیمنت اعظمی اوله‌جق صورتده جوابه انتظار بیورلدیغی اشعار قلنمشدر . استحصال حضور عالی اعظم وظائف بولنمسنه بناءً تذکرهٔ علیه‌لرینه درحال یازیلان جوابده فرانسز سفیرینك مطلبنی تهوینه واسطه اوله‌جق طریق ارائه وتفصیل ایدلمش وخلاصه‌سنده ارکانی معدنلرینی معلوم اولان حال وهیئته قویان بحریه ناظری متوفی حسن پاشا ایله قالفه واسیلاکی افندینك اوغلی والیوم بحریه معماری ویاقالفه‌سی اولان یانقو بك بیننده منعقد مقاوله نامه‌نك ارادهٔ سنیه‌یه اقتران ایتمدیکنه دائر مأموریت اخیره زماننده دوران ایدن روایت خاطرده بولندیغندن اوروایته مخالف اوله‌رق ارادهٔ سنیه وارایسه انك ومجلس وکلا مضبطه‌سیله اوراق سائرهٔ لازمه‌نك طرف ثناوریه ارسالی تقدیرنده برایضاحنامه یازیلوب تقدیمنه مسارعت اولنه‌جغی وبونك هیئت وکلای فخامه ویاخود صورت خصوصیه‌ده اولمق اوزره طوغریدن طوغریه فرانسه سفیرینه تبلیغی قابل اوله‌جغی کوسترلمکله برابر اویله‌برایضاحنامه‌نك سفیر مشارالیهه تبلیغی واسطهٔ مؤثرهٔ اقناعیه اوله‌جغی بیان اولنمشدی. حسن پاشا ایله یانقو بك بیننده یاپیلان مقاوله‌نامه‌نك ارادهٔ سنیه‌یه مقترن اولوب اولمدیغی مسئله‌سنك اثباتی ایسه بر مقصد مهمه مبنی ایدی . زیرا بویله مقاوله‌لر دولتك

قوانین وعقودندن معدود اولوب هردولتده قانون ونظام یاپمق وعقود تنظیم ایتمك ایسه وکلانك صلاحیت منفرده‌لری تحتنده اولمیوب بر چوق شرائطه وانلره منضم اولمق اوزره تصدیق مخصوص حکمداری‌یه تابعدر . دولت علیه‌ده دخی قانون ونظام یاپمقده معتبراولان اصول دستورك مقدمه‌سنده قاعدهٔ کلیه‌اوله‌رق مسطوردر اوقاعده حکمنجه هر بر قانون ونظام وعقد مطلقا شورای دولتدن وبعده مجلس وکلادن کچمك وارادهٔ سنیه ایله تصدیق بیورلمق لازم کلیرکه عکسی حالده هیچ بر قانون ونظام وعقد قانوناً معمول به عد اولنه‌ماز. چونکه معذرت عاجزانه‌م نه منفرداً نه‌ده بر قومیسیون ایله مشترکاً خارجده ایش کورمکه مساعد اولمدیغندن سالف البیان تذکرهٔ جوابیهٔ ثناوریده اوراق مبحوث عنها موافق رأی عالی اولوبده طرف کمترانه‌مه کوندریله‌جك اولور ایسه یوقاریده بیان ایدیلن ایضاحنامه‌نك درحال ترقیم وتقدیمنه مسارعت اولنه‌جغی بیان اولنمشدی‌که بونك اوزرینه‌حسنی‌بك نزد والای دستوریلرینه جلب‌ایله یااوراق مذکوره کوندریله‌جکی یا عاجزلری مابینه جلب ایدیله‌جکی بیان قلندیغندن احوال وجودیه‌نك عدم مساعده‌سیله برابر مجرد ارادات سنیه‌دن مستبان اولان اهمیت مصلحت ایجابنجه مقاولات وامتیازات مجموعه‌لرینك نظر تدقیقدن امراری التزام اولندی واو صرده پك مهم ومصلحتی اساساً حل وفصله کافی معلومات حاصل اولدی. بناءً علیه ثناورلرنجه دیکر اوراقی مطالعه‌یه حاجت قالمدیغی وانف البیان معلومات وملاحظاتك نه‌دن عبارت بولندیغی دونکی کون النان تذکرهٔ علیه‌لری جوابنده نفصیلاً یازلمشدی. اعتقاد عاجزانه‌مه کوره او تذکره‌نك ذاتیاته عائد فقره‌لری طرح ایله ایشه متعلق اولان قسمی بالترجمه فرانسه سفیرینه کوستریله‌جك اولسه اولکی تذکرهٔ دستوریلرینك مزایای مخصوصه‌سندن نمایان اولان احوال ایجابنجه موسیو قونستانك درحال مطلوبمزه موافق جواب ویره‌جکی امید اولنمسه بیله بیاناتی هر نه شکل وصورتده اولور ایسه اولسون بزم موافق عهود وقانون اولان ملاحظه‌مز قارشیسنده کسب ضعف ایده‌بیلیر وباب عالی انی ممسك اتخاذ ایدرك ایستر ایسه مذاکرات واقعه‌یی زمین دیپلوماسیده وایستر ایسه طریق قانونی‌یه مراجعتله تسویه ایلیه‌بیلیر. شوراسی خاصةً وخاصةً اخطاره شایاندرکه شرکت، شرکت عثمانیه اولدیغندن انده حصه‌دارلرك بعضیسی اجانبدن اولمقله تابع اولدقلری دولت سفارتی‌انلری حمایه‌یه نه‌عهداً نه‌قاعدهٔ حقوقیه‌جه صلاحیتدار اوله‌بیلیر. زیرا

سفرا عهود قدیمه‌دن منبعث اوله‌جق حق حمایه‌وحق مداخله‌لرینی تبعه‌نك منافع ومدعیات منفردهٔ شخصیه‌لری ایچون استعمال ایده‌بیلیرلر . دیکر برمملکتده تشکل ایتمش برشرکته داخل اولان اجنبی شریکلرك کرك له وکرك علیهلرنده وقوع بوله‌جق مدعیات وحمایات طوغریدن طوغری‌یه انلره تعلق ایتمیوب هیئت مجموعهٔ شرکته ترتب ایدر . بوایشده ایسه شرکت عثمانلی اولدیغندن اکا عائد کافهٔ دعاوینك واسطهٔ فصلی قوانین عثمانیه‌در بونده عهداً وسائط دیپلوماسیه مؤثر اوله‌ماز ومداخله ایده‌مز .

٥ ربیع الاول ۳۲٦ تاریخلی تذکرهٔ علیه‌لرینك برمحلی پك جالب دقتدر . اوده شرکتك اوچ بیك حصه‌سی فرانسه حکومتنك النده بولندیغنه وحقوق امتیازیه‌یی حکومت سنیه‌یه دور ایتمك فکرنده اولمادیغی فرانسه سفیری طرفندن افاده اولندیغنه دائر اولان فقره‌در. بواشعار سامیلری باب‌عالیدن معروض تذکرهٔ خصوصیه‌یه مستند اولوب حقوق امتیازی حکومت سنیه‌یه دور فکرنده بولنمیان فرانسه حکومتیمیدر ؟ یوقسه موسیو قونستانمیدر ؟ عبارهٔ منقوله بوراسنی تفریق ایتمیور ایسه‌ده مادام‌که حقوق امتیازیه شرکت عثمانیه‌یه عائددر اوچ بیك حصه‌یی اختصاص ایتمك وسیله‌سیله نه‌فرانسه دولتنك نه‌ده سفیری اولان موسیو قونستانتك بویله برادعاده بولنمسنه اصول حقوقیه مساعد اوله‌بیلیر . بوایشده دها ایکی مادهٔ مهمه واردرکه بری‌شرکتك سنداتی منفعتدار اولانلر طرفندن پی‌درپی طوپلانمقده بولنمسی دیکری بدل فراغ اولمق اوزره قرق ملیون فرانق ایسته‌نیلدیکی تبیینات سنیهٔ حضرت خلافتپناهیدن مستفاد اولمسیدر . برنجیسنك یعنی جمع تحویلات خصوصنك مستند اوله‌جغی مقاصد لایقیله آکلاشیلمق ایچون تذکرهٔ کمتریده برخاطره بیان اولندیغندن تکراره حاجت یوقدر . ایکنجیسنه کلنجه : هیئت عمومیهٔ شرکت طرفندن یدنده معمول به وکالتنامه اولدیغی بالطبع ثناورلرنجه مجهول ایسه‌ده حکومت سنیه‌جه شرکتك مدیر اموری صفتیله طانلدیغی روش اشعاردن آکلاشیلان قونت ویتالینك یدی‌ملیون فرانق مقابلنده حقوق امتیازیه‌یی مبایعه ایتمش اولدیغی شایع اولمسیدر . یدی ملیون فرانق ایله قرق ملیون فرانغك موازنه‌سنده حاصل اوله‌جق تفاضل منفعت دولتك نه‌درجه‌لرده محافظه‌یه شایان اولدیغنی اثبات ایدر . مع‌مافیه قونت ویتالی نه‌مقدار بدل ایله اولور ایسه اولسون شرکت عثمانیه‌یه عائد اوله‌جق امتیازه مالك اوله‌ماز . مکرکه حکومت

سنيه شيركت موجوده‌يى فسخه وياخود انك ديكر برشركتله برلشمه‌سنه قانوناً رخصت ويرمش اوله. بورخصت قانونيه‌ايسه موجود اولمديغندن فرانسه سفيرينك قونت ويتالى‌يى صاحب‌امتيازصفتيله دخى كوسترمكه قاعدةً صلاحيتى يوقدر . ايشته بومسئله‌نك حقائقى شوصورتده‌در. بناءً على‌هذا كركمنفرداً بيان‌مطالعه‌يه دعوت‌اولنه‌يم وكرك برقوميسيون هيئتنه اشتراك ايده‌يم. موسيو قونستانك مطالبنك رد وقبولى رأيلرندن هيچ برينه مشاركت ايتمك ثناورلرنجه قابل اوله‌ماز ، زيرا بانق عثمانينك برمدتدن برى حكومته اوانس ايتمكدن چكيلديكى وارکلى ايشى بيتيرلمدكجه اقراضاته موافقت ايتميه‌جكى جمله‌جه شايع اولديغندن ومضايقهٔ ماليه‌دن ايسه بعض غوائل چيقه بيلمك احتمالى بولنديغندن اوغوائلك سببيتى رد شقنى التزام ايدنلره تحميل اولنه بيلير واكر موسيو قونستان تشبثات مزعجه‌سنى تزييد ايدر واندە ممانعته تصادف ايتميه‌جك اولور ايسه ظاهر حالده اوحالك سببيتى دخى كذلك ردى التزام ايليسانه عائد اولور . اولكى تذكرهٔ عليه‌لرنده بيان اولنديغى اوزره ليمان وريختم واوجاقلرك مبايعه‌سيله شركتك قطع علاقه‌سى ايسه ماليه‌جه خيلى بر تكلف وفداكارلق اختيارينه موقوف اولديغندن احوال حاضرهٔ ماليه نظر امعانه النماسه بيله مالك قيمت حقيقيه‌سى ايله طلب اولنان قيمت بينده پك بيوك برفرق فاحش موجود اولمغله بونى دوشونمك لازمه‌دن وبوايشده علاقه‌دار منفعت اولان كسه‌لر وار ايسه ايقاعه متهئ اوله‌جقلرى مشكلاته غلبه ايله بدلى درجهٔ صحيحه‌سنه ايندير مك ايسه ايشك كسب ايتمش اولديغى شكل ايجابنجه ثناورلرنجه مواد غيرممكنه‌دن بولنمسيله قبول شقنى اختياردە دخى معذورم . شوراسى‌ده علاوه‌يه شايانذكر كه بوكبى خصوصاتده نه‌برشخصك نه‌ده برقوميسيون هيئتنك بيان رأى ايلسى قاعده‌يه موافق حتى منافع همايونه‌ده مطابق دكلدر . كرك رد وكرك قبولك مسئوليتنى درعهده ايدرك احد همايى‌ديكره ترجيح ايلك واستحصال ارادهٔ سنيه ايله اجرا ايتمك حصراً وقصراً هيئت وكلايه عائددر . الحاصل خسته‌لق زمانده شو تشريحاته كيريشمسى جميع احوال وازمنه‌ده ذات خلافتسمات حضرت پادشاهينك ودولت عليه‌لرينك وقايهٔ منافعى ومحافظهٔ قوانينى وجيبه‌سندن ناشى وسراى همايونه كليكده‌كى معذرت عاجزانه‌م ايسه بديهى‌در. تفصيلات سائره‌يه

حاجت بولنمامغله خصوصات مذکوره‌نك عتبهٔ علیای ملوکانه‌یه عرضنه همم علیهٔ داورانه‌لری مصروف بیورلمق بابنده .

۹ ربیع الاول ۳۲۶ و ۲۸ مارت ۳۲٤ جمعه

امضا : صدر سابق
سعید

۹ ربیع الاول سنه ۱۳۲۶ جمعه

بالاده صورتی یازیلان تذکره‌نك ارسالندن بر مدت صکره ـ که خنکارك جمعه سلاملغندن عودتنه مصادفدر ـ حسنی بك سرایه چاغریلوب باش کاتب کندیسنه بندن کنایةً « مادمکه مابین همایونه کله‌میه‌جکمش شوکتمآب افندمز تشکیل اولنه‌جق قومیسیونك اونده اجرای مذاکرات ایتمسنی فرمان بیوردیلر. نافعه ناظری ذهنی پاشا ایله سائر بعض ذوات قومیسیونه داخل اوله‌جقلردر وبرآزدن خانه‌سنه کله‌جکلردر. بوصورتی کندیسنه تبلیغ ایتمکز ارادهٔسنیه مقتضاسندندر.» دیمشدر.

بودرجه اصراردن متحیر اولدمسه‌ده امتناعده مصر اولسه‌م کندیمه برغائله آچمش اوله‌جغمدن وتکلیف واقع قاعدةً دکلسه‌ده حد ذاتنده مخالفت ومقاومته متحمل بولنمدیغندن موافقتی ضروریاتدن عد ایتدم وصورت افاده‌یی اکا کوره ایفا ایتمك ایچون حسنی بکه اتیده محرر مخطره‌یی ویردم. واسطه عودتنده دیدی که: « افاده‌یی طبق مخطره‌ده یازلدیغی کبی ایفا ایتدم. باش کاتب پاشا حضوره کیدوب کله‌رك دیدی که قومیسیونه طوپخانه مشیری زکی پاشا ایله خارجیه ومالیه ناظرلری مأمور اولدیلر. بونلر اقشام اوزری (خانهٔ عاجزانه مدن کنایةً) خانه‌سنه کله‌جکلردر. شوکتمآب افندمز بیوریورلرکه «بوماده زونغولداق لیمانیله ریختمی ایشندن عبارت قالمامشدر، فرانسه ایله مناسباتمز کرکینلشه‌جکدر. زیرا ایلچینك حال وحرکتندن بوا کلاشیلیور. بوایشه اهمیت ویرملیدر وبنم منفعتمده دوشونملیدر.» شو اراده سفیر قونستانك امالنه موافقتی ایما ایدییورسه‌ده اوصورت منفعت دولته توافق ایتمیه‌جکندن بنم ایچون قابل اختیار دکل . بوراسی کله‌جك ذواتله مذاکره‌ده اثبات اولنورسه‌ده طوپخانه مشیری زکی پاشا ایله اجتماع ایتمك برامر مشکل اولدیغندن واسطه‌یی تکرار باش کتابت تزدینه کوندرمك لازم کلدی ویدینه کذلك اتیده صورتی محرر مخطره ویرلدی .

٩ ربيع الاول

مابين باش كتابتنه افاده اولنمق اوزره حسنى بكه مخطره :

بو ايشك جهت اصليه‌سى تجارت ونافعه نظارتنه وطاش اوجاقلرى معاملاتى اوقاف نظارتنه عائد اولويور . قوميسيونك مضبطه‌سى مجلس وكلاده كوروله‌جكى وقت ظنمده خطا ايتميور ايسه‌م موسيو قونستانك مطلبنى ترويج ايده‌جكلرده بولنه‌جقدر . وكلادن بر مناسبى قوميسيونده حاضر بولونسه فرانسزلرك ادعاسى نه صورتله مجروح اولديغنه وقوف كسب ايده‌رك بلكه هيئتده مدافعه‌ده بولنور. اما ذهنى پاشانك بر چوق غوائلى اولديغندن قوميسيونك قرارينى هيئت وكلاده مدافعه ايده‌جكنى اميد ايتمم .

تاريخ مذكورده واسطه‌يه ايكنجى مخطره

مقصد قوميسيونك مطالعه‌سنى مجلس وكلاجه مدافعه ايتديرمك اولويور. لكن زكى پاشانك مدافعه‌سى مجلسى اقناعه كافى كورولمز. خصوصا سفارت انك رأينى بى‌طرفانه . واقفانه برراى كبى تلقى ايتمز ظن ايدرم . ايشك اطرافيله تدقيق اولنمسى وخارجيه ومالیه ناظرلرينك‌ده حاضر بولنملرى اراده بيورلمش. واقعا، ايشك خارجيه‌يه، ماليه‌يه متعلق جهتلرى‌ده اوله‌جغندن خارجيه ومالیه ناظرلرينك بولنملرندن استفاده اولنه‌بيلير وبونلر قوميسيون ايچون كفايت ايدر، ظننده‌يم . واسطه اولان حسنى بك عودتنده زكى پاشانك ارسالندن صرف نظر اولديغنى وخارجيه ومالیه ناظرلرينك قوميسيونده كافى كورولديكنى باش كاتب وساطتيله تبلغ ايتديكى اراده‌يه بناءً سويلدى . لكن اقشام اوزرى يالكز خارجيه ناظرى توفيق پاشا نزديمه كلدى . بعدالطعام معلوماتنى افهام ايتدكدن صكره قوميسيون هيئتنك يارين كله‌جكنى وكنديسى‌ده حاضر بولنه‌جغنى سويله‌دى. ديكر ذواتك كيملر اوله‌جغنى استيضاح ايتدم . توفيق پاشا كله‌جكلر كيملردر، بيلميورم . فقط حسمه كوره قوميسيونه برخيلى ذوات داخلدر، جوابنى ويره‌رك عودت ايتدى . فرداسى جمعه ايرتسى حسنى بكه بدل اقرباندن برينى باش كتابته كوندردم ويدينه شو مخطره‌يى ويردم :

۱۰ ربیع‌الاول ۳۲۶ تاریخنده باش کتابته کوندریلن واسطه‌یه مخطره

پاشا دییورکه: هر ایشده اك اول منفعت همایونی ارامق لازمدر، بیورلمش. بو ایشده منفعت همایون اول باول مجلس وکلانك قرارینی، دها طوغریسی صدارتده بولنان ذاتك رأی صریحنی استحصال ایتمکده‌در، فکرنده‌یم، چونکه قونستانی بیلیرم. کندیسنی دولته خیرخواه وصفوت فکر صاحبی کوسترر. بلکه‌ده اویله‌در. فقط روایتلر طوغری ایسه پك حریص ومنافع ذاتیه‌سنه منهمك ایمش. اکر مدعاسنی ترویج ایده‌جکلرده بولور ایسه مزعج تشبثاته قالقیشه‌بیلیر. مدللی وقعه‌سی بوکادلیلدر. اوکبی ازعاجات قارشیسنده بولنیله‌جق اولورسه شمدی مادةً ویا معناً مطلبنی رد ایتمك ایسته‌مینلر او وقت دیه‌جکلردرکه: بوشیلر ردك نتیجه‌سیدر. اورته‌ده اولان تکلیفك قبولی تقدیرنده ایسه بشقه محذور واردر. چونکه هرشرکتك ضرر وزیانی کندیسنه عائد اولدیغندن ضرر ایدرسه حکومت تضمینه مجبور دکلدر. نهایت حکومت شرکتك فسخنی التزام ایده‌جك اولورایسه حصه سندلرینك بورسه‌ده‌کی فیئاته تابع اولمق اوزره بدلنی ویروب یابشقه برشرکت تشکیل ایدر، یاخود بوتون، بوتون حق امتیازی استرداد ایلر. حالبوکه قونت ویتالینك یدی‌ملیون فرانقه مبایعه ایتدیکی برامتیازی ترك ایچون قرق درت ملیون فرانقدن قپو اچیلمش اولدیغندن نه‌قدر چالیشیلسه تنزیل اولنه‌جق پاره کلیتلی برشی اوله‌میه‌جقدر. او حالده شمدی قونستانی حمایه ایدنلر وار ایسه انلر او وقتده فاحش بدل ایله مبایعه وقوع بولدی، دییه‌جکلردر. بو جهتله ایشك قرار قطعیسی باب‌عالیدن ویرلمسی وبوکا برقومیسیونك توسط ایتمه‌سی دها موافقدر، ظننده‌یم. مع مافیه قرار قطعی‌یی حاوی مضبطه عرض‌اولندقدن صوکره مطلوبه موافق ایسه قبولی ومنفعت دولته موافق اولمادیغنه دلائل اولدیغی حالده دلائله اسناداً ردی ید اقتدارلرنده‌در. بومطالعاتم ایشك مسئولیتندن احتراز ایتدیکم ایچون دکل بویله شیلرده مسئولیتی هیئت وکلایه تحمیل ایتمك دها زیاده منفعت همایونه موافق کورونديکی ایچوندر. مع مافیه مطلقا اولجه بوکا بر قومیسیونده باقیلملیدر، اراده‌سنی تکرار بیوریرلر ایسه قومیسیون یاپلمسون دیمکه صلاحیتم یوقدر. فقط قومیسیونك بنم خانه‌مده عقدینی اراده ایتمشلر. فقط موسیو قونستانك بو ایشده وساطتی هم عهوده وهم احکام قوانینه مخالف اولدیغنك دلائلی

اولكى ودونكى وخصوصاً بوكونكى عريضه‌لرمده يازمش اولديغمدن بنجه بشقه بر ديه‌جك قالمامشدر . بر قوميسيون تشكل ايتمكسزين بيله مقام صدارتده وخارجيه نظارتنده بولنان ذاتلر اومطالعاتى طوغريدن طوغرى‌يه فرانسه ايلچيسنه تبليغ ايده‌بيليرلر . حتى ايسترلرسه بومطالعه طرف عاجزانه‌مدن ايراد اولنديغنى دخى بيان ايليه‌بيليرلر. حالبوكه كچن كون باش كتابتك تذكره‌سنه ملفوفاً كلن تذكرهٔ صدارت مؤداسنه‌نظراً قونستان‌ايله‌ايديلن مكالمه‌ده بشقه‌برمجرايه كيدلديكى آكلاشيليور. خصوصاً فرانسه‌ايلچيسى دولت متبوعه‌سنك بوبابده‌مقرراتى بيانه بوراده بولندقجه واسطه اولمق ايستمديكى وسفيرك تبليغى شايان دقت اولديغى بكا يازيلان تذكره‌ده بيان بيورلمش. واقعا بوافاده دخى شايان دقتدر وملاحظاتمك موافق نفس‌الامر اولديغنى مؤيددر.» واسطه عودتنده قوميسيونده خارجيه ومالیه ناظرلرينك بولنه‌جغنه‌دائر باش‌كاتبك تبليغ ايتديكى اراده‌يى سويلمكله‌برابر ذهاب سابقى تكراره يعنى بوايش دولتينك مناسبات سياسيه‌لرينه تأثير ايده‌جك درجه‌ده اهميت كسب ايتديكنه متعلق اولمق اوزره اراده ايله برطاقم تفصيلات كتيردى وخارجيه ومالیه ناظرلرينك بعدالظهر كله‌جكلرينى علاوه ايلدى . وقت ظهردن صكره ايسه خارجيه ناظرى توفيق پاشاايله برابر ورود ايدن ذوات نافعه ناظرى ذهنى، معارف ناظرى هاشم ، كاتب ثانى‌احمد عزت پاشالردر . بوبحثده اوقدر تفصيلات ويريلشم افكار واحواله نمونه كوسترمك ايچوندر . مع مافيه صكره‌لرى بوايشه ويريلن اهميت دها زياده‌لشه‌رك ذهنى پاشا رفيق دائمى اولمق‌اوزره صدر اسبق كامل پاشاده دفعاتله مذاكراته اشتراك ايتمشدر .

حاشيه — محسوساته كوره بو ايشه ملاحظهٔ سياسيه‌دن بشقه بعض مقاصد عاديه‌ده قاريشمش ايسه‌ده جمله‌سنه مقاومت اولنمشدر .

مضبطه

اركانى معدنى ايشنه دائر قوميسيونك مضبطهٔ ثانيه‌سيله انى مصدق مجلس وكلا مضبطهٔ معروضه‌سى وتذكرهٔ خصوصيهٔ صدارت ايله خارجيه نظارتنك تذكرهٔ ملفوفه‌سى وفرانسه سفيرينك ١٦ نيسان ١٨٩٠ تاريخلى تقرير جوابيسى ترجمه‌سى وحضور همايون حضرت جهانبانيده شرف مثوله نائل اولديغى اثناده سفير مشار

الیهك وقوع بولان معروضاتنك ضبطی میانهٔ بندکانه‌مزده مطالعه اولندی. اوراق مذکوره‌دن بحث ومذاکره‌یه محتاج کورولنلر سفیرك تقریری ایله معروضات واقعه‌نك ضبطی اولوب تقریرك برنجی فقره‌سنده زونغولداق لیمانه دائر اولان مقاوله‌نك اون اوچنجی ماده‌سنك تطبیقی ایسته‌نیلمسی معدنلرك مبایعه‌سندن حکومت سنیه‌نك فارغ اولدیغنه دلالت ایتدیکی محرر ایسه‌ده لیمان ایله متممانتك یعنی شرکتك منافع مکتسبه‌سنك اشتراسی تکلیفی معدنلرك مبایعه‌سندن حکومت سنیه‌نك فارغ اولدیغنه دلالت ضمنیه ایله دخی دلالت ایده‌میه‌جکی حسب القاعده بدیهیاتدندر. نظارت خارجیه‌دن ویریلن مخطرهٔ جوابیه‌ده پانچیری بك ایله قارتالی طرفلرندن شرکته مدور اولدیغی ادعا قلنان اوجاقلردن بحث اولنمامسی ایسه انلرده شرکتك حق تصرفی مصدق بولنمامسندن نشأت ایتمشدر. ایکنجی فقره‌سنده مبایعه حقنده صدارت ایله عزت پاشا طرفندن سفیره وقوع بولان تکلیفه جواب رد ویرلمکله برابر سفیر طرفندن سند اتخاذ وحکومت متبوعه‌سنه تبلیغ ایدلمش اولان مبایعه تشبثی ارکانی شرکتنك ایشلتمکده اولدیغی معدنلر اوزرنده‌کی حقوقنی رسماً تصدیق وتأیید ایلدیکی بیان ایدلدیکندن حقوقدن مقصد شرکتك حکومت سنیه‌جه تصدیق اولنه‌بیله‌جك حقی خارجنده برشی‌ایسه ردی امر طبیعی بولندیغنك ایلریده بر دعوایه محل قالمامق اوزره سفیره واقع اولاجق تبلیغاته علاوه‌سی لازمه‌دن کورولور.

تقریرك ایکنجی فقره‌سنده کلیتلی ضرر وزیان وتضمیناته کسب استحقاق ایدن شرکتك مطالبنی اسعافه مجبوریتدن قورتولمق ایچون حکومت سنیه‌نك زونغولداق لیمانی اشترا ایتمك ایستدیکنی بیان کفایت ایتمیه‌جکی و ٢٥ تشرین ثانی ٣٠٩ تاریخلی مقاوله‌نامه‌نك اون اوچنجی ماده‌سنده مصرح اولان معاملاتك اجراسندن اول مارالذکر ضرر وزیان وتضمیناتك تأدیه‌سی طلب ایدیله‌جکی محرر اولدیغی کبی قومیسیون عاجزانه‌مزك انعقادندن مقدم سفیر طرفندن نظارت خارجیه‌یه ویریلن تقریر مفصله دخی تضمینات کلیه بحثی موجود اولدیغی وحتی ایشك فصلی برآز دها تأخر ایده‌جك اولور ایسه او تضمیناتدن بشقه اوله‌رق یومیه بش یوز لیرا دخی ایستنیله‌جکی اخطار اولندیغی ایضاحات واقعه‌دن مستبان اولمشدر. مبحوث عنه اولان اشترا تکلیفی مقاوله‌نامه‌نك اون اوچنجی ماده‌سنك ویردیکی حقه مستند اولدیغندن بو تکلیفك تضمیناتدن قورتولمق مقصدندن نشأت

ايتديكى ادعاسى تسليم اولنه‌ميه‌جغى وتضمين بحثنه كلنجه ليمان ايله متممانك اشتراسى تقديرنده بدل‌مشترايه ضميمةً ويريله‌جك تضمينات درجه‌سى سالف‌البيان مقاوله‌نامه‌نك اون اوچنجى ماده‌سنده مصرح بولنديغى سفير مشار اليه اخطار ايدلمك لازم كلير. تقرير سالف البيانك اوچنجى فقره‌سنده شركتك دوچار اولديغى ضرر وزيانك دوامنه محل ويرلمه‌مك اوزره ليمانك اشتراسندن اول معدنلرك ايشلدلمسى ايچون شركتك بولنديغى حال وموقعك تنظيمى لزوم مبرم حكمنده اولديغى كوسترلمش وبوكا حكومت سنيه‌نك نظر دقتى خاصةً جلب ايدلمشدر. شو تبليغك اجمالى ليمانك اشتراسنى معدنلرده شركتك حق تصرفى تصديقه تعليق ديمك ايسه‌ده ليمانك ومتممانك اشتراسى مقاوله‌يه مبتنى اولان بر مادهٔ اصليه ومعادنى ايشلتمك ايچون اورتيه قونيلان دعوى ايسه حكومت سنيه‌جه مصدق اولمايان بر قضيهٔ حادثه اولوب امر حادثى امر اصلى‌يه تقديم تكليفنده بولنلمسى محل استغرابدر. چونكه مقاوله‌نامه‌ده شركته يالكز اثناى حفرياتده تصادف ايده‌جكى اوجاقلرك ايشلدلمسى ايچون قسماً حق وقسماً حق رجحان ويرلمش وانلرده دخى قوانين محليه‌يه تبعيت‌شرط اتخاذ ايدلمش اولديغندن بوايكى قسم خارجنده بولنان اوجاقلرك كافه‌سنك ايشلدلمسى دائرهٔ بحريه‌دن آيرى، آيرى رخصتنامه‌لر ايله اشخاص معينه‌يه احاله اولنمسيله او اشخاصك بونلرى حكومتك رخصتى اولمقسزين شركته دور ايتمكه صلاحيت قانونيه‌لرى مفقود واثناى مذاكره‌ده خارجيه ونافعه نظارتلرندن ويريلن ايضاحاته نظراً عدم صلاحيت مبحثى باب عالى حقوق مشاورلرنجه‌ده مصدق ايسه‌ده پانچيرى بك ايله قارتالينك استحصال رخصت ايتدكلرى اوجاقلره دائر شركتله عقد ايتدكلرى مقاوله‌نامه‌نك دائرهٔ بحريه‌دن تصديق اولنمسى اتيده عرض اولنديغى اوزره فرانسه سفيرى طرفندن سررشتهٔ ادعا اتخاذ اولنمقده بولنمشدر. حالبوكه پانچيرى بك ايله رفيقنك عهده‌لرنده‌كى اوجاقلرك وتفرعاتيله برابر ليمانك اشتراسى قرارى شركتك حق تصرفى تصديقدن نشأت ايتميوب مجرد دفع نزاع مقصديله اختيار اولنه‌جغندن لدى‌الايجاب مشار ومومى اليهمانك دوره عدم صلاحيتلرينى دعوى ايتمك وهنوز رخصتنامه صاحبلرى طرفندن شركته دور ايدلمه‌ين اوجاقلرك دورينه ممانعت ايلمك خصوصلرنده اولان حقوقى حكومت سنيه‌نك محافظه ايتمسى امور طبيعيه‌دن كورونور. هر دولتده دوائرك معاملاتى احكام نظامات ايله محدود اولمسنه نظراً

دائرهٔ بحریه‌جه مأذونیت محدوده خارجنده وقوع بولان معامله‌نك طانمامسنه ایسه اصولاً اعتراض اولنه‌ماز .

حضور همایون حضرت پادشاهیده سفیر طرفندن وقوع بولان معروضاتك ضبطنه نظراً سفیر مشارالیهك مقدمهٔ افاداتی موسیو مونیه‌نك لایحه‌سندن بحث اولندیغی صره‌ده اول وقت مقام صدارتدن [۱] بوکبی شیلرك حکومتجه ایشلملمسی ممکن اوله‌میه‌جغی جهتله شرکتلره ویرلمسی یولنده واقع اولان بیانات ومطالعات سفارتده محفوظ اوراق میانده بولندیغی مبینندر .

برحکومتك احتیاجات نافعه وصناعیه ایچون لازم اولان سرمایه‌یی تدارکده قوت ذاتیه‌سنه استنادی کافی اوله‌میه‌جغی وشرکتلرك معاونتندن لابد اولان موادی بالذات یاپه‌میه‌جغی قضایای مسلمه‌دن اولوب حتی موضوع بحث اولان ارکلی معدننك اشتراسنده داخلی بر شرکت تشکیلی وارباب اختصاصدن استعانه دولتجه مقرر اولمسی دخی شرکتلره مراجعت امر اضطراری ایدوکنه برهان ایسه‌ده مملکتك عمرانی ایچون شرکتلردن استفاده بشقه واجانبه حق مداخله ویره‌جك صورتده شرکتلر تأسیسی دخی بشقه مادهلر اولدیغندن برنجیسنی تصویب ایتمك، ایکنجیسنك دخی تجویزینی موجب اوله‌میه‌جغی وبیانات ومطالعات مسروده‌نك سفارتده محفوظ اوراق میانده بولندیغنه دائر افاده اسناد مالم یکن اولوب بیان ایتدیکی اوراقی ابراز ایلمسی سفیر مشار الیهه تکلیف اولنمق ایجاب ایده‌جکی قومیسیون ریاستی طرفندن ایراد اولنمشدر .

معروضاتك ایکنجیسی پانچیری‌بك ایله‌رفیقنك حقوقی بحریه‌نظارتندن طانمش اولمسنك اهمیتنه دائر اولوب بوبحثه متعلق ملاحظات عاجزانه‌مز یوقاریده بیان اولنمغله تکرارندن صرف‌نظر اولنمشدر. معروضاتك اوچنجیسی قونت ویتالینك بیع حقنی حائز اولمدیغنه وشرکتك دخی اصلا بویله برفکرده بولنمدیغنه متعلق اوله‌رق مبایعه‌یه عائد مذاکره‌نك شرکت طرفندن معمول‌به بروکالتنامه‌یی حائز اوله‌جق برذات ایله مذاکره‌سی لازم کله‌جکی قومیسیونك مضبطهٔ اولیسیله عرض اولنمش ایدی . شرکتك بیع وعدم بیعده حق اختیاری اولمیوب بالعکس یوقاریده کوسترلدیکی اوزره مقاوله‌نامه‌نك اون اوچنجی‌ماده‌سی هرنه‌زمان ایسته‌نیلیر ایسه لیمان‌وریختم ایله متفرعاتنك اشتراسی ایچون حکومت سنیه‌یه‌حق اختیار ویرمش اولمسیله شرکت مذکوره‌نك امتناعی بحثی حکم مقاوله ایله مجروح کورونور .

[۱] برنجی دفعه باش وکالتده (سنه ۹۶) بولندیغم زماندر .

معروضاتك دردنجيسى ايتاليالیلرك يدنده‌كى معدنك شركت طرفندن اشترا اولنه‌جغى ماده‌سى اوله‌رق حلاجيان نامنده برآدم معدن مذكورى ايتاليالى برقوماندیت شركتنه دور ايتمك نيتنده بولنمش ايسه‌ده بودورك شايان قبول‌اولمديغى حقنده ايتاليا سفارتنه تبليغات اجرا اولنديغى خارجيه‌نظارتندن ويريلن معلوماتدن آكلاشيلمغله وحلاجيانك طرف حكومت سنيه‌دن رخصت كافيه‌يى حائز اولمادقجه معدنى اخره صاتمغه حقى اولمامغله بوجهتك دخى فرانسه سفيرينه اخطارى لازمدر .

سفيرك افادات معروضه‌سندن بشنجيسى موسيو بيكرك عهده‌سنده دخى برمعدن بولنديغندن انك‌ده نصفى مبايعه ايديله‌جكنه دائردر . صحيحاً بيكرك النده معدن وار ايسه امثالى حقنده مسبوق‌العرض مطالعه اكاده شامل اولمق لازم كلير وبونك اشتراسى مقرر بولنديغى وفراغك تصديق وعدم تصديقى مساوى اولديغى زميننده فرانسه سفيرينك افاده‌سى اصول مرعيه ايله ناقابل تأليف كورونور .

افادات واقعه‌نك آلتنجيسى فرانسزلرك حقوقى مصدق دكلسه شركتك مالى اولمايان برشى ايچون قرق درت مليون فرانق تكليفنك معناسى اولمايه‌جغنى [١] افهام وبو تكليف ايله شركتك حقوقى حكومتك تحت تصديقنه كيرديكنى ازسرنو ايهامدن عبارت ايسه‌ده موضوع‌بحث اولان حقوق ليمان ايله ريختم ومتفرعاتندنمى؟ يوقسه شركتك ايشلتمكه مأذون اولديغى طمارلرك خارجنده‌كى معدنلرده دخى حق تصرف تصور اولنوبده اندنمى كنايه اولديغى مصرح دكلسه‌ده بعض قرائندن مقصد ايكنجيسنه معطوف اولديغى استدلال اولنمغله هرايكيسى حقنده تتمهٔ مذاكرات اولمق اوزره بعض مطالعات ايرادى متحتم كورونمشدر .

عرض وبياندن مستغنى اولديغى واسمى دلالتيله دخى معلوم بولنديغى اوزره موجود اولان شركت عثمانلى انونيم شركتيدر . قانوناً بونوع شركتلرك شخص معنويسنه اعتبار اولنمسيله وحصه‌دار اولانلرك حق ومسئوليتلرى محدود يعنى وضع ايده‌جكلرى سرمايه نسبتنده نفع وضرره منحصر بولنمسيله انونيم برشركتك كافهٔ اعضاسى بيله تبعهٔ اجنبيه‌دن بولونسه‌لر شركته متعلق منازعات ودعاويده تابعيت ذاتيه‌لرينك تأثيرى اوله‌مز . شركت هانكى دولتك تابعيتنى حائز ايسه

[١] بو تكليفك فريد وعزت پاشالر طرفندن وقوع بولديغى جملهٔ تبليغاتدن ايدى .

اودولتك قوانین ومحاکمه مراجعت اولنمسی ودعوی وقوعنده قاعدةً تشکل ایده‌جك بر مجلس اداره تصویب ایلدیکی حالده اول دعوانك شرکت نامه اقامه‌سی مقتضیات قانونیه‌دندر . بناءً علیه اعضای شرکت طرفلرندن منفرداً ویاخود برقسمنك اتفاقیله اقامهٔ دعوایه قطعاً صلاحیت اولمدیغندن موضوع بحث اولان ارکانی شرکتی دخی مادام‌که شرکت عثمانیه اولمق اوزره تشکل ایتمشدر . هرنه دعواسی اولور ایسه انی قانوناً شایان قبول اوله‌جق وکالتنامه حائز بروکیل ویا وکیللر معرفتیله طوغریدن طوغری‌یه حکومت عثمانیه‌یه بیان ایلمسی وسفارتك احکام عهود قدیمه‌دن منبعث حق حمایه‌سنی شرکت عثمانیه اعضاسندن برقسمی اجنبی اولدقلری وسیله‌سیله استعمال ایده‌مه‌مسی قانوناً محل اختلاف دکلسه‌ده ایجابی حالنده بومسئلهٔ حقوقیه ایچون ارباب اختصاصك رأیلری دخی استفسار اولنمسی لازمدر.

ثانیاً شرکتك حفریات اثناسنده تصادف ایده‌جکی معدنلره تعلق ایده‌بیلن حقی پك محدود اولوب انك خارجنده‌کی معادنك ایشلتدیرلمسی واخره انتقالی معادن سائره کبی بالاستیذان صدور ایده‌جك ارادهٔ سنیه‌یه معلق اولمسی قومیسیونك مضبطهٔ ثانیه‌سیله انی مصدق اولان مجلس وکلا مضبطه‌سنده عرض واستیذان ایدلدیکندن سفیرك بو معدنلر حقنده‌کی تبلیغ تحریریسنه قرار واقع دائره‌سنده جواب ویرلمسی وفقط برقاعده‌نك حکمی قبل‌الاعلان معتبر وجاری اوله‌میه‌جغنه نظراً تنظیمی مصمم اولان نظامنامه‌یه تعلیق مصلحت اولنمقسزین رخصتی ویریلن وویریله‌جك اولان معدنلر ایچون قرار مبحوث عنهك شمدیدن اعلان ایدلمسی وقونت ویتالی ایله مبایعه ایچون جریان ایدن مذاکره حقنده فرانسه سفیری طرفندن ایراد ایدیلن اعتراضاتك اجوبه‌سی مذاکرات جاریه اثناسنده بزم طرفدن ویرلمش اوله‌جغندن سفیر مشارالیهه ویریله‌جك تقریر جوابیده اودائره‌ده علاوهٔ ایضاحات قلنمسی وبرده قونت ویتالی طرفندن شورای دولت رئیسی پاشایه بدل بیع حقنده یازلمش اولان جوابك نتیجه‌سی قراردن عدولی مبین ایسه‌ده بری حد اقل ودیکری حد اصغر اولمق اوزره ایکی نوع بدلدن بحث اولنمش اولمسیله وویتالینك مکتوبنك مدلولی اخیراً دخی سفارتدن دیکر مکتوب ایله تأیید ایدلدیکندن وبونلر حقنده سکوت اولونسه قبوله محمول اوله‌جغی محتمل اولدیغندن ذکر اولنان مکتوبلره یازلمسنه لزوم کورونن جوابك تعجیل قلنمسی جملهٔ مذاکراتدندر .

لاهى حكم محكمه‌سنه توديع مصالحه مجبوريت حاصل اوله‌جغنه دائر اولان اخطار دخى بحثه قونولدقده لدى الحاجه كافهٔ منازعات واختلافاتك قوانين عثمانيه‌يه توفيقاً فصلى شرائط مقرره جمله‌سندن اولديغندن ولاهى حكم محكمه‌سنه حواله اولنه‌جق مسائل اختلافات دوليه‌يه مخصوص بولنديغندن بوراسنك دخى فرانسه سفيرينه تبليغى تنسيب اولنديغى حالده چونكه مسائل حقوقيه‌يه متعلق محرراتده موضع وايجابى خلافنده عبارات احداث اختلافاته وبعضاً اضاعهٔ حقوقه نتيجه ويردیکى مجرباتدن اولمسيله بومحذوره محل قالمامق ومدافعهٔ تحريريه وشفاهيه يكديكرينه توافق ايتمك ايچون سفير مشار اليهه يازيله‌جق تقرير جوابى حقوق مشاورى معرفتيله قلمه الندقدن ومقام نظارتدن و بعده طرف صدارتدن كوردولوب لدى الايجاب تصحيح وتعديل اولندقدن صوكره فرانسه سفيرينه تبليغى وبرده سفيرك بومادەيى حكومت متبوعه‌سيله مخابره ايلديکى مأل تقريردن مستبان اولمغله حكومت سنيه ايله فرانسه حكومتى بينده اختلافه محل قالمامق اوزره تقرير جوابينك برصورتنك دخى پارس سفارت سنيه سنه ارسالى نتيجهٔ مذاكرات بندكانه‌مز بولنديغى محاط علم عالى بيورلدقده اولبابده .

١٧ رجب ٣٢٦ و ٥ نيسان ٣٢٣

معارف ناظرى	تجارت ونافعه ناظرى	خارجيه ناظرى	صدر سابق
هاشم	ذهنى	توفيق	سعيد

خارجيه ناظريله مشتركاً مضبطه

اركانى معدنى ايشنه دائر فرانسه سفيرينه تبليغ اولنمق اوزره باب عالى حقوق مشاورلرى معرفتيله قلمه آلنوب تذكرهٔ خصوصيهٔ صدارته ملفوفاً عرض عتبهٔ عليا قلنان تقرير جوابى مسوده‌سنك محتوى اولديغى تفصيلاتك تزايد مباحثاتى دعوت ايتمه‌مك اوزره ممكن مرتبه قصرى حقنده شرف متعلق بيوريلان امر فرمان همايون حضرت خلافتپناهى وبوصوره‌ده بومادەنك بعض دقايق مهمه‌سنك دخى نظر ملاحظه‌يه النمسى ايچون نظارت خارجيه‌نك بالواسطه تلقى ايلديکى ارادهٔ سنيهٔ جناب جهانبانى اوزرينه فيمابعد عاجزانه‌مزده مذاكرهٔ كيفيت اولوندى.

مسودهٔ معروضه‌ده مندرج تفصيلات سفير مشار اليهك تبليغات تحريريه وشفاهيه‌سنه ماده بماده جواب ويرلمسى ملاحظه‌سندن واودخى كنديسنك موضوع

بحث ایتدیکی موادك قسم الزمنی مدافعه واقسام سائره‌سنك اجوبه‌سنده مسامحه مسکوت عنه قاله‌جق ماده‌لرك قبول وتصدیقنه حمل اولنه بیلمسی محتمل کورونمسندن نشأت ایتمشدر . موسیو قونستان خارجیه نظارتنك برنجی مخطرهٔ جوابیه‌سی کندیسنك دها اولکی تقریرینه جواب اولامادیغندن دخی تقریر ثانیسنده بحث ایلش ایسه‌ده مواد متنوعهٔ مذکوره‌نك کافه‌سنه شمدیدن جواب ویرلمسنده اوزون بر طریق مباحثه‌یه کیرلمك احتمالی جای ملاحظه‌در . آتیاً لزوم قطعی کورونديکی حالده سفارتك کرك اولکی وکرك ایکنجی تقریرلرنده ایراد اولنان خصوصاتك هربری حقنده بسط ملاحظات ایدلمك اوزره بوکره یازیله‌جق تقریرده یالکز شرکتلك قوانین عثمانیه‌یه تابعیتی، حکومت سنیه‌نك مبایعه ارزوسی مقاوله‌نك اوچنجی‌ماده‌سنده مصرح برحقك استعمالندن عبارت بولندیغی، پانچیری وقارتالی بکلر نامنه مقید معدنلرك شرکته دوری دولتجه شایان قبول کورلمدیکی، مع مافیه اشبو معدنلرك مبایعه‌سندن دخی صرف نظر اولنمدیغی نقاط مهمهٔ اربعه‌سنه تخصیص جواب‌اولنمسی الزم عداولندی. وباب‌عالی حقوق مشاوری طرفندن اول‌وجهله قلمه النان تقریر جوابی مسوده‌سی نسختین اوله‌رق ترجمه‌لریله برابر مصدقاً وتودیع بیوریلان اوراقیله برلکده تقدیم قلنمشدر . مصلحتك دقائق سائره‌سنه کلنجه بوکبی خصوصاتده صور ائتلافیه‌نك امکان وعدم امکانه وهرایکی تقدیره کوره نفع وضررینه دخی صرف افکار اولونمسی فائده‌دن غیر خالی اوله‌جغندن بورالری درپیش‌اولندی. ملاحظاتك نتیجه‌سنده چونکه سفیرمشارالیهك جملهٔ اخطاراتندن اولدیغی اوزره فرانسز سرمایه‌سنك توسیعیله دیکر برشرکت واسعه وجوده کتیرلمسنه مساعده اولونسه اوشرکتك تابعیت عثمانیه‌یی حائز اولمسی قیدینی قبول ایتدیرمك ممکن ایسه‌ده شرکت حاضره‌نك تابعیت عثمانیه‌سی حقنده موجود اولان قیددن استفاده ایدلمسنه ایقاع مشکلات اولنمقده ایکن احوال آتیه‌ده اویله برقیدك تأمین‌مطلب ایده‌جکنه اعتماد ایتمك جای تردد کورونور. برده فرانسه سفارتنك مطالبی هیئتیله قبول اولندیغی حالده دیکر دولتلر سفراسنك دخی بومثالدن استفاده ایدرك عثمانلی انونیم شرکتلرده تبعهٔ اجنبیه‌دن حصه‌داران بولنمسی وسیله‌سیله احداث مداخلات ایده‌جکلری وامتیازات دولیه‌ده مساوات قاعدهٔ مبرمه‌سی حسبیله مداخله قابل اوله‌میه‌رق انلرك مطالب مماثله‌سنی دخی قبوله مجبوریت حاصل اولاجغی ماده‌لری شایان تأمل مسائلدندر . نتیجهٔ مصلحته‌ده طریق ائتلافه

تمايل اولنه بيلمسى تقديرينه كوره دخى امثالنه سرايت محذورينه محل قالمامق اوزره تعديل شرائطه صرف مساعى ايدلمسى لازمدر. مخالف طرفك فكرينى بوكا اماله ايتمك ايسه مدافعه‌مزك وسائط قويه‌يه مستند اولديغى جكنى كوسترمكله حاصل اولديغقدر . بالاده بيان اولنان نقاط اربعه حقنده تمهيدات قويه ايراد اولنمسى بومقصددن نشأت ايلمشدر . قوميسيونك اولكى مضبطه‌لرينه مجلس مخصوص وكلا قرارى منضم اولديغندن مسوده‌نك‌ده باب عاليجه تدقيقى ايله بعدالاستيذان سفيره تبليغى واولكى مضبطهٔ معروضه‌ده دخى عرض وبيان اولنديغى اوزره فرانسه سفيرى بومادەيى حكومت متبوعه‌سيله مخابره ايتمكده اولديغى تحرير ثانيسنده مسطور اولمسيله حكومت سنيه ايله فرانسه حكومتى بينده سوء تفهماته محل قالمامق اوزره اعطا اولنه‌جق تقريرك برصورتنك پارس سفارت سنيه‌سنه مع‌الوصايا ارسالى وارد خاطر اولديغى محاط علم عالى بيورلدقده اولبابده امر وفرمان حضرت ولى‌الامر افندمزكدر .

١٨ ربيع‌الاول ٣٢٦ و ٧ نيسان ٣٢٤

خارجيه ناظرى صدر سابق

توفيق سعيد

مابين باش كتابتنه تذكره [١]

مصارف انشائيه وسائره‌يى تدقيق ايچون اركانى ايله زونغولداغه كيتمش وبوكره عودت ايتمش اولان ميرآلاى رجب بك ارادهٔ سنيهٔ جناب پادشاهى منطوق عاليسنه توفيقاً ٢٠ رجب ٣٢٦ تاريخلى تذكرهٔ عليهٔ داوريلريله طرف عاجزى‌يه اعزام قلنمش ومير مومى‌اليهك تنظيم ايتديكى تقرير ايله مافوقى اولان خريطه وقروكى دخى الدن ارسال بيورلمش اولديغندن ايضاح ايديلن استيضاحات وتدقيقاتك نتيجه‌لرى بروجه آتى بيان اولنور .

امتيازك طرف دولتدن مبايعه‌سى ايچون انشاآته بدأ اولنان كوندن ختام انشاآته قدر على‌التدريج صرف ايديلن مبالغك تدقيقيله تعيين بدل اولنمسى مقاوله‌نك اون اوچنجى ماده‌سى احكامندن ايسه‌ده زونغولداقده بولنان شركت

---

[١] بو تذكره اركانى معدننك اجنبيلرجه معلوم ايسه‌ده بزجه هرنصلسه مجهول قالان درجهٔ ثروتيله احوال اداره‌سى حقنده مأخذ معلومات اولديغيدر .

مدیری کچن سنه رسمخانه‌نك محترق اولدیغنی واوراقی دخی برلکده یاندیغنی افاده ایتدیکندن اعمالات ومبانی وسائره‌نك قیمتلری حال حاضرلرینه کوره تعیین اولندیغی میرمومی‌الیهك لایحه‌سیله افادات شفاهیه‌سندن آکلاشلمشدر . لیمان ومشتملاتنه درت ملیون وآلتی یوز قرق بر بیك اوچ یوز اللی فرانق ودستکاه وفرون وماکنه‌لره اوچ ملیون واوجاقلره عائد مؤسسات ایله ماکنه‌لر وتعمیرخانه ومبانی سائره‌یه اون ملیون درت یوز اوتوز بر بیك بش یوز فرانق قیمت تخمین ایدلمکله مجموعی اون سکز ملیون یوز یتمش ایکی بیك فرانقه بالغ اولیور .

شرکت نامنه حرکت ایدن موسیو ویتالینك اولجه طلب ایتدیکی بدل ایسه قرق درت ملیون فرانق اولوب مؤخراً انك دخی عدم کفایتندن بحث اولنمسیله سالف‌الذکر اون سکز ملیون کسور فرانق ایله شرکت نامنه ایسته‌نمش اولان بدل بیننده کورولن کلیتلی فرق نظر دقته شایاندر. [۱] موسیو ویتالینك بونلری یدی ملیون فرانقه شرکتندن اشترا ایتمش اولدیغی روایت اولنمقده وبدایت تشکلندن شمدی‌یه قدر حصه‌دارانه هیچ برتمتع ویرمه‌مین وتحویلات اصحابنك محکمه‌یه مراجعتلرنده افلاسنه حکم ایدلمسی طبیعی اولان شرکتك اودرجه بدل ایله ویتالی‌یه ترك حقوق ایتمش اولمسی بعیدالاحتمال کورونمکده ایسه‌ده بدل بیعك مصارف واقعه‌یه توفیقی مجبوریتندن طولایی روایت مذکوره لدی‌الحاجه تأدیه اولنه‌جق بدل نقطهٔ نظرندن دکل مبایعه‌یه وساطت ایدنلرك ماهیت منفعتی نقطهٔ نظرندن کذلك دقته شایان بولنمشدر . موسیو قونستانك ممانعتی سببیله حکم مقاوله‌نك اجراسی یعنی متفقاً تقدیرقیمت ایچون طرف حکومت سنیه‌دن انتخاب اولنان مأمورلره شرکت مأمورلرینك التحاقیله قومیسیون تشکیلی تأخر ایتمکده اولدیغی معلوم ایسه‌ده میرالای رجب بکك افاده‌سنه نظراً زونغولداقده بولنان شرکت مدیری بروجه محرراوراق ودفاتر محترق اولدیغندن بحث ایتمش ایسه‌ده استانبولده بولنان ادارهٔ مرکزیه‌سنده قیود محلیه‌یه مطابق معلومات موجوددر . لدی‌الحاجه کافهٔ معلومات مجلس عمومیده درمیان وغزته‌لره‌ده اعلان اولنمق شرکتلرك قواعدی جمله‌سندن بولنمش اولمسیله قومیسیونك تشکلنده کشفیات صحیحه اجرا اولنمق اوزره صرفیات واقعه‌یه دائر اولان قیودی معاینه‌یه شمدیدن دخی تجارت ونافعه نظارتنك صلاحیتی اوله‌جغندن اجرای ایجابی منوط امروفرمان عالیدر .

[۱] نافعه نظارتیله باب عالینك درجات مسامحاتنه مدار قیاسدر .

برده دفاتر واوراقك صورت احتراقى حقنده شركت طرفندن وقتيله نظارت مشارالیهایه معلومات ویریلوب ویرلمدیکی اصولاً محتاج تدقیق موادندر .

ارکانی معدن اداره‌سنجه وقتیله کشاد ایدیلن اوجاقلرك امانت صورتیله ایشلدلمسی ایچون ظهور ایدن طالبلره وبالتحری اوجاق ایشلتمك ایسته‌ینلره دائر بحریه‌جه معدن ناظری نامیله محلنده بولندیریلان مأمور جانبندن رخصت ویرلمکده اولدیغنه دائر لایحه‌ده مندرج فقره استیضاحه شایان کوروندیکندن رجب بکه بعض اسئله ایراد اولندی. جوابلرندن شرکت الیوم وتخمیناً اون ، اون بش یرده کمور چیقارمقده ایسه‌ده اساسلی صورتده اوچ اوجاغی بولندیغی وبونلرك ایکیسنك مخرجی زونغولداق برونی ودیکرینك مخرجی چاتال اغزی اولدیغی آکلاشلمشدر . شرکتك سنوی نه مقدار کمور اخراج ایتدیکی‌ده میر مومی‌الیهدن صورلدقده اخراجات سنویه‌نك مقداری تقریباً ایکی یوزدن اوچ بیك طونه قدر اولدیغنی سویلمشدر .

ینه بالاده بیان اولندیغی اوزره اوچ اوجاغك خارجنده شرکت تخمیناً اون ، اون بش یرده دخی کمور چیقاریور ایسه‌ده بونلرك مذکور اوچ اوجاق درجه‌سنده اهمیتی اولمدیغی ومهم اوجاقلردن ماعداسی بالتصادف ایشلدلمش شیلر اولوب ازجمله چاتال اغزنده دامالی موقعندن بدأ ایله اورولمز نام محله قدر بر تونل انشاسی مقرر ایکن تونلك یالکز درت ، بش یوز متره قدر محلی یاپیلهرق انشاآتی ترك وتصادف اولنان اوجاغك اعمالیله اکتفا ایدلدیکی افاده اولنمشدر .

پانچیری ایله قارتالینك شرکته دور ایتدکاری ادعا اولنان اوجاقلرك حال وموقعلری شایان تدقیق ایسه‌ده قومیسیونك اجتماعات سابقه‌سنده بونلره دائر معلومات کافیه استحصال اولنه‌مامش ایدی . انلره وازجمله بو اوجاقلرك حدودینه دائر رجب بکدن معلومات طلب اولندقده نه پانچیری وقارتالینك نه‌شرکتك، نه‌ده اشخاص سائره‌نك اداره‌لرنده‌کی اوجاقلرك خریطه‌لری یاپیلمامش اولدیغندن هیچ برینك حدودی معین بولنمدیغی وبوندن طولایی اوجاقلرك اصحابی بینلنده منازعات اکسیك اولمدیغی ویریلن جوابدن مستفاد اولدی . شوحاله نظراً تعیین حدود اتی‌یه قاله‌جغی واندہ ایسه غالب اولان طرفك حق قازانه‌جغی روش حال دلالتیله اغلب احتمال کورولمشدر .

شركتك پانچیری وقارتالینك اوجاقلرندن بشقه نه قدر اوجاغی موجود اولدیغی واصحابی کیملر ایدوکی صورولدقده اراضی فحمیه‌نك عمومنده موجود اوجاقلرك عددی یوزه بالغ وجمله‌سی قوزلی ، زونغولداق ، کسیملی وچاتال اغزی نام محللرده واقع اولدیغی وشرکتك النده‌کی معدنلردن ماعداسی بحریه‌دن برر رخصتنامه ایله اشخاص معلومه‌یه احاله وبرسنه بلامعذرت ایشلدلمه‌ین معدنلر استرداد ایدلمکده اولدیغی جوابی آلنمشدر . رخصتنامه آلمش اولانلرك اسامیسی تحقیق اولنوب اولنمدیغی دخی استیضاح قلندقده کندیسی بونلری معدن مأمورندن اوکره‌نوب بر ورقه‌یه اشارت ایتمش ایسه‌ده اسامئ صحیحه بحریه نظارتنده بولنان دفتردن آکلاشیله‌جغی رجب بك طرفندن افاده وورقهٔ مبحوث عنها دخی ارائه ایدلمش وراغب پاشانك مخدوملری ایله بحریه ناظری اسبق متوفی حسن پاشانك اوغلی مصطفی ثریا بکدن واستانبولده معروف برذاتك اقرباسندن اولان خلیل پاشادن ماعداسی سکنهٔ عادیهٔ محلیه‌دن اولدقلری بیان قلنمشدر .

الدن ارسال بیوریلان مظروفلرك بری شرکت طرفندن تنظیم وطبع ایتدیرلمش بحریه خریطه‌سی ودیکری رجب بکك یاپدیغی قروکی‌در . برنجیسندن مبحوث عنه معدن غره‌نوویچ حسابیله عرضاً ۴۱°,۲۸,۳۰ طولاً ۳۱°,۴۸,۳۰ درجه‌ده اولدیغی آکلاشیلیورسه‌ده قروکی مقیاسسز اولدیغندن ومطبوع خریطه‌ده اشارت اولنان طول وعرض درجه‌سنی میل بحری حسابیله تعیینده خطا ایدلمك احتمالی بولندیغندن ارکای معدننك مساحهٔ سطحیه‌سی حقنده میرمومی‌الیهدن معلومات ایستنلدکده قاعده‌سی ساحل اولمق‌اوزره سکسان کیلومترو طولنده اولان مثلث متساوی الاضلاعك مساحهٔ سطحیه‌سی اراضئ فحمیه‌یی تشکیل ایتدیکنی سویلمش اولمسیله معدنك جسامتنه شواهده دخی دلیلدر.

ارکای طبقات معادنی شرقاً بارطین وحمیدیه وغرباً ارکای قضالری داخلنده اولدیغی قروکیدن مستفاد اولوب آنده ترسیم اولنان وشرقه تصادف ایدن تفلنلی واوزولمز نام ایکی وادینك آره‌سنده (ایتالیانلر) اشارتی کورلمسیله بونك ایچون‌ده ایضاحات ایسته‌نیلدکده شرق جنوبیده کائن تفلنلی دره‌سنده کذلك تفلنلی اسمیله‌مسمما موقعه قدر اولان حوضه‌یه ایتالیانلر وضع ید ایتدکلری ودفترخاقانیدن طاپو سندی دخی الدقلری مروی بولندیغنی میرمومی‌الیه افاده ایتمشدر. قروکینك مقیاسی اولمدیغی ایچون بوحوضه‌نك سطحاً مساحهٔ حقیقیه‌سی بیلینه‌مدیسه‌ده

اشارت اولنان دائره جسامتنى كوسترمكده‌در . فرانسه‌نك كمور معدنلرى اولمديغى كبى ايتاليادە دخى بومعادن مفقود واشبو ايكى مملكتك اركانى معدننى مطمح نظر ايتملرى شو احتياج شديددن منبعث‌در . حتى كچنده ايتاليا پارلمنتوسنده اركانى معدنلرينى ايشلتمك ايچون مذاكرات جريان ايتمشدر . ذكر اولنان حوضه‌يه ايتاليانلر وضع يد ايتمشلر ايسه هانكى دائره‌دن تصديقنامه الدقلرى بحريه نظارتندن وطاپو سندى ويرلديكنك صحت وعدم صحتى دخى دفترخاقانى نظارتندن استعلامه محتاج كورونور . عموم معادنده مرعى اولان نظامات اركانى معدننده دخى جارى اولمق لازم كلير ايكن عكس نظر ومعامله‌لره بومعدنك وقتيله دائرۀبحريه‌يه تخصيصى وسيله عدايدلمكده ايسه‌ده دائرۀمذكوره‌يه ربط اداره‌سى يالكز منافعنى بحريه‌يه تخصيصدن عبارتدر . يوقسه بوتخصيص نظاماتدن استثنايى موجب اوله‌ماز . بحريه‌نك بو خصوصده يولسز معاملاتى دها زياده اثبات اولنه‌بيلمك ايچون معدن مذكورك وقتيله اورايه احاله‌سى حقنده صادر اولان خط همايونك صور اجرائيه‌سنى تعيناً باب‌عاليدن يازلمش اولمسى لازم كلن تذكره صورت مصدقه‌سنك باب‌عالى ايله بحريه نظارتندن طلبى وبرده اوجاقلر ايچون ويريلن رخصتنامه‌لرك بر صورتى وبونلر نسق واحد اوزره دكسه نسخ مختلفه‌لرينك صورتلرى نظارت مشارالهادن ايسته‌نيلمسى مناسب‌اولور.

زونغولداغى برتونل ايله دمير يولنه برلشديرمك ايچون اوزولمز ، دام آغيلى وكسيملى موقعلرنده عمليات مباشرت اولنديغى حالده مؤخراً شركت طرفندن بوعمليات تعطيل اولنمش واوجهتله تونل بيتمه‌مش اولديغندن ايلريده شركتله مبايعات مذاكراتنه كيريشيله‌جك ايسه بدل بيعك تعيينى صره‌سنده بوبحثك لزومى اوله‌جغندن نافعه نظارتنه معلومات اعطاسى لازمدر . كرك شركتك وكرك رخصتنامه صاحبلرينك اوجاقلرى قواعد فنيه دائره‌سنده ايشلتوب ايشلتمدكلرى‌ده رجب بكدن صورلدى. شركت نزدنده بردرجه‌يه قدر ارباب اختصاصدن مأمورلر وارايسه‌ده ديكر اوجاقلرده مهندسين ومتخصصين بولنمديغندن معدنلر فن دائره‌سنده آچيلمديغى ، مواقعده اولان بحريه مأمورلرينك اوجاقلرى دولاشمدقلرى وامنيت لاميه‌لرى منتظم بولنمديغندن نفوسجه تلفات وقوع بولمقده اولديغى اجوبۀ واقعه‌دن اكلاشلشدر . اوجاقلرك يولنده ايشلتديريلوب ضايعاته وعلى الخصوص ضايعات نفوسه محل ويرلمه‌مسى دائرۀ عائده‌لرينه لازم التوصيه موادن كورونور .

مبایعه‌سی قرار واقع ایجابندن اولان ریختمك درجهٔ متانتی اکلاشیلمق اوزره سپر وطالغه قیران دیوارلری وبلوقلر صاغلام وطراق عملیاتی لازم اولوب اولمادیغی دخی رجب بکدن سئوال اولندقده دیوارلری کندیسی متین برصورتده کوردیکنی وسفائن سهولتله یاناشدیغندن طراقلامه عملیاتنه لزوم اولمدیغنی سویمشدر . معدنك درجهٔ ثروتنه معلومات حاصل اولمق ایچون ایراد ایدیلن بعض اسئلهیه جواباً دخی ترسانه‌دن سنوی یکرمی درت بیکدن یکرمی بش بیکه وادارهٔ مخصوصه‌دن کذلك سنوی بیکدن سکسز بیك طونه قدر ارکلی معدنلرندن کمور مبایعه ایدیلوب اخراجاتك بقیه‌سی خارجده صرف اولندیغنی وترسانه بونلرك برطونی ۵۹ غروشه المقده ایسه‌ده خارجده طونی پشین پاره ایله قرق سکسزدن قرق طقوز غروشه قدر صاتیلدیغنی افاده ایتمشدر . حالبوکه قاردیف ونوقاستل کمورلرینك فیئاتی اودرجه‌لردن پك یوکسك اولدیغندن حسابنده بر یاکلشلق اولوب اولمادیغی میرمومی الیهدن سؤال اولندقده انکلتره‌دن کلن کمورلرك ارکلی کمورینه نسبتله غالی فیئاتله صاتیلمسی مصارف نقلیه وسائره‌نك ضمندن نشأت ایتدیکنی افاده وبرده ارکلیده برقاچ اوجاغك کموری قاردیف کمورینه معادل اولدیغنی وبعضیلری تصفیه‌یه بیله محتاج اولمادیغندن صاحبلری او یولده مصرف اختیار ایلمدکارینی بیان وعلاوه ایلدی . داخلی برشرکت تشیکلنه موفقیت تقدیرنده استحصال اولنه‌بیله‌جك فوائده مدار مقایسه اولور ، ملاحظه‌سیله بونلرده عرض وبیان قیلینور .

زونغولداق ریختیمی ایکی کمیدن زیاده سفائن یناشمغه مساعد بولنمادیغی کبی طالغه قیران سدی دخی طالغه‌لرك هپسنه مانع اوله‌مادیغی رجب بکك افادات مهمه‌سندندر . بو ماده ارباب اختصاص طرفلرندن دخی تصدیق اولنور ایسه لیمانك فائده‌سی محدود دیمك اولدیغندن توسیع استفاده توسیع عملیاته توقف ایدر. بو مادهٔ مهمه‌نك بحریه ونافعه نظارتلرنجه بالاطراف تحقیق وتعمیق مقتضیات حالدندر . برده ازمید دمیر یولندن ارکلی‌یه قدر بر شعبه تمدیدنده رجب بك طرفندن فوائد ایراد اولنمغله بو اخطارك قبولنده منفعت اقتصادیه ثابت اولور وایجابنه تشبث ایدیلیر ایسه شرکت حاضره‌نك آمال وفائده‌سی محدود قاله‌جغندن افادهٔ محرره دخی بالاطراف تدقیقه محتاجدر . مواد مذکوره‌نك خاکپای

عالی‌یه عرضی منوط همم والای داوریلری بولنمش ولایحه وخریطه وقروکی اعادةً تقدیم قلنمش اولغله اولبابده .

۲۱ ربیع‌الاول ۳۲۱ و ۹ نیسان ۳۲٤

امضا : صدرسابق

سعید

مابین باش کتابتنه تذکره

مصارف انشائیه وسائره‌یی تحقیق ایچون زونغولداغه کیدرك عودت ایتمش ومتعلق بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه بناءً و ۲۰ ربیع‌الاول ۳۲٦ تاریخلی تذکرهٔ علیهٔ داوریلرینی مستصحباً کچنده نزد عاجزانه‌مه کلمش اولان میرلوا رجب پاشا دونکی کون برمظروف کتیروب اعطا ایتدی وقرائتیله مطالعهٔ کمترینك مظروفاً عرض عتبهٔ علیا قلنمسنی ویازیله‌جق عریضه‌یی المق ایچون بوکون دخی نزد ثناوری‌یه کله‌جکمنی افاده ایلدی .

مظروف مذکور حقنده اولان مطالعه‌نك ارادهٔ سنیهٔ حضرت پادشاهی‌یه بناءً کتابت جلیله‌لرندن اشعار وقوعنه ویاخود قرنای حضرت پادشاهیدن برذات وساطتیله تبلیغ امروفرمان عالی‌یه تعلیقی اصول مرعیه‌یه موافق کورونور ایسه‌ده حکم ارادهٔ سنیه‌یی مومی‌الیه رجب پاشانك قرنای حضرت پادشاهیدن رضا بك افندی وساطتیله تلقی ایتدیکی واکاده کتابت جلیله‌لرندن وقوع بولان تبلیغ اوزرینه کیتدیکی عند السؤال اکلاشیلدیغندن بروجه آتی عرض ملاحظاتنه ابتدار قلنور :

مبحوث عنه اولان ظرف ایکی ورقه‌یی حاوی اولوب بری شمندوفر کذرکاهی خریطه‌سی، دیکری مومی الیه رجب پاشانك لایحه‌سیدر . شمدیکی خریطه مقیاسلی اولمغله تدقیقندن برخیلی معلومات حاصل اولدی .

شویله‌که : ارکای معدننك بونده اشارت اولنان وآتیده ذکر اولنه‌جغی اوزره توسع ایتمسی احتمالی دخی بولنان حدودی مقیاسه تطبیقاً مومی الیهه مساحه ایتدیرلدکده معدن مذکورك قره جهتی یعنی حدود ثلثهٔ بریه‌سی ایکی یوز سکسان کیلومترو وحدود ساحلیه‌سی ایکی یوز کیلومترو اولدیغی تبین ایتمشدر . بیانه

حاجت اولمدیغی اوزره التی کیلومترو طولنده برمحل برساعت مسافه‌یه معادل ایسه‌ده مشی عادی ایله حرکت اولنمق اعتباریله بش کیلومترو برساعته متقابل طوتیلور بوحالده سالف البیان معدنك حدود بریه‌سی اللی ایکی ساعتده قطع اولنه بیلیر. ودکزده برساعتلك مسافه بش بیك بش یوز اللی بش مترو برطول ایسه‌ده بحریون ذکر اولنان قیمتلری اون عددیله تقسیم یعنی اوچ مترویی بر مترو اعتبار ایلدکلرندن ومیل بحری بیك سکز یوز اللی بر مترو اولدیغندن ساحل مذکور طولاً یوزاون وکسور میل مسافه‌در . ساعتده بحساب وسطی اون میل قطع ایتمك شرطیله برواپور ساحل معدنك بر باشندن دیکر باشنه اون‌بر کسور ساعتده واره‌بیلیر .

سالف البیان ۲۰ رجب ۳۲۶ تاریخلی تذکرهٔ دستوریلری جوابنده بیان اولندیغی اوزره ارکلی معدنی قاعده‌سی ساحل اولق اوزره بر مثلث متساوی الاضلاعدر . ساحل بحره تصادف ایدن ضلعنك برنقطه‌سی اماصری ودیکر نقطه‌سی ارکلی اولدیغی کبی شرق وغرب طرفلرنده واقع دیکر ایکی ضلعك تقاطع ایتدیکی نقطه قسطمونی ولایتی حدودینه تصادف ایدییور . دونکی کون رجب پاشانك واقع اولان افاده‌سنه نظراً ازمید جوارنده واقع برنقطه‌ده دخی بومعدنك طمارلری ظهور ایتمشدر . واقعا ارکلی معدنی جسامتجه الیوم قطعات ارضده موجود اولان معادنك کمهملرینه معادل بولندیغی ارباب اختصاص طرفلرندن مصدق وفرانسه وایتالیانك بونی مطمح ومطمع نظر ایلری اهمیت عظیمه‌سندن منبعثدر . حدودینك برکشف صحیح نتیجه‌سنده دها ایلریلره وارمسی مستبعد دکلدر . بناءً علیه معدن مذکورك فن طبقات الارضه توفیقاً معدن مهندسلری معرفتلریله کشفیله بر خریطهٔ مکمله یاپدیرلمسی لزمدر. قومیسیونك ایلك اجتماعی اوزرینه یاپیلان مضبطه‌ده بو ایشده بالوقوف حرکت اولنمسی ایچون مکمل خریطه‌لری یاپیلوب دائره‌لرنده حفظی لزومی عرض ایدلمسی دخی بوقضیه‌یه مبنی ایدی. اجرای ایجابی منوط رأی عالیدر .

مع مافیه بومصلحتده معدن نقطهٔ نظرندن تدقیقات کافی اولمیوب نقاط سائره‌دن دخی تحقیقه محتاج جهتلر واردر . انلرده بری وبحری عسکرلك ، نافعه ، زراعت ، مالیه، حقوق تصرفیه وصرف اداره نقطهٔ نظرلرندن باقیله‌جق خصوصلردر . رجب پاشانك زونغولداقدن بدأ ایله اطه پازارینه منتهی اوله‌جق

برشمندوفر ايچون ترسيم ايتديكى مفصل كذركاه خريطه‌سى اول باول عسكرلك نقطهٔ نظرندن تدقيقه محتاجدر .

شمدوفر ايچون رجب پاشانك خريطه‌سنده ايكى كذركاه تخطيط اولنمشدركه برى ساحلى وسقاريه واديسنى ، ديكرى انك الت طرفنده ملايم ميللرى تعقيب ايدييور . هر ايكيسنه‌ده سفر وقوعنده دشمن دونمماسى مرميلرى اصابت ايده‌ميه‌جكنى مومى‌اليه بيان ايليور. كنديسى اركان حربدن اولديغندن رأيى شايان اعتبار اولمق لازم كليرسه‌ده شمندوفر ياپيلمسى دولتجه تقررايدرايسه اهميت حاله نظراً وقت محاربه‌ده دشمن سفائن‌حربيه‌سى مرميلرندن خطك محفوظيتى ماده‌سى دائرهٔ عسكريه‌جه تصديق اولنمق لازم كلير . ذكر اولنان كذركاهلردن ايكيسنك دخى طولى يوز سكسان آلتى كيلومترو وايكى خط آرەسنده مسافهٔ عرضانينك اك بعيد نقطه‌سى اوتوز يدى واك قريب نقطه‌سى اون كيلومترودر و ايكنجى كذاركاهك فرقى ملايم ميللرى تعقيب ايتمكدن عبارتدر . برينك ديكرينه ترجيحى مصرف ، نفوس ، زراعت وتجارت نقطهٔ نظرلرندن تدقيقاته محتاجدر. اودخى تجارت ونافعه نظارتنه عائددر .

خطين مذكورينك طولاً امتدادلرى ايكى يوز كيلو مترو اعتبار اولنديغى وكيلومتروسى اللى بيك فرانقدن اون مليون فرانقه وتعبير اخرله بش يوز بيك فرانسز آلتونه مال اولەجغى مومى اليه طرفندن افاده اولندى . تخمين اولنان مصارف‌انشائيه نەحسابه مستند بولنديغى كنديسندن صورلدقده شرق‌شمندوفرلرينك بركيلومتروسى يوز بيك فرانقه وحجاز خط كبيرينك كيلومتروسى اللى بيك فرانقه چيقديغندن حسب‌المماثله بونده حجاز خطى مصرفى اساس اتخاذ ايدلديكنى سويلدى . اسباب مماثلەنك استيضاحى اوزرينه بو خط دخى حجاز خطى كبى طار اولەجقدر وخط مذكوره‌ده تراوسلر محال بعيده‌دن قطع وارسال ايدلديكى حالده بوراده بومالزمه جوارده بولنان وسعتلى اورمانلردن همان اعمال ايله محللرينه وضع ايديلەجكدر ، جوانى ويرمش وتراورس مصرفنك اهونيتندن طولايى مصارف انشائيه حجاز خطى مصرفندن دها نقصان اولمق لازم كلير ايسه‌ده حجازده عمليات عساكر شاهانه ، بوراده عمله واسطه‌سيله واقع اولەجغندن برنده‌كى تراورس اثمانينك فضله‌سى ديكرنده عمله يوميه‌سى فضله‌سنه معادل طوتلديغى علاوه ايلمشدر. رجب‌پاشا براره‌لق حجازخط كبيرى انشا آتنده دخى مستخدم‌اولديغى سويلديكندن

کوستردیکی حساب طوغرو اولق لازم کلیر ایسه‌ده خطك تقرر انشاسی تقدیرینه کوره بو خصوصلر ایچون نافعه نظارتنك رأی ومعلوماتی صورلمق لازمه‌دندر.

شمندوفر خطنك مصارف انشائیه‌سی بش یوزبیك فرانسزلیراسنه‌قبول ایدلدیکی حالده سنوی یکرمی بیك عثمانلی لیراسنه قریب فائض ورأس المال تخصیصاتی ویریله‌جکندن خط دولت حسابنه یاپیلیر ایسه قارشیلغی مالیه نظارتندن تعیین اولنمسی وبرشرکت واسطه‌سیله یاپیله‌جق ایسه حصه سنداتی اخراجیله تأمین قلنمسی وتقدیر ثانیه کوره تبعهٔ دولت علیه‌دن اولان اوجاقلر اصحابندن وخارجدن قوماندیت شرکت تأسیس ایدلمسی لازمه‌دن کورونور . معدن اوجاقلرینه عائد حقوق تصرفیه‌یه کنجه الیوم بونلری ایشلتمکده اولان تبعهٔ عثمانیه‌نك امر تصرفلری سنداته مستند اولمسیله دور وفراغ دولتك رخصت رسمیه‌سنه معلق اولق اوزره بوحقوقك طانمسی ، فقط بلاعذر برمدت معینه ایله اوجاقلری تعطیل ایدنلرك استرداد حقوقی شمدیه قدر مرعی ومتعامل قاعده مقتضیاسندن اولمسنه نظراً بونك بعدما دخی جاری اولمسی امر طبیعی کورونور . کچنکی تذکرهٔ ثناوریده دخی بیان اولندیغی اوزره نه‌شرکت حاضره‌نك نه‌اوجاق صاحبلرینك نه‌ده ارکانی معدن ایشنده اشتراکاری باشلی برمبحث تشکیل ایدن پانچیری ایله موسیو قارتالینك اوجاقلری حدودی معین اولمامسیله شو عدم معینیت بومعدن جسیم ومهمك نفاط غیرمکشوفه‌سنی دخی شونك بونك النه کچیرمکه سبب اوله‌جغی اشکال احواله نظراً مستبعد اولمدیغندن بوبابده جلب دقت اولنور .

رجب پاشانك اولکی لایحه‌سنده بیان اولنان وخارجده دخی بعض جهتلری شایع اولان ایتالیانلرك بومعدنده برقطعهٔ کلیه‌یه وضع ید ایتملری‌ده عدم استبعاد فکرینی مؤیددر . بلاحدود معدن احاله‌سی پك غریب بر حال کورونديکندن بوغریبه‌یه ومحذوراته نهایت ویرلمك اوزره ارباب اختصاص معرفتیله همان حدود خریطه‌لرینك تنظیم ایتدیرلمسی شایان تعجیل امور دندر . معدن مبحوث عنهك اداره‌سی تجهیزات عسکریه نظارتنه ربط اولندیغی کچنده قومیسیونده کورولن اوراقدن مستفاد اولمش ایسه‌ده اونظارتده مهندسین بولنمدیغندن مرجعیت اعتباریله دکل ، ارباب اختصاصدن مهندسلر موجود اولمسی سببیله ذکر اولنان خریطه‌لرك صورت صحیحه‌ده اعمالنه اورمان ومعادن نظارتنك ویاخود آخر بر دائرهٔ مؤتمنه‌نك مأمور ایدلمسی ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهیه متوقفدر .

اداره جهتنه‌کلنجه: معدن مذکور وارداتنك بحریه‌یه ترکی حقنده وقتیله‌صادر اولان خط همایونك صدور اجرائیه‌سنی تعیناً باب‌عالیدن دائرهٔ مذکوره‌یه امر ویرلمش اوله‌جغی بدیهی ایسه‌ده محتویاتنك بیلنمه‌مسی دائرهٔ بحریه‌نك امر محدود داخلنده ویاخود خارجنده حرکت ایتدیکنی تعیینه مانع اولدیغندن اولکی تذکرهٔ عاجزیده بیان اولندیغی اوزره تذکرهٔ سامیه صورتنك هم باب‌عالیدن وهم‌ده دائرهٔ بحریه‌دن جلبی واوجاق صاحبلرینه ویریلن رخصتنامه‌لر نسق‌واحد اوزره ایسه برصورتنك ومختلف صورتده ایسه نسخ مختلفه‌سی صورتلرینك دخی کورولمسی وتجهیزات عسکریه نظارتی اول باول وسریعاً اوجاق اصحابنك دفترینی دائرهٔ بحریه‌دن آلوب بعدالتدقیق سجل مخصوصه قید ایتمکله برابر بعدما رخصتنامه‌لرك مطبوع ونومرولی وقوچانلی اولمسی دفع سوءاستعمالات ایچون واجبات اموردن واوجاقلرك دور وفراغی معاملاتی رخصت دولته معلق اولمق ایچون قرار سابق اقتضاسندن بولنان اعلان شایان تعجیل خصوصاتدندر . زیرا بوتأخر بعض منافع مقابلنده اوجاقلردن اکثرینك اجانب عهده‌لرینه انتقالنه سبب اوله‌جقدر .

بوایشك لازم‌التدقیق اولان دیکر برجهتنه دخی کلنجه : کچنده الدن ارسال بیوریلان اوراق ایچنده بر بحریه خریطه‌سی وار ایدی وبونی شرکت حاضره طبع ایتدیردیکنی رجب پاشا سویلمشدی . مومی‌الیه ایله دفعهٔ اولاده وقوع بولان ملاقاتده زونغولداقده‌کی طالغه قیران سدینك درجهٔ متانتی حقنده‌کی سؤاله بونك متین کوروندیکی جوابی آلنمش ایدیسه‌ده اوخریطه‌ده دکزك درجات عمقنه دائر کورولن ارقامدن سد مذکورك بعض محالارده درجهٔ عمقی آچیق صولرك عمقیله مساوی وحتی بعض محالارده سدك عمقی آچیق صولرك عمقندن‌ده زیاده اولدیغی اکلاشلمش ولهذا سدك متانتی حقنده تردد اولنمشدی . مومی‌الیهك لایحهٔ جدیده‌سنده هرموسمده هوانك جزؤی برتبدلی حالنده واپورلر اغزلرده بارینه‌میه‌رق ارکلی لیمانه التجا ایتمکده وپك چوق قضالر وقوع بولمقده اولدیغنه وزونغولداقده‌کی طالغه قیران سدی دخی تأمین محفوظیت ایده‌مدیکنه دائر وسائر بحثلر موجود اولمسی ترددی تأیید ایلدی . سدك متانتی بحثنده تجدید استیضاحات اولندقده کچنکی فورطنه‌ده طالغه قیران سدینك بعض محالری خراب اولمش یعنی بلوقلری دکز آلوب کوتورمش اولدیغنی اورایه

کیتدیکی اثناده مشاهده ایتدیکنی بیان ایلمشدر. سدك مقدار طولی وانك فورطنه‌ده نه‌قدر محلی زده‌لندیکی آکلاشیلمق ایچون ایدیلن سؤاله‌ده سدك مجموع طولی اوچ یوز مترو وخراب اولان محلی اللی‌مترو امتدادند، اولدیغنی وکندیسی اوراده ایکن شرکت خراب اولان قسمی تجدیداً انشایه مباشرت ایتمکله شمدی‌یه قدر بلکه بیتمش اوله‌جغنی سویلدیکی کبی چونکه یاپیلمش اولان سد زونغولداغك شمالنده اولمسیله اسکله‌یه یاناشان کمیلر اوجهت روزکارلرندن محفوظ اوله‌بیلییورلر ایسه‌ده غرب روزکارندن حاصل اولان فورطنه‌لره مقاومت ایده‌مدکلرندن سفائن همان کمور الیر الماز حرکته مجبور اولدقلرینی، بوده اخراجاتی تصعیب وتحدید ایتدیکنی وازمیده شمندوفر انشا اولنور ایسه تبعه‌دن اولان اوجاق صاحبلری اخراجاتك دوچار صعوبت اولمسی سببیله وقوعه کان ضررلردن مصون قاله‌جقلرینی سویلمشدر. برفورطنه سببیله سدك آلتیده برقسمی خراب اولمسنه وزونغولداقده فورطنه‌لرك توالیسنه نظراً ذکر اولنان سد هیچ بروقتده مستقر وامین اوله‌میوب بوایسه تعمیرات متتابعه‌یه مجبوریت دوام ایده‌جکنی کوسترر. موسیو ویتالینك طلب ایتدیکی واخیراً ایسه عدم کفایتندن بحث ایلدیکی قرق‌درت ملیون فرانقك قسم‌مهمی بوحالده اولان برسدك مصارف انشائیه‌سی‌مقابلنده اولمغله بوراسی شایان نظر دقت ایسه‌ده رجب پاشانك بوصره‌ده دیکر افاداتی دخی وقوع بولمغله انلر دها زیاده دقتی جالب کورونور. شویله‌که: زونغولداقده ریختم انشاسی قابل‌اولمیور. قره‌یه متصل اولان شی یالکز طالغه قیران سدندن عبارت اولدیغندن وبوایسه یالکز شمال فورطنه‌سندن محفوظیته خدمت ایتدیکندن غرب روزکارلرینك شدتنه مقاومت ایچون درت ملیون فرانق مصرف اختیاریله دیکر برسد دها انشاسی شرکتجه متصور اولدیغنی رجب پاشا بیاناتنه علاوه ایلمشدر. بوحالده اوراده ریختم اولمدیغی کبی سفائنك محفوظیت تامه‌سنی تأمین ایلیه‌جك لیمان دخی یوق ایکن بونلرك موجودیتنه دائر مبحثلرك واقعه مطابق اولمدیغی استنتاج ایدلمشدر.

ارکلی معدنی ایشنك شعوب مختلفه‌سی شرح اولنان صورتده‌در وهانکی ماده‌نك هانکی دائره‌لری عائد اولدیغی بالاده کوسترلمشدر. خاتمهٔ ملاحظات اولمق اوزره دیکر بر نقطه‌دخی لازم‌العرض کورونوندی.

شرکت حاضره انونیم وتابعیت عثمانیه‌یی حائز اولمغله مصلحت مداخلهٔ

سياسيه‌يه غير متحمل ايكن عكسى تشبثات ونشرياته دوام اولنمسى دقته سزادر . ازجمله دونكى كون كلن تلغرافنامه‌سنده استانبولدن چكيلن بر تلغراف مندرج اولوب بونده باب عالينك اخيراً ويردیكى نوطه‌ده فرانسه سفيرينك بو ايش ايچون معاونتى طلب اولنديغندن بحث ايدلمش وسفير طرفندن دنيلمسى لازم اولان شيلرك اولجه ايراد اولنديغى بيانيله بونوطه‌يه جواب ويرلميه‌جكى ايما قلنمشدر . قانوناً مواد داخليه‌دن اولان بر ايشده سفارتك معاونتنى طلب ايتمك انك حق مداخله‌سنى تصديق ايلك ديمك اولەجغندن اولجه كوريلن تقرير مسوده‌سنك اصلنده سفيرك من‌غيررسم معاونتنى قبوله دلالت ايدن فقره خارجيه ناظرى پاشا حضرتلريله بالمذاكره طى ايتديرلمشيدى . افكار ناس ايله حركت ايتمك قاعده‌لرندن بولنان مملكتلرده مطبوعاتك بو كبى نشرياتنك حكم وتأثيرى تعريفدن مستغنيدر . نته‌كيم ايتاليا حكومتى كچن كون پوسته‌لر ايچون وقوع بولان تصميمنى حكومت سنيه‌يه تبليغ ايتمزدن مقدم خلقه قارشى دعواسنك مشروعيتى يولنده بحثلره اوراق حوادثى توسيط ايتدى وتصورينى اولجه ديكر قابينه‌لره‌ده بيلديردكدن صكره دخى رأيلرينى استحصال ايلدى . اركانى معدنى ايشى دخى برنتيجهٔ غير مرضيه‌يه تصادف ايتمكله ايچون حقيقت حالك بزم طرفدن ديكر قابينه‌لرده بيلديرلمسى وبو صورت مناسب دكلسه اوروپا مطبوعاتندن بعضلريله من‌غيررسم اولسون نشرى مقتضاى مصلحته موافق كورونور . مع‌هذا وجه احسنى رأى رزين اصابتقرين حضرت خلافتپناهى‌يه منوطدر . برده ٢١ ربيع‌الاول ٣٢٦ تاريخلى تذكره‌نك برنجى بندنده دستكاه وفرون وماكينه‌لرك اثمان مقدره‌سى اوتوز بر مليون فرانق اولديغى يازيليور . حالبوكه مابعدنده اولان « مجموعى اون سكز مليون يوز يتمش ايكى بيك سكز يوز اللى فرانق » قيدندن دخى استدلال ايديله‌جكى اوزره اوتوز بر مليون فرانق تعبيرى سهو قلم اولمسه كركدر . زيرا صحيحى اوچ مليون طقسان طقوز بيك طقوز يوزاللى فرانقدر . اوراق مرسله مومى‌اليه رجب پاشايه توديعاً و مختوماً اعاده قلندى اولبابده .

٢٨ ربيع‌الاول ٣٢٦ و ١٦ نيسان ٣٢٤ چهارشنبه

امضا : صدرسابق

سعيد

باش کتابته تذکره

ارکلی معدنی ایشی اوزرینه فرانسه سفیرینك بوکون طرف صدارته بعده خارجیه نظارتنه شفاهاً وقوع بولان تبلیغات شدیده‌سی حقنده‌کی تذکره‌لر ایله متفرعاتی طرف عاجزانه‌مه ارسال وملاحظات کمترانه‌مك بوکیجه عرض عتبهٔ علیا قلنمسی شرفمتعلق بیوریلان امروفرمان همایون حضرت خلافتپناهی اقتضای عالیسندن اولدیغی تبلیغ اولنمش واوراق مودوعه مطالعه ایدلمشدر .

بیانات واقعه‌یه نظراً ارکلیده بولنان فرانسزلرك جان ومالری تحت تهدیده بولندیغی‌ده موسیو قونستانك جملهٔ تبلیغاتندندر . بو ایسه شرکتك انونیم وتابعیت عثمانیه صفتنی حائز اولمسی آخر دولت طرفندن مداخله‌یه مانع اوله‌جغنی سفیرك انکار ایده‌مدیکنه دلالت ایدر . بناءً علیه ترویج مقصد ایچون فرانسه تبعه‌سنك مال وجانلری غیر مصون بولندیغی کبی بر دعوای بی اساس نقطهٔ استناد اتخاذ ایدلمشدر . بوایشك مدافعه‌سنده هرنصلسه بر موفقیتسزلك علائمی مشهود وسفیرك شوتبلیغاتی اوزرینه مرجعلری طرفندن برمطالعه ایراد اولنمامسنك اسبابی مجهولدر. فقط یارینه قدر برجواب ویرلمزسه سفارت معیت واپورینك ارکلی‌یه ارسالیله قره‌یه عسکر چیقاریله‌جغنه دائر موسیو قونستانك باب عالیدن بیان اولنان تبلیغنك اهمیتیله برابر وقتك طار اولمسنه نظراً مرجعیت ومسئولیت قضیه‌لری برطرفه براقیله‌رق یاقرار دولتك محافظه‌سی یاخود سفیر مشارالیهك صورت ائتلافکارانه‌ده تلقیٔ تکالیفی ایچون عرض ملاحظه ایدلمسی منفعت حکومت ووظیفهٔ خیرخواهیٔ دولت اقتضاسندن کوروندی ووجه احسن هانکیسنده اولدیغی دوشونلدی. بوکبی مسائلده ممکن ومنافع دولت تهلکه‌دن امین اولدیغی حالده ائتلافی ترجیح ایتمك معقول ومقبول اولاجغی بدیهی‌ایسه‌ده فرانسه سفیرینك حکومت متبوعه‌سی نامنه وقوع بولان تکلیفی برجه قبول‌اولندیغی تقدیرده دیکر انونیم وعثمانلی شرکتلره دخی اجنبیلرك داخل بولنمسی وسیله‌سیله سائر دولتلرك بومثالدن استفاده‌یه قالقیشه‌جقلری وتساویٔ امتیازات قاعده‌سنجه مساعدهٔ مماثله‌نك ردی قابل اولامیه‌جغی وبوایسه مملکته پك مضر اوله‌جغی بدیهیاتندندر . دیکر طرفدن ایسه فرانسزلرك تصورلری وجهله کلیتلی برسرمایه ایله برشرکت وسیعه وجود بولدیغی کبی انك ایلك یاپه‌جغی ایش ارکلیده منتظم بر لیمان

انشاسى ماده‌سى اوله‌جغى واو ايسه برمحاربه وقوعنده حاكميت بحريه‌ده تفوق اعتباريله خصمك دونمامسنه خدمت ايده‌جكى پيش نظره آلندينى حالده بوخصوص معدن مسئله‌سى دكل پايتخت دولتك محافظه‌سنه متعلق سياسى برمسئلهٔ معظمه اولديغنه ذاهب اولمامق مطالعهٔ قاصرانه‌مه كوره غيرممكندر . اهميتى شوصورتده اولان برماده حقنده حكومت سنيه‌نك نظريات ومدافعات مشروعه‌سنى موسيو قونستانك حكومت متبوعه‌سنه حقيله ابلاغ ايتديكى وايتمه‌مش ايسه نه صورتده آكلاتديغى وپارس سفارت سنيه‌سنك‌ده نه صورتده تشبثده بولنديغى مجهول اولديغى كبى كورولن تذكره‌لرك برنده ادلهٔ مناسبه ايله سفيرك تعديل افكارينه چاليشلمش اولديغى حالده ايراد اولنان افاداته قارشى تكرير بيانات ايدوب كيتمش اولديغى فقره‌سيله اكتفا اولنمشدر. عرض وبياندن مستغنى اولديغى اوزره بوكبى خصوصاتده افادات واقعه‌نك بعينها درجى قاعده‌دن ومسائلك موازنهٔ دقايقى ايچون اسباب لازمه‌دن اوله‌رق عدم وضوح بوموازنه‌يه مانع اولور . شونقايص ايله برابر مطالعهٔ قاصرانهٔ عاجزانه‌م اركانى‌يه واپور ارسالايله قره‌يه عسكر اخراجى تصورينك منعى وفرانسه سفيرينك عهود وقوانين دائره‌سنده مناظراته امالهٔ‌سى ايچون منير پاشانك پارس قابينه‌سى نزدنده تشبث سريعده بولنمسنه دائر خارجيه نظارتندن مشار اليهه همان بر تلغراف كوندرلمسى مركزنده‌در . وكچنده نظارتدن سفيره ويريلن ايكنجى تقريرك بر صورتنك دخى فرانسه خارجيه ناظرينه ارائه اولنمق ايچون آيريجه اوله‌رق منير پاشايه يارين صباحه قدر تلغرافله ارسالى لازمدر . برده زونغولداقه واپور كوندريله‌جكى وقره‌يه عسكر چيقاريله‌جغى بيان‌اولنمسنه نظراً بونلره محل براقامق‌ايچون خارجيه نظارتى موسيو قونستانه بوكيجه برتقرير كوندره‌رك بوتقريرده هرحكومتك كندى بياناتنه كندى سفيرينى توسيط ايتمسى قاعده‌سنه بناءً باب‌عالى دخى فرانسه سفيرينك اركانى‌معدنى ايشندن طولايى بوكون واقع اولان تبليغاتندن منبعث ملاحظاتى فرانسه حكومتنه بيلديرمك اوزره سفارت سنيه‌يه يازمش اولمسيله انك جوابى بكله‌نيلمسى لزومنه علاوةً واپور ارساليله قره‌يه عسكر اخراجى تصورينك تركى اخطار اولنليدر . بوكبى اخطاراتك شفاهاً ويا تحريراً اولمسى تأثير ودفع مسئوليت نقطهٔ نظرلرنجه بربرندن فرقلى بولنمغله خارجيه ناظرى پاشا حضرتلرى بو اقشام سفارته كيتمش وسفير نزدنده شفاهاً بياناتده بولنمش اولسه دخى ينه اخطار مشروحك

تحریراً اجراسی وکمور اخراجاتی منع اولنمش ایسه مناسب اولهمیه‌جغندن همان بو ممنوعیتك قالدیرلمسنك بحریه نظارتنه تبلیغی وفرانسه تبعه‌سی حقنده محل امنیت واسایش احوال وقوعه کلمه‌مسنه بالخاصه دقت اولنمق ایچون حکومت محلیه‌یه تلغرافله امر سریع ویرلمسی مقتضیات حالدندر . ملاحظهٔ عاجزی‌یه کوره پارس سفارت سنیه‌سنه کوندریله‌جك تلغراف ملفوف مسوده وجهله اولمق لازم کلیر . تلغراف مسوده‌سنك ترجمه ترجمه‌سی دخی لفاً وارسال بیوریلان اوراق ایله معاً تقدیم قلنمشدر .

بوماده حقنده شرفصادر اولان ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه اشبو بازار ایرتسی کیجه‌سی ساعت اوچده طرف عاجزی‌یه تبلیغ وجواب کمتری اراده بیوریلان واسطه‌یه تودیعاً ساعت یدیده طرف سامیٔ داوریلرینه ارسال قلنمش اولمغله عتبهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی‌یه عرضنه همم علیهٔ داورانه‌لری مصروف بیورلمق بابنده .

۳ ربیع الاخر ۳۲۶ و ۲۱ نیسان ۳۲٤

امضا : صدرسابق

سعید

باش کتابته تذکره

فرانسه سفیری موسیو قونستانك ارکلی معدنی ایشنده دونکی کون طرف صدارته وبعده خارجیه نظارتنه شفاهاً وقوع بولان تبلیغات متنوعهٔ شدیده‌سنه متعلق اوراق دون کیجه الدن طرف عاجزانه‌مه ارسال بیورلمش ومطالعه‌سیله ملاحظات عاجزانه‌مك عتبهٔ سنیه‌یه تحریراً عرضنه مسارعت اولنمسی وبوکون ساعت اوچده مابینه کلنمسی اراده بیورلدیغی تبلیغ قلنمشدی . صدارت ونظارتك تذکرهٔ معروضه‌لرینه نظراً تکالیف واقعه‌یه بوصباحه قدر جواب قطعی ویرلمزسه زونغولداقه واپور ارسالیله قره‌یه عسکر چیقاریله‌جغی سفیرك جملهٔ تبلیغاتندن ایمش . واسطهٔ بحریه ایله نمایش وقوعی وقره‌یه عسکر اخراجی ذاتاً سوءتأثیری داعی اولدیغی حالده سوءمثال احداثنی دخی ازسرنو تشویق ایده‌جکندن اول باول بوتصورك ترکی وموسیو قونستانك عهود وحقوق داخلنده مناظراته امالهسی تدابیر لازمه‌نك الك عاجلی اولمغله مطالعهٔ کمتری‌یه کوره فرانسه

خارجیه نظارتی نزدنده سفارت سنیه‌نك نه‌طرزده تشبثده بولنمسی لازم کله‌جکنه دائر قلمه آلنان تلغرافنامه مسوده‌سی وانك ترکجه ترجمه‌سی لیلاً باتذکره تقدیم اولندیغی کبی افادات معروضه‌یه نظراً موسیو قونستان طرفندن خبر ویریلن زمان پك ضیق یعنی قره‌یه عسکر اخراجنه مأمور واپورك همان بوصباح ارسالی مقرر اولمسیله بونك تأخیری یولنده خارجیه نظارتندن سفیره تحریراً ایفاسی متحتم کورولن اخطارك طرزی وملاحظات سائرهٔ کمتری‌ده تذکره سالف‌البیانده ایراد ایدلمشدی. ملاحظات معروضه‌نك تصویبی یاخود اخر طریق اتخاذی منوط امروفرمان عالیدر .

بوصباح مابین همایونه کلنمسی حقنده‌کی ارادهٔ سنیه‌یه امتثال واجبهٔ ذمت ایسه‌ده اولجه عرض وتفصیل ایدلمش اولان عارضهٔ‌وجودیهٔ کمترانه‌م باقی اولدیغندن عفو وصفح‌عالی تکرار تضرع‌اولنور. موضوع بحث‌اولان ایشه متعلق بعض نقاطك تذکیری‌ده امر ضروری کورولمکله بروجه آتی بیان قیلینور .

بومادهٔ‌نك حقایقی ودواتجه الزم عد ولنان مدافعاتك اشکالی قومیسیونك اجتماعات مختلفه‌سنده یکان ، یکان حدهٔ تدقیقدن کچیرلمش وویریلن قرارلر مجلس وکلاجه‌ده تصدیق اولنمش وسفیره اول واخر رسماً وتحریراً اجرای تبلیغات قلنمش اولدیغی حالده مدافعات شفاهیه‌ده مشهود اولان عدم موفقیتك اثارواسبابی شایان تدقیق مسائل عدادنده ومع‌مافیه بومبحثك تعمیقی بالطبع دائرهٔ نظریات کمترانه‌م فوقنده‌در . قالدیکه مملکت دولت علیه‌نك برجزؤینی اشغال دیمك اولان قره‌یه عسکر اخراجی ماده‌سی حقنده‌کی اخطار اولتیماتوم دیمکدر. بوکبی تبلیغاتك کرك شکلی وکرك وقت اجراسی حسب‌الاصول برطاقم شرائطدن لابد اولدیغی حالده بوکا رعایت ایدلمه‌مشدر .

ثانیاً موسیو قونستان طرفندن دولت متبوعه‌سی خارجیه نظارتنجه مبحوث عنه اولان‌قرارلر دولت‌علیه سفیرینه‌ده بیلدیرلدیکندن بحث ایدلدیکی حالده تسریع‌تشبثات ایچون تعلیمات اعطاسی کونندن یعنی کچن بازار ایرتسندن بو بازار ایرتسی کونه قدر سفیرمز طرفندن نظارته هنوز بر اشعار وقوع بولمامشدر . ثالثاً صدارتك تذکرهٔ معروضه‌سنده ادلهٔ مناسبه ایله فرانسه سفیرینك تعدیل افکارینه چالیشیلمش ایسه‌ده ایراد اولنان افاداته قارشی تکریر بیانات ایدوب کیتمش اولدیغی فقره‌سیله اکتفا اولنمش یعنی بوکبی خصوصاتده وقوع بوله‌جق افادات

بعینها یازلمق مصالحك موازنهٔ دقایقی ایچون لازمه‌دن ودولت علیه‌ده دخی مرعی اولان اصول مقتضاسندن ایکن ادلهٔ مبسوطه‌نك انواع ودرجاتی ایضاح اولنمامشدر . رابعاً تذکرهٔ نظارتك برمحلنده حکومت سنیه‌نك مدافعاتی بسط اولنمق ارزو اولنمش ایسه‌ده کذلك سفیرك بونلری استماع ایتمك ایسته‌مه‌مش اولدیغنك بیانیله اکتفا ایدیله‌رك الك کوچك برحکومت قارشیسنده بیله اصول واداب سیاسیه‌یه مغایرتی محتاج براهین اولمایان معاملهٔ متحکمانه‌یه عدم مقابله‌نك علل سیاسیه وسائره‌سی مسکوت عنها براقیلمشدر . خامساً بدلی اولجه تأمین اولنمق شرطیله لیمانك صاتیلمسنه موافقت وفقط شرکتك النده‌کی معدنلرك بیعنه فرانسه حکومتی طرفندن مخالفت اولنه‌جغی جملهٔ تبلیغاتدن ایسه‌ده زونغولداقده لیمان وریختمك وجودی یوقدر . موجود اولان شی طالغه قیران تعبیر اولنان سددن وانك‌ده طولی اوچ یوز مترودن عبارت اولدیغی حالده موجود اولان سد متوالیاً تعمیره محتاج وغرب روزکارلرینه معروض جهت ایسه سددن خالیدر . بناءً علیه موجود اولان سدی دولته صاتمق فرانسزلرك منافعنه موافقدر . فقط اوراده منتظم برلیمان یاپیلمسی تکثیر اخراجات ایچون احتیاجات عظیمه‌دن اولمسیله بو نقطهٔ نظردن ایشه باقیلیر ایسه لیمانك یاپیلمسی لازم کلیر . انجق وقت سفرده حاکمیت بحریه نه طرفده ایسه لیمان اوطرف دونماسنه خدمت ایدرکه بوراسی بزم ایچون بر محذوردر . دولت بو محذوری درپیش ایدوبده لیمانی یاپمامه‌یی التزام ایتسه معدنلر شرکتنك النده بولندقجه فرانسه سرمایه‌سنك محافظهٔ منافعی نامنه مداخله واصرارلر وقوع بوله‌جق ونتیجه‌سنده طرف حکومتدن منتظم برلیمان انشاسنه مجبوریت حاصل اوله‌جقدر . سادساً دون کیجه تقدیم قلنان تذکرهٔ عاجزیده دخی بیان اولندیغی اوزره ارکلیده اویله برموقف بحری تأسس ایدرسه بوماده معدن ایشی حالنده قالیوب پایتختك محافظه‌سنه تعلق ایدن سیاسی بر مسئله شکلنی الهجقدر . سابعاً فرانسه سرمایه‌سنك تزییدیله برشرکت واسعه وجوده کلدیکی حالده اوحوالی اجنبی مستملکه‌سی حالنه کیره‌جکی ثناورلری قومیسیونه داخل اولمازدن اول هیئت دولتجه دوشونولمش اولمسیله شو ملاحظه اهمیت حالی ارائه‌یه کافی‌ایسه تفصیلات سائره زائددر . برطرفدن بوماده‌لره نظر اولندی . دیکر طرفدن بوندن اوتوز سنه اول خدمت صدارتده بولندیغم اثناده ارکلی معدننك شرکت واسطه‌سیله

ايشلتديرلمسى ايچون بر مطالعهٔ كمترى سبق ايتديكنى وحال اويله ايكن شمدى قوميسيونده بشقه بر رأيده بولنمقلغم محل تعجب كورونديكنى موسيو قونستانك حضور عاليده عرض ايلديكى معلوم وطرف والاى صدر اعظميدن‌ده شو فكر استغرابه اشتراك ايدلديكى مسموع اولديغندن بونلرده دوشونيلدى . اعتراضات واقعه قوميسيون قرارلرينه مشاركت عاجزانه‌م تناقضه حمل اولنديغنى كوسترمكده ايسه‌ده تناقض بربرينه مباين اولان ايكى ماده‌نك ايكيسنى‌ده تصديق ديمك اولديغى حالده وضع وحركت عاجزانه‌م بوندن خاليدر . چونكه بويله شيلرك اثناى مأموريتمده منفرداً اختصاصى مسبوق اولمامسيله شايد شركتلره مراجعتك لزوم طبيعيسى يولنده برراى سبق ايتمش ايسه بورأيك اول‌وقت مجلس وكلاجه ويرلمش اولمسى محتملدر . كچنده دخى بيان اولنديغى اوزره شرائط نافعه ايله شركتك تشكيلى بشقه واجانبه حق مداخله ويره‌جك شركتلر تأسيسنى تجويز ايتمك بوسبتون محذورلى بر ماده اولمسيله بشقه‌در . ايكنجى صورتك ردينه بر معاملهٔ متناقضه ومتباينه نظريله باقيله‌ميه‌جغى پك بديهى ايكن عكسى يولده تقدير واعتراضلر وقوعه كلمكده اولمسى تابدايت مصلحتده دخى عرض وتحرير اولنان ملاحظهٔ كمترينك اصابتنى تأييد ايدر . يعنى عاجزلرى كبى هيچ بر ايشده مدخلى ومنافع سلطنت سنيه‌يى محافظه‌دن بشقه مقصدى اولميان بر بندهٔ بى ريا وبى‌امل بلاحق ودولته بلافائدهٔ اعتراضات واتهاماته محمل اولمامق وعلى الخصوص مقصد حقيقى كه منفعت دولتدر قيل وقاللر ايله اكا خلل تطرق ايتمه‌مك ومصلحت مجراى طبيعيسنده جريان ايتمك اوزره بوماده‌نك هر جهتنك هيئت مسئولهٔ وكلا معرفتيله حل وفصلى لازمه‌دن اولديغى تبين ايدر . موسيو قونستانك تشبثات معلومه‌سنه پانچيرى بكله قارتالى وقونت ويتالى وامثالى كمسه‌لرك منافع ذاتيه‌سى‌ده منضم وانلرك رفقا وعونه‌سى‌دخى بولنمسى محتمل اولەرق منافع شخصيهٔ غير مشروعه ايله ممزوج برايشدن تولد ايده‌جك ازعاجاتله اشتغاله‌ايسه قاعدهٔ كمترانه‌م غير مساعد واولجه ايراد اولنان معذرتلرده بونلردن متولد اولديغى حالده اخيراً ومجرد امر وفرمان همايون ملوكانه‌يه امتثالاً قوميسيونه اشتراك اولنمشيدى . ايشك كافهٔ نقاطى بالتعيين بونلر قوميسيونك درت قطعه مضبطه‌سنده وصادر اولان اسئلهٔ عاليه‌دن منبعث اولمق اوزره معدنلرك حسن اداره‌سى اسبابى واخراجاتى ايچون مفيد ومساعد بر مخرج دها بولنمسى صورتى دخى قوميسيونك اجتماع اخيرندن صوكره تقديم قلنان ايكى

قطعه تذکرهٔ عاجزیده توضیح وتشریح قلنمشدی . ارتق عاجزلرنجه دینیله‌جك هیچ برشی قالمامش اولدیغندن اجراآتنك ومعاملات آتیه‌نك هیئت وکلایه تودیعی منوط امر وفرمان عالی اولمغله عتبهٔ علیایه عرض کیفیته همم علیهٔ داوریلری شایان بیورلمق بابنده .

٦ ربیع الاخر ۳۲٦ و ۲٤ نیسان ۳۲٤

امضا : صدر سابق

سعید

ذیل

اشبو تذکرهٔ عاجزینك تقدیمی صره‌سنده قرنای حضرت پادشاهیدن امین‌بك افندی نزد عاجزیه کلوب بوکون ساعت اوچده مابین همایون جناب ملوکانه‌یه عزیمت اولنمسی دون کیجه تبلیغ اولنان امر وفرمان همایون اقتضاسندن ایسه‌ده عزیمت ایچون بواقشام یاخود یارین شرفصادر اوله‌جق ارادهٔ سنیه‌یه انتظار اولنمسی اراده بیورلدیغنی وکیلنده نظارت خارجیه‌دن فرانسه سفارتنه مادامکه برتقریر جوابی یازلمشدر، سفارتك اکا جواب ویرمسی وبعده ایجاب حالك دولتجه دوشونلمسی ارادهٔ سنیه اقتضای عالیسندن اوله‌رق بونی تبلیغ ایچون خارجیه ناظری حضرتلرینه کیده‌جکنی افاده وبرده اعطا ایتدیکی مظروفه‌کی اوراقك قرائتیله ینه مظروفاً تقدیمی وانلردن تایمس غزته‌سندن مترجم فقرات شایان دقت بولندیغنی با ارادهٔسنیه تبلیغاتنه علاوه ایتمشدر. عزیمت حقنده معذرت وجودیه سببیله مجبور اولدیغم تضرع متن عریضه‌ده محرر اولمسیله تکراریله تصدیعه حاجت یوقدر . مظروفه کلنجه دون کیجه فرانسه خارجیه ناظرینه ارائه اولنمق اوزره سفارت سنیه‌یه تلغراف ارسالنه لزوم کوسترلمسی ومسوده‌سنك تقدیمی موسیو قونستانك تبلیغاتنه ویریلن شکل قطعیدن وبرده حقیقت حال عینیله فرانسه حکومتنك نظر اطلاعنه قونیلسه عهداً وحقوقاً مجاز اولمیان تکالیفك تأییدی الزام ایدلمیه‌جکنه دلائل احوال ایله اعتمادمدن نشأت ایتمش ایدی. مادام‌که سفیرمشارالیه تقریرمزه یارین جواب ویره‌جکنی بیان‌ایتمشدر. [۱]

[۱] صدارتك اشعارنده فرانسه سفیری محل مذکوره یارین واپور ارسال وقره‌یه

سفارت سنيه‌يه كوندريله‌جك تعليماتك شمديلك تأخيرنده ظن عاجزانه‌مه كوره برباس يوقدر. فقط ناظر مشارالیهك تذكره‌لرندن برنده‌كه مقصد بو ايش ايچون طرفينك منافعنه موافق برحسن نتيجه استحصالندن عبارت بولنديغى وصالى كوننه قدر مساعد بر جواب اعطا اولنور ايسه مسئله برطرف اوله‌جغى سفيرك لساننندن اولمق اوزره حكايه ايدلمشدر. بو افادات فكر كمترانه‌مه كوره حكومت سنيه‌يه منفعت بخش تبليغاتدن عد اولنه‌ماز. زيرا منافع طرفين اصولاً ومادةً قابل تأليف دكلدر. مع مافيه متن عريضه‌ده دخى بيلديرلديكى وجهله بوكا هيئت وكلاجه باقيلمسى شكل حال ايجابنجه امور ضروريه‌دن كورونور.

تايمس غزته‌سنك نشرياتنه‌ده كلنجه يازيلان شيلر واقعا شايان دقتدر. لكن شخصياته عائد جهتى غزته‌نك كندى مطالعه‌سنه مبتنى دكاسه اغراض والقاآت اثرى اوله‌جغى وارد خاطر اولمشدر. مظروف مذكور اعادةً ومختوماً تقديم قلندى. اولبابده.

٢٠ ربيع الاخر ٣٢٦ و ٢٢ نيسان ٣٢٤ صالى

امضا : صدرسابق

سعيد

روسيه‌نك تهيئاتى

ارادهٔ سنيه‌يه جواباً عريضه

روسيه‌نك بعض تداركات عسكريه‌سنه دائر پترسبورغ سفارت سنيه‌سى معيتنه مأمور اتاشه ميليتر جانبندن تواريخ مختلفه‌ده كلوب طرف كمتريه ارسال بيورلمش اولان درت قطعه تقرير صورتلرينك بالمطالعه اعاده وبعده ملاحظات عاجزانه‌مك عرض وافاده‌سى اراده بيورلمشدر.

ذكر اولنان تقريرلر ٨، ١١، ١٢ و ١٦ نيسان ٣٢٤ تاريخلريله مورخ اولوب

عسكر اخراج ايده‌جكنى باب عاليه بيلديرديكى كوسترلمش ايكن مؤخراً يعنى بر كون صوكره تقريرمزه يارين جواب ويره‌جكى بيان اولنمسى محل دقتدر. دينك اولوركه سفير حكومت متبوعه‌سنه شكايتى تصميم ايتديكمزه مطلع اولمسيله مدافعهٔ عسكريه‌يى مدافعهٔ قلميه‌يه تبديل ايلمشدر.

برنجیسنده اوروپای روسیدن قافقاسیه‌یه بر پیاده فرقه‌سیله بر صحرا طوپجی لواسی کوندرلدیکی کبی ینه قافقاسیه قطعه‌سنه ایکی یوز عدد سریع آتشلی جبل طوپلری وبرچوق مهمات حربیه وقارص استحکاماتنه یکی طوپلر ارسال ایدلمکده اولدیغی بیان اولندقدن صوکره قطعهٔ مذکوره‌ده موجود قوهٔ عسکریه غارتکرانك دفعنه وفکر اختلالك منع توسعنه کافی اولدیغندن تهیئات جدیده‌یه ایران اشقیاسنك حدودی تجاوزلری سبب اتخاذ وقارص استحکاماتنك تجهیزاتی دخی اسکی سیستمده طوپلرك تبدیلی مقصدینه عطف ایدلمش وایراندن ، بری طرفه کچن اشقیا ایسه ایکی چته‌دن عبارت بولندیغی کوسترلمشدر .

۱۲ نیسان ۳۲٤ تاریخلی تقریره نظراً عموم‌روسیه اردوسی ارکان‌حرب رئیسی جنرال پارکینی کورولوب شو تدارکاتك اسبابی تفحص اولندقده بزم طرفدن ریزه، ارضروم، سیواس ودیکر طرفلر ردیف لوالری وخصوصاً وان قونسلوسنك اشعارینه نظراً بایزید ووان طرفلرنده ردیف قطعاتی تحت سلاحه النمغله میدانده هیچ برسبب یوق ایکن وقوع بولان بو تشبثمز روسیه حکومتنجه دخی مقابله‌یی ایجاب ایتدیکی وبو حالار تهیئات متقابله‌ده دوامی مستلزم وایلریسی وخیم اوله‌جغی وبویله نازك بر مسئله‌نك حلی ایچون هر ایکی طرفك مذاکراتده بولنمسی لازم کله‌جکی زمیننده ادارهٔ لسان ایدلمشدر .

قرقنجی پیاده فرقه‌سی قافقاسیه‌یه سوق اولنوب اولنمیه‌جغندن وتدابیرك صحتندن تمامیله امین اولمق ایچون جمعه‌ایرتسی کونی ارکان حربیه رئیسی تکرار کورولهرك النه‌جق رسمی معلوماتی بر تفصیل یازه‌جغنی‌ده اتاشه‌میلیترمز سالف‌البیان ۱۱ نیسان ۳۲٤ تاریخلی تقریرینه علاوه ایتمشدر .

دردنجی تقریر نیسانك اون برنجی کوننه مصادف اولمسنه نظراً فرداسی جمعه‌ایرتسی اتاشه‌میلیترك روسیه ارکان حرب رئیس عمومیسیله وقوع بولان ملاقاتی نتیجه‌سی ۱٦ نیسان ۳۲٤ تاریخلی تقریرده یازلمق لازم کلیرکن بونده ویریلن معلومات خارجدن وقوع بولان بعض استخباراته مبتنی کورونیور . شویله‌که :

روسیه وفرانسه اتفاق مقاوله‌سنك تدابیر عسکریه‌یه عائد اولان ماده‌سی المانیا واوستریا حدودنده روسیه‌نك تفریق قوت ایلمسنی طرفین متفقینك موافقتلرینه تعلیق ایتدیکندن بودفعه ویلناوکیف اردولرندن بر پیاده فرقه‌سنك

افرازى سببنى فرانسه حكومتى روسيه حكومتندن صوره‌رق اوده بوسوقياتك موقت اولديغى جوابنى ويرديكى وبرده قارص وباطوم استحكاماتنده‌كى طوپلر ولاديووستوقك تجهيزى ايچون كوندرلديكندن ذكر اولنان استحكاماتك طوپ تجهيزاتندن خالى اولمسنه غزته‌لر اعتراض ايتمكله حربيه نظارتى بودفعه انلره لازم اولان طوپلرى كوندرمكه مجبور اولديغى بيلديرلمشدر .

بوحاله افادات مبسوطه جمعه‌ايرتسى كونى اركان حرب رئيسيله واقع اوله‌جغى اولجه بيان‌اولنان ملاقاتدن استحصال اولنمش معلوماته دلالت ايتميورسه‌ده فرانسه حكومتنك نقل اولنان سؤالى ايكى فرقه عسكرك روسيه ـ المانيا حدودندن قالديريلوب حدود شرقيه‌يه نقل اولنديغنك صحتنى كوسترمكده‌در . بناءً عليه قارص وباطوم استحكاملرينه كوندريلن طوپلر اكمال نقصاندن عبارت اولسه بيله قافقاسيه‌ده موجود قوهٔ عسكريه‌نك حركات اختلاليه‌يى منعه كفايتى جملهٔ اخباراتدن اولديغى حالده اوستريا والمانيا حدودندن عسكر قالديريله‌رق اوقوته ايكى فرقه دها علاوه ايدلمسى بزجه جالب شبهه عد اولنه‌بيلير .

دردنجى اردو داخلنده بولنان رديف فرقه‌لرينك سلاح آلتنه آلنديغنه دائر اولان بحث واقعه موافق اولوب اولمديغى كمترلرنجه مجهول ايسه‌ده حكومت سنيه‌نك بلالزوم شوتدبيره مراجعتله همجوار دولتك شبهاتنى جلب ايتمسى تخمين اولنه‌ميه‌جغندن بوحال حقيقةً موجود دكلسه روسيه حكومتنك عكس ادعاده بولنمسى تهيئات عسكريه‌سنى ضرورى كوسترمك مقصدندن نشأت ايتمشدر . بوتقديره كوره حكومت مشاراليهانك تصورات حاليه‌سى مسالمتكارانه اولماديغنه ذاهب اوله‌بيلمك نابمحل اوله‌ميه‌جغندن بوتدبيرك مستند اولديغى مقصد تدقيقه شايانذر . بالاده بيان اولنديغى اوزره روسيه اركان حربيه رئيسى حكومت سنيه‌نك تهيئات عسكريه‌سنى موضوع بحث ايتديكى صره‌ده بويله نازك برمسئله‌نك حلى ايچون طرفينك اولجه مذاكراتده بولنمسى لزومنى دخى ايراد ايلديكى اتاشه‌ميليتر مزك ١٢ نيسان تاريخلى تقريرى محتوياتندن اولمسيله بوفقره جاى نظردر . شو قدركه ازالهٔ شبهات وتأييد مسالمت ماده‌لرى مسائل سياسيه‌دن اولمسيله اركان حرب رئيسيله اتاشه‌ميليتر بينده حل اولنه‌ماز . روسيه دولتى كنديسنجه شايد بويله برتأميناته لزوم كورويور ايسه وقت ضايع ايدلميه‌رك يعنى دولت مشاراليهانك تصميمنه رنك مشروعيت ويرمسنه محل براقميه‌رق اقناعات جديه‌يه

مسارعت اولنمسی وبوراجه اویولده مکالماته باب عالینك وپترسبورغده دولت علیه سفیرینك مع الاعتنا وساطتلری مقتضیات احوالدن کورونور .

ارسال بیوریلان اوراقه نظراً بوایشك حال حاضرینه مترتب ملاحظهٔ قاصرانهٔ عاجزانهم بونلردن عبارتدر . یعنی اولا روسیه‌نك سوقیات عسکریه‌سنك مبتنی اوله‌جغی مقصدی لایقیله تحقیق ایتمك . ثانیاً : روسیه حکومتی حکومت سنیه‌نك افکارندن جداً شبهه اظهار ایتدیکی حالده اکا قطعاً محل اولمدیغنه دولت مشارالیهایی تماماً وسریعاً اقناع ایلمك لازمدر . بوخصوصده هم مالاً وهم استقبالاً نه‌یاپیلمق لازم کله‌جکنك ده عرض وتحریری امر وفرمان همایون جناب جهانبانیلری مقتضای عالیسندن بولونیور . اکرچه ذات شوکتسمات شهریاریلرینك حضور قلب همایونلری جمله‌نك وظیفهٔ ذمتی اولدیغندن مباحث خدشه‌رسایی تجویز ایتمز ایسه‌مده صداقت صحیحه دائما حقیقت حاله توفیق لسان ایله حاصل اوله‌جغی اعتقادی مستقبل حقنده بونقطهٔ نظره کوره بعض توضیحاتی ایجاب ایتمشدر .

برمدتدن بری دول معظمه بینده واوروپا مطبوعاتنده ماکدونیا مسئله‌سی نامیله یاد اولنان مسئله‌نك ماهیتی بزده بعضلر طرفندن بشقه صورتلرله تفسیر اولنه‌کلدیکی دلائل احوالدن استدلال اولنمقده‌در . حالبوکه ماکدونیا اهالیٔ عیسویه‌سنك وحکومات صغیره‌یه منسوب اقوامك مجادلات ومقاتلات غیرمنقطعه‌لری عداوت عادیه‌دن نشأت ایتمیوب بونك سبب محضی اوستریانك سلانیکه طوغری ایلریله‌مسنه قارشی کلمك واقوام مذکوره‌دن هربری ایلریده توسیع حدود ودیکر قوملره تفوق نفوذایله ادامهٔ موجودیت ایتمك کبی مهم وترکی ناقابل مقاصدسیاسیه‌در . اوستریانك سلانیکه توجهی سوزینك دیکر برمعناسی، تعبیر اصحله مفهوم مقابلی روسیه‌نك ده استانبوله تخطیسی دیمك اولدیغنده بتون افکار سیاسیه متحددر . شوقدرکه موازنهٔ عمومیهٔ دوله تعلق عظیمی اولان بویله برمسئله‌ده وقتندن اول قوت وطالع تجربه‌سنه کیریشیلمسی محل تردد اولدیغندن روسیه واوستریا دولتلری بالقان شبه‌جزیره‌سنجه ۱۸۹۷ اتفاقنی عقده مجبور اولمش ایدیلر . اوزماندن بری بین الدولتین مقاولهٔ مذکوره دائره‌سنده حرکت وبالقان اقوام صغیره‌سنك تسکین افکار وافعالی چاره‌لرینه غیرت اولنور ایکن بارون ده‌رنتال یکی بازار شمندوفر خطنك انشاسنی باب عالی‌یه تکلیف ایله اوستریا پولتیقه‌سنك نقابنی

بردن بره رفع ايتدى . بوحال روسيه دولتنى ملاحظات دورا دوره سوق ايلمشدر كه نتيجه‌سنده كنديسنجه دفع مضرت وجلب منفعته كافل تدبيرلره تشبثه مجبور اولمشدر . رومانيا ، صرب ويونان حكومتلرنجه ايسته‌نيلن التصاق خطلرينك انشاسنى روسيه‌نك التزام ايتمسى اوستريانك افكار حاضره‌سنه قارشى اتخاذينه لزوم كوردیکى تدابيرك بر قسميدر .

تعريفدن مستغنى اولديغى اوزره روسيه ١٨١٥ سنه‌سنده عقد ايديلن اتفاق مقدسدن برو شرقده استاتوقونك محافظه‌سى وظيفه‌سيله كنديني مكلف كوستروب انك ضمننده شرق خرستيانلرى اوزرينه حاكميت معنويه اجرا ايلمكى مسلك لايتغير اتخاذ ايتمشدر و وقت ، وقت بونك ثمراتنى اقتطاف ايلمشدر . بو دفعه حكومات مذكوره‌يه عائد شمندوفر خطلرنجه كوستردیکى اثر التزامكارى‌ده بومسلكده دوام اثريدر . اوستريا دولتى يكى پازار خطنى بزه تكليف ايتديكنده برلين عهدى اقتضاسنجه بر طريق عسكرى يا پيلمسى مقرر ايسه‌ده ديكر خطوط كبى بونك شمندوفر اولمسى عهدنامه‌ده مصرح اولماديغى بيانيله مدافعه قابل اولوردى . فقط روش حاله نظراً بو فرصت الدن چيقمشدر وسائر حكومتلره متعلق خطلر ايسه انلرك يالكز تجارتلرينى دكل موقع سياسيلرينى‌ده توسيع ايليه‌جكدر . رومانياده نقطهٔ معلومه‌دن باشلايوب ارناوودلغك آولونيا ساحلنده ديكر برنقطه‌يه واصل اوله‌جق خط دخى ايتاليايى مستفيد ايده‌جكدر . بونلرك محاذير سياسيه‌سى اولوب اولماديغى وديكر بالقان حكومتلرينك فائدهٔ ملكيه‌لرينه خدمت ايده‌جك شو تشبثات صره‌سنده بلغار حكومتنه دخى برحصهٔ منفعت كوسترلمسى امر طبيعى بولنديغندن انك نه‌دن عبارت اوله‌جغى خصوصلرى سياسةً ومسلكاً شايان ملاحظه ايسه‌ده روسيه دولتنك مسلك آتيسى دها زياده تعميقه مستحقدر. روسيه منفعت ملكيه‌سنى يالكز حكومات مذكوره شمندوفرلرينك التصاقنده‌مى تحرى ايده‌جكدر؟ يوقسه ژاپونيا ايله واقع اولان محاربه‌دن صوكره اقصاى شرقده توسيع نفوذ مقصدندن هيچ اولمازسه طول مدت قصريد ايتمكه مجبور وبناءً على هذا وجههٔ نفوذينى جهات اخرى‌يه تحويل ايتمكه محتاج بولنديغندن وانكلتره ايله حاصل ايتديكى مقارنت افكار ايسه كنديسنه مدار قوت اوله‌جغندن بشقه برشى دها يا پميه‌جقميدر ؟ بوراسى الك زياده تفكرى داعى اولمليدر . خلاصه دولت عليه‌نك موقع سياسيسنى مطالعهٔ قاصرانه‌مه كوره پك نازك وتدابير متقابله‌نك

اهمیت احـوال ایله متناسب اولمسی امر مفروضـدر . ضمیر الهامسمیر حضرت خلافتپناهیلرینه سانح اولهجق تدابیر نجاتبخشا ایله شومشکلات سیاسیهنك تأثیراتندن مصونیت الطاف ربانیهدن مستدعا بولندیغی محـاط علم عالیٔ ملوکانهلری بیورلدقده اولبابده وقاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزکدر .

٦ ربیع الاخر ۳۲٦ و ۲٤ نیسان ۳۲٤ پنجشنبه

امضا : صدر سابق

سعید

باش کتابتدن کلن تذکره

ارکانی ایشـنی تتبع ایتمك ودولته خیرلی بر صورتله نتیجهلندیرمك وبرنجی اعضالغی عهدهٔ علیهٔ داور اکرمیلرنده اولمق اوزره تشـکیل بیوریلان قومیسیون عالیه صدر اسـبق کامل پاشـا حضرتلرینك وتجارت ونافعه ناظری ذهنی پاشـا حضرتلرینك مأموریتی واشبو قومیسیونك بوکون ساعت التیدن اول اجتماع اولنمق اوزره مابین همایون ملوکانهده انعقادی خصوصنه ارادهٔ سـنیهٔ جناب خلافتپنـاهی شرفمتعلق بیورلمش وفرانسزلرك بر طاقم واهی ادعالریله دولت علیـهیه قارشو بر حقسزلق ومناسبتسزلك وقوعه کلمسی صداقت وحمیت مسلمهٔ داوریلرندن منتظر عالی بولنمش اولمغله اولبابده .

فی ۱۳ ربیع الاخر سنه ۱۳۲٦ وفی ۱ مایس سنه ۳۲٤

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری

تحسین

یوقاریده صورتی یازیلان تذکره اوزرینه مابینه کیدلدی. کامل پاشا ایله ذهنی پاشا بندن اول کلمشلردی. کامل پاشانك بعض ایضـاحاتندن واثنای مذاکرهده بر قاچ کره کلوب کیدن مابینجینك تبلیغاتندن شو اکلاشـلدی که ریختم ومتفرعاتنی واوجاقلری مبایعه ایچون پانجیری ایله سویلشمك لازم کلیورمش . بوکبی مبایعات مذاکراتنه اشتراك ایتمك ایشمه کلمدیکندن باطناً بر طریق اعتذار ارامقله وظاهراً صورت وبدل مبایعه حقنده رفیقلر طرفندن وقوع بولان ایضاحاتی دیکلمکله مشغول اولدیغم حالده تکرار کلن مابینجینك تبلیغی مشغولیت ذهنیهیی تزیید ایتدی . بو

تبلیغ بولندیغمز اوطه صدر اعظمه مخصوص اولدیغیچون ذات شاهانه دائرهٔ خصوصیه‌سی داخلنده بزه بر اوطه و وسائط استراحت کامله تهیئه ایتدیردکلرندن و آره‌لقده اوطه‌یی تشریف وبزلری تلطیف ایده‌جکلرندن بحثله مهیا اولان دائرهٔ خصوصیه‌یه کیتمکلکمزه دائر ایدی . ارکلی ایشی چیقدیغی کوندنبری منفرداً ومکرراً سرایه دعوت اولندیغمده مابینده دکل ینه خصوصی دائره‌ده بولنمقلغم سویلنمکده ایدی . بعض اسباب اقتضاسنجه اوراده بولنمه‌یی اختیار ایده‌مدیکمدن بودعوتلرك هر برینه شفاهاً ویا تحریراً برر صورتله جواب معذرت ایرادینه مجبور اولمشدم. یوقاریده قید اولنان اعتذارلرك سببی بودر. شمدی ایسه دیکر ایکی‌ذاتله برلکده بولونیله‌جغندن بوراسی مدار اطمئنان اولمق لازم‌کلیرسه‌ده انلرك رفاقتلری دوام ایدوب ایتمیه‌جکی مشکوك‌ایدی. زیرا بو بروهم دکل تجربه‌لر شك واشتباهك لزومنی اخطار ایدیوردی. بناءً علیه کامل وذهنی پاشالر حاضرایکن مابینجی‌یه دیدم‌که: «بوکون صدر اعظمك کله‌جکی کون دکلمش. شاید فوق العاده اولهرق بوکونده کلیرسه بورایه ملاصق وباش مابینجینك خسته‌لکی سببیله خالی بولنان‌اوطه‌یه کیتمك قابلدر. مع‌مافیه ظن ایتمم‌که مذاکره‌مز ممتد اولسون زیرا سویلشه‌جکمز ایش مغلق برشی دکلدر . بوصورتله عرض ایدیکز.» واسطه ـ که قرنادن رضا بك ایدی ـ حضوره کیدوب کله‌رك مساعده جوابنی کتیردی . واقعا وقت عصره طوغری مذاکره‌ده قوهٔ قریبه‌یه کلدیکندن بقیه‌سی جمعه‌ایرتسی اکمال اولنمق اوزره ارن کوینده اقامت ایدن ذهنی پاشا واپوری قاچیرمامق ایچون کیتدی . کامل پاشا ایله بن‌ده کیتمك اوزره ایکن بعد الطعام عودت ایتمکلکمز حقنده اراده سانح وبر آز صوکره‌ده مائدهٔ عالیه نازل اولدی . طعام اثناسنده ایدی‌که ینه اومابینجی کلوب « شمدی اجرا بیوریلان تحقیقاته نظراً بوایش پك زیاده اهمیت کسب ایتمشدر . شوکتمآب افندمز بیوریورلرکه: «یارین جمعه ایسه‌ده سلاملقدن صوکره کندیلرینی کوروب ایشی آکلاده‌جغم . سلاملقدن اول کلوب دائرهٔ خصوصیه‌ده جامعدن عودتمه منتظر اولسونلر » دیدی . آرتق دائرهٔ خصوصیه‌ده بولنمقدن امتناعده اصرارم موافق حال اولمیه‌جغندن وکامل پاشا حضوره قبول خبرینه عرض شکران ایلدیکندن بن‌ده بواراده‌یه امتثال ایده‌جکمی سویلدم . فقط فرداسی کیتمیوب باش کتابته اعتذاری حاوی برتذکره یازدم . شوراسی شایان تذکاردرکه کامل پاشا وکوندریلن خبر اوزرینه ذهنی پاشا جمعه

کونی مابینه کیتمشلرسه‌ده حضوره قبول ـ که پنجشنبه کونی واقع اولان تبلیغه نظراً مقرر ایدی ـ وجوده کلمه‌مش ودائرهٔ خصوصیه‌ده اجتماع که ملتزم ایدی. اوده یاپیلمامشدر . مشارالیهما ینه صدارت اوطه‌سنده عقد مشورت ایله برتقریر مشترك عرض ایتمشلر بوتقریرده ایسه بیلمم که کندی رأی مخصوصلریمی ایدی؟ یوقسه مابینك امری‌اوزرینه‌می ایدی؟ بنم وجودمه لزوم کوستردکلرندن وبن‌ایسه مابینه کیتمکده اعتذار ایتدیکمدن کندیلرینك نزدیمه کلمرینه ومذاکراتك بزم اوده اجراسنه اراده صدور ایتمش. بناءً علیه خانه‌مه کلدیلر . بووسیله ایله برقاچ دفعه کامل پاشا وذهنی پاشا ایله هم مجلس اولدق . الحاصل زونغولداق ایشی هرنه‌دنسه برخیلی کونلر سرایجه بنی اشغاله وسیله اتخاذ اولندی . جمعه‌ایرتسی کونی یازدیغم تذکره‌نك صورتی شودر :

سرایه کیتمك ایچون اعتذاره دائر تذکرهٔ معروضه

بو کون دخی مابین همایون ملوکانه‌یه کلنمسی مقرر ایدیسه‌ده دونکی کون بعض ذوات طرفلرندن مشاهده اولندیغی اوزره عدم تقلص عضلات سببیله قیام وقعوددده ومشی وحرکتده دوچار اولدیغم اضطراب شدید مانع عزیمت اولمقله معذرت کمترانه‌مك قرین قبول لطف مشمول عالی بیورلمسی نیاز قیلنیر. سبب اجتماع اولان ارکانی معدنی ایشنه کلنجه : اساسلی ومهم نقطه‌لر حقنده دونکی کون تقدیم اولنان مضبطه‌یه طرف عاجزانه‌مدن دخی اشتراك اولنمش وبانق عثمانی مدیر عمومیسی ایله قونت ویتالینك وپانجیری بکك حصول مقصده امالهلرینه مترتب ایضاحات واستیضاحات ایسه ابهتلو دولتلو کامل پاشا حضرتلری ایله نافعه ناظری پاشا حضرتلری معرفتلریله دخی حاصل اولمغله امر بدیهی بولنمشدر. بانق عثمانی مأمورلری وقونت ویتالی طرفلرندن وقوع بوله‌جق تکلیفاتك منافع حقیقیهٔ دولته توافقی وقلمه النه‌جق مضبطه‌نك طرف عاجزانه‌مه ارسالی تقدیرنده اولبابده‌کی ارایه‌ده مشارکتله مضبطه‌نك تحتیمی قابل اولمقله کیفیتك خاکپای عالی‌یه عرضی رجا اولنور. ارکانی معدنی ایشی سیاسته متعلق وظائله عدینی مستلزم برشی دکل ایکن برشکل مخصوص اکتساب ایتمسی بعض ظنون وافکاردن نشأت ایلدیکنه بو دفعه پارس سفارت سنیه‌سندن جواباً کلن تلغرافده بیلدیرلدیکی اوزره وکلای دولت علیه وحقوق مشاورلری شرکتك حقنی تصدیقده متحد

بولندقلرينه دائر فرانسه خارجيه ناظرينك بيانات صريحه‌ده بولنمسى برهان جليدر. تشكل ايدن‌قوميسيون نه قدر چاليشمش اولسه مساعيسنك منفعت دولت نقطهٔ نظرندن ثمره بخش موفقيت اولمسى وتذكرهٔ عليه‌لريله تبليغ اولنان ارادهٔ سنيهٔ ملوكانه اقتضاسندن اولديغى اوزره بو ايش بروجه دلخواه عالى نتيجه‌لنديريله‌رك اجانبك حقسز وواهى ادعالرينه ميدان ويرلمه‌مسى سالف البيان ظنون وافكارى نه كبى احوال دعوت ايتمش ايسه انك تصحيحندن لابد بولنديغى تمهٔ ملاحظات خالصهٔ كمترانه‌م اولديغنك‌ده علاوهٔ معروضات ايدلمسنه همم عليهٔ داوريلرى مصروف بيورلمق بابنده.

٥ ربيع الاخر ٣٢٦

امضا : صدر سابق
سعيد

سيسام جزيره‌سى

باش كتابتدن تذكره

سيسام جزيره‌سنده بو دفعه وقوعه كلن وقايع وبوكا قارشى اتخاذ اولنان تدابير معلوم اولوب كرچه اجراآت سابقهٔ واقعه بعض طرفلرجه، باب عاليه عطف اولونيور ايسه‌ده طوغريدن طوغرى‌يه ولى نعمت بيمنتمز ذات شوكتسمات پادشاهمز افندمز حضرتلرينك قريحهٔ سنيهٔ ملوكانه‌لرندن شرفسانح اولان ارادات وفرمان بيوريلان تسريعات ايله برقاچ كون ايچنده جزيره‌ده سكون واسايش اعاده اولنمشدر. اشبو وقعه‌ده يونان قونسلوسنك اهالى‌يى تشويق ايتديكى دركار اوله‌رق اولجه اتنه سفارت سنيه‌سندن وارد اولوب منظور عالى بيوريلان بر تلغرافنامه‌ده يونانستانجه كريده بر نظيره اولمق اوزره بويله بروقعه احداثنه درت آيدن برى چاليشيلمقده اولديغى مندرج ويونانستانك اطه‌لر حقنده‌كى امالنه مساعد اولان دولت معلوم اولمقله برابر يونان قرالنك دخى محاربه‌ده غائب ايتمش اولمسندن طولايى خلقه قارشى برجميله كوسترمك ايسته‌مسى طبيعى واوروپاده طولاشه‌رق بعض حكمدارانه تذللكارانه تكاپو ايتمكده ومقصدينك استحصالنه كيجه، كوندوز چاليشمقده اولديغى بديهيدر. المانيا ايمپراطورينك بودفعه قورفويه سياحتى هيچ برتأثيرى مستلزم اولماسه بيله المانيانك بى‌طرف قالمسى ينه برمعاونت ديمك اولديغى والحاصل خرستيانلق سائقه‌سيله بالجمله دولتلرك اوته‌دن برى اولديغى كبى بعدماده يونانستانه معاونت كوسترمه‌جكلرى اشكاردر. واقعا اليوم جزيره‌ده اسايش اعاده اولنمش ايسه‌ده بو حال برى وبحرى قواى جنوديهٔ

ملوکانه‌نك اوراده بولنمسنك تأثیرات مخصوصه‌سی اولوب اشبو قوتك عودتیله اسکی حالك ینه باش کوسترمیه‌جکندن مطمئن اولمق طوغری اوله‌میه‌جغنه وبناءً علیه محلنجه اسایش وسکونی صورت دائمه ومنفرده‌ده تأمین ایده‌جك صورتده صاغلام برشی یاپیلمسی لزومنه وهر دفعه محل اسایش احوال ظهورنده وقت وزمانیله یتیشه‌رك اتخاذ تدابیر ایدلمك قابل اولسه بیله تکرر وتعاقبی داعیٔ اعتراضات وانواع محاذیر ومشکلات اوله‌جغنه ودرحال اسایشك عودت ایتدیکنی کورن فرانسه سفیری دونکی کون باش ترجمانی دائرهٔ کتابته کوندره‌رك پارسه مقرر اولان عزیمتنی سیسام حادثه‌سی اوزرینه تأخیر ایتمش ایسه‌ده ایشك حسن نتیجه‌یه اقترانی ملابسه‌سیله ارتق تأخیر عزیمته محل قالمامش اولدیغنی افاده ایدوب شو حالك دلالت واضحه‌سنه واوستریا وفرانسه سفارتلرنجه تبعه‌لرینك برضرر وزیانی اولوب اولمدیغی الیوم اراشدیرلمقده بولنمسنه نظراً شمدیدن برتدبیر سالم دوشونیلمك مقتضی اولدیغی کبی بو دفعه عساکر شاهانه ایله سیسامه کیتمش ومجروح اولمسی اوزرینه عودت ایتمش اولان ویانیه‌لی اولدیغی جهتله لسان ومزاج محلی‌یه واقف بولنان تفتیش عسکری قومیسیون عالیسی اعضاسندن فریق ماهر پاشا حضرتلری طرفندن تنظیم وتقدیم اولنان لایحه‌یه نظراً جزیره‌ده فرمان عالی ایله تأسس ایتمش اولان اصول ومعاملاتدن بشقه اوله‌رق سوء استعمال ایله یاپیلوب قرارلاشمش برچوق شیلراولدیغی تظاهر ایتمکده وفقط بونلرك نه‌صورتله ونه کبی اسباب الجا آتیله وهانکی تاریخلرده وجوده کلمش اولدیغی اکلاشیله‌مامقده اولدیغندن احوال حاضره‌سندن بالاستفاده اسایشك دواملی برصورتده تقریرینی تأمین ایده‌بیلمك مقصدیله سیسامك حال سابقنه ارجاعی صورتی ممکن الاستحصال اولوب اولمادیغی خاطره‌سیله اوراق مظروفه ارادهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی منطوق عالیسنه توفیقاً سوی والای داورا کرمیلرینه ارسال قلنمغله ایشك هر جهتنك بالاطراف تأمل وتدقیق اولنه‌رق مظروف ومختوم برعریضه ایله عرض سدهٔ معلای همایون ملوکانه بیورلمسی شرفصدور بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ جناب خلافتپناهی اقتضای عالیسندن بولنمش اولمغله وذات والای آصف اکرمیلری سلام سعادت اتسام حضرت پادشاهی ایله تلطیف بیورلمریله اولبابده امر وفرمان حضرت ولی الامرکدر.

٥ جمادی الاولی ٣٢٦ و ٢٢ مایس ٣٢٤

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری
تحسین

ذات شاهانه‌يه عريضهٔ جوابيه

بودفعه عساكر شاهانه‌لريله برابر سيسامه كيتمش ومجروح اولمسى اوزرينه عودت ايتمش اولان تفتيش عسكرى قوميسيونى اعضاسندن فريق ماهر پاشا طرفندن تنظيم وتقديم اولنان لايحه‌يه نظراً جزيره‌ده فرمان عالى ايله تأسس ايتمش اولان اصول ومعاملاتدن بشقه اوله‌رق سوءاستعمال ايله پاپيلوب قرارلاشمش برچوق شيلر اولدينى ظاهر اولمقده وفقط بونلرك نه‌صورتله ونه‌كبى اسباب الجا آتيله وهانكى تاريخده وجوده كلمش اولدينى آكلاشيله‌مامقده اولديغندن احوال حاضره‌سندن بالاستفاده اسايشك دواملى بر صورتده تقررينى تأمين ايده‌بيلمك مقصديله سيسام اداره‌سنك حال سابقنه ارجاعى صورتى ممكن الاستحصال اولوب اولمدينى خاطره‌سيله اوراق مظروفه ارسال قلنمغله ايشك هر جهتى بالاطراف تأمل وتدقيق اولنه‌رق عريضهٔ خصوصيه‌ايله سدهٔ معلاى ملوكانه‌لرينه عرضى شرفصدور بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ حضرت خلافتپناهيلرى اقتضاى عاليسندن بولندينى باش كاتب پاشانك ٥ جمادى‌الاولى ٣٢٦ تاريخيله مورخ تذكره‌سنده بيان اولنمش وتكرماً وعنايةً احسان بيوريلان سلام جليل واجب‌التبجيل خلافتپناهيلرى باعث مفاخر اولمشدر .

عرض وبياندن مستغنى اولدينى اوزره روم فترتنك زمان ظهورى اولان ١٨٢١ سنهٔ ميلاديه‌سنده‌كه ١٢٣٥ سنهٔ هجريه‌سنه وعدن آشيان سلطان محمود خان ثانى حضرتلرينك عهد سلطنتلرينه مصادفدر . مملكتين وصربيه مثالو موره‌نك دخى كريد برابر اوله‌رق اوچ مملكته تقسيميله حكومت سنيه طرفندن برر بك نصبى ومختاريت اداره‌لرى ايچون نظامات تأسيسيله قلاع خاقانيه‌يى محافظه وظيفه‌سنك عساكر اسلاميه‌يه مفوض اولمسى انكلتره، روسيه وفرانسه دولتلرى طرفلرندن دولت عليه‌يه تكليف اولندى . او وقت اوستريا دولتى حكومت سنيه‌يى مخالفته تشويق ايتديكندن تكليف واقع بزم طرفدن رد ايديله‌رك آلتى سنه قدر براً وبحراً محاربه‌يه دوام اولندى . حربك تماديسى دول سائره تجارتلرينه خلل ويرديكندن بحثله موره وحواليسنده بولنان روملرك دولت عليه‌نك حمايه‌سى تحتنده اولمق وسنوى مقطوع ويركو ويرمك اوزره حكومت داخليه‌لرنده مستقل اولمارى ايچون اخيراً انكلتره دولتى عرض توسط ايدوب عقبنده روسيه دولتى دخى

اوتکلیفی تأیید ایلدی . بواثناده دولت علیه برطاقم احوال داخلیه الجاسیله مشکل برموقعده بولندیغی ، آق کرمان معاهده‌سنك علائقی ، مملکتین اختلالی ، صربستان ایچون امتیاز ایسته‌نیلمسی ، ساقز وکرید روملرینك عصیانلری غوائل موجوده‌یی تزیید ایلدیکی حالده ینه ذکر اولنان تکالیفه مقاومتده ثبات ایتمشدی. لکن چوق کچمه‌دن ناوارینده عثمانلی دونمماسنك امحا اولنمسی وامثالی احوال اسباب مقاومتی بالکلیه ازاله ایتدی . دول ثلثه ایسه موره‌نك ادارهٔ داخلیه‌سنجه مختاریت تکلیفنی ، استقلالنك تصدیقی تکلیفنه تحویل ایلمش اولدقلرندن یونان دولتی وجوده کلدی . موضوع بحث اولان سیسام جزیره‌سنك مختاریتی دخی شووقایعك تأثیراتی ودول ثلثه‌نك اخطاراتی ایله قبول اولندی . بوکا دائر ایلك فرمان عالی ۱۸۳۲ سنهٔ میلادیه‌سی کانون اولنك اون بری تاریخیله مورخ لوندره پروتوقولی احکامنه بناءً تسطیر اولنوب فرانسه وانکلتره وروسیه دولتلری دخی ادارهٔ جدیده‌یه ضمانلرینی اعلان ایلدیلر .

منشأ مسئله بوصورتده ایسه‌ده فرمان عالیٔ مذکورك احکامی اولکی رادهده قالمیوب وقت ، وقت دیکر فرمانلرله توسیع اولندیغندن کرك تبدیلات وتوسیعات واقعه‌نك اسبابی وکرك امر وفرمان همایون ملوکانه ایله ویریلن معلومات جمله‌سندن بولندیغی اوزره محلنده سوء استعمالات وسوء تعامل نوعندن اوله‌رق دها برطاقم شیلر یاپیلمش اولدیغندن بونلر کیملر زماننده اولدیغی وکذلك سببلری واقعا شایان تدقیقدر . دیوان همایون قیودندن فرمان عالیلر ایله اوراق سائره صورتلری اخراج ایتدیرلدیکی حالده‌حقایقی تفصیلاً متبین اولور . جزیرهٔ مذکوره اداره‌سنك حال سابقنه ارجاعی ممکن اولوب اولمدیغی بحثنه کلنجه : ۱۸۳۲ سنه‌سندن اولکی حاله کلیاً رجعت برطاقم اسباب مختلفه‌دن طولایی رهین امکان اوله‌میه‌جغی ظنی غالب کورونور . فقط الیوم اسایش اعاده اولنمش ایسه‌ده بوخصوص اوراده بری وبحری قوای جنودیه بولنمسنك تأثیرات مخصوصه‌سی اولوب اشبو قوتك عودتیله اسکی حال برآره‌لق باش کوسترمیه‌جکندن مطمئن اولمق طوغری اوله‌میه‌جغنه وهر غائله ظهورنده تدابیر مماثله‌یه مراجعت قابل اولسه بیله تکرری داعیٔ اعتراضات ومشکلات اوله‌جغنه دائر سابق اولان‌ملاحظات سنیه حقایق محضه‌دن وبناءً علیه تأمین ودوام اسایش ایچون اساسلی برشی یاپیلمسی وجوبی بدیهیاتدندر. بوصورته تشبث تقدیرنده اکرچه اول باول دول ثلثه‌نك اعتراضلرینی

جلب ايده‌جكى ملاحظه‌سى ايراد اولنه‌جغى معلوم ايسه‌ده شوتشبث مشروع اولان مساعداتى ايفا ايله موجب مخاطره بولنان اصولى تعديلدن عبارت اولمغله فسخ امتيازات غرضى موجود اولمدينى بيان وتعديلاتك اسباب موجبه‌سى لايقيله ارائه ايديلير ايسه اعتراضاتك اندفاعى رهين موفقيت اولمق لازم كلير . اسناد ايده‌جكمز اسباب موجبه‌يى ملاحظهٔ عاجزانه‌مه كوره مواد آتيه تشكيل ايدييور. اولاً برنجى فرمان عاليڤك اصدارى برهنكام بحرانه تصادف ايتمكله وضع اولنان اساسلرى حقوق اداره شرائطنه توفيق ايتمك قابل اولهمامش ووقتيله دول متوسطه‌نك مقصدلرى سيسام جزيره‌سنك دولت عليه‌يه مربوطيتنى محافظه مركزنده ايكن بواساس شمدى فعلياتجه موهوم حكمنده قالمشدر. ثانياً صوكره‌كى فرمانلرك صدورينى ايجاب ايدن حادثات وشكايات هپ صحيح برحكومته كوره قابليت تطبيقندن عارى اولان برنجى اساسده‌كى خطادن متشعب اولمشدر . ثالثاً اصول حاضره اقتضاسنجه اجرا آت درت كشيدن عبارت اولان جمعيت اداره‌يه عائد اولديغندن قوهٔ اجرائيه رياستنى حائز اولمسى لازم كلن بكك اداره مأمورلرينى وحتى برژاندارمه نفرينى تبديله لدى‌الايجاب صلاحيتى اصول حاضره ايله منع ايدلمشدر . رابعاً مجلس عمومى‌يه منتخب ومنتخب اولمق شرطلرى اخيراً نهايت درجه‌ده تخفيف اولنمغله جزيره‌ده منافع صحيحهٔ مشروعه‌دن علاقه‌دار اولانلره احاد غلبه ايتمش وبوايكنجى صنف فرقه رئيسلرينك نفوذينه تابع بولنمش اولديغندن حكومت رؤساى مرقومه‌ده وبونلردن هانكيسى غلبه ايدرسه سيسام بكى انك آلت عاميهٔ اجرائيه‌سى منزله‌سنده‌در . چونكه بكك فرقهٔ نافذه‌رئيسنه جزؤى وكلى مخالفتى محق بيله اولسه بواختلاف لامحاله امارتك تبديليله نتيجه بوله‌جغى واونتيجه‌ده موقت بولنديغى يعنى چوق كچمه‌دن وسائل مموهه احداثيله بكلكه ديكر برينك تعيينى ايسته‌نيله‌جكى بش سنه ايچنده امارت مقامنده بش كره تبدل وقوعه كلمسيله ثابتدر . حال شورش اشتمالك دوامنده فرقه رئيسلرى دينيلن آدملرك منفعت شخصيه‌لرينك دخى دخلى وار ايسه‌ده اصل علت فاعلهٔ فساد يونان اتحادى محبتيدر . زيرا سيسام جزيره‌سنك سنوى دولته ويرديكى مقطوع ويركو ايكى يوز بيك غروشدن عبارت اولديغى ، سكنه‌سى الك سربست اولان مملكتلر بيله بواطه‌نك اهاليسى درجه‌سنده معافيات ومساعداته نائل اولهمدقلرى وجزيره‌نك متبوعيتى تبدل ايده‌جك اولسه حقوق و منافع

مکتسبه‌سندن اثر قالمیه‌جغندن بشقه شمدیکی حالك ضدتامی عد اولنه‌جق مکلفیتلر تحتنده قاله‌جغی بدیهی ایکن سیسـاملیلرك اختیار ایتمکده اولدقلری فدا کارلق یونان اتحادینه ارتباطده نه‌درجه ایلری کیتدکلرینی کوسـترر . بونك مخفی برشی اولمدیغنی ایسـه اوروپانك الك مهم غزته‌لرنده دخی بواتحاددن بحث اولنمسی تأیید ایلمکده‌در. شوحاله نظراً نظامات موجوده‌نك اغراض فاسده‌یه آلت اولان‌اقسامی شوصره‌ده تبدیل اولنمدیغی حالده اولاً اهالئ جزیره فرصت بولدقجه قدیمدن‌بری سوق اولندقلری مسلکده دوام ابده‌جکلر وبرصورت امنیتبخشاده تقریر اسایش اولنمقسزین عساکر شاهانه اورادن چیقارایسه جرأتلرینی‌دخی تزیید ایلیه‌جکلردر. ثانیاً ارادات مصیبهٔ ملوکانه‌لری جمله‌سندن بولندیغی اوزره مفاسـد تکرر ایتدکجه تدابیر عسـکریـنك تکررندن ملحوظ اولان مشکلات واعتراضـات شایان تسلیم مسائلدندر . شوحالدر اقتضاسنجه مقصد اسایش تأمین اولنمدیغی حالده سیسـاملیلرك حرکاتی آتیده جزائر سـائرهٔ عثمانیه‌یه دخی مثـال اوله‌جغندن وکریدك احوال اداره‌سی ایسـه معلوم بولندیغندن بعدما الده اولان جزیره‌لر اهـالیسندن هیچ برینـك دولت علیه‌یه تهلکه‌لی بر عنصر اولمامسـنه ازمنهٔ سـائره‌دن زیاده دقت اولنمسی واحوال حاضره‌سی مناسبتیله اول باول سیسام جزیره‌سنك تأمین اداره‌سی لوازم امور ملکیه‌دن کورونور .

سیسام حقنده ملاحظات کمترانه‌م مواد معروضه‌دن عبارت اولمغله ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه موافق وهیئت وکلاجه اولان نظریاته مطابق اولدیغی حالده اسـباب موجبهٔ سـالف‌البیان تحریرات عمومیه شـکلنده سفرای سـلطنت سنیه‌یه تبلیغ وبوراده سـفرا ایله وقوع بوله‌جق مکالمات اواسـاسلره توفیق اولنه‌رق دولتلرله موافقت افکار حاصل اولدقده جزیره‌نك نظامات موجوده‌سی بالمعاینه بالاده بیان اولنان مواد اسـاسیه ایله دیکر مواد لازمه‌نك تصحیحی وبرده امارتده بولنـان ذاتك عزلی ایچون شمدی‌یه قدر اولدیغی کبی اهالیده علی الاطلاق حق اسـتدعا باقی اولدقجه تبدلاتك توالی ایتمسی ویاخود خدمت امارتده بولنه‌جق ذاتك ارباب اعتراضه مماشـاتی ضروریاتدن اولوب بونلرك ایکیسیده اداره‌جه مضر بولندیغندن تصویب بیورلدیغی حالده «بکك عزل وتبدیلی قانوناً مأموریتدن انفصـالی مستلزم اوله‌جق صـورتده برجرمی ثابت اولمغه موقوفدر . » یولنده برماده‌نك نظـام جدیده علاوه‌سی وبدایت وقعه‌ده بکی حبس وتحقیر ایدنلر افراد اهالیدن ایسه‌لر

محكمهٔ ملكيه‌ده واكر حال حاضر ايجابنجه اوحكمه‌نك تشكل ايتمسى ويا بوبابده حكم ويرمسى متعذر ايسه فوق‌العاده برمحكمه تشكيليله اوراده وارباب عصيانه التحاق ايدن ژاندارمه ضابطلريله نفراتنك ديوان حربده وعساكر شاهانه‌يى جرح واتلاف ايلينلرك افراد اهاليدن دخى بولنسه‌لر كذلك ديوان حربده محاكمه‌لريله قانوناً حقلرنده ترتب ايده‌جك مجازاتك اجراسيچون قوميسر بولنان ذاته مأذونيت اعطاسى وماهر پاشانك عريضه‌سنده ژاندارمه ضابطان ونفراتنك البسه وعلامات فارقه‌سى دولتجه قبول اولنان طرزده اولمسى وجزيره‌ده دائمى صورتده بولنه‌جق مفرزهٔ صغيرهٔ عسكريه‌نك معاشاتنك ماه بماه منتظماً اعطاسى و ديناميت ، باروت و اسلحه ادخالنى منعه و ترصدات سائره‌يه باقمق اوزره برقره‌غول كميسنك برمدت موقته ايچون اولسون بولندير لمسى لزوملرندن دخى بحث اولنمشدر . مشارالیه دها برطاقم مواد توصيه ايتمش اولوب بونلردن انفا تعداد اولنانلر الزم ومكرر آتشلى اسلحهٔ ناريه‌نك اهاليك الندن النمسى غائله‌يى دعوت ايتمز ايسه انك‌ده فائده‌سى مسلم كورونور .

ماهر پاشانك توصيه ايتديكى موادددن برى دخى ميليس عسكرينك لغوى لزومنى متضمندر. بوعسكرك استخدامى حقنده جزيره‌نك نظاماتنده برقيد بولنديغى درخاطر اولنه‌مديغى كبى حكومت سنيه‌جه نظام خارجنده اوله‌رق بويله برمأذونيت ويرلمسنه امكان تصور اولنه‌مديغندن بوماده هانكى بك زمانده ياپيلديغنك باب عاليجه تحقيقيله حاصل اوله‌جق نتيجه‌يه كوره معاملهٔ لازمه‌نك ايفا اولنمسى وموجود اولان ميليس عسكرينك لغوى واسباب مبرمهٔ مشروعه‌دن طولايى نظامنامه‌نك تعديلى ايچون موافقت دوليه استحصالنه موفقيت اميدى قوى اولمسيله مركز جزيره‌ده قاله‌جق مفرزهٔ دائمه مستثنا اولمق‌اوزره صورت فوق‌العاده‌ده كوندريلن قوهٔ بريه وبحريه‌نك كرى آلنمسنك دخى يكى نظامنامه‌نك جزيره‌ده اعلانىنه تعليقى طبيعت مصلحت اقتضاسندن كورولور ايسه‌ده وجه احسنى امروفرمان اصابتنشان خلافتپناهيلرينه متوقف اولديغى وماهر پاشانك عريضه‌سى لفاً تقديم قلنديغى محاط علم عالى بيورلدقده اولبابده امروفرمان حضرت ولى‌الامر افندمز كدر .

٦ جمادى‌الاولى ٣٢٦ و ٢٣ مايس ٣٢٤

امضا : صدرسابق

سعيد

بو کون مابینه ایستیلدم. [١٤ مایس ١٣٢٤] بو اثناده اتحاد وترقی جمعیتنك مناسترده قونسلوسلره بربیانناممه ویردکاری ویاخودویره‌جکلری‌خبری سرایه عکس ایتدیکنی واستانبولده‌دخی احوالدن شکایت‌ایچون دول معظمه سفارتلرینه مراجعت ذهابی وهر نه‌دنسه بوکا بنم پیشوا اوله‌جغم ظنی‌حاصل اولدیغنی ایشتمش‌اولدیغمدن بو دعوت خاطره بعض شیلر کتیرمشدی. لکن مابینه کیتدیکمده من غیر ملحوظ درحال ونوازشکارانه معامله‌لرله حضوره قبول ایدلدم. خنکار «کچنده کلدیککزده کوره‌مه‌مشدم. چونکه برطاقم غائله‌لرله مشغول ایدم.» مقدمه‌سیله فتح کلام ایتدی. کچنده دینیلن کون ولادت سنیهٔ نبوی مناسبتیله تبریك ایچون کیدیلن کون ایدی. ١٤ مایسده واقع و ٢٦ ربیع الاخره مصادف اولان ملاقاتله قندیل تبریکی اره‌سنده فرق کون فرق بولنمغله بوندن طولایی اعتذاره، افراط التفاتدن بشقه برمعنی ویره‌مدیکمدن موضوع ملاقات صوکره ظاهر اوله‌جغنی ظن ایدییور ایدم. حالبوکه بو معذرتدن صوکره «کچنلرده بر خسته‌لکه دوچار اولمشدم. کلدیککز زمان تماماً زائل‌اولمامشدی.» زمیننده افاداتله اعتذار تکرار وخسته‌لکك صورت وقوعی ومداوات ایدن طبیبلرك قصورلری تفصیل اولندی. بعده بندن برراًی وملاحظه سؤالی طرزنده اولمیه‌رق صرف حکایه طریقیله داخلی وخارجی بعض مسائلدن بحث ایتدیلر که عقبه، یمن، ایران حدودی ایشلری وروسیه وایران (قونستیتوسیون) لرینه متعلق نظریاتی ومیرزا دانش خانله مکالماتی داخل ایدی. بعده بین المأمورین واقع اولان رقابتلر کبی‌شخصی وخصوصی مسئله‌لره کچوب او صره‌ده کامل پاشانك ازمیردن ردوسه کوندرلمسی قراری کلیاً رضا واراده‌لری خارجنده وقوع بولدیغنی تفصیلاتیله نقل ایلدی. اندن‌صوکره حضوردن مفارقتمه رخصت کوسترمکله بن برای عودت حال قیامده، کندیلری معتادلری اولان لطف تشییعده بولنورکن «شادیه سلطانه نشان کوندرمدیکز. چوجق«سلطان» بزه‌تشکرده ایتدی، ایدی. اویله‌اولورمی؟ نشان کوندریکز.» دیدیلر. خاطرات سابقه‌مده تفصیل اولندیغی‌اوزره[١] ٢رجب١٣١٩ تاریخنده‌که آلتنجی دفعه صدارته تعیینمدن برآز زمان اولدر. اوغلم علی نامقله مصاهرت‌تکلیفی اوزرینه بوشرفه استحقاقمز اولمدیغی بیانیله طرفمدن اعتذار وکندی طرفلرندن اصرار وقوع بولدیغی واثنای مأموریتمده بونك فعله کتیرلمسی یولنده هیچ برتشبثم سبقت ایتمدیکی حالده انفصالمدن برهفته

[١] جلد ثانینك قسم اولی صحیفه ٩٣

صوكره ذات شاهانه قرنادن عارف بك واسطه‌سيله كوندرديكى خبرده بوتصميمدن صرف نظر ايتديكنى بيان ايلمش [١] واندن برآى صوكره‌ده حاجى عاكف پاشا نزدمه كوندريله‌رك بركره تياتروده اوغلنه التفات ايتمشدم . بو صهريت شايعه‌سى اوندنمى چيقدى ؟ حالبوكه بونك اصلى يوقدر ، ديديرمش ايدى. [٢] بوسطورك تحريرندن برسنه اول ايسه باش كتابتك تذكره‌سيله صهريت تصورى تجديد وملاحظه‌م استفسار اولنديغى حالده [٣] بن هيچ برجواب ويرمه‌مشدم . بدايت مسئله‌ده يعنى سكز سنه اول وصوكره‌لرى نامزدلكندن بحث اولنان سلطانك اسمنك بيان اولنماسى بونك جدى برشى اولماديغنه دليل ايكن بنجه عدم ملتزميتى جهتيله تعيين ذات ايچون رجا واخطارده دخى بولنمامشدم . شاديه سلطان نامنى بودفعه ايشتدم . مع‌مافيه بودفعه سرايه دعوتمدن وذاتاً ووظيفةً بكا تعلقى اولميان مباحثله مخاطبيتمدن صوكره اثناى مفارقتده شوخصوصك تكرار اولنمسى سببنى حل ايتمك ناقابل وجديتدن زياده اخر ملاحظاتدن نشأت ايتمسى محتمل ايسه‌ده اوكونلرده صاحب ملا حقنده معاملات شديده وادارهٔ حاضره‌نك مخالفلرى ايچون بعض تصورات غير محقه ايشيدلمسندن ويكرمى بش سنه اول قدرى پاشانك ارتحالنه اظهار سرور بيوريلوركن طاريسى صاحب ملانك ، سعيد پاشانك ، حسن فهمى افنديسنك باشلرينه ديه برتفوه عالى سبق ايتديكى دخى خاطرده بولنمسندن طولايى ايش جديت كسب ايدرسه ـ كه پك محتمل دكلدى ـ معذرت جديه‌بيانى عديم الامكان اولديغى الحاصل شمديلك توسيع غضبه وسيله ويرمكدن احتراز لزومى دوشونيله‌رك اوچ كون صوكره مشار اليها سلطان نامنه برتقدمه عرض اولنمشدى. ٢٨ ربيع الاخر ١٣٢٦ و ١٦ مايس ٣٢٤

حاشيه — برآز زمان كچدكدن صوكره جوارمزده‌كى خير الدين پاشا قوناغى شتاءً وقنديلليده عادله سلطان سرايى صيفاً مقر سلطانى اوله‌جغى دخى اراده‌ايله بزه اخبار اولنديسه‌ده بوخبرلرك برينى اعلان مشروطيتدن صوكره خيرالدين‌پاشاقوناغنك كامل پاشايه وقنديللى سراينك ديكر برشيئه تخصيص اولنمسى نقض ايتمش وشو نقضلر دخى مصاهرت قرار اخيرى كه ذاتاً بنجه غير ملتزم ايدى . انك كمافى السابق

---

[١] خاطراتمك ايكنجى جلدينك قسم ثانيسى اولان بومجموعه‌ده‌كى ٢٦٦ نجى صحيفه‌يه.
[٢] بو مجموعه‌نك ٢٧١ نجى
[٣] « « ٤٠ نجى صحيفه‌سنه نظر.

عدم صحتنی تأیید ایلمشدر . دفعهٔ سابعه‌ده‌کی صدارتم اثناسنده واندن صوکره ایسه موضوع بحث اولان صهریتی مؤید هیچ بربحث وهیچ برخبر واثر سبق ایتمه‌مشدی. بوایشك ماهیتی حکایه اولنان صورتده ایکن سلطان مشار الیها سلانیکدن کلدکدن صوکره کندی طرفندن تبریك قدومه انتظار اولنمسنه بدل بو طرفدن سکوت ولاقیدی اظهار اولنمسندن طولایی بربرینی متعاقب ایکی کره بالواسطه خبر یاخود خبر ستم اثر کوندردی . بو طرفدن‌ده شمدیه قدر هیچ بر مراجعتمز وقوع بولمامسیله دخی ثابت اولدیغی اوزره ازدواج ذاتاً غیر مقرر ایدی . کچن سنه واقع اولان ونشان نامی ویریلن تقدمه ایسه مجرد اراده‌یی انفاذدن عبارت ایدی، یولنده جواب ویرلدی . بوجواب اوزرینه نشان دینیلن شی اعاده اولنمشدر . فقط ایرتسی کونی اوراق حوادثده متحدالمآل اوله‌رق نشرایدیلن امضالی مکتوبده قرار سابق کویا اوطرفدن فسخ اولندیغی ایراد ایدلمشدرکه سکز سنه‌لك قال وقیلك خاتمهٔ غریبه‌سی اولمشدر .

خدیوله اولان اراضی نزاعنه مداخله

خدیو مصر پاشا حضرتلریله میانهٔ عاجزیده تکون ایدوب تحریر اسبابی اراده بیوریلان اراضی اختلافی اتی الذکر اسبابه مبتنیدر . بوندن برقاچ سنه اول مشار الیهك ایشلرینی رؤیت ایدن شورای دولت اعضاسندن رشید بك طرف عاجزیه برمکتوب کوندروب قاکلیجه‌ده اولان ساحلخانه اراضیسیله متمماتنك صاتیلمسنی تکلیف ایتمش ایسه‌ده بو تکلیف طرف عاجزیدن قبول اولنمامشیدی . بیعك خدیو مشار الیه نامنه اولمسی ایسته‌نیلمز ایسه معامله‌سنك بشقه برنامه اجراسی دخی مکتوبده مندرج اولدیغندن رشید بکك تکلیف واخطارندن خدیو مشار الیهك رأیی منضم اولدیغی مستدل وذکر اولنان مکتوب نزد کمتریده محفوظدر . برآز زمان کچدکدن صوکره ایسه دیکر بر واسطه ایله ذکر اولنان اراضی ایچون .... فرانق بدل تکلیف ایدلمش ایسه‌ده انی دخی رد ایلمشدم. غالبا ردی حاوی اولان شو جوابلردن خدیو مشار الیه منفعل اولمش اولمله که منیف پاشا حضرتلرندن اشترا ایتدیکی اراضیی براقوب کوشکك بر قسمنی عهدهٔ عاجزانه‌مده بولنان اراضی اوزرنده انشا ایتدیرمشدر . بو ماده ایشیدلدیکی وقت

اخرك ملكنه فضولاً مداخله ديمك اولان شويله بر معامله‌يي مشار اليهك قبول ايده‌جكنه اعتماد اولنمامش ايسه‌ده بونك امر واقع اولديغى مؤخراً مشهودات ثقاتايله تحقق ايتدى. شو تجاوزك مقتضاى قانونيسى معلوم ايسه‌ده طرف عاجزيدن التزام اعتدال اولنه‌رق بوكا خديو مشار اليه حضرتلرنجه معلومات اولمامق لازم كله‌جكى بيانيله اراضينك حال اصليسنه ارجاعى وبعدما بوكبى ياكلشلغك احتمالنى دفعاً طرفينك تعيين ايده‌جكى ادملر حضورنده هم حدود اولان محلاره وضع علائم قيلنمسى ضمنده ايجاب ايدنلره اوامر اعطاسنى اخطاراً اصولى وجهله بر اخطارنامه تنظيم ايتديرلمش ومصرده دائرهٔ خديوى نظارتنه تبليغ اولنمق اوزره مرجعنه ويرديرلمش ايسه‌ده نظاماً جواب اعطاسى لازم‌كلن اشبو اخطارنامهٔ قانونى‌يه اهميت وجواب ويرلمه‌مشدر. شو معامله‌نك دخى ايجاب نظاميسى بديهى ايسه‌ده حفظاً للاعتدال سكوت اولنمشدى. آره‌دن برخيلى زمان كچدكدن صوكره يعنى بوندن برقاچ آى اول اراضئ مذكوره‌نك بكجيسى ومستأجرى نزدكترى‌يه كلوب يوز اللى قدر عمله جمعيله كوشكك جوارنده بولنان اراضئ عاجزانه‌مه بر صورت واسعه‌ده تجاوز وقوع بولمقده واو محلار قسماً باغچه وقسماً شوسه حالنه قونلمقده اولديغى خبر ويرلمش وبالواسطه وقوع بولان تحقيقات دخى بونى تأييد ايتمش ايدى. بو خصوصلر رشيد بكك رأى ومعرفت ونظارتيله وقوعه كلديكى جملهٔ استطلاعاتدن ايكن مير مومى اليه برطرفدن كلياً عدم وقوفنى بيان ايتمكده وديكر طرفدن عمليات ترابيه‌يه بالذات نظارت ايلمكده ايدى. بناءً عليه عدليه نظارت جليله‌سنه برتذكره يازيله‌رق كچنده نشر اولنان نظامنامه‌يه ودفتر خاقانى نظارتندن واقع اولان اعلان رسمى‌يه توفيقاً سنداتك رؤيتى وارباب وقوفك استحصال معلوماتى واراضينك معاينه‌سيله تعيين حدود اولنمسنه انتظاراً عمليات واقعه‌نك تأخيرى‌ايچون ايجابنك اجراسى استدعا ايدلدى. تعريفدن مستغنى‌اولديغى اوزره برشخص، شخص اخرك حق تملكنه تعرض ايده‌جك اولورايسه متعرضك ولوكه حقى اولسون اول باول تعرض ايديلن ملكك استراديله ذى‌اليدينه تسليمى وبعده دعوانك حكم وقضايه حواله‌سى ممالك سائره‌ده قواعد اساسيهٔ حقوقيه‌دندر. واكرچه بوماده قوانين عثمانيه‌ده مصرح دكلسه‌ده تطبيقى ضرورى بولنان مواد ايچون سائر دول متمدنه قانونلرينه نظرله على طريق القياس استنتاج واعطاى حكم اولنمسى بين‌الحكام مسبوق بهدر. حال بويله ايكن عدليه‌يه اولنان مراجعتده

بو قاعدهٔ طبیعیه‌یه استناد اولنمیوبده معاینهٔ سندات واهل خبره‌دن اجرای تحقیقات خصوصلرینك طلبیله اکتفا ایدلمسی تأیید اعتدال مقصدینه مبنی ایدی . فقط بو مراجعت دخی هر نصلسه بعض تأخر وتردده اوغرایوب عملیات ایسه دوام ایتدیکندن واکرجه تجاوز واقعك ضرر مالیسی حسب المسلك عاجزلرنجه قید اولونمازسه‌ده قانوناً ممتنع التعرض اولان حق تملکه مداخله‌یه دوام اولنمسی جبر شکلنی آله‌رق حب نفسه انتقال ایلیه‌جکندن بوراسی خدیو مشار الیهه اشعار وتجاوز ایدیلن محللرك حدود قدیمه‌سنه ارجاعی ایچون رشید بکه یاخود تنسیب ایده‌جکی اخر محله امر اعطاسی تأخر ایتدیکی حالده طریق عدلی‌یه مراجعت ایدیله‌جکی اخطار ایدلدی. مشار الیهدن جواباً آلنان ایکی تلغرافدن برنجیسی صدد خارجنده ورد وجرحی بالوجوه تحت امکانده اولان افاداتی حاویدر. ازجمله بونده کندی اراضیسیله اراضیٔ مذکور آره‌سنده اوزون اوزادی‌یه حد فاصل تحریسنه حاجت اولمدیغنه دائر برفقره موجوددر. بونکله نه دیمك ایستدیکی بادیٔ نظرده اکلاشیله‌مامش ایسه‌ده فقرهٔ مذکوره عقیبنده چبوقلیده تملك ایلدیکی اراضینك حدودینی مبین مکمل برخریطه تنظیم واعطاسی ایچون دوائر عائده‌سنه وقوع بولان رسمی مراجعتلرك بوآنه دکین عقیم قالمسی بوکا شاهد اولدیغی مسطور اولوب بو جمله‌نك برنجی فقره‌سی کندی اراضیسیله ثناورلرینك اراضیسی آره‌سنده حد فاصل تحریسنه حاجت اولمدیغی عباره‌سنی تعقیب ایلمسنه باقیلیرسه خدیو مشار الیه دوائر عائده‌سنجه وقوع بولان تأخراتی ثناورلرینه عائد اراضی‌یه کیف مایشاء تجاوزه رخصت مقامنده تلقی ایتدیکنی کوستریبورکه بویله برذهابك طوغری اوله‌میه‌جغنی وقوانین دولت علیه بوکا قطعاً مساعده ایتمیه‌جکنی تعریفه حاجت یوقدر. خدیو مشار الیه ینه برنجی تلغرافنده اراضی‌یه طرف ثناوریدن التی سنه اول دیوار چکدیرلمه‌مسنه اعتراض ایلمش ایسه‌ده حدودی سندات خاقانیده مصرح واهل قریه عندنده معروف ومع مافیه قدیماً خندقلرله متمیز محللره تجاوز وقوعی قبل الوقوع تخمین اولنمامسیله اولوقت بو تدبیره لزوم کورولمه‌مشیدی . مع هذا اراضیٔ واسعه‌یی دائراً مادار دیوار ایچنه آلمق هم غیر ممکن وهمده امثالی غیر مسبوق ایکن وعلی الخصوص قانوناً بوکا مجبوریت یوق ایکن معذرت و تجاوزه علت مقامنده اراضینك دیوار ایله محاط اولمامسندن بحث اولنمسی وقانوناً مرور زمان بر مدت طویله ایله مشروط ایکن

بونك بيلنمه‌مسى موجب استغراب اولمشدى. بورالرينك تفهيمى اوزرينه مشاراليه اولكى اشعاراتى صدد داخلنده اولمديغى اخيراً كنديسنجه دخى معلوم اولديغنى ٩ مارت سنه ١٩٠٨ تاريخيله مورخ اولان ايكنجى تلغرافنده تصريح واعتراف ايتمكله بواشعارى بالطبع سند اتخاذ ايدلمشدر. بالاده بيان اولنان نظامنامه واعلان اقتضاسنجه اراضئ مذكوره ارباب وقوف حاضر اولديغى حالده معاينه ومساحه ايتديرلدكده يكرمى بيك سكز يوز آرشون محله تجاوز وقوع بولديغى واوقاف مستشارى حسنى افندى حضرتلرى طرفندن دخى بيلينه‌رك ويا بيلينميه‌رك تجاوز اولنان وغالبا خديوه ويريله‌جك اولان اوچ دونم محل دخى علاوه اولنور ايسه محل مغصوبك مقدارى يكرمى بش بيك التى يوز آرشونه بالغ اوله‌جغى وقله ايله كوشكك برقسمى عاجزلرينه عائد اراضى داخلنده انشا اولنديغى وساحلخانه اراضيسنك دكزه ناظر ومعتبر محللرى بورالرى اولوب انلرك ضبطيله اراضئ سائره‌نك قيمت واعتبارى قالمديغى تبين ايتمش واهل قريه طرفندن ويريلن ممضى ورقه وخريطهٔ رسميه نزد عاجزيده حفظ اولنمشدر. خديو مشار اليهله واقع وتحرير اسبابى ارادهٔ سنيه مقتضاسندن اولان اختلافك حقيقتى وصورت جريانى بوندن عبارتدر. اوليانه كلنجه بوندن يكرمى درت سنه اول قاكليجه‌ده بولنان ساحلخانه ايله اراضيسى طرف عاجزيدن اشترا ومرحوم فؤاد پاشا ورثه‌سنك محفوظ اولان علم وخبرلرى دخى دلالت ايتديكى اوزره معلوم المقدار پى اعطا قلنمش ايسه‌ده تقريرى ويريله‌جكى صره‌ده مذكور ساحلخانه‌نك طرف اشرف حضرت ملكداريدن استملاكى اراده بيورلديغندن امتثالاً للامر العالى تفرغدن صرف نظر اولنمشدى.[١] ذكر اولنان يالى ايله اراضيسى خديو اسبق متوفى اسماعيل پاشانك مخدوملرندن حسن پاشايه احسان بيورلدقدن صوكره مؤخراً انك ارتحالى اوزرينه اوچ يوز التى سنهٔ هجريه‌سنده برقسمى حسن پاشا وديكر قسمى فؤاد پاشا ورثه‌سندن بالمبايعه عاجزلرينه تمليك بيورلمش ايدى. خديو مشاراليه اولجه تكليف ايتديكى مقداردن زياده بدل بيله ويرسه صاتيلمامسى عاجزلرنجه مقرر وبونك الده ايدلمسى ايچون

---

[١] فراغك منعى اوزرينه بكلر بكى سرايى جوارنده واقع وقادين افنديلردن برندن محلول ساحلخانه‌نك چاملیجه‌يه منتهى اولان اراضيسيله برابر تمليكنه اراده صادر اولمش ايسه‌ده قبول ايتميوب ١٦ ذى القعده ١٣٠٥ تاريخنده باش كتابته يازديغم تذكره ايله اعاده ايلمشدم.

يوقاريده وقوعى بيـان اولنان اسباب تحكميه ايسـه بالخاصه جاى نظردر. مجلهنك بيك سكز يوز يدنجى واصول محاكمهٔ حقوقيهنك اون سكزنجى مادهلرى احكامنجه اراضى دعوالرى كرك مدعى عليهك اقامتكاهنك كرك اراضينـك تابع اولديغى محكمهلرك ايكيسنده دخى قابل الرؤيه ايسهده خديو مشار اليهك محاكم مصريهده اقامهٔ دعوادن خشنود اولماديغى اشعاراتندن اكلاشيلمغله وعاجزلرنجه ايكى صورت دخى مسـاوى بولنمغله بكقوز محكمهٔ ابتـدائيهسى حقوق دائرهسـنه مراجعت اولنمشـدر. چونكه موجود اولان سـندات خاقانيه واهل خبرهنك شهـادات ومشهوداتنى حاوى ورقه وخريطهٔ رسميه قابل جرح اولهميهجغندن مشـار اليهك حق قازانمسى ملحوظ دكلدر. فقط غصب اولنـان برمحل اوزرنده بنـا ياپيلوبده انك بدلى ارض مغصوبك بدلندن زياده اولديغى حالده ارضك ثمنى تضمين ايدلمك احكام قانونيهدن ايسـهده مشـار اليهدن بدل تضمين اخذى دخى اختيار اولنماز. شوقدركه باغچه وطريق حالنه افراغ اولنان محللرك مغصوبيتى قبول اولنهميهجغندن بونلرك اعادهسنى طلب وادعا ايتمكده معذورم. برده شورای دولت اعضـاسندن اولان رشيد بكك قپو كتخدالغى دولتجه مصدق اولديغى حالده مصالح مصريهيه انك توسـيط اولنمسى اصوله وكافهٔ وثائق عدليهنك طوغريدن طوغرىيه تبليغى لازم كلير ايكن اجنبيلره عائد اوراق دعاويده سفارتلرك وقونسلوسلرك وسـاطتنه مراجعت اولنمسنه مشابه اولهرق مصر ايچون دائرهٔ عائدهسنجه برماهيت استثنائيه ويرلمسى مطالعهٔ كمترانهمجه قاعدهٔ حقوقه موافق اولهماز. اكرچه خطهٔ مصريه اليوم اخر بر دولتك اشغال عسكريسى تحتنده بولونيور ايسهده خديويت مصريه قوهٔ قانونيهيى حائز اولمديغندن قوانين دولت عليهيه امتثاله مجبور اولديغنى خطهٔ مذكورهيى اشـغال ايدن دولته دخى تصديق ايتديرمك امر اصعب اولهميهجغنه نظراً اخرك حق تملكنـه مداخله ايتمك كبى عدل وحقه وحائز اولديغى وقع وموقعه منافى كورولن احوالدن مباعدت ايلمسى كنديسنجهده فائدهلى اولهجغنك باب عاليدن خديو مشار اليهه افهامى وارد خاطر قاصر ايسـهده هرحالده اجراى ايجابى منوط امر وفرمان عاليدر.

٥ جمادى الاخره ٣٢٦ و ٢٢ مايس ٣٢٤

امضا : صدرسابق

سعيد

ذيلى — متن مخطر ده بيان اولنان تجاوزه ضميمه اولهرق عهد قريبده دخى توسيع حدوده تشبث اولنمسندن ودائرهٔ عدليه‌يه وقوع بولان مراجعتك ثمره‌بخش اولهمامسندن طولايى خديو مشار اليهه اجراسنه مجبوريت حاصل اولان اخطارات ذاتيهٔ تحريريه اوزرينه ديوارلرينك اكمالنه وقت قالميان محللر ايله حدودى فاصل اولان خندقلرى املا وستر ايتمك ايچون وقوعه كلن تسويهٔ ترابيه‌يى ارائه ايدن التى قطعه رسم فطوغرافى اعاده‌سى رجاسيله تقديم قلنمشدر .

ماليه استقراضى

باش كتابته تذكرهٔ جوابيه

سنهٔ حاليه نهايتنه قدر ادارهٔ ماليه‌نك تأمينى ايچون نه‌كبى تدابير اتخاذى لازم كلهجكنه دائر ذهنى پاشـا حضرتلرى طرفندن تقديم اولنوب اشبو تدبير حقنده عرض مطالعه ايچون شرفصدور بيوريلان امروفرمان همايون حضرت خلافتپناهى‌يه بناءً ٢٨ جمادى الاولى ١٣٢٦ تاريخلى تذكرهٔ عليهٔ داوريلرينه ملفوفاً كوندريلن تذكره‌ومقاوله لايحه‌سنك خلاصه‌لرى طقوز يوز اوتوز بيك ليرا تدار كى ايچون يكيدن درت‌مليون يوز اوتوزبيك طقوزيوزقرق ليرا بورج اختيارينى تصويبدن عبارتدر. چونكه ١٨٩٠ و ١٨٩٦ سـنه‌لرنده منعقد ايكى طاقم استقراضـدن اليوم تداولده التى مليون يدى يوز اون اوچ بيـك بش يوز يكرمى ليرالق تحويلات قالمش ومقاوله لايحه‌سى اشبو تحويلاتك مبادله‌سى ايچون بو دفعه اون مليون سكـز يوز قرق درت بيك درت يوز التمش عثمانلى ليرالق يكى تحويل چيقارلمسى تكليفنى حاوى بولنمش اولديغنـدن ذكر اولنـان درت مليون يوز اوتوز بيك طقوز يوز كسور ليرا درجه‌سـنده ديون زائده شو صورت تسويه‌نك قبولى ضمننده حاصل اولهجق وبوكا ايسـه تحويلات جديده‌نك بهر يوز غروشلغنك سكسان ايكى بچق غروشه موقع تداخلهله وضعى سبب ويره‌جكدر . تذكره ولايحه‌دن مستبان اولان حال بودر . الحالة هذه بورسه‌ده جارى اولان فيئات ايجابنجه مبحوث عنه اولان فئ اشترا دون بولنديغى پانجيرى بكه بيـان اولنمسى اوزرينـه يوزده يكرمى پاره ضمه موافقت ايدلديكى مشاراليه ذهنى پاشانك جملهٔ اشعاراتندن اولمسيله بوده دها زياده ضمه بانقك عدم تمايلنى اشراب ايتمكده‌در. حالبوكه بوندن ايكى سنه اول يعنى

بیك طقوز یوزالتی سنهٔ افرنجیه‌سنه مصادف اولان اوچ یوز یکرمی ایکی سنهٔ مالیه‌سی حزیرانی ایچنده [١] تحویلات ممتازه‌نك الغاسیله سنوی درت یوز اوتوز بیك لیرایه بالغ اولان قارشیلقله طقوز میلیون بش یوز اوتوز بیك لیرالق تحویلات موحده اخراج ایدلمش واشبو اسهام بانق عثمانی طرفندن یوزده سکسان یدی غروشه مقطوعاً مبایعه اولندیغی حالده بر قاچ کون ایچنده یکی تحویللر علی الخصوص پارس بورسه‌سنده باشه‌باش تداول ایتمشدر. [٢] سکسان یدی غروشله یوز غروش اره‌سنده کی اون اوچ غروش فرقك حاصلی برملیون ایکی یوز اوتوز طقوز بیك سکز یوزاون لیرادر. بانق عثمانی وسندیقه‌نك بو منفعت عظیمه‌یی قازانمش اولمسیله‌ده ثابت ومجرب بولندیغی اوزره قارشیلقلری صاغلام اولان استقراضات تحویلاتی موقع تداوله وضعنده قیمتجه اسباب تدنیدن سالم اولور . ذکر اولنان ایکی طاقم استقراض سنداتنك اعتباری اکرچه دیون ممتازه درجه‌سنده دکلسه‌ده قارشیلقلری قسماً حاصلات رسومیه وقسماً واردات عشریه ایله تأمین اولنمش ودیون عمومیه اداره‌سنه‌ده حق جبایت واداره ویرلمش اولمسیله هر حالده امین استقراضاتدن معدوددر . بناءً علیه یوزده اون یدی بچق نقصانه یعنی بهر یوز غروشنك سکسان ایکی بچق غروشه مبادلهٔ سنداتی فاحش بر معامله اولور . چونکه دولت هرنه وقت یکی بر تحویل چیقارسه انك دائما پك نقصان فیئاتله ویریلوب بعده فرق کلی ایله صاتیلمسی اعتبار مالینك باشلیجه اسباب انحطاطندن اولدیغی کبی مبحوث عنه اولان استقراضدن اله کچه‌جك مبالغ صرف اولندقدن صوکره نوبت توتون رژیسی کبی بعض منابع مهمهٔ وارداته کله‌جکی سیاق حالدن استدلال اولونیور . الحاصل استقراضات تحویلاتنك متوالیاً قیمت موضوعه‌سندن پك ناقص برفیٔ ایله مقطوعاً صاتیلمسی ایلریده او مثللو واردات مهمه‌نك شرائطنه دخی تأثیر ایده‌جکی بدیهیدر . خزینه‌نك احتیاجی سر رشته‌سیله مغبونیتنه سبب ویرلمسی کندیسنك حائز اولدیغی مساعدات امتیازیه ایله قابل تألیف اولمدیغی بانق عثمانی هیئتنه بحق تفهیم ایله امیسیون فیئاتی سکسان ایکی بچق غروش راده‌سنده براقیلمیه‌رق ویاخود انك بردرجه ایلریسنده وقوعی محتمل اولان ضمله اکتفا اولنمیه‌رق ضمائم لایقه‌نك استحصالی امر متحتم کورونمشدر .

---

[١] فرید پاشانك زمان صدارتنه مصادفدر .

[٢] ابتدای اخراجنده ایسه ٥٠٠ فرانقلق تحویل یکرمی فرانق فضله‌سنه صاتلمشدی . ٣١٢ نجی صحیفه ایله مابعدینه نظر.

سنه نهايتنه قدر تأديه اولنه‌جق معاشات وسائر صرفياتك تأمينى بحثنه كلنجه: ماليه نظارتنك تبليغنه عطفاً ولااقل قيدى علاوةً بونلر حقنده تذكره‌ده برمقدار بيان اولونيور ايسه‌ده قيد مذكورك وجوديله برابر مقدار محرره برشائبهٔ سهو كورولييور . اخرسنه‌يه قدر ايفاسى مقرر اولان معاشات ايله ديكر وقوع بوله‌جق صرفيات ايچون تحققاً قابل دكلسه تقريباً وانواع وشهورينى تصريحاً اول امرده براجمال تنظيمى تأمين معامله مقصدينه دها موافق اولور . برده سالف البيان ١٨٩٠ و١٨٩٦ سنه‌لرى استقراضلرى ايچون استيذان اولنان معاملهٔ تحويليه اساساً قرار كير اولديغى تقديرده مقاوله لايحه‌سنك اون ايكنجى ماده‌سنك برنجى فقره‌سى يوقاريده تفصيل ايديلن « اميسيون » فيئاتنه تعلق ايده‌جكندن تدقيق وتعديله محتاجدر . اون دردنجى ماده‌ده محرر ومصرف مقابلى اولان ايكى يوز يتمش بر بيك يوز اون برليرا ايسه تنزيله متحملدر . تحويلات موجوده‌يى تداولدن منع ايتمك زماننك تعيينى بانق عثمانينك رأينه براقيلمش ايسه‌ده بعضاً امثالى سبق ايتديكى اوزره اسكى تحويللرك تداولدن قالديرلمسى زمانى اسباب صرافيه‌دن طولايى شايد تأخر ايده‌جك اولور ايسه بو تأخر استقراض تقسيطلرينى اون دردنجى ماده‌ده تعيين اولنه‌جق تواريخده استيفايه مانع اوله‌ميه‌جغنه دائر مقاوله‌يه بر فقره درجى لازمدر . اون طقوزنجى ماده‌نك حكمى بانقجه اسباب احتياطيه‌دن اولوب اكا برشى دينلمز ايسه‌ده يوزده يدى فائض سائر معاقداتده دخى مثال تشكيل ايده‌جكدر . خصوصاً قارشيلقلرك مجموعى تأمينات مقامنده باقى اولمق شرطى وار ايكن يوزده يدى نسبتنده فائض النه‌جغى قيدى ذكر اولنان ماده‌نك تطبيقنه احتياج مس ايتمه‌مش اولسه بيله اعتبار مالى نقطهٔ نظرندن آغر دوشر . بناءً عليه بوفائضك مقدارينى تنزيل لزومى واردخاطر اولمشدر . بوحاله يالكز ديكر قارشيلقلر لدى الحاجه صرف واستعمال ايدلميدر . سكسان بيك ليرا شمديدن تحويلات اخراجنه تخصيص ايديليرسه اندن دخى برمليون ليرادن زياده اقچه حاصل اوله‌جغى تذكره‌نك جملهٔ مندرجاتندندر . يوزده درت فائض ويارم رأس الماله محسوب اقچه‌سى ويرلمك اوزره سكسان بيك ليرا قارشيلقله برابر يچق مليون ليرادن زياده اقچه تدارك ممكندر . بونك دها آز تخمين اولنمسى قيمت اعتباريه ايله قيمت تداوليه بينده‌كى فرقك لايحهٔ موجوده‌يه قياساً توسيعندن نشأت ايتمش اوله‌جغى سياق حالدن استنباط ايدلمش وسالف الذكر تذكره ايله لايحه لفاً واعادةً طرف

سامیٔ داوریلرینه ارسال قلنمشدر . اولبابده امر واراده حضرت من له الامر کدر .

٢٩ جمادی الاولی ٣٢٦ و ١٥ حزیران ٣٢٤

امضا : سعید

مابین باش کتابتنه تذکرهٔ جوابیه

ارکلی لیمانلك کشفیله شرطنامه‌سنه موافق اولدیغی حالده رسم قبولنك اجراسنه وشرکتك اثنای حفریاتده تصادف ایلدیکی وایده‌جکی اوجاقلرك شرکت مأمورلری حاضر اولدقلری حالده محلنجه معدن همایون اداره‌سی مأمورلری معرفتلریله بالمعاینه موقع وحدودینی مبین برخریطه‌سنك تنظیمیله جلبنه ونقاط اربعه حقنده‌کی قرارك شرکته تبلیغنه دائر ٢٢ ربیع‌الاول ٣٢٦ و ١٢ مایس ٣٢٤ تاریخیله قومیسیوندن تنظیم وتقدیم قلنان مضبطه‌نك بولنه‌ماه‌سندن طولایی ابهتلو دولتلو کامل پاشا حضرتلری ونافعه ناظری ذهنی پاشا حضرتلریله بوکون برلشیلوب مضبطهٔ مذکوره‌نك نسخهٔ ثانیه‌سنك تقدیمی بالواسطه تلقی اولنان امر وفرمان همایون حضرت خلافتپناهی اقتضای عالیسندن اولمسیله ذکر اولنان نسخهٔ ثانیه ارسال بیوریلان مظروف ایله برلکده لفاً ومختوماً صوب سامیٔ داوریلرینه ارسال اولندی . اولبابده امر واراده .

٢٥ جمادی‌الاولی ٣٢٦ و ١١ حزیران ٣٢٦ چهارشنبه

امضا : صدرسابق

سعید

ینه ارکلی معدنلری

کامل پاشا وذهنی پاشا ایله مشترکاً مضبطه

مصطفی ثریا بکله [١] حلاجیان پارسیخ افندینك ارکلی معدننده‌کی اوجاقلرینی ایشلتمك ایچون تشکل ایدن شرکتدن طولایی تحدث ایلیان اختلاف حقنده مجلس وکلاجه ویریلن قراره دائر طرف صدارتدن عرض و تقدیم اولنوب قومیسیونجه تدقیقی شرفصدور بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ جناب خلافتپناهیلری ایجاب

[١] بحریه ناظری اسبق متوفی حسن پاشانك اوغلی ایمش .

جليلندن اولان تذكره‌ده كوپى اوجاقلرينك اون آلتى سنه‌دنبرى ايشلدلمه‌مسندن طولايى مصطفى ثريا بكله پارسيخ افندى‌يه ويريلن رخصت تذكره‌لرى ابطال ايله اوجاقلرك جانب اداره‌دن ضبطى لازم كلوب كليه‌جكى وارام حلاجيان افنديسنك حلاجيان پارسيخ افندى‌يه وكالةً تشكيلنى ادعا ايلديكى قوماندىت شركتنى مصطفى ثريا بك طانيمامقده وحلاجيان افندى مصطفى ثريا بكك ويرديكى وكالتنامه‌يه استناداً اشبو شركتى تشكيل ايتديكنى سويلمكده اولمسيله مذكور وكالتنامه‌نك درجهٔ معموليتى وبرده ذكر اولنان قوماندىت شركتى رخصت تذكره‌سنده مندرج قيود وشروطه مغاير بولنمسندن طولايى شركتك معدنلره متعلق حكمى مقبول ومعتبر اولوب اوليه‌جغنه دائر بحريه نظارتنك استيضاح محل بحث وتدقيق اولديغى بيان ونتيجه‌سنده بوايشك هيئت مجموعه‌سيله محكمهٔ عاليه‌سنه حواله‌سى عدليه ونافعه نظارتلرينه تبليغ اولنمسى مجلس وكلاده بالمذاكره ايجابى اجرا قلنديغى اتيان اولنمشدر .

ايجابى لدى‌المذاكره قوهٔ عدليه‌نك قوهٔ اداره‌دن آيرى اولمسى برقاعدهٔ اساسيه بولنمسيله دوائر اداره‌دن معدود اولان نافعه نظارتى بوايشك نه‌بر حزؤينى نه‌ده هيئت عموميه‌سنى محكمه‌يه حواله ايلمكه قانوناً مقتدر اوله‌ميوب يالكز استحصال حكمه محتاج جهتى وار ايسه انك ايچون مدعى صفتيله اقامهٔ دعوى ايتمسى لازم كله‌جكى كبى عدليه نظارتنك دخى كنديلكندن اوله‌رق كذا نه قسماً نه‌ده هيئت عموميه‌سيله دعواى محكمه‌يه حواله ايلمكه صلاحيتى بولنمديغندن و ايضاحات واقعه‌يه نظراً مجلس وكلانك قرار معروضى ايشك اغراضدن محافظه‌سيچون محكمه قرارينه ابتناسى مقصدينه مبتنى كوروب فقط صور اجرائيه‌سى تعيين وايضاح قيلنمامش ايدوكندن مصطفى ثريا بك طرفندن پارسيخ حلاجيان وارام حلاجيان عليهنده وانلر طرفندن مصطفى ثريا بك حقنده اقامهٔ دعوى اولنوب اولنماسى قانوناً كندى اختيار واستدعالرينه معلق كورونمش وبناءً عليه يالكز نافعه نظارتى طرفندن مصطفى ثريا بك ايله پارسيخ حلاجيان حقنده دعوى اقامه‌سيچون اسباب قانونيه موجود اولوب اولماديغنه تخصيص مذاكره اولنمشدر .

دائرهٔ بحريه‌دن ويريلن رخصت تذكره‌لرنده بلا مانع اوچ آى ايشلدلمه‌مش اولان اوجاقلرك استردادى مصرح اوله‌رق بويله معطل دها پك چوق

اوجاقلر بولندیغی حالده مصطفی ثریا بك وحلاجیان افندی ایله پانجیری بك وموسیو قارتالی نامارینه سنداتی ویریلن اوجاقلرك دخی استردادی مسئله‌سی مهمل براقلمسیله رخصتنامه صاحبلرینك مرورزمان قاعده‌سنه‌بناءً دفع دعوی ایده‌بیلمکلری خاطره کایر ایسه‌ده مجله‌نك ١٦٠١ نجی ماده‌سنده مصرح اولدیغی اوزره وقف حقنده متولی دعوالری اوتوز التی سنه‌یه قدر استماع اولنمق لازم کله‌جکندن وارکانی معدنلری اوقاف همایوندن اولوب ولایت عامه وخاصهٔ حضرت خلافتپناهی ایجابنجه بو اوجاقلرك ردینی ادعایه صلاحیت بدیهی اولدیغندن مصطفی ثریا بکله حلاجیان افندینك عهده‌لرنده بولنان اوجاقلر ایله کچنده عرض واستیذان قلنان قرار وجهله ارکانی لیمان شرکتی اداره‌سنده ابقاسی لازم کلن اوجاقلرك خارجنده بعض ذوات واشخاصه محول اولوب الیوم ایشبو لدلمیه‌رك معطل بولنان اوجاقلرك استردادی عائد اولدیغی محکمه‌ده رؤیت اولنمسی وبو صورت نزد عالیده تصویب بیورلدیغی حالده قرارجدیددن عدلیه نظارتنه‌ده معلومات ویرلمسی تنسیب اولنمشدر.

مجلس وکلا قرارینه ابتناءً بو ایشك بحث وتدقیقه شایان نقاطی تعریف اولندیغی صره‌ده تذکرهٔ معروضه‌ده ایراد ایدیلن جمله‌که (شرکتك معدنلره متعلق حکمی مقبول ومعتبر اولمیه‌جغی) عباره‌سنی شاملدر . بوندن مقصد نه ایدوکی استفهام اولنه‌مامغله قومیسیونجه برأی ایرادی قابل اوله‌میوب فقط فقرهٔ اخری‌یه‌نظراً قوماندیت شرکت تشکیلنه تشبث ایدن ایتالیانلر نامنه دائرهٔ بحریه‌یه بر پروتستونامه ویرلمش وبحریه نظارتی‌ده ایجابنی باب عالیدن استیذان ایلدیکندن اوفقره بوندن نشأت ایتمشدر. بوبابده‌کی استیضاح واستیذان محکمه‌یه حواله اولنه‌جق مسائلدن بولنمدیغنه وپروتستویه جواب ویرلمه‌سی اصولاً ایتالیانلره مدار ادعا اوله‌جغنه نظراً بحریه‌نظارتندن حقوق مشاوری معرفتیله برجواب قلمه الدیریله‌رق بوجوابده ارکانی معدنی داخلنده‌کی اوجاقلرك حفر واعمالی ایچون دائرهٔ بحریه تبعهٔ دولت علیه‌دن بعضلرینه وقتیله رخصت ویرمش ایسه‌ده اخرشرکا قبولی وشرکت تشکیلی تکراراً تحصیل رخصته تعلیق ورخصتنامه‌لره دها برطاقم شرائط درج اولنمش اولدیغی بعدالحکایه بیان اولنان قوماندیت شرکتنك تشکلی شرائط مذکوره‌یه منافی اولدیغندن پروتستونك ردینه دائرهٔ بحریه‌جه مجبوریت حاصل اولدیغی ومع‌مافیه ارکانی معدنی اداره‌سنك دائرهٔ مذکوره‌یه ارتباطی قرار اخیر

ايله منقطع اولەرق مرجع حاضرى نافعه نظارتى بولنديغندن اورايه مراجعت ايدلمسى فقرەلرينك درجى مناسب مطالعه فلنمشدر .

موضوع بحث اولان قوماندیت شركتى لهنه هرنه اسبابه مبتنى ايسه ايتاليا سفارتندن اول واخر شفاهاً وتحريراً بعض تبليغات وقوعه كلديكى اولجه ويريلن ايضاحاتدن آكلاشلمش وكچنلرده دخى ايتاليا خارجيه ناظرى دولت متبوعەسنك خارجى پولتيقەسنه دائر پارلمنتوده ايراد ايلديكى نطقده روم ايلى ولايات ثلثەسنه عائد نظرياتندن بحث ايدر ايكن ايتاليانلرك اركانى معدننه متعلق مطالبنى ده ذكر وعلاوه ايلمش اولمسيله تشكيلى مصطفى ثريا بك طرفندن ويريلن وكالة اسناد ايديلن شركته بالاخره ايتاليا حكومتنك مداخلەسنى منتج اولمامق ايچون شايد سفارتدن تبليغات تكرر ايدەجك اولور ايسه بين الشركا حادث اولان اختلافك حكومته جهت تعلقى بولنمديغى وطرفينك محكمەيه مراجعتده مختار اولدقلرى يولنده مدافعەده بولونيلمسى لزومى متبادر افكار اولمش ايسەده ايجابى رأى زرين حكمتقرين حضرت خلافتپناهيلرينه متوقف اولمغله اولبابده وكافۀ احوالده امر وفرمان .

١٩ جمادى الاخره ٣٢٦ و ٥ تموز ٣٢٤

نافعه ناظرى	صدراسبق	صدرسابق
ذهنى	كامل	سعيد

اصلاحات ماليه ايچون لايحه تنظيمنه مأموريت

اعلان مشروطيتدن يكرمى درت كون اول اصلاحات ماليه ايچون برلايحه تنظيم ايتمكلكمه وماليه قوميسيونى رئيسى اولان ذهنى پاشا قوميسيونك معاملاتنه واحوال حاضرۀ ماليەنك درجاتنه دائر معلومات ويرمك ايچون بكا رفاقت ايتمكه مأمور اولديغنه دائر باش كتابتدن بر تذكره آلدم. فقط تاريخ مذكوردن يا بش كون اول ياخود اوقدر كون صوكره نيازى بك مفرزۀ معلومەسيله بالقانه چيقمش ايمش. حركت واقعه سرايى، باب عالى يى ، دائرۀ عسكريەيى اشغال ايدرك بتون فكرلر اكا متوجه وتلغراف خطوطى شو حركتدن منبعث مخابراته منعطف اولديغى وذهنى پاشانك رياستى تحتنده اولان ماليه قوميسيونى ده روم ايلى اختلالنه قارشى كلمك ايچون اناطوليده سلاح آلتنه آلنان طابورلرك جلب ونقللرينه لازم اولان نقودى استحضار ايله مشغول بولنديغى ايشيديليور ايدى . حقمده كى اسكى سوء نظر ايكى آيدنبرى توجهه متبدل كوسترلمكده وصانكه بونك اثرى اولمق

اوزره یوقاریده ذکرلری کچن شیلرده ملاحظه ورأیمی سؤال ایچون مکاتبه ومخابره تکلفلری اختیار ایدلمکده ایکن روم ایلی وقعهٔ مهمهسنك بندن مکتوم طوتلمسنه ویکرمی بش سنهدنبری مهمل اولان اصلاحات مالیه وسیلهسیله شو صرهده اشغال واتعابم التزام اولنمسنه معنا ویرهمدم. هر نه ایسه کرك بوحادثهدن وکرك کافهٔ حادثاتدن کافی الاوائل تجاهل وذهنی پاشادن وانك کوستردیکی لزوم اوزرینه دعوت اولنان محاسبات عمومیه محاسبهجیسندن احوال مالیهیی تدرسه توسل ایلدم. بوخصوص حقنده کلن تذکره وذهنی پاشا ایله مشترکاً تقدیم ایلدیکم عریضهنك صورتلری شونلردر :

یلدیز سرای همایونی باش کتابت دائرهسی
٣٥٤٨

مابین باش کتابتندن تذکره

معلوم والای اصف اکرمیلری بیورلدیغی اوزره مالیه قومیسیوننك تشکیلی مرکزیت اصولنه دقت ایله معاملات مالیهنك تنظیمی واموال ولایاتك بر طاقم حوالات وسائره ایله سوء استعمالاتدن قورتاریلهرق معاملاتك برصورت سالمه ومضبوطهده جریانی ایله اویله ارباب معاشاتك معاشلرینی آلهمیهرق قیردیرمق واصحاب حوالاتكده صورت تحصیلیهسنی حساب ایله دولتی فاحش ضررلره اوغراتمق کبی ودها برطاقم خلاف مرضیٔ عالی احواله میدان ویرلمامك وتزیید واردات وحصول تصرفات خصوصاتی دخی تأمین اولنمق کبی مقاصد عالیه وخیریهٔ شاهانهیه مستند اولدیغندن ومتوفی سیراوقونور[١] مقدما حضور همایون ملوکانهده نائل شرف مثول اولدیغی زمانلرده بالمناسبه کندینك حسیات خیرخواهانه واخلاص پرورانهسی ایجابنجه عرض خدمت ارزوسنده بولندیغنی وبو مناسبتله دولت علیهنك احوال مالیهسنه عائد تتبعات اجرا ایدرك منابع جسیمهٔ واردات حسبیله دولتك مشکلاته دوچار اولمامق لازم کلهجکنه وبو بابده ارباب اختصاصك تدقیقات ومعلوماتیله معروضات واقع اولدقده طرف اشرف جناب پادشاهیدن تدبیر وچارهسی امر وفرمان بیوریلهرق حس اولنان مضایقهنك برطرف اولهجغنه

[١] انکلتره سفیری .

قناعت كامله حاصل ايلديكنى غايت خالصانه اولهرق عرض عتبهٔ عليای ملوكانه ايلمش ومالیه قوميسيونى حقنده معروضات واخطارات خيرخواهانه‌ده بولنمشدر. امور ماليه‌نك تنظيمى حقنده شرفمتعلق اولان آمال وارادات سنيهٔ ملوكانه معلوم اولوب قوميسيونك مقرراتنجه دخى بعضاً سوق اغراض ايله نتايجك عقيم قالمسى ومثلا دائرهٔ نظاميه وبحريه ايله سائر بعض دوائرك واردات وحاصلات مخصوصه‌لرى اولدينى حالده صرفيات وحسابات حقنده لايقيله معلومات استحصال اولنه‌ميوب ايشك تشويش ومشكلاتدن قورتيله‌مامسى حسبيله بوحالك اصلاحى تأمل ومطالعه بيورلمقده اولدينى صره‌ده طرف سامئ داورىلرينه ارسال اولنان عريضه عرض خاكپای همايون ملوكانه قلنمشدر. بوكون نزد والای اصف اكرميلرينه عزيمت ايده‌جك تجارت ونافعه ناظرى ذهنى پاشا حضرتلرينك ماليه قوميسيون عاليسى برنجى اعضاسى الغنده بولنمق ملابسه‌سيله لدى الاستفسار جريان احواله دائر بيان تفصيلات ايده‌بيله‌جكندن بروفق دلخواه عالى اصلاحات ماليه حقنده نه ياپيلمق لازم كله‌جكنه دائر لايح خاطر والای اصف اكرميلرى اولهجق مطالعاتى حاوى برلايحهٔ مكمله قلمه آلنه‌رق عرض وتقديم قلنمسى وارزو بيورلديغى حالده پاشای مشار اليهك دخى اشتراك ايتديرلمسى شرفصدور بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ جناب خلافتپناهى اقتضاى عاليسندن اولمغله وعريضهٔ ملفوفه‌نك طرف والای داورىلرندن مطالعه وبعده اعاده بيورلمسى جملهٔ امر وفرمان همايون ملوكانه‌دن بولنمغله اولبابده.

فى ٦ جمادى الاخره سنه ١٣٢٦ وفى ١٨ حزيران سنه ٣٢٤

امضا : سركاتب حضرت شهريارى

تحسين

اصلاحات ماليه حقنده عريضه

اصلاحات ماليه تدابيرينك ميانهٔ عاجزانه‌مزده بالمذاكره بر لايحه ايله عرضى شرفمتعلق بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ ملوكانه‌لرى مقتضياتندن بولنديغى ٦ جمادى‌الاخره ٣٢٦ تاريخلى تذكره‌دن مستفاد اولمشدر . روح مسئلهٔ ماليه منع سوء استعمالات وتزييد واردات وحصول تصرفات خصوصلرى اولديغندن شواوچ اساسك نقطهٔ نظر اتخاذى متحتم ايسه‌ده صور امكانيه‌سى مقادير حسابيه‌يه وقوفله تعين

ایده‌جکندن اول امرده لازم الایضاح اولان حسابلرك نوعلری محاسبهٔ عمومیه محاسبه‌جیسنه تفهیم ایدلمشدی . بونلر بوکون استحصال اولنمغله بعدالمطالعه بروجه آتی تلخیص اولنور واجمالرده مندرج مبالغ مسکوکات عادیه حسابیله ایسه‌ده تسهیل حساب ایچون بوراده لیرا اعتباریله ارائه قیلینور .

واردات عمومیهٔ دولت یکرمی اوچ میلیون التی یوز قرق طقوز بیك بش یوز قرق طقوز لیرادر . فقط وارداتك برقسمی دیون عمومیه‌یه مخصص اولدیغی کبی برقسمی دخی جبایت واداره‌سی دیون عمومیه اداره‌سنه عائد اولمق شرطیله تواریخ مختلفه‌ده عقد ایدیلن استقراضاتك فائضلرینه ورأس‌الماله محسوب اقچه‌لریله دمیریوللر تأمیناتنه وتضمینات حربیه‌یه قارشیلق اتخاذ قلنمش اولمغله امر استیفالری شرائط منعقده ایجاباتنجه کذلك دیون عمومیه اداره‌سنه حواله ایدلمشدر . اشبو ایکی قلم تخصیصاتدن برنجیسنك مقداری ٣,٣٨٢,١٨٦ ، ایکنجیسنك یکونی ٢,٧٢٢,٥٠٦ لیرا که اشبو ایکی قلم مبالغك یکونی ٦,١٠٤,٦٩٢ لیرادر . مبالغ مذکوره‌یه مالیه خزینه‌سی وضع ید ایتمز . مقاولاته مربوط بعض مستقرضات ومرتبات مقداری دخی یوزده اوچ کمرك رسم منضمندن ولایات ثلثه‌یه مخصوص مبالغه برابر ٣,١٤٩,٧٦٩ لیرا وولایات ثلثهٔ مذکوره وارداتی اولوب محللری مصارف ملکیه وعسکریه‌سنه مخصص اولان مبالغ بربچق ملیون لیرا ورسومات اموالندن مرتب سفرا مخصصاتی وسائر بعض مخصصات مهمه‌نك یکونی ١,٥٥٩,٨١٨ لیرادرکه اشبو درت قلم مبالغك یکونی ١٢,٣١٤,١٧٩ لیرایه بالغدر . نظرهٔ اولی‌ده واردات جهتنه داخل ونظرهٔ حقیقیه‌ده اخر محللره تعویضاً صرفنه بیله عدم امکان سببیله اوماهیتدن خارج اولان اشبو بش قسم مبالغی ایراددن طرح ایتمك امر طبیعیدر . بومعاملهٔ تنزیلیه یاپیلدقده بقیهٔ واردات عمومیه ١١,٣٣٥,٣٦٩ لیرا اولدیغی تبین واشبو بقیه ایسه مصارف موجوده‌نك کافه‌سنی ایفا ایتمکه کفایت ایتمه‌مکله مستعجل اولان ویاخود مستعجل اولمیوب مبرم کورولن مصرفلری ایفا ومصارف سائره‌یی تعویق ایتمك ادارهٔ مالیه‌جه قاعده حکمنه کیرمشدر .

ارباب معاشاتك معاشلرینی آله‌میه‌رق قیردیرمق واصحاب حوالاتك‌ده صورت تحصیلیه‌سنی حساب ایله دولتی فاحش ضررلره اوغراتمق کبی ودها برطاقم خلاف مرضی احواله محل ویرلمه‌مسی اعزامال اصابت اشتمال خلافتپناهیلری بولندیغی تذکرهٔ وارده‌دن مستبان اولمغله معاشاته عائد تأدیات وحوالات بحثلری تعمیق

اولندى. معاشلرك قيرديرلمسى تداخلدن نشأت ايتمكده‌در . انك‌ده علت ظاهره‌سى عدم توازن مالى ماده‌سيدر . خزينهٔ دولتك زمان عسارنده معاش قيرديرمقدن مترتب ضررلره تحمل اولنمسى مقتضاى حميت ايسه‌ده كرك مركزده كرك ولايتلرده مأموريندن برطاقمنك آيلقلرينى وقتيله استيفا ايلدكلرى منكر اولمديغندن جمله‌سى بردولتك منسوبى اولدقلرى حالده برطاقم مأمورينك معاشلرينى منتظماً آلمارى وديكرلرينك آله‌ماملرى ذاتاً سوء تأثيردن خالى برمعامله اولمديغى حالده چونكه سنه‌سى ايچنده اخذ اولنه‌ميان معاشلر سنين سابقه ديونه‌نه دور اولنوب انك استحصالى ايسه اكثر ايچون تعذر ايتديكندن مأمورين ومستخدمين معيشت آتيه‌لرينى دلالت ماضى ايله امنيته قرين كوره‌ميه‌جكلرى ، بعضلرينه بونك تأثيرى اولماسه دخى كليت اعتباريله مأمورلرده حس وظيفه شناسى ازاله‌رق اداره‌جه مضر اوله‌جغى ومحافظهٔ اسايش وامنيته مأمور اولان پوليس وژاندارمه صنفى معاشلرينك ديون صره‌سنه كچمسى ايسه وجهاً ماجائز اولەميه‌جغى بديهيدر. اهميت حال سببيله معاشات متأخره‌نك تسويه‌سى چاره‌سى دوشونيلدكده مركزده وولايتده سنين سابقه معاشات متداخله‌سنك براستقراض عقديله تأديه‌سى ممكن كورونمشدر . شويله‌كه : تحويلات عثمانيه قارشيلغى صره‌سنده رسومات امانتى اوزرينه قامبيال اوله‌رق سكسان بيك ليرا داخل ايسه‌ده ديكر قارشيلقلرك كفايتى جهتيله اشبو سكسان بيك ليرا صرف واستعمال ايدلەمش اولديغندن بانق عثمانى ايله سويلشيله‌رك وبوكا ماليه خزينه‌سندن يكرمى بيك ليرا ضم ايديله‌رك ينه بانق عثمانى وساطتيله يوزده درت فائض ويوزده يارم رأس‌المال محسوب اقچه‌سى ويرلمك اوزره شمديلك ايكى مليون ليرالق تحويل اخراج اولنور ايسه حاصلتدن مركز وولاياتك متداخل معاشاتنى ايفا ايتمك قابلدر . اساسى رهين تصويب عالى اولديغى حالده ماليه نظارتجه ايجاب ايدنلرله بالمذاكره برمقاوله لايحه‌سى تنظيميله بعدالاستيذان موقع اجرايه وضعنك باب عالىيه حواله‌سى ارادهٔ سنيه‌يه منوطدر .

سنهٔ حاضره‌يه عائد معاشلره كلنجه : مارت ونيسانه محسوباً معاش عمومينك ايكيسى ويرلمكله وعساكر شاهانه داخل اولديغى حالده مركز معاشات عموميه‌سى يكونى اوله‌رق سنوى اوچ مليون بش يوز اون بش بيك ايكى يوز آلتمش سكز ليرايه احتياج واردر . يوقاريده بيان اولنديغى اوزره واردات عموميه‌نك ماليه

خزینه‌سنه قالان قسمی ١١,٣٣٥,٣٦٩ لیرا اولدیغندن وبونك ٨,١٩٠,٨٩٧ لیراسی ولایات ، ٣,١٤٤,٤٧٢ لیراسی ادارهٔ مرکزیه وارداتی بولندیغندن ولایات وارداتندن سنه نهایتنه قدر خزینه‌یه جلبی امکانی ملحوظ اولان اقچه درت یوز بیك لیرا راده‌سنده‌در. بونکله ایسه آنجق ایکی آیلق ویریله‌بیله‌جکندن مقام تدبیره‌ده خاطره ایکی صورت کلمشدر . بری دها ایکی آیلق ایچون استقراضاً اقچه تدارکیله سنه نهایتنه قدر آلتی معاش ویریلوب دیکر آلتیسنك سنهٔ آتیه‌یه دوری ودیکر صورت اون آیلغك کاملاً اعطاسیدر . برنجیسی شمدی‌یه قدر جاری‌اولان معامله‌یی ابقا دیمك ایسه‌ده بوصورت مرضیٔ عالی‌یه موافق اولمیه‌جغی حکم جلیل ارادهٔ سنیه‌دن مستدل اولمسیله برابر معاشاتك توالیٔ تداخلنده‌کی مضرت هرنظرده مثبت اولدیغندن وبرده روم ایلی ولایات ثلثه‌سنده معاشلرك منتظماً اعطاسنه متعلق تشبثات دقت عمومیه‌یی دعوت ایده‌جکندن ملحوظ اولان سوء تأثیراتی دفعةً بلاتداخل تسویهٔ معاشات شقی استصواب قلنمشدر .

بونك چاره‌سی تأمل اولندقده عدلیه ، داخلیه ، خارجیه ، دفترخاقانی ، اورمان ومعادن ، تلغراف وپوسته نظارتلریله رسومات امانتی وقسماً تجارت ونافعه نظارتی معاشلرینی کندیلرینه عائد وارداتدن آلمقده اولدقلری کبی دوائر عسکریه اداره‌سنده دخی ٦١٦,٥٧٠ لیرالق واردات بولنوب بوکا مالیه خزینه‌سی مداخله ایده‌مه‌مکده‌در . سائر دول متمدنه‌ده هرنوع وارداتك اخذ وصرفنه خزینهٔ عمومیه مأمور اولمغله هردائره وولایت برطرفدن کندی وارداتنی مالیه نظارتی امرینه تسلیم ایدوب دیکر طرفدن کندیلرینه عائد اولان مخصصاتك موازنه‌ده محرر مقداره موافق اجمالنی آی باشنده خزینهٔ عمومیه‌یه ارائه وحاوی اولدیغی مبالغی ینه مالیه نظارتنك امریله خزینهٔ عمومیه‌دن ویاخود دولت بانقه‌سندن استیفا ایدییورلر. بواصوله بزده دخی امتثال اولنیور ایسه معاشاتك سیاناً ومنتظماً ایفاسیچون لازم اولان سرمایه صورت دائمه‌ده وجود بولور . شاید معاشات عمومیه‌نك یکونی مالیه نظارتنده دوائردن جمع اولنه‌جق واردات یکوننه مساوی کله‌مز ایسه نقصاننك تدارکی ایچون الحاله‌هذه معاش عمومینك ایفاسنده کورولن مشکلات درجه‌سنده تکلفاته تصادف ایدیله‌مز . بوجمله ایله برابر تدبیر مشروح اولا : هردائره‌یه عائد مقبوضات ومدفوعاته خزینهٔ مرکزیه‌نك وقتیله مطلع اولمسی . ثانیاً : معاشلرك اعطاسنده معتاد اولان معاملات متفاوته‌دن متحصل

محاذيره نهايت ويرلمسنى . ثالثاً : نظارتلرده بولنان محاسبه قلملرينك تخفيف مشاغليله مخصصاتنجه تدريجاً تصرف امكانى مستلزم اولهجغندن وجوه شتى ايله فوائدى سهل التيقندر. معمافيه دوائر وارداتنك خزينهٔماليهيه نقلنه اودوائردن بعضلرى طرفندن اعتراض ايديلهجكى سوابق تجارب دلائليله ملحوظ ايسهده فائده وقاعده مسئلهلرى نزد دولتده ودوائر عندنده ترجيح وتقديره لايق اولمق ملاحظهسنه بناءً اعتراضاتسابقه مستحق تجددكورونمز. فقط دوائر مذكورهنك ماليه خزينهسنه تسليم ايدهجكلرى مبالغ ماليه نظارتنجه جهات اخرىيه صرف ايديلهجك اولور ايسه مقصد حاصل اولهميهجغندن بونك هيچ بروسيله ايله محل تخصيصى تغيير اولنميوب معاشاته صرفى شرط مطلق اتخاذ وباب عاليجه دخى بو شرطك مرعيتنه نظارت ايدلديكى حالده دوشونيلن محذوره محل قالماز . كرك بالاده عرض وبيان اولنديغى اوزره دوائر مركزيه معاشاتنك وكرك دوائر مركزيهيه عائد سائر تأدياتك ماليه نظارتنك امر وحوالهسى اوزرينه ايفاسى لزومنه مبنى دوائرجه اجرا قلنهجق مناقصات ومزايداتك دخى نظارت مشارالهيا ايله باالمخابره قرارلاشديرلمسى اقتضا ايدهجكندن بومعاملات وتأدياتك تأمين اجراسى ايچون دوائر ومجالس مأمورين موجودهسندن منتخب ذواتدن ماليه نظارتنك تحت نظارتنده بر قوميسيون تشكيل اولنهرق بو قوميسيوندن هرآى واقع اولهجق مقبوضات ومدفوعاتى مبين برمضبطه ووركه تنظيميله باب عاليىيه كوندرلمسنك اصول اتخاذ اولنمسى مناسب اولور .

ولايتلرده مال مأمورلرينك برمطلوب وحوالهيى مطلوبات وحوالات سائرهيه منفعت ذاتيه ضمننده تقديمه جرأت ايتدكلرى دلائل امثال ايله معلومدر . ارادهٔ سنيهده بيان بيوريلان سوء استعمالاتك برى دخى بوماده اوزرق لازم كلير . بونى واحوال مماثلهيى منع ايتمك ايسه مال مأمورلرينك اچهيه وضع يد ايتمهملرينه وبونلر معاملات استثنائيهيى حاوى تأديه امرلرى ويررلر ايسه عزللريله مسئول طوتملرينه متوقفدر . بوخصوص حقنده وقت ، وقت اوامر وتنبيهات نشر اولنمقده ايسهده اوامر واقعه سوء استعمالات موردلرينى بوتون ، بوتون سد ايدهجك قواعدى حائز دكلدر . وقتيله المانيادن جلب اولنان موسيو وتندروف ادارهٔ ماليه حقنده بزده دخى قابل تطبيق اولهجق صورتده مخطرهلر تنظيم ايتمكله البته ماليه نظارتنده محفوظدر . اومخطرهلره باقيلهرق ومحفوظ دكلسهلر ارباب اختصاص

معرفتیله سائر دولتلرك نظامات مالیه‌سی تدقیق اولنه‌رق نظارت مشار الیهانك دیکر صندوقلر ایله مناسباتنه وویره‌جکی حواله وتأدیه امرلرینك اصول وشرائطنه دائر مالیه نظارتجه برنظام لایحه‌سی قلمه الدیرلمسنك باب عالیه حواله‌سی ارادهٔ سنیه‌یه منوطدر .

قالدیکه دول متمدنه‌نك جمله‌سنده دولت بانقی نامیله برر مؤسسهٔ جسیمهٔ مالیه موجوددر . بونلر منسوب اولدقلری حکومتك امور مالیه‌سنه معاونات متمادیه‌ده بولنورلر . وقتیله بانق عثمانی دولت علیه‌نك معاملات مالیه‌سنی تسهیل ایتمك نیتیله تأسیس قلنمش ایدیسه‌ده کرك تأسیسی ، کرك امتیازینك تجدیدی زمانلرنده ملاحظات خصوصیه منافع خزینه‌یی مستلزم اوله‌جق شرائطی تذکره حائل اولمشدر . صوکره‌لری ایسه بو بانقه ارکان معتبره‌سی تبدل ایلمش اولدیغندن هیئت حالیه‌سنك افکار واقتداری منافع خزینه‌یی تأمینه کافی اولوب اولمدیغی شایان تدقیقدر . بانق عثمانینك سرمایه‌سی وارکانی کافی ومؤتمن کورونمز ایسه چونکه هر کون دولته لازم اولان اقچه‌یی خزینه‌ده حاضر بولندیرمق ایراد ومصرفجه حصول توازن حالنده بیله غیرقابل وبناءً علیه اعتبار مالی‌یه معاونت ایچون حکومت سنیه دائما برمؤسسهٔ مالیه‌یه محتاج اولدیغندن دیکر معتبر ومقتدر بردولت بانقه‌سی تشکیلی وکافهٔ وارداتی اخذ وکافهٔ مصارفی مرکزده مالیه نظارتندن وولایات شعبه‌لرنده مالیه نظارتنك مأذونیتی حائز اولان مأمورین مالیه طرفلرندن ویریله‌جك تأدیه امرلری اوزرینه ایفا ایتمك وظیفه‌سنك بانقه حواله‌سی ودولتله بانق بیننده اچیله‌جق حساب جارینك شمدیکی کبی غایت محدود بر درجه‌ده دکل احتیاجاته متناسب صورتده تعیینی اصلاحات مالیه‌نك اقدملرندندر. قرین تنسیب عالی اولدیغی حالده باب عالیجه ومالیه نظارتنجه چاره‌لرینه باقیلمق لازم کلیر .

اموال ولایات اوزرینه مالیه‌دن حوالات ویرلدیکی وبو ایسه خزینه‌یه اقچه جلبنی تصعیب ایلدیکی آره‌لق، آره‌لق موضوع بحث اولمقده ایسه‌ده طقسان التی سنه‌سندن بری مخصصات ملکیه ایچون حوالات اعطاسی غیر صحیحدر. فقط تخصیصات عسکریه حوالاتندن محللرنجه اصحاب مطلوبه پاره ویریلییور وتخصیصات عسکریه حواله‌لری مال مأمورلرنجه اسقونطو ایدیلییور ایسه بونك وقوعه کلمه‌سی دخی کافهٔ وارداتك قبض وصرفی وظیفه‌سنی دولت بانقه‌سنه تودیع ایله حاصل اولور .

ارادهٔ سنیه احکامندن اولان تصرفات خصوصیه کلنجه : امر تصرفی معاشات

ومبايعـات وبونلر خارجنده‌كى صرفياتده ارامق لازم كليرسـه‌ده مأمورين اداره، حكام ، پوليس ، ژاندارمه وسـائر مستخدمين ايچون مخصص اولان معاشـاتى وظيفهٔ مأموره‌لريله بالموازنه وظيفه نسبتندن فضله تخصيصـاتك حد لازمنه تنزيل وعدم تنزيلى اسـاساً تقدير دولته تابعدر . فروع ومفرداتى ايسه تدقيقات عميقه‌يه توقف وعائد اولدقلرى نظارتلرك رأى‌وتميزلرينه تعلق ايده‌جكندن بوراده يالكز بعض قواعد تصرفيه‌يه وبرده بعض معاشلر ايله معاشـات خارجنده‌كى صرفياتك بعض قسملرينه دائر عرض مطالعـات اولنه‌بيلير . ادارهٔ ماليه‌جه توازن تام حصولنه قدر بعدما قارشيلقسز معـاش تخصيصنك منعى ، مطلق‌اللزوم برمأموريت آچيلدقجه تعيين قلنه‌جق ذاته اومأموريت معاشـنك وظيفه نسبتنده تعيينيله اوست طرفى ومطلق اللزوم اولميان مأموريتلر منحل اولدقده اومأموريته عائد معاشك نصفى خزينه‌مانده ايدلمسى ، ادارهٔ عسكريه وملكيه‌جه برمصرفه لزوم كورولدكده قارشيلغنك تأمين قلنمسى ، اوچ يوز اون طقوز سـنهٔ ماليه‌سنك تصديق عالى‌يه مقترن اولان موازنه‌سنك تنظيمى صره‌سنده تقرر ايتديكى وجهله رتب عسكريه‌جه ترفيعات وقوعنده رتب جديده معاش وتعيينلرينك قارشيلغى موجود دكلسـه حل وقوعيله قارشـيلق بولنتجه‌يه قدر رتبهٔ قديمه معـاش وتعيينك ويرلمسى ، بعض مأمورين ايكى ودهـا زياده محلدن معاش آلدقلرندن بو مثاليلرك معاشـلرندن الك زياده‌سـنك ابقاسيله ديكرلرينك قطعى ، ايكى محلدن معـاش اخذى ممنوعيت قديمه‌سـنك تجديدى ، بعض حكومتلر نزدنده‌كى سـفارتلر بى‌لزوم كوروندىكندن موافق ارادهٔ سـنيه اولديغى حالده اورته وكوچك ايلچيلكلردن مناسـبات خارجيه‌مزجه فائده‌سى اولميـانلر خارجيه نظـارتجه بالتعيين الغاسى ياخود دائمى مصلحتكذارلقلره تحويليله تخصيصـاتجه تصرفات اجراسى وسفارت سـنيه‌لردن بعضلرينك مطبوعات خارجيه مصارفى ناميله واسامئ سائره ايله اختيار ايلدكلرى مصـارف حد اعتدالدن خارج وفوائدى ايسـه مفقود اولديغندن اوكبى صرفياتك تحديد اولنمسى ومأمورينـك عزيمت وعودت خرج‌راهلرى نظـاماً معين ايكن بعضلر اسباب متنوعه احداثيله مبالغ مأخوذه‌يى تزييد ايتديردكلرى معلوم اولمسيله بعدما هيچ برمأموره مقدار نظاميدن فضـله خرج‌راه ويرلمه‌مسى احوال حاضرهٔ ماليه ايجابنجه الزمدر .

معاشـات خارجنده‌كى صرفيـاتدن تصرفاته امكان اولوب اولمديغى دخى

دوشونیلدی . بونوع صرفیات ایکی قسم اولوب بر قسمی دوائر عسکریه‌جه ارزاق وذخائره مخصص و دیکر قسمی دوائر عمومیه‌جه انشاآت ایله لوازم متنوعه‌یه متعلقدر . هرایکیسنده ارانیله‌جق شی‌ده دولته قارشی غبن وتغریر وقوع بولمامسندن عبارتدر . بونی ایسه مناقصاتك حسن‌جریانی وخصوصاً معاملات ومبایعات اشخاص معدوده‌یه حصر اولنمیوب شرائط مفیده کیملر طرفندن واقع اولور ایسه انلرك قبول تعهداتی حاصل ایدر. دائره‌لرنجه بورالرینه اعتنا اولنمسی، برده دائره‌لر مناقصاتی رسماً اعلان ایتمکده ایسه‌ده اصولی نسق واحدده اولمیوب آز ، چوق بربرندن فرقلی بولندیغندن هردائره‌نك تعاملی تدقیق وسائر دولتلرده جاری‌اولان قواعد دخی رؤیت اولنه‌رق اصول مناقصاتك جهت وحدته ربطی وبونك ایچون مالیه نظارتنجه برنظام عمومی لایحه‌سی قلمه آلنه‌رق بعدالاستیذان موقع اجرایه قونیلمسی مناسب اولور .

دوائرك عموماً لوازم متنوعه‌سیله عساکر شاهانه معیناتی ایچون لازم اولان ذخائر وارزاقك مناقصات ومبایعاتنه دائره‌لرندن وساطت اولنمسی یاخود مناقصه ومبایعه ایشلرینك برمرکزده اجتماعی خصوصلری دخی شایان بحثدر . دوائر دولت رؤسانسك وظائف اساسیه‌لرینه نسبةً مبایعه ایشلری اهمیتجه ایکنجی واوچنجی درجه‌ده اولدیغی حالده بونلر دغدغه‌لی وکثیر المفرداة شیلر اولمسیله مشاغل مهمه‌یه مصروف اوله‌جق اوقاتی قسماً اولسون اضاعه‌یه سبب اولدقلری مسلماتدندر . مبایعات عمومیه‌نك اقسام مهمه‌سی تجهیزات عسکریه‌یه عائد اوله‌رق انك نظارت مخصوصه‌سی وساطتیله اجراسی اساسی وضع اولنمش‌ایکن سائرمبایعاتك بواساسدن استثناسنه اعذار صحیحه موجود اولمدیغندن ودیکر طرفدن مبایعاتك بر نظارته تودیعنده خزینه‌جه فائدهٔ مضبوطیت بولندیغندن مبایعه ایشلرینك تجهیزات نظارتنه الحاقیله بوکا تجهیزات عسکریه ومبایعات عمومیه نظارتی عنوانی ویرلمسی ویاخود مبایعات نظارتی نامیله آیری بردائره تشکیلی مناسب وفائده‌یی جالب اولمق اوزره خاطرلره وارد اولور .

معلوم عالی اولدیغی اوزره ادارهٔ مالیهٔ عسکریه دخی عسکرلك کبی اختصاصه محتاجدر . ذاتاً هردولتده قوماندا، امر اداره‌دن آیری بولندیغی حالده مرکزده واردولرده ارکان عسکریه‌نك ادارهٔ مالیه ایله اشتغاللری وظیفهٔ اصلیهٔ مهمه‌لرینه مورث سکته اوله‌جغی کبی ادارهٔ مصارفات عسکریه‌یه مأمورین متخصصه

طرفلرندن باقيلمامسى معاملاتك منتظماً جريانى مقصدينى اشكال ايدر . بزده دخى اداره‌يى قوماندادن تفريق ايدوب ادارهٔ عسكريه‌يه مأمورلرينك مسلكندن يتيشمش مأمورين متخصصه‌يه توديعى لازمه‌دندر . المانيا دولتنك ادارهٔ ماليهٔ عسكريه‌جه نظاماتى دول سائره اصول مماثله‌سنه مرجح اولمسيله انك نظاماتنك اساسلرى شايان امتثال اوله‌بيله‌جكندن ارباب وقوفدن مركب بر قوميسيون تشكيليله‌برادارهٔ ماليهٔ‌عسكريه نظامنامه‌سى‌قلمه آلنه‌رق موقع‌اجرايه قونولسه واداره مأمورلرينك صنوف ووظائف ودرجاتى تعيين قلنسه فوائد عظيمه‌يى موجب وعهد سلطنت سنيه‌لرينك مأثر عاليه‌سندن معدود اولور .

دولتك قوهٔ عمومهٔ عسكريه‌سنك بيلنمسى كرك باب‌عاليجه ، كرك ماليه نظارتجه پك لازم اولوب تنسيقات جديدهٔ عسكريه‌دن اول سلاح آلتنده‌كى عساكر شاهانه‌نك كميتى دائرهٔ عسكريه وبحريه‌جه باب‌عاليه بيلديرلمكده وحتى تنسيقات جديدهٔ عسكريه‌دن صوكره دخى اركان حربيه دائره‌سندن تنظيم اولنان جدوللر آيدن آيه باب‌عاليه كوندرلمكده ايكن صوكره‌لرى بواصول متروك اولدى . بناءً عليه تدابير ماليه مذاكره اولنور ايكن مصارف حقيقيهٔ عسكريه‌نك تعيينده على‌العميا معامله ايدلمسى ضرورتى حاصل اولمش وبونك ايسه ضررى كورولمكده بولنمشدر. جدوللرك ويرلمه‌سى اولسه ، اولسه قوهٔ عسكريه‌نك شايع اولمه‌سى مطالعه‌سنه محمول اوله‌بيلير ايسه‌ده سفارات اجنبيه نزدنده بولنان اتاشه‌ميليترلرك بروظيفه‌سى‌دخى بولندقلرى‌مملكتده هرقطعهٔ عسكريه‌نك موجودينى بروجه‌صحت تحقيق ايتمك ماده‌سى اولديغندن بووظيفه‌يى اتاشه‌ميليترلر هردرلو احتمال وتأخيردن برى اوله‌رق ايفا ايتمكده ومكتوميت يالكز باب‌عاليه منحصر قالمقده‌در . حالبوكه قوهٔ عسكريه‌نك تزايد وتناقصنه كسب وقوف ايله تخصيصات وصرفياتك اكا كوره تعيين قلنمسى بالوجوه فوائدى ولزوم كوسترىلن مبالغك على‌العميا تصديق واعطاسى بالعكس مضراتى مستلزمدر . بوجدوللرك ينه‌باب‌عاليه اعطاسى خصوصنك اصول اتخاذ قلنمسى ارادهٔ سنيهٔ حضرت خلافتپناهى‌يه منوطدر .

معاشات خارجنده‌كى مصارفدن تصرفات ممكنه تأمل اولنديغى صره‌ده دوائر وولايات مصرفلرى‌خاطره كلير ايسه‌ده كرك دائره‌لرك وكرك ولايتلرك بودجه‌لرينه داخل اولان مصرفلر بوتون ، بوتون احتياجات ضروريه‌يه ومأذونيته مستند

شیلر اولدیغندن انلردن تنزیلاته کیریشمك اداره‌یی سکته‌دار ایلمکدن بشقه بر نتیجه ویره‌مز . لهذا اویولده تصورات وتحریاتدن صرف نظر اولندی . یالکز خزینهٔ جلیله‌دن مرتب هفته‌لقلر اجمالندن بعض مطبعه‌لره ونشان اعمالاتنه خیلی اچه ویرلمکده اولدیغی کورولمشدر . بوایکی مصرفك برنجیسی عائد اولدقلری نظارتلرجه تحقیقه محتاج ایسه‌ده نشان مصرفلری دفعةً قابل تحدید ومعامله‌سی ممکن التعیین کورونور . شویله‌که : انواع مجوهراتك جملری نسبتنده ارته‌جق قیمتلری قاعدهٔ مخصوصه‌یه تابع واوروپا وامریقا بورسه‌لرنده وقت ، وقت تحول ایدن فیأت دخی بورسه‌لره مخصوص غزته‌لرله منتشر اولدیغی حالده بوراده‌کی قیومجیلرك علی‌الخصوص فیأت متحوله‌یه دائر غزته‌لری کتم ایتملری نشانلره فیأت وضعنه مأمور اولان واساساً اهل خبره صلاحیتنی حائز اولمیان مجلس مالیه هیئتی تزدنده غبنی تسهیل ایده‌جکندن تخمین ایشنك بر اصول مؤتمنه‌یه ربطی واعمالاتك برذاته عدم حصریله شرائط مفیده ارائه ایدن متعهدك ترجیحی ودول سائره‌جه ترصیعاتده قطعةً وقیمةً اختلافات ارانیلمامقده اولمسنه نظراً بوایکی ماده یعنی قیمت وقطعه حقنده دول مشارالیهمدن هانکیسنك معامله‌سی قرین تصویب اولور ایسه انك مثال اتخاذی ونشانلره دائر ارادهٔ سنیه‌نك صدورینی مبین تشریفات علیه‌وخبرلری کورولمدکجه خزینه‌جه مصرفنك عدم تصدیقی تقدیرنده نشان اثمانجه تصرف کلی حاصل اوله‌جغندن مالیه نظارتنه تبلیغات ایچون ایجابی رأی عالیه‌یه وابسته‌در .

تصرفات ورفع سوءاستعمالات خصوصلرنده وارد افکار اولان چاره‌لر صور معروضه‌دن عبارت اولمغله تزیید واردات مطلبنه نقل مبحث اولندی . واردات دولت علیه سائر دولتلرك وارداتندن پك چوق نقصان اولمسیله موازنهٔ مالیه‌یه بونقطه‌دن نظر اولنسه وهلهٔ اولاده بزجه دخی وارداتك تزییدی ممکن کورونور وثروت طبیعیهٔ مملکتك وسعتی دخی بوامکانه قوت ویره‌بیلیر . لکن تعریفدن مستغنی اولدیغی اوزره بر مملکتك ثروت طبیعیه‌سنك وسعتی تزاید واردات حکومت ایچون کافی اولهمیوب کثرت نفوسی ایله برابر موازنهٔ تجارتده اخراجات ادخالاته تقدم ایده‌مسه بیله ایکیسی آره‌سنده فرق کلی بولنمامسی شرط اعظمدر . تکثر نفوس برچوق اسبابه متوقف ایکن بواسباب بزجه مرتبهٔ کفایه‌ده دکلدر وادخالات اخراجاته اغلبدر . یکرمی بش سنه‌دن بری معاهدات

تجـاريه‌نك تجديد وتعرفه‌لرك منافع اقتصـاديه‌مزه تطبيق اولنه‌مامسى ايسـه ممكن‌الحصول اولان اخراجاتك دائره‌سنى تحديد ايلمشـدر . اخيراً كمرك رسومنه رسم منضم ناميـله طقوز يوز آلتمش بيك ليرا قدر برشى علاوه اولنمش ايسه‌ده انك‌ده فائده‌سى كاملاً روم ايلى ولايات ثلثه‌سنه مختص اولدقدن بشقه رسم منضم يدى سـنه مدتله مشروط اولمسيله تجـارت معاهده‌لرينك تجديد وتوسيعى امكانى بردرجه‌يه قدر كسب صعوبت ايتدى . تجديد معاهدات خصوصنده دولتك حقى ايسه قاعدةً معترض فيه اولمامق لازم كله‌جكندن ممكن ايسـه باب‌عاليجه بوقضيهٔ مهمه‌يه صرف اقتدار اولنمسى وديكر طرفدن تجارت ، زراعت وصنـايعى توسيع ايتمك واورمان ومعدنلرى تماماً ايشلتمك ايچون اسـبابنه صورت كافيه‌ده تشبث ايدلمسى لازمدر . هرنه‌زمان مشكلات ماليه‌دن بحث آچيلسـه بوماده‌لرك يعنى تجارت ، زراعت وصنايعك توسعى خصوصـلرى واورمان ومعدنلردن اسـتفاده ايدلمسى مخلص اوله‌رق مبحثه قونيلمق عادت اولمش ايسـه‌ده شوارزولرك قوه‌ده قالمسى وياخود تمـاماً فعله كله‌مه‌مسى عدم امكان طبيعيدن دكل بوشيلرله اشـتغال ايده‌جك نظارت ومعيتنده كافى برهيئت بولنمامسندن نشأت ايتمكده‌در . شمديلرده تجارت وصنايع ايشـلرى نافعه تجارتى وظائفنه منضم ايسـه‌ده زراعته واورمان ومعدنلره متعلق مصالح ديكر اداره‌ده بولونيور . حالبوكه سـائر دولتلرده‌كى امثـالدن دخى معلوم اوله‌جغى اوزره تجـارت و زراعت وصـنايع اداره‌لرى يكديكرندن تفريق قبول ايتمديكندن جمله‌سـنه مرجع اوله‌جق بر نظارت تأسيس اولنمسى ومعيتنده ارباب اختصـاصدن مركب مأمورين واقلام بولنمسى ، الحاصل بردولتده معـارف عموميه نظارتى نه‌درجه لازم ايسـه تجارت وزراعت نظارتنه دخى اونسـبتده لزوم بولنديغندن بوكا دولتجه اهميت ويرلمسى لوازم امور ملكيه‌دن وتزيد واردات ايچون الك مهم اسبابدندر .

اويله برنظارت تشـكل ايده‌جك اولور ايسـه اول باول آتى‌الذكر مواده دقت ايتمسى لازم كلير . بيـاندن مستغنى اولديغى اوزره روم ايلينك مسـاحهٔ تربيعيه‌سى اوچ يوز يكرمى اوچ بيك آلتى يوز كيلومتره‌دركه بش يوز اون يدى مليون سـكز يوز بيك دونمه مسـاويدر . بعض متخصصين اجانبك تخمينلرينه كوره بونك يوزده اللیسى نهر ، طاغ ، بطاقلق قصبات اراضيسنه چيقاريلير ايسـه باقى مزروع ويامسـتعد زراعت اراضى ايكى يوز اللى سـكز مليون طقوز يوز

بیك دونم اولق لازم كلیر . هردونمدن ١،٤٣٢ بر وكسور غروش آلندیغی حالده اراضی ویركوسی سنوی تخمیناً درت ملیون لیرا ایدر . پاموق ، توتون ، خشخاش وباغ تخملری ، باغ چبوقلری وسائر دها قیمتلی محصولات یتیشدیرن اراضی‌یه عائد ویركو نظر حسابه آلندیغی حالده ذكر اولنان حساب تخمینی مصیب بولندیغی ظاهر اولور .

اسیای عثمانینك مساحهٔ تربیعیه‌سی تخمیناً ایكی ملیون آلتی یوز بیك كیلومتره یاخود درت ملیار یوز آلتمش ملیون دونمدر . بوراده‌ده قابل زرع اولان اراضی یالكز یوزده اللی مقداری فرض اولندقده ایكی ملیار سكسان ملیون دونمدر . دونم باشنه وسطی اوله‌رق بر غروش ویركو آلندیغی حالده تخمیناً یكرمی بر ملیون لیرا ایراد حاصل ایدر . بومقدار روم ایلی وارداتنه ضم اولندقده اراضی ویركوسی سنوی همان یكرمی بش ملیون لیرا راده‌سنه بالغ اولور . متوفی انكلتره سفیری سیراوقونور مقدما حضورهمایونده مظهر شرف مثول اولدقده دولت‌علیه‌نك امور مالیه‌سنه متعلق اولق اوزره نیكبینانه وخیرخواهانه بعض ملاحظات عرض ایلدیكی ارادات سنیه‌یی مبلغ تذكره‌دن مستفاد اولمشدر . بونكله دخی ثابت اولدیغی اوزره اجانبدن خیرخواه اولانلرك مالیه‌مزجه حسن ظن وتخمینلری بوكبی حساباتدن نشأت ایتمكده وفقط فعلیات ، خصوصاً زراعت امورینه باقه‌جق نظارتك اقدامات جدیه‌سنه واقتدارینه تعلق ایتمكده‌در . بو مطلبك تأمینیله برابر كرك زراعت وكرك تجارت وصنایعك توسعی وممالك عثمانیه‌نك بعض جهتلرنده روسیه‌نك پترول معدنلری درجه‌سنده پترول معدنلری اولمغله انلردن وكذلك ولایاتده بولنان كمور معدنلرندن استفاده ایدلمسی ایچون اوروپادن متخصصلر كتیریلوب تجارت وزراعت نظارتی معیتنه ویرلمسی ونظارتك‌ده متوالیاً بوایشلرله مشغول اولمسی تزیید واردات ایچون تدابیر مؤثره‌دندر .

تزیید واردات اسبابی تحری اولنور ایكن شهراماتی وارداتی دخی موجب بحث كورونمشدر . امانت مشارالیها برولایت حكمنده اولمغله دائرهٔ ملكیه‌سی داخلنده بولنان قصبات ونواحیده زراعت وتجارت و صنایعجه حكومته تعلق ایدن نظارت ودقتی دخی ایفا ایتمسی لازم كلیر ایكن قدیمدن بری وظائف امانت معاملات بلدیه‌یه منحصر اولدیغی ظنیله استانبول ولایتنده علی‌الخصوص ملحقاتك لوازم معموریتنه تقید اولنمامقده وبوایسه خزینهٔ جلیله‌نك پایتخت وملحقاتندن

وارداتجه استفاده ايتمسنه مانع وبالعكس امانتك واردات عموميه‌دن استعانه ايلمسنه باعث اوليور . داخليه نظارتجه امانت مشارالهانك ولايتلره تطبيقاً تشكيلات ووظائف ماليه‌سنه دائر برنظامنامه ياپيلمسى وبعدالاستيذان بو نظامك فعلاً مرعيتى فوائد ملكيه‌سيله برابر منافع ماليه‌يى موجب اولور .

ملاحظهٔ اسبابى ارادهٔ سنيه جمله‌سندن اولان تزيد واردات مسئله‌سى اساساً ثروت مملكتك توسعى اسبابنه متوقف وتجارت بحريه‌دخى اواسبابدن معدود بولنمسى ملاحظه‌لريله آتى البيان خصوصك دخى اتيانى متحتم عد اولندى . سواحل عثمانيه وسائره‌يه صورت منتظمه ومكمله‌ده ايشليه‌جك سفائن تجاريه‌مز بولونسه منافع عظيمه‌يى مستلزم اوله‌جغنه سفائن تجاريهٔ اجنبيه‌نك حالى دليلدر . بومادهٔ مهمه‌نك دخى تشكيلى عرض اولنان تجارت نظارتجه نظر اعتباره النمسى وبرده ادارهٔ مخصوصه واپورلرى صرف تجارت سفائنى حكمنده اولمغله دونمانك تنظيم اداره‌سى وظيفه‌سيله مكلف اولان بحريه نظارتنه مناسبت وارتباطلرى اولمديغندن مذكورواپورلرك تنسيب بيوريله‌جق اخربراداره‌يه وياشركته تحويل مربوطيتلرى فائدهٔ ماليه‌يى مستلزمدر . تزيد واردات اسبابى مناسبتيله شوراسنك دخى عرضى متحتمدركه توتون رژيسى وارگلى كمور معادنى منافع كليه تأمين ايده‌جك وارداتدن اولديغندن خزينه‌نك طارو قتنه تصادف ايتديريله‌رك شرائط وفوائدغيركافيه ايله توتون ادارهٔ انحصاريه‌سنك تجديد امتيازينه علاقه‌دارانجه فرصت بولنه‌مامسى ايچون مدت امتيازيه‌نك انقضاسندن صوكره بونك نه يولده اداره‌سى خيرلى وفائده‌لى اوله‌جغى حقنده بيغرض ارباب وقوفدن مخطره‌لر استحصاليله باب عاليده بالتدقيق يكى شرطنامه‌نك منفعت دولته توفيقاً شمديدن حاضرلانمسى وارگلى معادنى حقنده سبق ايدن قرارلر نزد عاليده قرين استصواب ايسه اجراآتنك تسريعى مناسب اوله‌جغى جملهٔ ملاحظات كمتراندمزدندر .

اراده بيوريلان خصوصات ثلثه حقنده مطالعات قاصرانهٔ عاجزانه‌مز صور معروضه‌دن عبارتدر . خاتمهٔ معروضات اوله‌رق ادارهٔ ماليه‌يه متعلق بعض ملاحظاتك دخى نظركاه دقائق اكتناه شهريارىلرينه عرضى وجائبدن عد اولندى :

مأمورين ماليه‌نك ارباب اقتدار واستقامتدن انتخابى ايچون التزام دقت اولنمسى اهم والزمدر . زمانمزده امور ماليه برفن حكمنه كيرديكندن وشعبات اداره ايچون مكتبلر تأسيس اولنمش ايسه‌ده ماليه ايچون هنوز مكتب تشكيليله درجهٔ كافيه‌ده

متفنن مال مأمورلری یتیشمه‌مش اولدیغندن تحصیلدارلردن بدأ ایله دفتردارلقلره قدر مأموریتلره مخرج اولق اوزره نظارت مشار الیهاده بر مکتب اچیلمسی ودرس جدوللرینك مالیه ومعارف نظارتلری بیننده باتذاکره ترتیب ایدلمسی لزومی عاجلدر . برده بوندن اوتوز قرق سنه مقدم پارسده کشاد اولنان فنون سیاسیه وحکمیه (Ecole des sciences morales et politiques.) مکتبی که متنوع مسلکلره مخرج اولغله برابر پك چوق مالیه مأمورلری‌ده یتیشدیرمشدر . انك درس جدوللرینه نظراً بو مکتبلرده بیوك دولتلرك اصول مالیه‌سی ، واردات عمومیه ، تکالیف مبحثلری ، تشکیلات امور مالیه ، قواعد امور حسابیه ، فن ثروت ومقایسهٔ قوانین تجاریه‌ده تدریس اولنمقده‌در. بزده دخی بویله برمالیه مکتبنك تأسیسی مناسب کورولور ایسه یاپیله‌جق درس جدولنده مواد مذکوره دخی نظارت مشارالیهماجه نظر ملاحظه‌یه النمق اوزره ایجابنك باب عالی‌یه حواله بیورلمسی ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه‌لرینه متوقفدر .

مقدما تشکیل بیورلمش اولان مالیه قومیسیونلرنك مساعیسی سوق اغراض ایله عقیم قالدیغنه دائر ارادهٔ سنیهٔ خلافپناهیلرینه بناءً تذکرهٔ وارده‌ده مندرج اولان اخطار، آتیده‌کی ملاحظه‌نك عرضنی ایجاب ایلمشدر. قومیسیونلره محول مصالحك مذاکره‌سنده کرك انقسام مسئولیتدن ، کرك اغراض مختلفه‌دن طولایی مشکلات تحدثی مجرباتدندر . بوکا محل براقیلمامسی چاره‌سی تفکر اولندی . تعریفدن مستغنی اولدیغی اوزره انکلتره دولتنك ادارهٔ مالیه‌سی سائر دولتلرکنکدن دها منتظمدر . بو انتظام دولت مشار الیهاده مالیه نظارتندن باشقه برده خزینه نظارتی بولنمسنه ونظارت مالیه وارداتك اخذ وصرفی وخزینه نظارتی قوانین ونظامات مالیه‌نك محافظه‌سی ودولته عائدمسائل وتنظیمات اقتصادیه‌نك دائما ملاحظه‌سی وظیفه‌لریله مکلف اولمسنه حمل اولونور . دولت علیه‌لرنده دخی خزینه نظارتی نامیله بر اداره تأسیسی رأی جلیل مجددیت دلیل حضرت پادشاهیلرینه منوطدر . احوال حاضرهٔ مالیه‌یی کرك تلخیصاً وکرك توضیحاً ارائه ایدن اوچ قطعه اجمال لفاً حضور همایون ملوکانه‌لرینه تقدیم قلنمش اولمغله اولبابده وقاطبهٔ احوالده امر وفرمان حضرت ولی الامر افندمزکدر .

٥ جمادی الاخره ٣٢٦ و ٢١ حزیران ٣٢٤ جمعه‌ایرتسی کیجه‌سی

نافعه ناظری : ذهنی صدر سابق : سعید

بانقنوطلر

تذكرهٔ معروضه

بانق عثمانى يارم مليون فرانق تحويلات دهـا اخراج ايتمك تشبثنده بولنديغى مسموع عالى وبونك اوكى آلنمسى مقتضاى امر وفرمان حضرت پادشـاهى اولوب مجلس وكلادن تقديم قلنان مضبطه‌ده بانقه‌نك ترويج استدعاسى عرض اولنمش ايسـه‌ده تكليف واقعك عيناً قبولى نه درجه‌لرده محذوراتى انتـاج ايده‌جكى ٦ جمادى‌الاخره ٣٢٦ تاريخيله مورخاً وارد اولان تذكرهٔ عليهٔ داوريلرنده اتيان واولبـايده ملاحظهٔ عاجزانه‌مك تفصيلاً عرضى ارادهٔ سنيه اقتضـاسندن بولنديغى بيان بيورلمسيله اوراقى مطالعه وتدقيق اولندى .

يارم مليون ليرالق دهـا بانقنوط اخراجى وياخود موجودينى مبادله ايچون اول مقدار اوراق طبعى بشقه ، بشقه ماده‌لر اولديغى وصـورت اولى بانقه‌نك ديونتى تزييد ديمك اوله‌جغى بيـاندن مستغنيدر . بانق عثمانينك تشبثى بانقنوطلرك تزييدى ايله برابر موجودينـك تبديلى فكرينى جامع اولوبده اخطارات واقعه اوزرينه شوايكى تشبثنك برنجيسندن فارغ اولمش وموجود بانقنوطلرك مبادله‌سنه حصر مقصد ايلمش ايسـه بوراسى تبيينات صريحه‌يه محتاج كورونور . زيرا ماليه نظارتنك تذكره‌سـنده بانقنوطلرك تبديلى خصوصى تزييد مقدار كيفيتندن بشـقه اولديغى بيان اولنيورسـه‌ده بوافاده برامر طبيعى‌يى تعريفدن عبـارت اولديغندن بانقك فكرى هم موجودينه ضماً بانقنوط چيقارمق وهم اوصره‌ده اسكى بانقنوطلرى اوراق جديده‌نك برقسميله مبادله ايلمك ايسه برنجى صورتك وقوعه كلهميه‌جكنى تأمينه شوافادهٔ تعريفيه كافى اولاماز .

چيقاريله‌جق بانقنوطلرك عددلرى تحت مأذونيتده بولنـان موجودك مقدارينى تجـاوز ايلميه‌جكنه دائر مجلس وكلا مضبطه‌سـنده مندرج فقره‌يه دخى كلنجه حدود مأذونيت معين اولسـه واوده مملكتك فائدهٔ اقتصـاديه‌سنه موافق بولونسه فقرهٔ مذكوره حائز اهميت اولور . لكن بانقك سرمايهٔ نقديسـندن نه‌مقدارينه مقابل بانقنوط اخراج ايده‌جكى امتيازنامه‌سنده مصرح بولنماديغندن حد مأذونيت علاقه‌دارانك تقديرينه تابع وعندالمسـامحه توسعه قابلدر . بومسـامحه‌نك عدم

وقوعی ایسه موجود بانقنوطلرك مقدارینی بیلمکه توقف ایتدیکی حالده بوکا دائر بحث تحقیق کورولهمه‌مشدر .

نظارت مشارالیهانك تذکره‌سیله مجلس وکلا مضبطه‌سنك سالف‌البیان ایکی فقره‌سندن صوکره تدقیقه محتاج اولان شی بانقنوطلرك تداولنی تأمین ایچون بانق عثمانینك صندوقنده نه‌مقدار پاره بولندیره‌جغی ماده‌سیدر . مضبطهٔ معروضه‌ده مذکور بانقك بافرمان عالی حائز اولدیغی امتیاز حکمنجه بدلنك ثلثی نقداً محفوظ بولندیره‌جغی مقدارده بانقنوط اخراجنه مأذون اولدیغی کوسترلمش وتذکرهٔ علیه‌لرینك شامل اولدیغی توضیحات صره‌سنده‌ایسه بوکا دائر امتیازنامه‌ده بیان اولنان قیدك پك طوغری برشی اولمامسی لازم کله‌جکی اشعار قلنمشدر . واقعا بربانق طرفندن چیقاریله‌جق بانقنوطلری تأمیناً قاصه‌ده حفظه مجبور اوله‌جغی نقدك کمیتی برنسبت مستقیمه‌یه مستند اولمق لازمدر . اکرچه اوراق امتیازیه سکهٔ معدنیه‌نك قاعدهٔ تداولنه تابع واحتیاجاتدن فضله نشر اولنان بانقنوطلرك ضرری انلری چیقاران بانقه‌یه راجع بولنمسیله احتیاج مملکتدن زیاده بانقنوط اخراجی ذاتاً قابل اوله‌میه‌جغی و ممکن التداول اولان بانقنوطلری تأمیناً حفظ اولنه‌جق مبالغ قیم تحویلاتك ثلثی رادهسنده بولونسه کفایت ایده‌جکی رأینده بولنان مؤلفین وارایسه‌ده مؤسسات معتبرهٔ مالیه‌نك مسلکی تأمینات مادیه اوزرینه مؤسسدر . مثلا انکلتره بانقه‌سنك اخراجات دائره‌سی چیقاردیغی تحویلاتك قارشیلغنی کوچه ویا لیرا اوله‌رق صندوقده طوتمغی قاعده اتخاذ ایتمشدر . بوکا مبتنیدرکه ۱۸۹٤ سنهٔ میلادیه‌سنده بوبانقه‌نك تداولده یکرمی بش ملیون لیرالق بانقنوطی وار ایکن انی تأمین‌ایچون صندوقده اوتوزایکی ملیون لیرا موجود ایدی.

فرانسه حکومت بانقه‌سنك معاملاتی حقنده دخی بعض مؤلفاتده بومؤسسه‌نك بانقنوطلری مع‌السهوله استیفای مطالب اولنه‌جق صورتده‌در . بودخی بانقنوطلرك مقداری صندوقه‌کی تأمین اقچه‌سنك مقدارینه مساوی اولمسندندر ، دینیلیور . بانق عثمانی‌یه ۱۲۷۹ سنه‌سنده واقع ۱۸٦۳ سنهٔ میلادیه‌سنده ایلك دفعه اوله‌رق اوتوز سنه مدتله امتیاز ویرلمش و ۱۸۷٤ تاریخنده سرمایه‌سی اون ملیون لیرا استرلینه ابلاغ اولنمق شرطیله یکرمی سنه دها مدت امتیازیه توسیع اولنمش و ۱۸۹۵ سنه‌سنده بومدت اون ایکی سنه دها تمدید قلنمشدر . ایلك امتیاز ایچون عقد اولنان سندك اون یدنجی ماده‌سنده بانقه‌نك صندوقنده دائما تداولده

بولنان تحويلاتك لااقل ثلثنه معادل برمبالغ بولنديرمسى محرر ايسه‌ده تحويلاتك ثلثى نسبتنده نقود بولنديرلمسى امنيت كافيه‌يى حاصل ايده‌ميه‌جكندن ايكنجى واوچنجى دفعه تمديد امتياز اولنوركن بوماده تعديل ايدلمك لازم كلير ايدى . زيرا احتياجاتدن زياده تحويلاتك ذاتاً تداولى ممكن اوله‌ميه‌جغنه دائر يوقاريده ايراد اولنان قاعده طوغرى ايسه‌ده بوعدم تداول ممالك اجنبيه‌دن فوق‌العاده مقداردە جلب نقودله حصوله كلير وبوكا تشبث اولنوبده اويولده‌كى مساعى مثمر اوله‌ماز ايسه بوحال فضله تحويل چيقاران بانقه‌نك اعلان افلاس ايتمسنه وخاقك زيانينه وبحران مالى‌يه سبب اولور. نته‌كيم تدابير سابقهٔ محليه دخى بونى كوسترديكى ارادات سابقهٔ حضرت پادشاهى‌يه بناءً تذكرهٔ عليه‌لرنده بالاطراف توضيح اولنمشدر . لكن ايكنجى مقاولەنك تنظيمنده واقع اولان مسامحه واخيراً وقوع بولان مساعده بانق عثمانى‌يه مدار استفاده اولديغندن شمدى بانق اون برنجى ماده‌نك تفسيرينه لزوم كورويور ايسه طرفيندن حكم تعيينيله فصل ماده ايدلمسنى تكليف ايتديكى وباب‌عالى‌يه ويرديكى مكتوبده كندى حكمنى تعيين ايتديكندن طرف حكومتدن دخى برحكم تعيين ايدلمسنى بيان ايلديكى ماليه نظارتنك تذكره‌سندن آكلاشيليور . واقعا « امتيازك بعض شرائطنك تأويلى حقنده دولتله بانقه بينده اختلاف ظهور ايدر ايسه اشبو اختلاف دولت عليه ومؤسسلر طرفندن متساوياً تعيين اولنمش حكملره عرض اولنه‌جق وانقسام اراتقديرنده قطعياً حكم ايتمك اوزره ديكر برحكم تعيين قلنه‌جقدر. » ديه امتياز مقاوله‌سنك يكرمى ايكنجى ماده‌سنده برقيد وار ايسه‌ده متداول اولان بانقنوطلر مقداريله تأميناً بانقه‌نك صندوقنده طوتيله‌جق اسقه‌نك مقدارى آره‌سنده نسبت كافيه ياخود نسبت متساويه بولنمسنى حكومت طلب ايده‌جك اولور ايسه بوماده امتيازك تأويل شرائطى اولميوب تجارب واقعه ايله لزومى تعين ايتمش برتكليف ديمكدر . هرهانكى معاقده منافع مملكته مخالف اولور ايسه انك فسخ ويا تعديلى اسبابنك استحصالى حكومتك وظائف مخصوصه‌سندن بولنديغندن ونقداً وتماماً قارشيلغى تأمين اولنميان بانقنوطلرك وجودى ايسه خزينه‌يى وخلقى اضرار ايده‌جكندن بويولده‌كى ملاحظه‌نك تأويل شرائط قبيلندن عدينه وسالف‌البيان يكرمى ايكنجى ماده‌نك بوكا تطبيقنه محل كورونمز . تعيين حكم خصوصنده‌كى ادعا تكرر ايدر ايسه اويولده جواب ويرلمسى وشايد بانقه قارشى بوصورتله

معامله مقتضای حاله موافق کورولمز ایسه صورت ائتلافکاریده وفقط خزینه‌نك وخلقك منافعنی وقایه ایده‌جك دائره‌ده برنسبت تعیینی لزومی واردخاطر اولمشدر.

مبادله‌یه مجبوریت قطعیه اولدیغی تقدیرده هرکسك هر نه زمان ایستر ایسه مراجعتله الرنده‌کی بانقنوطلری تبدیل ایتدیرملری شرطیله مساعده اولنمسی وانك اسبابی حقنده شرفسانح اولان ملاحظات سنیه ایسه حقیقتاً وکاملا مصیب اولدیغندن شمدیکی بانقنوطلرك تبدیلنه لزوم مبرم حالنده حکومتجه اوشرط تحتنده موافقت اولنمسی لازمدر .

فقط مجلس وکلا مضبطه‌سنده اسباب مبادله‌دن اولمق اوزره شمدیکی بانقنوطلرك تقلیددن وقایه‌سی مقصدی دخی درپیش اولنمشدر . بوافاده بانقنوطلرك برطاقمنده تقلیدك وجودی معناسنه ایسه انك اعلانی امنیت مالیهٔ عمومیه‌یه طوقونور . وحیل وتصنیعاتك تمیزی منازعاتی منتج اولابیلیر واکر بویله اولمیوبده شمدیکی بانقنوطلرك تقلیده قابلیتی وتقلید قبول ایتمز اوراق طبعی معنالری مراد اولونیور ایسه بانقك تأسسندن بری بانقنوتلرك شکل معروفی کافی کورولوبده شمدی تقلیده قابلیتلرندن وتبدیللری لزومندن بحث ایدلمسی افکارناسی اقناع ایده‌میه‌رك مبادله مقصدی منفعت اخریه حمل اولنمق محتملات قویه‌دندر . شو حالار ایجابنجه معاملهٔ تبدیلیه‌نك کماکان فرسوده بانقنوطلره حصری واندده امحابنك تخبیری دها مناسبدر .

برده بانق عثمانی رنکنی تحویل واوچ نوعه تفریق ایله یوز واللی وبش لیرا قیمتنده بانقنوط چیقارمق ایستدیکی مضبطه‌یه ملفوف نمونه‌لردن اکلاشیلیور . کوچوك قیمتلی بانقنوطلرك کوچوك معاملاتی تسهیلده محسناتی وافرادناسك احتیاجاتنه خدمتی بدیهی‌در . اکربیوك قیمتلی بانقنوطلرك عددجه دیکرلرندن زیاده بولنمسی التزام اولونیور ایسه بوندن صرف نظرله حال حاضرك اقتضاسی مرجحدر . بویله یاپیلمسی ویاخود مجلس وکلانك استیذانی وجهله قیمت کلیه‌یی حاوی بانقنوطلر اخراجنه مساغ ویرلمسی ماده‌لرینك برکره دها مجلس مذکورجه تدقیقی وبرده اوروپا وامریقاده آره‌لق ، آره‌لق ظهور ایتمکده اولان بحرانلر تکرر ایدوبده وقتاً من الاوقات بانق عثمانینك دخی بو احوالدن حصه‌دار اولهبیلمه‌سی تقدیرینه کوره تعطیل تأدیات ویاتأدیاتده مشکلات وقوعنده آز ویا چوق قیمتلی بانقنوطلردن هانکیسنك وجودی بالنسبه ضررسز اولاجغی دخی

بر مبحث اولديغندن بونك‌ده مذاكراته اضافه‌سى ايچون ايجابى امر وفرمان همايون ملوكانه‌يه منوطدر . اوراقى اعادةً صوب ساميلرينه ارسال قلندى اولبابده امر واراده .

١٠ جمادى الاخره ٣٢٦ و ٢٦ حزيران ٣٣٣
امضا : صدرسابق
سعيد

كامل پاشا ايله مابينه دعوتمز ، اون كون صوكره يدنجى دفعه اوله‌رق صدارته مأموريتم

بنم ايچون صيفيه‌يه كيتمك قابل اوله‌مديغندن عائله‌يى بو ياز بيوكدره‌يه كوندرمشدم . حزيرانك يكرمى سكزنجى كونى چوجقلرمدن برينك خسته‌لنديكنه وخسته‌لغنك ايچه مهم اولديغنه دائر خبر كلديكندن اورايه كيتمكلكم لازم كلدى . مادام‌كه عهد قريبده حقمده بو قدر اثار وثوق كوسترلدى . بو دفعه برچوق خفيه مأمورلرى طرفندن تعقيب اولنميه‌جغمى ويكرمى بش اوتوز سنه اوللرى اولديغى كبى نهايت ارقه‌مه برايكى ادم قاتيلوب انلرده اوزاقدن كله‌جكلرينى ظن ايدييوردم . حالبوكه قضيه اميده موافق چيقميوب اودن چيقار چيقماز اوچ ارابه‌كه هر برنده اوچر آدم وار ايدى . بونلر طرفندن بشكطاش اسكله‌سنه قدر تعقيب اولوندم . بعده ارابه‌دن اينن ادملر واپوره كيره‌رك بعضلرى اوزاقدن ، بعضلرى بولنديغم موقع قپوسندن وظيفهٔ نظارته حصر وجود ايتديلر. بيوكدره اسكله‌سنه چيقديغم كبى‌ده جماعته بيوكدره اسكله‌سندن برپوليس ايله برژاندارمه التحاق ايتديكندن برموكب كبير ايله يالى‌يه كيتدم . چوجغى كوروب وطبيبله مشاوره ايدوب عودت ايتديكمده براز اوزاقده منتظر قدوم اولان هيئت مترصده‌نك تحت نظارت ويا تحت صحابتنده بيوكدره اسكله‌سنه كلدم . نته‌كيم عزيمت وعودتده بيوكدره ريختمنده وياليلرنده بولنان خلقك اكثرى بوحاله ناظر وواقف اولديلر . ايران سفيرى ميرزا دانش خان بوياجى كويندن واپوره كيروب منفرداً بولنديغم موقعه‌كلديكنى متعاقباًده طيشاريده بولنان خفيه‌لردن برى قماره‌يه كله‌رك قارشيمزه اوطورمشدر . (اوطوران آدمك خفيه اولديغنى سفير بيلمه‌مشدر ، ظننده ايدم . مشار اليه اعلان مشروطيتدن صوكره خانه‌مه

کلدیکنده شوماجرایی کندیلکندن باش ترجمان اوحانس خانه بالمناسبه حکایه ایتمش ایدی.) بشکطاش اسکله‌سندن چیقوب هیئت معهوده‌نك تحت تعقیبنده اوله‌رق أوه کلدیکمده قپونك اوکنده مکلف برارابه کوردم . قپویی آچمغه کلن ادمدن ارابه صاحبی کیم اولدیغنی صوردیغمده برساعت اول برمابینجی کاوب بکا انتظار ایتمکده اولدیغی جوابنی ویردی . بوراده اولمادیغمی سویله‌مدیکزمی ؟ سؤالنه جواباً « برساعته قدر کله‌جکدر. بن بوراده بکلیه‌جکم. » دیدیکنی سویلمشدی که بیوکدره‌دن واپورك حرکتی تلغرافله استخبار ووقت وصول اکا کوره تخمین ایدلدیکنه دلالت ایدییور . هرنه‌ایسه أوه کیریلنجه قارشیمه چیقان مابینجی رضا بك طرف شاهانه‌دن تبلیغ سلامدن وارادهٔ سنیه بردقیقه فوت ایدلیوب سرایه کیدلمسی مرکزنده اولدیغنی افهامدن صوکره عودت ایتمك ایسته‌دی . برایکی دقیقه توقفنی وویردیکم سیغاره‌یه رغبتنی رجا ایتدم . سیغاره‌یی آلدیسه‌ده غایت سرعتله دونمکه مأمور اولدیغنی بیان ایتدی . کندیسنی طوردیرمق قابل اوله‌میه‌جغنی آکلاشیلدیغندن عجبا بویله استعجالی ایجاب ایدن حال نه‌در ؟ زمیننده برسؤالده بولندم . اکا عدم وقوف یولنده اعطای جواب وینه عودته شتاب ایتدی . اوکیتدکدن صوکره بن برتذکره ایله اعتذاری تصور ایتدمسه‌ده وسیلهٔ معذرت مفقود اولدیغندن بوتصوری ترك ایدوب برساعت صوکره سرایه کیتدم . قپودن کیرر کیرمز طوغریجه اقامتکاه عالیه ملاصق اوطه‌یه ایصال اولندم . کامل پاشایی اوراده حاضر بولدم . سبب دعوت معلومی اولوب اولمدیغنی مشارالیهدن صوردمسه‌ده نفیاً جواب ویردی . نهایت برچاریك صوکره حضوره قبول اولندق . ذات شاهانه کامل پاشایه چوقدن بری کندیسیله کوروشه‌مدیکنی بیان واعتذار والتفاتله ممزوج برصورت قبول ارائه ایتدکدن صوکره قعودمزه اشارت وبرقاچ دقیقه افاقی اوله‌رق مصاحبت ایتدی. بعده روم ایلیده‌کی حرکاتدن مختصراً بحثله بولندقلری صالونه ملاصق اولان حجره‌ده برکاتب افندی موجود ووقعه‌نك اوراقنی بزه قرائته مأمور اولدیغندن اورایه کیدرك اول‌امرده تفصیلاته کسب وقوف ایتمکلکمزی وبعده یینه حضوره قبول اولنه‌جغمزی اراده ایلدی. بناءً علیه حجرهٔ اخریه کیتدك. اسعدبك نامنده اولدیغی آکلاشیلان اوکاتب افندینك اوقودیغی تلغرافلردن مزایای حاله مطلع اولدق. ختام قرائت اوراقی متعاقباً با امرعالی تکرار حضوره کیردیکمزده طرف شاهانه‌دن « مسئله‌نك تفصیلاتی

معلوم اولدیمی ؟ » زمینده وقوع بولان سؤاله جواب نم ویرلدی . اوحالده تکرار اواوطه‌یه کیدوب افکار ورأیمزی بامضبطه عرض ایتمکلکمز لزومی بیان اولندی . کامل پاشا جانبندن صورت مطاوعت ارائه اولندیسه‌ده بن عرض معذرت ایلدم . چونکه صباحدن بری دوام ایدن غائله نتیجه‌سی اوله‌رق ذاتاً بی‌تاب بولندیغم حالده قرب سلطنتده مسئله‌یی مذاکره‌یه ومضبطه‌سنی قلمه آله‌یه‌ده کیریشیر ایسه‌ك غوائل ومتاعب تزاید ایده‌جکدی وبلکه عدم توافق افکار سبیله معاتباته تصادف اولنمق‌ده اغلب محتملات ایدی . بناءً علیه « اهمیت حال مذاکره‌یی تمدید ایده‌جك ومضبطه یاپیلمسی‌ده زمانه محتاج اوله‌جقدر . مقدمه‌سیله افندمز نتیجه‌یه انتظاراً اویقوسز قالیر ، راحتسز اولورلر . مساعده بیوریلیرسه یارین کله‌لم بونلری یاپالم . » دیدمسه‌ده « راحتسز اولمام. قرارکزی بکلیه‌جکم » بیورلدی . عناده عنادله مقابله ایی برشی دکل ایسه‌ده بویولده مقابله بعضاً ضروریاتدن اولورکه بودخی اوقبیلدن ایدی. بناءً علیه دیدم که « خسته‌لکمدن ویورغونلغمدن طولایی بوکیجه زیاده اشتغاله متحمل دکلم . سرای همایونه کلکه‌ده عوارض وجودیه ماعدر . اکر تنسیب بیوریلورسه وکامل پاشانك‌ده کلمسی قابل اولورسه بوایش حقنده‌کی ملاحظاتمزه دائر یارین صباح بنده‌خانه‌لرنده برعریضه یازوب تقدیم ایدرز » دیدم . افادات معروضه اوزرینه ذات شاهانه اصراردن صرف نظر وایرتسی کون کامل پاشا ایله اجتماعه مساعده ایتدی . مشارالیه‌ده اوکون بزم أوه کلدیکندن مطالعاتمزی حاوی برعریضه یاپیلوب تقدیم اولندی . بوندن اون برکون صوکره ـ ۲۳ جمادی‌الاخره ۳۲۶ و ۲۲ تموز ۱۹۰۸ ـ ۳۲٤ چهارشنبه ـ تکرار مابینه چاغیرلدم . بو دفعه دخی ذات شاهانه‌نك بولندقلری صالونه ملاصق اوطه‌ده کامل پاشایی بولدم . برقاچ دقیقه صوکره منفرداً حضوره چاغیرلدم . خدمت صدارت تکلیف اولنمغله عارضهٔ وجودیه‌مه وخصوصاً وکلای حاضره ایله متحدالافکار بولنمدیغمه بناءً اعتذار ایتدم . برازدن بنه کوروشیلمك اوزره مابینه کیدیلوب کامل پاشا ایله برلکده طعام ایدلمسی اراده اولنمغله مشارالیهله طیشاری چیقلدی ومابین دینیلن دائرهٔ خارجیه‌یه کیدلدی . بوراده کامل پاشا بنی صدارته تشویق ایدیوردی . بن‌ده عینیله وجداً اونی تشویق ایلیوردم . لکن پاشا یالکز جودت پاشا کبی مجلس وکلایه مأموریت ارزوسنده اولدیغنی صورت قطعیه‌ده سویلدی . کامل

پاشانك خدمت صدارته عدم تمایلی احتمال که جدی ایدی . یاخود حال حاضر برانقلاب مقدمه‌سی استعدادینی کوسترمکده اولمسیله وانقلابلرك شدتی ایسه حملهٔ اولاده رأس اداره‌ده بولنانلره اصابت ایتمك مجرباتدن بولنمسیله عدم رغبتی برنجی هجمه‌یه هدف اولمامق مقصد احتیاطکاریسنه مستند ایدی . هرنه‌ایسه بعدالطعام منفرداً ینه حضوره قبول اولندم . اول باول تبدیل صدارتده سرعته لزوم اولدیغی اعلان مأموریتدن صوکره رفقایی ایستدیکم کبی انتخابده مختار قالنیله‌جغی تأمین بیورلمسیله اوکون یدنجی دفعه اوله‌رق صدارته تعیین اولندم .

حاشیه — مأموریته تعیینمدن صوکره انفاً بیان اولنان وعد مختاریت کافی الاوائل حال مقیدیته تبدل ایتمش واون بش کون دوام ایدن مأموریتده طرف سلطنتدن برحکومت مطلقهٔ معتدله‌یه‌ده دکل، حکومت شدیدهٔ مستبده‌یه یاقیشیق آلاجق صورتده ملاخلات وازعاجاته تصادف اولنمشدر. تفصیلنی آتیده قیدایدرم. فقط بوراده شونی اشارت ایتمکه مجبورم که مداخله‌یه قارشو کلدم فقط تماماً ممانعت ایچون برنقطهٔ استنادیه‌لازم‌اولوب اووقت محل استناد یوق‌ایدی. یاخود مداخلات واقعه‌یی عمومه اعلان لازم کلیردی که بوطریقی اختیار ایتمك برامر خطیری تعبیر اخرله مقصدی ظهوریله‌برابر امحایه وبلکه‌ده سفك‌دمایه سبب اولوردی. بناءً علیه تدبیر ضروری استعفادن عبارت قالدی . آتیده یازیله‌جغی اوزره اوده یاپیلمشدر.

١٠ تموز ٣٢٤ پنجشنبه

مأموریتمك ایکنجی کونی ساعت ایکیده مابینه چاغیرلدم. کیتدیکمده حربیه ناظری رشدی پاشا، معارف ناظری هاشم، طوپخانه مشیری زکی، ارکان حرب رئیسی شاکرپاشالری وکلا اوطه‌سنده بولدم. عقیب وصولمده حضوره ایسته‌نیلدم. ذات شاهانه مناسترده مشیر عثمان پاشایی طاغه قالدیرمشلر، سبب نه‌در ؟ دیدی . جواباً سببی بیلمدیکم کبی طاغه کوتورولدیکنی‌ده بیلمیورم، دیدم . خنکار «بن بیلدیکم حالده نصل اولویورکه سز بیلمیورسکز.» تعبیرلریله عتابده بولوندی . بن اولکی جوابمی تکرار ایدنجه ذات شاهانه «مابینه تلغراف کلدی . باب عالی‌یه کلدیمی؟» سؤالنی ایراد ایلدی. روم ایلی احوالنه دائر صدارته لاینقطع تلغرافلر کلمکده ایسه‌ده عثمان پاشا حقنده هیچ برخبر آلنمامشدی. جواباً بونی بیان ایلدم.

حاشيه — عثمان پاشانك طاغه كوتورولديكنه دائر مابينه كلن تلغرافله برابر صدارته‌ده تلغراف كلمش ايمش. بونى خنكارك نزدندن مفارقتمدن تام بش ساعت صوكره بكا ويردیلر. سببى باب عالى‌يه كلوب مهم كورونن اچيق تلغرافلرك صورتلرينى تلغراف ناظرى اول امرده مابينه شفره كاتبنه كوندريرمش. «محلنه ويرلسون» اراده‌سى چيقمادقجه ويرلمزمش. سبب تأخر بو اولديغى ناظر حسيب افنديدنك مؤاخراً بالسؤال ويرديكى جوابدن اكلاشيلدى.

شو جواب اوزرينه خنكار بوحالده نه كبى تدابير اتخاذ اولنه‌جغنى سؤال ايلمسيله ايجابى بين الوكلا مذاكره اولنمق اوزره باب عالى‌يه كيتمه‌مى استيذان ايلدم. ذات شاهانه «بوراده پاشالر واريا. (عمر رشدى، هاشم، زكى وشاكر پاشالره ايماءً) انلرله مذاكره ايدرسك.» بيوردى. مصلحت هيئت وكلاجه تذكره محتاجدر، ديدم. بر آز تأملدن صوكره وكلانك سرايده اجتماع ايتملرى شرطيله هيئتجه مذاكره‌يه موافقت وفقط نه تدبير اتخاذ اولنه‌جغنى تكرار سؤال ايلدى. حالك اهميتى مذاكرات عميقه‌يى موجبدر. مناسب اولان تدابير او مذاكرات نتيجه‌سنده تعين ايده‌بيلير. شمديدن برراى سالم بيانينه مقتدر اوله‌مديغمى عرض ايلدم. ذات شاهانه مسئله مجلس وكلا قرارينه وابسته اولديغنى تصديقله برابر شخصى ملاحظه‌مى اكلامق ايستدكارينى افهام ايتدى. انك جوابنده دخى بين الوكلا مذاكرات وتأملات واقع اولمقسزين هر نه مطالعه بيان ايتسه‌م صواب اوله‌ماز. مؤداسنى كلمات مناسبه ايله ايراد ايتدم. وكلا دعوت ومذاكرات وتدقيقاته مسارعت ايدلمك امر اولندى. حضوردن مابين دائره‌سنه عودتده وكلايه دعوتى حاوى تلغرافلر كوندردم. مشار اليهم واحداً بعد واحد كلمكه باشلايوب برساعت صوكره كافه‌سى اجتماع ايتدى. (يالكز شيخ الاسلام جمال افندى حاضر بولنمامشدر. اوده شيخ الاسلامك دعوت اولنمامسنى وهيئتجه نه‌يه قرار ويريلير ايسه عرض اولنه‌جق مضبطه‌يى كنديسنه كوندروب امضا ايتديره‌جكنى ذات شاهانه‌نك سويلمسنه مبنى ايدى. نته‌كيم اويله‌ده اولدى.) ذوات سائره طوپلانجه طعام چيقوب بعده مذاكره‌يه باشلاندى. ختام طعام عقبنده ايدى‌كه كاتب ثانى احمد عزت پاشا بر چوق اوراقى حاملاً كلدى. بونلر روم‌ايلى احوالندن نشأت ايدن مخابراتى حاوى اولديغنى وكنديسى مجلسده بولنوب بالذات قرائت واعطاى ايضاحات ايتمسى اراده ايدلديكنى سويلدى. يوزدن‌زياده وبلكه يوز اللى‌يه قريب كاغد اوقوندى. اوراقك

بعضلری حقنده حضاردن بعضلر قارئدن معلومات وایضاحات ایسته‌یورلردی. بر طاقملری ایچون‌ده احمد عزت پاشا کندیسنجه برلزوم ومناسبت تصوریله اوللی که بلا سؤال عرض معلومات ایله‌یوردی. کثرت اوراق واقوال وخصوصاً وغالباً ملاحظهٔ عاقبت حال اعصاب اعضایه خلل ویرمش اوللی که اعضای هیئت برر، ایکیشر متوالیاً قوریدوره ومبرزه کیتمکده دیکر طرفدن برحبشی مصاحب (حاشیه: وقعهٔ ارتجاعیه‌دن صوکره بعض احوال صره‌سنده شکل و شمائلی ایشیدیلن نادر اغا او مصاحب اولدیغی استنباط اولنمشدر.) علی‌التوالی مجلسه کلوب کیتمکده ایدی. نهایت ساعت ایکی بچغه طوغری قرائت اوراق رسیدهٔ انتها وطعام مهیا اولدی. عزت پاشا او صره‌ده غیبوبت وحاضرون طعامه مباشرت ایتدی. یمك بیتر بیتمز احمد عزت پاشا عودت ایتمش وطرف ریاستدن حضار بیان افکاره دعوت اولنمشدر. اعضانك رجال عسکریه قسمی طرفندن رفع اختلالده وقوعه کلن تأخرات اوزون اوزادی‌یه تنقید اولندی وبوکا مأمور اولان امرا وضابطانك وظیفه‌لرینی یاپمادقلری ایچون کرك ذات، کرك بسالتلری «دل کرك زیب سلاح ایله شجیع اولماز مرد، پنجهٔ شیر مصورده بلی زور اولماز.» مألنی ناطق اوله‌جق صورتده تخفیف ایدلدی. رجال ملکیه ایسه اختلالك محرکلرینی تفحص یولنده تطویل مقال ایتدکجه ایتدیلر. بناءً علیه مذاکره‌یی مجرای طبیعیسنه ارجاع‌ایچون بعض اخطاراته لزوم کوردم. افاداتم همان حرفیاً شوندن عبارتدی: «بو قدر تشبثات ومکاتباتك موضوع منفردی قانون اساسی دکلمی؟ بناءً علیه مباحث زائده‌نك ترکیله رأیلری قانون اساسی بحثنه تخصیص لازم کلمیورمی؟ اصلاح اداره‌یه چارهٔ منفرده بودکلیدر؟» بونك اوزرینه هر نه‌دنسه مجلسه ایکی اوچ دقیقه قدر برسکوت مطلق عارض اولدی. بوحالی کورونجه دیدم‌که: «معلوم عالیلرکزدرکه معرض حاجتده سکوت تصدیقه مصروفدر. بناءً علیه قانون اساسینك اعاده‌سی حقنده حضور شاهانه‌یه برمضبطه عرضنه قرار ویرلدی، دیه‌جکم. مخالف وارمی؟

حضاردن بر ایکی ذات «قانون اساسی مفسوخ دکلدرکه اعاده اولونسون. وقت وحال ایجابنجه موقتاً تأخیر اولنمشدی.» دیملریله جواباً «تعبیرده خطا ایتمشم. مضبطه‌مز البته احسن وانسب ونفس‌الامره موافق عباراتله یازیلیر. اساسده متفق بولونیورز. مضبطه‌یی یازالم می؟» دیدم. حاضرونك اکثری

« بو ماده پك مهمدر . مضبطه‌سى اطرافلى اولمليدر . » ملاحظه‌سنى استدراك وسوز سويله‌مينلرده « أوت » مقامنده باش اشارتيله اوملاحظه‌يه اشتراك ايتديلر . مضبطه‌نك قلمه النمسى ذهنى پاشانك همتنه توديع اولندى. رجاى واقع اوزرينه ذهنى پاشا وكلا اوطه‌سنده‌كى آينه‌نك ياننده‌كى صندالیه‌يه كيدوب تسويدفكاره يراعه‌زن مباشرت اولور اولماز احمد عزت پاشا درحال مشارالیهه التحاق ايتدى. ايكى ذات بالمشاركه ومع المشاوره مضبطه‌يى قلمه القده وآمدى بكده پارچه ، پارچه ياپيلان تسويدلرى مسوده اوله‌رق باشقه ورقه‌لره نقل ايتمكده ايدى . بو اثناده ايسه حبشى مصاحبك احمد عزت پاشايه ايلب وذهابى انقطاع ايتميور، خدام مابينك‌ده شمعدانلرى دكشديرمك وحضاره تكرار على التكرار قهوه‌لر كتيرمك كبى خدمت واكراملر وسيله‌سيله ـ ازمنهٔ متقدمه‌ده‌كى امثالدن زياده ـ كيروب چيقملرى وسويله‌نن سوزلره قولاق آصمالرى توالى ايديبوردى . مضبطه‌نك قلمه النمسنه باشلانيله‌لى بر ساعته قريب زمان اولمش ايكن هنوز بيتمدى واكمالى ايچون دها برخيلى زمان لازم ايسه‌ده بووقتك تعيينى ناقابل اولديغى محررلرينك جوابلرندن اكلاشيلدى . بناءً عليه هيئته ديدم‌كه : روم ايلندن كلن صوك تلغرافده قانون اساسينك قبول جوابى تأخر ايده‌جك اولورسه ولى‌عهد سلطنته عقد بيعت وخطبه‌لر انك نامنه قرائت اولونه‌جغى اخطار اولونيوردى . عجبا مسئله تأخره متحملمى؟ اسباب موجبه‌سى بعده تفصيلاً يازلمق اوزره همان مختصر برمضبطه‌ياپيله‌رق عرض اولنسه واطرافلى اولمسنه لزوم كوسترديكمز مضبطه بعده تنظيم اولنسه مناسب اولمازمى؟ ـ ايراد ايتديكم سؤاله جواب موافق النديغندن ـ [ديكته] ايله درت سطردن عبارت برقرار تحرير ايديله‌رك امضا قيلندى . صورتى شودر :

صورت قرار

روم ايلى ولايات ثلثه‌سنده جريان ايدن افعال اختلاليه‌يه متعلق اولوب ٨ و ٩ ١٠ تموز تاريخلريله مورخاً كلن يتمش يدى عدد تلغرافله محررات ارادهٔ سنيهٔ جناب خلافتپناهيلرى وجهله ميانهٔ بندكانه‌مزده يكان ، يكان مطالعه اولندى حادثات موجوده‌نك اسباب داعيه‌سنى تشريحه محاط علم عالىٔ حضرت پادشاهى اولان احوال ايجابنجه زمان كافى اولمامسنه نظراً اسباب موجبه‌سى آيريجه بامضبطه دردنست عرض ايسه‌ده متحقق اللزوم اولان سرعت حاصل اولمق ايچون نسختين

اوله‌رق لفـاً تقدیم اولنان ممضی ایکی قطعه مسـوده‌یه توفیقاً ولایات ثلثه مفتش عمومیلکیله والیلره سریعاً تلغرافنـامه‌لر تسطیری وقرار مبحوثك سـائر ولایات ایله اولیهٔ غیر ملحقه‌یه دخی تبلیغی تصویب اولنمغله ارادهٔ سـنیهٔ حضرت پادشاهی شرفصدور بیورلدیغی حالده ایجابی اجرا قلنه‌جغی محاطعلم عالی بیورلدقده اولبابده.

٢٤ جمادی الاخر ٣٢٦ و ١٠ تموز ٣٢٤

حربیه ناظری	مجلس وکلایه مأمور	عدلیه ناظری	صدراعظم
عمر رشدی	کامل	عبدالرحمن	سعید
مالیه‌ناظری	داخلیه‌ناظری	خارجیه‌ناظری	شورای دولت رئیسی
محمد ضیا	ممدوح	توفیق	حسن فهمی
ارکان حربیهٔ عمومیه رئیسی	معارف ناظری	تجارت ونافعه ناظری	
شاکر	هاشم	ذهنی	

نوبت امضا شورای دولت رئیسنه کلدکده حسن فهمی پاشـا بوکا مجرمین سیاسـیه حقنده عفو عمومی اعلانـنك درجی‌ده لازمدر ، دیدی . کامل پاشـا اکا جواباً علی‌العمیا عفو عمومی اعلانی مناسـب دکلدر . مجرمینك احوال سـابقه ولاحقه‌لری تدقیق اولنوب عفوه مسـتحق کورونـنلر عفو ایدیلیر ، ملاحظه‌سنی ایراد ایتدی . رئیس پاشانك اخطاری طوغری ایسه‌ده عفو عمومی مسئله‌سنی بو صره‌ده اورته‌یه قویمق وشـو قراره درج ایتمك ذهن شـاهانه‌یی تردید ایده‌جکندن بوماده‌نك شوقراره یعنی مسئلهٔ اسـاسیه‌یه تعلقی یوقدر . انی آیریجه یاپارز ، دیدم . نتـه‌کیم فرداسی یعنی ١١ تموز ٣٢٤ جمعه کونی ولایات ثلثه‌ده مجرمین سیاسـیه حقنده عفو عمومی اعلانی عرض ایتدم و ١٣ تموز ٣٢٤ پازار کونی انعقاد ایدن مجلس وکلا مضبطه‌سـیله عفو عمومینك تعمیمی عرض ایدلدی. بوجوابه حسن فهمی پاشا قانع اولمغله وقرارك امضـاسی ختام بولمغله احمد عزت پاشا وسـاطتیله تقدیم اولندی . واسطه‌نك عودتی اوزامش وبومدتده مضبطه‌نك تسوید وتبییض وتختیمی‌ده ختام بولمشدی. بعده عزت پاشا عودت ایدرك (ذوات سـائره‌یه خطاباً) « شـوکتمآب افندمز قراری تصـدیق بیوردیلر . فرمان بیورییورلرکه : « صـباحدن بری راحتسز اولدیلر . قوناقلرینی تشریف بیورسونلر . راحت ایتسـونلر » . بعده بکا دونه‌رك « سزك بوراده بکله‌مکزی فرمان بیوردیلر » دیدی‌که : یکرمی بش سـنه اول شرقی روم ایلی‌یه دائر مجلس

وكلا قرارينك عرضنى متعاقب هيئت وكلا اعضاسنه عين صورتده وبعده اوهيئتك رياستنده بولنان بوعاجزه خطاباًده عين طرزده اراده صدور ايتمشدى . بودفعه‌كى فرق اودفعه‌كى مبلغ نيشلى محمود بك ، شمديكى واسطهٔ تبليغ عزت پاشا اولمقدن عبارت ايدى . شرقى روم ايلى‌يه عائد قرارك نتيجه‌سى ايسه خاطراتمك برنجى جلدنده حكايه اولنان صورتلره منجر اولمشدى . هرنه‌ايسه عزت پاشانك تبليغ ايتديكى اراده‌يه مخاطب اولان وكلا مظهر اولدقلرى التفاتدن طولايى دست بزمين شكران اولدقدن ورفيقلرى بولنان بنى‌ده برنظرهٔ استلام وابتسامليله مشرف قيلدقدن صوكره سرايدن افتراق ايتديلر. احمد عزت پاشاده انلرله برابر چيقوب كيتدى . وكلا اوطه‌سى دينيلن يرده يالكز قالدم وآنبان برهنكامه‌يه منتظر اولدم . اما مدت انتظار يكرمى دقيقه‌يه واردينى حالده برشى ظهور ايتمدى . ايش بشقه برشكل المازسه ذهنمده قرارلشديردينم صورتى ياپمق ايچون برچاريك دها انتظارى موافق كوردم . بو مدت كلدى . ينه برخبرواثر ظاهر اولمدى . چنغراغك دوكمه‌سنه باصدم . دائره مديرى دينيلن حسن اغا كلمكله احمد عزت پاشايى چاغيرمه‌سنى سويلدم . حضورده‌در ، جوابنى ويرمسيله نوبتجيلره سويله‌يك . حضورده ايكن خبر ويرسونلر . عزت پاشا كوندرلمزسه بشقه برپسنك كوندرلمسنى ذات شاهانه‌يه عرض ايتسونلر ، ديدم . بر ، ايكى دقيقه كچر كچمز عزت پاشا ظهور ايدرك سبب دعوتنى صوردى . رفقا كيتدكدن صوكره بنم بوراده قالمه‌مه لزوم يوقدر . بن‌ده كيديورم . سزى ايسته‌مكلكم يارم ساعته قدر قرارى مصدق اراده كلنز ايسه امانتى آلمق ايچون خانه‌مه برينك كوندرلمسنى خاكپاى شاهانه‌يه عرض ايتمكز ايچوندر . ديديكمك اوزرينه هرنه‌دنسه برطرفدن اغلايور ، برطرفدن توقفمى رجا ايدييوردى . طورمه‌يه لزوم يوقدر، ديوب اوطه قپوسندن چيقدم وچيقاركن دميندن سويلديكم شيئك عرض ايدرسكز ، ديدم . عزت پاشا يانمه كله‌رك بر دقيقه قدر اوطه‌يه عودت ايتمكلكمى رجا ايتدى . اوطه‌يه كيريلنجه پك سرعتله كيدوب كله‌جكندن برقاچ دقيقه دها طورمه‌مى رجا ايلدى . نهايت حضوره كيدوب كله‌رك « افندمز صدراعظم بكله‌سون ، بيورمامشلردى . مجلسك ضبطنى كوتورديكم دقيقه‌ده اراده‌يى ويردبلر باش كتابته تبليغ ايتدم . باش كاتب پاشا صدراعظمه سويله بكله‌سون . اراده‌يى يازوب بوراده كندبسنه كوندريرم ، ديمشدى . بن شدت

تأثردن افاده قصور ایتمشم . اراده کله‌جکدر . » دیدی واغلامغه دوام ایتدی. تأثرکزك سببنی آکلامادم ، دیدیکمده « دها نه‌اولسون ؟ بیعته دائر کلن تلغراف تأثری موجب دکلیدر؟» یولنده مقالات صرفنه‌باشلایجه اونلری دیکله‌میوب دیدم که: عزت‌پاشا! شخصمك اهمیتی اولمسون، فقط بوکون رئیس‌وکلا بولنیورم. اراده‌یی بکا کوندرمك ایچون بوراده بکله‌مه‌می باش کاتبك سویلمسی حدی خارجنده‌در . عذرکزی بوکابنا ایتمك ایسه دهازیاده خطادر. هرنه‌ایسه ن کیدییورم. تأخراراده حالنده بریسنك ارسالیله امانتك استرداد بیورلمسنی ذات شاهانه‌دن تکرار رجا ایدرم ، دیدم وآرتق طورمیوب یورودم . غریبدرکه عزت پاشا سرایده قولتوق قپو اطلاق اولنان محل‌که برچوق قپوجیلرك ونوبتجی عسکرك بولندقلری نقطه‌در . اورایه قدر کویا تشییع صورتنده اوله‌رق بنمله برلکده کلمشدر . واسطه اراده‌نك کله‌جکنی سویلدی ایسه‌ده بونك عدم صحتی احتمالی‌ده وار ایدی . فقط أوه کلدکدن یارم ساعت صوکره بواحتمال زائل یعنی اراده واصل اولدی . صورت مصدقه‌سی علی‌الاصول زیرینه بیورلدی یازیله‌رق صباحلین چیقه‌جق غزته‌لرله مطلقا اعلان ایتدیرلمك وولایاته‌ده درحال تبلیغ اولنمق تنبیه شفاهیسنی حامل اولان یاورله داخلیه ناظرینه کوندرلدیکی کبی داخلیه نظارتندن کله‌جك تبلیغ رسمینك بهمه‌حال اوکونکی غزته‌لرله نشری ایچون‌ده مطبعه‌لره بشقه‌جه یاورلر ارسال اولنمش وروم ایلی ولایات ثلثه‌سی مفتش عمومیسیله صدارت مکاتبه ایتدیکندن قرار واقع صدارتك تلغرافیله مفتش پاشایه بیلدیرلمشدر .

١١ تموز جمعه

ولایات ثلثه‌ده مجرمین سیاسیه حقنده عفو عمومی اعلانی عرض واستیذان ایتدم. عقیب عرضده اراده‌سی صدور ایتمکله موقع اجرایه قونلدی . ذات شاهانه جمعه‌سلاماغندن صوکره بعض مأمورین اجنبیه‌نك تبریکاتنی قبول وقانون اساسینك محفوظ قاله‌جغنی بیان ایتمشلر . بونلر اوستریا سفیری ایله قره‌طاغ مصلحتکذاری وبلغارستان قپو کتخداسی ایمش . (یالکز سفرادن برینی وقره‌طاغ وبلغارستان مأمورلرینی اشهاد غیرکافی کورولدیکندن تنظیماتك اعلانندە یاپلدیغی کبی بونك دول معظمه‌یه تبلیغی لازم کله‌جکنی شیخ‌الاسلام یمینی مسئله‌سنك اعلانندن تحدث ایدن

اختلاف افكار صره‌سنده‌كه ١٦ تموز چهارشنبه كونى وقوع بولان ملاقاته‌در. ذات شاهانه‌يه عرض ايتدم.)

١٢ تموز جمعه‌ايرتسى

سرايه جلبم . حضوره مثول .

١٣ تموز بازار

مكتب طبيه طلبه‌سنك وفوج فوج هرصنف خلقك باب عالى‌يه كله‌رك تشكر ايتلرى . طوپخانه منسوبينندن برطاقم آدملرك ترفيع رتبه‌لرينه دائر اراده انفاذ اولنمديغيچون نمايشلرى . تحسين ، عزت ، تاتار شاكر پاشالر و ابوالهدى ايله قباصقالك نزد شاهانه‌دن تبعيدلرينه دائر اهالى نامنه (ذات شاهانه‌يه خطاباً) عريضه ويرلمسى. عفوعمومينك تعميمنه دائرمضبطه. مجلس وكلاده مشغول اولديغم صره‌ده درحال سرايه عزيمت ايچون احمد عزت پاشانك تلغرافيله (بعدالعصر) بر اراده ورودى . سرايك اوكنده اجتماع ايدن خلقى طاغيتمغه مأموريتم ، جوابم . [شيخ الاسلام ، حربيه ناظرى عمر رشدى پاشا، سرياور شاكر پاشا طوپخانه مشيرى زكى پاشاده اوراده ايديلر .] ياورى كيجه‌يه قدر سرايده قالندى . ذات شاهانه كامل پاشايى‌ده كتيردى . نمايشلرك تكرر ايتمه‌سى حقنده شيخ‌الاسلام افندى براعلاننامه قلمه آلدى . [١]

شيخ الاسلام افنديناك حضوردن انجمن وكلايه كله‌رك بالذاة قلمه الديغى اعلان مسوده‌سنك صورتى :

---

[١] خلقك اجتماعى عرض شكران ومسرت ايچون اولمغله ايليشيله‌جك برشى اولديغنى انجمنده بيان‌ايتدمسه‌ده اعلاننامه‌نك يازلمسى حقنده‌كى اراده اكثريته‌تنسيب اولندى. مؤخراً ايشتدم كه شيخ الاسلام افندى وياخود منسوبينى بواعلانى تنسيب وتحريرايدن بن اولديغمى ادعا واشاعه ايديورلر ايمش . حال‌بوكه بن‌ديكر رفقا ايله برابر خارجده ايدم يعنى اوكيجه حضوره قبول اولنمامشدم . ليلاً حضوردن چيقوب وكلا اوطه‌سنه كلن شيخ الاسلام جمال افندى مبحوث عنه اولان اعلانى قلمه آلمشدر و خنكار طرفندن طلب ومطالعه اولندقدن صوكره حضارك قراريله مطبوعاته ويرلمشدر .

جمله‌یه‌معلوم اولدیغی اوزره متبوع مفخممز پادشاهمز افندمز حضرتلرینك بالذاة تأسیس واعلان بیورمش اولدقلری قانون اساسی احکامنك بوصره‌ده موقع تطبیقه وضعیله درسعادت وولایاتجه انتخاباته ابتدار اولنمسی اصابت افزای سنوح وصدور اولان ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه ایجابات عالیه‌سندن اولەرق کیفیت مرجع عائدندن لازم کلنلره تبلیغ واشعار اولنمش واشبو لطف نوین جناب جهانبانیدن طولایی صنوف تبعهٔ شاهانه جانبندن طرف ، طرف اظهار شادمانی ومباهات وعتبهٔ سنیهٔ خلافتپناهی‌یه عرض تشکرات ایدلمسی موجب محظوظیت سنیه اولەرق کیفیت غزته‌لر واسطه‌سیله هرکسه تبشیر واعلان قلنمش ایدی . قانون مذکور احکامنك حرفیاً موقع تطبیقه وضعی وبونك هیچ بر وقتده هیچ برسببله مرعیتنه خلل کلەمسی مطلوب قطعیٔ حضرت پادشاهی اولمسیله هرطرفجه همان انتخاباته کمال سرعت واعتنا ایله دوام اولنەرق بمنه‌تعالی قانون مذکورك قرق اوچنجی ماده‌سی حکمنجه اوکمزده‌کی تشرین ثانی ابتداسنده مجلس مبعوثانك کشادی دولتجه تقرر ایدرك اولبابده سانحه پیرای صدور اولان امروفرمان همایون ملوکانه مقتضای منیفی اوزره کیفیت ایجاب ایدنلره ازسرنو تبلیغ واشعار اولنمشدر . بنابرین ذات شوکتسمات حضرت پادشاهینك اثر مرحمت وثمرهٔ حسن نیت شاهانه‌لری اولدیغی دلائل عدیده ایله قطعیاً ثابت اولان اشبو عاطفت مخصوصهٔ ملوکانه‌لری صرف تبعهٔ صادقه طرفلرندن کمال امنیت واعتماد ایله تلقی اولنەرق اوصاف مطلوبه‌یی حائز ذواتك انتخابنه شمدیدن مباشرت وقانون مذکور احکامیله قابل تألیف اولمیان وصفت تابعیت وصداقته یاقیشمیان هردرلو مطالب وحرکاتدن مباعدت ایدیلەرك حقلرنده‌کی حسن ظن عالی وجهله اشبو لطف بی‌عدیله قابلیت واستحقاقلرینی انظار انامده اثبات ایلمکی رویت وحمیت وطنیه‌لری ابجاباتندن اولوب معاذاه‌تعالی کندیلرندن مرضیٔ پادشاهی‌یه مخالف ادنابرحرکتك وقوعی مملکت ودولت ایچون تعمیری ناقابل ضرری مستلزم اولەرق بوایسه حمیت ملیه ایله ناقابل تألیف اولەجغنك نظر دقتدن دور طوتولمامسی واوچ کوندن بری دوام اولنان نمایشلره نهایت ویرلمسی جمله‌یه توصیه واعلان اولنور.

١٤ تموز بازارايرتسى

سرايه جلبم. بعده باب عالى‌يه كيديله‌رك سفرا ايله ملاقاتم . باب سرعسكرى‌يه كله‌جك اهالى حقنده قوهٔ جبريه ايله ممانعت جائز اوله‌ميه‌جغنك جواباً مابينه اشعارى. طوپخانه، نظاميه وبحريه‌دن رتبه‌لرى ترفيع اولنانلرك نمايشلرى .

بن مابينده ايكن انكلتره سفارتى باش ترجمانى نزدمه كلوب انكلتره خارجيه ناظرينك صدارته مأموريتمى تبريكه ، اصول مشروطيتى قبول ايتكلكمز انكلتره‌جه كمال اخلاصله تلقى اولنديغنه وانكلتره حكومتنك فكرنجه ممالك عثمانيه‌ده برحسن اداره تأسس وتقرر ايتديكى تقديرده ماكدونيا مسئله‌سيله بوكا مماثل ديكر برطاقم مسائل قطعياً برطرف اوله‌جغى واصلاح اداره ايچون مصروف اوله‌جق مساعيمزه انكلتره دولتى نظرمخالصتله باقه‌جغندن بويولده بركونه موانع ويا مشكلات ايقاع ايدلميه‌جكى حقنده بكا تأمينات اعطاسنه دائر مصلحتكذار (بارقله‌ى) ه كلن تلغرافنى مصلحتكذارك ويرديكى مأموريت اوزرينه قرائت ايلدى . ناظر مشار اليه تشكراتمى ايصال ايتمسنى تحريرات مخصوصه ايله موسيو (بارقله‌ى) دن رجا ايتديكم كبى باش ترجمانه‌ده مصلحتكذار تنسيب ايتديكى حالده تأمينات وارده‌نك خارجيه ناظرى پاشايه‌دخى بيلديرلمسنى ومخطره‌نك اعطاسنى سويلدم. اوده مصلحتكذاردن مأذونيت الهرق حامل اولديغى مخطره‌يى خارجيه نظارتنه قرائت واعطا ايلمشدر . ترجمه‌سى نظارتك تذكرهٔ رسميه‌سيله وارد اولمغله ذات شاهانه‌يه عرض وصورتى زيرده درج اولندى .

انكلتره سفارتى مصلحتكذارى اورته ايلچى عنوانى حائز موسيو «بارقله‌ى» طرف اشرف حضرت پادشاهيدن قانون اساسينك نشر واعلانى كبى احوال مسعوده آره‌سنده مسند جليل صدارت عظمايه تعيين بيورلمش اولمرندن طولايى صدر اعظم حضرتلرينه بيان تبريكاته واشبو وقعه‌نك انكلتره‌جه كمال اخلاصله تلقى ايدلديكنى واصول اداره‌نك تجدد واصلاحى صورتيله دولت عثمانيه‌نك حصول سعادتحالى اوراجه عن صميم آرزو ايدلمكده بولنديغنى صدر مشار اليه حضرتلرينه تأمينه مأمور اولمشدر. انكلتره حكومتنك روم ايلى ويا آناطوليده‌كى ولايات سته احوالنه دائر اقدمجه آره صره اجراسنى لازمه‌دن عد ايتمش اولديغى تشبثات دائما

دولت عثمانیه‌یه قارشی حس مخادنتکاریدن منبعث ومجرد احکام معاهداتدن متولد برطاقم تعهداته تابع بولنان ولایات مذکوره‌نك امر اداره‌سنجه برصلاح حصولنی تأمین مقصدینه مستند ایدی . انکلتره حکومتنك فکرنجه ممالك عثمانیه‌ده برحسن اداره تأسس وتقرر ایتدیکی تقدیرده ماکدونیا مسئله‌سیله بوکا مماثل دیکر برطاقم مسائل قطعیاً برطرف اوله‌جغندن بوجهتجه یعنی حسن‌اداره خصوصنده مصروف اوله‌جق هرکونه مساعیٔ جدیه‌نك ویا بویولده برتحولك انکلتره حکومتی طرفندن کمال مخالصتله تلقی اولنه‌جغنه وحکومت مذکوره‌جه بو خصوصده برکونا موانع ومشکلات ایقاع ایدلیه‌جکنه دائر صدر اعظم حضرتلرینه تأمینات اعطاسی لازمه‌دندر .

١٥ تموز صالی

سرایه جلبم. باب عالی‌یه کلنلرکده برچوق خلقك اجتماعی . رتبه‌لری ترفیع اولنان ضابطانك تکرار نمایشلری. اعلان عفو عمومی. زکی پاشانك مکتب حربیه طلبه‌سنی سروره اشترا کدن منع ایتمسی یولسز اولدیغنك طرف صدارتدن جواباً مابینه اشعاری.

١٦ تموز چهارشنبه

سرایه جلبم . عقیب انقلابده روم ایلنده‌کی محبسلرده بولنان ارباب جرائم حبسخانه‌لردن جبراً چیقوب فرار ایتدیلر. بو حال اناطولی‌یه‌ده سرایت ایتدیسه‌ده صدارتدن داخلیه ناظرینه ویریلن امر اوزرینه اناطولیده‌کی محبوسلر قوهٔ مسلحه ایله منع اولندیلر. فقط استانبولده جرائم عادیه محکوملرینك تشبثلرینه ممانعت ایچون قوهٔ جبریه استعمالنی حربیه ناظری احوال حاضره‌دن طولایی درعهده ایده‌مدیکندن ایجابی هیئت‌وکلانك مذاکره‌سنه حواله اولندی. [١] شیخ‌الاسلام افندی قانون اساسینك محافظه اولنه‌جغنه دائر باب فتواده یمین ایتمش وبونك

[١] دیکر برانجمنده بولندیغم اثناده پاپیلوب شیخ الاسلام افندی وکامل پاشا طرفلرندن مهرلنمش اولان مضبطه بکا کتیرلدکده هیچ اولمازسه اسباب موجبه‌سنك یازلمسی افاده‌سیله اعاده ایتمشدم . اسبابنك علاوه‌سیله مضبطه تبدیل اولنمش ومضبطهٔ جدیده‌یه کوره یازیلان مسوده امدی قلمنه ویرلمشدر . مصحح وایکی مهرلی اولان مضبطه آیروجه محفوظدر .

باب عاليدن غزته‌لرله نشرى لزومنى عريضهٔ خصوصيه ايله ذات شاهانه‌يه يازمش اولديغندن خنكار بويله يازلسنى سويلدى ايسه‌ده بو يمين سلطنته وكالةً واقع اولمش ايسه وكالةً يمين جائز دكلدر. اكر يمينى شيخ الاسلام قاضى صفتيله استماع ايلمش ايسه مجلس دعواده طرفينك حضورى شرطدر. ملت طرفندن حاضر اولان جم غفير مدعى صفتيله بولونمشلر ايسه مدعى عليه پادشاه اولمق لازم كلوب اوايسه حاضر بولنمامشدر، بناءً عليه طرفين تشكل ايتمامشدر. واكر شيخ الاسلامك افاده‌سى يمينه شهادت ايسه ظن ايدرم كه اوده صحيح دكلدر زيرا نصاب شهادت موجود اولديغى مجهول وشهودى استماع ايله حكم ايده‌جك حاكم ايسه غير حاضردر. مع مافيه مصلحت مواد شرعيه‌دندر. باب عالى مسئوليتنى درعهده ايدوب بونى اعلان ايده‌مز. باب عالينك تكليف ايده‌جكى شى قانون اساسى‌يى محافظه بيوره‌جغكزه دائر بالذاة دول معظمه سفراسنى وسفرامز واسطه‌سيله اودولتلرى اشهاد بيورمكزدر ديدم. بونك اوزرينه خنكار باب فتواده نام شاهانه‌يه اوله‌رق اهالى‌يه قارشو ايديلن يمينك شيخ الاسلامك اخطارى وجهله غزته‌لرده رسماً اعلان اولنمسى ياخود خط همايون ايله تأمينات ويرلمسى ماده‌لرينك باب عاليجه مذاكره‌سنى تكليف ايتدى. سرايدن عودتمده مجلس وكلا استانبولده بولنان محبوسينك اطلاقلرى حقنده‌كى تشبثاتى دفع ايله مشغول اولديغندن معهود يمينك باب عالى وساطتيله رسماً اعلانى ياخود تأميناته دائر خط همايون طلبى ماده‌لرى وكلانك بر قسمندن مركب اولان انجمنده مذاكره ايله قرارى عرض اولندى.

كامل پاشانك ذات شاهانه‌يه يازديغى عريضه‌نك [٢٩ جمادى الاخره ١٣٢٦ و١٥ تموز ٣٢٤ تاريخلى] صورتنى مجلس عقبنده بكا ويرمسى. مشاراليهك انتخاب وكلا حقنده مخطره‌سى. [١] خفيه‌لكك لغوينه قرار ويريله‌رك با مضبطه عرضى.

---

[١] كامل پاشانك انتخاب وكلايه دائر مخطره‌سى :

عدليه :	حسن فهمى پاشا
شورای دولت:	حاجى عاكف پاشا
داخليه :	مأمورين ملكيه قوميسيونى رئيسى توفيق پاشا
خارجيه :	توفيق پاشا ابقاءً
تجارت‌وزراعت:	زيور بك
معارف :	رجائى زاده اكرم بك
اوقاف :	طرخان پاشا

روم ایلیده بولنان اتحاد وترقی جمعیتی اعضاسندن برقاچ ذاتك احوال حاضره‌یی بیان ایچون بورایه جلبلرینك عرض واستیذانی. سلیم ملحمه پاشا فرار ایتدیکی اوستریا سفارتنه کلن تلغرافك صورتندن اکلاشلسی اوزرینه عزلی اعلان، ازمیردن کچرکن دردستی اسبابنه تشبث ایچون ایدین ولایتنه تلغراف تسطیر، هاشم پاشانك یرینه حقی بکك معارف نظارتی استیذان اولندی. ینه ضابطانك وهیچ بر دیه‌جکلری اولمادیغی حالده انلره قاریشان خلقك نمایشلری.

کامل پاشا طرفندن تشکیلات وتنسیقاتك تسریعی لزومنه دائر ذات شاهانه‌یه یازلمش اولان عریضهٔ خصوصیه‌نك صورتیدر [م]

عرض وبیاندن مستغنی اولدیغی اوزره قانون اساسینك موقع اجرایه وضعی

بروجه معروض زیور بکك هیئته النمسی رهین تنسیب عالی اولدیغی‌حالده ضبطیه نظارتنه سیواس والیسی سابق رشید پاشا تعیین بیوریله‌بیله‌جك.

طرخان پاشانك ابقا ویا تبدیلی منوط رأی عالیدر.

اسماعیل کمال بکك دخی حسب الحال هیئته النمسی وابستهٔ تقدیر عالیدر.

مالیه نظارتی ایچون مناسبی دوشنله‌مدیکی { مالیه نظارتنه مناسبتی بوله‌مدم . کامل پاشا مؤخراً مالیه مستشاری راغب بکی توصیه واهلیتنه شهادت ایتدیکندن بو نظارته اونی عرض ایتدم .

[م] انقلابدن حاصل اولان هیجان عمومی زائل اوله‌دن تشکیلات وتنسیقاته باشلامق بنم ملاحظه‌مه کوره معقول دکلدر. استانبولده بولنان صنوف عسکریه‌یه منسوب واهلیت واستحقاقلری مجهول کوچك ضابطلرك قانون اساسینك اعلانی نمایشلره وسیله اتخاذ ایتملری واهالینك‌ده لاعن علم انلره تبعیت ایله‌لریله‌ده ثابتدرکه تنسیقاتی استعجال ایتمك مشروطیتك استقرارینه بدل اتی مخاطره‌یه قویه‌بیله‌جك بر حالدر. مع مافیه عجله ویاخود تأیدن هانکیسی موافق اولدیغنی زمان تعیین ایده‌جکدر . رفیقم کامل پاشا بونك صوابنه قانع اولوب‌ده مقصدی هیئت وکلایی برامر مستصوبه تشریك ایسه او هیئتك ریاستنده بولندیغم ایچون خاطره‌سنی بکا سویلمی ویا یازملی ایدی. ذات شاهانه‌یه بیلدیرمسی اصول مشروطیته مخالف کوریرم واکر مقصدی رأس اداره‌ده کندی وجودینه لزوم کوسترمك ایسه سکز کون اول صدارت بکا تکلیف اولنورکن اعتذار ایتمش وبو مأموریته کلمك ایچون کندیسنی تشویق ایلمشیدم. کندیسی‌ایسه مجلس‌وکلا مأموریتندن بشقه‌برشی ایستمدیکنی قطعیاً سویلمش ایدی. سکز کون صوکره خنکاره بو کاغدی ویرمسنه تأسف اولنور. مع مافیه بوندن طولایی مشارالیهه هیچ برشی دیمیوب یالکز ویردیکی صورت عریضه‌یی نزدمده آلیقویمقله اکتفا ایلدم .

حكومت مشروطه اصولنك قبولى ديمك اولوب بواصول ايجابنجه اهالى‌يه ادارهٔ حكومته اشتراك حقى اعطا اولنمش اولديغندن اعضاسى طرف اهاليدن منتخب اولان مجلس مبعوثان ارزوى اهالى‌يه تبعاً ايفاى وظيفه ايله معاملات حكومته مداخله ودولتك قوانينى ايله بودجه‌سنى ايجاب حاله كوره تنظيم وتعديل ايتمك حقنى حائز اولدقلرندن بواصولى قبول ايدن حكمداران اجراآت واقعه‌لرينى افكار عموميه‌يه توفيق ايدرلر . شوحالده مادامكه دولت عليه‌لرنجه اصول مشروطيت قبول بيورلمشدر . دوائر حكومت سنيه‌جه تشكل ايدن هيئتلر قاعدهٔ اصليه‌سى اوزره ترتيب اولنه‌رق مأموريتلرك اهللرينه توديعيله تخصيصاتلرينك دخى كفايتى درجه‌ده تخصيصى مقتضى اولمسيله مجلس مبعوثانك اجتماعندن اول باب‌عاليجه بوجهتك اجراسنه مسارعت اولنمسى تسكين هيجانه مدار كلى اولور . غفلت ويا اغماض عين اثريله اولسون هرنصلسه روم ايلى جانبنده وقوعه كلن قيام اهالى واختلال عين استعداددە بولنان درسعادت خلقنه‌ده سرايت ايده‌رك صنوف اهالى جانبندن انواع نمايشلر ايله اعلان حريت وبعض مطالب نامرضيه‌يه جرأت ايدلمسى نزاكت حالى قات ، قات آرتديرمش اولديغندن شو بحران سياسى‌يى سلامتله كچيرمك ايچون اتخاذ اولنه‌جق تدابير قانون اساسينك مقتضياتندن اولان اصلاحاتك پيدرپى واهل قيام طرفندن تكليفات وقوعندن اول موقع اجرايه وضعى ايجاب حال ومصلحتدندر . شمديكى نمايشلر اظهار شادمانى واعلان حريت طرزنده اولمغله برابر مزعجاتدن اولوب حالبوكه اختلال واقعك مرتبلرى اوله‌رق اوروپاده ، مصرده ومحال سائره‌ده بولنان ژون تركلر رؤساسنك قريباً درسعادته عودتلرنده بونلرك نشريات وتشويقاتيله دوام ايده‌جك اولان جمعيتلر دها نه‌كبى حال وحركتده بولنه‌جقلرى مجهول اولسه‌ده هرحالده خلاف قانون مطالب وقوعنده رد اولنه‌بيلمك ايچون اداره‌جه قانون اساسينك مقتضياتندن اولان تشكيلات وتنظيماتك باب عاليجه بالاستيذان اجراسى حقنده شمديدن ارادهٔ حكمتعادهٔ جناب خلافتپناهيلرينك شرف اصدارى ذات اقدس همايونلرينك ازعاجاتدن مصونيتنى تأمين ايده‌جك تدابير مهمه‌دن اولديغنك حسب‌العبوديه عرضنه اجتسار اولنمغين اولبابده .

٢٩ جمادى‌الاخره ٣٢٦ و ١٥ تموز ٣٢٤

انجمن وكلانك مضبطهٔ معروضه‌سى صورتيدر

قانون اساسينك تماماً وفعلاً حفظ احكامى ومجلس مبعوثانك دعوتى نزدعالىٔ حضرت پادشاهيده مقرر اولمسيله بودفعه اختيار واعلان بيورلمش اولان قرارك بلا تغير جريان ايده‌جكنى مستصحب فرقان الهى اولديغى حالده جامع شعائر خلافت وسلطنت افندمز حضرتلرينك نام همايون ملوكانه‌لرينه اوله‌رق ذات شيخ‌الاسلامى دونكى كون صنوف مختلفه‌يه منسوب جمعيت كثيره حضورنده قسم‌ياه ايله تأمين واعلان ايلمش اولديغى بوكون اوراق حوادثده كورولان نشريات غير رسميه‌دن معلوم اوله‌رق شيخ‌الاسلام مشاراليه واقع حالى وصورت قسمى حضور عاليه عرض وتحرير وبونك مطبوعاتده رسماً اعلانى لزومنى دخى تذكير ايلديكى ينه بوكون حضور شوكتموفور ملوكانه‌ده شرف مثوله مظهريت اثنائنده شيخ‌الاسلام مشاراليهك ارائه بيوريلان تذكره‌سندن مستبان اولديغى كبى ولى‌نعمتمز ذات خلافتسمات افندمز حضرتلرينك جلوس همايونلرى شرف وقوعيله برابر مملكتك تزايد سعادت حالنه خدمت ايتمك ملاحظهٔ حكمت شعارانه‌سيله قانون اساسى قريحهٔ لطف صريحهٔ همايونلرندن اعلان بيورلمش ومجلس مبعوثان دخى ايكى دفعه منعقد اولمش اولديغى حالده بوتأسيسه مملكتك هنوز قابل وحاضر ارلمديغنى ارائه ايدن اسباب متنوعه‌دن واويولده برچوق رجال دولت طرفلرندن دخى اخطارات وقوع بولمسندن طولايى مجلس مذكورك اجتماعى تعطيل ايدلمش‌ايسه‌ده اليوم ادارهٔ مشروطه‌يه قابليت واستعداد مشاهده‌سيله قانون اساسينك مرعيت احكامنه وهيئت مبعوثه‌نك دوامنه طرف اشرف حضرت پادشاهيدن قرار قطعى ويريلوب اشبو قرار عالينك مستمراً جريانى ملتزم قطعىٔ عالى اولديغى وبودفعه تبعهٔ حضرت پادشاهينك هرصنفى طرفندن ابراز اولنان شعار صداقتكارى وحسيات شكر كذارى دخى جمله‌يه شامل اولان حسن نظر عاليه تقابل ايتديكى خط همايون ملوكانه ايله اعلان ايدلمك تصور بيورلمقده اولديغى نزدعاليده كورولن مسوده مطالعه‌سندن معلوم‌اولديغندن اشبو خط‌همايونك اصدار واعلانى وياخود شيخ‌الاسلام مشاراليهك عرض خصوصيسى وجهله دونكى كون دائرهٔ مشيخته‌ده جريان ايدن احوالك غرته‌لرله نشرى خصوصلرينك هانكيسنده وجه رجحان بولنديغنى مجلس وكلادن مفرز برهيئت نزدنده بالتدقيق

بوكون عرضى امروفرمان بيورلديغى طرف صدارتدن بيان اولنمغله مسئله ميانهٔ عبيدانه‌مزده بالاطراف ملاحظه اولندقده بيان اولنان صورتده خط همايون ايله اعلان كيفيت بيورلمسى طرف مشيختدن اخطار اولنان صورته مرجح اولديغنده افكار بندكانه‌مز اتحاد ايتديكى وتنظيمات ملكيه‌نك خطوط همايون ايله اعلانى والد ماجد واجداد كثيرالمحامد حضرت پادشاهيلرينك عهد سلطنتلرنده دخى مرعى اولان اصوله موافق اوله‌جغى محاطعلم عالى بيورلدقده اولبابده وقاطبهٔ احوالده امروفرمان .

١ رجب ٣٢٦ و ١٦ تموز ٣٢٤ چهارشنبه عن رجب ٣٢٦

داخليه ناظرى	خارجيه ناظرى	مجلس وكلايه مأمور	عدليه ناظرى	صدراعظم
ممدوح	توفيق	كامل	عبدالرحمن	سعيد

١٧ تموز پنجشنبه

ناظم پاشانك ضبطيه نظارتنه تعيينى عرض اولنمق ايچون اراده كلدى ايسه‌ده قبول ايتمدم . [١] نظارت مذكوره‌يه ادرنه واليسى زيور بكى انتخاب وتلغرافله عرض ايتدم . نمايشلر . ماليه ناظرى ضيا پاشانك استعفاسى . صباحلين ساعت ٣,٣٠ سرايه جلبم . ماكنه باشنده روم ايلى مفتشيله مخابره . طوپخانه مشيرى زكى پاشانك عزلى . حقى بكك معارف نظارتنك اعلانى .

---

[١] ناظم پاشايه دائر كلن ارادهٔ خصوصيه‌نك صورتى :

شفاهاً امر وفرمان بيورلديغى وجهله سلانيك واليسى ناظم پاشا حضرتلرينك اهليت وكفايتنه مبنى ضبطيه نظارت جليله‌سنه تعيينى مناسب اوله‌جغنه بناءً اجراى ايجابى ضمننده كيفيتك عرض عتبهٔ عليا قلنمسى شرفصدور بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ جناب پادشاهى اقتضاى عاليسندن اولمغله اولبابده .

٦ رجب ١٣٢٦ و ٢١ تموز ٣٢٤

امضا : سركاتب حضرت شهريارى

تحسين

١٨ تموز جمعه

زیور بكك ادرنه‌دن ورودی. سرایه جلبم. ذات شاهانه‌ایله جامعه عزیمت.[١] ادرنه‌یه كیدوب كلن ترجمان خیرالدین بك عودتنده مابینه بركاغد ویرمش ونزدمه كله‌مش اولدیغندن كندیسنی جلب ایدوب كاغدك صورتنی ایستدم. مجلس مبعوثانك ایكنجی دورهٔ اجتماعیه‌سنده حكومت انتخاب مبعوثان ایچون برقانون لایحه‌سی ویرمش ایسه‌ده هیئت مبعوثان تدقیقاتنی اكمال ایله هیئت اعیانه ویرمامش وبناءً علیه قانونیتی تقرر ایتمامش اولدیغندن بو دفعه‌كی انتخاباتی اجرا ایچون وكلا طرفندن مسئولیتی درعهده ایدیله‌رك بو لایحه‌نك موقع اجرایه وضعنی ضروری كوردم. بونك ایچون بر انجمن تشكیل اولندی. بو انجمنده حاضر اولمق اوزره جمعه ایرتسی كونی ساعت بشده باب عالیده بولنمسی ایچون كامل پاشایه تذكره یازدم.

---

[١] مابینه كیتدیكمده جامعك اطرفنده، یوللرده پك چوق خلق كوردم. عقیب وصولمده باش مابینجی نوری پاشا، قرنادن رضا بك وسجاده‌جی باشی كله‌رك ازدحامی دفع ایتمم یولنده اراده‌لر تبلیغ ایتدیلر. بوامر قابل اجرا اوامردن دكلدر جوابنی عرض ایتدیردیكمده ارادات تكرر واصرارلر تشددایتدی. نهایت ایسترلرسه كندیلری یاپدیرسونلر دیدم بونك اوزرینه كردونهٔ همایونه یول آچدیرلمسی وظیفه‌سیله مكلف اولدم. بوماده سرای اركانینه عائددر دیدم ایسه‌ده حكومتك وظائفندندر اراده‌سی صادر اولدیغندن وظیفه نزاعیله وقت ضایع اولمامق وصلوة جمعة تأخر ایتمامك ایچون خنكارك ارابه‌سنه یول ویرلمسنی سیرجیلره اكلاتمه‌یه ضبطیه ناظری زیوربكی مأمور ایتدم. بومقصد حاصل اولدی امابوندن صوكره‌ده ارابه‌ده برلكده بولنلمسی، اونیفورمه كییلمسی اراده‌سی كلدی. حال بوكه موكب عالینك خروجی تأخر ایتدكجه ازدحام اودرجه آرتمشدی كه ییلدیزك تلال واودیه‌سی وبشكطاشدن باشلایان جاده‌سی وحتی اشجارملتفةالساقی انسانله طولمشدی. نفوس مجتمعه‌نك مقدارینی حاد برنظر عسكریدن یاخود بحساب الطول والعرض مسافهٔ ارضی بربرلرینه ملتصق انسانلره تقسیم ایتمك شرطیله حساب هندسیدن بشقه برواسطه تعیین ایده‌مزدی. كردونه باب سلطنتدن چیقدیغی كبی بوحالی كورن ذات شاهانه یاتوحشه بناءً یاخود اخر برملاحظه‌یه اتباعاً ایاغه قالقوب جامعه قدر ارابه‌ده قائماً بولندی. كندیلرینك قیامیله برابر بن‌ده (حربیه ناظری عمر رشدی پاشا ایله برابر) قیامه مجبور اولدم. لكن رفیقمك قعودی تسویغ وبیلمم كه نه‌سببه مبنی ایدی او مساعده بندن دریغ اولندی. بناءً علیه جامعه وصوله قدر ارابه‌ده قائم بولندم. قیام وقعود خصوصی جای نظر دكلسه‌ده كردونه‌نك حركتی اهتزازی واوده قائم بولندیغم ومابینده برنقطهٔ استناد بوله‌مدیغم ایچون ذات شاهانه‌نك اوزرینه دوشولمكدن احترازی موجب اولمشدی. اوصره‌ده دقت ایتدیكم حالاتدن بری‌ده خنكارك پك چوق سلاحی حامل بولونمسی ایدی.

خفيه‌لك لغو اولنـديغنك اعلانى حقنده مجلس وكلاده ويريلان قرارك اراده‌سى بوكون وقت عصرده صدور ايتدى. احمد عزت پاشانك فرارى استخبار اولنديغى عقبنده بيغا متصرفلغنه تلغراف كوندرلدى. كيجه ساعت ٦,٥٥ .

١٩ تموز جمعه ايرتسى

سرايه جلبم. انتخاب وكلا حقنده مجادلات . [١] ذات شـاهانه خط همايونك بوكون ويا يارين ارسـالى تصورنده بولنديغنى سويله‌مش ايسـه‌ده خطك سـبك

---

[١]

مجلس وكلا مأموريتنه: عدليه ناظرى عبدالرحمن پاشا
« « : ابقاءً كامل پاشا
خارجيه نظارتنه : ابقاءً توفيق پاشا
} دول مشروطه‌دن بعضلرنده Ministre sans portefeuille ناميله‌ده وكلا واردر.

عدليه نظارتنه : شورای دولت رئيسى حسن فهمى پاشا
داخليه نظارتنه : تجهيزات عسكريه ناظرى حاجى عاكف پاشا
شورای‌دولت‌رياستنه : اوقاف ناظرى طرخان پاشا
نافعه نظارتنه : خارجيه مستشارى نعوم پاشا
اوقاف نظارتنه : مستشار صدارت محمد على پاشا

تجارت‌نظارتى نافعه نظارتنه الحاقاً اداره اولنمقده ايسه‌ده نافعه نظارتنك مشاغل كثيره‌سى جهتيله تجارت بريه وبحريه وصنايع عثمانيه‌نك حسن اداره‌سنه واسباب ترقياتنه باقيله‌مامقده اولديغندن مقدما دخى امثالى مسبوق اولديغى اوزره تجارت نظارتى نافعه نظارتندن بالتفريق تجارت وصنايع نظارتنه دفتر خاقانى ناظرى ضيا پاشا

زراعت واورمان ومعادن نظارتنه مأمورين ملكيه قوميسيونى رئيسى توفيق پاشا

ماليه نظارتنه نظارت مستشارى راغب بك

معارف عموميه نظارتنه ابقاءً حقى بك

صدارت مستشارلغنه امدیٔ ديوان همايون ضيا بكك تعيينلرى وداخليه ناظرى ممدوح پاشانك استعفاسى وقوعنه بناءً نظارت مذكوره‌يه مربوط اولان شهرامانتى وضبطيه‌وتلغراف وپوسته نظارتلرنده بولنانلرك ابقا ويا تبديللرى حقنده نظارت عائده‌سندن استحصال رأى قابل اولمديغندن وشهرامينى رشيد پاشا ايله تلغراف وپوسته ناظرى حسيب‌افنديnك تبديللرينه لزوم‌قوى كورولديكندن شهرامانتنه سلانيك واليلكندن‌منفصل رؤف‌پاشانك وضبطيه نظارتنه ابقاءً زيور بكك وتلغراف‌وپوسته نظارتنه درايت ومعلومات سابقه‌سى‌جهتيله روم‌ايلى ولايات ثلثه‌سى ماليه قوميسيونى اعضاسـندن عطا بكك وامدیٔ ديوان همايون مأموريتنـه مكتوبىٔ صـدارت قلمى مديرى عادل بكك مأموريتلرى تصويب قلنمغله خط همايون ايله تصـديق اولنديغى حالده مشارالیهمك مأموريتلرى اجرا واعلان اولنه‌جغنه دائر برتقرير تقديم اولندى.

وطرزی مجهول قالدی . باب عالی‌یه عودتمده اهالی ایله رتبه‌لری ترفیع اولنان صنوف عسکریه طرفلرندن نمایشلر. خط همایونك ساعت اون برده ورودی. هیئت وکلانك تشکیلی عرض [کیجه ساعت ایکیده .] عزت پاشانك فرارندن طولایی خارجیه، عدلیه ایله مکاتبات .

حاشیه — هیئت وکلایی ارباب اقتداردن انتخاب ایتمدیکم اوزون اوزادی‌یه موضوع بحث واعتراض اولمشدی. اویله بر هنگام بحرانده وقحط رجال اثناسنده آدم بولمق پك قولای شی دکلسه‌ده علی العجله بولمغه مجبور ایدلدیکم ذواتك قسم اعظمی ظن ایدرم که‌ینه نظرهٔ اعتباره شایان ایدیلر. بوراسی مقایسات عادله ایله ثابت اولور. ازجمله نعوم پاشا، طرخان پاشا وضیا پاشا الیوم سفیر کبیردرلر. توفیق پاشاده کامل پاشا قابینه‌سنده خارجیه ناظری وحسن فهمی پاشا عدلیه ناظری اوله‌رق قالدیلر. بنم زمانمده معارف نظارتنه انتخاب اولنان حقی بك افندی دخی خلفم زمانمده بر مدت معارف ومؤخراً داخلیه نظارتنده بولندی. دیکر توفیق پاشا [١] ایسه کامل پاشا قابینه‌سنده شورای دولت رئیسی اولدی .

رامی پاشانك بحریه وعمر رشدی پاشانك حربیه نظارتلرنده ابقالری دخی مؤاخذات واقعه جمله‌سندن ایدی. بالاده مندرجاتی یازیلان تقریرمله ثابتدرکه بونلری بن ابقا ایتمدم. شیخ الاسلام جمال افندی ایله مشارالیهمانك مأموریتلرنده ابقا اولندقلرینی بنم انتخاب وعرضمه مستند اولمقسزین طوغریدن طوغری‌یه مابین غزته‌لرله نشر ایتدیرمش ایدی. صباح غزته‌سنك ٦٧٧٣ نومرولی و٦ رجب ١٣٢٦ تاریخلی نسخه‌سیله بینه اوکون چیقان غزته‌لرده‌کی غیر رسمی اعلانلره باقیلیرسه بو صورت تحقق ایدر . اعلانلرك کورولمسی اوزرینه بو معامله‌یه شدیداً اعتراض ایتدم. باش کتابتدن تبلیغ اولنوب اتیده صورتی درج ایدیلن اراده دخی بو اعتراضدن منبعثدر . مع مافیه حسن رامی پاشانك عزلی ایکی کون دها تأخر ایتمکله یرینه بعده بشقه‌سی تعیین اولنمق اوزره همان اعلان عزلنی تلغرافله عرض وتأکید ایلدم. [٢١ تموز بازار ایرتسی] اوکون غزته‌لر چیقمش اولدیغندن تلغرافله آلنان اراده اوزرینه مشارالیهك عزلی اوراق مخصوصه ایله اعلان اولندی .

[١] اعیاندن .

٢٠ تموز بازار

ادرنه‌دن كله‌جك عسكردن طولايى بازار كيجه‌سى سرايه جلبم. متعاقباً كامل پاشانك وبعده خارجيه ناظرى توفيق پاشانك اولجه مابيندن كنديلرينه كوندريلن خبر اوزرينه سرايه كملرى. بعده سائر وكلانك دعوتلرى. ادرنه‌دن كله‌جك عسكردن طولايى مجلس وكلا عقدى . وكلانك حضورده يمين ايتملرى. [هيئت جديده‌نك تشكلى مناسبتيله] كيجه ساعت يديده خانه‌مزه عودتله مأذونيت ويرلمسى. كامل پاشايى مابين مشيرلكنه تعيين ايده‌جكلرينى ذات شاهانه‌نك مابينجى رضا بك واسطه‌سيله بكا تبليغ ايلمسى .

٦ رجب ٣٢٦ و ٢١ تموز ٣٢٤ تاريخنده باش كتابتدن كلن تذكره

بحريه ناظرى حسن رامى پاشا حضرتلرينك استعفاسى جهتيله يرينه ديكرينك تعيينى ضمننده ولى نعمت بيمتمز پادشاهمز افندمز حضرتلرينك يارين صباح ذات سامئ صدارتپناهيلريله ملاقات بيوره‌جقلرينك برمنطوق امر وفرمان همايون جناب پادشاهى تبليغنه ابتدار اولندى اولبابده .

فى ٦ رجب ٣٢٦ وفى ٢١ تموز ٣٢٤

امضا : سركاتب حضرت شهريارى

تحسين

٢١ تموز بازارايرتسى

اوسترياسفيرى ايله روسيه مصلحتكذارينك بنمله ملاقاتلرى بونلرك . . . سوأل ايتملرى . . . تقديرنده روسيه‌نك . . . بى تكليف ايتمسى ، بنم اوتصورى تكذيبم وروسيه تكليفنى ردم . اهالينك نمايشلرى . سلانيكدن كلن كلان هيئت مبعوثه ايله ملاقاة . بحريه ناظرى رامى پاشايه دائر باش كتابتك تذكره‌سى . خارجيه ناظرينك باب عالى‌يه كلمامسى . باب عاليده نمايشلر . روم ايلندن كلن اتحاد وترقى جمعيتى مبعوثلريله باب عاليده برنجى ملاقاتم .

٢٢ تموز صالی

مابینه دعوتم . ارکان حرب رئیسی شاکر پاشانك حربیه نظارتنه مأموریتنك عرضی طرف شاهانه‌دن تکلیف اولنمسی بنم طرفمدن بونك قبول اولنمامسی . شیخ الاسلام افندینك معهودیمینی باب عالی معرفتیله رسماً اعلانه مخالفتمه اعتراضاً ذات شاهانه نزدنده کوریلن عریضه‌سی، ذات شاهانه‌نك قانون اساسی‌یی محافظه ایده‌جکنی صورت رسمیه‌ده‌دول معظمه سفراسنه وسفرای عثمانیه‌نك بونی تزدلرنده بولندقلری دولتلره بیان وتبلیغ ایتملرینی عرض ایلمکلکم . اراده‌نك استحصالیله سفرامزه تبلیغات اجراسی . سفرای اجنبیه‌نك جمعه کونی [١] ملاقاته دعوتلری حربیه‌بحریه‌ناظرلرینك انتخابلری مسئله‌سنی مذاکره‌ایچون خارجیه، عدلیه، داخلیه ناظرلری‌توفیق، حسن فهمی، عاکف پاشالر وشورای‌دولت رئیسی طرخان پاشاایله باب‌عالیده‌اجتماع ومذاکره [٢] انجمن‌وکلا قرارینك تعجیلنه‌دائر مابیندن برکونده اوچ دفعه تلغراف اخذی . سلانیکدن کلن هیئت مبعوثه ایله ایکنجی ملاقاة . [خارجیه ناظری بو ملاقاتده حاضر ایدی .] تحسین پاشانك انحراف مزاجندن بحثله معروضاتك جواد بکه کوندرلمه‌سنه دائر تذکره ورودی .

حاشیه — خلعدن صوکره بر بایرام مناسبتیله نزدمه کلن نوری پاشادن [خاقان سابقك باش مابینجیسی] مسموع اولدیغنه کوره کامل پاشانك صدارته تعیینی اثناسنده دخی حربیه وبحریه ناظرلرینك طرف سلطنتدن انتخابلرنده پك چوق اصرار وقوع بولمش وبوایشك مخابره‌سنه‌کندیسی وساطت ایده‌رك پك چوق ساعتلر دوام ایدن مذاکرات ومخابرات نتیجه‌سنده استحصال موافقته موفق

---

[١] جمعه‌دن اول انفصالم واقع اولمشدر .

[٢] استعفایی حاوی وزیرده صورتی‌محرر عریضهٔ مشترکه‌نك مقدمه‌سنده بیان اولندیغی اوزره ذات شاهانه ایله ملاقاتمده حربیه وبحریه ناظرلرینك‌ده طرف صدارتدن انتخابلرینه استحصال موافقت ایتمشدم. بوموافقت‌ایسه مجادلهٔ شدیده رنکنی آلان برمباحثه نتیجه‌سنده حاصل اولمشدی. حضوردن چیقدقدن صوکره حسن فهمی پاشایی وکلا اوطه‌سنده بولدیغمدن کندیسنه «بوراده قالمیه‌جق ایسه‌کز. برلکده باب‌عالی‌یه کیده‌لم،» دیدم. موافقت کوسترمکله بشکطاش اسکله‌سندن صدارته مخصوص واپورله سرکه‌جی‌یه واورادن ارابه‌ده برلکده اولدیغمز حالده باب‌عالی‌یه کیدلدی . اثنای مرافقتده حضورده سبق ایدن مباحثه‌یی کندیسنه آچدیغمده فکرمه اشتراك ایتمش‌ایدی. باب‌عالی‌یه عقیب وصولده خارجیه وداخلیه ناظرلری وشورای دولت رئیسی دخی دعوتله عقد مشورت اولندقده پك غریبدرکه الك اول

اولمش ايمش . سابق باش كاتب جواد بكى بر چوق سنەلردن برى كورمامش اولديغمدن انك بكا دكل بشقه بر ذاته وقوع بولان نقلنه نظراً توفيق پاشانك صدارته نصبنده دخى عين اصرار واقع اولمش وحتى صدارت خطنه حربيه وبحريه ناظرلرى طرف سلطنتدن انتخاب اولنەجقلرينه دائر ـ صدر جديده خبر ويرلمكسزين ـ برفقره درجى اراده اولنمش ايكن جواد بك بونى ياپمديغى ايچون بعض مؤاخذاته اوغرامش ايمش . اكر بونقل صحيح وواقعه موافق ايسه اوده ظن مشروحى تأييد ايدن احواله علاوه اولنور .

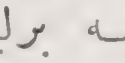

تكليفمه مخالفت ايدن حسن فهمى پاشا اولدى . مشاراليهك فكرنجه قانون اساسى ديكر وكلانك مأموريتلرى دخى ارادۀ پادشاهى ايله اولەجغنى مبين ايسەده بوفقرەدن انتخابك رئيس وكلايه عائد اولمسى ومقام سلطنتك يالكز اوانتخابى تصديق ايتمسى معناسى جيقمازمش. افادۀ واقعەيه اصول مشروطيت بونى مقتضى اولديغنى جوابى وسائر دول مشروطەنك حكايۀ اصولى ايله مقابله اولندقده مشاراليه بزم قانون اساسيمزك مقصدى دخى بواولسه مادام كه عبارۀ قانونيه صراحتى شامل دكلدر . حل مسئله تفسير قانونىيه محتاج واوده هيئت اعيانه عائددر، ديدى . خارجيه ناظرى ايسه برلينده كى سفارت مسبوقەسى مناسبتيله المانياده حربيه وبحريه ناظرلرينك باش وكيل طرفندن انتخاب اولنمدينى يولنده بربحثه متصدى واوايسه بين الحضار مباحثات كثيرەيى داعى اولدى . بو صرەده حسن فهمى پاشا بزم قانون اساسيده عموم قوماندمانه عائد اولان مادەدن دخى بحثه كيريشدى. نتيجەده كرك بوناظرلرك انتخابنده وكرك نظارسائرەدن بعضلرينك تبديللرنده اتحاد افكار حاصل اولەمادى. بوحالده بنم استعفا ايتمكلكم لازم كلدى. رئيس وكلانك استعفاسى قاعدةً وكلاى سائرەنكده سقوطلرينى مستلزم اولەجغندن استعفام قبول اولنميوبده هيئت جديدەنك تشكيلنه مأمور بتم وقوع بولورسه هيئت وكلاجه مطلق اللزوم اولان وحدت افكار التزام وهيئت جديده اعضاسى بالطبع اكا كوره انتخاب اولنەجق ايدى. فقط بن بورالردن بحث ايتيوب يالكز اختلاف ايجابنجه استعفايه مجبور اولديغمى رفقايه بيان ايتدم. انلرده كنديلرى دخى چكلمكه حاضر اولدقلرينى ايرادايتملريله صحائف اتيەدن برنده صورتى يازيلان مشترك استعفانامه قلمه آلنوب اوكون تقديم ايدلمشدر. استعفانامەنك اخذينى متعاقباً هيئت جديدۀ وكلانك تشكيلنه مأمور اولق اوزره كامل پاشا ليلاً سرايه چاغرلديغندن انفاً بيان ايتديكم احتمال وتقديره محل قالمدى . شوراسنى علاوه ايتملييم كه حربيه وبحريه ناظرلرينك انتخابنده بين الرفقا ظهوره كلن اختلافك مصدر صحيحى نه توفيق پاشا نەده حسن فهمى پاشادر. ظنمه كوره مولد مخالفت مقام سلطنتدر. باب عاليده بوايشى مذاكره ايدركن بربرينى متعاقباً مابيندن الديغم اوچ قطعه تلغرافله كوستريلن تلاشلر وصوك تلغرافده ظاهراً ويريلن وعد وتأمينلرده بونى اثبات ايدييور .

حربیه ناظرینك تمارضی وانجمن مذاکرات ایله مشغول ایکن تلغرافله تبلیغ اولنان اراده‌لرك صورتلری

مابینك وسائط خفیه‌سندن اولدیغی مروی بولنان بر بحریه فریقنك تحریکاتیله چارشوده خلقك غلیان‌افکارینی انتاج ایده‌جك صورتده‌حادثات ودائرهٔ عسکریه‌ده محکوماً محبوس اولانلرك جبراً محبسدن چیقملری ایچون تشبثات وقوع‌بولمغله مظنهٔ تهمت اولانلری دیوان حربده محاکمه ایله اجرای مجازاتنه مسارعت وانضباط عسکریه دقت ایتمسی حربیه ناظرینه بیلدیرلمشدی. ناظرمشارالیه مابیندن‌صدارته آتیده‌کی تلغرافی چکمشدر :

حضور صدارتپناهیه

ج. بو کون راحتسزلکدن طولایی دائرهٔ حربیه‌یه کیده‌مدیکمدن صورت جریان وقعه‌یی هنوز غیر رسمی اوله‌رق خبر آلدم. مع هذا اشبو تلغرافنامهٔ صدارتپناهیلری اوزرینه محافظهٔ انتظام وامنیته جهت عسکریه‌دن دخی کمالیله اعتنا ودقت اولنمسی حقنده مرکز قوماندانلغنه تلغرافله تبلیغات اجرا ایله برابر تسریعاً للمصلحه وقعه حقنده حضور سامیلرینه بلا افاتهٔ وقت معلومات اعطاسی علاوةً توصیه اولنمش اولدیغی معروضدر فرمان .

۲۲ تموز سنه ۳۲٤

امضا : حربیه ناظری
عمر رشدی

ینه اوکون مابین باش کتابتندن کلن تلغراف

ارسال بیوریله‌جق معروضاته [۱] انتظار بیورلدیغنك با ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی بیانینه ابتدار قلندی اولبابده .

۲۲ تموز سنه ۳۲٤

امضا : سرکاتب حضرت شهریاری
تحسین

[۱] معروضاتدن مراد حربیه وبحریه ناظرلریله سائر بعض وکلانك انتخابلرینه دائر انجمندن یاپیله‌جق مضبطه ایدی .

باش كتابتدن ديكر تلغراف

اجرا اولنان مذاكره اوزرينه اتخاذ قلنان مقرراتك سريعاً عرض عتبهٔ عليا قلنمسى شرفصدور بيوريلان ارادهٔ سنيهٔ جناب خلافتپناهى ايجاب جايلندن اولمغله اولبابده.

٢٢ تموز سنه ٣٢٤

امضا : كاتب ثانئ حضرت شهريارى
على جواد

باش كتابتدن ديكر تلغراف [مستعجلدر]

عرض اولنان مذاكراتك تسريعيله ويريلهجك قرارك برآن اول عرض خاكپاى عالى قلنمسى وولىنعمت يمنتمز ذات خلافتسمات افندمز حضرتلرينك اخص امال همايون ملوكانهلرى بوملك وملتك تزييد شان وشوكت وتعالئ فيض وسطوتى قضيهسنه معطوف وبالجمله مساعئ شاهانهلرى دخى بوكا مصروف اولديغنك وكندولرينك اثرجليل جناب پادشاهىيه اقتفادن برآن خالى قالميهجقلرينه امنيت واعتماد عالى بركمال بولنديغنك وسلام سعادت اتسام شاهانه ايله تلطيف بيورلدقلرينك هيئت مذكوره اركانه طرف سامئ صدارتپناهيلرندن تبليغ وتبشير بيورلمسى امر وفرمان همايون جناب پادشاهى منطوق منيفه توفيقاً تبليغ اولنور اولبابده .

٢٢ تموز ٣٢٤
كاتب ثانئ حضرت شهريارى
على جواد

خارجيه، داخليه، عدليه ناظرلرى وشورای دولت رئيسى ايله مشتركاً يازيلان عريضهٔ استعفائيهنك صورتى :

بو صباح حضور همايون ملوكانهلرنده شرف مثوله مظهر اولان صدر اعظم پاشايه حربيه وبحريه نظارتلرينه دخى مناسبلرينى انتخاب ايتمسى وكچن پازار كونى تشكل ايدن هيئتوكلا اعضاسندن بعضلرى حقنده غزتهلرك بيان ايتدكلرى عدم اعتماد وامثالى نشرياته نظراً هيئت اره‌سنده تبدلاته لزوم وار ايسه انلرك

یرینه دیکر مناسبلرینك انتخابیله هیئت جدیده‌نك تصدیق عالیٔ پادشاهیلرینه عرضی اراده بیورلدیغی واصول مشروطیت ایجابنجه یکی برهیئت تشکیلی لازم کلدکده طرف اشرف ملوکانه‌لرندن بوکا مأمور بیوریله‌جق ذاتك هیئت اره‌سنده محافظهٔ انتظام مقصدیله اعتماد ایتدیکی ذوات ایله بالمشاوره نتیجهٔ انتخابی تصدیق عالیه عرض ایتمسی لازم کله‌جکی حضور شوکت موفور حضرت پادشاهیلرینه افاده اولندیغی واولبابده مساعدهٔ سنیهٔ حضرت تاجداریلری شایان بیورلدیغی صدر مشارالیه طرفندن طرف عاجزانه‌مزه افاده اولنمغله حربیه وبحریه نظارتلرینه کیملرك تعیینلری مناسب اوله‌جغی وهیئت حاضره اعضاسی ایچنده تبدیللرینه لزوم اولانلر بولنوب بولنمدیغی ماده‌لری احسان همایون شاهانه‌لری اولان قانون اساسینك استقرارینه متعلق بعض دقائق ایله برابر میانهٔ عاجزانه‌مزده مذاکره اولنمشدر .

قانون اساسینك یکرمی برنجی ماده‌سنده مسند صدارت ومشیخت اسلامیه طرف پادشاهیدن امنیت بیوریلان ذاتلره احاله بیورلدیغی مثللو سائر وکلانك مأموریتلری دخی باارادهٔ سنیه اجرا اولنور ، دیه محرر اولدیغندن خدمت صدارت ومشیخت مستثنا اولمق اوزره سائر وکلا صره‌سنده حربیه وبحریه ناظرلرینك دخی هیئت وکلا ریاستی خدمتنده بولنان صدراعظم طرفندن انتخاب اولنمسی لازم کله‌جکنی مطبوعات متحداللسان اوله‌رق بیان ایتمکده اولدقلری کبی کچنده روم ایلی ولایات ثلثه‌سی مفتشلکنك اشعاری ومجلس وکلا قراری اوزرینه بالاستیذان شرفصادر اولان ارادهٔ سنیه موجبنجه احوال حاضره‌یی بیان ایتمك ایچون ولایات مذکوره‌ده بولنان جمعیت نامنه بالتعیین کوندریلن وعسکری وملکی بعض ذواتدن مرکب اولان هیئت مبعوثه دونکی کون کلملریله داخلیه ناظری وشورای دولت رئیسی پاشالر حاضر اولدقلری حالده جریان ایدن مکالماتده هیئت مذکوره ذات اقدس حضرت پادشاهیلرینك نفس همایونلرینه وحقوق سلطنت سنیه‌لرینه صداقت تامه‌ده بولنمق جمعیتك اساس مسلکی بولندیغنی وبوافاده یکی برشی اولمیوب جمعیتك بدایت تشکیلی که بر قاچ سنه‌یه واریبور اوزمان قلمه آلنان نظامنامهٔ داخلیسنده دخی بونك قاعدهٔ اساسیه اولمق اوزره ذکر اولنمش اولدیغنی علاوه ایتمش ومحافظهٔ اسایش وانتظامه رعایتله برحادثه چیقارلمامسی حقنده دائرهٔ عسکریه‌یه و طوپخانه فریقلکنه و ضبطیه نظارتنه

جمعيت نامنه تبليغاتده بولندقلرى كبى اوراق حوادثده كورولن نشريات وبعض دولتلر حقنده اظهار اولنان عدم اعتماد دولتك موقعنى تهلكه‌يه قويمغه سبب اوله‌بيله‌جكندن مطبوعاتك حال حاضرده وظيفه‌سى خلقه اعتدالى توصيه‌دن وتربيهٔ سياسيه‌يه خدمت ايده‌جك صورتده يعنى بردائرهٔ مشروعه داخلنده اجراى وصايادن عبارت اولمق لازم كله‌جكنى دخى سويلمش اولدقلرندن مملكتده والسنهٔ مطبوعاتده اثار اعتدال يارينده اعتباراً باشلايه‌جق ايسه‌ده هيئت وكلايه تعديلات ادخال ايتمك پك لازم اولوب اكر عامه‌نك توجه واعتمادينه لايق ووظيفه‌لرينى بحق ايفايه مقتدر وخصيصهٔ فعاليتى حائز ذواتدن تركيب هيئت اولنميه‌جق اولور ايسه هيجانلرك عودت ايده‌جكنى وبوايسه دولتى موقع خطره قويه‌جغندن منسوب اولدقلرى جمعيت كه اوچنجى وايكنجى اردوى همايونلر دخى اكا داخلدر. انك طرفندن بوكا نظر مسامحه ايله باقيله‌ميه‌جغنى وتعيين اولنه‌جق اعضاى هيئت ايچون شخص اوزرينه بيان افكار ايتمزلر ايسه‌ده مثلا حربيه ناظر لاحقنك اقتدارى وظيفه‌سنى ايفايه غير كافى ومشير رجب پاشانك قدرتى عسكرجه مطلوب اولان انتظامات وتنسيقاته ضامن بولنديغنى معرض مثالده اتيان ايده‌جكلرينى خاصةً وتكراراً تبليغ ايتمشلردر .

قانون اساسينك يدنجى ماده‌سنده مصرح اولان حقوق شاهانه صره‌سنده قوهٔ بريه وبحريه‌نك قوماندانلرى وحركات عسكريه اجراسى دخى حقوق عاليهٔ ملكداريدن اولمق اوزره مصرح اولمسيله وديكر بعض دولتلرده مرعى اولديغى اوزره دولت عليه‌ده برى وبحرى عساكرك عموم قوماندانلرى ناميله قوماندان بولنميوب كرك ذات شوكتسمات جناب قوماندان اعظميه وكالةً قوماندا جهتنى وكرك امر اداره‌يه مترتب وظائفى حربيه وبحريه نظارتلرى اداره ايتمكده اولمليله كنديلرنده ايكى صفت بولنديغندن صفت اولى اعتباريله بونلرى هيئت وكلا رياستنده بولنان صدراعظمك انتخاب ايتمسى لازم كلميه‌جكى وارد خاطر ايسه‌ده قانون اساسينك استقرارينى تأكيداً شرف صادر اولان خط همايونك رسوم معتاده ايله قرائتى عقبنده موصل خط همايون اولان قرين ثانئ حضرت شهريارى دخى حاضر اولديغى حالده ذات شيخ‌الاسلامى طرفندن بيان وتفصيل اولنان ماده‌كه حربيه وبحريه ناظرلرينى دخى مقام صدارتك انتخاب ايتمسيدر . خط همايونك قرائتندن وشوتشريحاتدن صوكره عموم مطبوعات بوفكرده اتحادينى

بیـان ایتمش وبوکون دخی بونشریات کمال اهمیتله دوام ایتمکده بولنمشـدر .
مطالعات عاجزانه‌مزه کوره بومادهٔ مهمه‌نك تفسیری قانون اسـاسینك یوز اون یدنجی ماده‌سی حکمنجه هیئت اعیانه عائد ایسه‌ده هیئت وکلانك ومطبوعاتك افکاری وروم ایلیندن کلن هیئت مبعوثه‌نك بیـاناتی حربیه وبحریه ناظرلرینك دخی طرف صـدارتدن انتخابیله بعده تصدیق عالی‌یه عرضی مسئله‌سـنده متحد بولندیغندن ووقتك طارلغی جهتیله اشبو مضبطه‌ده تفصیلی قابل اوله‌میان اسـباب موجبه اقتضـاسنجه ذات شوکتسمات حضرت پادشاهی‌یه قانون اسـاسی ایجابنجه مختص اولان قوماندانلق صفت جلیله‌سی نامنه حرکت ایتمك مأموریتنی دخی حائز اولان حربیه وبحریه ناظرلرینك سـائر وکلا کبی انتخابلری معرفت صدارتله اولمسنی بیـانده وبونظارتلره مناسـب ذواتك انتخابی مسئلهٔ مهمه‌سـنده نفس عاجزانه‌مزده عدم اقتدار کوردیکمزدن وهیئت وکلا اعضـاسی برماده‌ده عدم اقتدار کورورلر ویاخود برخصوصك مسئولیتنی درعهده ایتمزلرایسه استعفانامه‌لرینی تقدیم ایتمك اصول مشروطیتك الك مهم اسـاسلرندن بولندیغندن متبوع مشروعمز افندمز حضرتلرینك ذات اقدس شـاهانه ومنافع معززهٔ ملوکانه‌لرینه ودولت علیه‌لرینك سـعادت حالنه متعلق اولان تمنیات صمیمیهٔ عبیدانه‌مزی پایهٔ سریر اعلایه بوصره‌ده دخی عرض وتأکید ایتمکله برابر خدمت صـدارتده بولنان واتیده ختملری اولان چاکرلری عرض اسـتعفا ایتدکلری وبوحالده هیئت جدیدهٔ وکلانك تشـکیلی خصوصنك رهین تصویب عالیٔ حضرت پادشـاهیلری اوله‌جق بربنده‌لرینه حواله‌سی منوط ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه‌لری اولدیغی محاط علم عالی بیورلدقده اولبابده وقاطبهٔ احوالده امروفرمان حضرت ولی‌الامر افندمزکدر .

٧ رجب ٣٢٦ و ٢٢ تموز ٣٢٤

شورای دولت رئیسی	داخلیه ناظری	عدلیه ناظری	خارجیه‌ناظری	صدراعظم
طرخان	عاکف	حسن‌فهمی	توفیق	سعید

٨ رجب ١٣٢٦ و ٢٣ تموز چهارشنبه

صباحلین ساعت اون ایکیده تلغرافله سرایه دعوت اولندم. فقط صالی کونی اسـتعفانامه‌نك تقدیمی اوزرینه کامل پاشا سرایه دعوتله حضوره قبول اولندیغی، تشکیل هیئته مأموراولوب لیلاً ده مابینده قالدیغی تحقیق اولنمشدی. بوحالده کیتمکه

اصلا لزوم قالمامش ایسه‌ده بوندن بحث اولنمیوب زیرده صورتی درج اولنان تلغرافده محرر اولدیغی اوزره اخر اسبابه استناداً اعتذار ایدلدی . یاورله عزیمتم تأکید، تکرار اعتذار . خارجیه وداخلیه ناظرلری خانه‌مه دعوت . تبدل هیئت لزومنه دائر تکرار مابینه تلغراف . قرنادن رضا بکك ورودی ومهری تسلم ایتمسی .

باش کتابتدن تلغراف

مابین همایون ملوکانه‌یه شمدی عزیمت بیورملری مقتضای امروفرمان همایون حضرت خلافتپناهیدن بولنمش اولمغله اولبابده .

۲۳ تموز ۳۲٤
کاتب ثانیٔ حضرت شهریاری
علی جواد

مابین همایون کاتب ثانیلکنه

شمدی مابین همایون ملوکانه‌یه عزیمت اولنمسنی مبلغ تلغرافنامهٔ والالری ساعت اون ایکی‌یی بش کچه‌رك آلندی . روم ایلیدن کلن هیئت مبعوثه‌که منسوب اولدقلری جمعیته ایکنجی واوچنجی اردولرك دخی داخل اولدیغی آکلاشلمشدر. دائرهٔ عسکریه‌یه طوپخانه‌یه وضبطیه نظارتنه محافظهٔ اسایشه اعتنا اولنمسنی ومطبوعاته لسان اعتدال استعمال ایلرینی جمعیت طرفندن مأموراً تکلیف ایلدکلرینی، بوکوندن اعتباراً اثار اعتدال باشلایه‌جغنی ، فقط توجه عامه‌یه لایق ووظیفهٔ مأموره‌لرینی ایفایه مقتدر . خصوصاً فعالیتی حائز ذواتدن مرکب برهیئت تشکیل اولنمیه‌جق اولورسه درت کون صوکره ینه نمایشلر باشلایه‌جغنی، نمایشلرك تکرر ایتمسی ایسه دولتی موقع تهلکه‌یه قویه‌جغندن بوکا مسامحه اولنمیه‌جغنی بناءً علیه همان هیئت جدیده‌نك تشکیلیله اعلان ومتوالیاً اجراآت ارائه‌سیله امنیت عمومیه استحصال اولنمسنی قطعیاً بیان ایلمشلردر . بو ماده‌لر انجمن وکلادن دون آقشام تقدیم اولنان مضبطه‌ده محرر اولدیغی کبی وکلادن مشاوره ایتدیکم ذواتك وعاجزلرینك نه‌کبی مطالعاتدن طولایی استعفایه مجبور اولدیغمز دخی ینه اومضبطه‌ده مذکوردر . وکلادن مستعفی اولانلرك استعفالری قبول اولنمجه‌یه

قدر مأموریتلرینه دوام ایتملری لازم کلیر ایسه‌ده قارشوسنده بولونیلان احوال اقتضاسنجه قبول استعفا ماده‌سی برقاچ ساعت بیله تأخیره قابل موادن کورولمه‌مکده‌در . دیکر طرفدن حربیه نظارتی قوانین عسکریه موجبنجه لازم کلن وظائفنی ایفا ایتمیوب هر شیئی مقام صدارته تحمیل ایتدیکی حتی مرکز قوماندانلغنه بیله صدارته مراجعت امرینی ویردیکی دون آقشامدن بودقیقه‌یه قدر آلنوب درحال جوابلری یازیلان تذکره‌لرك وبوبابده کشیده ایتدیکم تلغرافلرك صورتلری ایستنیلوب کورلدیکی حالده دفعةً ثابت اولهجقدر وصنوف بریه وبحریه وژاندارمه‌دن برچوق ضابطلرك ترفیع رتبه‌لرینه ارادهٔسنیه صادر اولدیغی کندیلرینه تبلیغ اولندیغی حالده متعلق اولدیغی دائره‌لرطرف صدارته مراجعت ایتملرینی تفهیم ایتمکده اولملریله باب‌عالیده‌کی دیوانخانه‌نك اهمیتجه صورتده خلق طوپلانمقده واقشاملره قدر نمایشلر وتشکی اوازه‌لری دوام ایتمکده‌در . بناءً علیه مصالح دولتی منتظماً رؤیت ایتمك شویله طورسون نزد صدارته کلن سفرایی بیله لازم اولان درجه‌ده کوره‌بیلمك قابل اولهمامقده‌در. استعفانامه‌ده بیان اولنان اسبابك جمله‌سی اهم ایسه‌ده ذات شیخ‌الاسلامینك اعتراضاتی احوالی بتون بتون اغیرلشدیرمش اولدیغندن هیئت جدیده‌یی تشکیل مأموریتنك تنسیب بیوریله‌جق برذاته حواله‌سی وبو ماده پك چاپك زمانده قابل اجرا اولهبیله‌جکی جهتله اووقته قدر ادارهٔ خارجیه وداخلیه ایچون نزد صدارتده وجود وحضورلری الزم اولان خارجیه وداخلیه ناظرلری حضراتی دخی برلکده بولنوب ایجاب ایتدکجه لازم کلن محللره بلا تأخیر تعلیمات ویرلمك اوزره خانهٔ عاجزانه‌مه تلغرافله دعوت اولنمش اولدقلری عرض ایدیلیر . اشبو تلغرافنامه ساعت بره چاریك قاله‌رق تلغرافخانه‌یه ویرلمشدر .

٢٣ تموز ٣٢٤

امضا : صدراعظم

سعید

حاشیه — صدارتدن استعفا اولنمسی یوقاریده صورتلری درج اولنان استعفای مشترکله تلغرافنامه‌مده محرر اسبابدن نشأت ایتمشدر . فقط خلف اولان هیئت مجلس مبعوثانده قرائت ایتدیکی بیاننامه‌ده هیئت سابقهٔ وکلانك سقوطنی بشقه صورتده تصویر ایلدی .

٨ رجب ١٣٢٦ و ٢٣ تموز ٣٢٤

كامل پاشانك اعلان صدارتى .

تبدل صدارت عقيبنده ثروت فنون غزته‌سى حقمده بعض نشريات غيرمحقه‌ده بولنديغندن صدراعظم كامل پاشايه بونك ايچون بر تذكره يازدم . ايام متعاقبه‌ده ايكى غزته دها بوكى نشرياته اشتراك ايتمش وبوايسه برطرفدن مشارالهك اولادندن برينك تلقيناتيله، ديكر طرفدن‌ده سرايك كندى خطيئاتنى بشقه‌لرينه عطف وتحميل ايتمك مسلكندن منبعث اولان القاآتيله وقوعه كلديكى تحقيق قلنمش ايدى . كامل پاشانك صدارتنى حسب الحقوق تبريك ايتديكم صره‌ده اوغلنك تشويقاتى ايچون بالطبع كنديسنه برشى سويلمكه لزوم كورمدمسه‌ده ذات شاهانه‌نك برى‌الذمه اولان آدملرى تخطئه ايتملرندن برفائده حاصل اولميه‌جغندن بوندن صرف نظر اولنسه مناسب اوله‌جغنى نام عاجزانه‌مه اوله‌رق كنديلرينه اخطار ايتمسنى مشارالهدن رجا ايلدم .

حاشيه — اخطار خالصك تأثيرى كورلمديكندن واسطهٔ مطبوعاتله مدافعه‌يه مجبوريت قويه حاصل اولمشدر .

ملاقاتدن اول كامل پاشايه يازيلان تذكره‌نك صورتى

ثروت فنون غزته‌سنك بوصباحكى نسخه‌لرنده كوريلان نشريات جلب شهرت مقصديله وقوع بولان القاآتدن نشأت ايتديكى برخيلى اثار ايله ثابتدر . بوكبى نشرياتى هروقت بحق جرح وتكذيب قابل ايسه‌ده احوال حاضره‌ده اعتقاد عاجزانه‌مه كوره تدبير مفروض پادشاه ايله ملت بينه القاى تفرقه‌يى ومداخلات دوليه‌يى انتاج ايده‌جك نشرياتدن توقى ايله ادارهٔ مشروطه‌يه ملتمزك لياقتنى داخلاً وخارجاً انظار عامه‌ده اثبات ايلمك ماده‌سى اولمسيله بوملاحظه ثناورلرنجه سكوتى اختياره سبب اولديغندن اوكبى نشرياته جواب عاجل ويرلمامسى اعترافه

محمول اولمامق ایچون اخطاره مجبوریت حاصل اولمغله وایجابی متوقف رأی وتدبیر سامیٔ صدارتپناهیلری بولنمغله اولبابده .

٩ رجب ١٣٢٦ و ٢٤ تموز ٣٢٤

امضا : صدرسابق

سعید

٢٥ ذی‌القعده ١٣٢٦ و ٦ کانون اول ١٣٢٤

بوکون مجلس عمومی کشاد اولندی .

مجلس اعیانك یوم افتتاحنده ایراد ایتدیکم نطق:

افندیلرم معلومکزدرکه مجلسده ایراد کلام ایتمك ریاستدن طلب رخصته وکرسیٔ خطابته چیقمهیه متوقفدر . هر سنه ختامنده تبدیللری نظام داخلیمز احکامندن اولان رئیس ورئیس وکیلی هنوز تعین ایتمدیلر. رئیسك غیابی حالنده اعضانك اك قدملیسی یاخود اکمسنی وکالت ایده‌جکی دول‌مشروطه‌دن بعضیلرینك قانونلرنده مصرح ایسه‌ده بوکا دائر قانونمزده صراحت اولمدیغندن ایچمزدن برینك ریاسته وکالت ایتمسی‌ده ممکن اوله‌مدی. بناءً علیه مساعده‌کزله شو بولندیغم موقعده ایراد کلام ایده‌یم. معلوم عالیکزدرکه کچن تموز اوائلنده قانون اساسینك مرعیتی تقرر ایتدی . بناءً علیه ملت حاکمیت ملیه‌سنی احراز ایلمشدر . وطنداشلرمزك هر صنفی ، هرفردی بو حاکمیتك محافظه‌سنی محافظهٔ حیاته ترجیح ایده‌جکلرینی آثار ایله اثبات ایدییورلر. مجلس اعیان‌دخی قانوناً حائز اولدیغی وظائفك ایفاسنه علی‌الخصوص حریتك وقانون اساسی احکامنك محافظه‌سنه البته نصب نفس ایده‌جکدر. اك معزز اولان بو وظیفه‌لره مادام الحیاة اشترا که دعوت اولندیغکزدن طولایی قدیم بر رفیقکزك تبریکات خالصانه‌سنی قبول بیورمکزی رجا ایدرم .

صدر اعظم مجلس اعیانه کلوب قانون اساسیدن مخرج ویدنده موجود یمین کاغدینی اوقودقدن صکره اعیانه احالهٔ نظر ایتمش وانلرده واحداً بعد واحد ورقهٔ مذکوره‌ده یازیلان شیلره عطفاً لفظ شایع قسمی تذکار ایتمشلردر . بعده کامل پاشا بکا خطاباً « سز اولکی مجلس اعیانك تشکیلنده یمین ایتدیککزدن تکرارینه حاجت یوقدر . » ووظائف ریاستی ایفا معناسنه اوله‌رق « ایشلره

باقارسكز» ديمشدر . جواباً ديدم كه : تكرار يمين لازم كلير ايسه ايفا ايدرم فقط مجلس مبعوثانده وقوعبولان تحليف اثناسنده مبعوثلردن بعضيلرى يمينك «ذات شاهانه قانون اساسىيه صادق قالدقجه» شرطيله تقييدينى تكليف ايتدكلرينى شمدى استخبار ايتدم . بنم فكرمده بو مركزدهدر يعنى ذات شاهانهيه صداقت كنديلرينك قانون اساسىيه رعايت ايتملرى شرطيله مشروطدر . اعياندن حربيه ناظرى على رضا پاشا درحال بو فكره مشاركت ايتدى . سائر ذواتده صدر اعظمك مجلسدن مفارقتندن صوكره اشتراك ايتملريله تصحيح تحليف صورتنده صدارته تلغراف كوندرلمشدر .

٢ ذى‌الحجه سنه ٣٢٦ و ١١ كانون اول سنه ٣٢٤

صدارتده بولنديغم زمانلرك بعضيسنده امور تحريريهمده بولنمش اولان حسنى بك دون كيجه ساعت ايكيده مابين باش‌كاتبى جواد بك‌طرفندن سرايه چاغريلوب «مجلس اعيانك بتون اعضاسى تشكر ايچون مابينه كلدكلرى حالده سعيد پاشانا كلامش. شوكتمأب افندمز كلامسنك وياخود بر تشكر عريضهسى كوندرمامسنك سببنى سؤال بيورييورلر.» ديدكدن صكره كنديلكندن اولق اوزره «برتشكرنامه كتيريكزده عرض ايدهلم» يولنده برافادهده بولنمشدر . بونك اوزرينه حسنى بكى قاريشديرميوب طوغريدن طوغرىيه بر جواب يازلمسنى واو جوابك بعض ملاحظاته بناءً تلغرافله اولمسنى مناسب عد ايتدم .

مابين باش كتابتنه مرسل تلغراف صورتى

تحريرات خصوصيهٔ عاجزانهمده مستخدم حسنى بك شمدى يعنى بو كيجه ساعت ايكيده نزد ثناوريه كلهرك مجلس اعيان رياستنه مأموريتم مناسبتيله تشكر ايچون يا بالذاته مابين همايونه كلنمسى ياخود تحريراً عرض شكران ايدلمسى ارادهٔ سنيهٔ حضرت پادشاهى اقتضاسندن اولديغنه وتفرعاتنه دائر طرف سامىلرندن كنديسنه وقوع بولان بياناتى نقل ايتدى . وظائف رياستك طرف ثناوريدن رؤيتنى ذات سامىٔ صدر اعظمى اعيانى تحليف ايچون مجلس اعيانه كلدكلرنده

بیان ایتمش وایشلره باقیلمقده بولونمش ایسه‌ده بالذاة یاخود تحریراً عرض تشکر اولنمسی علی الخصوص اصول مشروطیت ایجابنجه ریاسته نصبم حقنده ارادهٔ سنیه صدورینه وباب عالی‌یه تبلیغیله رسماً اعلانینه وریاست وکلا مقامندن تحریراً تبلیغ کیفیته متوقف اولمغله ایضاح سببی جملهٔ تبیناتدن اولان تأخر بوندن نشأت ایتدیکی ومأموریت حقنده اول امرده ذکر اولنان معاملهلرك اجراسی قاعدةً متحتم بولندیغی عرض واخطار اولنور.

٢ ذی‌الحجه ٣٢٦ و ١١ کانون اول ٣٢٤

امضا : سعید

٢٢ ربیع الاول ١٣٢٧ و ٣١ مارت ١٣٢٥ صالی

وقعهٔ ارتجاعیه. صالی کونك کیجه‌سی ساعت ایکیده پراپلاس هوتلنه کیتمکه مجبور اولدم.

٢٤ ربیع الاول ١٣٢٧ و ٢ نیسان ٣٢٥ پنجشنبه

٩ نیسان پنجشنبه‌یه قدر کیجه‌لری هوتلده قالندی. اشبو پنجشنبه کونی اقشامی سلانیکده ترتیب اولنان عسکر بیکباشی مختار بك قوماندا سیله استانبول اوزرینه حرکت ایتمشدر. مختار بك قوماندا سنده‌کی عسکرك پیشداری سلانیکدن حرکتندن اوچ کون صکره [٦ نیسان جمعه ایرتسی] یارم بورغازه قدر اولان مواقعی اشغال ایلمشدر. وقایع ارتجاعیه‌یی استیضاحاً صدر اعظم توفیق پاشایه مجلس اعیان قراریله تذکره.

٢٨ ربیع الاول ١٣٢٧ و ٦ نیسان ٣٢٥ بازارایرتسی

غزته‌لرده کوریلان نشریاتدن بحثله بعض اخطاراته دائر صدارته تذکره یازلدی. اشبو بازارایرتسی کونی ایاستفانوس استاسیونی سلانیك ژاندارمه بلوکیله اشغال ایدلمشدی. بو بلوك افرادی میانده نفر البسه‌سی کیمش پیاده ارکان حرب ضابطانی وار ایدی.

٢٩ ربيع الاول ١٣٢٧ و ٧ نيسان ٣٢٥ صالى

حادثاتى استيضاحاً صدارته واحوال حاضره‌دن طولايى هيئت اعيان ومبعوثانك بربرلريله حال تماسده بولنمسى لزومنى بياناً مجلس مبعوثان رياستنه هيئت اعيان قراريله تذكره يازدم . اشبو صالى كونى فرقه قوماندانى حسين حسنى پاشا خادم كوينه كلمش ايرتسى كون [٨ نيسان چهارشنبه] قطعاتك يارم بورغازدن حركت ايتملرينى امر ايلمشدر. ينه اوكون حسنى پاشا اركان حربيهٔ عموميه رياستنه برتلغراف ارساليله تكاليف معلومه‌ده بولنمشدر .

١ ربيع الاخر ١٣٢٧ و ٩ نيسان ١٣٢٥ پنجشنبه

ايستفانوسه عزيمتم . اتفاق آرا ايله مجلس ملى‌يه رياستم. حركت اردوسنك ايلرى قره‌غول مفرزه‌لرى ايستفانوس ـ حلقه‌لى خطنى اشغال ايلمشلردر . محمود شوكت پاشاده اشبو پنجشنبه كونى سلانيكدن كلوب حركت اردوسنه التحاق ايلمشدر . ايستفانوسده اعيان ومبعوثانك اجتماع ايتديكى محله (قلوب) كيرمزدن اول مشار اليهله ايلك ملاقاتم . (قلوبه مخصوص باغچه‌ده) بو كيجه ساعت التيده احمد مختار پاشا وطلعت بك ايله برابر مشتركاً صدارته صورتى آتيده محرر تلغراف كوندرلدى : [خارجيه ناظرى اوصره‌ده نزدمزده ايدى.]

صورت تذكره

« مجلس عمومينك محافظهٔ امنيتى اسبابنك استحصالى حقنده حربيه وضبطيه نظارتلرينه اوامر لازمه ويرلديكى اشعار سابق اصفانه‌لرندن اكلاشلمش ايسه‌ده هيئت مذكوره‌نك مصونيتى فعلاً حاصل اوله‌مامسندن وحادثاتدن متولد سائر اسبابدن طولايى مبعوثانك اكثرى واعياندن بعضيلرى اولجه ايستفانوسه كيتملريله كوسترىلن لزوم اوزرينه مذكور ايكى هيئت اوراده اجتماع ايلدى. جريان ايدن مذاكرات ومباحثات نتيجه‌سنده روم ايلندن كلن وكلمكده اولان قواى مرتبهٔ عسكريه‌نك غايهٔ مقصدى امنيت مملكتك اعاده‌سى وذات حضرت پادشاهى قانون اساسى‌يه صادق قالدقجه نفس همايونلرينك وحقوق سلطنت سنيه‌لرينك مصونيت

ومحفوظیتی ماده‌لری اولدیغی قوای مذکوره قوماندانلغندن مقام صدارته کلوب اورادن‌ده هیئته تبلیغ ایدیلن مقرراتدن تیقن اولنمغله وروم ایلی اردوسنك حرکت ومقصدی طرف صدارتدن قوماندانلغه یازیلان جوابده مصدق اولدیغی اوزره هیئت وکلا ایله بوراده بولنان هیئت‌عسکریه‌نك‌ده مقاصدینه توافق ایتمکله مقررات مذکوره مجلس عمومیٔ ملیده‌ده تصویبه شایان کوریله‌رك اتفاق آرا ایله قلمه النان بیاننامه اعلان ایدلمك اوزره مطبوعات داخلیه مدیریتنه ویرلمش اولدیغندن طرف سامیٔ فخیمانه‌لرندن دخی ولایتلره بویولده اجرای تبلیغات وموافق رأی سامیٔ فخیمانه‌لری اولدیغی حالده حضور عالیٔ پادشاهیه عرض معلومات بیورلمسی بابنده . »

٩ نیسان سنه ٣٢٥

امضالر :

مجلس مبعوثان رئیس ثانیسی	مجلس اعیان رئیس ثانیسی	مجلس اعیان رئیسی
طلعت	احمد مختار	سعید

٣ ربیع الاخر ١٣٢٧ و ١١ نیسان ١٣٢٥ جمعه‌ایرتسی

قوای مرتبه استانبوله داخل اوله‌رق مواقع لازمه‌یی ضبط ایتدیکنه دائر حرکت اردوسی قوماندانلغندن تلغراف (مقری کوی) کیجه ساعت ٤,٣٥ .

ییلدیزده‌کی درت طابوردن ایکیسی ترك سلاح ایدوب دیکر ایکیسی تعند ایتدیکنه دائر حرکت اردوسی قوماندانلغندن تلغراف (حربیه دائره‌سندن) کوندوز ساعت ١,٢٥ .

کچن جمعه‌کونی سلطان عبد الحمیدك خطبه‌ده نامی ذکر اولنمدیغنه دائر بعض محللردن عموم نامنه تلغراف .

٤ ربیع الاخر ١٣٢٧ و ١٢ نیسان ٣٢٥ بازار

استانبول ایله ملحقاتنده ادارهٔ عرفیه اعلان اولندیغندن معاملهٔ قانونیه‌سنك ایفاسی لزومنه دائر قوماندانلقدن تلغراف (حربیه دائره‌سندن) صباح ساعت ١٢ .

٥ ربيع الاخر ١٣٢٧ و ١٣ نيسان ٣٢٥ بازارايرتسى

ايا‌ستفانوسدن عودت . هيئت اعيانك يارين ساعت برده اجتماعه دعوت اولنمسنه دائر قوماندانلقدن تلغراف (حربيه دائره‌سندن) كيجه ساعت ١،٣٠ .

٦ ربيع الاخر ١٣٢٧ و ١٤ نيسان ٣٢٥ صالى

ايا‌ستفانوسدن عودت . اعيان ومبعوثانك مجلس ملى حالنده تحت رياستمده اجتماعى. فتواى‌شريفه‌نك قرائتى. خلعه قرار ويرلمسى . بوقراردە حاضر بولنانلر: ٢٤٠ مبعوثاندن + ٣٤ اعياندن = ٢٧٤ .

قرار واقعى متعاقباً دائرهٔ عسكريه‌يه كيدلدى .

تشريف عالى وقوعيله رسم استقبال ايفا اولندى . مجلس مبعوثان رئيسى احمد رضا بك افندى ايله اولجه بالمذاكره قرارلشديرديغمز صورت يمين رئيس مشار اليه طرفندن تقديم قلندى . امر تحليفك اجراسيله برابر صدر اعظم ، شيخ الاسلام ، اعيان ومبعوثان رئيسلرى ، وكلا ، علما ، امراى عسكريه ، اعيان ومبعوثاندن حاضر بولنانلر وحضار سائره سلطان محمد خامس حضرتلرينه عقد بيعت ايلديلر .

٧ ربيع الاخر ١٣٢٧ و ١٥ نيسان ٣٢٥ چهارشنبه

خاقان سابقك دون كيجه (صالى كيجه‌سى) مأمورين مخصوصه واسطه‌سيله مخصوص ترنه بالاركاب ساعت يديده سلانيكه اعزام اولنديغنى واشبو تدبير احتياطينك مجلس مليجه دخى تصويب اولنه‌جغنه اردونك اعتماد ايتديكنى حاوى قوماندانلقدن تلغراف (حربيه دائره‌سندن) كوندوز ساعت ٣ .

٨ ربيع الاخر ١٣٢٧ و ١٦ نيسان ٣٢٥ پنجشنبه

خاقان مخلوعك سلانيكه اعزامى مجلس مليده اتفاق آرا ايله قبول اولندى .

[مبعوثلرك عدد مرتبی ٢٦٦ . بوقراردە حاضر بولنان مبعوثین ١٨٠ . حاضر بولنمیان ٨٦] . ذات شاهانەنك بوهفته ظرفنده هانکی کون موافق ارادەلری ایسه اوکون مجلس عمومیه کلەرك اثنای بیعتده واقع اولان یمینلرینی تکرار ایتملرینه مجلس ملیجه قرار ویرلدیکنەدائر صدارتە تذکره . [١]

٢٠ ربیع الاخر ١٣٢٧ و ٢٨ نیسان ٣٢٥ صالی

یلدیز سرایندە موجود اولان ژورناللر اصحابنك اعلانی ایچون هیئت اعیانده ویریلن قراره دائر قوماندانلغه تذکره .

٢١ ربیع الاخر ١٣٢٧ و ٢٩ نیسان ١٣٢٥ چهارشنبه

ژورناللر حقنده اشعار وجهله معامله اولنمسنی دیوان حرب ریاستنه امر ایتمکله برابر ژورناللر اصحابنك تشهیر واعلانی بونلردن هرهانکی برینه قارشو افکار عمومیەنك تمایل ایتمسیله احوال غیرمناسبه ظهوری محتمل بولندیغی زمانلره تعلیق اولنمق حقندەکی مطالعەسنی دخی بوامره علاوه ایلدیکنه دائر قوماندان پاشانك تذکرۀ جوابیەسی .

---

[١] صورت تذکره : ذات حضرت پادشاهینك شرع شریفی، قانون اساسی احکامنی، اصول مشروطیتی، حقوق ملتی ومنافع وطنی صیانت ایدەجکلری حقنده قبل البیعة اجرا بیورمش اولدقلری یمین بالوجوه مظهر اعتماد اولوب فقط اعیان ومبعوثان اوصرەده حاضر اولمدقلرندن یمین عالیی استماع ایتمامش اولدقلری کبی اصول مشروطیت اقتضاسنجه انلر دخی ذات حضرت شهریاریەیه وقانون اساسیەیه صادق اولەجقلرینه حضورعالیده علی الانفراد یمین ایتمکله مکلف بولندقلرندن اشبو تحلیفاتك استماع بیورلمسیله برابر مقابلنده لطفاً اولجه ایفا بیورلمش اولان یمینك مجلس عمومیده تکرار وبونك ایچون بو هفته ظرفنده هانکی کون موافق ارادۀ سنیه ایسه اوکون مجلس عمومیی تشریفه مساعدۀ جلیلۀ ملوکانه شایان بیورلمسی خصوصلرینك حضور شاهانەیه عرضنه مجلس عمومیۀ ملیجه قرار ویرلمش اولمغله ایجاب حالك اجرا بیورلمسی بابنده .

٨ ربیع الاخر سنه ٣٢٧ و فی ١٦ نیسان سنه ٣٢٥

مجلس عمومیۀ ملی رئیسی

امضا : سعید

سلخ ربيع الاخر ١٣٢٧ و ٧ مايس ١٣٢٥ پنجشنبه

ذات شاهانه‌نك مجلس عمومى‌يه ورودى .

اشبو خاطراتك ٤٦٣ و ٤٦٤ نجى صحيفه‌لرينك شرحنده المانياده بعض وكلانك قاعدهٔ انتخابندن بحث اولنمشدى كرك اوراده وكرك فرانسه‌ده مرعى واساساً متحد اولان مسئوليت وكلا اصولنك فروقى تسهيل مقايسه ايچون بروجه زير قيد اولنور :

موسيو پلتان كه فرانسه‌ده قرق سنه‌دن برو غزته‌جى ، اوتوز سنه‌دن برو مبعوثدر. [قومب] قابينه‌سنده‌ده بحريه ناظرى اولمشدى. بوائناده استانبوله كلمشدر. فرانسه‌ده هيئت وكلا سقوط ايتديكى وقت ، وكلاى جديده‌نك امر انتخابنده رئيس دولتك صلاحيتى نه درجه‌ده‌در؟ وتعامل نه صورتده‌در؟ بالواسطه كنديسندن استفسار ايتمشدم — زيرا فرانسز قانون اساسيسى ايله حقوق سياسيه واداره‌يه دائر كتابلر صراحت كافيه‌يى حاوى دكلدر. بعض مؤلفاتده ايسه انتخاب وكلا ماده‌سنك تعامله عطفيله اكتفا اولنمشدر — سؤال واقعك جوابى اولمق اوزره موسيو پلتانك كندى قلميله تسطير واعطا ايتديكى (خصوصى) مخطره صورتى آتيده درج اولندى :

Vous me demandez si le président de la République a le droit de choisir directement, c'est-à-dire lui-même tout ou partie des membres du Cabinet. Tous les membres du Cabinet sont choisis de la même façon, c'est le président de la Republique qui les nomme, mais par des décrets contresignés par le président du Conseil qui est responsable devant les chambres des choix au bas desquels figure sa signature.

En fait, dans quelle mesure ce dernier tient-il compte des répugnances ou des sympathies personnelles du Chef de l'Etat ? c'est son affaire et nul n'a se mêler des conversations qu'ils ont tues à ce sujet. Mais il en est de ces choix comme de tous les actes de gouvernement : Le parlement peut en demander compte au président du conseil, seul responsable; et celui-ci ne pourrait, en aucun cas, prétendre que ces choix lui ont été dictés par le président de la République, irresponsable, qui ne soit jamais être mis en cause dans

les débats des chambres. Autrement, un vote de la représentation nationale, proclamant la défiance pour un membre du Cabinet, irait par dessus la tête du Ministre atteindre le président de la République lui-même.

Vous me demandez si l'on a vu quelquefois le président de la République choisir d'autres ministres que le président du Conseil. Je viens de répondre à la question, qui ne comporte pas de solution précise au point de vue constitutionnel.

Encore une fois, les négociations et les entretiens à la suite desquels les nominations sont résolues, signées et contresignées ne relévent d'aucune procédure obligatoire. Rien, d'une part, n'interdit au Chef de d'Etat d'y exercer sa haute autorité morale; rien, d'autre part, ne pourrait amener un présidant du Conseil digne de ce nom à accepter parmi ses collaborateurs des ennemis de sa politique. Les pourparlers qui président la constitution d'un Cabinet sont confidentiels. Mais tout cela a peu d'importance puisque, en fin de compte, le parlement reste toujours maître d'accorder ou de refuser sa confiance non seulement à l'ensemble du Cabinet, mais encore à tel ou tel ministre.

فرانسز حقوق مشروطیتنی جمع وتلخیص ایدن وعهد قریبده نشر اولنان کتابده وکلانك صورت انتخابنه دائر مندرج اولان قاعده :

Les ministres sont nommés et révoqués par le Chef de l'Etat. Ils sont nommés pour un temps illimité et peuvent rester en fonction tant qu'ils jouissent de la confiance des chambres et de celle du président de la République. Le Chef de l'Etat peut choisir ses ministres comme il l'entend; mais l'application du régime parlementaire l'oblige à les prendre dans le sein du Parlement parmi les chefs de la majorité. D'après usage il ne choisit que le président du Conseil à qu'il confie la mission de former le cabinet sauf à donner ou à refuser son agrément aux choix qui lui seraient présentés.

(Memento de droit Constitutionnel)

المانیاده وکلانك اصول مسئولیتلری :

Les ministres. — Ils ont entrée dans les deux chambres, et doivent être entendus chaque fois qu'ils le demandent. Mais ils ne votent que lorsqu'ils sont membres de la chambre. Ils peuvent être mis en accusation par chaque chambre, pour violation de la constitution, concussion et trahison. C'est le tribunal suprême (Sénat chambre réunis) qui juge les procès de cette nature. Bien qu'il y ait un président du conseil les ministres ne sont pas solidaires, le roi même peut maintenir un ministre qui s'est trouvé plusieurs fois en minorité, la constitution ne l'obligeant pas expréssement à le renvoyer. Toutefois,

le roi a dû plus d'une fois céder à la pression de l'opinion. Depuis la création de l'Empire Allemand plusieurs ministres se trouvent en fait servir deux maîtres : L'Empire (Allemand) et l'Etat (Prussien). Ainsi l'Empire n'a pas d'autre ministre de la guerre, pas d'autre ministre de la marine ni de finances que ceux de Prusse. Mais ils n'ont pas entrée au Reichsrath. C'est le Chancelier qui les couvre de sa responsabilité. Il est propable que l'Empire aura ses propres ministres, on l'a déjà demandé, mais il est propable aussi que ce seront les ministres prussiens qui en rempliront les fonctions, en titre.

ايكنجى جلدك قسم ثانيسنك نهايتى

اخطار — بوقسمك حين طبعنده وقوع بولان ترتيب سهولرى جدول آتيده اشارت ايدلمشدر .

برنجى جلددە برچوق مواد حسب الغوائل اونوديلوب يازيلەمامشدر . بونلردن تاريخه خدمت ايدەجكلر (جلد اولك ذيلى) نامیله نشر اولندقدن صوكره جلد ثالث تعاقب ايدەجكدر .

خطا وصواب جدولی

خاطراتك برنجی جلدنده‌کی طبع سهولری

صحیفه	سطر	خطا	صواب
۱۷٦	۲۳	شوسه‌لرك طولی اللی بیك کسور کیلومتر	~~اللی~~ کسور کیلومتر
۳۰۲	۹	عارف بکك متلاشیانه	عارف بکك متخشیانه

بو قسمده‌کی خطا وصواب

۲۵	۹	فقراء برایا	فقراء برایا
۳۵	۱٤	اوروپاده وسائر	اوروپاده وکلا وسائر
۳۹	۲۰	اوغلمك	اوغلنك
٤۰	۲۷	تفصیلی بوماده‌نك	تفصیلی وبو ماده‌نك
٤۱	۸	اراده‌دن	آرادن
٤۵	۱۰	اجرای لزومنده	اجراسی لزومنده
۸۰	٦	کیفیت تبلیغ	کیفیت تدقیق
۸۰	۱۸	بوخصوصلرجه کرك	خصوصلرنده وکرك
۹٦	۱۲	کاں تکلیفندن	کاں تکلیفنده
۹٦	۱۳	تنزیلی تکالیف	تنزیلی طلب
۱۰۰	۲	اعادهٔ مالی	اعتبار مالی‌یه
۱۰۳	۲۰	اکلاشیلیر ایسه‌ده	اکلاشیلیر ایسه
۱۲۲	۱۵	غیر خالی وفقرهٔ اشعاری	غیرخالی وبر فقرهٔ اشعاری
۱۵۰	۱۰	اول باول	واول باول
۱۵۵	۲۸	متنده‌کی شرحلر	متنده‌کی ماده
۱٦٦	۷	مجزوم ایسه	مجزوم ایسه‌ده
۱۷۱	۱۲	اثمان بقیه‌سنك‌ده	اثمانی بقیه‌سنك‌ده
۱۸۸	۲۲	۱۵ کانون اول	٥ کانون اول
۱۹۰	۱۱	منع اشتهاد	منع استشهاد
۲٤۲	۹	آرامزدن برشی	آرامزده بر شی

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٢٤٤	٩	مرکز مأمورینی	مرکز مأموریتی
٢٥٢	٦	اداره	اراده
٢٥٤	١٤	تعینات عسکریه اموالنه	تعینات عسکریه اثمانله
٢٥٩	٢	سوق سامی	سوی سامی
٢٦٥	٢١	متروویچه روسیه	متروویچه‌ده روسیه
٢٧٥	١٣	ترتیب وعادتجه	تربیت وعادتجه
٢٧٧	٦	عساکر ملیه‌درکه نظامنامه‌سنی	عساکر ملیه‌درکه بزم ایچون نظامنامه‌سنی
٢٧٧	١٥	انفعاله دوچار اولدم	انفعاله مظهر اولدی
٢٧٧	١٢	تفخص	تفحص
٢٧٧	١٧	رجال دولتدن	رجال دولت ایچنده
٢٨٣	١	نظر ایدنلر بونی رؤیت	نظر ایدنلر رؤیت
٢٨٤	١١	عدم تمیزدر وبونك	عدم تمیزدر بونك
٢٨٨	١٦	مخافته عقاب	مخافة عقاب
٢٨٨	٢٣	وسیع الاتحاده	وسیع الانحاده
٢٩٠	١٤	خصائص ممیزهٔ احوال افکار	خصائص ممیزهٔ افکارواحوالنی
٢٩٩	١٤	معروف	مصروف
٣٠١	١٩	لهذا اعتذار	اعتذار
٣٠٣	١٥	مضابطه وارادات	مضابط وارادات
٣١٠	١٣	نقطه‌در وانلرك	نقطه‌در انلرك
٣١٠	١٥	اوستریا وروسیه دولتلری	اوستریا و روسیه دولتلری سفیرلری
٣١٠	١٧	تعیین اولندیغنی ایکی سفارت حکومت متبوعه‌لرینك	تعیین اولندیغنی حکومت متبوعه‌لرینك
٣١٥	٥	معاشاتی مصرفه	معاشاتی سائر مصرفه
٣١٧	٤	ولایات ثلثه	ولایات سته
٣٢٠	١	عائله‌یه شاملدر	عائله‌یه‌ده شاملدر

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٣٢٠	٢٤	ترصده وبالفرض والتقدیر	ترصده بالفرض والتقدیر
٣٢٩	١٠	مقام اشتهادده	مقام استشهادده
٣٤٥	١٧	واو امر	بو او امر
٣٤٥	٢٥	داخلیه ناظری بو مجلسده	داخلیه‌ناظری ایکن بو مجلسده
٣٤٥	٢٧	مجلس عسکریه	مجلس عسکری‌یه
٣٤٧	١٧	انی معناً	انی منعاً
٣٨٣	٢٦	هانکی دائره‌لری	هانکی دائره‌یه
٣٨٤	١٦	دیکر قابینه‌لرده	دیکر قابینه‌لره‌ده
٤١٨	٩	استیضاح محل بحث	استیضاحی محل بحث
٤٢٠	٨	وکالةً اسناد	وکالته اسناد
٤٣٠	١٩	هر درلو احتمال	هر درلو اهمال
٤٣٨	١٢	ماده‌نك تفسیرینه لزوم	ماده‌نك تفسیرینه حکومت لزوم
٤٤٢	١٦	تقدیم ایدرز دیدم	تقدیم ایدرز
٤٤٣	١٢	فقط بوراده	بوراده
٤٤٤	١٤	اوله‌مدیغمی عرض	اوله‌مام دیه عرض
٤٤٥	١١	رفع اختلالده	دفع اختلالده
٤٤٥	٧	کلوب کیتمکده ایدی	کلوب کیتمکده وعزت پاشا اوفاق اوفاق کاغدلر یازه‌رق اکا تودیعاً محلنه اطاره ایتمکده ایدی
٤٤٦	١٥	قبول جوابی	قبولی جوابی
٤٤٧	١٧	مضبطه‌سیله عفو عمومینك	مضبطه‌سیله‌ده عفو عمومینك
٤٤٨	٢١	شیئك عرض ایدرسکز	شیئی عرض ایدرسکز
٤٧٥	٨	اشبو پنچشنبه	کچن پنچشنبه
٤٧٥	١٢	٦ نیسان	٤ نیسان
٤٨٠	٢٢	tues	eues
٤٨٠	٢٦	soit	doit

فهرست

۳ زراعت، تجارت، صنایع. — ۷ ممالکمزده معادن. — ۱۰ اورمانلر. — ۱۵ معارف، نافعه، تجارت وزراعت نظارتلرینك اهمیت عظیمه‌لری. — ۱۷ خزینهٔدولت ضررینه معدناحسانی. — ۱۸ امین‌اوکنده میدان وسلسبیل، ارغنی معدنی باقرلری. — ۱۹ تلغراف اداره‌سنده مناقصات، نشان مصرفلری. — ۲۱ شهر امانتنك سوء استعمالاتنی منع ایچون اصول. ۲۲ — باب عالیده‌کی مسجد. — ۲۳ حقی بك وخارجیه مستشارلغی. — ۲۵ اتمك نرخی. — ۲۹ خمیر ماکنه‌لری. — ۳۰ رضوان پاشانك بودجه داخلنده حرکتدن امتناعی. — ۳۱ ملکیه تقاعد صندوقی. — ۳۲ پوسته وتلغراف اداره‌لرنده سوء استعمالات. — ۳۳ پایتخته ارمنیلر، دائرهٔ عسکریه‌نك باب‌عالی‌یه مراجعت ایتمکسزین رتبه ونشان عرض ایتمسنی منع. — ۳٤ آیدین ولایتی والیسی کامل پاشا. — ۲۵ احمد مختار پاشا. — ۳٦ خانه‌مزه کیجه آدم کلمسندن تلاش. — ۳۷ برنجی اوغلمك تأهلنه، دیکر اوغللرمك مکتب سلطانی‌یه دواملرینه ممانعت. — ٤۲ دیون عمومیه‌نك توحیدنده سبق ایدن مکاتبه‌لر وتوحیده عائد ودقتی جالب حسابلر. — ۱٤٦ روم‌ایلی ولایاتنك امور مالیه وادارهٔ ملکیه‌سی. — ۱۵٤ روم ایلی ولایاتی حقنده نظامنامه. — ۱۵۸ امور مالیه ایچون مفتشلکه تعلیمات. — ۱٦۱ دفع اشقیا ایچون درحال عسکر سوقنده مابیندن مشکلات کوسترلمسی وسائره. — ۱٦۲ روم ایلی ولایاتی امور مالیه‌سنك اصلاحنه سرعسکرك ممانعتی. — ۱۷۱ مفتشلکك شایان دقت تلغرافی. — ۱۷٤ مابینك ناقابل اجرا تکلیفی. — ۱۷۵ مجلس وکلا ضبطی. — ۱۷٦ روسیه ایمپراطورینك سفارت فوق العاده‌یه واقع تبلیغنك اولجه کتمی. — ۱۷۷ صدارتدن استعفا. — ۱۸۰ استعفایی حاوی تذکره‌نك صورتی. — ۱۸۲ خاقان سابقله اوزون برمکالمه واستعفانك نتیجه‌سی. — ۱۸٦ مکالمه‌ده‌کی وعدلره مخالف اراده‌لر. — ۱۸۸ انکلتره سفیرینك اخطاری وتذکرهٔ معروضه. ۱۹٦ مفتش عمومینك تلغرافلری ومتعهدلرك تهدیداتی. — ۱۹۸ روم ایلی ولایاتنك اصلاح اداره‌سی حقنده‌کی تشبثاتی ایضاح ایدن تذکره. — ۲۰۰ روسیه‌نك رسمی غزته ایله تبلیغنامه‌سی. — ۲۰۲ احوال حاضره ومستقبله‌سنه ودولت عسکریه حالنی المقلغمزك لزومنه دائر ملاحظاتم. — ۲۱۰ نعوم‌پاشانك قومیسیونه

مأموريتنه اعتراضم. — ٢١٢ مفتشك تلغرافلرى. — ٢١٤ قونت لامسدروفك پترسبورغ اقادمياسى مبحث الاقوام شعبه‌سيله مشاوره‌سى. — ٢١٥ قوميسيون رئيسى فريد پاشانك تذكره‌سى. — ٢١٦ سفرانك افاداتى. — ٢١٩ استعفا وانفصالك مبدأ ظاهريسى. — ٢٢١ استعفايى حاوى تذكرهٔ مفصله. — ٢٣٠ استعفادن طولايى مخابرات متواليهٔ شفاهيه وتحريريه . — ٢٤٠ دفعات مختلفه‌ده مابينجى وساطتيله تلقى اولنان ارادات متنوعه (٢٥١، ٢٥٣، ٢٥٤ نجى صحيفه‌لرده شايان دقت شرحلر واردر.) — ٢٥٥ حقمده سوء قصد وقوع بوله‌جغنى انكلتره سفارتنك اخبار ايتمسى واندن متولد مخابرات. — ٢٦٠ استرداد مهر واوصره‌ده معاتبات، ازعاجاتك انواعى صحيفه ٢٦١ الى ٢٧١ . — ٢٧٢ ترضيه . — ٢٧٣ نقض ترضيه . — ٢٧٤ صيفيه‌يه عزيمتمه ممانعت . — ٢٧٥ حكمداران حقنده ملاحظات. — ٢٧٧ ملاحظات سائره. — ٢٨٢ حب نفس . — ٢٨٣ تكمله. — ٢٨٦ روسيه سفارتنك حقمده اخبار اولنان حسياتى. — ٢٨٧ باش كتابتدن فريد پاشايه تبليغ اولنان ارادهٔ غربيه ايله اكا عائد ملاحظه‌م. — ٢٩١ ترصدات وتعقيباتدن شكايتى حاوى تذكره‌م . — ٢٩٣ فريد پاشايه تذكره. — ٢٩٨ مخدوم ايچون استمداد. — ٣٠٠ اولادمك صيفيه‌يه كيتمكدن منعلرى. — ٣٠٣ صدارت مهرندن طولايى غريب تدقيقات ومكاتبات. — ٣٠٤ خانه مسئله‌سى. — ٣٠٧ خلفم زماننده اوسترياوروسيه سفيرلرينك روم ايلى ولايات ثلثه‌سى ايچون دولتلرى نامنه ويردكلرى تقريرلر ايله باب عالينك جوابى صورتلرى. — ٣١٠ خواطر. — ٣١٣ شايان‌دقت برمعاملهٔ ماليه. — ٣١٤ تعريضات وتعقيباتدن شكايةً واو مناسبتله احوال دولتى تشريحاً تذكره ونتيجه‌سى. — ٣٢٣ سرايك كاتب خصوصيمه تقربى وتذكرهٔ جوابيه‌م. — ٣٢٥ كامل پاشانك ازميرده‌كى سركذشتى مناسبتيله حقمده تجدد انفعالات، خارجيه نظارتنه تذكرهٔ مفصله‌م. — ٣٣٦ عريضهٔ جوابيه. — ٣٣٧ عثمانلى-روس محاربهٔ سابقه‌سى حقنده‌كى نشريات اوزرينه صدارته تذكره‌م. — ٣٤٨ متداخل معاشاتم. ٣٤٩ خاقان‌سابقك اوضاع مخصوصه‌سى . — ٣٥٠ زونغولداق ليمان وريختمى اركانى معدنلرى فرانسه سفيرى موسيو قونستانك بعض حركاتى وسرايه كيتمكده اعتذاراتم . — ٣٩٢ روسيه‌نك ات عسكريه‌سى حقنده‌كى اراده‌يه جواباً عريضه . — ٤٠٠ سيسام جزيره‌سى. ٤٠٩ خديو ايله اولان اراضى نزاعنه مداخله . — ٤١٤ غايت فاحش بر

استقراض. — ٤١٧ كامل پاشا وذهنى پاشا ايله مشتركاً مضبطه. — ٤٢٠ اصلاحات ماليه ايچون لايحه تنظيمنه مأموريت. — ٤٣٦ بانق عثمانينك بانقنوطلرى. — ٤٤٠ كامل پاشا ايله مابينه دعوتمز، اون كون صكره يدنجى دفعه اوله‌رق صدارته مأموريتم. — ٤٤٣ اعلان مشروطيته قرار ويرلديكى كيجه مجلس وكلانك وسرايك احوالى. — ٤٤٩ تموزك اون برندن انفصاله قدر واقع اولان احوال. — ٤٦٦ خارجيه، داخليه، عدليه ناظرلرى وشورای دولت رئيسيله مشتركاً يازيلان استعفانامه. — ٤٧٠ مابينه كيتمكده اعتذار. — ٤٧٢ كامل پاشانك صدارتى ومشاراليهه تذكره‌م. — ٤٧٣ مجلس اعيان. — ٤٧٥ وقعهٔ ارتجاعيه‌دن خلعه قدر جريان ايدن احوال يوميه‌نك نوطلرى. — ٤٧٩ يمين پادشاهى حقنده صدارته تذكره. — ٤٨٣ خطا وصواب جدولى.

stx
DR568.8
S23
A37
1912
v.3